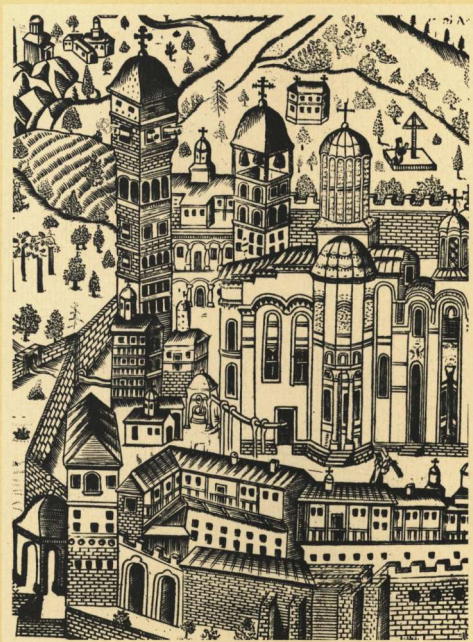

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 9

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΧΙΛΑΝΔΑΡΙΟΥ

Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων

ΒΑΣΙΛΗΣ Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2002

Μονή Χιλανδαρίου. Χαλκογραφία, 1779.
Λεπτομέρεια.

Άρχεϊο Ἀγιορειτικῆς Φωτοθήκης.

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΧΙΛΑΝΔΑΡΙΟΥ

NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION
INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH

ATHONIKA SYMMEIKTA 9

**ARCHIVES OF THE MONASTERY
OF HILANDAR**

Summaries of Post-Byzantine Documents

VASILIS I. ANASTASIADIS

ATHENS 2002

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 9

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΧΙΛΑΝΔΑΡΙΟΥ

Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων

ΒΑΣΙΛΗΣ Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2002

© Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών,
Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών,
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα

© The National Hellenic Research Foundation
Institute for Byzantine Research
Vassileos Constantinou 48, 116 35 Athens-GR

Διάθεση: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, ή
Βιβλιοπωλείο της ΕΣΤΙΑΣ Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.Ε.Ε.,
Σόλωνος 60, 106 72 Αθήνα. FAX: 36 06 759

Distribution: The National Hellenic Research Foundation; or
ESTIA, Solonos 60, GR-106 72 Athens. FAX: 36 06 759

ISSN 1105-1604

ISBN 960-371-018-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9-10
Εισαγωγή	13-16
Πίνακας βραχυγραφιών	17-18
Ἐπιτομὲς ἐγγράφων	21-374
Παράρτημα: Τὸ ἀρχεῖο τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου	377-399
Πίνακες ἐγγράφων κατὰ εἶδος	403-425
Γενικὸ εὗρετήριο	429-488

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ παρὼν ἔνατος τόμος τῆς σειρᾶς "Ἀθωνικά Σύμμεικτα" περιλαμβάνει τὶς ἐπιτομὲς τῶν ἑλληνικῶν μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Χιλανδαρίου, πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνα ὡς τὸ 1800. Ὡς Παράρτημα ἔχει καταχωρισθεῖ συνοπτικὸς κατάλογος τοῦ περιεχομένου 105 ἐγγράφων, πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1769 ὡς τὸ 1800, ἐνὸς ἰδιαίτερα σημαντικοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου. Πρόκειται γιὰ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Ἀμβροσίου (Ἀμπρουζῆ) Μαυρογορδάτου, γόνου τῆς γνωστῆς χιώτικης οἰκογένειας τῶν Μαυρογορδάτων, ὁ ὁποῖος ἔδρασε ὡς ἔμπορος στὴ Σμύρνη στὸ δευτέρου μισὸ τοῦ 18ου αἰῶνα. Τὰ ἔγγραφα τῆς συλλογῆς αὐτῆς δὲν ἔχουν καμμία ὀργανικὴ συνάφεια μὲ τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς. Μεταφέρθηκαν ἐκεῖ πιθανὸν ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ τελειῶς ἄκριτα, σχετικὰ πρόσφατα, ἐντάχθηκαν στὸ σῶμα τοῦ χιλανδαρινοῦ ἀρχείου.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ ἑλληνικοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς καὶ εἰδικότερα αὐτοῦ πού χρονολογεῖται στὸν 18ο αἰῶνα, παρέμενε ὡς τώρα παντελῶς ἄγνωστο. Πλεῖστες ἀποστολές, κυρίως Σέρβων ἐρευνητῶν στὸν 19ο καὶ 20ὸ αἰῶνα (μνημονεύονται λεπτομερῶς ἀπὸ τὴν Mirjana Živojinović στὸ Actes de Chilandar I, Παρίσι 1998, σσ. 78-80) ἐστίασαν τὴν προσοχή τους ἀποκλειστικὰ στὴν ἔρευνα τῶν βυζαντινῶν ἢ τῶν οὐλαβικῶν μεσαιωνικῶν ἐγγράφων. Μόνον ὁ πρῶτος ἐκδότης τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχείου L. Petit καὶ οἱ ἐκδότες τῶν προσθηκῶν σὲ αὐτὸ V. Mošin καὶ A. Sovre περιέλαβαν στίς ἐκδόσεις τους τὰ εἴκοσι δύο ἔγγραφα πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 15ου ὡς καὶ τὸν 17ο αἰῶνα καὶ τρία ἔγγραφα τοῦ 18ου αἰῶνα. Ἡ παρούσα ἐκδοσιὴ ἐκτενῶν ἐπιτομῶν πού περιλαμβάνει καὶ τὰ ἔγγραφα ὡς τὸ 1800, καθιστᾷ προσιτὲς τὶς ἑλληνικὲς ἀρχεακὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν τεκμηρίωσι τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς στὸν κοσμογονικὸ γιὰ τὸν Ἄθω 18ο αἰῶνα, πού ὡστόσο διαφωτίζουν καὶ προγενέστερες πτυχές τῆς.

Ἡ συστηματικὴ καταλογογράφηση καὶ περιγραφή τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Χιλανδαρίου, ἀπὸ τὸ 1453 ἕως τὸ 1800, πραγματοποιήθηκε κατὰ τὴ διάρκεια ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996. Τὴν σύνταξη τῶν ἐπιτομῶν τῶν ἐγγράφων

ἀνέλαβε ὁ κ. Β. Γ. Ἀναστασιάδης, ἐπίκουρος καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Αἰγαίου, παλαιὸς συνεργάτης τοῦ Ἰνστιτούτου στὶς ἐπίπονες ἐργασίες γιὰ τὴν ταξινόμηση καὶ καταλογογράφηση τῶν ἀθωνικῶν ἀρχείων. Μία εὐχταία μελλοντικὴ παρόμοια ἐργασία γιὰ τὸ ὀγκῶδες σλαβικὸ ἀρχεῖο τῆς ἴδιας περιόδου, ποῦ θὰ ἔφερε εἰς πέρας εἰδικευμένη στὰ σλαβικὰ ἀρχεῖα ἐρευνητικὴ ομάδα, θὰ συμπλήρωνε ἓνα σημαντικὸ κενὸ στὴ γνώση τῶν ἀρχειακῶν πηγῶν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀθωνικῆς μονῆς.

Οἱ ἐπιτόπιες ἐργασίες στὸ ἀρχεῖο δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθοῦν χωρὶς τὴν ἔγκριση καὶ τὶς εὐλογίες τοῦ καθηγουμένου τῆς μονῆς Χιλανδαρίου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Μωυσέως, τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση τῶν τότε ἐπιτρόπων ἱεροδιακόνου Σεραφεῖμ καὶ μοναχοῦ Βασιλείου καὶ τὴ φιλικὴ διάθεση τῶν πατέρων τῆς μονῆς, ποῦ στάθηκαν ἀρωγοὶ στὴν ἀντιμέτωπιση πολλῶν τεχνικῶν δυσκολιῶν. Ὅλοι τοὺς ἄς δεχθοῦν τὶς θερμὲς μας εὐχαριστίες γιὰ τὴ θερμὴ φιλοξενία καὶ τὴν ὑπομονή τους.

Κρίτων Χρυσσοχοΐδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ μεταβυζαντινὸ ἑλληνικὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου¹, ἀπὸ τὸ 1453 ἕως τὸ 1800, καταγράφηκε κατὰ τὴ διάρκεια ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996. Στὴν ἀποστολὴ συμμετείχαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἐπικεφαλῆς τοῦ προγράμματος ἔρευνας τῶν ἀρχείων τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κρίτωνα Χρυσσοχοῖδη, οἱ φιλόλογοι Δημήτρης Καλπᾶκης καὶ Ζήσης Μελισσάκης. Περιστασιακῆ ὑπῆρξε ἡ συνδρομὴ τοῦ γραφοντος, τοῦ Σπύρου Καράβα καὶ τοῦ Μίλου Πεχλιβάνου. Τὴ μικροφωτογράφηση πραγματοποιοῦσε ὁ Μανόλης Γεωργουδάκης. Σὲ μία κατοπινὴ ἐπίσκεψη, τὸν Αὐγούστο τοῦ 2000, διευκρινίσθηκαν ὅσα ζητήματα ἀπαυτοῦσαν προσεκτικότερῃ αὐτοψίᾳ.

Τὸ ἑλληνικὸ ἀρχεῖο τῶν ἐγγράφων φυλάσσεται ἀπὸ τὸ 1973 στὸ νέο κτήριο τῆς βιβλιοθήκης τῆς μονῆς²· τὸ 2000, ἕξαιτίας τῶν ἐργασιῶν συντήρησης τοῦ κτηρίου, τὸ ἀρχεῖο μεταφέρθηκε προσωρινὰ σὲ ἄλλους χώρους στὴ νότια πτέρυγα τῆς μονῆς. Ἐνας μικρὸς ἀριθμὸς ἐγγράφων ἀπόκειται σὲ πυρασφαλὴ μεταλλικῆ ἀρχειοθήκη: ὅσα ἐγγράφα περιέλαβε στὴν ἔκδοσή του ὁ L. Petit ἔχουν ἐπιμελῶς ταξινομηθεῖ σὲ ξεχωριστοὺς φακέλους (μὲ πρόθεμα Α)³, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ἔχουν συγκεντρωθεῖ πρόχειρα σὲ ἄλλο συρτάρι τῆς ἴδιας ἀρχειοθήκης. Ὁ μεγαλύτερος ὅμως ὄγκος τῶν μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων βρίσκεται

---

1. Στὴν παρούσα ἔκδοση τῶν ἐπιτομῶν χρησιμοποιεῖται ὁμοίμορφα ὁ συνήθης τύπος “Χιλανδαρίου”· ὥστόσο, οἱς ὑπογραφές ἔχουν διατηρηθεῖ καὶ οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ ὀνόματος, ὅπως “Χελανδαρίου”, “Χιλανδαρίου”, “Χιλανταρίου” κτλ. Ἀνάλογα ἔχει διατηρηθεῖ ἡ ἐκάστοτε ὀρθογραφία τῆς ὀνομασίας τοῦ Βατοπεδίου.

2. Πᾶ τὸ ἀρχεῖο, τὴν ταξινόμησι καὶ τὴν ἱστορία του βλ., πρόσφατα, Β. Δενιό, “The Archives”, στὸ G. Subotić (ἐκδ.), *Hilandar Monastery*, Βελιγράδι 1998, σσ. 125-132 καὶ, κυρίως γὰ τὸ μεσαιωνικὸ ἀρχεῖο, Μ. Živojinović – Β. Kravari – G. Giros, *Actes de Chilandar. Des origines à 1319* [Actes de l’Athos 20], Παρίσι 1998, σσ. 77-81.

3. Τὴν ταξινόμησι συνοδεύει λεπτομερὴς κατάλογος: *АРХИВ МАНАСТИРА ХИЛАНДАРА. ПОПИС СРЕДНЬОВЕКОВНИХ ПОВЕЛЪА И ХРИСОВУЛЪА СА ТОПОГРАФСКИМ ПОКАЗНИВАЧЕМ*, 1983.

ταξινομημένους χρονολογικά σε αριθμημένα κουτιά, των οποίων ο αύξων αριθμός συνοδεύεται από την ένδειξη III (αντίστοιχες ένδειξεις αφορούν στα άλλα τμήματα του αρχείου της μονής) και η περίοδος έως το 1800 καλύπτει τὰ ἔξι πρώτα. Συνολικά, καταμετρήθηκαν περίπου 1.800 ἔγγραφα· ανάμεσα σε αὐτά, περίπου 1.200 ἔχουν οικονομικό περιεχόμενο, πρόκειται δηλ. κυρίως για χρεωστικές ὁμολογίες, ταβίλια καὶ κατάστιχα. Τὰ οικονομικά αὐτὰ ἔγγραφα δὲν συγκαταλέγονται στὴν παρούσα ἔκδοση, εἶναι ὅμως αὐτονόητο ὅτι τὸ περιεχόμενό τους συνδέεται μὲ ζητήματα ποὺ θίγονται στὰ ὑπόλοιπα ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου καὶ ὄχι σπάνια διαφωτίζουν ἀσαφείς λεπτομέρειές τους· συνεπῶς, ἡ γνώση μας γιὰ τὸ μεταβυζαντινὸ ἑλληνικὸ ἀρχεῖο τοῦ Χιλανδαρίου θὰ εἶναι πληρέστερη μόνον μετὰ τὴν ὀλοκληρωμένη παρουσίαση καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου κλάσμάτος του. Τὸ ἴδιο ἰσχύει, βέβαια, γιὰ τὰ σλαβικά καὶ τουρκικά ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ τὰ κατάστιχα, ποὺ συγκροτοῦν ξεχωριστὲς ἐνότητες τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ στὰ ἔγγραφα ποὺ φυλάσσονται στὴν ἀρχειοθήκη, ἡ ταυτότητά τους προσδιορίζεται ἀπὸ ποικίλες κατὰ καιροὺς πρόχειρες χειρόγραφες ἀριθμήσεις, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ἡ εὐκρινέστερη ὀφείλεται στὸν βιβλιοθηκᾶριο Σάββα Χιλανδαρινὸ καὶ ἀπαντᾷ σὲ ἐπικολλημένη ἐτικέτα στὸ νῶτο τους· στὶς περιπτώσεις ὅπου αὐτὴ δὲν ἀπαντᾷ, ἄλλες ἀριθμήσεις ἀρκοῦν ἐνδεικτικὰ γιὰ τὴν ταύτιση τῶν ἐγγράφων. Πάντως, ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς ἐγγράφων, ποὺ προφανῶς ἐντοπίσθηκαν ὀψιμότερα, παραμένει χωρὶς κάποια ἐνδειξη. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρᾷ, ἡ ταξινόμηση τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων σὲ Κουτιά στηρίχθηκε στὴ διαίρεση—ὄχι πάντοτε ἀκριβῆ— τῶν ἐγγράφων σὲ ἐνότητες/φρακέλους ἀνὰ ἔτος καί, κατόπιν, τὴ συνεχῆ ἀρίθμηση τῶν ἐγγράφων κάθε ἐνότητας μὲ αὐτόματο μηχανικὸ ἀριθμητὴ στὸ ἄνω δεξιὸ περιθώριο. Ὡστόσο, αὐτὴ ἡ ἀρίθμηση δὲν ἀφοροῦσε ἀκριβῶς στὰ ἔγγραφα ἀλλὰ τὰ φύλλα τους, καὶ μάλιστα κάποιες φορὲς τὶς δύο ὀψεις τους, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ προσδιορισμὸς τῆς ταυτότητας κάθε ἐγγράφου ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ τοῦ κουτιοῦ καὶ τὴν τρέχουσα ἀρίθμισή του—μολονότι πάγιος καὶ στὴν πράξη εὐχρηστος— νὰ ἔχει ἔχει μᾶλλον συμβατικὸ περιεχόμενο. Παράλληλα, πιθανὸν κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ἴδιας ταξινόμησης, σὲ ὅλα τὰ ἔγγραφα τέθηκαν ἀποτυπώματα τῆς σφραγίδας τοῦ ἀρχείου, στὴ σφενδόνη τῆς ὁποίας ἀναγράφεται “АРХИВ ΜΑΝΑΣΤΙΡΑ ΧΙΛΑΝΔΑΡΑ”· στὴν παρούσα ἔκδοση, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ σύγχυση καὶ ἡ διαρκὴς ἐπανάληψη, ἡ παρουσία αὐτῶν τῶν ἀποτυπωμάτων δὲν ἐπισημαίνεται.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴ σύνθεση τοῦ ἀρχείου, οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχειοφύλακες διέσωσαν, πέρα ἀπὸ τὰ ἐπίσημα γραπτὰ τεκμήρια τῆς μονῆς, τὰ ἰδιωτικά

άρχεια που διατηρούσαν έκλιπόντες μοναχοί της μονής· αυτά τὰ άρχεία συσσωματώθηκαν στα έγγραφα της μονής και ταξινομήθηκαν από κοινού μαζί τους. Στην περίπτωση τών έξεχόντων μελών της μοναστικής κοινότητας του Χιλανδαρίου, αυτή ή πρακτική άποδεικνύεται λειτουργική και εϋστοχη. Αντίθετα, όμως, ή συσσωμάτωση του έτερόκλητου άρχείου του Άμβροσίου Μαυρογορδάτου στο άρχείο της μονής έπέφερε τή διάσπαση της ενότητάς του· έτσι, στην παρούσα έκδοση τὰ έγγραφα που τó άπαρτίζουν καταχωρίζονται συνοπτικά σε άνεξάρτητο Παράρτημα. Ξεχωριστά επίσης μνημονεύονται έλάχιστα έγγραφα τὰ όποια, είτε λόγω της έντυπης μορφής είτε της γλώσσας, παρεκκλίνουν από τή συνήθη τυπολογία του άρχείου: πρόκειται για ένα έντυπο συγγραμμικό του 1738⁴ και ένα ταξιδιωτικό έγγραφο του 1790⁵, αλλά και μία καρμανλίδικη έπιστολή⁶. Ως προς τὰ χρονολογικά όρια, πέρα από όμόλογα κελίων που έχουν έπυσυναφθει στα άντίστοιχα προγενέστερά τους⁷, μεμονωμένη είναι ή περίπτωση ενός έγγραφου του 19ου αιώνα, τó όποιο άπόκειται στον φάκελο του 1791 λόγω έσφαλμένης χρονολόγησής του⁸.

4. Βλ. άρ. 30, σμ. 1.

5. Έκδόθηκε από τή στρατιωτική διοίκηση της Σλαβονίας και του Μπανάτου της Τεμεσβάρης στο όνομα του Georgjie Stojadinovich (Κουτί 4/III, 1790: 83-4).

6. Βλ. άρ. 374, σμ. 1. Αντίθετα, μολοντί προέρχεται από μετάφραση, έχει καταχωρωθει στη χρονολογική σειρά του τó έγγραφο άρ. 376· από μετάφραση προέρχεται επίσης όμόλογο κελίου, του 19ου αιώνα (άρ. 111, σμ. 1).

7. Βλ. άρ. 29, σμ. 2 και 111, σμ. 1.

8. Πρόκειται για αντίγραφο συστατικής έπιστολής που ό καθηγούμενος της μονής Έσφιγμένου άρχμανδρίτης Άγαθάγγελος άπευθύνει στον Άβραάμ Πετρόβνικ [Avram Petronijević], πρωθυπουργό του ήγεμόνα της Σερβίας (Κουτί 4/III, 1791: 11-4, χαρτί (δίφ.) 356 x 220). Τό έγγραφο, προφανώς εκ παραδρομής, ταξινομήθηκε με βάση τή χρονολογία (1791) που αναγράφεται στη σφενδόνη του όμιώματος σφραγίδας που φέρει στο άνω περιθώριο του, άσφαλώς όμως είναι μεταγενέστερο του 1830 και συνδέεται με έπίσκεψη του Πετρόβνικ στην Κωνσταντινούπολη. Συγκεκριμένα, οι Έσφιγμενίτες πληροφορήθηκαν τόν έρχομό του πρωθυπουργού στη Βασιλεύουσα από τόν συναδελφό και αντιπρόσωπό τους Μελέτιο Οικονομίδη Θεσσαλονικέα. Εκφράζουν, λοιπόν, τή μεγάλη ίκανοποίησή τους για τήν έπίσκεψη και τόν βαθύτατο σεβασμό τους για τó πρόσωπο του πρωθυπουργού, μνημονεύοντας παράλληλα ότι, σύμφωνα με τó ήγεμονικό χρυσόβουλλο που εξέδωσε τó 6938 ά.κ.κ. [1429] ό δεσπότης Πούρ [Γεώργιος Α΄ Βράνκοβιτς], οι Έσφιγμενίτες τελούν υπό τήν προστασία του ήγεμόνος της Σερβίας. Ό συναδελφός τους άρχμανδρίτης Νείλος και ό αντιπρόσωπός τους Μελέτιος έλαβαν έντολή νά αναφέρουν στον πρωθυπουργό τὰ συμβαινόντα μεταξύ τών μονών Έσφιγμένου και Χιλανδαρίου· παράλληλα, οι ίδιοι έχουν έντολή νά παραδώσουν αναφορά προς τόν ήγεμόνα πάσης Σερβίας, με τήν όποια υποβάλλεται ή παράκληση νά γίνουν δεκτοί σε άκόρση νά νά άπευθύνουν Έκκληση στην “αύθεντικήν προστασίαν” ύπέρ τών δικαίων της μονής Έσφιγμένου.

Ἡ ὀλοκλήρωση αὐτῆς τῆς ἔκδοσης ἐπιτομῶν τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Χιλανδαρίου προϋπέθετε, πάνω ἀπὸ ὅλα, τὴ γενναιοδωρία τῶν πατέρων τῆς μονῆς, τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν προθυμία τους. Ἐπιπλέον, στὸν Κερίτωνα Χρυσοχοϊδὴ ἀρμόζει μία ξεχωριστὴ μνεΐα: στὴν ἐνθάρρυνση καὶ τὴ φιλία του ὀφείλεται ἡ πρώτη μου γνωριμία μὲ τὰ ἀγιορεΐτικα ἀρχεΐα, πρὶν ἀπὸ περὶτου μία εΐκοσαετία, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἀντιμετώπιση πλήθους δυσχερειῶν ποὺ δὲν ἔπαυσαν νὰ ἀνακύπτουν κατὰ τὴν προετομασία αὐτοῦ τοῦ τόμου. Τέλος, πολλὰ σημεΐα τοῦ ἀρχείου φωτίσθησαν χάρι στίς εΐδικές γνώσεις τοῦ Πάρι Γουναρίδη, τῆς Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου, τοῦ Φλορὶν Μαρινέσκου, τοῦ Νίκου Μοσχονᾶ, τῆς Εὐαγγελίας Μπαλᾶ, τοῦ Ἰωακεΐμ Παπαγγέλου, τοῦ Κυριλλοῦ Παυλικιάνωφ, τῆς Πηνελόπης Στάθη, τοῦ Aleksandar Fotić καὶ τῆς Ἐλενας Φραγκάκη-Syrett: γιὰ τὴ φιλοτιμία καὶ τὴ διάθεση τοῦ πολῦτιμου χρόνου τους ἀρμόζουν οἱ ἀπὸ καρδίας εὐχαριστίες μου. Περιττὸ νὰ εΐπωθεΐ, ὅ,τι ἀπομένει ἔλλιπές ἢ ἐσφαλμένο βαρύνει ἀποκλειστικά τὴν ἀδυναμία τοῦ γράφοντος.

Β. Ἰ. Ἀναστασιάδης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΩΝ

<i>Actes de Castamonitou</i>	N. Oikonomidès, <i>Actes de Castamonitou</i> [: Actes de l' Athos 9], Παρίσι 1978
<i>Actes de Chilandar</i>	M. Živojinović- V. Kravari - G. Giros, <i>Actes de Chilandar. Des origines à 1319</i> [: Actes de l' Athos 20], Παρίσι 1998
<i>Actes d'Esphigménou</i>	L. Petit - W. Regel, <i>Actes de l' Athos III. Actes d'Esphigménou</i> [: Vizantijskij Vremennik XII. Παράρτημα 1], Πετρούπολη 1906 (άνατ. Άμοστερνταμ 1967)
<i>Actes de Xénophon</i>	D. Parachryssanthou, <i>Actes de Xénophon</i> [: Actes de l' Athos 15], Παρίσι 1986
Άλέξανδρος Λαυρ.	Άλέξανδρος Λαυριώτης (Λαζαρίδης), "Τò Άγιον Όρος μετά την όθωμανικήν κατάκτησιν", <i>ΕΕΒΣ</i> 32 (1963) 113-261
Άρχείο Ξηροποτάμου	Π. Γουναρίδης, <i>Άρχείο τής Ί. Μ. Ξηροποτάμου</i> [: Άθωνικά Σύμμεικτα 3], Άθήνα 1993
Άρχείο Παντοκράτορος	Ά. Πάρδος, <i>Άρχείο τής Ί. Μ. Παντοκράτορος. Α' (1039-1801)</i> [: Άθωνικά Σύμμεικτα 5], Άθήνα 1998
Άρχείο Πρωτάτου	Χ. Γάσπαρης, <i>Άρχείο Πρωτάτου</i> [: Άθωνικά Σύμμεικτα 2], Άθήνα 1991
Γεδεών	Μ. Ι. Γεδεών, <i>Πατριαρχικοί πίνακες</i> , Άθήνα ² 1996
Δελικάνης	[Κ. Δελικάνης], <i>Περιγραφικός κατάλογος τών έν τοίς κώδιξι του πατριαρχικού άρχιεφυλακείου σωζομένων έπισήμων έκκλησιαστικων έγγραφων περι τών έν Άθω μονων (1630-1863)</i> , Κωνσταντινούπολη 1902
Dimitrijević	St. M. Dimitrijević, "Dokumenti Hilendarske do XVIII Veka", <i>Sromenik</i> LV (1922) 20-31
Κατ. Διονυσίου	Π. Γ. Νικολόπουλος - Ν. Ά. Οικονομίδης, "Τερά Μονή Διονυσίου. Κατάλογος του Άρχείου", <i>Σύμμεικτα</i> 1 (1966) 257-327
Κατ. Καρακάλλου	Κ. Χρυσοχοΐδης - Π. Γουναρίδης, <i>Τερά μονή Καρακάλλου. Κατάλογος του άρχείου</i> [: Άθωνικά Σύμμεικτα 1, σσ. 7-104], Άθήνα 1985
Mošin - Sovre	V. Mošin - A. Sovre, <i>Dodatki h grškim listinam Hilandarja. Supplementa ad acta graeca Chilandarii</i> , Λουμπλιάνα 1948
Παπάγγελος, Τορώνη	Ί. Ά. Παπάγγελος, "Δύο όμολογίες τής χώρας Συναΐς γιά

- τὴν Τορώνη", *Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς* 33/34 (1978) 115-27
- Παπαχρυσάνθου Δ. Παπαχρυσάνθου, *Ὁ ἀθωνικὸς μοναχισμὸς. Ἀρχές καὶ ὀργάνωση*, Ἀθήνα 1992
- Παπαχρυσάνθου, *Διοίκηση* Δ. Παπαχρυσάνθου, *Ἡ διοίκηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους (1600-1927)* [: Ἀθωνικά Σύμμεικτα 6], Ἀθήνα 1999
- Petit L. Petit - B. Korablev, *Actes de l'Athos V. Actes de Chilandar*. 1ère partie: *Actes grecs* [: Vizantijskij Vremennik XVII. Παράρτημα 1], Πετρούπολη 1911 (ἀνατ. Ἀμστερνταμ 1975)
- PLP *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*
- Sindik D. I. Sindik, "Srpska Srednjovekovna Akta u Manastiru Hilandaru", *Hilandarski Zbornik* 10 (1998) 9-132
- Σμυρνάκης Γ. Σμυρνάκης, *Τὸ Ἅγιον Ὄρος*, Ἀθήνα 1903 (ἀνατ. Καρυές 1988)

ΕΠΙΤΟΜΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1 Γράμμα τοῦ μητροπολίτη Θεσσαλονίκης [Γρηγορίου(ς)] γιὰ τὴν ἐκδί- καση ὑπόθεσης ληστείας

[1435(;)¹] Ἰούνιος, ἰνδ. 13

(Αρχαιοθήκη: 161· φάκ. Α 18/9) Πρωτότυπο. – Χαρτί 356 X 295, ἐπικολημένο σὲ χαρτί. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις (ἔλλ. καὶ ολαβ.).

Ὁ Μανουὴλ ὁ Μοσχιανός, ἐνόσω ἦταν ἄρχων ὁ Ἐσαίπεκης καὶ “ἐπὶ κεφαλῆς” ὁ Ἀλυάσπεκης, κατηγοροῦσε τὸ Χιλανδάρι λέγοντας ὅτι πέντε Σερβόπουλοι ἀπὸ τὸ μοναστήρι ἔστησαν ἐνέδρα στὸν Στυλιανὸ τὸν Βαμβακά πὸν ἐρχόταν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος κρατώντας ὑπέρπυρά του, τὸν ἔδεσαν καὶ ἄρπαξαν ὅ,τι εἶχε. Ἔτσι, ἦλθε ὁ Μοσχιανός μὲ κάποιον Τοῦρκο στὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ παρουσιάσθηκε στὴ Σύναξη· ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐξετάσθηκε ἡ ὑπόθεση, ἀποδείχθηκε ὅτι οὔτε οἱ Χιλανδαρινοὶ ἢ οἱ Σερβόπουλοὶ τοὺς ἐνέχονταν [γιὰ τὴ ληστεία], ἀλλὰ οὔτε καὶ κάποιοι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς Ἁγιορεῖτες μοναστηριακούς.

Ὡστόσο, ὁ Μοσχιανός στράφηκε “ἐνταῦθα” [στὴ Θεσσαλονίκη], ὅπου ἦλθαν ἐπίσης ἀδελφοὶ ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι καὶ τὰ ἄλλα μοναστήρια. Τὴν ὑπόθεση ἔκρινε ἐκ νέου ὁ Ἀλυάσπεκης καὶ διαπίστωσε ὅτι οἱ μοναχοὶ δὲν ἔχουν τὴν παραμικρὴ ἐνοχή. Παντὸ παρέπεμψε τὴν ὑπόθεση [στὸν γράφοντα]· ὡς μηνυτὴς ἦλθε ὁ Παλαπανός καί, “προκαθημένης τῆς ἡμῶν μετριότητος [sc. τοῦ γράφοντος] συνοδικῶς”, παρουσιάσθηκαν οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ ἀπὸ κάθε μοναστήρι. Ὄταν ρωτήθηκαν τί γνωρίζουν, ὅλοι ἀπάντησαν ὅτι δὲν γνωρίζουν τίποτε γιὰ τὸ Χιλανδάρι· ὅσον ἀφορᾷ στὰ μοναστήρια τῶν ὑπολοίπων, ὑποσχέθηκαν ὅτι, ἐὰν συλληφθεῖ κάποτε ὁ ὑπαίτιος, τότε τὸ ἀντίστοιχο μοναστήρι θὰ ἀναγνωρίσει τὴν εὐθύνη του, θὰ καταβάλλει στὸ διπλάσιο τὴ ζημία καὶ θὰ παραδώσει τὸν αὐτουργό, ἀρκεῖ βέβαια νὰ ἀποδειχθεῖ ἡ ἐνοχή του. Ὄταν ὁ Μοσχιανός ρωτήθηκε τί ζητᾷ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, αὐτὸς “ἄλλα τε ἐπ’ ἄλλοις εἶπε πολὺ ἔχοντα τὸ σαθρόν”. Καθὼς διέβλεπε μάλιστα τὸν κίνδυνο νὰ καταδικασθεῖ ὁ ἴδιος, δὴλωση ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε γιὰ τὴν ὑπόθεση, δὲν γνωρίζει

ποιὺς ἔκλεψε τὰ χρήματά του καὶ παραιτεῖται ἀπὸ κάθε διεκδίκηση σὲ βάρος τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῶν ἄλλων ἄγιορείτικων μοναστηριῶν.

Ἀκούγοντας αὐτὰ οἱ μοναχοί, ἐπισήμαναν ὅτι τοὺς διώκει ἄδικοι, ἐπιβεβαίωσαν τὴν ὑπόθεσίν τους καὶ ἀπαίτησαν τὰ ἔξοδα στὰ ὁποῖα τοὺς ὑπέβαλε μὲ τίς παράλογες κατηγορίες του. Ἡ ἀξίωσή τους κριθῆκε δίκαιη καὶ ἀπολύθηκε σχετικὸ γράμμα τῆς Ἐκκλησίας [τοῦ γράφοντος]· οἱ μοναχοί, ὁμως, ζήτησαν γράμμα καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο [τὸν γράφοντα]. [Ὁ γράφων] ἀνταποκρίθηκε στὴν παράκλησή τους καὶ τοὺς χορήγησε τὸ παρόν, μὲ τὸ ὁποῖο καθιστᾶ “ἀνενοχλήτους ... καὶ ἀκαταζητήτους” τόσο τοὺς Χιλανδαρινούς ὅσο καὶ τοὺς ἄλλους Ἄγιορείτες. Ἐάν στὸ μέλλον κάποιος προσπαθῆσει νὰ τοὺς διώξει, χωρὶς νὰ διαθέτει —ὅπως συνέβη στὴν περίπτωση τοῦ Μοσχianoῦ— κάποιο ἀδιάσειστο στοιχεῖο τῆς ἐνοχῆς τους, θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ καταβάλει ὅ,τι οἱ μοναχοὶ θὰ δηλώσουν ὅτι δαπάνησαν ἀπὸ τὴ μέρα πού γιὰ πρώτη φορὰ τοὺς κατηγόρησε ὁ Μοσχιανός, ὅ,τι δηλ. θὰ δηλώσουν ὅτι δαπάνησαν μέχρι νὰ ἀποδειχθεῖ ἡ ἀθωότητά τους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ μοναχοὶ δὲν πρόκειται νὰ ἐνοχληθοῦν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Μοσχianoῦ καὶ τοῦ Στυλιανοῦ.

Σημειώνεται ὅτι ἐκ παραδρομῆς (“κατὰ λήθην”) γράφηκε [παραπάνω] ὅτι ἡ ὑπόθεση ἐκδικάσθηκε (“ἐλαλήθη”) μπροστὰ στὸν Ἑσαίπεκη· αὐτὸ δὲν ἄλθευε καὶ ἡ ὑπόθεση ἐκδικάσθηκε μόνο μπροστὰ στὴν “κεφαλὴν” [τὸν Ἀλυάσπεκη].

Μηνολόγιο.

Ἄρχ.: † Ἐπειδὴ ὁ Μοσχιανὸς κῦρ Μανουὴλ ἐκίνησε, ...

1. Petit: 16ος αἰ· ὠστόσο, ἡ γραφὴ ἀνήκει στὸ α' μιστὸ τοῦ 15ου αἰώνα. Οἱ Ἑσαίπεκης καὶ Ἀλυάσπεκης, οἱ ὁποῖοι μνημονεύονται στὸ ἔγγραφο ταυτίζονται μὲ τοὺς ἀδελφούς İsa beğ καὶ Ali beğ· βλ. I. Mélikoff, *Encyclopédie de l'Islam*, s.v. “Ewrenos Oghullari” καὶ *PLP*, s.v. “Ἰησοῦς” (8148) καὶ “Ἀλῆς” (660). Ἐπίσης, ὅπως ὀρθὰ ὑπέθεσε ὁ Petit (σ. 345), ἡ ἐκδίκαση τῆς ὑπόθεσης πρέπει μᾶλλον νὰ τοποθετηθεῖ στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου καὶ τὸ ἐπιθετὸ Μοσχιανός φαίνεται σὺνηθές. Ἔτσι, μὲ βάση τὴ 13η Ἰνδικτιῶνα καὶ τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα, ὡς πιθανότερη χρονολογία προκύπτει τὸ 1435: ἡ σχέση τοῦ Ali beğ —ὁ ὁποῖος εἶχε ἤδη ἐκδικάσει δύο φορὲς τὴν ὑπόθεση τοῦ Μανουὴλ Μοσχianoῦ καὶ κατόπιν “παρέπεμψεν” στὸν γράφοντα μητροπολίτη— μὲ τὴ Θεσσαλονίκη μπορεῖ πληρέστερα νὰ τεκμηριωθεῖ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἴδιος ὑπῆρξε ὑπὸ τὸν Μουράτ Β' κατὰ τὴν ἄλωσή της.

*Ἐκδ.: Petit 161.

2 Γράμμα του πρώτου Δωροθέου και της Ίερās Συνάξεως σχετικά με τη διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν και τῶν Ξενοφωντιῶν γιά τὸ λιβάδι κοντὰ στὸν Ἅγιο Φίλιππο

6975 (τέλη 1466), ἰνδ. 15

(Αρχειοθήκη: 175) Ἐπικυρωμένο ἀντίγραφο 17ου αἰ.¹ – Χαρτί 430 X 314. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, φθορές στίς ὀριζόντιες διπλώσεις. – Ὅρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο κέρμη σφραγίδα τῆς μονῆς Ξενοφώντος. – Στὸ verso σημεῖώσεις (σλαβ.).

Οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ οἱ Ξενοφωντινοὶ εἶχαν διένεξη γιά τὸ λιβάδι κοντὰ στὸν Ἅγιο Φίλιππο· προσῆλθαν, λοιπόν, στὴν Ἱερὰν Σύναξιν καὶ ἐξιτόρησαν τὰ σχετικά μὲ τὸ λιβάδι ἐπιδεικνύοντας καὶ τὰ χρυσοβούλλα. Ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὅρους Δωροθέος καὶ ἡ Ἱερὰ Σύναξις ἐξέτασαν τὴν ὑπόθεση καὶ διαπίστωσαν ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ εἶχαν κάποτε ἀγοράσει τὸ λιβάδι ἀπὸ τοὺς Ξενοφωντινοὺς, ἀπὸ τὸν ἡγούμενό τους Κλεόνικο, γιά 130 ὑπέρπυρα σταυράτα (“πέρπυρα σταυράτες”)². Ἔτσι, ἀπέδωσαν καὶ πάλι τὸ λιβάδι στοὺς Χιλανδαρινοὺς νὰ τὸ ἔχουν στὴν πλήρη κυριότητά τους.

Ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὅρους, μαζί μὲ τὸν καθηγούμενο τοῦ Βατοπεδίου, τὸν προηγούμενο τοῦ Ζωγράφου καὶ τὸν καθηγούμενο τοῦ Κασταμονίτου, πραγματοποιοῖσαν αὐτοψία (“ἐπιστάσιαν”) στὸν τόπο καὶ συμφιλίωσαν τὰ δύο μοναστήρια. Στὸ ἐξῆς κανένας δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλήσει τοὺς Χιλανδαρινοὺς καὶ σχετικά ἀπολύεται τὸ παρὸν μπροστὰ στὸν πρῶτο, τὴ Σύναξιν καὶ τοὺς ὑπογεγραμμένους μάρτυρες³.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὅρους Δωροθέος ἱερομόναχος, ὁ γέροντας τῆς Ἁγίας Λαύρας Ἰωάσαφ ἱερομόναχος ὁ Ἀτταλειώτης, ὁ ἡγούμενος τοῦ Βατοπαιδίου Θεόκλητος ἱερομόναχος, ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἐσφιγμένου Μερκούριος ἱερομόναχος, ὁ γέροντας τοῦ Ζωγράφου Εὐστράτιος μοναχός, ὁ ἡγούμενος τοῦ Κασταμονίτου Βενιαμίν μοναχός, ὁ γέροντας τοῦ Δοχειαρίου Σίμων μοναχός, ὁ προηγούμενος τῶν Ρωσῶν Μαλαχίας ἱερομόναχος, ὁ προηγούμενος τοῦ Ξηροποτάμου Ματθαῖος μοναχός καὶ ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Παύλου Θεοφάνιος ἱερομόναχος.

Ἄρχ.: † *Ἐπειδὴ οἱ π(ατέ)ρες οἱ Χελανταρινοὶ καὶ οἱ Ξενοφωντινοὶ εἶχαν φιλονεικί(αν) καὶ κρίσιν ...*

1. Οἱ Mošin - Sovre, σ. 42, χαρακτηρίζουν ἐσφαλμένα τὸ ἔγγραφο, λόγω τῆς σφραγίδας στὸ ἄνω περιθώριό του, ὡς “aut exemplum primum aut apographon authenticum contemporaneum”.

2. Βλ. Mošin - Sovre, σσ. 40-2· ἐπίσης, *Actes de Xénophon*, σσ. 26-8 καὶ App. IV.

3. Πρβλ. ἄρ. 13.

3 Γράμμα του πρώτου Κυρίλλου και της Ἱερᾶς Συνάξεως γιὰ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἑσφιγμενιτῶν

Ἰούλιος 7069 (1561), ἰνδ. 3 (!)¹

(α) (Αρχαιοθήκη: 162 Γ φάκ. Α 21/13) Πρωτότυπο. – Χαρτί 515 X 365, ἐπικολλημένο σὲ χαρτί. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις.

(β) (Αρχαιοθήκη: 162 Η) Ἀντίγραφο 18ου αἰ. – Χαρτί 535 X 390. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες.

Ἀνάμεσα στὶς μονὲς Χιλανδαρίου καὶ Ἑσφιγμένου ξέσπασε ἔριδα γιὰ κάποιον γειτονικό τους τόπο καὶ τὰ σύνορά του². Ἔτσι, ζήτησαν ἀπὸ τὴ Σύναξη νὰ πραγματοποιηθεῖ αὐτοψία καὶ διαχωρισμὸς τῶν συνόρων. Ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κύριλλος, μαζί με πολλοὺς “ τοῦ συλλόγου τῶν πατέρων”, μετέβησαν δύο καὶ τρεῖς φορές στὸν ἐπίμαχο τόπο, τὸν ἐξέτασαν καὶ μελέτησαν τὰ σχετικά χρυσόβουλλα καὶ τὰ ἄλλα “ συγγράμματα”· οἱ Χιλανδαρινοὶ προσκόμισαν τὰ χρυσόβουλλα καὶ τὶς ἀπογραφές πού εἶχαν στὴν κατοχὴ τους, ἐνῶ οἱ Ἑσφιγμενίτες ἀπλῶς ὑποστήριξαν προφορικά ὅτι κάποτε ἡ γῆ τοὺς ἀνήκε καὶ, μάλιστα, [γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὸν ἰσχυρισμὸ τους], ἐπικαλέσθηκαν ὅτι ἐκεῖ φύτεψαν ἀμπελώνα.

Τὴν 7ῃ Ἰουλίου συναντήθηκαν οἱ δύο πλευρές, παρόντων καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως. Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐφάνισαν τὰ βασιλικά χρυσόβουλλα, ἀλλὰ καὶ πρακτικὰ καὶ προστάγματα τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ἐνῶ οἱ Ἑσφιγμενίτες προέβησαν τὶς διεκδικήσεις τους χωρὶς χρυσόβουλλα ἢ μαρτυρίες. Ἔτσι, δικαιώθηκαν οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ ἐπιβεβαιώθηκε ἡ κατοχὴ τοῦ ἐπίμαχου τόπου, σύμφωνα με τὸ παλιὸ δικαιοματικὸ γράμμα τοῦ μακαρίτη πρώτου Ἰσαάκ³, ὁ ὁποῖος ἐπακριβῶς εἶχε ὀρίσει τὰ σύνορα· μάλιστα, ἡ ἀπόφασή του ἐκεῖνη εἶχε ἐπιβεβαιωθεῖ με πρόσταγμα.

Ὅστόσο, οἱ Ἑσφιγμενίτες φώναζαν ὅτι ἀδικοῦνται· τότε σηκώθηκε ὁ πρῶτος Κύριλλος, ζήτησε νὰ εἰρηνέψουν τὰ πνεύματα καὶ οἱ Ἑσφιγμενίτες ὑπάκουσαν. Κατόπιν ἀπευθύνθηκε στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τοὺς παρακάλεσε, μολοντί δικαιῶνται τὸν τόπο σύμφωνα με τὰ χρυσόβουλλα καὶ τὰ γράμματα, νὰ παραχωρήσουν στοὺς Ἑσφιγμενίτες ἐκεῖνο τὸν ἀμπελώνα πού εἶχαν φυτέψει. Οἱ Χιλανδαρινοὶ συναίνεσαν καὶ ὅλοι μαζί μετέβησαν στὸν ἀμπελώνα καὶ τὸν ὀροθέτησαν· παρ’ ἅλλα, τοὺς δόθηκε τὸ παρὸν γράμμα με τὸ ὅποιο ἐπι쿠ρώνεται τὸ παλιότερο γράμμα τοῦ πρώτου Ἰσαάκ.

Ἐπογράφουν ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἱερομόναχος, ὁ Με[-]ος (;) μοναχός, ὁ Νεόφυτος γέροντας τοῦ Βατοπεδίου, ὁ πρῶην πρῶτος

Ευστράτιος τοῦ Ζωγράφου (σλαβ.), ὁ γέρον Μανασσῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου (σλαβ.), ὁ Βενιαμὴν μοναχὸς καὶ γέροντας τοῦ Παντοκράτορος, ὁ Ἰωαννίκιος μοναχὸς καὶ γέροντας τοῦ Διονυσίου, ὁ γέρον Σάββας τοῦ Ρωσικοῦ (σλαβ.), ὁ γέρον Μελέτιος τοῦ Ξενοφώντος (σλαβ.), ὁ Καλλίνικος γέροντας τοῦ Κασταμιονίτου, ὁ Σάββας καὶ μέγας οἰκονόμος τοῦ Πρωτάτου καὶ ὁ Στέφανος ἡγούμενος τοῦ πύργου τοῦ Μακρινοῦ (*ΠΗΡΓΑ ΜΑΚΡΙΝΑ*) (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Ἐπεὶ ὑπόθεσις ἀμφίμαχος ἐγεγόνει μεταξύ τῶν δύο σεβασμίων μονῶν ...

1. Πά τὴν ἐσφαλμένη ἰνδικτιῶνα βλ. Παπαχρυσάνθου, σ. 396, σμῆ. 255.

2. Ἡ διένεξη ἀφορᾷ στὸν τόπο τοῦ Κακοῦ Ρύακος· πρβλ. ἀρ. 4.

3. Παπαχρυσάνθου, σσ. 361-6 (ἀρ. 52).

Ἔκδ.: P e t i t 162.

4 Πατριαρχικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάσαφ Β' σχετικὰ μὲ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἐσφιγμενιτῶν γιὰ τὸν τόπο τοῦ Κακοῦ Ρύακος

Ἄπριλιος 7070 (1562), ἰνδ. 5

(Ἀρχειοθήκη: 163 Γ-φάκ. Α 18/10) Πρωτότυπο. – Χαρτί 416 X 300, ἐπικολλημένο σὲ χαρτί 835 X 315, ἀπὸ κοινοῦ μὲ γράμμα τοῦ πρώτου Θεοσηρῆϊκου (Petit 79). Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, σχισμάτια στὶς διπλώσεις. – Ὁρθογραφία, συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.).

Ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἐπικύρωσης ὅσων προβλέπον τὰ παλιὰ βασιλικά χρυσόβουλλα καὶ ἀποφασιστικὰ προστάγματα, καθὼς καὶ οἱ κρίσεις καὶ ἀποφάσεις ποὺ προέκυψαν μετὰ ἀπὸ αὐτοψία στὸ Ἅγιον Ὄρος, εἶναι προφανῆς· ἀνάλογα ἐπιβάλλεται ἡ τιμωρία ὅσων παραβιάζουν παρόμοια θεσπίσματα, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενο ἐπιλύει μὲ ἀδιαμφισβήτητο τρόπο κάθε διαφορὰ.

Στὸν πατριαρχικὸ Ἰωάσαφ Β' καὶ τὴ Σύνοδο ἐμφανίσθηκαν ἀποφασιστικὰ γράμματα τοῦ πρώτου Κυρίλλου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ποὺ ἀφοροῦσαν στὴ διένεξη μεταξύ τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν κοντινὸ τους τόπο τοῦ Κακοῦ Ρύακος καὶ τὰ σύνορά του. Μολονότι οἱ δύο πλευρὲς εἶχαν ἐκ τῶν προτέρων συμφωνήσει νὰ πειθαρχήσουν στὴ συγκεκριμένη “κατὰ τόπον κρίσιν καὶ διάγνωσιν”, ἀναφέρθηκε στὸν πατριαρχικὸ καὶ τὴ Σύνοδο ὅτι οἱ Ἐσφιγμενίτες ἀπέιθσαν καὶ χρησιμοποίησαν μὲ παράνομο καὶ βίαιο τρόπο τὴν ἐξωτερικὴ ἐξουσία γιὰ νὰ ἰδιοποιηθοῦν τὸν τόπο, τὸν ὁποῖο τὰ ἀποφασι-

στικά γράμματα απέδιδαν στη νομή τῶν Χιλανδαρινῶν. Ἔτσι, ὁ καθηγούμενος, οἱ ἱερομόναχοι καὶ οἱ ἄλλοι πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου ζήτησαν τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος πατριαρχικοῦ γράμματος. Ὁ πατριάρχης ἐπικυρώνει καὶ ἐπιβεβαιώνει τὰ παλιὰ χρυσόβουλλα βασιλικά προστάγματα ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὑπόθεσιν, ἐπιβεβαιώνει ἐπίσης τὰ παλιὰ μεμβράνινα γράμματα τοῦ ἱερομονάχου Ἰσαάκ², “τηνικαῦτα” πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καί, τέλος, ἐπιβεβαιώνει τὰ πρόσφατα γράμματα καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ πρώτου Κυρίλλου· σύμφωνα μὲ ὅλα, δικαιοῦνται τὸ Χιλανδὰρι καὶ ἀποδίδεται σὲ αὐτὸ ὁ τόπος τοῦ Κακοῦ Ρύακος.

Κανένas Ἐσφιγμένιτης ἢ ἄλλος, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, δὲν πρέπει νὰ τολμήσει νὰ ἀντιταχθεῖ στὰ παραπάνω. Σὲ ἀντίθετη περίπτωσιν, ἐὰν εἶναι ἱερέας ἢ ἱερομόναχος, θὰ θεθεῖ σὲ ἀργία· ἐὰν καταφρονήσει τὴν ποιὴν τῆς ἀργίας θὰ ἀφορισθεῖ. Ἐὰν πάλι εἶναι μοναχός, ἰδιώτης ἢ ἄλλος γέροντας, αὐτὸς ἀφορίζεται μέχρι νὰ ἐπιστρέψει στὸ Χιλανδὰρι τὸν τόπο ποὺ καταπάτησε, σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία “διάκρισιν καὶ ὀρθοθεσίαν” τοῦ Κυρίλλου¹.

Μηνολόγιο.

Ἄρχ: ... † Οὐ μόν(ον) ἄξιόν ἐστιν ἐπικυροῦν καὶ φυλάσσειν τὰ παλαιὰ χρυσόβουλλα...

1. Περβλ. ἀρ. 3· γὰρ τὴ διένεξιν περβλ. Petit 77 καὶ *Actes de Chilandar*, App. IV.
2. Παπαχρυσόβουλου, σσ. 361-6 (ἀρ. 52).

¹Ἐκδ.: P e t i t 163.

5 Γράμμα τῆς Ἱερῶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικὰ μὲ τὴ διένεξιν τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Σταυρονικήτα γὰρ τὸν τόπο στὴν πλαγιά τοῦ Πρωτάτου

Μάρτιος 7089 (1581), ἰνδ. 9

(Ἀρχειοθήκη: 164· φάκ. Α 18/11) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 238. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησιν καλή. – Ἄνορθόγραφο, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριον κέρηνη σφραγίδα τῆς Μεγάλης Μέσης. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου λεπτομερὲς ὑπόμνημα γὰρ τὴν ὑπόθεσιν (σλαβ.)¹ καὶ σημειώσεις (ἔλλ. καὶ σλαβ.).

Κατὰ τὴ συγκέντρωσιν τῆς Ἱερῶς Συνάξεως μὲ ἀντικείμενον τὸ χαράττι ἐμφανίσθησαν οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ οἱ Σταυρονικήτιανοὶ γὰρ νὰ ἀναφέρουν τὴν ἀναμεταξὺ τους διένεξιν σχετικὰ μὲ τὰ ὀρθόθεσια τοῦ τόπου [στὴν πλαγιά] τοῦ βουνοῦ τοῦ Πρωτάτου, ὁ ὁποῖος παραχωρήθηκε [στὸ κελλίον] τοῦ Ἁγίου Σάββα καὶ [στὴν μονὴ] Ἁγίου Νικολάου τοῦ Σταυρονικήτα. Σύμφωνα μὲ τὰ γράμματα καὶ τὶς μαρτυρίες ὁ τόπος ἀνήκει στὸ Χιλανδὰρι.

Ἡ Σύναξι βρῆκε ὡς ἀξιόπιστο μάρτυρα τὸν ἱερομόναχο Πρόχορο, ἄνθρωπο ἐνάρετο καὶ τίμιο, καὶ μετέβη μαζί του στὸν ἐπίμαχο τόπο· ἐκεῖ διαχώρισε τὸν [χιλανδαρινὸ καὶ τὸν σταυρονικητιανὸ] τόπο καὶ ἔθεσε νέα σημάδια καὶ σφραγίδες στὰ παλιὰ [ὄροθεῖα] ὥστε στὸ ἐξῆς [τὰ δύο μοναστήρια] νὰ συμβιώνουν εἰρηνικά. Τὸ παρὸν δόθηκε στὸ Χιλανδάρι “εἰς ἀσφάλειαν”.

Ἵπογράφουν ὁ Λαύρας Διονύσιος ἱερομόναχος, ὁ τοῦ Διονυσίου ἐπίσκοπος, ὁ προηγούμενος Χιλανδαρινὸς Παῖσιος ἱερομόναχος καὶ ὁ παπα-Γρηγόριος (σλαβ.), ὁ τῶν Ἰβήρων Σεραπίων μοναχός, ὁ τοῦ Παντοκράτορος Μελέτιος, ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου Σαμουήλ, ὁ τοῦ Διονυσίου Παλλάδιος μοναχός, ὁ Παφνούτιος μοναχός τοῦ Ξηροποτάμου, ὁ γέρον Συμεὼν Ζωγραφίτης (σλαβ.), ὁ τοῦ Βατοπεδίου Σισόης ἱερομόναχος, ὁ τοῦ Φιλοθέου Καλλίνικος ἱερομόναχος καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Παύλου Ἀβράμιος (σλαβ.).

Ἄρχ.: † *Συναθροισμένης οὔσης πάσης τῆς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους διὰ τὴν ἰνάγκην τοῦ χαρατζίου ...*

1. Τὴν 5η Μαρτίου 7089 (1581), μετὰ τὴν πρόκληση διένεξης γιὰ τὴν ξύλευση, πραγματοποιήθηκε αὐτοψία στὸ χιλανδαρινὸ ραζών, στὰ τρία ρυάκια, γιὰ νὰ ἐξακριβωθοῦν τὰ ὄρια μὲ βάση τὸ χρυσοβόλλο τοῦ ἁγίου Σάββα. Ἐξαιτίας ὁμοῦ τῆς παρέλευσης 380 καὶ πλέον χρόνων, ἄλλα καὶ τῆς ἐσομένης καταστροφῆς τῶν ὄροθεσίων, ἡ αὐτοψία δὲν ἀπέδωσε θετικὰ συμπεράσματα. Τότε κλήθηκε ὁ ἑβδομηντάρχονος Πρόχορος, ποῦ εἶχε ἤδη 37 χρόνια στὸ Ἄγιον Ὅρος, καὶ μπροστὰ στὴ Σύναξι μαρτύρησε ὅτι γινώριζε τὸ ὄροθεῖο τοῦ Χιλανδαρίου, μία ριζμιά πέτρα μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ μοναστηριοῦ. Οἱ Σταυρονικητιανοὶ ἀντέτειναν ὅτι ὁ τόπος ἀνήκε στὸ Πρωτάτο, ἡ Σύναξι ὁμοῦ υἱοθέτησε τὴν ἀποψη τοῦ Προχόρου καὶ ἐπέτρεψε τὴν ἐκ νέου τοποθέτηση χιλανδαρινοῦ ὄροθεσίου.

*Εκδ.: P e t i t 164.

6 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Θεολήπτου Β' σχετικά μὲ τὴ διένεξη γιὰ τὸν τόπο τῆς Χρεμτζένης

Μάιος 7094 (1586), ἰνδ. 14

(Αρχειοθήκη: 165· φάκ. Α 18/12) Πρωτότυπο. Χαρτί 520 x 400. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ πρόην Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Β' εἶχε ἤδη ζητήσει ἀπὸ τὴ 10η ἰνδικτιώνα [1582] νὰ διευθετηθεῖ ἡ διένεξη γιὰ τὸν τόπο τῆς Χρεμτζένης καὶ νὰ ἀποδοθεῖ στὸν πραγματικὸ ἰδιοκτήτη του, ὥστε νὰ ἀποκατασταθεῖ τὸ δίκαιο καὶ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ ὀργὴ ἀνδρὸς μὲ μεγάλη δύναμη καί, μάλιστα, βασιλικὸ

γαμπροῦ. Στὸν πατριάρχη Θεόληπτο Β' καὶ τὴ Σύνοδο ἐμφανίσθηκε παλιὸ μεμβράνινο γράμμα ποῦ, ὅπως ὄλοι γνωρίζουν, πιστοποιεῖ ὅτι ὁ τόπος εἶναι χιλανδαρινός· συνεπῶς, ἐὰν ἡ Σύναξις δὲν ἱκανοποιήσει τὸν ἱερομόναχο καὶ πνευματικὸ προηγούμενο [Γρηγόριο (:)] τῆς μονῆς τοῦ Χιλανδαρίου τῶν Σέρβων, ὁ ὁποῖος τυχαίνει συγγενὴς τοῦ γαμπροῦ τοῦ βασιλιᾶ, τότε θὰ ἔλθει στὸ "Ἄγιον Ὅρος καπιτζῆς μὲ βασιλικὸ ὄρισμὸ καὶ θὰ ἐπιβληθεῖ σοβαρὴ τιμωρία.

"Ἐτσι, ἡ Σύνοδος προστάζει τὸν πρῶτο τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τοὺς ἡγουμένους καὶ προηγούμενους τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὰ ἀπροσδόκητα δεινὰ, νὰ μεριμνήσουν μὲ κάθε ἐπιμέλεια γιὰ τὴ διευθέτησι τῆς διένεξης καὶ τῆ δικαίωσι τοῦ Χιλανδαρίου, ἀλλὰ καὶ νὰ παραδώσουν στοὺς Χιλανδαρινούς κάθε "ἐξωτερικὸν" ἔγγραφο ποῦ τυχὸν ἔχει κάποιος στὴν κατοχὴ του καὶ κάθε βεβαιωτήριον γράμμα τῆς Συνάξεως, ἀπορρίπτοντας κάθε ἀντιλογία. "Ὅποιος ἐναντιωθεῖ, ἐὰν εἶναι ἱερωμένος, τίθεται σὲ ἀργία· παράλληλα, εἴτε πρόκειται γιὰ μοναχὸ εἴτε γιὰ ἱερέα, ἀφορίζεται ὡς ὑπάτιος ἔριδας καὶ πρόξενος μεγάλων κακῶν.

Ἵπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως Θεόληπτος.

Ἄρχ.: † Πανοσιώτ(ατε) πρῶτε τοῦ Ἀγωνύμου Ὁρους, καὶ οἱ λοιποὶ δασιώτ(ατοι) ἡγούμενοι ...

1. Βλ. Mošin - Sovre, σ. 87· πρβλ. ἀφ. 5.

*Εκδ.: Ρ e t i t 165.

7 Συνοδικὴ ὁμολογία Νοβοσελιτῶν γιὰ τὴν πώλησι τόπου στοὺς Χιλανδαρινούς

1 Μαΐου 7129 (1621)

(α) (Ἀρχειοθήκη: 184 II) Πρωτότυπο. Χαρτί (διφ.) 427 X 310. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρησι καλή. - Ἀνορθόγραφο, ἐλάχιστες συντομογραφίες. - Στὸ ἄνω περιθώριον ἐπικύρωσι τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Σαμουήλ. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

(β) (Ἀρχειοθήκη: 184 I) Ἀντίγραφο 19ου αἰ. - Χαρτί 442 X 310. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρησι καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ verso σημείωσι (σλαβ.).

(γ) (Ἀρχειοθήκη: 184 III) Ἀντίγραφο 19ου αἰ. - Χαρτί 200 X 300. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρησι καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ verso σημείωσι (σλαβ.).

Οἱ Νοβοσελίτες, "μικροὶ καὶ μεγάλοι", πούλησαν μὲ δική τους θέλησι στοὺς Χιλανδαρινούς (Φιλανταρινούς) τόπο τῆς χώρας τους¹. Τὸ τίμημα

ορίσθηκε σὲ [- -] (;) [διαγραμμένο] χιλιάδες ἄσπρα². Καταγράφονται τὰ ὄρια τοῦ τόπου: ὁ ποταμὸς τῆς χώρας καὶ ἡ στράτα πού φθάνει στὸ χιλανδαρινὸ λιβάδι· ἡ στράτα πού φθάνει στὸ νερὸ τῆς Σωπωτούρας³· ἡ στράτα μέχρι τὴς ἀγλαδιές· ἡ στράτα μέχρι τὴν ὀξιά, στὸ “νερό”, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μέχρι τὰ μνημούρια· ἀπὸ τὰ μνημούρια μέχρι τὸν ποταμὸ τοῦ Τρεβενίου⁴· ἀπὸ τὸν ποταμὸ μέχρι τὸ χωράφι τοῦ Ἀνδρέου Βαρβαριώτη· ἀπὸ τὸ χωράφι τοῦ Ἀνδρέου μέχρι τοῦ Κουμανόβεξ καὶ κατόπιν μέχρι τὴν ἄσπρη πέτρα, τὸ λιβάδι τοῦ Ἁγίου Ἡλίου καὶ τὴ νοβοσελίτικη κρήνη (“τζεσιμέ”). Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀποδέχθηκαν νὰ μὴ διώχουν τὰ ζῶα (“πράγματα”) τῶν Νοβοσελιτῶν ἀπὸ τὸν τόπο τους, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφήνουν νὰ βόσκουν μαζί μὲ τὰ δικά τους. Σὲ βάρους ὁποιουδήποτε δημιουργήσει ἔριδες σὲ βάρους τῶν Χιλανδαρινῶν ἐπισείονται ἀρές.

Ἡ παρούσα συντάχθηκε μπροστὰ στὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Σαμουήλ καὶ ὄλους τοὺς κληρικούς [τῆς μητροπόλεως του]. Στὸν τόπο πού πουλήθηκε [συμφωνήθηκε] νὰ μὴ δημιουργηθοῦν χωράφια.

Ἐπογράφουν: Ὡς μάρτυρες, ὁ Σίμων ἱερεὺς καὶ σακελλάριος, ὁ Θεόδωρος ἱερομόναχος (σλαβ.), ὁ Σιμώνης λογοθέτης, ὁ παπα-Μητροβάρρα (σλαβ.), ὁ παπα-Χρυσόστομος (σλαβ.), ὁ Θεόδωρος τοῦ Νίνου, ὁ Παναγιώτης τοῦ Δήμιου (Δοήμιου), ὁ Πέτρος ὁ γούναρης καὶ ὁ Μαμουήλ (Μαμουήλ)⁵ ἱερομόναχος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου. “Οἱ γέροντες τῆς χώρας”, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ Μίχως τοῦ Νικόλα, ὁ Θεόδωρος τοῦ Πέγιου, ὁ Στέριος τοῦ Στάμιου, ὁ Πόβο Καλίτζη, ὁ Γεράκης τοῦ Νικόλα, ὁ Γεράκης τοῦ Παύλου, ὁ Πάσκος τοῦ Νικόλα, ὁ Παῦλος τοῦ Πέτρο, ὁ Γεράκης τοῦ Πόβου, ὁ Γεράκης τοῦ Ἰάκωβου, ὁ Ἰωάννη Ξένου, ὁ Βούτζικος τοῦ Ξένου, ὁ Πόβος Ξένος καὶ ὁ Ἡλίας τοῦ Μανόλη γαμπρός⁶.

Ἄρχ.: ... † Ἔτος ἔρχθη ἐν μηνὴ Μαΐω εἰς τὴν πρώτην ὁμολογούμεν ἡμεῖς οἱ Νοβοσελίται ...

1. Ἀνάλογη συνοδικὴ ὁμολογία ὑπογράφηκε ἐκ νέου τὸ 1640 (ἀρ. 12). Σύμφωνα μὲ σημ. (σλαβ.) στὸ (α), ὁ τόπος ἀφοροῦσε σὲ δάσος.

2. Ὁ ἀριθμὸς, ἦδη πρὶν ἀπὸ τὴν ἀντιγραφή τῶν (β) καὶ (γ), ἔχει διαγραφεῖ οἱ Moš in - Sovre, ἀπὸ τὸ (α): δι' ἄσπρα χιλιάδας $\bar{\alpha}$.

3. (β) (γ) *Τροποτούρας* Moš in - Sovre *Σωπωτούλας* (πρβλ. ἀρ. 12 (β) (α) *Σιρποτούρας*· (β) (γ) *Σιμποτούρας*).

4. (β) *Ῥεβενκιόν* (γ) *Ῥαβενκιόν* (πρβλ. ἀρ. 12 (β) (α) *Τέρεβνίκον*· (β) (γ) *Τερεβνικίον*).

5. (β) (γ) *Σαμουήλ*.

6. Στὰ ἀντίγραφα (β) καὶ (γ) ἔχουν παραλειφθεῖ οἱ Θεόδωρος ἱερομόναχος, παπα-Μητροβάρρα, παπα-Χρυσόστομος, Θεόδωρος τοῦ Νίνου καὶ Πόβο Καλίτζη.

Ἐκδ.: Moš in - Sovre XIII.

8 Ὅμολογία κατοίκων τῆς Λαδιάβας γιὰ τὴν πώληση τόπου στὸν Σκορπιό

26 Ἀπριλίου 7131 (1623)

(Ἀρχειοθήκη: 185) Ἀντίγραφο 17ου αἰ. – Χαρτί 270 X 192. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ ολαβ.).

Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀγόρασαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Λαδιάβας ἕναν τόπο στὸν Σκορπιό, δηλ. τὰ γύρω χωράφια τους. Ἔτσι, μετατοπίσθηκαν τὰ παλιὰ σύνορα. Καταγράφονται τὰ [νέα] σύνορα: ξεκινώντας ἀπὸ ἀνατολικά, λάκκος, κατήφορος, χωράφι Θεοδώρου τοῦ Γλύφα, ράχη στὴ στράτα, ριζμιὰ πέτρα, κατήφορος, αὐλάκι στὴν ἀκτὴ, ἄκρη τῆς ἀκτῆς, καμίνι, ἰβηρίτικο (“ἰβέρικο”) σύνορο, ράχη, φαράγγι, ἀγλαδιά, κατήφορος, ράχη, λάκκος, πλάτανος, χωράφι, νερό, λάκκος [καταλήγοντας καὶ πάλι στὰ ἀνατολικά]. Ὁ τόπος πωληθῆκε “κοινῶς” ἀπὸ ὅλη τὴ χώρα καὶ ἡ τιμὴ ἀνῆλθε σὲ 8.000 ἄσπρα, ὑπολογίζοντας τὸ γρόσι σὲ 80 ἄσπρα. Σὲ βάρος ὅποιου ἀμφισβητήσει τὴ συμφωνία ἐπισειόνται ἀρές.

Ὑπογράφουν ὁ Γεῶργος, ὁ Κυριαζής, ὁ Γεῶργος, ὁ Δούκας, ὁ Ἀθανάσης, ὁ Πάννης, ὁ Σέρβιος, ὁ Γεῶργος, ὁ Δήμος Γεῶργος Γαλιανός, ὁ Κύσα, ὁ Κύσας, ὁ Λάζαρης, ὁ Κεραμιδᾶς, ὁ Κύσας, ὁ Κανάκη, ὁ Φῶτος, ὁ Μόσχο, ὁ Σταυράκης, ὁ Σιμώνης, ὁ Κανίνος, ὁ παπα-Δούκας, ὁ Γαλιανός¹, ὁ Ἦροος (sic!), ὁ Στέριος, ὁ Συρόπουλος, ἡ Χριστοδούλη, ὁ Σπαντωνής², ὁ Στεφανής, ὁ Ρέπας, ὁ Κυριαζής, ὁ Σιμώνης, ἡ Μετάξω, ὁ Μιχάλη, ὁ Χαρίτος, ὁ Δημήτρης, ὁ Κώστας, ὁ Ἄγγελος, ὁ Ἀλέξης, ἡ Ζαφείρω, ὁ Σοφιανός Θεσίτης Μακριμαραγαρώνα, ὁ Ἰωάννης, ὁ Κανάκη Γαλιανός καὶ ὁ Γε(γ)ῶργος³.

Ἄρχ.: † Ἐν ἐτι Ἱερολα; Ἀπριλλίω ἡκοσι ἕξι; γνωστὸν | ἔστο πάντων ...

1. Mošin - Sovre *Γαλοπός*.

2. Mošin - Sovre *Παντονίς*.

3. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ σύγχρονο ολαβικό ἀντίγραφο (ἀρ. ἀρχ. 118: Dimitrijević, ἀρ. VI, ἀνάδημ. στοὺς Mošin - Sovre, σσ. 47-8· πρβλ. Sindik, ἀρ. 118) ὁ ἀντιγραφεὺς τῆς παρούσας ἀκολούθησε σιχιδὸν τὴς ὑπογραφῆς τοῦ πρωτοτύπου του μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ βαφτιστικά ἀπὸ τὰ πατρώνυμα ἢ τὰ συζυγικά (γραμμμένα ἀνὰ κάθετα ζεύγη). Τὸ εἶδος τοῦ σφάλματος ἐπιτρέπει τὴν εἰκαοία ὅτι τὸ παρὸν προέρχεται ἀπὸ ολαβικό πρωτότυπο (πρβλ. ὁμοι. Mošin - Sovre, σ. 46). Πάντως, τὰ ὀνόματα μοροῦν νὰ ἀποκατασταθοῦν ὡς ἑξῆς: Γεῶργος Κυριαζή, Γεῶργος Δούκα,¹ Ἀθανάσης Γαλιανού, Πάννης Κύσα, Σέρβιος Κύσα, Γεῶργος Λάζαρη, Δήμος Κεραμιδᾶ, Γεῶργος Κύσα,²⁻³ Κανάκη Κανίνου, Φῶτος παπᾶ, Μόσχο Δούκα, Σταυράκης Γαλιανού, Σιμώνης Ἦροος (= ΚΡΑΕ),⁴⁻⁵ Στέριος Ρέπα, Συρόπουλος Κυριαζή, Χριστοδούλη Σιμώνη, Σπαντωνῆ Μετάξω,

Στεφανής Μιγάλη, ¹⁶⁻⁷ Χαρίτος Ζαφείρω (-ος), Δημήτρης Σοφιανού, Κώστας Θασίτη, Ἄγγελος Μασοῦ, Ἀλέξη Μαργαρώνα, ¹⁸⁻⁹ Ἰωάννης Γαλιανού καὶ Κανάκης Γε(γ)ώργου ¹⁰⁻¹.

Ἐκδ.: Moš in - Sovre XIV.

9 Ὁμόλογο τοῦ Δήμου τοῦ γραμματικοῦ γιὰ τὴν πώληση ἀκίνητης καὶ κινήτης περιουσίας του στὸ Χιλανδάρι

19 Μαρτίου 7132 (1624)

(Αρχειοθήκη: 186) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 207 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, συντομογραφίες. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Δήμου τοῦ γραμματικοῦ. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

Ὁ Δήμος ὁ γραμματικός¹, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου², πούλησε στὸ Χιλανδάρι τὰ σπίτια καὶ τὰ ἀμπάρια του, τὸν ἀλογόμυλο, τὸ ἄλωνι μὲ τὸν ἀχυρῶνα, δύο ἀμάξια μὲ τὴν “ἀπαλλαγὴ” τους, τὴν περιοχὴ τῶν σπιτιῶν μὲ τὸ γρασιδοτόπι, ἕναν “πάτο”, τρία “κομμάτια” ἀμπέλι καὶ τὰ χωράφια του, συνολικὰ ἀκίνητα σαράντα τεσσάρων μουζουριῶν. Ἡ τιμὴ τῆς πώλησης ὀρίσθηκε σὲ 50.000 ἄσπρα.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ καθηγούμενος [τοῦ Χιλανδαρίου] παπα-Φίλιππος, ὁ προηγούμενος παπα-Ἰλαρίων (*Ἠλάριος*) καὶ ὁ οἰκονόμος (“κονόμος”) Βίκτωρας. Ὡς μάρτυρες, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου, ὁ Δήμος Καρπέτη³ καὶ ὁ Ζάχο Χαμακιώτη⁴, ἀπὸ τὴν Καλάντρεια⁵, ὁ Ἰωάννης Ἀβλωνίτη⁶ καὶ ὁ Νικόλα Ξωμερίτη⁷. Στὸ ἀριστερὸ περιθώριο, ὡς μάρτυρες, ὁ γερο-Παλλάτιος καὶ ὁ διάκος Ποιμίν.

Ἄρχ.: † Ὁμόλογό εἰς τὸν Δῆμον ὁ γραμματικὸς πὸς ἐπούλιση | καθαροπονλισία ...

1. Moš in - Sovre ὁ δῆμος ὁ γραμματικὸς (= δημογραφματικὸς, scriba publicus).
2. Στὴ σημείωση (σλαβ.).
3. Moš in - Sovre δημοσκαρπέτι.
4. Moš in - Sovre Ζαχωχα Μακιώτι.
5. Moš in - Sovre Ἄτικα Λαντριᾶ.
6. Moš in - Sovre Βλονιτι.
7. Moš in - Sovre Ζομερίτι.

Ἐκδ.: Moš in - Sovre XV.

10 Ένταλτηριώδες γράμμα του Ίερισσού και Αγίου Όρους Στεφάνου (;) για την ανάθεση του λειτουργήματος του πνευματικού στον παπα-Μελέτιο

3 Σεπτεμβρίου 7134 (1625), ἰνδ. 9

(Αρχαιοθήκη: 187) Πρωτότυπο. – Χαρτί 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις (σλαβ.).

Ὁ ἐπίσκοπος Ίερισσού και Αγίου Όρους Στέφανος (;)¹ ἐκχωρεῖ και ἀναθέτει στὸν ἱερομόναχο παπα-Μελέτιο τὸ λειτουργήμα τοῦ πνευματικοῦ. Ὁ παπα-Μελέτιος ὀφείλει νὰ ἐξομολογεῖ τὸ ποίμνιο τῆς ἐπαρχίας· ἐπίσης, “χωρὶς τινος δόσεως”, νὰ ἐξετάζει τοὺς ὑποψηφίους γιὰ τὴν ἱερωσύνη και νὰ κείρει μικρόσχημους και μεγαλόσχημους μοναχοὺς.

Ὑπογράφει ὁ Ίερισσού και Αγίου Όρους Στέφανος (;).

Ἀρχ.: † *Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρ(όν)τος αὐτῆς ἐνταλτηριώδους γράμματος ἐκχωρεῖ...*

1. Mošin - Sovre *Ίουστινιανός* (?).

Ἐκδ.: Mošin - Sovre XVI.

11 Γράμμα τοῦ Μουσταφά-ἀγά και τοῦ Ἀχμέτ-μπέη γιὰ τὴν παραχώρηση τῆς ἀδειας ἀποκλεισμοῦ δρόμου κοντὰ στὸ χιλανδαρινὸ σπίτι

7134 (1625/6)

(Αρχαιοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο (;). – Χαρτί (δίφ.) 310 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ recto τοῦ α' φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. και σλαβ.).

Τὸ ἔτος 7134 (1625/6), ἐνόσω ἐξουσίαζαν ὁ Μουσταφά-ἀγάς στὸ Ἅγιον Ὅρος και ὁ Ἀχμέτ-μπέης, παραχωρήθηκε στοὺς Χιλανδαρινοὺς ἡ ἀδεια (“τεσίρι”) νὰ κτίσουν σπίτι στὸν πύργο. Ὡστόσο, μία ἢ δύο φορὲς ἦλθαν τὴ νύκτα “κακοὶ” ἄνθρωποι και πέταξαν πέτρες στὸν ὄντα. Ἔτσι, ὁ Μουσταφά-ἀγάς ἔδωσε στοὺς Χιλανδαρινοὺς τεσκερὲ γιὰ νὰ χαλάσουν τὸν δρόμο και νὰ μὴν μπορεῖ κανένας νὰ περνᾷ ἀπέναντι. Συνεπῶς, ἐὰν ἔλθει κάποιος ἀπὸ τοὺς μπισταντζήδες, οἱ Χιλανδαρινοὶ δὲν θὰ ἔχουν νὰ λογοδοτήσουν οὔτε γιὰ τὸ σπίτι οὔτε γιὰ τὸν ἀποκλεισμὸ τοῦ δρόμου, ἐφόσον αὐτὰ ἔγιναν μὲ τὴν ἀδεια

2) *Καὶ τὸ βιβλίον ἐξομαίνοντος, ἐπὶ ᾧ ἔστιν ἡ ἀρχὴ τῆς
 εἰς τὸ ἕκτον ἔτος. ἐπὶ ᾧ ἀρχαῖοις, ἔδωκεν ἡ βασιλεὺς τῷ
 ἱερογλυφικῷ, ναυαγίαν ἀπὸ τοῦ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ
 ἔδωκεν, ἐπὶ ᾧ ἀρχαῖοις ἰσλῶν ὄνου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν
 τοῦ ὄνου ἔδωκεν, ὁ δὲ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν
 ὄνου ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν ὄνου.
 Ὁ εἰς τὸ ἕκτον ἔδωκεν ἡ βασιλεὺς τῷ ναυαγίαν
 τοῦ ἰσλῶν, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν
 ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν
 τοῦ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν ἰσλῶν
 πύργου ὄνου ἰσλῶν, ὁ δὲ ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν ἰσλῶν
 ὄνου ἰσλῶν. Ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου
 ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου, ἐπὶ τῷ ἰσλῶν πύργου.*

*Ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.
 Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου. Ἰσλῶν πύργου ἰσλῶν πύργου.*

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 - Γράμμα τοῦ Μουσταφᾶ-ἀγά καὶ τοῦ Ἀχμέτ-μπέη (1625/6).
 *Ἐγγραφο ἄρ. 11

τοῦ Μουσταφᾶ-ἀγᾶ. Πὰ νὰ βεβαιώσουν τὰ παραπάνω, ὁ Μουσταφά καὶ ὁ Ἄχμετ σφραγίζουσι τὸ παρὸν μπροστὰ στὴ Σύναξη.

Ἔπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Στὸ ἄνω περιθώριο, ὁ Μουσταφᾶ-ἀγᾶς καὶ ὁ Ἄχμέτη-μπέης· ἀποτύπωμα σφραγίδας (τουρκ.). Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου, ὁ Λαύρας Γεννάδιος, ὁ Βατοπαίδιου Παχνούτιος, ὁ Ἰβήρων Διονύσιος, ὁ Παντοκράτορος Ἀββακούμ, ὁ Διονυσίου Παχώμιος, ὁ Ἅγιου Παύλου παπα-Μηνᾶς, ὁ Ρουσῶν παπα-Δανιήλ, ὁ Σίμωνος Πέτρας Αὐξέντιος, ὁ Δοχειαρίου Κάλλιστος, ὁ Ξεροποτάμου Γρηγόριος διάκονος, ὁ Ξενοφῶντος παπα-Ἀντώνης, ὁ Γρηγορίου *vacat*, ὁ Σταυρονικήτα Γεράσιμος, ὁ Κασταμονίτου Ἀβέρκιος, ὁ Ἐσφιγμένου (“Σφιγμένου”) Ἰωαννίκιος, ὁ Καρακάλλου Γεράσιμος, ὁ Φιλοθέου Μακάριος, ὁ Ζωγράφου Νεκτάριος καὶ ὁ Κουτλουμουσίου Δαβίδ.

Ἄρχ.:)) Κατὰ τῶ *ἔρλδῶ ἔξουσιάζωντος, ἐγὼ ὁ Μουσταφᾶ ἀγᾶς, ...*

12 (α) Ἀφοριστικὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου καὶ προέδρου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Θεοφάνους,

[21 Σεπτεμβρίου 1640]

(β) Συνοδικὴ ὁμολογία τῶν Νοβοσελιωτῶν γιὰ τὴν πώληση τόπου στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ

21 Σεπτεμβρίου 7149 (1640)

(γ) Ὁμολογία τῶν Νοβοσελιωτῶν γιὰ τὴν ἐξόφληση τοῦ ὑπολοίπου τιμήματος τῆς πώλησης τόπου στοὺς Χιλανδαρινούς

17 Μαΐου 7178 (1670)

(α) (Ἀρχιεπιθῆκη: 166 III· φάκ. Α 18/15) Πρωτότυπα. Χαρτί (δίφ.) 225 X 315. Τὰ κείμενα (α) καὶ (β) καταλαμβάνουν τὸ recto τοῦ α' καὶ τὸ κείμενο (γ) τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο (1^ο) καὶ καστανόχρωμο (2^ο). – Διατήρηση τοῦ (α) μέτρια, ἐξίτηλο στὸ ἄνω μέρος τοῦ 1^ο· διατήρηση καλὴ τοῦ (β) καὶ κακὴ τοῦ (γ), μεγάλες ὀπές στὴ δίπλωση. – Ὄρθογραφία στὸ κείμενο (α), ἀνορθόγραφα τὰ (β) καὶ (γ), λίγες συντομογραφίες στὸ (β). – Στὸ verso τοῦ α' καὶ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

(β) (Ἀρχιεπιθῆκη: 166 II· φάκ. Α 18/14) Ἀντίγραφο 19ου αἰ. τῶν κειμένων (α) καὶ (β). – Χαρτί 445 X 305. Τὰ κείμενα καταλαμβάνουν τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso σημείωση (σλαβ.).

(γ) (Αρχαιοθήκη: 166 Γ φάκ. Α 18/13) Ἀντίγραφο 19ου αἰ. τῶν κειμένων (α) καὶ (β). – Χαρτί 440 x 305. Τὰ κείμενα καταλαμβάνουν τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso σημειώσεις (σλαβ.).

(α) Ἐνώπιον τοῦ ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου καὶ προέδρου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Θεοφάνους οἱ Νοβοσελιῶτες φανέρωσαν ὅτι πούλησαν στὸ Χιλανδάρι τὸν τόπο, πού τὰ ὄρια του περιγράφονται [στὴν παρακάτω ὁμολογία, βλ. κείμενο (β)], στὴ λαύρα τοῦ Χιλανδαρίου ἀντὶ 35.000 ἄσπρων. Ὁ ἐπίσκοπος ἐπισεῖει ἀρῆς σὲ βάρος ὅποιουδήποτε Νοβοσελιώτη ἢ ἀπογόνου του ἐπιδιώξει νὰ βλάψει στὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τὸ μοναστήρι.

Ὑπογράφει ὁ ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου καὶ προέδρος Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Θεοφάνης.

Ἀρχ.: † Ἐνώπιον τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, ὡς κάτωθεν ἢ κατ' αὐτῶν ὁμολογία τῶν Νοβοσελιτῶν, ...

Ἐκδ.: P e t i t 166 (ἀπὸ τὸ πρωτότυπο).

(β) Οἱ Νοβοσελιῶτες, “μικροὶ καὶ μεγάλοι”, πούλησαν μὲ δική τους θέληση στοὺς Χιλανδαρινούς (*Φιλανταρινούς*) τόπο τῆς χώρας τους ἀντὶ 35.000 ἄσπρων¹, “μὲ τὰ πρῶτα καὶ μὲ τὰ ξυστερινά”. Καταγράφονται τὰ ὄρια τοῦ τόπου: ὁ ποταμὸς τῆς χώρας καὶ ἡ στράτα πού φθάνει στὸ χιλανδαρινὸ λιβάδι· ἡ στράτα πού φθάνει στὸ νερὸ τῆς Σιρποτούρας²· ἡ στράτα μέχρι τὶς ἀγλαδιές· ἡ στράτα μέχρι τὴν ὄξιά, στὸ “νερό”, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μέχρι τὰ μνημούρια· ἀπὸ τὰ μνημούρια μέχρι τὸν ποταμὸ τοῦ Τερβενίκου³· ἀπὸ τὸν ποταμὸ μέχρι τὸ λιβάδι —τὸ χωράφι— τοῦ Ἀνδρέου· ἀπὸ τὸ χωράφι τοῦ Ἀνδρέου μέχρι τοῦ Κομάνοβεζ καὶ κατόπιν μέχρι τὴν ἄσπρη πέτρα, τὸ λιβάδι τοῦ Ἁγίου Ἡλίου καὶ τὴ νοβοσελιώτικη κρήνη (“τζεσεμὲ”). Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀποδέχθηκαν νὰ μὴ διώχνουν τὰ ζῶα τῶν Νοβοσελιωτῶν ἀπὸ τὸν τόπο τους, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφήνουν νὰ βόσκουν μαζὶ μὲ τὰ δικά τους⁴. Σὲ βάρος ὅποιουδήποτε δημιουργήσει ἐξιδες ἐπισείονται ἀρῆς.

Στὸν τόπο πού πουλήθηκε [συμφωνήθηκε] νὰ μὴ δημιουργηθοῦν χωράφια.

Ὑπογράφουν: Ὁς μάρτυρας, ὁ Σεραφεῖμ ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγκελλος. Μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ Γέρκο Πάκοβου, ὁ Ἀλέξι Μίχο, ὁ Στάμο⁵ Θεοδώρου, ὁ Κυριαζὴ Γεράκη, ὁ Πέτρος Κύρκο, ὁ παπα-Βασίλη, ὁ Παναγιώτης Γεῶργο, ὁ Μανόλη Κύρκο, ὁ Μάλαμα Γεράκη⁶, ὁ Τρατάφυλλε Γεώργη, ὁ Γεράκη Ραύτη⁷, ὁ Γεώργη Γέρκο, ὁ Κώστα Γέρκο, ὁ Ἄγγελος Μάλαμα, ὁ Δημήτρη παπᾶ, ὁ Γεῶργο Γέρκο, ὁ Ἀθανάση Ἀλέξη, ὁ Μαρίνος Τραταφύλλο, ὁ Σταβράκης τοῦ

Πόβου, ὁ Λευθέρης τοῦ Νίκο, ὁ Μάνος⁸ τοῦ Γεώργου, ὁ Ἀγόρος τοῦ Πάσχου, ὁ Δημήτρη τοῦ Γέρου καὶ ὁ Θεόδωρος τοῦ μάστορη⁹.

Ἄρχ.: ἴ Έτους ζρηθ εν μηνί Σεπτεβρήου εις κα ομολογούμε εμης ει Νοβοσιλήτες ...

1. Τὸ κείμενο προφανῶς προέρχεται ἀπὸ ἀντίγραφο τῆς συνοδικῆς ὁμολογίας τοῦ 1621 (ἀρ. 7).
2. (β) (γ) *Σμποτούρας* (πρβλ. ἀρ. 7 (α) *Σωπωτούρας*; (β) (γ) *Τροποτούρας*).
3. (β) (γ) *Τερβενκίου* (πρβλ. ἀρ. 7 (α) *Τρεβενήκων*; (β) *Ρεβενκίου* (γ) *Ραβενκίου*).
4. Στὸ ἀντίγραφο (γ) ὁ σχετικὸς ὄρος ἔχει παραλειφθεῖ, ὄχι ἐσκεμμένα.
5. *Petit Σταμι*.
6. *Petit Πετκος παπα Βασιλη, Κηρκο Παναγιότη, Γόργο Μανολη, Κηρκο Μάλαμα, Γεράκι*.
7. *Petit Ραντη*.
8. *Petit Μαῖνος*.
9. Στὸ ἀντίγραφο (β) —ἀπὸ συμφυρμὸ τῶν ὀνομάτων Κώστα Γέρο καὶ Ἄγγελος Μάλαμα— ἐμφανίζεται καὶ ὁ Κώστα Μάλαμα, ἐνῶ ἔχει παραλειφθεῖ ὁ Ἀθανάσιος Ἀλέξη· τὰ ἴδια σφάλματα ἀπαντοῦν καὶ στὸ ἀντίγραφο (γ), ἐνῶ ἐπιπλέον ἔχει παραλειφθεῖ ὁ Μανόλη Κύρκο. Εἶναι προφανές ὅτι τὸ ἀντίγραφο (γ) προήλθε ἀπὸ τὸ ἀντίγραφο (β).

Ἔκδ.: P e t i t 166 (ἀπὸ τὸ πρωτότυπο).

(γ) Οἱ Νοβοσελιῶτες, ἀπὸ τὸ τίμημα τῶν 35.000 ἄσπρων γιὰ τὸν τόπο ποῦ πούλησαν παλιότερα “οἱ γέροντες καὶ οἱ πατέρες” τους στοὺς Χιλανδαρινούς, εἰσέπραξαν ἀκέραιο [τὸ ὑπόλοιπο] τῶν 10.000 ἄσπρων¹ καὶ ἐπιβεβαιώνουν ἐκ νέου τὴν προηγούμενη ὁμολογία [τοῦ 1640]. Σὲ βάρος ὅποιου μετανοήσει ἐπισεῖται ἡ ποινή τοῦ ἀφορισμοῦ².

Ἐπιγράφουν: Ὁ Ζε μάρτυρας, ὁ Στέργιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος. Μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ γερο-Γέρκος, ὁ Δημήτρης παπα, ὁ Ἄγγελος Μάλαμα, ὁ Κώστας Γεράκι, ὁ Γ[εῶρ]γ[ο] Γεράκι, ὁ Μαρίνος Τριαντάφυλλος, ὁ Νικόλας Ἀγόρος, ὁ Κυριάκος Ἀποστόλη, ὁ Γέρκος Τριαντάφυλλο, ὁ Παναγιώτη Γέρο, ὁ Θεοδωρὴ Πιάννου, ὁ Κόρα Μπ(...)ραν (;), ὁ Πασκάλη Κώστα, ὁ Πάντζο Ἀποστόλη καὶ “οἱ ἐπίλοιποι τῆς χώρας”.

Ἄρχ.: ἴ Ἐπὶ ἔτους ζρηθ εν μηνί Μαῖου εις τας ιζ ...

1. Στὸ κείμενο: *απο τῆς τρηκότα πεντε χιληῶδες κτλ. ... επιραμε ασρη(α) χιληαδες 10.000 ηγον δεκα χιληαδες οπου γινοντε με τα πρώτα | τα ασρη(α) 40.000 ηγον σαρη[άν]τα πέντε κτλ.*
2. Στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ ἐγγράφου: (α) Ἐκτενὴς σημείωση Νοβοσελιῶτων ποῦ ἀφορᾶ στὸ κείμενο (β) (ὀλαβ.): Τὸ 7149 (1640) οἱ Νοβοσελιῶτες πούλησαν ἀντὶ 35.000 γροσιῶν τόπο στοὺς Χιλανδαρινούς γιὰ τὴ βοσκή τῶν ἀγελάδων τους· σὲ βάρος ὅποιου καταπατήσει τὸν τόπο ἐπισείονται ἄρες. Ἀπὸ ἄλλες σημειώσεις προκύπτει ὅτι ὁ τόπος προοριζόταν γιὰ τὴν καλοκαιρινὴ βοσκή. (β) ἴ *Καὶ ελαβαν τα ασρη(α) εξ ημου καθιγομένον Βηκτορ ιερομονάχου*. Χέρι Βίκτωρος στὸ κείμενο καὶ τὶς ὑπογραφές.

13 Γράμμα τῶν Ξενοφωντιῶν σχετικά με τὴ διένεξή τους με τοὺς Χιλανδαρινοὺς γιὰ τὸν τόπο στὸν Ἅγιο Φίλιππο

7149 (1640/1)

(α) (Αρχιεπιτομή, χωρίς ἔνδειξη) Ἀντίγραφο 17ου αἰ. – Χαρτί 298 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση (σλαβ.).

(β) (Αρχιεπιτομή, χωρίς ἔνδειξη) Ἀντίγραφο 18ου αἰ. Χαρτί (δίφ.) 283 X 202. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ὁμοίωμα σφραγίδας “τοῦ ζαπίτου”· στὸ κάτω μέρος τοῦ ἔγγραφου ὁμοιώματα σφραγίδων “τῆς Κοινοτήτας” καὶ “τοῦ Ξενοφώντος”. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.).

Οἱ Ξενοφωντινοὶ καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ εἶχαν ἀνάμεσά τους ἀντιδικία (“ταβάν”) γιὰ τὸν τόπο στὸν Ἅγιο Φίλιππο. Ἔτσι, κάλεσαν τὸν καδὴ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ ὑπόθεσή τους κρίθηκε μπροστὰ στὸν ζαπίτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῆ Σύναξη, με βάση τὰ ἔγγραφα ποὺ προσκόμισε ἡ κάθε πλευρά. Ἀποφασίσθηκε νὰ ἀποδοθεῖ στοὺς Ξενοφωντινοὺς ἀμπέλι τεσσάρων στρεμμιάτων, ὅπως διαλαμβανόταν ὁ βακουφλαμάς τους. Αὐτὸν τὸν συμβιβασμὸ προέκριναν ὁ καδὴς, ὁ ζαπίτης καὶ ὅλοι οἱ γέροντες τῆς Σύναξης. Οἱ Ξενοφωντινοὶ μποροῦν νὰ ἔχουν στὴν κατοχή τους τὸ ἀμπέλι ποὺ περικλείεται στὸν φράκτη, δὲν πρέπει ὅμως νὰ μετακινήσουν τὸν φράκτη οὔτε νὰ καλλιεργήσουν ὡς χωράφι ὅποιοιδήποτε τόπο ἔξω ἀπὸ αὐτόν. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους, οἱ Χιλανδαρινοὶ παραχώρησαν στοὺς Ξενοφωντινοὺς τὴν ἄδεια νὰ κόβουν ξύλα γιὰ τὴ φωτιά καὶ γιὰ τὸν φράκτη, ἀλλὰ καὶ οἰκοδομικὴ ξυλεία (“κεροστὲν”) γιὰ τὶς ἐπισκευὲς (“μερεμέτι”) τοῦ σπιτιοῦ. Σύμφωνα με τὸν συμβιβασμὸ ποὺ προέκρινε ὁ Ἰσλάμ-ἄγας, ὁποῖος ἀπὸ τοὺς ἀντιδίκους προκάλεσε νέα κρίση γιὰ τὸν ἴδιο τόπο, θὰ καταβάλλει “εἰς τὸ δημόσιον”¹ [πρόστιμο] 1.000 γροσιῶν.

Ἐπιγράφουν: Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ξενοφώντος Ἰωσήφ ἱερομόναχος, ὁ παπα-Εὐθύμιος, ὁ παπα-Μιχαήλ, ὁ παπα-Μισαήλος, ὁ γερο-Σεραφεῖμ, ὁ γερο-Θεοδόσιος “καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ τῆς μονῆς τοῦ Ξενοφώντος”. Ὡς μάρτυρες, ὁ ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου καὶ πρόεδρος Ἱερισοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Θεοφάνης, ὁ Βενιαμὴν Λαυριώτης, ὁ Ἰβήρων Διονύσιος, ὁ Διονυσίου Ἀβέρκιος, ὁ Κουτλουμουσιῶν Φιλάρετος, ὁ Δοχειαρίου Ἡσαΐας, ὁ Ξηροποτάμου Χρῦσανθος, ὁ Ρωσῶν Ἀνθίμος, ὁ Καρακάλλου Παρθένιος, ὁ Σίμωνος Πέτρως Ἀζαρίας, ὁ Σταυρονικήτα Σεραφεῖμ, ὁ Γρηγορίου Χρῦσανθος καὶ ὁ Παντοκράτορος Δανιήλ².

Ἄρχ.: (α) Ἐν ἐτι ζρομθ γράφωμεν να εἶνε φανερον πὸς ημῆς ἡ Ξενοφοτινί, ἡχαμεν ταβάν ... (β))) Ἐν ἐτει ζρομθ⁹ γράφοντες δηλοποιούμεν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ξενοφωτινοὶ καὶ Χελανταρινοὶ ...

1. (β) *εις τὴν ἐξουσίαν.*

2. Τὰ δύο αντίγραφα παρουσιάζουν ἥσσονες, ὄχι ὁμῶς ἀμελητέες, διαφορές στὴ διατύπωση καί, μάλιστα, ἀπὸ τὸ ἀντίγραφο (α) λείπουν οἱ ὑπογραφές τῶν μαρτύρων καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν σφραγίδων. Φαίνεται ὅτι τὸ μεταγενέστερο ἀντίγραφο (β) σώζει ὀρθογραφημένο καὶ πληρέστερο τὸ περιεχόμενο τοῦ πρωτότυπου γραμμιατοῦ τῶν Ξενοφωντινῶν, ὅπως αὐτὸ ἐπικυρώθηκε ἐπίσημα ἀπὸ τοὺς μάρτυρες τῆς Σύνταξης. Πρβλ. ἀρ. 1° βλ., ἐπίσης, Dimitrijević, ἀρ. VII καὶ Sindik, ἀρ. 119.

14 Ἀπόδειξη Λαυριωτῶν γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ τιμήματος ἀγορᾶς χωράφιου στὸν Πρόβλακα

6 Μαΐου 1648

(Ἀρχειοθήκη: 167· φάκ. Α 18/6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 205 X 150. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Μεγίστης Λαύρας. – Στὸ verso σημειώσεις (ἀλαβ.).

Οἱ Λαυριῶτες καθηγούμενος Ναθαναήλ, γερο-Ἄνθιμος καὶ γερο-Ἡσαΐας ἀγόρασαν ἀπὸ τὸν Χασάν τζελεπή! Σιδηροκανισινὸ ἓνα χωράφι στὸν Πρόβλακα. Τὸ χωράφι ὁμῶς ἀνήκε στους Χιλανδαρινούς, οἱ ὁποῖοι διεκδίκησαν τὴν ἐπιστροφή του. Οἱ Λαυριῶτες βεβαιώνουν μὲ τὴν παρούσα ὅτι εἰσέπραξαν ἀκέραια 2.500 ἄσπρα, [δηλ. τὸ τίμημα ποὺ εἶχαν καταβάλει γιὰ τὴν ἀγορά], καὶ κανένας δὲν δικαιούται στὸ ἕξις νὰ ἐγείρει ὀποιαδήποτε σχετικὴ ἀξίωση σὲ βάρος [τῶν Χιλανδαρινῶν].

Ὑπογράφει ὁ καθηγούμενος τῆς Μεγάλης Λαύρας Ναθαναήλ ἱερομόναχος.

Ἀρχ.: † Δια τ(η)ς παρούσης ἡμῶν ἀποδίξεος διλοπηούμεν ἡμῖς ἡ Λαυριῶτες, ...

1. Petit *Χασάντζης λεπήτων.*

*Εκδ.: P e t i t 167.

15 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων

1 Ἀπριλίου 7160 (1652)

(Ἀρχειοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 304 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλης Μέσης. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ ἀλαβ.).

Ὁ προηγούμενος ἱερομόναχος παπα-Δημήτριος ζήτησε ἀπὸ τὴ Μεγάλη Μέση τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ συνεδρίαζε στὸ Πρωτάτο, νὰ τοῦ παραχωρήσει

τὸ κελλίον τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων, στὰ πρωτατινὰ λιβάδια. Ἡ Μεγάλῃ Μέση παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι 47 γροσίων, δηλ. 3.760 ἄσπρων. Ὁ παπα-Δημήτριος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο στὴ Μεγάλῃ Μέση 200 ἄσπρα γὰ συνδοσίαν. Καταγράφονται τὰ ὄρια τοῦ κελλίου: πλοκὸς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, μεγάλος λάκκος στὸ μέσο τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, δρόμος ποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Βατοπέδι, πλοκὸς Ἁγίου Γεωργίου, παλαιοκκλήσιο, μικρὸ ρυάκι, πλοκὸς Ἁγίων Ἀρχαγγέλων. Τὸ κελλίον ὑδρεύεται ἀπὸ τὴ βρύση τοῦ παπα-Μάρκου, λαμβάνει δύο μερτικὰ ἀλλὰ τὸ ἓνα προορίζεται γιὰ τὸν Πρόδρομο. Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίδεται στὸν παπα-Δημήτριο (ιερὰ σκευή, ἄμφια, εἰκόνες, βιβλία, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ)¹.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, οἱ γέροντες τῆς Μεγάλῃς Συνάξεως, ὁ τῆς Λαύρας Γεράσιμος, ὁ τοῦ Βατοπαιδίου Παρθένιος, ὁ τοῦ Χιλανδαρίου Θεοδόσιος, ὁ τῶν Ἰβήρων Βενιαμίν, ὁ τοῦ Παντοκράτορος Θεοδόσιος, ὁ τοῦ Διονυσίου Ναθαναήλ, ὁ τῆς Σίμωνος Πέτρας Γαβριήλ, ὁ τοῦ Ἁγίου Παύλου Ἀρσένιος, ὁ τοῦ Δοχειαρίου Θεωνᾶς, ὁ τοῦ Ξηροποτάμιου Κλεόνικος, ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου Βαρλαάμ καὶ ὁ τοῦ Σταυρονικήτα Σεραφεῖμ.

Ἄρχ.: ἡ $K(a)\tau(\acute{\alpha})$ τὸ ,ζρξ ἔτος, μηνὶ Ἀπριλλ(ίω) α, συναθροισομένης τ(ῆ)ς ἱεραῶς ἡμῶν Συνάξεως ...

1. Τὸ κελλίον μεταπωλήθηκε λίγα χρόνια ἀργότερα στὴ μονὴ τῶν Ρώσων καί, στὴ συνέχεια, τοὺς Χιλανδαρινούς· βλ. ἀρ. 18 καὶ 19.

16 Γράμμα τοῦ καθηγουμένου Βίκτωρος σχετικὰ μὲ τὴ διένεξι τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Διονυσιατῶν γιὰ τὸν Μονοξυλίτη

14 Ἰουνίου 7162 (1654)

(Ἀρχειοθήκη: 199) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 298 X 210, ἐπικολημένο σὲ χαρτὶ. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, φθορὸς στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Ἀνορθόγραφο, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριον ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλῃς Μέσης. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ οἰκτ.).

Οἱ Χιλανδαρινοὶ εἶχαν διένεξι μὲ τοὺς Διονυσιατὲς γιὰ τὸν Μονοξυλίτη καὶ [τὸ ζήτημα τέθηκε] στὴ Σύναξι, ὅπου ὁ καθέννας ἰσχυρίσθηκε ὅτι ὁ τόπος εἶναι δικὸς του. Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐπικαλέσθηκαν ὡς ἐπιχειρημα ὅτι οἱ Διονυσιατὲς τοὺς ἔδιναν κάθε χρόνο ἕξι ὀκάδες κερὶ καὶ ἕξι μέτρα κρασί, γεγονός ποῦ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ τόπος εἶναι δικὸς τους· διαφορετικὰ, δὲν θὰ ὑπῆρχε κανένας λόγος νὰ τοὺς δίνουν οἱ Διονυσιατὲς ὅ,τιδήποτε. Οἱ Διονυσιατὲς ἐπιβεβαίωσαν

μόνοι τους ότι έδιναν κερὶ καὶ κρασί στους Χιλανδαρινούς, συγκεκριμένα ὁ παπα-Ἀνάκιος Διονυσιάτης, ἄνθρωπος ἡλικιωμένος καὶ ἀσπρογένης.

Ὡς μάρτυρες παρευρέθηκαν: ἀπὸ τῆ Λαύρα ὁ προηγούμενος παπα-Ἰωσήφ καὶ ὁ γερο-Κυριάκης, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τὸ Βατοπέδι ὁ προηγούμενος παπα-Μάξιμος καὶ ὁ γερο-Νεκτάριος, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τῶν Ἰβήρων ὁ σκευοφύλακας προηγούμενος παπα-Γαλακτίων· ἀπὸ τοῦ Παντοκράτορος ὁ ἡγούμενος παπα-Ἀρσένιος· ἀπὸ τοῦ Ξηροποτάμιου ὁ ἡγούμενος παπα-Γεννάδιος καὶ ὁ σκευοφύλακας Παγκράτιος· ἀπὸ τοῦ Κουτλουμουσίου ὁ καθηγούμενος παπα-Ἰωάσαφ καὶ ὁ Βαρλαάμ, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τῆ Σιμόπετρα ὁ προηγούμενος παπα-Ἰωάσαφ καὶ ὁ γερο-Δαλμάτος, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (“Ξενοφου”) ὁ σκευοφύλακας γερο-Ἀρσένιος· ἀπὸ τοῦ Δοχειαρίου ὁ δικαῖος γερο-Θεωνᾶς· ἀπὸ τοῦ Ζωγράφου ὁ γερο-Δημήτριος· ἀπὸ τοῦ Ἐσφιγμένου (“Σφιγμένου”) ὁ ἡγούμενος Ἄνθιμος· ἀπὸ τοῦ Σταυρονικήτα ὁ γερο-Σεραφεῖμ, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τοῦ Φιλοθέου ὁ ἡγούμενος παπα-Γρηγόριος· ἀπὸ τὸν Ἅγιο Παῦλο ὁ ἡγούμενος παπα-Ἀνανίας καὶ ὁ Ἀρσένιος, γέροντας τῆς Συνάξεως· ἀπὸ τοῦ Γρηγορίου ὁ γερο-Χαρίτων· ἀπὸ τὸ Ρούσικο ὁ γερο-Διονύσιος.

“Ὅλοι [οἱ παραπάνω], ἡγούμενοι καὶ γέροντες, ὑπῆρξαν μάρτυρες τῆς ὁμολογίας τῶν Διονυσιατῶν ὅτι ἔδιναν κρασί στους Χιλανδαρινούς, [πράγμα τὸ ὁποῖο δὲν θὰ εἶχαν λόγο νὰ πράττουν] ἐὰν ὁ τόπος δὲν ἦταν χιλανδαρινός¹.

Ἐποχὴ ἡγεμονίας τοῦ Χιλανδαρίου [Βίκτ]ωφ ἱερομόναχος².

Ἀρχ.: † Ἔτους ἹϞϛβ μηνὶ Ἰουνίῳ ἰδ τοῦ ἁγίου προφήτου Ἐλισσαίου. πῶς ἐμαλώσαμε ...

1. Πρβλ. ἀρ. 21, 22, 24, 25 καὶ 26.

2. Τὸ ὄνομα σώζει εὐανάγνωστο σύγχρονη σλαβικὴ μετάφραση (ἀρ. ἀρχ. 123: Dimitrijević, ἀρ. X, ἀναδημ. στους Mošin - Sovre, σσ. 51-2· πρβλ. Sindik, ἀρ. 123).

*Ἐκδ.: Mošin - Sovre XVII.

17 Ὁμολογία πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Μεγάλου Νικολάου, τοῦ “ποτέ” Κοχλιαρά

1 Μαΐου 7167 (1659)

(Ἀρχειοθήκη: 3) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 295 X 205. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλης Μέσης. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Μητροφάνης ζήτησε ἀπὸ τῆ Μεγάλῃ Μέσῃ, πού συνεδρίαζε στὸ Πρωτάτο, νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίο τοῦ Μεγάλου Νικολάου, τοῦ “ποτὲ” Κοχλιαρᾶ¹. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ Γερμανός. Ἡ Μεγάλῃ Μέσῃ παραχωρεῖ τὸ κελλίο ἔναντι 308 γροσίων. Ὁ παπα-Μητροφάνης ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο στὴ Μεγάλῃ Μέσῃ 600 ἄσπρα γιὰ συνδοσία. Τὸ κελλίο συνορεύει μὲ τὸν Μέγα Ἀντώνιο, κάτω στὸ μεγάλο ρυάκι, καὶ μὲ τοὺς Ἁγίους Πάντες. Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία πού παραδίνεται στὴ συνοδεία (“οἰκονομία” τῆς ἐκκλησίας, βιβλία, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ). Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐμπίπτει καὶ ὁ μύλος πού ἔκτισε ἐκ βάθρων ὁ μακαρίτης παπα-Ἀνανίας.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ τῆς Μεγάλῃς Λαύρας Ἀθανάσιος, ὁ τοῦ Βατοπαιδίου Δανιήλ, ὁ τοῦ Χιλανδαρίου Πετρώνιος, ὁ τῶν Ἰβήρων Κύριλλος, ὁ τοῦ Διονυσίου Δωρόθεος, ὁ τοῦ Ξηροποτάμιου Κλεόνικος, ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου Ραφαήλ ἱερομόναχος καὶ ὁ τοῦ Σταυρονικήτα Σεραφεῖμ.

Ἄρχ.: † Κ(α)τ(ά) τὸ ,ζρξξ ἔτος, μηνὶ Μαΐω α συναθροισζομένης τ(ῆ)ς Μεγάλῃς Συναξέως...

1. Σὲ σημ. (σλαβ.): πύργος τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὶς Καρνές.

18 Γράμμα τῆς Μεγάλῃς Μέσῃς γιὰ τὴν πώληση τοῦ πρωτατινοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων στὴ μονὴ τῶν Ρώσων

Ἀπρίλιος 1661

(Ἀρχειοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 318 x 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι κατανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλῃς Μέσῃς. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Στὴ Μεγάλῃ Συναξὴ τῶν καθηγουμένων καὶ δικαίων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους συζητήθηκε τὸ βαρύτατο χρέος πού ἀνένκυψε καὶ διαπιστώθηκε ὅτι θὰ εἶναι ἀδύνατη ἡ ἀποπληρωμὴ του ἐὰν δὲν πουληθοῦν τὰ κελλία τῆς Μεγάλῃς Μέσῃς, δηλ. τὰ πρωτατινά. Ἔτσι, συμφώνησαν ὅλοι νὰ πουληθεῖ στοὺς Ρώσους τὸ κελλίο τῶν Ἀρχαγγέλων, τοῦ παπα-Δημήτρη, μαζί μὲ ὅλη τὴν περιοχὴ καὶ τὰ δικαιώματά του, ὅπως διαλαμβάνεται τὸ παλιὸ γράμμα τοῦ Πρωτάτου¹. Στὸ ἐξῆς τὸ κελλίο θὰ ἀποτελεῖ κτήμα (“μούλκι”) τῆς μονῆς τῶν Ρώσων· αὐτοί, μὲ τὴ σειρὰ τους, κατέβαλαν 117 1/2 γροσία, καὶ κανέναν δὲν δικαιούτα στὸ μέλλον νὰ ἐγείρει ἀξιώσεις σὲ βάρος τους².

Ἐπογράφουν ὁ δικαῖος καὶ σκευοφύλακας τῆς Λαύρας Ναθαναὴλ ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος, ὁ δικαῖος Βατοπαιδίου Παρθένιος προηγούμενος, ὁ δικαῖος καὶ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Σεραφεῖμ ἱερομόναχος, ὁ δικαῖος Διονυσιάτης Ἀθανάσιος ἱερομόναχος, ὁ ἡγούμενος Τιμόθεος ἱερομόναχος Ἀγιοπαυλίτης (σλαβ.), ὁ Σεραφεῖμ ἐκ τοῦ Σταυρονικήτα, ὁ ἡγούμενος Παρθένιος Ξενοφωντινὸς (σλαβ.), ὁ δικαῖος τοῦ Παντοκράτορος Μάξιμος ἱερομόναχος, ὁ δικαῖος Καλλίνικος Ζωγραφίτης ἱερομόναχος (σλαβ.), ὁ δικαῖος τοῦ Γρηγορίου Σέργιος, ὁ Ἀκάκιος ἀπὸ τῆ Σιμόπετρα, ὁ δικαῖος τοῦ Κουτλουμουσίου Μακάριος ἱερομόναχος, ὁ καθηγούμενος τοῦ Ξηροποτάμιου Γεδεὼν ἱερομόναχος, ὁ δικαῖος τοῦ Δοχειαρίου Ἰωάσαφ(η), ὁ δικαῖος τοῦ Καρακάλλου Φιλάρετος ἱερομόναχος προηγούμενος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἐσφιγμένου (“Σιμένου”) δικαῖος Γεώργιος μοναχός, ὁ ἀπὸ τοῦ Κασταμονίτη Θεοδοσίος καὶ δικαῖος καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Φιλοθέου Διονύσιος καὶ δικαῖος.

Ἀρχ.: ἦ Ἐν ἔτει ,αχξα μηνὶ Ἀπριλίῳ, συναθροισμένης τ(ῆ)ς Μεγάλ(ης) Σύνάξεως ...

1. Βλ. ἀρ. 15.

2. Πρβλ. ἀρ. 19. Πὰ τὰ παράλληλα ἔγγραφα ποὺ ἀφοροῦν στὴν πώληση τῶν πρωτατινῶν κελλίων στὰ μοναστήρια βλ. Παπαχρυσάνθου, *Διοίκηση*, σσ. 21-2, σμμ. 27 (πρβλ. καὶ *Ἀρχεῖο Ξηροποτάμιου*, ἀρ. 41).

19 Ὅμολογία τῆς μονῆς τῶν Ρώσων γιὰ τὴν πώληση τοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων στοὺς Χιλανδαρινούς

Ἀπρίλιος 1661

(Ἀρχειοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 300 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς τῶν Ρώσων. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Στὴ Μεγάλῃ Σύναξι τῶν καθηγουμένων καὶ δικαίων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους συζητήθηκε τὸ βαρύτερο χρέος ποὺ ἀνέκυψε καὶ διαπιστώθηκε ὅτι θὰ ἦταν ἀδύνατη ἡ ἀποπληρωμὴ του ἐὰν δὲν πουληθοῦν τὰ κελλία τῆς Μεγάλῃς Μέσης, δηλ. τὰ πρωτατινά. Ἔτσι, συμφώνησαν ὅλοι νὰ πουληθεῖ στοὺς Ρώσους τὸ κελλίον τῶν Ἀρχαγγέλων, τοῦ παπα-Δημήτρη, μαζί μὲ ὅλη τὴν περιοχὴ του, ὅπως διαλαμβάνεται τὸ παλιὸ γράμμα τοῦ Πρωτάτου¹. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ρῶσοι δὲν εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ πληρώσουν στὴ Μεγάλῃ Μέσῃ τὸ χρέος ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ κελλίον ποὺ ἔλαβαν [ἀναγκαστικὰ] ὡς “μερτικόν” τους, τὸ πούλησαν —μπροστὰ στὴ Μεγάλῃ Σύναξι— στοὺς Χιλανδα-

ρηνούς ἀντί 70 $1/2$ γροσίων. Οἱ Ρῶσοι πῆραν τὰ χρημάτα τους καὶ τὰ ἔδωσαν στὴ Μεγάλη Μέση ἔναντι τοῦ χρέους τους. Στὸ ἔξῃς τὸ κελλίο θὰ ἀποτελεῖ κτήμα (“μούλι”) τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ κανέννας δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρει ἀξιώσεις σὲ βάρος τους².

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ δικαῖος τῶν Ρουσῶν Ἀρσένιος, ὁ Κωνστάντιος ἱερομόναχος, ὁ δικαῖος τῆς Λαύρας Ναθαναὴλ καὶ προηγούμενος, ὁ δικαῖος τῶν Ἰβήρων Σεραφεῖμ καὶ προηγούμενος, ὁ δικαῖος Βατοπαίδιου Παρθένιος καὶ προηγούμενος, ὁ ἐκ τοῦ Κουτλουμουσίου Μακάριος ἱερομόναχος καὶ δικαῖος, ὁ τοῦ Διονυσίου προηγούμενος Παρθένιος ἱερομόναχος, ὁ καθηγούμενος τοῦ Ξηροποτάμιου Γεδεὼν ἱερομόναχος, ὁ δικαῖος τοῦ Δοχειαρίου γέρον Ἰωάσαφ, ὁ γερο-Σεραφεῖμ ἐκ τοῦ Σταυρονικήτα, ὁ δικαῖος τῆς Σμύπτετρας Ἀκάκιος ἱερομόναχος καὶ ὁ δικαῖος τοῦ Γρηγορίου γέρον Σέργιος.

Ἀρχ.: † Ἐν ἔτει ἀφ' ἧς ἐὰ ἐν μηνί Ἀπριλλίω, συναθροισμένης τῆς Μεγάλης Συνάξεως ...

1. Βλ. ἀρ. 15.
2. Πρβλ. ἀρ. 18.

20 Ὁμολογία τοῦ γερο-Καλλινίκου γιὰ τὴν ἀφιέρωση τῆς ἀκίνητης περιουσίας του στὸ Χιλανδάρι

21 Νοεμβρίου 1670

(Αρχειοθήκη 189) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 208 X 150. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Καλλινίκου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἑλλ. καὶ ολαβ.).

Ὁ γερο-Καλλνίκος προσῆλθε ὡς κοινοβιάτης στὸ Χιλανδάρι καὶ ἀφίερωσε στὸ μοναστήρι τὸ μετόχιο ποὺ εἶχε ἀγοράσει στὴν Κασσάνδρεια, καθὼς καὶ τὸ μικρὸ μπιστάνι του. [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] ὑποσχέθηκαν ὅτι θὰ τὸν φροντίζουν μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του καὶ, μάλιστα, θὰ τοῦ παραχωρήσουν ὑπηρετὴ γιὰ τὶς ἀνάγκες του. Ἡ ὑπόσχεση αὐτὴ ἰσχύει εἴτε ὁ γερο-Καλλνίκος ἐγκατασταθεῖ στὸ μοναστήρι εἴτε στὶς Καρυὲς ἢ σὲ κάποιον κελλίο. Ὁ ἴδιος κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τὸ μεγάλο μπιστάνι, γιὰ νὰ παίρνει τὸ εἰσόδημα τῆς σοδειᾶς του (“μασοῦλι”). “Ὅταν πεθάνει, ὅλη ἡ περιουσία του θὰ περιέλθει στὸ μοναστήρι καὶ κανέννας ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρει ὁποιαδήποτε ἀξίωση.

Ὑπογράφει ὁ Καλλνίκος.

Ἄρχ.: ἴ ᾽Ετος ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ ,αχο μηνι Νοεμβρίῳ κα. ὁμολογῶ | ἐγὼ ὁ γέρο Καλήν-
κος ...

Ἔκδ.: Mošin - Sovre XVIII.

21 Γράμμα τοῦ Δήμου, βοιβόντα τοῦ Κάτω Ρύακος (:), σχετικὰ μετὴ διέ- νεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Διονυσιατῶν γιὰ τὸν Μονοξυλίτη

11 Νοεμβρίου 1689

(Αρχειοθήκη: 200) Πρωτότυπο. – Χαρτί 290 X 205. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι
καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ
ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας μετὴν ἐπιγραφή - - -]Σ ΒΟΙΒΟΝΤΑΣ ΕΚ ΚΑΤΟ ΡΙΑ-
Κ[- - -. – Στὸ verso σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.).

Οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ οἱ Διονυσιάτες εἶχαν ἀνάμεσά τους διένεξη γιὰ τὸν
Μονοξυλίτη. Οἱ Χιλανδαρινοὶ πῆγαν καὶ κρίθηκαν στὴ Μεγάλῃ Σύναξῃ τῶν
ἡγουμένων καὶ τῶν δικαίων, μαρτύρησαν σχετικὰ καὶ βεβαίωσαν ὅτι ὁ τόπος
εἶναι δικὸς τους, ὅπως ἔγραφαν καὶ τὰ παλιὰ “συγγράμματά” τους. Πῆγαν
ἐπίσης στὸν ἀγὰ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] καὶ αὐτὸς, ἀκούγοντας τὰ παλιὰ ἔγγρα-
φα, ἔκρινε ὅτι ὁ τόπος εἶναι χιλανδαρινός.

Σύμφωνα μετὰ τὰ διονυσιατικά ἔγγραφα, οἱ Διονυσιάτες φέρεται νὰ ἔχουν
στὸν τόπο ὀκτὼ στρέμματα ἀμπέλι καὶ δύο στρέμματα ἐλιές. [Κρίθηκε] ὅμως
ὅτι, ἀκόμη καὶ ἐὰν αὐτὸ ἰσχύει, ὁ τόπος δὲν παύει νὰ εἶναι χιλανδαρινός.
Βρέθηκε, ἐξάλλου, μία ὁμολογία τῶν Χιλανδαρινῶν, ποὺ γράφηκε ἀπὸ τὴ Με-
γάλῃ Σύναξῃ τῶν ἡγουμένων καὶ δικαίων, σύμφωνα μετὴν ὁποία οἱ Διο-
νυσιάτες ἔδιναν στοὺς Χιλανδαρινούς ἕξι ὀκάδες κερὶ καὶ ἕξι μέτρα κρασί· με-
τὰ τὴν ὁμολογία, ὅλοι οἱ ἡγούμενοι καὶ οἱ δικαῖοι εἶχαν ὀδηγηθεῖ στὴν
ἀπόφασί τους, μετὴν ὁποία συμπίπτει καὶ ἡ ἀντίστοιχη τοῦ ἀγᾶ¹.

Μετὸ παρὸν ὁ Δήμος βοιβόντας ἀποφασίζει καὶ βεβαιώνει, μαζί μετὸν
ταϊφά του, ὅτι ὁ τόπος εἶναι χιλανδαρινός καὶ, συνεπῶς, οἱ Διονυσιάτες δὲν πρέ-
πει νὰ ἔχουν ὅποιαδήποτε ἀξίωση πάνω του².

Ἐπιπλέον, ὁ Δήμος βοιβόντας, “ὁμοίως καὶ ὁ ταϊφάς μου”.

Ἄρχ.: ἴ ᾽Ετος ,αχπθ. μηνι Νεμβρίου ια^η ὁμολογῶ ἐγὼ ὁ Δήμος | βοιβόντας. πῶς εἶχαν κερ-
σαις ...

1. Βλ. ἀρ. 16.

2. Πρβλ. ἀρ. 22, 24, 25 καὶ 26· ἐπίσης, Κατ. Διονυσίου, ἀρ. 145 καὶ 149.

Ἔκδ.: Mošin - Sovre XIX.

22 Γράμμα του ἀρχιερέως Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Μακαρίου σχετικά μετὴ διένεξι τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Διονυσιατῶν γιὰ τὸν τόπο στὴ Μεγάλῃ Βίγλα καὶ τὸν Μονοξυλίτη

[1690 (:)]

Τὸ ἔγγραφο λανθάνει (Ἰούλιος 1996, Αὐγούστος 2000).

Τὸ 1690 κρίθηκε ἡ διένεξι ἀνάμεσα στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τοὺς Διονυσιάτες γιὰ τὸν τόπο στὴ Μεγάλῃ Βίγλα καὶ τὸν Μονοξυλίτη. Ὁ ἀρχιερέας Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Μακάριος ἀγνοεῖ πῶς ἔγινε ἡ κρίσις, χωρὶς νὰ προηγηθεῖ ἐκκλησιαστικὴ ἢ βασιλικὴ ἔρευνα, πιστεῦει ὅμως ὅτι ἡ ἀπόφασις ὑπῆρξε προῖόν βίας πού ἀσκήθηκε σὲ ὄσους γέροντες τῆς Σύναξις βρέθηκαν ἐκεῖ. Πάντως, οἱ γέροντες ὑπέγραψαν “ληστρικῶς” καὶ ἔτσι προέκυψε τὸ γράμμα τῆς Σύναξις [πὺ εὐνοοῦσε τοὺς Διονυσιάτες].

Ἔτυχε τότε νὰ παρευρίσκειται στὴ Σύναξις καὶ ὁ Μακάριος, ὁ ὁποῖος κλήθηκε νὰ ὑπογράψει στὸ γράμμα πού πήραν ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Μέση οἱ Διονυσιάτες. Ὅταν αὐτὸς διαπίστωσε ὅτι ἡ ἀπόφασις ἦταν ἀσύστατη καὶ ἐμφανῶς ἄδικη, ἀρνήθηκε νὰ ὑπογράψει. Παρευρισκόταν ὅμως ἐκεῖ καὶ ὁ Τζιπέλης, ὁ ὁποῖος εἶχε χρηματισθεῖ ἀπὸ τοὺς Διονυσιάτες, καὶ αὐτὸς “ἐβίασεν δυναστικῶς” τὸν Μακάριο καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ ὑπογράψει χωρὶς τὴ θέλησή του.

Μὲ τὸ παρὸν ὁ Μακάριος βεβαιώνει ὅτι, σὲ περίπτωσι πού κάποτε βρεθοῦν σὲ ἀντιδικία τὰ δύο μοναστήρια καὶ οἱ Διονυσιάτες ἐπικαλοσθοῦν τὸ γράμμα καὶ τὴν ὑπογραφή του, ἡ μαρτυρία του εἶναι ἄκυρη καὶ προῆλθε ἀπὸ τὴ βία καὶ τὸν φόβο τοῦ Τζιπέλη¹.

Ἐπογράφει ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους ἀρχιερεὺς Μακάριος.

Ἄρχ.: Ἧ Κατὰ τὸ ,αχῆ ἔτους ἐγγεῶνι φιλονικία ἀναμεταξοῖ τῶν δύο μοναστηρίων, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 16, 21, 24, 25 καὶ 26 ἐπίσης, Κατ. Διονυσίου, ἀρ. 84-85, 154 καὶ 149.

Ἐκδ.: Μοшин - Совре XX.

23 Ὁμολογία Ρεβινικιωτῶν γιὰ τὸν χιλανδαρινὸ τόπο στὰ Ἀρσινίκια

10 Ἰουλίου 1701

(Κουτὶ 1/III, 1701-60: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 223 X 165. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἔγγραφου ἐκτενὴς σημείωσις τοῦ ἔτους 1130 (1718) (τουρκ.).

Οί Χιλανδαρινοί μετέβησαν [στὰ Ρεβινίκια] καὶ προκάλεσαν δίκη (ταβεῖ) σχετικὰ μὲ τὸν τόπο τους στὰ Ἀρσινίκια. Οἱ Ρεβινικιώτες (“Ἀραβενικιώτες”), “μικροὶ καὶ μεγάλοι”, ὁμολογοῦν ὅτι ἡ κυριότητα τοῦ τόπου ἀναγνωρίσθηκε πλήρως στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ συμφωνοῦν ὅτι στὸ ἔξῃς οἱ πλοιοκτῆτες θὰ ζητοῦν τὴν ἄδεια τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ τὴ φόρτωση ξύλων καὶ θὰ καταβάλλουν σὲ αὐτό, ὅπως ἔκαναν καὶ ἄλλοτε, τὸ ἕνα δέκατο.

Ἐπιγράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὡς μάρτυρες, ὁ Λεμονῆς, ὁ Διαμαντῆς, ὁ Πάννης Βασίλη, ὁ Ἄγγελος Μασακῆς καὶ ὁ Κασσάντρος. Ὁ παπα-Ἀποστόλης καὶ ὁ παπα-Πάννης.

Ἄρχ.: Ἔτος ,αψα, ἀπὸ Χριστοῦ; ἐν μηνί, Ἰουλίῳ ι ...

24 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου Ε' στὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἄνθιμο καὶ τοὺς γέροντες τῆς Σύναξης τοῦ Πρωτάτου

[1710]¹

(Ἀρχειοθήκη: 168^ο φάκ. Α 21/15) Πρωτότυπο. – Χαρτί 335 X 312, ἐπικολημένο σὲ χαρτί 450 X 320. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση κακή, ἔξεπεσε τὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου καὶ ὅπως στὶς διπλώσεις. – Ὁρθογραφία, συντομογραφίες. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ καθηγούμενος τοῦ Χιλανδαρίου [παπα-Φιλόθεος]² ἐνημέρωσε τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανάσιο Ε' καὶ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ὅτι οἱ τόποι ποὺ ἐμπίπτουν στὴν κυριότητα τοῦ μοναστηριοῦ καθορίζονται μὲ χρυσόβουλλο τοῦ βασιλιᾶ τῶν Σέρβων Στεφάνου [Δουσάν]· ἐπίσης, ὅτι κάποτε [οἱ Χιλανδαρινοὶ] παραχώρησαν μὲ δική τους θέληση πέντε στρέμματα γῆς στοὺς Διονυσιάτες γιὰ τὴ δημιουργία μελλισώνα, οἱ τελευταῖοι ὅμως ἰδιοποιήθηκαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀρχι[- -] (;) Τζιπέλη μεγάλο μέρος τοῦ χιλανδαρινοῦ τόπου [στοῦ Μονοξυλίτη], τὸ ὁποῖο καὶ κατέχουν παρὰ νόμο.

Στὸν πατριαρχικὴ καὶ τὴ Σύνοδο παρουσιάσθηκε γράμμα τοῦ [Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους] Μακαρίου, τοῦ 16[90 (;)]³, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ἡ ὑπόθεση τοῦ τόπου στὴ Μεγάλη [Βίγλα] κριθῆκε “ληστροικῶς”, χωρὶς προηγούμενη βασιλικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἔρευνα, καὶ οἱ παρευρισκόμενοι γέροντες τῆς Σύναξης ὑπέγραψαν τὸ σχετικὸ γράμμα μετὰ ἀπὸ πιέσεις. Συνεπῶς, “ἐπιστατοῦντος” τοῦ Τζιπέλη, οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀδικήθηκαν. Ὁ ἴδιος μάλιστα ὁ Μακάριος ἀντιλήφθηκε ὅτι τὸ περιεχόμενο τοῦ γράμματος ἦταν ἀνυπόστατο καὶ ἀρνήθηκε νὰ

ύπογραψαι, πείσθηκε ὅμως ἀπὸ τὸν Τζιπέλι καὶ ὑπέγραψε χωρὶς τὴ θέλησὴ τοῦ ἀκριβῶς γι' αὐτό, ὁ Μακάριος δηλώνει ὅτι, σὲ περίπτωσι πού οἱ Διονουσιάτες ἐπικαλεσοῦν σὲ ἐνδεχόμενη κρίσι τὴν ὑπογραφή του, ἢ μαρτυρία του πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἄκυρη ὡς προῖον πίεσις καὶ φόβου.

Μὲ βάση τὰ παραπάνω, ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος, ἀπευθυνόμενοι στὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους [Ἄνθιμο]⁴ καὶ τοὺς γέροντες τῆς Σύναξις τοῦ Πρωτάτου, ἀποφαίνονται ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ διατηρήσουν στὴν κατοχὴ τοὺς ὅλους τοὺς τόπους πού ἀναγράφονται στὸ χρυσόβουλλο τοῦ Στεφάνου μὲ μόνη ἐξαιρέσι τὰ πέντε στρέμματα γῆς πού παραχώρησαν στοὺς Διονουσιάτες. Ἐπίσης, ὅτι τὸ γράμμα τῆς Σύναξις πού συντάχθηκε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Τζιπέλι εἶναι ἄκυρο. Συνελθῶς, οἱ Διονουσιάτες προστάζονται νὰ ἐπιστρέψουν χωρὶς προφάσεις τὸν τόπο πού ἰδιοποιήθηκαν καὶ νὰ παραμείνουν στὰ παλιὰ σύνορά τους. Σὲ περίπτωσι ἀνυπακοῆς τους, ἐὰν πρόκειται γιὰ ἱερωμένους, ἐπισείεται ἡ ποινὴ τῆς ἀργίας καί, ἐὰν δὲν συμμορφωθοῦν, τοῦ ἀφορισμοῦ· ἐὰν πρόκειται γιὰ ἰδιῶτες ἢ μοναχοῦς, ἐπισείεται ἡ ποινὴ τοῦ ἀφορισμοῦ⁵.

Ἄρχ.: ... Ὁ ὁσιώτατος | καθηγούμενος, κ(αι) οἱ συνασκούμενοι αὐτῷ πατέρες τῆς σεβασίας βασιλικῆς μονῆς τοῦ Χελανδαρίου] ...

1. Ἡ χρονολογία ἔχει ἀναγραφεῖ μὲ ἑλληνικοὺς χαρακτήρες (αψη) στὴ σημείωσι (ολαβ.), πιθανότατα πρὶν ἐκπέσει τὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου.

2. Βλ. ἀρ. 25.

3. Βλ. ἀρ. 22.

4. Βλ. ἀρ. 25.

5. Πρβλ. ἀρ. 16, 21, 25 καὶ 26.

Ἔκδ.: P e t i t 168.

25 Ἀπόφασι τῆς Μεγάλῆς Μέσης σχετικὰ μὲ τὴ διένεξι τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Διονουσιατῶν γιὰ τὸν τόπο στοῦ Μονοξυλίτου

1710

(α) (Ἀρχειοθήκη: 169· φάκ. Α 18/18) Πρωτότυπο. Χαρτί 590 X 430, ἐπικολημένο σὲ κόκκινο ὕφασμα. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρησι μέτρια, ἔχνη ὕγρασις καὶ σχισίματα στὴν κάθετι μεσαία διπλωσι. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη, λίγες συντομογραφίαι. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλῆς Μέσης. – Στὸ verso σημειώσεις (ολαβ.).

(β) (Ἀρχειοθήκη: 169 II) Σύγχρονο ἐπικυρωμένο ἀντίγραφο. – Χαρτί 595 X 430. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρησι καλή, περιορισμένες φθορὲς στὶς διπλώ-

σεις. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς Μεγάλῃς Μέσης. – Στὸ verso σημειώσεις (ὀλαβ.).

Τὸ 1710 ἐμφανίσθηκαν στὴ Μεγάλῃ Σύναξῃ τῆς Μέσης οἱ Χιλανδαρινοὶ καθηγούμενος παπα-Φιλόθεος, σκευοφύλακας γερο-Παχώμιος, προηγούμενος παπα-Ἡσαΐας, προηγούμενος παπα-Γαβριήλ, παπα-Σωφρόνιος, γερο-Δανιήλ καὶ γερο-Μητροφάνης καὶ ἐξιστόρησαν τὴ διένεξή τους μὲ τὴ μονὴ Διονυσίου γὰ τὸν τόπο τοῦ Μονοξυλίτου, ὅτι δηλ. οἱ Διονυσιαῖτες οἰκειοποιήθηκαν τόπο τῶν Χιλανδαρινῶν. Οἱ δύο πλευρὲς ἔφεραν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι φερμάνια καὶ πατριαρχικά γράμματα¹ καὶ ἀκολούθησαν μεγάλες ἐριδες. Ζητοῦσαν μάλιστα νὰ καλέσουν Τούρκους κριτές, πράγμα τὸ ὁποῖο θὰ ζήμιωνε ὅλα τὰ μοναστήρια.

Ἔτσι, συγκεντρώθηκαν ὅλοι οἱ προεστῶτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ νὰ συμβιβάσουν [τὰ δύο μοναστήρια]. Ἐκλέχθηκαν τότε κάποιοι ἐγκριτοὶ προεστῶτες — ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἀνθίμος, ὁ σκευοφύλακας τῆς Μεγίστης Λαύρας προηγούμενος παπα-Νεόφυτος, ἀπὸ τὴ μονὴ Βατοπεδίου ὁ δικαῖος παπα-Γαβριήλ καὶ ὁ τυπικάρχης, ἀπὸ τοῦ Δοχειαρίου ὁ σκευοφύλακας γερο-Παῖσιος² καὶ ὁ γερο-Γεννάδιος, ὁ χατζη-Δανιήλ ὁ καραβοκύρης (*καρακύρης*)³, οἱ Διονυσιαῖτες προηγούμενος παπα-Ἡσαΐας, προηγούμενος παπα-Ἀνανίας, προηγούμενος παπα-Γερβάσιος, γερο-Γαβριήλ καὶ γερο-Ἰωακείμ ὁ καραβοκύρης (“καραβοκύρος”), καθὼς καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ ποὺ ἀναφέρθηκαν παραπάνω—, μετέβησαν στὸν ἐπίμαχο τόπο καὶ ἐξέδωσαν δίκαιη ἀπόφαση. Ἐκρίναν ὅτι ὁ τόπος εἶναι χιλανδαρινός, ἡ διένεξη ὁμως δὲν ἔπαυσε.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ, οἱ προεστῶτες συγκεντρώθηκαν γιὰ δευτέρη φορὰ στὸν ἐπίμαχο τόπο. Συγκεκριμένα, παρευρέθηκαν: ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἀνθίμος· ἀπὸ τὴ Μεγίστη Λαύρα ὁ καθηγούμενος παπα-Διονύσιος, ὁ σκευοφύλακας προηγούμενος παπα-Νεόφυτος καὶ ὁ γερο-Γεράσιμος· ἀπὸ τὴ μονὴ Βατοπεδίου ὁ Ἅγιος Λαοδικείας Κοσμᾶς, ὁ δικαῖος παπα-Γαβριήλ καὶ ὁ γερο-Μωσῆς· ἀπὸ τὴ μονὴ τῶν Ἰβήρων ὁ προηγούμενος παπα-Κυρίλλος, ὁ προηγούμενος παπα-Θεόκλητος καὶ ὁ γέροντας Γερμανός· ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Παντοκράτορος προηγούμενος παπα-Νεόφυτος· ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Ξηροποτάμου προηγούμενος παπα-Δαμασκηνός· ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας παπα-Μελέτιος· ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου προηγούμενος Ἰωσήφ· ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Δοχειαρίου Παῖσιος· ὁ δικαῖος τῆς μονῆς Ζωγράφου παπα-Ραφαήλος⁴ ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Καρακάλλου γερο-Μακάριος· ὁ προηγούμενος τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου παπα-Λουκάς· ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Φιλοθέου γερο-Μητροφάνης· τέλος, οἱ Διονυσιαῖτες καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ ποὺ ἀναφέρθηκαν παραπάνω—.

νω. Οί συγκεντρωθέντες ἔκριναν καὶ πάλι ὅτι ὁ τόπος εἶναι πέρα ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία χιλιανδαρινός. Παρακάλεσαν ὁμως τοὺς Χιλιανδαρινούς, γιὰ χάρη τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, νὰ παραχωρήσουν ἕνα τμήμα του στοὺς Διονυσιάτες. Οἱ Χιλιανδαρινοὶ συμφώνησαν, καὶ οἱ Διονυσιάτες ὑποσχέθηκαν νὰ δίνουν στὸ Χιλανδάρι τρία μέτρα κρᾶσι κάθε χρόνο.

Συγκεκριμένα, τὰ ὄρια τοῦ τόπου [ποὺ παραχωρήθηκε στοὺς Διονυσιάτες] καταγράφονται ὡς ἑξῆς: ἀπὸ τὸ ἀμπέλι τῆς Χιλιανδοῦς κατεβαίνουν κάτω στὸν κατήφορο, μέχρι τὸν ποταμό, περιλαμβάνοντας “μέσα” καὶ τὸν Ἅγιο Βασιλεῖο, ἔπειτα ἀνεβαίνουν στὰ παλιὰ ἀμπέλια τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων—ἔξω ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου βρίσκονται τὸ ἀμπέλι καὶ τὸ πηγάδι μὲ τὶς συκιές καὶ τὶς ἐλιές— καὶ φθάνουν στὴν ἄκρη τοῦ ἀμπελιοῦ, ἔπειτα κατεβαίνουν πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι, μέχρι τὴν ἄκρη τοῦ βοσκοτόπου καὶ, τέλος, καταλήγουν στὴν ἀκτὴ. Οἱ Διονυσιάτες καὶ οἱ Χιλιανδαρινοὶ θὰ ἔχουν ὁ καθένας στὴν κυριότητά του τὸν τόπο του ἀλλὰ κανένας δὲν πρέπει νὰ ὑπερβεῖ τὰ σύνορα, εἴτε ἀπὸ τὴ μία εἴτε ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά. Οἱ Διονυσιάτες ἔχουν ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαταστήσουν ἐκεῖ μελίσσια τοῦ μοναστηριοῦ τους, ὅχι ὁμως ξένα· ἐὰν πράξουν κάτι τέτοιο, τότε τὰ μελίσσια θὰ δημεύονται (“νὰ γίνονται αὐθεντικά”). Οἱ Διονυσιάτες μποροῦν ἐπίσης νὰ πάρουν ξυλεία (“κερεστέ”), ἀφοῦ ὁμως προηγουμένως ἐξασφαλίσουν “θέλημα” ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι. Τὰ ζῶα τους (“πράματα”) δὲν πρέπει νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὰ σύνορά τους, ἐνῶ τὰ χιλιανδαρινὰ πρέπει νὰ βόσκουν μέχρι τὸν φράκτη τῶν ἀμπελιῶν.

Τέλος, συμφωνήθηκε ὅτι, σὲ περίπτωση πού κάποιο ἀπὸ τὰ δύο μοναστήρια παραβιάσει τὴ συμφωνία, αὐτὸ θὰ ἔχει νὰ δώσει στὴ Μεγάλῃ Σύναξι τῆς Μέσης 500 ἀολάνια καὶ θὰ ὑποστῇ βαρὺ ἐπιτίμιο⁵.

Ἐπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος Νεόφυτος καὶ σκευοφύλακας τῆς Λαύρας, ὁ καθηγούμενος Διονύσιος τῆς Ἁγίας Λαύρας, ὁ μητροπολίτης Λαοδικείας Κοσμᾶς ὁ Βατοπεδινός, ὁ δικαῖος Βατοπεδινός Γαβριὴλ ἱερομόναχος, ὁ Κύριλλος ἱερομόναχος προηγούμενος Ἰβήρων, ὁ γερο-Γεράσιμος Λαυριώτης, ὁ Γερμανὸς γέροντας Ἰβηρίτης καὶ ὁ γερο-Μωυσῆς Βατο(υ)πεδινός⁶.

Ἄρχ.: † Κατὰ τὸ ἔτος ,αψί συναθροισμένης, Μεγάλῃς Συνάξεως, ἐνεφανήθησαν ...

1. Βλ. ἀρ. 24.
2. (β) *μον(αχό)ς γερο κὴρ Παῖσιος σκευοφύλαξ*.
3. (β) *καρᾶβοκύρις*.
4. (β) *Ῥαφαήλ*.
5. Πρβλ. ἀρ. 16, 21, 22 καὶ 26.

6. Στο αντίγραφο (β) παρατηρούνται ήσσονες διαφορές στη διατύπωση και, κυρίως, είναι ελαφρώς παραλλαγμένο το τελευταίο μέρος του εγγράφου· επίσης, λείπουν οι υπογραφές.

*Εκδ.: P e t i t 169 (ἀπὸ τὸ πρωτότυπο).

26 Βεβαιωτικό γράμμα τῆς μονῆς Διονυσίου σχετικά με τὴ διένεξη γιὰ τὸν τόπο τοῦ Μονοξυλίου

3 Σεπτεμβρίου 1715¹

(Αρχαιοθήκη: 201) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 338 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτυπώματα σφραγίδων τῆς μονῆς Διονυσίου καὶ τῆς Μεγάλης Μέσης· ἐπικύρωση καὶ ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ ζαμιπτή Ὀσμάν-ἀγά (τουρκ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

Οἱ Διονυσιάτες βρίσκονταν γιὰ πολλὰ χρόνια σὲ διένεξη μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς γιὰ τὸν τόπο τοῦ Μονοξυλίου. Συναντήθηκαν, λοιπόν, μαζί μὲ τὸν ζαμιπτή χασεκή Ὀσμάν-ἀγά² καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Μεγάλης Μέσης Γεράσιμο τῆς Λαύρας, Μωυσή τοῦ Βατοπεδίου καὶ Κοσμᾶ τῆς Ἰβήρων, καὶ ἔκριναν εὐλογο νὰ μοιράσουν τὸ “ὄσπιτι”³ ποὺ βρίσκεται στὰ πάνω παλιάμπελα τοῦ κτήματος. Στὴν πρόταση τῆς διανομῆς συμφώνησαν καὶ τὰ δύο μοναστήρια ὥστε νὰ ἐπέλθει εἰρήνη στὶς σχέσεις ἀνάμεσά τους.

Συγκεκριμένα, τὸ “ὄσπιτι” τέμνεται στὴ μέση ἀπὸ τὴν εὐθεία ποὺ ὀρίζουν ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ τὰ σύνορα τοῦ Ρωσικοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη [τοῦ μετοχίου] τῶν Ἁγιοπαυλιτῶν, ὅπως αὐτὰ ἀντικρῦζονται ἀπὸ τὸ μέρος τῶν βουνῶν. Οἱ Χιλανδαρινοὶ θὰ ἔχουν στὴν κατοχὴ τους τὸ πάνω καὶ οἱ Διονυσιάτες τὸ κάτω μισό.

Ἐφόσον τὰ δύο μοναστήρια συμφώνησαν νὰ συμβιώσουν μὲ τὴν ἀρμόζουσα ἀδελφική ἀγάπη καὶ τὸ παρὸν γράμμα νὰ ἔχει ἀπόλυτη ἰσχύ, τὰ παλιότερα γράμματα τῆς Μεγάλης Μέσης, τὰ ὁποῖα συντάχθηκαν μὲ πνεῦμα ἐχθρότητας, ἐπιπολαιότητα καὶ χωρὶς τίς σφραγίδες τῶν δύο μοναστηριῶν, καθίστανται ἄκυρα⁴. Ἔτσι, οἱ Διονυσιάτες ἔδωσαν ἐνσφράγιστο τὸ παρὸν στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἔδωσαν ἀντίστοιχό του. Σὲ βᾶρος ὁποιοῦδήποτε ἀδελφοῦ ἀμφισβητήσει στὸ μέλλον τὰ συμφωνηθέντα ἐπισείονται ἀρές.

Στὴν ὑπογραφή τῆς συμφωνίας παρευρέθηκαν ὁ προηγούμενος Διονύσιος Λαυριώτης καὶ ὁ σκευοφύλακας τοῦ Δοχειαρίου Παΐσιος.

Ἐπογράφουν: Ὁ προηγούμενος καὶ σκευοφύλακας Ἰωακείμ⁵ [Διονυσιάτης], ὁ προηγούμενος καὶ δικαῖος Γερβάσιος⁶, ὁ προηγούμενος Γερβάσιος⁷,

ὁ γερο-Γαβριήλ, ὁ γερο-Κυριακὸς καὶ ὁ γερο-Σάββας (οἱ τελευταῖοι πέντε, προφανῶς Διονυσιαίτες, μὲ τὸ ἴδιο χέρι). Ὁ γερο-Γεράσιμος ἐκ τοῦ Χιλανδαρίου. Ὡς μάρτυρες, ὁ γερο-Γεράσιμος Λαυριώτης, ὁ γερο-Μουσῆς Βατοπεδινός, ὁ γερο-Κοσμάς Ἰβηρίτης (“Ἰβερίτης”), γραφέας τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ Παΐσιος Δοχειαρίτης, “τάχα καὶ σκευοφύλαξ”.

Ἄρχ.: † Δια του παρόντος ἡμ(ῶν) συνοδικοῦ κ(αί) βαβευτικοῦ γράμματος ἀποφανώμεθα πάντ(ες) ...

1. *αψιε* : Mošin - Sovre στ. 33 *αψιε* (1705).
2. Mošin - Sovre *Χασενή Ὁσμάν ἀγά*.
3. Mošin - Sovre στ. 12 *κομάτι* στ. 15, 17 *κοματίου*.
4. Πρβλ. ἀφ. 16, 21, 22, 24 καὶ 25.
5. Mošin - Sovre *Ἰωαχέμ*.
6. Mošin - Sovre *γερο Βασίλειος*.
7. Mošin - Sovre *γέρω Βάσιος (?)*.

*Ἐκδ.: Mošin - Sovre XXI.

27 Κοινὸ γράμμα τῆς μονῆς Ἰβήρων σχετικὰ μὲ τὴ διευθέτηση τῆς διένεξης γιὰ τὸν τόπο τοῦ Στυλαρίου

16 Ἰουνίου 1716

(Αρχαιοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 x 212. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτόπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἰβήρων ἐπικύρωση καὶ ἀποτόπωμα σφραγίδας τοῦ ζαμπίτη Ὁσμάν-ἀγά. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημειώσεις (ἔλλ. καὶ σλαβ.).

Οἱ Ἰβηρίτες βρέθηκαν συχνὰ στὸ παρελθὸν σὲ διένεξη μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς γιὰ τὸν “μαζικόν” τόπο τοῦ Στυλαρίου (“Στελαρίου”), ποὺ κατεῖχαν ἀπὸ κοινοῦ τὰ δύο μοναστήρια. Οἱ Χιλανδαρινοὶ ζήτησαν τὸ μερίδιο τῶν Ἰβηριτῶν προτείνοντας νὰ τοὺς παραχωρήσουν [ὡς ἀντάλλαγμα] τὸ δικό τους “παλαιομέτοχο” ποὺ ἐπονομάζεται Σκορπιός. Μὲ τὴν παρακίνηση τοῦ ἀγῶ Σουμάν [= Ὁσμάν¹] χασεκή καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, οἱ Ἰβηρίτες ἀποδέχθηκαν τὴν πρόταση τῶν Χιλανδαρινῶν, παραχώρησαν τὸ μισὸ μερίδιο τοῦ Στυλαρίου καὶ περιῆλθε στὴν κυριότητά τους ὁ Σκορπιός. Τὸ παρὸν συντάχθηκε στὶς Καρνεὲς καὶ δόθηκε στοὺς Χιλανδαρινούς “διὰ τὸ ἀσφαλές”.

Ἐπιγράφουν: Ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων Τιμόθεος, ὁ προηγούμενος Διονύσιος, ὁ προηγούμενος καὶ σκευοφύλακας Ἀγάπιος ἱερομόναχος, ὁ Ζωσιμᾶς προηγούμενος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, ὁ Παρθένιος μοναχὸς

Λαυριώτης, ὁ προηγούμενος Σεβαστιανός, ὁ γερο-Ἀντώνιος, ὁ γερο-Γρηγόρης, ὁ γέρον Μελέτιος, ὁ γέρον Ἰωνᾶς, ὁ Κοσμᾶς Ἰβηρίτης. Ὡς μάρτυρες, ὁ γερο-Βενέδικτος, ὁ Γαβριήλ γέροντας Βατοπεδινός, ὁ Παΐσιος Δοχειαρίτης σκευοφύλακας καὶ ὁ γέρον Σεβαστιανός (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος μας κοινού γράμματος δηλοποιούμεν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ ἰ μονῇ τῶν Ἰβήρων διατελοῦντες, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 26.

28 Γράμμα ἐκπροσώπων τῆς Μεγάλης Μέσης γιὰ τὴν καλλιέργεια χιλανδαρινῶν τόπων ἀπὸ τοὺς Ἑσφιγμένιτες

4 Νοεμβρίου 1727

(Κουτί 1/ΠΙ, 1701-60: 5) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 180 x 118. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ γέροντες [τῆς Μεγάλης Μέσης] ἐπισκέφθηκαν τοὺς Χιλανδαρινούς καὶ ὑπέβαλαν τὴν παράκληση νὰ ἐπιτρέψουν στοὺς Ἑσφιγμένιτες (“Σμεινίτες”) νὰ σπεύρουν καὶ νὰ θερίσουν στὸν χέρσο χιλανδαρινὸ τόπο ποὺ εἶχαν ἦδη ὀργώσει (“νιάμα”: νιάσμο, νεοοργωμένο χωράφι). Μετὰ τὸν θερισμὸ [τὸ καθεστῶς τοῦ τόπου] θὰ παραμείνει ὅπως εἶχε στὸ παρελθόν. Γιὰ νὰ βεβαιώσουν τὰ παραπάνω, παραδίδουν ἐνσφράγιστο στοὺς Χιλανδαρινούς τὸ παρὸν γράμμα.

Ἐπογράφουν ὁ Δομτιανὸς(ν)ς Λαυριώτης καὶ ὁ γερο-Ἰωσήφ Βατοπεδινός.

Ἄρχ.: † Διὰ τῶν τόπων τὸ χηλαταρινὸ γράφομε ἡμῶς ἡ γεροντες ἰ πὼς ἐπηγαμε ...

29 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου

30 Ὀκτωβρίου 1746

(Κουτί 1/ΠΙ, 1701-60: 29) Πρωτότυπο. – Χαρτί 322 x 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ μοναχὸς γερο-Βενέδικτος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρη νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου στὶς Καρυές¹. Στὸ τρίπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ παπα-Γαβριήλ. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι 185

γροσίων. Ὁ γερο-Βενέδικτος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο γιὰ συνδοσία 560 ἄσπρα, καθὼς καὶ γιὰ ἐτήσια παγγενία 40 ἄσπρα (σὲ περίπτωση διπλῆς συνδοσίας θὰ δίνει τὰ μισά). Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία πού παραδίδεται στὴ συνοδεία (βιβλία, τρία ἅγια λείψανα [τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου], εἰκόνες καὶ ἱερὰ σκευή, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευή). Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐμπύπτουν οἱ λεπτοκαριῆς στὴν περιοχὴ του, στὸν μύλο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τὴν “ξυλοσυρμὴ”, ἐπίσης ἓνα ἀμπέλι στὴν “πλάκα” καὶ ἓνα λιβάδι πού φθάνει μέχρι τὴ στράτα. Στους κελλιῶτες ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα διάβασης μὲ ζῶα ἀπὸ τὸ κάγκελλο τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, ἀνάμεσα στὰ σύνορα [τῶν κελλίων] τῆς Παναγίας, τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὸ κελλίο δικαιοῦται νὰ ὑδρεύεται ἀπὸ τὸν Εὐαγγελισμό (ἀπὸ κοινουῦ μὲ τοὺς Ἁγίους Θεοδώρους) ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος θὰ παίρνει ἓνα “δάκτυλον” ὕδατος. Τὸ μοναστήρι ἀφαίρεσε ἓνα τμήμα γῆς ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰγνάτιο καὶ τοῦ παραχώρησε ἓνα ἄλλο στὴν ἄκρη τοῦ λιβαδιοῦ ὥστε νὰ διευκολυνθεῖ ἡ πρόσβαση².

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ σκευοφύλαξ Νεκτάριος ἱερομόναχος καὶ χατζῆς (σλαβ.), ὁ Νικάνωρ προηγούμενος (σλαβ.), ὁ Ἡσαΐας ἱερομόναχος (σλαβ.) καὶ ὁ γέρον Σαββάτιος (σλαβ.).

Ἀρχ.: † Κατὰ τὸ. 1746. ἔτος μηνὸ Ὀκτωβρίου λ ἐλθῶν πρὸς ἡμᾶς ὁ οσιώτατος ἐν μοναχοῖς | γέρο κὺρ Βενέδηκτος ...

1. Πρβλ. ἀρ. 40, 101 καὶ 131.

2. Ἀντίστοιχο ὁμολόγο, τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1846, ἀπὸκειται στὸ ἴδιο κουτί μὲ ἀρ. φρ. 1701-60: 26-8.

30 Ὁμολογία πώλησης ἀμπελιοῦ ἀπὸ τὸν γερο-Σάββα Ξηροποταμινὸ στὴ Διαλεχτὴ

24 Νοεμβρίου 1746

(Κουτί I/III, 1701-60: 6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 204 x 143. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἐξίτηλο. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημεῖωση.

Ὁ γερο-Σάββας Ξηροποταμινὸς πούλησε στὴ Διαλεχτὴ ἓνα ἀμπέλι δύο στρεμμάτων ἔναντι 40 γροσίων. Ἀναφέρονται οἱ συνορίτες: παπα-Κανάνης², Ἀναστάσης τοῦ (...)τζούδη (;), Καρανικόλας.

Ὑπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Θανάσης τοῦ (...)τζούδη (;), ὁ Μαυροδῆς, ὁ Γεράκης (...) (;), ὁ παπα-Παννάνης καὶ ὁ Πώργης, γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἀρχ.: Ὁμολογία καὶ) καθωληκης αποδιξειος ομολογῶ εγῶ | ο καὶ) γερο Σάββας ο Ξηροποταμινός ...

1. Ἡ Διαλεκτὴ εἶναι ἡ ἀποδέκτρια καὶ ἔντυπο συγχωρητικοῦ (“μετριότητος”) τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Παρθενίου, τοῦ 1738, τὸ ὁποῖο ἀτόκειται στὸ ἴδιο κουτί μὲ ἀρ. φ. 1701-60: 8.
2. Πρβλ. ἀρ. 31, 32, σμμ. 1 καὶ, κυρίως, 73, σμμ. 1.

31 Γράμμα τῆς Διαλεκτῆς, νύφης τοῦ γερο-Μανουήλ, γιὰ τὴν παραχώρησή τῆς ἀκίνητης καὶ κινητῆς περιουσίας της στὴ Σμαράγδα

1 Αὐγούστου 1748

(Κουτί Ι/III, 1701-60: 7) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 232 X 172. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο.

Ἡ Διαλεκτὴ¹, νύφη τοῦ “ποτέ” γερο-Μανο(υ)ήλ, δωρίζει στὴ Σμαράγδα, “τὸ κορίτζι”, τὸ σπίτι, τὰ ἀμπέλια, τὸ “κομμάτι” τοῦ τόπου “στὸ Λοταρὴ [-ῆ (:)] τ’ ἀλώνι” καὶ τὸ “κομμάτι” στὸ Παρέκου. Ἐπίσης δωρίζει τὴν οἰκοσκευὴ, κοσμήματα καὶ ζῶα (μία ἀγελάδα, ἓνα ἄλογο, τρεῖς προβατίνες), καθὼς καὶ τὸ μεριδίὸ της —τὸ μισὸ— ἐνὸς ἀχυρώνα. Σὲ περίπτωσι ἀναχώρησι καὶ ἐπιστροφῆς της, ἡ Διαλεκτὴ προβλέπει νὰ περιέλθει καὶ πάλι ὅλη ἡ περιουσία στὴν κυριότητά της· ἐὰν πάλι ἐπιστρέφει καὶ γηροκομηθεῖ ἀπὸ τὴ Σμαράγδα, τότε ἡ δωρεὰ θὰ ἰσχύσει μετὰ τὸν θάνατό της. Σὲ περίπτωσι πού ἡ Διαλεκτὴ πεθάνει ἢ ἀπομείνει ἐκεῖ [ᾧπου θὰ μεταβεῖ], τότε ἡ δωρεὰ ἰσχύει ὅπως ἔχει. Κανένας ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς της δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρει ἀξιῶσις σὲ βάρὸς τῆς Σμαράγδας.

Ἐπιγράφουσι, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὡς μάρτυρες, ὁ πρωτοπαπὰς παπα-Βασίλης, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, ὁ οἰκονόμος παπα-Χρῦσο(υ)ς, ὁ ἐξάδελφος [τῆς Διαλεκτῆς] Μαυροδῆς, ὁ “κύρης” [τῆς Διαλεκτῆς] παπα-Ἰωάννης, ὁ θεῖος [τῆς Διαλεκτῆς] Πώργιος, ὁ παπα-Ἰωάννης, ὁ παπα-Κανάκης καὶ ὁ ἀδελφὸς [τῆς Διαλεκτῆς] παπα-Ἀποστόλης.

Ἄρχ.: ἦ Μη το παρον. φανερό ἐγο η Διαλεκτῆ. το ποτε γέρό Μανουήλ νύφη ...

1. Πρβλ. ἀρ. 30, 32, σμμ. 1 καὶ, κυρίως, 73, σμμ. 1.

32 Ὁμολογία πώλησις σπιτιοῦ ἀπὸ τὴν Ἀσάνω στὴν κυρα-Χατζίνα

10 Ἰουνίου 1750

(Κουτί Ι/III, 1701-60: 17) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 166 X 111. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάν καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ τέλος τοῦ κει-

μένου και πριν από τις υπογραφές επικύρωση του Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Στεφάνου. – Στο verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ἡ Ἀσάνω πούλησε στὴν κυρα-Χατζήνα [= χατζήδαινα] τὸ σπίτι, τὸ ὁποῖο ἐφάπτεται στὸ ἀντίστοιχο τῆς ἀγοράστριας, ἔναντι 85 γροσιῶν.

ἽΥπογράφουν: [Ἡ Ἀσάνω] (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὁς μάρτυρες, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ παπα-Κανάνης¹, ὁ μαστρο-Ἀργύρης, ὁ Δῆμος Χούτμανος, ὁ Ἀκριβὸς τοῦ Χατζοῦδη.

Ἀρχ.: † Διὰ τῆς παρουσίας μου ομολογίας κ(αι) καθολικῆς ἀποδείξεως ὁμολογῶ ἐγῶ εἶ | Ἀσάνω ...

1. Ἀπὸ τῆ σημείωση προκύπτει ὅτι τὸ σπίτι βρισκόταν στὸν Ἰσβορο· ὁ μάρτυρας παπα-Κανάνης ἐμφανίζεται ἐπίσης ὡς συνορίτης τοῦ ἀμπελιοῦ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 30 καὶ πάλι ὡς μάρτυρας στὸ ἀρ. 31. Ἐάν δὲν πρόκειται γιὰ συνωνυμία, τότε καὶ αὐτὰ τὰ δύο προγενέστερα ἔγγραφα πιθανότατα ἀφοροῦν σὲ ἰδιοκτησίες στὸν Ἰσβορο. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 73, σμμ. 1.

33 Καταγραφή τῶν ἀγρῶν τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχίου στοῦ Μαυροπούλου

1 Ἀπριλίου 1752

(Αρχαιοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Ἀντίγραφο 18ου αἰ. – Χαρτὶ 335 X 222. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση μέτρια, σχισίματα στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ ἔγγραφου. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση (ολαβ.).

Μετὰ τὴ θεμελίωση τοῦ νέου μετοχίου τοῦ Χιλανδαρίου, στοῦ Μαυροπούλου, ὁ “νέος κτήτωρ” Μαρτύριος μοναχὸς σημειώνει ὀνομαστικὰ τὰ χωράφια ποὺ ὑπῆρχαν ἀπὸ παλιά, καθὼς καὶ τὰ σύνορά τους:

α) “Κομμάτι” ἑνὸς μουζουριοῦ στοῦ Κάργα τὸ ρέμα· συνορίτες: ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς στράτα, ρέμα, Βασιλικός, Τζιτζινέικο.

β) Μία “λωριδα” ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη “ποδῶθε”, ποὺ ἀμίγει [μὲ τὸ προηγούμενο]· συνορίτες: στράτα, Καλδής, Τζιτζινέικο.

γ) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν κοντὰ στὸ ρέμα· συνορίτες: ρέμα, Βασιλικός, Κουμτζής, Στάθης Παρίση.

δ) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν στὴ Λεύκη· συνορίτες: ἰβηρίτικο [μετόχιο] (“νιβερίτικο”), Τριαντάφυλλος, παπα-Ἀναστάσης, Κουρνιαχτέικο.

ε) “Κομμάτι” δέκα μουζουριῶν κάτω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη· συνορίτες: ἰβηρίτικο [μετόχιο], Κουμτζής, στράτα, παπα-Ἀναστάσης.

στ) “Κομμάτι” τριῶν μουζουριῶν στοῦ Καρανίκου· συνορίτες: στράτα, Κουρνιαχτέικο, Δημητρούδης, παπα-Ἀναστάσης, παπα-Κυπαρίσης.

ξ) “Κομμάτι” δεκαοκτώ μουζουριών πάνω από τὸ νερό, στὸ Ποτάκι συνορίτες: Αὐλωνίτης, στράτα, Δημήτρης Βεῆσος, γερο-Εὐγενικός.

η) “Κομμάτι” ἑνὸς μουζουριοῦ στὴν κυρα-Μαρία, στὸν αἰγιαλό· συνορίτες: θάλασσα, τζαῖρι, Πασκάλης, ρουμάνι.

θ) “Κομμάτι” δύο μουζουριῶν πάνω ἀπὸ τὴν Ξιδιά· συνορίτες: ρουμάνι, Γάννος Ἀλέξη.

ι) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν στὸν λάκκο τοῦ Γερασίου· συνορίτες: θάλασσα, Πασκάλης, ρουμάνι, Γουρναρέικο.

ια) “Κομμάτι” δύο πινακίων πάνω ἀπὸ τὸ Γλυφονέρι· συνορίτες: Γεώργη Χάνος, πηγάδι, Γεώργης Καμαρλίγγος.

ιβ) “Κομμάτι” δεκαπέντε μουζουριῶν στὸν Ἅγιο Νικόλαο, ἀπὸ πάνω στὶς Τζαπρουνιές· συνορίτες: Αὐλωνίτης, Πασκάλης, Παρίση Στέφανος, στράτα, Γαλαντέικο.

ιγ) “Κομμάτι” ὀκτώ μουζουριῶν στὴν Ἁγία Τριάδα, κάτω ἀπὸ τὸ πηγάδι· συνορίτες: στράτα, Αὐλωνίτης, Πασκάλης, Κατζαούνης.

ιδ) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν στοῦ “Μιχαὴλ Συννάδων”· συνορίτες: Εὐγενικός, Πασκάλης, Γαλάντης, στράτα, Σταμάτης.

ιε) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν κάτω ἀπὸ τὴν Παναγία, στὶς Τζαπρουνιές· συνορίτες: Ραφτακέικο, παπα-Γεώργης, ἀμπέλι τοῦ Στέργιου, Σταμάτης, στράτα.

ιστ) “Κομμάτι” δέκα μουζουριῶν στὸν κάμπο, κάτω ἀπὸ τοῦ Σουλτάτη· συνορίτες: Ραφτακέικο, μαστρο-Πάννης καὶ Δημήτρης, φλαμπούρι, παπα-Πάννος, “πάλι” Δημήτρης.

ιζ) “Κομμάτι” τριῶν μουζουριῶν πάνω ἀπὸ τὴν ἐλιά τοῦ Νικολῆ· συνορίτες: παπα-Ἰωάννης, [- -] (;), Κωσταντῆς Μίχου.

ιη) “Κομμάτι” πέντε μουζουριῶν στὶς Κοκκινιές· συνορίτες: στὶς δύο πλευρές Κυρίτζης, φλαμπούρι, Χάνος, Δημήτρης.

ιθ) “Κομμάτι” ὀκτώ μουζουριῶν στὴ χιλανδαρινὴ ράχη· συνορίτες: παπα-Νικόλας, Παῦλος, Νικολάκης, Πασκάλης, Παναγιώτης, Καμαρλίγγος.

κ) “Κομμάτι” ἕξι μουζουριῶν στὸ παλιὸ μετόχι.

κα) (Σὲ ὑπερόγραφο) “Κομμάτι” δύο μουζουριῶν στὴ Χιλιαδοῦ· συνορίτες: ἀπὸ πάνω τὸ φλαμπούρι, ὁ Δημήτρης Τρόχου.

Ἐπιγράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Κυρίτζης, ὁ γερο-Κωσταντῆς, ὁ Παυλῆς, ὁ Χασσάνδρης, ὁ Παρίσης, ὁ Κουμπτζῆ καὶ ὁ διάκος [Μαρτύριος (;) βλ. παραπάνω: “μοναχός”], γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἄρχ.: ... Ἐβαλαν θεμέλιω εἰς τὸ νέον μετόχιον. τοῦ Χιλιάνταριον. εἰς τοῦ Μανροπούλου ...

34 Ὁμόλογο πώλησης τῶν καβιῶν κοντά στοῦ κονάκι τῶν Καρυῶν

1752

(Κουτί 1/III, 1701-60: 31) Πρωτότυπο. – Χαρτί 326 X 222. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Τὸ 1752, ἐνόσω ἡγουμένηνε ὁ Βησσαρίων, ὁ παπα-Ματθαῖος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδὰρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὶς κάβιες¹ κοντὰ στοῦ κονάκι [τῶν Καρυῶν]. Στὸ τριπρόσωπο ἀναφέρεται ὁ ἱεροδιάκονος Γαβριήλ [μτγν. προσθήκη]. Ὁ παπα-Ματθαῖος κατέβαλε γὰ τὴν ἀγορὰ 110 γρόσια καὶ ἀνέλαβε νὰ δίνει κάθε χρόνο στοῦ μοναστηρίου 4 γρόσια· στὸν παπα-Ματθαῖο παραχωρήθηκε ἐπίσης ἡ κυριότητα τοῦ κήπου στὴν περιοχὴ, καθὼς καὶ ἡ ἄδεια νὰ ἱεουργεῖ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

¹Υπογράφει ὁ Ματθαῖος σκευοφύλαξ.

¹Αρχ.: *Ἐν ἔτη τῷ σωτηρίῳ κ(α)τ(ὰ) τὸ ,αμνβ^{ον}: ἡγουμενεύοντος τῆς καθ' ἡμᾶς μονῆς τοῦ | πανοσιωτάτου κυρίου Βησσαρίωνος, ...*

1. Βλ. Σμυρνάκης, σ. 348, σμμ. 1.

35 Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γὰ τὴν παροχὴ ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν
στὸν πρόην Ράσκας Γρηγόριο

10 Σεπτεμβρίου 1755

(Κουτί 1/III, 1701-60: 14) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 334 X 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου καὶ ἐπικύρωση τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Στεφάνου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ Χιλανδαρινοί, ὁ σκευοφύλακας γερο-Ματθαῖος, ὁ δικαῖος προηγουμένου Βησσαρίων καὶ οἱ ἄλλοι προεστώτες καὶ πατέρες, ὑπόσχονται νὰ παρέχουν ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίες στὸν πρόην Ράσκας Γρηγόριο. Συγκεκριμένα, σὲ ἐτήσια βάση, δεκαἕξι μουζούρια σιτάρη, πενήντα ὀκάδες λάδι, δύο μέτρα ρακί, ἕνα μουζούρι ρεβύθια, ἕνα μουζούρι κουνιά, πενήντα ὀκάδες τυρί, δεκαπέντε ὀκάδες βούτυρο καὶ ἑκατὸ φορτώματα ξύλα· σὲ ἡμερησία βάση, δύο ὀκάδες κρασί. Τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ θὰ λαμβάνει ὅπουδήποτε ἐγκατασταθεῖ στοῦ Ἁγίου Ὁρος, ἐνόσω ὁμοῦ βρισκεται στοῦ μοναστηρίου δικαιοῦται ἐπιπλέον νὰ λαμβάνει

ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι προεστῶτες ἀπὸ τοὺς κήπους, τοὺς ἀμπελῶνες ἢ τὴν κοινὴ τράπεζα. Οἱ ὑπηρετές του, δύο ἢ τρεῖς, οὔτε θὰ ἀναλαμβάνουν ὅποιαδήποτε ὑπηρεσία οὔτε θὰ συμμετέχουν στὶς παγγελίες τοῦ μοναστηριοῦ· σὲ κάθε μετακίνηση θὰ τοῦ παραχωροῦνται τὰ ἀπαραίτητα μολύβια καὶ, γενικότερα, θὰ εἶναι ἰσότιμος μὲ τοὺς ἄλλους προεστῶτες. Σὲ περίπτωση ἀθέτησης κάποιου ὄρου τῆς ὑπόσχεσης στὸ ἐγγὺς ἢ ἀπώτερο μέλλον, ὁ Γρηγόριος θὰ δικαιούται νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸ μοναστήρι τὴν ἐπιστροφή τῶν 1.500 γροσίων, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος κατέβαλε¹.

Ἵπογράφουν: Ὁ προηγούμενος Βησσαρίων, ὁ Βασίλειος προηγούμενος (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Ἰωσήφ (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Γαβριήλ (σλαβ.), ὁ ἱερομόναχος Τιμόθεος (σλαβ.) καὶ ὁ σκευοφύλαξ Ματθαῖος. Ὡς μάρτυρας, ὁ προηγούμενος τῆς Μεγίστης Λαύρας Μακάριος.

ἸΑρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ πατέρες τῆς σεβασμίας βασιλικῆς κ(α)ὶ πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ Χιλανταρίου ...*

1. Στὴ σημ. (σλαβ.): Ὁ Γρηγόριος ἀποπληρώθηκε 98 γρόσια· ἔλαβε μετρητὰ 36 παράδες.

36 Γράμμα τῆς Ἄρετῆς, θυγατέρας τοῦ παπα-Κυπαρίσση, γιὰ τὴν ἀφιέρωση χωραφιοῦ στοὺς Φλαμοριώτικους μύλους

19 Φεβρουαρίου 1756

(Κουτὶ 1/III, 1701-60: 18) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 225 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Ἡ Ἄρετῆ, θυγατέρα τοῦ μακαρίτη παπα-Κυπαρίσση ἀπὸ τὴν Καλάνδρεια, ἀφιερώνει στὸ Χιλανδᾶρι γιὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρία τῆς ἑνα χωράφι τεσσάρων μουζουριῶν στοὺς Φλαμοριώτικους μύλους, τὸ ὁποῖο κληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα της. Τὸ χωράφι βρῖσκεται κάτω ἀπὸ τὸν δρόμο πρὸς τὴ Φούγκα περιγράφονται τὰ ὄρια: στράτα, λάκκος, κυπαρίσσι, χλοερὸ (“τζίμαρι”) χωράφι, λεῦκες, “μετόχι χωράφι”. Κανένα ἀπὸ τὰ παιδιά καὶ τοὺς συγγενεῖς της δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρει ἀξιώσεις σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ.

Ἵπογράφουν: [Ἡ Ἄρετῆ] (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρες, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ Χριστόδουλος ἱερεὺς καὶ ὁ Κύρκος ἱερεὺς.

ἸΑρχ.: † *Δια το παρόν μου γράμματος φανερόνο ἐγὼ ἡ Ἄρετῆ θυγάτηρ του μακαρίτου παπὰ Κυπαρίσσι ...*

37 Όμολογία πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὸν γερο-Μισαῆλο στὸν Νικόλα

12 Σεπτεμβρίου 1756

(Κουτὶ 1/III, 1701-60: 16) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 319 X 219. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ὁ γερο-Μισαῆλος πούλησε στὸν Νικόλα τὸ χιλανδαρινὸ κελλί τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, κοντὰ στὸ Πρωτάτο, ἀντὶ 250 γροσίων, τὰ ὁποῖα βεβαιώνει μὲ τὴν παρούσα ὅτι εἰσέπραξε ἀκέραια. Τὸ κελλί εἶχε ἀγοράσει στὸ παρελθόν ὁ γερο-Μισαῆλος ἀπὸ τὸν γερο-Καλλίνικο· στὸ μεταξὺ ὅμως ἔχασε τὴ σχετικὴ ὁμολογία πώλησης (“τῆς πουλησίας βεβαιώσιν”) καί, ἐὰν ἐκεῖνη ἦ παλιότερη ὁμολογία βρεθεῖ στὸ μέλλον, θὰ εἶναι “ἀνενέργητη”.

Ἵπογράφουν: Ὁ γερο-Μισαῆλος, μὴ γινώσκοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρες, ὁ Θεόκλητος μοναχός, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, καί ὁ Ἰωακεῖμ Χιλανταρινός.

Ἄρχ.: † *Δια τῆς παρουσίας ὁμολογίας φανερώων εγ ὁ γέρω Μισαῆλος ...*

38 Γράμμα τοῦ μαστρο-Θεοδωρῆ γιὰ τὴν πώληση σπιτιοῦ στὴ μονὴ Ἀναλήψεως

15 Νοεμβρίου 1757

(Κουτὶ 1/III, 1701-60: 20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 214 X 161. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο.

Ὁ μαστρο-Θεοδωρῆς, γαμπρὸς τῆς Καραβάνινας, πούλησε στὴ μονὴ τῆς Ἀναλήψεως τὸ σπίτι τῆς Καραβάνινας. Ἀπὸ τὸν ἡγούμενο τῆς Ἀναλήψεως Γεράσιμο εἰσέπραξε ἀκέραιο τὸ τίμημα τῆς πώλησης καί παρατεῖται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση.

Ἵπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ μαστρο-Θεοδωρῆς τῆς Καραβάνινας γαμπρός. Ὡς μάρτυρες, ὁ Κόντης Γεραγουτούδας, ὁ Κουστάτης τουλουμιτῆς καί ὁ Νικόλας Καρδόζογλ(ου).

Ἄρχ.: † *Εἰς το παρον ὁμολογω καί φανερονο εγο ο μαστρο Θεοδοιρης τις Καραβανινας γατρος ...*

39 **Πατριαρχικό ἐπιτίμιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σεραφεὶμ Β΄ κατὰ τῶν διεκδικητῶν τῆς κληρονομίᾳς τοῦ ἱερομονάχου παπα-Θεοφάνους καὶ τῶν μοναχῶν Ἡσαΐα καὶ γερο-Χριστοφῶρου**

Ἄπριλιος 1758, ἰνδ. 6η

(Κουτί 6/III, 1798:245-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 443 X 323. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ὁπὲς στὸ ἄνω δεξιὸ μέρος τοῦ ἐγγράφου καὶ τὶς ὑπογραφές. – Ὀρθογραφία, λίγες συντομογραφίες.

Ἐπιτίμιο τοῦ ἱερομονάχου παπα-Θεοφάνους καὶ οἱ μοναχοὶ Ἡσαΐας καὶ γερο-Χριστόφορος, ποὺ ἐνοικοῦν στὸ χιλανδαρινὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὶς Καρυές, ἀπευθύνθηκαν στὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ ζήτησαν νὰ ἐπιβληθεῖ ἐπιτίμιο σὲ ὅσους μετὰ τὸν θάνατό τους τολμήσουν νὰ διεκδικήσουν μερίδιον τῆς κληρονομίᾳς τους καὶ νὰ ἀδικήσουν τοὺς ὑποτακτικούς καὶ διαδόχους τους στὸ κελλίον. Ἔτσι, ἡ Σύνοδος γνωστοποιεῖ στὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου (“Θεοτόκου τοῦ Χιλαντάρη”) ὅτι ἀφορίζει ὅσους τυχὸν συγγενεῖς τῶν τριῶν κελλιωτῶν διεκδικήσουν μετὰ θάνατον μερίδιον τῆς περιουσίας τους καὶ ἐπισηεῖ ἀρῆς σὲ βάρους τους.

Μηνολόγιο.

Ἐπιτίμιο τοῦ ἱερομονάχου Ἡσαΐας Γεράσιμος, ὁ Νικομηδείας Γαβριήλ, ὁ Νικαίας Ἱερεμίας καὶ ὁ Γάνου καὶ Χώρας [- -] (·).

Ἄρχ.: ... Ὁ ἱερομονάχος παπ(α) Θεοφάνης, κ(αὶ) οἱ δύο οὗτοι μοναχοὶ ...

40 **Ἐπιτίμιο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου**

6 Μαΐου 1758

(Κουτί 1/III, 1701-60: 30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 319 X 212. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἴχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημεῖωση (σλαβ.).

Ἐπιτίμιο τοῦ γερο-Βενέδικτος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλαντάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου στὶς Καρυές¹. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ Ἄνασιος (σλαβ., μτγν. προσθήκη). Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 185 γροσιῶν. Ὁ γερο-Βενέδικτος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο γιὰ συνδοσίαν 560 ἄσπρα, καθὼς καὶ γιὰ παργγενία 40 ἄσπρα (σὲ περίπτωση διπλῆς συνδοσίας θὰ δίνει τὰ μισὰ). Ὁρίζονται τὰ κτήματα τοῦ

κελλίου και τὰ σχετικά μὲ τὴν ὑδρευσὴ του, καὶ ἀπαριθμείται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίδεται στὴ συνοδεία².

ἽΥπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ ἀρχιμανδριτὴς Γεράσιμος (σλαβ.) καὶ ὁ προηγούμενος καὶ δικαῖος Τιμόθεος (σλαβ.).

ἸΑρχ.: † *Κατὰ τὰ 1758 Μαΐου 6 ἔλθὸν πρὸς ἡμᾶς ὁ δούτατος ἐν μοναχῆς γερο Βενεδίκτος ...*

1. Πρβλ. ἀρ. **29, 101** καὶ **131**. Στὴ σημ. (σλαβ.) μνημονεύεται ὅτι ὁ Βενεδίκτος πούλησε τὸ κελλίον στὸν παπα-Νεόφυτο καὶ πῆρε 112 γρόσια καὶ 20 παράδες· τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐπικυρώνει ὁμόλογο τοῦ 1769 (ἀρ. **101**).

2. Ἐπαναλαμβάνονται ὄσα διαλαμβάνεται τὸ ἀντίστοιχο ὁμόλογο μὲ ἀρ. **29**.

41 Ὅμολογία συμφωνίας ἀνάμεσα στοὺς Χιλανδαρινοὺς καὶ τὸν γερο-Θεόκλητο

15 Αὐγούστου 1759

(Κουτὶ 1/III, 1701-60: 24-5) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 316 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ γερο-Θεόκλητος, κελλιῶτης [τοῦ Χιλανδαρίου], κατέβαλε στὸ μοναστήρι 200 γρόσια μὲ τὴ συμφωνία νὰ λαμβάνει σὲ ἐτήσια βᾶση ὀκτῶ μουζούρια σιταριοῦ, μία ὀκτὰ βούτυρο καὶ δύο ὀκτάδες τυρὶ. Μετὰ τὸν θάνατό του, τὸ μοναστήρι ἀναλαμβάνει νὰ παρέχει στὸν “καλόγερόν του”, τὸν γερο-Δανιὴλ, τέσσερα μουζούρια σιτᾶρι· μετὰ τὸν θάνατο καὶ τοῦ Δανιὴλ ἡ ὁμολογία θὰ καταστῆ ἀνίσχυρη. [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἀναλαμβάνουν ἐπίσης νὰ μεταφέρουν τὸ σιτᾶρι στὸ κελλίον μὲ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ¹.

ἽΥπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι: Ὁ Δανιὴλ σκευοφύλαξ Χιλανδαρινὸς (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Ἰσαΐας (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Βασίλειος (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Βησσαρίων (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Γαβριὴλ (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Παῖσιος (σλαβ.) καὶ ὁ προηγούμενος Σίλβεστρος (σλαβ.). Ὡς μάρτυρες, ὁ γερο-Θεοφάνης κελλιῶτης, ὁ παπα-Ἀνανίας καὶ ὁ Χρῦσανθος (οἱ δύο πρῶτοι μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα).

ἸΑρχ.: † *Διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν ὁμολογίας κ(αὶ) καθολικῆς ἀποδείξεως ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ πατέρες οἱ Χιλανταρινοὶ ἔστοντας ὁ γέρο Θεόκλητος ὁ κελλιῶτης μας ...*

1. Ἀπὸ τὴ σημείωση προκύπτει ὅτι ὁ Θεόκλητος κατεῖχε τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὴν 5η Φεβρουαρίου 1763 πούλησε τὸ κελλίον ἀντὶ 600 γροσίων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔδωσε στὸ μοναστήρι συνολικὰ 120 γρόσια καὶ ἔλαβε ὁμολογία 100 γροσίων.

42 Ὁμολογία τοῦ Θανάση γιὰ τὴν ἀφιέρωση σπιτιοῦ στὴ Φιλιπούπολη

4 Ἰανουαρίου 1760

(Κουτί 1/III, 1701-60: 38) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 195 X 154. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Θανάσης, ἀνιψιὸς τῆς παπαδιᾶς, ἀφιερώνει στὸ Χιλανδᾶρι τὸ σπίτι του στὴ Φιλιπούπολη, στὸν μαχαλὰ Κερχανὰ Μαλισί. Ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα ποὺ ὁ δωρητὴς ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγγραφοῦν στὴν παρρησία τοῦ μοναστηριοῦ: ὁ πατέρας του Δημήτρης, ἡ μητέρα του Μορφία, ὁ ἀδελφός του ἱερέας Ἀντώνης Δημητρίου καὶ ἡ πρεσβυτέρα Σουλτάνα, ὁ ἴδιος ὁ Ἀθανάσης. Τὴν ὁμολογία δίνει ὁ δωρητὴς στὸν πνευματικὸ του παπα-Συμεὼν Χιλανδαρινό· σὲ βάρος ὅποιοι ὑπεξαίρεσει [τὸ ἐγγραφο] ἐπισείονται ἀρές.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ Ἀθανάσης καὶ ὁ Ἀντώνης, γιοὶ τοῦ μακαρίτη Δημήτρι. Ὡς μάρτυρες, ὁ Πιοβάννης Θεουχαρόγλους, ὁ Μαυρουδὴς Θεουχαρόγλους καὶ ὁ Ἀθανάσης, γιὸς τοῦ Ἀρχοντίτση, Μυτιληναῖος.

Ἀρχ.: † Ὁμολογὸ καὶ φανερονο ἐγὼ ὁ Θανασις τῆς π(α)πάδῃας | ἀνιψίος ...

43 Ὁμολογία τοῦ Θεοδώρου τοῦ Νάνου γιὰ τὴν παραχώρηση μωσίας στὴ Φαλκουλιάνη

15 Ἀπριλίου 1760¹

(Κουτί 3/III, 1780: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 212 X 159. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις².

Ὁ μακαρίτης Νάνος, πατέρας τοῦ Θεοδώρου, χρωστοῦσε στὸν προηγούμενο παπα-Νικηφόρο 800 ἀσλάνια. Ὁ Θεόδωρος τοῦ Νάνου, μὴ ἔχοντας νὰ ἀποπληρώσει τὸ χρέος, ἔδωσε οἰκειοθελῶς στὸν παπα-Νικηφόρο τὴ μωσία στὴ Φαλκουλιάνη.

Ὑπογράφουν: Ὁ Θεόδωρος τοῦ Νάνου. Ὡς μάρτυρες, ὁ Νάνο Θεόδωρου, ὁ Νάνο Δημητρίου καὶ ὁ Δῆμος Μιχάλης.

Ἀρχ.: † Με το παρὼνω ἐγὼ εἰποκάτοθεν γεγραμμένος | Θεόδωρος τὸ μακάριτη τοῦ Νάνω ...

1. 1760-1 Ἀπριλίου 15.

2. Γράμα ὁποῦ εὐρέθη εἰς τὸ σεντούκι τοῦ μακαρίτου | προήγουμένου Νικηφόρου διαλαμβάνοι δια
| μιαν μονοσίαν ὁποῦ αγώρασεν εἰς τὴν Μπάγια | Διαγράμα.

44 Γράμμα γιὰ τὴν ὑποθήκη τοῦ μετοχίου Κουρούνα στὴν Ἱερισσό

30 Ἰουλίου 1760

(Κουτί 1/III, 1701-60: 39) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 157. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου καὶ ἐπικύρωση τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Στεφάνου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

[Οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἔδωσαν ὡς ὑποθήκη (“ἀμανέτι”) στοὺς Ἱερισσιῶτες τὸ μετόχιό τους στὴν Ἱερισσό, ποῦ ὀνομάζεται Κουρούνα, καὶ ἔλαβαν 200 γρόσια. Ὅταν τὸ μοναστήρι ἐπιστρέφει τὸ παραπάνω ποσό, τότε θὰ τοῦ ἐπιστραφεῖ τὸ μετόχιο¹.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι: Ὁ Δανιὴλ σκευοφύλαξ (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Ἡσαΐας (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Βησσαρίων (σλαβ.), ὁ Νικόδημος ἱερομόναχος (σλαβ.), ὁ Παΐσιος προηγούμενος καὶ δικαῖος (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Βασίλειος, ὁ προηγούμενος Γαβριὴλ (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Βησσαρίων (σλαβ.), ὁ προηγούμενος Συμεὼν (σλαβ.) καὶ ὁ προηγούμενος Σίλβεστρος (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερόνομεν ἡμεῖς οἱ Χιλανταρινοὶ | πατέρες,
πὼς μὲ τὸ νὰ εἶχαμεν ἓνα μετόχιον ...

1. Στὴ σημείωση, προφανῶς μεταγενέστερη, μνημονεύεται ὅτι ὁ ἀρχιμανδριτῆς Ἐλισαῖος κατέβαλε [στοὺς Ἱερισσιῶτες] 150 γρόσια.

45 (α) Γράμμα τοῦ προηγούμενου τῆς Μεγίστης Λαύρας Σιλβέστρου γιὰ τὴν ἀνακήρυξη ἐπιτρόπου τοῦ Ἀγίου Ὁρους στὸ Μπράσσοβο καὶ

[πρὶν ἀπὸ τὸ 1760]

(β) Ἐπιστολὴ τοῦ Ἱεροθέου Ξηροποταμινοῦ στὴν Κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ὁρους

7 Αὐγούστου 1760

(Κουτί 1/III, 1701-60: 35-7) Ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 214 X 157. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου· τὸ κείμενο (β) τὸ verso τοῦ α' καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

(α) Ἐπειδὴ τὰ εἴκοσι τέσσερα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔχουν περιέλθει λόγω χρεῶν σὲ δεινὴ οἰκονομικὴ κατάσταση, οἱ προεστῶτες ἀναγκάσθηκαν νὰ προστρέξουν στὸ ἔλεος τῶν εὐσεβῶν καὶ ἐξουσιοδότησαν τὸν προηγούμενο τῆς Μεγίστης Λαύρας Σίλβετρο, δίνοντάς του καὶ τὴ σφραγίδα τῆς Κοινότητος, νὰ ἀνακηρύξει κάποιον ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους “εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ καίσαρος”. Ὁ Σίλβετρος, ὁ ὁποῖος καὶ παλιότερα εἶχε πραγματοποιήσει “ταξίδι” καὶ διατηροῦσε ἐκεῖ πολλές γνωριμίες, ἐπέλεξε τὸν πραγματευτὴ Θωμᾶ Γεωργίου Μολδοβάνο καὶ τὸν κατέστησε, ἐνώπιον τοῦ πρωτοπαπᾶ Ραδούλου, ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀποστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου εἶναι νὰ ἐργάζεται γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν μοναστηριῶν, κυρίως νὰ συγκεντρώνει τὴν ἐλεημοσύνη τῶν εὐσεβῶν. Τὸ παρὸν, ἐνσφραγιστο μὲ τὴ βούλα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ ἐνυπόγραφο, δίνεται στὸν Θωμᾶ γιὰ τὴν ἄρση κάθε τυχὸν ἀντιλογίας ἢ ἐμποδίου. Κάθε φορὰ πού στὸ μέλλον θὰ ἐμφανίζεται μαρτυρικὸ γράμμα, ἐνσφραγιστο καὶ ἐνυπόγραφο ἀπὸ τοὺς τέσσερεις ἐπιστάτες, ὁ Θωμᾶς ὑποχρεοῦται νὰ παραδίδει ἄμεσα στὸν φέροντα τὴν ἐλεημοσύνη πού ἔως τότε θὰ ἔχει συγκεντρώσει¹.

¹Υπογράφει ὁ προηγούμενος τῆς Μεγίστης Λαύρας Σίλβετρος.

Ἄρχ.: Ἰσον | † Ἐστῶντας κ(αι) τὰ ἱερά μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους, νὰ εὐρίσκονται εἰς χρεὴ βαρῦτατα ...

1. Στο verso τοῦ α' φύλλου:)) Τὸ παρὸν γράμμα, καθὼς διαλαμβάνει ὄπισθεν, εὐρίσκεται εἰς Πρασοβῶν, | χωρὶς ἔτος ὑπογραμμένον ἀπὸ τὸν τότε πρωτόπαπαν, κ(αι) ἀπὸ τοὺς τότε πραγματευτάς, κ(αι) ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐπίτροπον κὶρ Θωμᾶν.

(β) Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Θωμᾶς ἐκτελοῦσε μὲ προθυμίᾳ τὰ καθήκοντά του, περιέφερε τὸ κουτί γιὰ τὴ συγκέντρωση τῆς ἐλεημοσύνης τῶν εὐσεβῶν καὶ παρέδιδε τὰ ἀντίστοιχα ποσὰ στὸν ἐκάστοτε ἀπεσταλμένο τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν. Πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια ὁ Θωμᾶς ἀναχώρησε ἀπὸ τὸ Μπράσοβο (“Πρασοβὸν”) γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους· τότε τὰ καθήκοντά του ἀνέλαβε ὁ πραγματευτὴς Ἰωάννης Πάνου καὶ τὰ ἐκτελοῦσε μὲ τὴν ἴδια εὐσυνειδησία. Ἀργότερα ὁμως, πρὶν ἀπὸ ὀκτὼ ἢ ἐννέα χρόνια, χαλάρωσε ἐκεῖνη ἢ ἀρχικὴ εὐλάβεια, καθὼς ἄλλα πρόσωπα πέθαναν καὶ ἄλλα μετοίκησαν γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους.

Ὁ Ἰωάννης, γέρος καὶ ἀδύναμος, δὲν μπόρεσε νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν κατάσταση καὶ τὸ κουτί παραμένει ἀκίνητο γιὰ πολλὰ χρόνια. Ὁ ἴδιος μάλιστα λέγει ὅτι τὰ δέκα φλωρία πού ἔστειλε πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια μὲ τὸν παπα-Εὐδόκιμο Λαυριώτη προέρχονταν ὄχι ἀπὸ τὸ κουτί ἀλλὰ ἀπὸ τὰ προσωπικὰ χρήματά του, καὶ δόθηκαν στὸν παπα-Εὐδόκιμο ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος παραπονέθηκε

ἀπὸ τὸ λομοκαθατήριον (“λαζαρέτο”) γιὰ τὰ ἔξοδα τοῦ —μάταιου— ταξιδιοῦ του πρὸς εἰσπραξίῃ τῆς ἐλεημοσύνης· πάντως, αὐτὰ τὰ δέκα φλωρία ἀφήνει ὁ Ἰωάννης στὰ μοναστήρια γιὰ μνημόσυνό του. Παράλληλα, πολλές φορές ὁ Ἰωάννης παρακίνησε τὸν ὑπογράφοντα νὰ ἐνημερώσει τοὺς Ἄγιοιρεῖτες ὥστε νὰ μὴν τὸν μέμφονται γιὰ ἀμέλεια.

Ἔτσι, ὁ Ἱερόθεος, πού βρίσκεται στὴ Στεφανούπολη [Μπράσοβο], ἐξηγεῖ στοὺς Ἄγιοιρεῖτες πῶς ἔχουν τὰ πράγματα καὶ τοὺς παροτρύνει νὰ διεγείρουν —μὲ ἐπιστολὲς στὸν πρωτοπαπὰ καὶ τοὺς πραγματευτὲς— τὴν εὐλάβεια τῶν χριστιανῶν, καθὼς καὶ νὰ διορίσουν νέους ἐπιτρόπους.

Ἐπομένως, ὁ ἕκ τῶν Ἰεροποτάμου Ἱερόθεος.

Ἄρχ.: Ὁ κύριος Θωμᾶς φαίνεται ὅτι νὰ τὸ ἐδέχθη τότε μετὰ χαρᾶς, καὶ ἐγύριζε τὸ κοῦτι ἰσχυρῶς τὸ τυχὸν ἔλεος ...

46 Ἐπιστολὴ τοῦ Νεοφύτου Τριεραρχίτη στοὺς προεστώτες τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους

20 Μαρτίου 1761

(Κοῦτι 1/III, 1761: 214-7) Πρωτότυπο. — Χαρτί (δίφ.) 317 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. — Διατήρηση καλὴ. — Ὁρθογραφία. — Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Νεόφυτος Τριεραρχίτης, ὡς κοινοβιότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀνέλαβε τὴν ἡγεμονίαν τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [στὸ Ἰάσιο] καὶ συνοδεύει μὲ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ τὸ ὑπογεγραμμένο κατάστιχο οἰκονομικῆς διαχείρισης τοῦ παρελθόντος ἔτους, σύμφωνα μὲ τίς ὁδηγίες πού οἱ προεστώτες τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ἔστειλαν μὲ ἐπιτροπικὸ γράμμα τους στὸν Ἅγιο Σεβαστείας [Γεράσιμο¹] καὶ τοὺς ἐπιτρόπους (“μπασιάδες”) Φώτη Λιψικάνο καὶ Ἀναστάση Λιψικάνο. Ὁ ἴδιος ὑπερασπίζεται τὸν τρόπο τῆς διαχείρισής του (“δὲν ἐμβῆκα ὡς ξένος, διὰ νὰ ἀρπάξω καὶ νὰ φύγω καθὼς τὸ ἔκαμαν ἄλλοι”), προβάλλει τὴν πρόοδο τοῦ μοναστηριοῦ καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους σώρευσης χρέους· συγκεκριμένα, ἀναγκάσθηκε γιὰ ποικίλους λόγους νὰ καταφύγει σὲ ἔντοκο δανεισμό (70 γρόσια: “μὲ ἔβαλαν πέντε ἄλογα ἀπὸ τὴν αὐθεντίαν διὰ τὸ μεντίλι” [: ἡγεμονικὸ ταχυδρομεῖο]· 500 γρόσια: προμούτα· 600 γρόσια: [“ἐτήσιον”] στὸ Ἅγιον Ὅρος· 70 γρόσια: “ἐφιλοδώρησα τοὺς ἐξάρχους”· 240 γρόσια: τόκοι δανείου τοῦ μητροπολίτη [Σεβαστείας (:)] στὴ Μεγάλῃ Μέσῃ). Ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ μοναστη-

ριοῦ, πού βρισκόταν ἐξημιωμένο, ἀπέμεινε συνολικό χρέος 200 γροσιών ὁ Νεόφυτος, ἐλπίζει ὅτι μέσα στοῦ ἔτος θά λάβει 500 γροσία “ἀπό τὴν αὐθεντιάν” καὶ θά ἀποπληρώσει τὸ χρέος.

Μέ βάση τὰ παραπάνω, ἀπευθύνει στοὺς προεστώτες τῆς Ἱερῶς Συνάξεως τὴν παράκληση νὰ παραταθεῖ ἡ ἡγουμενία του τουλάχιστον κατὰ δύο ἔτη, ὥστε νὰ ὀλοκληρώσει τὸ ἔργο του (οἰκοδόμησι ἐργαστηρίων κ.ἄ.) καὶ νὰ παραδώσει τὸ μοναστήρι χωρὶς χρέος, ὅπως τὸ παρέλαβε. Ἐὰν πάλι ἡ ἡγουμενία του παραταθεῖ γιὰ περισσότερα χρόνια, τότε θά καταβάλει “ἐτήσιον” 600 γροσιών γιὰ τὰ πρῶτα τέσσερα χρόνια, 800 γροσιών γιὰ τὰ δύο ἐπόμενα κ.ο.κ. Ἐπίσης, πληροφοροεῖ τοὺς προεστώτες ὅτι ἀγόρασε μία γειτονικὴ ἰδιοκτησία μὲ σπίτι καὶ τὴν ἐνοποίησε μὲ τὸ προϋπάρχον μετόχι (“μουσία”) στοῦ Μπακόβι².

Σὲ ὑστερόγραφα, μὲ ἄλλο χέρι: (α) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριον τοῦ 1^ρ) Πὰ τὸ “ἐτήσιον” τῶν 600 γροσιών ἤδη κατέβαλε 240 γροσία στὸν μητροπολίτη [Σεβαστείας (:)] καὶ πρόκειται νὰ καταβάλει τὰ ὑπόλοιπα 360 γροσία σὲ ὅποιον τοῦ ὑποδειχθεῖ· (β) Τὸ τίμημα τῶν 340 γροσιών γιὰ τὸ μετόχι προήλθε ἀπὸ δάνειο τοῦ Φώτη Λιψικάνου.

Ἐπογράφει ὁ Νεόφυτος Τριεραχίτης.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἵνα σᾶς διαφυλάτῃ ἐν ὑγιείᾳ ἄκρα τῇ κατὰ τὸν διπλοῦν ἄν(θρωπ)ον ...

1. Βλ. ἀρ. 48.

2. Πρβλ. ἀρ. 47.

47 Ἐπιστολὴ τῶν Φώτη Νίκου Λιψικάνου καὶ Ἀναστάση Τζελιοχούρη Λιψικάνου στοὺς προεστώτες τοῦ Ἁγίου Ὄρους

20 Μαρτίου 1761

(Κοιτὶ 1/III, 1761: 210-3) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 317 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησι καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

[Οἱ ἐπίτροποι] εὐχαριστοῦν γιὰ ὅσα τοὺς ἔγραψαν οἱ προεστώτες τῆς Ἱερῶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴν ἐπιστολὴ τους στὸν Ἅγιο Σεβαστείας [Γεράσιμ¹]. Σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τους, ἤλεγξαν καὶ ὑπέγραψαν —μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιο Σεβαστείας— τὰ οικονομικὰ στοιχεῖα πού τοὺς παρουσίασε, μὲ τὴ συμπλήρωσι ἑνὸς ἔτους τὸν Μάρτιο, ὁ καθηγούμενος [Νεόφυτος] τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [στὸ Ἱάσιο]. Ὁ καθηγούμενος ἀποστέλλει τὸ σχετικὸ

κατάστιχο και [οἱ ἐπίτροποι] ἐλπίζουν νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς προεστῶτες· μολονότι παρέμεινε χρέος ἀπὸ προτέρουσι, αὐτὸ ἐν μέρει περιορίσθηκε καὶ προβλέπεται σύντομα νὰ ἀποπληρωθεῖ. Ἐπίσης ἐκτιμῶν ὅτι θὰ ἀποστέλλεται τακτικὰ τὸ “ἐτήσιον” στοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ θὰ προκόψει τὸ μοναστήρι, καθὼς ὁ καθηγούμενος εἶναι θεοφοβούμενος καὶ ἱκανός, ἰδρῦει νέα ἐργαστήρια καὶ ἀγόρασε ἕνα μετόχιον (“μωσία”). Πὰ αὐτοὺς τοὺς λόγους, [οἱ ἐπίτροποι] προτρέπουν ἀπὸ τὸ Ἰάσιο (“Πάσι”) τοὺς προεστῶτες νὰ παρατείνουν τὴν ἡγουμενία του².

Ἐπογράφουν ὁ Φώτης Νίκου Λιψικάνος καὶ ὁ Ἀναστάσης Τζελιοχούρη Λιψικάνος.

Ἄρχ.: ... † Ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ σας διαφυλάττει ἐν ἄκρα ἡγίαν κατα τὸ διπλοῦν ἀν(θρω-
π)ον ...

1. Βλ. ἀρ. 48.

2. Πρβλ. ἀρ. 46.

48 Ἐπιστολὴ τοῦ Σεβαστείας Γεράσιμου στοὺς σκευοφύλακες καὶ προε- στῶτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους

22 Μαρτίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 196-9) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Σεβαστείας Γεράσιμος ἀποστέλλει, μέσω τῶν ἀρχιμανδριτῶν Βησσαρίωνος Ἐσφιγμενίτη (“Σμενίτη”)¹ καὶ Μητροφάνη Ἁγιοπαυλίτη, 200 γρόσια στὰ εἴκοσι μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ νὰ ψαλεῖ σαρανταλείτουργο στὴ μνήμη τῆς μακαρίτισσας ἀδελφῆς του Μαρίας καὶ γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ ἴδιου καὶ τῶν γονέων τους· ἀναμένει δηλωτικὸ γράμμα τῆς παραλαβῆς τους.

Σὲ ὑστερογράφο: Ὁ Γεράσιμος ἔλαβε τὸ γράμμα [τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως] καὶ ἤλεγξε, μαζί μὲ τοὺς διορισμένους ἐπιτρόπους Φώτη καὶ Ἀναστάση, τὸ κατάστιχο [διαχείρισης τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν]. Τώρα, ἀποστέλλει τὸ κατάστιχο στοὺς παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς².

Ἐπογράφει ὁ Σεβαστείας Γεράσιμος.

Ἄρχ.: ... † Τοῦ ἁγίου Θεοῦ δεόμενος ἵνα διαφυλάττη ἡμᾶς ἐν ἄκρα | ὑγείᾳ καὶ εὐημε-
ρίᾳ ...

1. Πιθανὸν πρόκειται γιὰ τὸν Βησσαρίωνα Χιλανδαρινό, τὸ ἀρχεῖο τοῦ ὁποίου συσσωματώθηκε στὸ ἀρχεῖο τοῦ μοναστηριοῦ.

2. Πρβλ. ἀρ. 46 καὶ 47.

49 Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, χατζη-Κωνσταντῆ Ἀναστασίου
καὶ Μιχάλη Λογάρη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο
Βησσαρίωνα

26 Ἀπριλίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 337 x 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήψεις τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Οἱ ἐπίτροποι [τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] μεταφέρουν, μετὰ ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ πατριάρχη Ἰωαννικίου Γ', τὶς ὑποδείξεις του σχετικὰ μὲ τὴ “βασιλικὴν ἐξορίαν” τοῦ [τέως Κωνσταντινουπόλεως] Σεραφεῖμ Β'. Ὁ ἐξόριστος πρέπει νὰ φυλάσσεται μὲ μεγάλη προσοχή, ἐφόσον τυχὸν διαφυγῇ του θὰ ἐπιφέρει μεγάλη ζημία. Ἡ ὑπόθεση χαρακτηρίζεται σημαντικὴ, ὁμόφωνα ἀπὸ τὴ Σύνοδο, τοὺς ἄρχοντες καὶ ὄλους τοὺς χριστιανούς. Πρόκειται μάλιστα νὰ καταφθάσει πατριαρχικὸς ἐφημέριος ὁ ὁποῖος θὰ ἀναγνώσει τὴν καθάρωση τοῦ Σεραφεῖμ· τότε, οἱ πατέρες ὀφείλουν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀφοβα τὸν ἐξόριστο, ἐπικαλούμενοι τὶς προσταγὰς τῆς Συνόδου καὶ τὰ πρόσημα (“τξερεμέδες”) ποὺ ἐπιβλήθηκαν στὸ παρελθὸν ἐξαιτίας τῆς δραπέτευσης ἐξοριστων: ἐὰν διαφύγει, “ὄλον τὸ Ὁρος εἶναι κατὰ κράτος ἀφανισμένο”. Θὰ καταφθάσει ἐπίσης προστακτικὸ γράμμα τοῦ ἀγᾶ, δηλ. τοῦ μπουσταντζήμπαση, στὸν ἀγᾶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικὰ μὲ τὴ φύλαξη τοῦ ἐξοριστοῦ¹.

Οἱ ἐπίτροποι ζητοῦν νὰ λάβουν ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ καὶ προσθέτουν ὅτι: (α) Μὲ τὴν ἀφιξὴ τῶν πατέρων ἔλαβαν τὶς πόλιτζες· (β) Πρόκειται νὰ γράψουν ἄλλη ἐκτενέστερη ἐπιστολὴ [γιά τὶς ὑποθέσεις τοῦ Ἁγίου Ὁρους]². (γ) Κατέβαλαν πρὶν ἀπὸ δύο μῆνες ὄλο τὸ ποσὸ τοῦ μοχτζᾶ καὶ (δ) Θὰ λάβουν τὸν μοχτζᾶ λίγες μέρες μετὰ τὸν ντοναμά.

Ὑπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου, ὁ χατζη-Κωσταντῆς Ἀναστασίου καὶ ὁ Μιχάλης “προσκυνητῆς” Λογάρη.

Ἄρχ.: ... † Ἔστω εἰς εἰδησίᾱ σας ὡς ὅτι μᾶς ἐλάλησαν εἰς τὴν Σύνοδον ...

1. Πβλ. ἀρ. 50.

2. Πβλ. ἀρ. 51.

50 **Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Μελετίου Βατοπεδινοῦ καὶ τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ**

27 Ἀπριλίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761:5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 318 x 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ἐπιεικῶς [Κωνσταντινουπόλεως Ἰωαννίκιος Γ'] καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποστέλλουν, μὲ τὸν ἴδιον πεζοδρομὸν (“σαή”), στὸν παπα-Βησσαρίωνα γράμματα ποῦ ἀφοροῦν σὲ σοβαρὴ ὑπόθεση καὶ περιέχουν ὁδηγίες ἐνεργειῶν¹. Ὁ προηγούμενος Μελέτιος Βατοπεδινὸς καὶ ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης συστήνουν στὸν Βησσαρίωνα, ἀφοῦ ἐνημερωθεῖ γιὰ τὴν ὑπόθεση, νὰ ἐνεργήσει μὲ κάθε προσοχὴ καὶ δίχως τὴν παραμικρὴ ἀμέλεια, σύμφωνα μὲ ὅσα τὰ πατριαρχικὰ γράμματα διαλαμβάνονται. Σὲ ἀντίθετη περίπτωσι, θὰ ἐπακολουθήσει μεγάλη ζημία, καὶ μάλιστα ἐπαπειλεῖται “σχεδὸν ἀφανισμὸς ἔσχατος”: τὰ ἔως τώρα βάρη καὶ οἱ δοκιμασίαι (“καταδρομαὶ”) ἤδη ὑπῆρξαν δυσβάστακτα καὶ τώρα ἐπιβάλλεται ἡ μέριμνα γιὰ τὴν αὐτοσυντήρησι [τῶν Ἁγιορειτῶν].

Ἐπιεικῶς ὁ προηγούμενος Βατοπαδινὸς Μελέτιος καὶ ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης.

Ἄρχ.: ... † Τοῦ ἐκ νεκρῶν τριημέρου ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δεόμενοι ...

1. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὴν ἐξορία τοῦ Σεραφεῖμ Β'· βλ. ἀρ. 49.

51 **Ἐπιστολή τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, Μιχάλη Λογάρη καὶ χατζη-Κωνσταντῆ τοῦ Ἀναστασίου στὸν ἐπιστάτη προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους**

5 Μαΐου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 180-3) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή, σχισίματα στὸ β' φύλλο. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ἐπιεικῶς τῆς ἐπιστολῆς ἀποτελεῖ ἡ ἀπροσδόκητη “ὑπόθεσις τοῦ ἀγα¹”: [οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολι] ἔλαβαν τὴν ἐπιστολὴ

[τῶν προεστώτων] καὶ τοὺς ἐνημερώνουν μὲ τὴ σειρὰ τους ὅτι ἡ ὑπόθεση ἔλαβε μεγάλες διαστάσεις. Τὴν πρώτη φορὰ πού συνάντησαν τὸν μπισσιαντζήμαση, αὐτὸς τοὺς ρώτησε ἐὰν κατέφθασε ὁ ναζιρὸς ἐπίτροπος ὅλων τῶν μοναστηριῶν· αὐτοὶ ἔκριναν σκόπιμο νὰ ἀπαντήσουν ὅτι ἴσως βρίσκεται καθ' ὁδὸν καὶ θὰ φθάσει μετὰ δύο ἢ τρεῖς μέρες. Ὁ ἀγὰς ὁμως εἶναι ἔτοιμος νὰ στείλει ἕναν χασεκή μὲ τριάντα ἄνδρες γιὰ νὰ διενεργήσουν ἐπιτόπια ἔρευνα (“τευτίσι”).

[Οἱ προεστώτες] συνέστησαν στὴν ἐπιστολὴ τους [στοὺς ἐπιτρόπους] νὰ πάρουν ἕνδεκα πουργιὰ ἀπὸ τὸν Μελέτιο, ὁ τελευταῖος ὁμως ἀδυνατεῖ νὰ παρασχεῖ ὁ,τιδήποτε καὶ ἀνταποκρίθηκε μόνο γιὰ τὸ διάφορο τῶν πέντε πουργιῶν (βλ. παρακάτω). [Οἱ ἐπίτροποι] ἐκφράζουν τὴν ἀπορία τους γιὰ τὶς ὑποδείξεις τῶν προεστώτων πού στεροῦνται κάθε ἀντίκρουσμα καὶ παρατηροῦν ὅτι ἡδη κατέβαλαν δεκαοκτὼ πουργιὰ ἀπὸ δικὰ τους χρήματα —γιὰ νὰ πάρουν τὸν μιοχτζὰ χρειάζεται νὰ πληρώσουν προκαταβολικὰ (“πεσίνι”) δεκατρία πουργιὰ. Ἡ πόλιτζα πού ἀπέστειλαν οἱ προεστώτες καλύπτει μόνο 3.200 γρόσια (1.500 τῆς Λαύρας, 1.200 τῆς Ἰβήρων καὶ 500 τοῦ Βατοπεδίου)². Ἐπισημαίνουν μάλιστα ὅτι, ἀντὶ νὰ ἀυξηθοῦν τὰ ποσά, λόγω καὶ τῆς νέας ἀνάγκης, παρουσιάζεται ἔλλειμμα 300 γροσίων ἀπὸ τὰ χαράτζια τῆς Λαύρας· ἐπιπλέον οἱ Λαυριῶτες, ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι ἔπραξαν, ἔπρεπε νὰ εἶχαν στείλει μετρητὰ (“ἔτοιμα ἄσπρα”).

Σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, εἶναι ἐπιβεβλημένο νὰ σταλεῖ τὸ συντομότερο δυνατὸ ἕνας Λαυριώτης μὲ χρήματα ὥστε νὰ ματαιωθεῖ ἡ ἀποστολὴ τοῦ χασεκή γιὰ ἔρευνα. [Τὴν ὑπόθεση περιπλέκει τὸ γεγονός ὅτι] ὁ νεκρὸς εἶχε δύο ἀδελφὲς στὴ γενετείρᾶ του καὶ δύο ἐξαδέλφους ἐδῶ [στὴν Κωνσταντινούπολη], ὁ ἕνας μάλιστα εἶναι γελωτοποιὸς (“ντζουτζές”) στὸ σεράι καὶ ὁ ἄλλος τζοχαντάρης τοῦ πασᾶ Καπ(..)ῆ (;). Τὰ ἔγγραφα (“συνέτια”) πού στάλθηκαν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος ὄχι μόνο δὲν ἔχουν κάποια ἰσχύ ἀλλὰ καὶ ἀποβαίνουν ἐπιζήμια γιὰτὶ ἐμφανίζουν διαφοροτικὰ τὰ γεγονότα ἀπ' ὅ,τι τὰ παρέστησαν [οἱ ἐπίτροποι]: ἀποκαλύπτουν ὅτι ὁ ἕνας φόνευσε τὸν ἄλλο στὸν ὄντα καὶ ὄχι στὸν δρόμο.

[Οἱ προεστώτες] εἶχαν ζητήσει σὲ ἐπιστολὴ τους νὰ μερμνήσει γιὰ τὴν ὑπόθεση ὁ γερο-Ἀνανίας [Ἰβηρίτης³], καὶ πράγματι ὁ τελευταῖος ἀγωνίζεται γιὰ τὸ καλύτερο· χωρὶς ὁμως οἰκονομικὰ μέσα καὶ ὄντας μόνος του ἀδυνατεῖ νὰ φέρει ἀποτελέσματα. Πάντως, [οἱ ἐπίτροποι] ἐλπίζουν ὅτι σύντομα θὰ σταλεῖ τὸ γράμμα πού ζήτησαν οἱ προεστώτες ἀπὸ τὴν ἐστία (“ὀτζάκι”) [τοῦ μπισσιαντζήμαση] γιὰ τὸν ἀγὰ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους (;)]⁴.

[Οἱ ἐπίτροποι] συνιστοῦν προσεκτικὸς χειρισμοὺς καὶ ἐπαναλαμβάνουν τὴν προτροπὴ τους γιὰ ταχύτατη ἀποστολὴ ἐνὸς Λαυριώτη μὲ χρήματα. Προσθέτουν πληροφοριές γιὰ οἰκονομικὰ ζητήματα: (α) Ὁ Μελέτιος ἔδωσε τοὺς

τόκους για τὰ τρία πουργιά τοῦ Κρητικοῦ Μανόλη καὶ ἔτσι τὸ Ἅγιον Ὅρος ἔπαυσε νὰ ζημιώνεται ἀπὸ [τὸ χρέος] τῶν ὀκτῶ πουργιῶν (βλ. παραπάνω), ὁ ἴδιος ὅμως ἔχει στὰ χέρια του ἐνοφράγιτες ὁμολογίες τῆς Μεγάλης Μέσης⁵· (β) [Οἱ ἐπίτροποι] ἔχουν στὰ χέρια τους τὴν πόλιτζα τοῦ Κυριλλου καὶ θὰ τὴν ἀποστείλουν μὲ ἔμπιστο ἄνθρωπο γιὰ νὰ γίνει ἡ εἰσπραξη, καθὼς ἐκεῖ [στὸ Ἅγιον Ὅρος] βρῖσκεται καὶ ὁ Σεραφεῖμ πού εἶχε γράψει νὰ δοθοῦν τὰ χρήματα.

[Οἱ προεστώτες] δὲν ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ συνήθεια τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καθὼς διαλαμβάνονται καὶ τὰ σιγγιλιώδη γράμματα, καὶ νὰ ἀποσυρθοῦν ἀπὸ τὴν ὑπόθεση [τοῦ ἀγᾶ], ἀκόμη καὶ ἂν ἀποσύρθηκε ὁ Βατοπεδινός· παλιότερα ἓνας Λαυριώτης, ἓνας Ἰβηρίτης ἢ ἓνας Βατοπεδινός, μολονότι ἄνθρωποι μὲ ἐλευθερία λόγου, εἰσακούονταν μὲ δυσκολία ἀπὸ τὸν ἀγᾶ· συνεπῶς, εἶναι ἀδύνατο νὰ εἰσακουσθεῖ, καὶ μάλιστα στίς κρίσιμες περιστάσεις τοῦ παρόντος, ἓνας Χιλανδαρινός⁶. Ἀντίθετα, τώρα θὰ ἦταν ἐπιβεβλημένο νὰ ἀναλάβουν τὰ πράγματα τρεῖς ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ τρία μεγάλα μοναστήρια, “γνωστοκοὶ καὶ ὄχι ὡσὰν τὸν πρῶην”.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο τοῦ 1^ρ) Ἐὰν δὲν σταλοῦν τὰ χρήματα, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σταλεῖ ὁ μποχτζᾶς· (β) Ὁ πεζοδρόμος (“σαῆς”) δὲν πρέπει νὰ παραμείνει [στὸ Ἅγιον Ὅρος] περισσότερο ἀπὸ τρεῖς μέρες, πρέπει νὰ πληρωθεῖ—ὅπως συμφώνησε— 10 παραδες γιὰ καθεμιά ἀπὸ τίς τρεῖς μέρες καὶ θὰ εἰσπράξει τὸ ὑπόλοιπο τῆς ἀμοιβῆς του μὲ τὴν ἐπιστροφὴ του [στὴν Κων/πολη].

Ἐπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου, ὁ Μιχάλης “προσκυνητῆς” Λογάρη καὶ ὁ χατζη-Κωνσταντῆς τοῦ Ἀναστασίου.

Ἄρχ.: ... † Οὗς κ(αι) διαφυλάττοι ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστάς, ἐν ἄκρᾳ ὑγία...

1. Πρβλ. ἀρ. 54, 56, 57, 58 (ι), 64 (ι) καὶ 67 (ι). Πρόκειται προφανῶς γιὰ τὴν ὑπόθεση φόνου πού μνημονεύεται στὴ συνέχεια τοῦ ἐγγράφου· ἀνάλογη ὑπόθεση μνημονεύεται τὸ 1768 (ἀρ. 95).

2. Πρβλ. ἀρ. 56^ε ἐπίσης, 49.

3. Βλ. ἀρ. 50.

4. Πρβλ. ἀρ. 57.

5. Πρβλ. ἀρ. 56 καὶ 57. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ τὸν προηγούμενο Μελέτιο Βατοπεδινὸ (βλ. ἀρ. 50).

6. Πιθανὸν ἐννοεῖται ὁ ἴδιος ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενος Βησσαρίων Χιλανδαρινός, ἐὰν εἶχε διατυπώσει τὴν πρόθεση νὰ μεταβεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη.

52 Γράμμα του πρωτοσύγκελλου του Ἁγίου Τάφου Χρυσάνθου για τὴν πώληση μετοχίου στὴ Θεσσαλονίκη

24 Μαΐου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 136-7) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 x 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Χρυσάνθου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἔλλ. καὶ ολαβ.).

Ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἁγίου Τάφου Χρυσάνθος, ἐξατίας τῆς ἔνδειας καὶ τοῦ χρέους δύο πουργιῶν¹, ἀναγκάστηκε νὰ ἀπευθυνθεῖ στὸν μακαριώτατο [Ἱεροσολύμων] καὶ νὰ ζητήσει τὴν ἄδεια πώλησης τοῦ μετοχίου τῆς Θεσσαλονίκης ὥστε νὰ μὴ βαρύνεται στὸ ἔξῃς ὁ Ἅγιος Τάφος ἀπὸ τοὺς τρέχοντες τόκους. Ὁ πρωτοσύγκελλος πουλᾷ τὸ μετόχιο στὴ μοναχὴ χατζήδαινα Διονυσία² ἀντὶ 50 γροσίων, τὰ ὁποῖα εἰσέπραξε. Στὸ μέλλον ὁ Ἅγιος Τάφος δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρει ὁποιαδήποτε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ σπιτιοῦ, ἐφόσον ἡ ἀγοράστρια τὸ ἐξόφλησε καὶ περιῆλθε στὴν πλήρη κυριότητά της.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἁγίου Τάφου Χρυσάνθος. Ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος τοῦ Βατοπεδίου Γρηγόριος, ὁ γερο-Ἀργύρης ἐπίτροπος καὶ ὁ Μαβροδὴς ἀπὸ τὴ Λαριγκόβη (“Λαρίκοβη”).

Ἀρχ.: Ἢ Διὰ τοῦ παρόντος σμον γράματος βεβαιῶν ἔγω | ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἁγίου Τάφου Χρυσάνθος ...

1. Στὴ σημείωση (ἔλλ.) ἀναγράφεται ὅτι ἡ πώληση ἔγινε “διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς πυρκαϊᾶς εἰς Θεσσαλονίκην”· σὲ ἄλλη σημείωση (ολαβ.) μνημονεύεται ὅτι “ἡ μοναχὴ ἀπὸ τὸν Ἰσβορο” πούλησε τὸ οἶγμα στὴ μονὴ Χιλανδαρίου.

2. Πὰ τὴ χατζήδαινα Διονυσία βλ. ἀρ. 73, σμ. 1.

53 Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ παπα-Ἀρσενίου γιὰ τὴν εἰσπραξὴ κληρονομίᾶς τοῦ παπα-Ἀγαπίου

27 Μαΐου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 134-5) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 x 163. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή, ὁπὴ στὴ θέση τοῦ ἀποτυπώματος δακτύλου. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ὁ παπα-Ἀρσένιος, “καλόγηρος” τοῦ παπα-Ἀγαπίου, ὁμολογεῖ ὅτι εἰσέπραξε 30 γρόσια τὰ ὁποῖα τοῦ κληροδότησε μὲ τὴ διαθήκη του ὁ μακαρίτης παπα-Ἀγάπιος. Ὁ παπα-Ἀρσένιος παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση σὲ

βάρους τοῦ μοναστηριοῦ· ἐὰν σὸ μέλλον μεταβάλει γνώμη καὶ ἐνοχλήσει τὸ μοναστήρι, τότε δεσμεύεται νὰ δώσει 300 γρόσια “εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν εἰς τὸ τζαμί εἰς τὴν Θεσσαλονίκην”.

Ἐποικογράφει ὁ παπα-Ἀρσένιος ἱερομόναχος Σμηνίτης [: Ἐσφιγμενίτης] (καὶ ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος μου ἀποδεικτικῶ γράμματος ὁμολογῶ ἐγὼ ἰ ὁ παπ(α) Ἀρσένιος ...

54 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη πρὸς ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

27 Μαΐου 1761

(Κουτὶ 1/III, 1761: 188-91) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 295 x 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἦχη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης γνωστοποιεῖ ὅτι εἰσέπραξε ἔντοκο δάνειο 800 γροσίων ἀπὸ τὸν προηγούμενο Καλλίνικο Ἰβηρίτη καὶ τοῦ ἔδωσε ὁμολογία διορίας τριῶν μηνῶν. [Ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενος Βησσαρίων Χιλανδαρινὸς] πρέπει νὰ καταβάλει τὸ ποσὸ τοῦ δανείου καὶ τοὺς τόκους, σύμφωνα μὲ ὅσα διαλαμβάνεται ἡ ὁμολογία.

Ἐπενθυμίζει ὅτι δὲν ἔχει ἀκόμη λάβει τὰ χρήματα ποὺ [οἱ ἐπίτροποι στὴν Κωνσταντινούπολη] ζήτησαν παλιότερα μὲ τὸν πεζοδρομὸ (“σαή”)¹ καὶ προτρέπει νὰ τοῦ ἀποσταλοῦν τὸ συντομότερο, ὥστε νὰ μὴ ζημιώνεται τὸ Ἅγιον Ὄρος καταφεύγοντας σὲ δάνεια ἀπὸ σαράφηδες (“σαράφικα ἄσπρα”). Τέλος, ἐκφράζει τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν ἀνάληψη τῆς ἐπιστασίας ἀπὸ τὸν Βησσαρίωνα, εὐχεται νὰ τερματίσει ἐπιτυχῶς, “μὲ ὀλίγα ἔξοδα”, τὴ θητεία του² καὶ ἀναμένει ἀπαντητικὴ ἐπιστολή.

Σὲ ὑστερόγραφο: Σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἀγᾶ³, δὲν ὑπῆρξε ὅποιαδὴποτε ἐξέλιξη σὲ ἀναμονὴ τῆς ἀφίξης τῶν “νταβατζήδων”.

Ἐποικογράφει ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης.

Ἀρχ.: † Πανοσιώτατε ἅγιε προηγούμενε τῆς ἱερᾶς μονῆς Χειλλανταρίου κ(αί) ἐπιστάτα ...

1. Βλ. ἀφ. 51.

2. Πρβλ. ἀφ. 62.

3. Πρβλ. ἀφ. 51, 56, 57, 58 (:), 64 (:), καὶ 67 (:).

55 **Ἐπιστολή τῶν “ἐκ τῶν γουναράδων” ἐπίτροπων τοῦ Ἁγίου Ὁρους
στὸν ἐπιστάτη Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ**

15 Ἰουνίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 204-5) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 205 X 144. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Καρυές) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Οἱ “ἐκ τῶν γουναράδων” ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη] γνωστοποιοῦν ὅτι εἰσέπραξαν ἀπὸ τὸν προηγούμενο παπα-Ἰάκωβο Καρακαλλινὸ 400 ἀσάνα, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ἐπιστροφή του στὸ Ἅγιον Ὅρος πρέπει νὰ συμψηφισθοῦν στὴν καταβολὴ τοῦ χαρατζίου τοῦ μοναστηριοῦ του¹.

Ἐπομένως ὁ χατζη-Κωνσταντῆς Ἀναστασίου, ὁ Παννάκης Δημητρίου καὶ ὁ Παννάκης Ρίζου.

Ἄρχ.: † Πανοσιώτατε ἄγιε προηγούμενε κ(αί) επιστάτα το Ὁρους κυρίε κ(αί) Βισαρίων ...

1. Βλ. ἀρ. 56.

56 **Ἐπιστολή τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, Μιχάλη τοῦ Λογάρη καὶ χατζη-
Κωνσταντῆ Ἀναστασίου στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμε-
νο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ**

21 Ἰουνίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 184-7) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 228 X 205. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

[Οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] ἔλαβαν ἀπὸ τὸν πεζοδρόμο (“σαή”) τὶς ἐπιστολὲς [τοῦ ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενου Βησσαρίωνος Χιλανδαρινοῦ] καὶ ἀναφέρονται μὲ τὴν παρούσα σὲ οἰκονομικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα τοὺς προκαλοῦν μεγάλη ἀνησυχία. Συγκεκριμένα:

α) Ὁ Μελέτιος πασχίζει νὰ συγκεντρώσει χρήματα γιὰ τὴν Κοινότητα καὶ νὰ ἐξοφλήσει [κάποια χρεὴ της]¹.

β) Οἱ πόλιτζες παραλήφθηκαν (1.500 [γρόσια] τῆς Λαύρας, 1.200 τῆς Ἰβήρων καὶ 500 τοῦ Βατοπεδίου)².

γ) Καταβλήθηκαν σε διάστημα τριών μηνών τὰ φρετινά δοσίματα, τὸ καλ-
πάτσι, ὁ μουκατάς, τὸ “κρέας” καὶ ὁ μποχτζάς, ποὺ πληρώθηκε προκαταβολικά
(“πεσίνοι”)³.

δ) Τὸ ποσὸ γιὰ τὰ δοσίματα, μαζί με τοὺς τόκους, ἀνήλθε σὲ 5.838 γρόσια
καὶ γιὰ τὸν μποχτζά σὲ 6.447 γρόσια, δηλ. συνολικά σὲ 12.285 γρόσια καὶ 30
ἄσπρα

ε) Στους Ἰβηρίτες πρέπει ἄμεσα νὰ ἐπιστραφῶν 4.109 γρόσια παλιᾶς
κοπῆς (“ἄσπρα γερά”) καὶ 50 ἄσπρα με τὸν τόκο ἀπὸ τὴν 1η Ἀπριλίου, ποσὸ
μὲ τὸ ὁποῖο βοήθησαν σημαντικά στὴν πληρωμὴ τῶν δοσιμάτων (ἐὰν οἱ Ἰβη-
ρίτες δὲν εἶχαν παραχωρήσει τὸ παραπάνω δάνειο, τότε [οἱ ἐπίτροποι] θὰ ἦταν
ἀναγκασμένοι νὰ καταφύγουν σὲ δανεισμὸ ἀπὸ σαράφη, μὲ δυσμενέστατους
ῥους, δηλ. μὲ ἐπιτόκιο 1.000 ἄσπρων [τὸ πουγγι τὸν μήνα]⁴).

στ) [Οἱ ἐπίτροποι] ἔλαβαν ποσὰ ποὺ πρέπει νὰ συμψηφισθοῦν στὰ χαρά-
τζια (ἀπὸ τὸν προηγούμενο Ἰωακεῖμ Διονυσιάτη 500 γρόσια⁵, ἀπὸ τὸν προη-
γούμενο Ἰάκωβο Καρακαλλινὸ 400 γρόσια⁶).

ζ) Ὁ ἐκκλησιαάρχης Γρηγόριος Παντοκράτορινὸς ἔστειλε ἀπὸ τὸ Τζικρά-
σκο 70 γρόσια, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συμψηφισθοῦν στὰ δοσίματα [τῶν Παντο-
κράτορινῶν].

η) [Οἱ ἐπίτροποι] ἐπαναλαμβάνουν τὸ αἴτημα νὰ σταλοῦν χωρὶς χρονο-
τριβὴ ἐνοφράγια γράμματα (“βοῦλες”) γιὰ νὰ εἰσπραχθοῦν τὰ 200 γρόσια
τοῦ πνευματικοῦ [Ἰωαννικίου]⁷ τὰ ὁποῖα παραμένουν στὰ χέρια τῶν κλη-
ρονόμων του.

θ) [Οἱ ἐπίτροποι] εἰσέπραξαν ἀπὸ ἐλεημοσύνης γιὰ λογαριασμὸ ὄλων τῶν
μοναστηριῶν 779 γρόσια (ἡ Σουσάνα ἔδωσε 50 γρόσια καὶ περιμένει εὐχετικὸ
γράμμα, ὁ μακαρίτης οἰνοπώλης (“κάπελας”) χατζη-Πέτρος ἄφησε 300 γρό-
σια, ὁ μακαρίτης Ἀντωνέλος Μυκονιάτης 200 ἀολάνια, ὁ μακαρίτης χατζη-
Τζέπανος 100 γρόσια, ἀπὸ τὰ κουτιά συγκεντρώθηκαν μέχρι στιγμῆς 129 γρό-
σια).

ι) Τὰ 1.000 γρόσια τοῦ σπαθάρη καταβλήθηκαν στὸ “κρέας” καὶ ὀρθὰ τὰ
ἔδωσε [ὁ Βησσαρίων] στους Ἰβηρίτες ποὺ βρέθηκαν σὲ ἀνάγκη.

ια) [Οἱ ἐπίτροποι] ἀποστέλλουν τὸν μποχτζά με τὸν διάκο Ἀγάπιο
Ἰβηρίτη⁸.

Ὁ γερο-Ἀναίας [Ἰβηρίτης] πρόκειται νὰ γράψει λεπτομερῶς σχετικά με
τὴ “ζημίαν” ποὺ προξενήθηκε [στὸ Ἅγιον Ὄρος]⁹ με τὴν εὐκαιρία αὐτή, [οἱ
ἐπίτροποι] προτρέπουν [τὸν Βησσαρίωνα] νὰ διορίσει κάποιον πρόσωπο γιὰ τὴ
φροντίδα τῶν ὑποθέσεων [τοῦ Ἁγίου Ὄρους]¹⁰ καὶ προειδοποιῶν ὅτι, ἐὰν λεί-
ψει ὁ γερο-Ἀναίας, “θὲ νὰ μένουν οἱ δουλειές σας ὅλες εἰς πέντε δρόμους”.

“Υπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου, ὁ Μιχάλης “προσκυνητῆς” τοῦ Λογάρη καὶ ὁ χατζη-Κωνσταντῆς Ἀναστασίου.

Ἄρχ.: ... † Τοῦ ἁγίου Θεοῦ δεόμενος ἵνα διατηρῇ τὴν ὑμετέραν πανοσιώτητα ὑγιαίνουσαν κ(αί) | εὐτυχοῦσαν ...

1. Πρβλ. ἀρ. 51 καὶ 57.
2. Πρβλ. ἀρ. 51.
3. Πὰ τοὺς φόρους βλ. Σμυρνάκης, σ. 151 καὶ σημ. 1.
4. Βλ. ἀρ. 58 καὶ 59.
5. Πρβλ. ἀρ. 67.
6. Βλ. ἀρ. 55.
7. Βλ. ἀρ. 59.
8. Βλ. ἀρ. 57.
9. Βλ. ἀρ. 57· πρβλ. ἀρ. 51, 54, 58 (,) 64 (:) καὶ 67 (,).
10. Πρβλ. ἀρ. 58, 59 καὶ 67.

57 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

23 Ἰουνίου 1761

(Κουτὶ 1/III, 1761: 206-9) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρνές) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης ἔλαβε τὶς ἐπιστολές τοῦ ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους προηγούμενου παπα-Βησσαρίωνος Χιλανδαρινοῦ ἀπὸ τὸν πεξοδρόμο (“σαή”) καὶ τὸν σύντροφο τοῦ Ἀθανάση. Τώρα ἀποστέλλει μὲ ἔμπιστο ἄνθρωπο, [τὸν διάκο Ἀγάτιο Ἰβηρίτη], τὸν μποχτζά¹. Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἀγᾶ² δὲν πῆρε ἀκόμη τέλος, ἐπειδὴ κατέφθασαν οἱ κληρονόμοι ἀπὸ τὸν τόπο του χωρὶς μαρτυρίες· ἔτσι, ἐπέστρεψαν πάλι πίσω γιὰ νὰ προσκομίσουν μαρτυρίες καὶ θὰ ἐπανέλθουν μετὰ τὸ μπαϊράμι. Ὁ ἴδιος εὐχεται νὰ ἔχουν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ αἴσια ἔκβαση τὰ πράγματα, καθὼς πλέον “οἱ πόρτες εἶναι φθιασμένες” καὶ ἀναγκάσθηκαν ἤδη νὰ συνάψουν γιὰ τὴ συγκεκριμένη ὑπόθεση δάνειο δέκα πουργιῶν³. Πὰ τὸ δάνειο αὐτὸ [ὁ Βησσαρίων] πρέπει νὰ ἐκδώσει ὀλοσφράγιση ὁμολογία καὶ νὰ τὴν ἀποστείλει μὲ τὸν Ἀγάτιο, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀντίγραφο [ἀπλῆς χρεωστικῆς] ὁμολογίας ὅπου ἀναγράφεται ἡ προέλευση τοῦ δανείου. Σχετικὰ μὲ τὸν Μελέτιο, αὐτὸς δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ παρασχεῖ ὅ,τιδήποτε (“οὔτε μάννα οὔτε διάφορον”)⁴ καὶ τόσο οἱ ἐπίτροποι [τοῦ Ἁγίου Ὄρους

στην Κωνσταντινούπολη] όσο και ὁ Ἀνανίας βρίσκονται σὲ ἀμηχανία. Τὸ γράμμα ποὺ πρέπει νὰ σταλεῖ στὸν ἀγὰ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους], στὸ ὁποῖο ἀναφέρθηκε σὲ παλιότερη ἐπιστολὴ του [ὁ Βησσαρίων]⁵, μπορεῖ νὰ τὸ μεταφέρει ὁ ἴδιος ὁ Ἀνανίας ὅταν ἔλθει [στὸ Ἁγιον Ὅρος]⁶. Τέλος, ὁ Ἀνανίας ζητᾷ νὰ τοῦ στείλουν, μὲ τὸν Ἀγάπιο, ἔξι πινάκια λεπτοκάρυα, τέσσερα πινάκια κερᾶσια καὶ ἔξι φλάσκες.

⁵Υπογράφει ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης.

⁶Αρχ.: ... † Τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου δεόμενος ὑπὲρ τῆς ὑγίας σας, καὶ γὰρ δι' εὐχῶν σας ἰάγιον ...

1. Βλ. ἀρ. 56.

2. Πρβλ. ἀρ. 51, 54, 56, 58 (:), 64 (:), καὶ 67 (:).

3. Τὸ δάνειο πιθανότατα συνδέεται μὲ τὸ πρόσημο ("τξερεμέν") τῶν 5.402 (ἦ: 5.102) ἀσλανίων ποὺ μνημονεύεται στίς ἐπιστολὲς ἀρ. 58 καὶ 67.

4. Πρβλ. ἀρ. 51 καὶ 56.

5. Πρβλ. ἀρ. 51.

6. Πρβλ. ἀρ. 58.

58 Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου καὶ Μιχάλη τοῦ Λογάρη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

1 Αὐγούστου 1761

(Κοντὶ 1/III, 1761: 172-9) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 220. – Συνημμένο: φφ. 174-7, (δίφ.) 225 X 160, κατάστιχο ἐσόδων-ἐξόδων τοῦ ἔτους 1760. – Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι φραῶ. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ γερο-Ἀνανίας [Ἰβηρίτης¹] κομίζει στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ τὸ συνημμένο κατάστιχο [ἐσόδων-ἐξόδων τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] καὶ μία πόλιτζα. Περιέχονται ὀδηγίες γιὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Συγκεκριμένα: (α) Νὰ καταβληθοῦν στὸν γερο-Ἀνανία 1.076 ἀσλάνια, λογαριάζοντας καὶ τὸν τόκο 10 πρὸς 11 ἀπὸ τὴν 1η Ἰουλίου μέχρι τὴν ἐξόφληση, νὰ παραληφθεῖ ὑπογεγραμμένη ἢ πόλιτζα καὶ νὰ ἀποσταλεῖ [στοὺς ἐπιτρόπους]. (β) Νὰ ἐπιστευσθεῖ ἢ ἀποπληρωμὴ δανείου 1.000 γροσίων στὸν σαράφη ὥστε νὰ διακοπεῖ ἢ τοκοφορία (1.000 ἄσπρα τὸ πουργι τὸν μῆνα)². (γ) Τὸ πλεόνασμα τῆς χρήσης, δηλ. 81 ἀσλάνια καὶ 85 ἄσπρα³, νὰ παραμείνει στὰ χέρια [τῶν ἐπιτρόπων], ὥστε ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτὸ νὰ ἐξοφληθοῦν οἱ τόκοι στὸν σαράφη μετὰ τὴν ἀποστολὴ τῶν 1.000 γροσίων γιὰ τὸ κεφάλαιο τοῦ δανείου.

Ἐπιπλέον, [οἱ ἐπίτροποι] ζητοῦν νὰ ἀποσταλεῖ κάποιον ἰκανὸ πρόσωπο γιὰ νὰ φροντίσει τὶς ὑποθέσεις τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐνῶ οἱ ἴδιοι δηλώνουν ἀποφασισμένοι νὰ ἀποσυρθεῖν ἢ ἔστω νὰ καταστοῦν βοηθοὶ τοῦ ἀντικαταστάτη του⁴. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουν ὅτι γιὰ τὸ πρόστιμο (“τζερεμὲν”) τοῦ ἀγᾶ δαπανήθηκαν 5.402 ἀσλάνια⁵, χῶρια αὐτὰ πού οἱ ἴδιοι ξόδεψαν “τρέχοντας ἄνω κάτω”.

Ἐπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου καὶ ὁ Μιχάλης “προσκυνητῆς” τοῦ Λογάρη.

Ἄρχ.: † Πανοσιώτατε ἅγιε προηγούμενε κ(αι) ἐπιστάτα τοῦ Ἁγίου Ὁρους κύριε κῦρ Βησσαρίων ...

1. Πρβλ. ἀρ. 57.

2. Πρβλ. ἀρ. 59.

3. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ κατάστιχο, τὸ ἐνεργητικὸ (ὄπου συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ δάνεια) τῆς χρήσης ἀνῆλθε σὲ 13.165 ἀσλάνια καὶ 25 ἄσπρα, ἐνῶ τὸ παθητικὸ σὲ 13.083 ἀσλάνια καὶ 60 ἄσπρα. Καταγράφονται, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, ὡς ἔξοδα: γιὰ τὸν ἱστικᾶ καὶ ρουσναμιτζέ 1.027 ἀσλάνια (γιὰ δύο ἔτη), τὸ καλπάζι 1.232 ἀσλάνια καὶ 80 ἄσπρα, τὸν μουκατὰ 1.371 ἀσλάνια καὶ 60 ἄσπρα, τὸ “κρέας τοῦ ὄτζακίου” 2.050 ἀσλάνια καὶ τὰ χαράτζια 6.447 ἀσλάνια καὶ 30 ἄσπρα.

4. Πρβλ. ἀρ. 56, 59 καὶ 67.

5. Βλ. ἀρ. 67: 5.102 γρόσια. Ἡ ἀναφορὰ πιθανῶς σχετίζεται μὲ τὴν ὑπόθεση πού μνημονεύεται στὶς ἐπιστολές ἀρ. 51, 54, 56, 57 καὶ 64 (:).

59 Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, χατζη-Κωνσταντῆ τοῦ Ἀναστασίου καὶ Μιχάλη τοῦ Λογάρη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

18 Σεπτεμβρίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 200-3) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 290 x 198. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ αὐτὸ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

[Οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] γνωστοποιοῦν στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ ὅτι: (α) Δανείσθηκαν ἀπὸ τὸν προηγούμενο παπα-Φιλόθεο Βατοπεδινὸ 1.000 γρόσια, πού ὁ Βησσαρίων ὀφείλει νὰ τοῦ ἐπιστρέψει [στὸ Ἅγιον Ὄρος] μετὰ πέντε μέρες· (β) Τὸ δάνειο κρίθηκε ἀναγκαῖο ἐξαιτίας τοῦ ὑψηλότοκου χρέους στοὺς σαράφηδες (1.000 ἄσπρα τὸ πουργί τὸν μῆνα), σχετικὰ μὲ τὸ ὄποιο ἤδη ἐνημέρωσε τὸν ἐπιστάτη μὲ τὸν ἔρχομό του ὁ γερο-Ἀνανιάς· (γ) Σὲ περίπτωσι παραλείψεως τῆς διορίας, γιὰ τὸ δάνειο ἀπὸ τὸν παπα-Φιλόθεο θὰ ἰσχύουν οἱ ὅροι

τοῦ δανείου ἀπὸ τοὺς σαράφηδες· (δ) [Οἱ ἐπίτροποι] ἔχουν νὰ λάβουν 100 γρόσια ἀπὸ [τὴν κληρονομιά] τοῦ μακαρίτη Κωνσταντίνου Σούτζου καὶ πρέπει νὰ σταλοῦν τὰ συνήθη ἐνοφράγια γράμματα (“βούλαις”) γιὰ τὴν εἰσπραξί· (ε) [Οἱ ἐπίτροποι], ἔξαιτίας τῆς καθυστερημένης ἀποστολῆς τῶν σχετικῶν ἐνοφράγιστων γραμμάτων, δὲν εἰσέπραξαν ἀκόμη τὰ χρήματα τοῦ πνευματικοῦ παπαῖ Ἰωαννικίου². Μὲ αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ, [οἱ ἐπίτροποι] προτρέπουν νὰ ἀποφεύγεται κάθε ἀμέλεια στὴν τήρηση τῶν ὁδηγιῶν τους καὶ ζητοῦν ἢ ἀπόκριση τοῦ ἐπιστάτη νὰ εἶναι κάθε φορὰ ἄμεση.

“Ὅσον ἀφορᾷ στὸν διορισμὸ ἐνὸς προσώπου ἱκανοῦ νὰ φροντίζει τὶς ὑποθέσεις τοῦ Ὁρους, ἐκεῖνος ποὺ τελικὰ ἐπιλέχθηκε δὲν ἔχει τὰ ἀπαραίτητα προσόντα, γνωρίζει μᾶλλον νὰ ράβει καλυμαύχια, εἶναι ἄγνωστος ὡς Ἁγιορείτης καὶ πρέπει νὰ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ “ἄνθρωπον προκομμένον διὰ νὰ ἔχη καὶ τὸ Κοινὸν ὄφελος καὶ ὑπόληψιν εἰς τὸν κόσμον”. Πὰ ὅλα τὰ ζητήματα [οἱ ἐπίτροποι] ἀναμένουν ταχεῖα ἀπάντηση, ἰδιαιτέρα γιὰ τὸ ζήτημα διορισμοῦ κάποιου ἄξιου ἐκπροσώπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καθὼς οἱ ἴδιοι ἀδυνατοῦν πλέον νὰ ἐπωμίζονται —παράλληλα μὲ τὶς προσωπικὲς τους φροντίδες— τὶς ὑποθέσεις του³.

Σὲ ὑστερόγραφο, μὲ ἄλλο χέρι: Ὁ ἀδελφὸς τοῦ πνευματικοῦ Ἰωαννικίου Ἀσημάκης ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγγραφοῦν [στὴν πρόθεση], μαζί μὲ τὸν ἱερομόναχο Ἰωάννιο, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γονέων του· γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ σχετικὰ, [οἱ ἐπίτροποι] ζητοῦν νὰ τοῦ ἀποσταλεῖ ἐνοφράγιστο γράμμα τῆς Μεγάλης Μέσης.

Ἐπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου, ὁ χατζη-Κωνσταντῆς τοῦ Ἀναστασίου καὶ ὁ Μιχάλης “προσκυνητῆς” τοῦ Λογάρη.

Ἄρχ.: ... † Τοῦ ἁγίου Θεοῦ δεόμενοι ἵνα διαφυλάτῃ τὴν ὑμετέραν πανοσιώτητα ἐν ἁκρᾷ ὑγιείᾳ ...

1. Βλ. ἀρ. 58.

2. Πρβλ. ἀρ. 56.

3. Πρβλ. ἀρ. 56, 58 καὶ 67.

60 Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου καὶ χατζη-Κωνσταντῆ Ἀναστασίου στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

5 Ὀκτωβρίου 1761

(Κουτὶ 1/III, 1761: 192-5) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 290 X 192. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

[Οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] ἀνέφεραν σὲ παλιότερες ἐπιστολές τους ὅτι οἱ Βατοπεδινοὶ κατέβαλαν 500 γρόσια, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ συμψηφισθοῦν στὰ δοσιματά τους γιὰ τὸ 1759, καὶ ἀργότερα κατέβαλαν ἄλλα 500 γρόσια. Σὲ ἐπιστολή τους ὁμως οἱ Βατοπεδινοὶ διαμαρτυρήθηκαν ὅτι συμψηφίσθηκαν στὰ δοσιματά τους μόνο 500 καὶ ὄχι 1.000 γρόσια. [Οἱ ἐπίτροποι] ἔχουν καταγεγραμμένο στὰ κατάστιχα τους τὸ ποσὸ τῶν 1.000 γροσίων καὶ ζητοῦν νὰ γίνῃ προσεκτικὸς ἔλεγχος στὰ κατάστιχα τοῦ τότε ναζίρη [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] ὥστε νὰ διορθωθεῖ τυχὸν σφάλμα. Σὲ μία τέτοια περίπτωση, πρέπει νὰ ὑπολογισθεῖ καὶ ὁ τόκος τῶν 500 γροσίων διαφορετικὰ, ἐὰν ἔχουν καταχωρισθεῖ [καὶ συμψηφισθεῖ] δύο φορὲς ἀπὸ 500 γρόσια, τότε οἱ Βατοπεδινοὶ δὲν ἔχουν νὰ ζητοῦν τίποτε. Τὴν ὑπόθεση γνωρίζει λεπτομερῶς ὁ γερο-Ἀνανίας Ἰβηρίτης. [Οἱ ἐπίτροποι] ἀναμένουν σχετικὴ ἀπάντηση.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὰ πρῶτα 500 γρόσια δόθηκαν τὸ 1759 καὶ τὰ ὑπόλοιπα 500 γρόσια δόθηκαν —μέσω τοῦ γερο-Ἀνανία— τὴν 1η Μαΐου 1760 γιὰ τὸν ἱστιρά.

Ὑπογράφουν ὁ Σκαρλάτος Νικολάου καὶ ὁ χατζη-Κωσταντῆς Ἀναστασίου.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἵνα διαφυλάτῃ αὐτὴν ἐν ἄκρα ὑγιείᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ εὐεξίᾳ ...

61 Ἀπόδειξη παραλαβῆς ἐνεχύρου τοῦ ἀρχιμανδριτῆ παπα-Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ

17 Ὀκτωβρίου 1761

(Κουτί 1/III, 1761: 164-7) Σύγχρονο ἀντίγραφο. — Χαρτί (δίφ.) 325 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. — Διατήρηση καλὴ. — Ἀνορθόγραφο. — Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἔλλ. καὶ σλαβ.).

[Οἱ Χιλανδαρινοὶ] παρέλαβαν ἀπὸ τὸν χατζη-Βέικο τὸ ἐνέχυρο (“ἀμανέτι”) τοῦ μακαρίτη ἀρχιμανδριτῆ παπα-Γερασίμου [Χιλανδαρινοῦ], δηλ. 465 φλωρία οὐγγρικά καὶ 42 φλωρία βενέτικα. Ἡ σφραγίδα τοῦ μακαρίτη βρέθηκε ἄθικτη καὶ τὸ ἐνέχυρο ἀνοίχθηκε μπροστὰ στοὺς μάρτυρες ποὺ ὑπογράφουν. Ἡ παρούσα, μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ μοναστηριοῦ, δόθηκε [στὸν χατζη-Βέικο] γιὰ τὴν πιστοποίηση τῶν παραπάνω¹.

Ὑπογράφουν: Ὡς μάρτυρες, ὁ Στέφανος ἱερομόναχος, ὁ τοῦ Παναγίου Τάφου πρωτοσύγκελλος [Χρῦσανθος²], ὁ προηγούμενος τῆς Μεγίστης Λάβρας

Ἰγνάτιος καὶ ὁ προηγούμενος τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ. Ὡς μάρτυρας τῆς ἀκρίβειας τοῦ ἀντιγράφου, ὁ γραφέας Ἄνδρέας χατζη-Χριστοδούλου.

Ἄρχ.: ... Διὰ τὸν παρόντος γράματος, δηλωποιοῦμεν οἰμῆς τῆς ἱέρας ἰ μονῆς τῆς Χιλανταρίου το πως ἐλάβαμεν το αμμανετη ...

1. Ἀπὸ τῆ σμμ. (ολαβ.) προκύπτει ὅτι τὸ ἔγγραφο φυλασσόταν στὸ προσωπικὸ ἀρχεῖο τοῦ προηγούμενου Δανύλ.

2. Πρβλ. ἀρ. 52, 296 καὶ 303.

62 Ὁλοσφράγιστο ἐξοφλητικὸ γράμμα τῶν προεστώτων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

1 Μαρτίου 1762

(Κουτὶ 1/III, 1761: 9-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 317 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων δεκατριῶν μονῶν (λείπουν οἱ Ἰβήρων, Σίμωνος Πέτρας, Ἐσφιγμένου, Ξενοφάντος, Ρωσικοῦ, Φιλοθέου, Ξηροποτάμιου).

Οἱ προεστώτες τῶν μοναστηριῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους συγκεντρώθηκαν στὸ Πρωτάτο καὶ ἐξέλεξαν τὴν 1η Μαρτίου 1761 ὡς ἐπιστᾶτή τοῦ Κοινοῦ τὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινό, καθὼς καὶ τοὺς Θεοδόσιο τῆς Μεγίστης Λαύρας καὶ χατζη-Ἰωάσαφ τοῦ Ξηροποτάμιου. Στοὺς ἐπιστάτες ἀνατέθηκε ἡ συγκέντρωση τριάντα συνδοσιῶν, τῶν χαρατζίων καὶ τοῦ μουκατᾶ. Μετὰ τὴν παρέλευση τῆς ἐνιαυσίας θητείας, οἱ προεστώτες συγκεντρώθηκαν καὶ πάλι στὸ Πρωτάτο καὶ ὁ Βησσαρίων παρουσίασε λεπτομερῆ λογαριασμὸ σὲ κατάστιχο: ἔσοδα ἀπὸ συνδοσίες, χαράτζια καὶ μονκατᾶ, “τυχειρᾶ” καὶ δάνεια: ἔξοδα, ἀποπληρωμὴ παλιῶν χρεῶν. Αὐτοὶ βρῆκαν ἱκανοποιητικὴ τὴ διαχείριση τῆς ἐπιστασίας καὶ παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἀπαίτηση σὲ βᾶρος του. “Εἰς ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν” ἔδωσαν τὸ παρὸν γράμμα.

Ἄρχ.: † Κατὰ τὸ -1761- μηνὸς Μαρτίου -1- συναλχθέντων ἡμῶν ἀπάντων τῶν προεστώτων ...

63 'Όλοσφράγιστο γράμμα τῶν προεστώτων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικά με τὴ διένεξη τοῦ χιλανδαρινοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τοῦ καρακαλλινοῦ τῶν Ἁγίων Πάντων

11 Μαρτίου 1762

(Κουτί 1/III, 1762: 77-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 x 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων ἔνδεκα μονῶν (λείπουν οἱ Ἰβήρων, Κουτλουμουσίου, Σιμωνος Πέτρας, Ἐσφιγμένου, Ξενοφάντος, Ρωσικοῦ, Γρηγορίου, Φιλοθέου, Ξηροποτάμου).

Τὸ χιλανδαρινὸ κελλίον τῶν Ἀρχαγγέλων στὶς Καρυὲς διαθέτει τόπο ποὺ γειτνιαίνει μετὰ τὸ καρακαλλινὸ κελλίον τῶν Ἁγίων Πάντων· στὸν τόπο ὑπάρχουν λεπτοκάρνα ποὺ μαζεῦουν ἀνέκαθεν οἱ Χιλανδαρινοί, ὅπως βεβαιώνουν μοναστηριακοὶ προεστώτες καὶ γέροντες κελλιῶτες. Ὡστόσο, ὁ καρακαλλινὸς κελλιῶτης ἱερομόναχος Δανιήλ, ἄνθρωπος “ταραχῶδης καὶ πλεονέκτης”, προσπαθεῖ μετὰ κάθε τρόπο καὶ “μετὰ μέσα τῶν ἔξω” νὰ οἰκειοποιηθεῖ τὸν ἕξενό τόπο κατατρέχοντας καὶ ζημιώνοντας μετὰ τὴν πανουργία του τὸν χιλανδαρινὸ κελλιῶτη ἱερομόναχο Διονύσιο, ἄνθρωπο πρᾶο καὶ ἠλιμιωμένο. Οἱ προεστώτες, αὐτήκοοι καὶ αὐτόπτες μάρτυρες τῶν σχετικῶν γεγονότων, ἀπολύουν τὸ παρὸν ἔγγραφο.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος δηλωποιοῦμεν ἡμεῖς | οἱ προεστώτες τῶν ἱερῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους. πῶς οἱ Χιλανταρινοὶ ἔχουν | κελλίον ...

64 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στὸν ἐπιστάτη [Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ] καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους

24 Μαρτίου 1762

(Κουτί 1/III, 1762: 85-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 301 x 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης πληροφορήθηκε ἀπὸ τὶς ἐπιστολὰς ποὺ ἔλαβε στὶς 23 Μαρτίου τὶς ἀπροσδόκητες συμφορὰς ποὺ ἐπέπεσαν στὸ Βατοπέδι. Σύμφωνα μετὰ τὶς ὁδηγίες, ἔστειλε πίσω τὸν πεζοδρόμο (“σαγή”) καὶ πρόκειται ὁ ἴδιος νὰ ἐνημερώσει σχετικά τοὺς φίλους [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] καὶ τὴν ἐστία (“δτζάκι”) [τοῦ μπισταντζήμασης]. Ζητᾷ ἐπίσης νὰ ἐπισπευθεῖ ἡ ἄφιξη [τῶν προεστώτων] μετὰ τὴν ἐλπίδα “νὰ πάρουν ὅλα τέλος”¹.

[Οἱ προεστῶτες] πρέπει νὰ πληροφορήσουν τὸν Ἀπτιραμάν-ἀγά² ὅτι ἀντικαταστάθηκε ὁ μπισταντζήμασης· νέος μπισταντζήμασης εἶναι ὁ Μολβαντζής Ἀλι-ἀγάς, ἀνθρῶπος ἄξιος, ἰσχυρὸς καὶ “φίλος τῶν φίλων μας”. Δημιουργοῦνται ἔτσι ἐλπίδες νὰ ἔχουν αἴσια ἔκβαση οἱ ὑποθέσεις [τοῦ Ἀγίου Ὁρους]. Ὁ ἀγάς ἀγαπᾷ τὰ δαμάσκηνα καὶ θὰ ἦταν καλὸ νὰ τοῦ σταλοῦν εἴκοσι ὀκάδες.

Σὲ ὑστερόγραφο: *Αὐτὰ τὰ γράματα να σταλοῦν στο Ὅρος ἀσφαλὸς* (χέρι Ἰωακείμ).

Ὑπογράφουν: Ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης καὶ ὁ προηγούμενος τοῦ Διονυσίου Ἰωακείμ, μὲ τὴν ἔνδειξη “παρῶν”.

Ἀρχ.: † *Τὴν μετεραν πανοσιώτητα ἀδελφικὸς ἀσπαζόμεθα | Μαρίτου -23 ἤλλο ὁ σαγγής ...*

1. Πρόκειται πιθανότατα γιὰ τὴν ὑπόθεση ποῦ μνημονεύεται στὶς ἐπιστολές ἀρ. **51, 54, 56, 57, 58** (:) καὶ **67** (:).

2. Βλ. *Ἀρχεῖο Πρωτάτου*, σ. 179 (2).

65 Ὑποσχετικὸ γράμμα τοῦ Μανόλη Ντατιτζούδη ἀπὸ τὸν Ἰσβουρο

20 Ἰουλίου 1762

(Κουτί 1/III, 1762: 19-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 219 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ κάτω περιθώριο ἐπικύρως τοῦ Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ολαβ.).

Ὁ Μανόλης Ντατιτζούδης ἀπὸ τὸν Ἰσβουρο ὑπόσχεται νὰ φέρει στὸ Χιλανδάρι, μέχρι τῆ 15ῃ Αὐγούστου, τέσσερες μυλόπετρες “μαρωνίτικες”. Σὲ περίπτωση ἀθέτησης τῆς ὑπόσχεσης, ἐπισοίονται ἀρξὲς σὲ βάρους του¹.

Σὲ ὑστερόγραφο, μὲ ἄλλο χέρι: Ὁ Μανόλης θὰ πάρει μέτρα ἀπὸ τὶς παλιὲς μυλόπετρες καὶ θὰ φέρει ὅμοιες.

Ἀρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος μου ὑπόσχομαι ἐγὼ ὁ Μανόλης Ντατιτζούδης ἀπὸ | τὸν Ἰσβουρον ...*

1. Σύμφωνα μὲ τὶς σημειώσεις, ὁ Μανόλης ἔλαβε ἕναντι τῆς ἀμοιβῆς του 16 γρόσια· ὁ ἀρχιμανδριτῆς Ἐλισαῖος κατέβαλε ἄλλα 16 γρόσια τὴν 26ῃ Ὀκτωβρίου 1762.

Ἔκδ.: Ἰ. Παπᾶγγελοσ, “Ὁ ὑδρομύλος τῆς μονῆς Χελανδαρίου”, *Τεχνολογία* 5/6 (1992) 40 (ἐκ παραδρομῆς χρονολογημένο τὸ 1792).

66 Ὁμολογία τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση τοῦ μετοχίου στὸν Πρόβλακα

15 Αὐγούστου 1762¹

(Κουτί 1/III, 1762: 45-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 207 X 156. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ α' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐκμισθώνουν στὸν Κωστάντη ἀπὸ τὸ Παλιο(ν)χώρι τὸ μετόχιο στὸν Πρόβλακα γιὰ τρία χρόνια· ὁ μισθωτὴς θὰ ἔχει νὰ δίνει “εἰς τὰ τρία χρόνια” 60 γρόσια καὶ πεντακόσιες ὀκάδες ἄχυρο. Ἡ ἐκμίσθωση ἀρχίζει τὴ 15ῃ Αὐγούστου καὶ θὰ λήξει τὴν ἴδια ἡμερομηνία.

Σὲ ὑστερόγραφο: *Ελαβαμεν απω των εξηνητα γροσια πενητη γροσια.*

Ἐπιγράφουν ὁ Χιλανδαρινὸς ἀρχιμανδρίτης Ἐλισαῖος καὶ ὁ Δανιὴλ σκευοφύλαξ Χιλανδαρινὸς (σλαβ.).

Ἄρχ.: † *Δια τῆς παρόνσις μων ὁμολόγιας κ(αι) καθολοίης αἰποδηξεως ὁμολογόν-μεν ...*

1. Ἡ χρονολογία διορθωμένη. Στὴ σημείωση μνημονεύεται ὅτι ὁ σιδηρὰς Κωνσταντῖνος συμφώνησε με τὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ νὰ ὀργώσει τὰ χωράφια τῶν δέκα μουζουριῶν καὶ ἔλαβε ὡς ἀμοιβὴ 15 γρόσια καὶ δέκα μουζούρια σιτάρι. Ἐπιγράφει ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἐλισαῖος μὲ ἡμερομηνία 2 Ὀκτωβρίου 1762.

67 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Ἰωακείμ Διονυσιάτη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ

Αὐγουστος 1762

(Κουτί 1/III, 1762: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 217 X 167. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρυές) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Ἰωακείμ Διονυσιάτης ἐνημερώνει ἀπὸ τὴ Βλάχκα τὸν ἐπιστάτη προηγούμενο Βησσαρίωνα [Χιλανδαρινὸ] καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὅτι ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης, μὲ τὸν ἐρχομὸ του [στὸ Ἅγιον Ὄρος], θὰ παρουσιάσει κατάστιχο μὲ λεπτομερῆ ἀναγραφή ἐσόδων-ἐξόδων γιὰ τὰ δύο παρελθόντα ἔτη. Ἰδιαίτερα, ὅσον ἀφορᾷ στὸ πρόστιμο (“τζερεμέ”) τοῦ Ἀλιπασά, δηλ. τὰ 5.102 ἀσάνια, ὁ ἴδιος ἐξαιρεῖ τὴ συμβολὴ τοῦ γερο-Ἀνανία, χωρὶς τὴν ὁποία ἡ ζῆμια θὰ ὑπερέβαινε τὰ δεκαπέντε πουγγιά¹.

Γίνεται επίσης γνωστό ότι, εάν δέν αποσταλεί άμέσως ίκανό πρόσωπο για τη φροντίδα τών υπόθέσεων του Ἁγίου Ὁρους καί τῆς ἐστίας (“ὄτζακίου”) [τοῦ μποσταντζήπαση], οἱ ἐπίτροποι [τοῦ Ἁγίου Ὁρους στήν Κωνσταντινούπολη] ἀποφάσισαν νά ἐγκαταλείβουν τά καθήκοντά τους². ἐάν πάλι πεισθεῖ ὁ Ἄνανίας νά ἀναλάβει αὐτό τὸ ἔργο, τότε τὸ Ἅγιον Ὁρος —ὅπως ἀποδειχθῆκε στὸν χειρισμὸ τῆς τελευταίας ὑπόθεσης— θά ἔχει μεγάλη ὠφέλεια.

Ὁ Ἰωακείμ εἰσέπραξε ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους, παρόντος καί τοῦ Ἄνανια, τοὺς τόκους τῶν πέντε πονγγιῶν· συμφώνησαν μάλιστα στὸ ἔξῃς νά τοὺς εἰσπράττει στήν Πόλη χωρὶς νά συμψηφίζονται στὰ δοσίματα τῆς μονῆς Διονυσίου, ἐφόσον πρόκειται γιὰ προσωπικὴ περιουσία του³.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὸ χοτζέτι τῶν βεκλήδων, ποὺ ἔφερε ὁ Ἄνανίας, πρέπει ἀμέσως νά ἐπιστραφεῖ, καθὼς ὁ ἀγάς ἐπιθυμεῖ νά βρῖσκεται στήν ἐστία του (“ὄτζάκι”), ἤθελε μάλιστα γι’ αὐτὸν τὸν σκοπὸ νά στείλει κάποιον τζοχαντάρη ἀλλὰ ἐμποδίσθηκε.

Ἐργογράφει ὁ προηγούμενος τοῦ Διονυσίου Ἰωακείμ.

Ἀρχ.: † Πανοσιώτατε ἅγιε προηγούμε κα(αῖ) επιστάτα τοῦ Ὁρους κύριε κὺρ Βισαρίον, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 58: 5.402 ἀσάνια. Ἡ ἀναφορὰ πιθανῶς σχετίζεται μὲ τὴν ὑπόθεση ποὺ μνημονεύεται στὶς ἐπιστολές ἀρ. 51, ἀρ. 54, 56, 57 καὶ 64 (:).

2. Πρβλ. ἀρ. 56, 58 καὶ 59.

3. Πρβλ. ἀρ. 56.

68 Ὁμολογία τοῦ Χασάν-πασᾶ γιὰ τὴν ἐξόφληση τῶν ἐξόδων του γιὰ τὸ μετόχι Κουρούνα

29 Ὀκτωβρίου 1762

(Κουτὶ 1/III, 1762: 43-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 200 x 151. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση (ὀλαβ.).

Ὁ Χασάν-πασᾶς βεβαιώνει ὅτι, ὅπως εἶχε συμφωνηθεῖ, εἰσέπραξε ἀκέραια ὅσα δαπάνησε γιὰ τὸ χιλανδαρινὸ μετόχι Κουρούνα [στήν Ἱερισσὸ] καὶ παραιτεῖται ἀπὸ κάθε μελλοντικὴ ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ¹.

Ἐργογράφουν, ὡς μάρτυρες, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ Κῶστα Κουγιμτζή, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, ὁ Ἀκριβὸ Χατζούδη καὶ ὁ Πέτρος Κογιμτζή· ἐπίσης, ὁ Ἰμπραήμ (τουρκ.).

Ἄρχ.:)) *Δια το παρον ομολογο εγο ο Χασαν πασας. οτι | πως ηγα με το μοναστηρι του Χιλταρι ...*

1. Στη σημείωση ἀναγράφεται ὅτι ὁ “ἐξωμότης” Χασάν, ἀπειλώντας τὸ μοναστήρι, ἔλαβε 10 γρόσια ὅπως τοῦ εἶχαν ὑποσχεθεῖ ὁ γερο-Παχώμιος καὶ ὁ Διονύσιος Μαντζούκας.

69 Γράμμα τοῦ Στεφάνου, γιοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, γιὰ τὴν πώληση καζανιοῦ στὸ Χιλανδάρι

20 Φεβρουαρίου 1763

(Κουτί 1/III, 1763: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 146. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Στέφανος ἀπὸ τὸ Μόδι, γιὸς τοῦ Κωνσταντίνου, κληρονόμησε ἀπὸ τὸν θεῖο του παπα-Ἀγάπιο ἓνα καζάνι τὸ ὁποῖο πούλησε στὸ Χιλανδάρι. Ὁ ἴδιος εἰσέπραξε ἀκέραιο τὸ τίμημα· ὡς μάρτυρας καὶ ἐγγυητὴς (“κεφίλης”) ὑπογράφει ὁ γαμπρὸς του Πλουμῆς¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ Στέφανος, Ὁς μάρτυρας καὶ ἐγγυητὴς, ὁ γαμπρὸς του Πλουμῆς. Μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισαν τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτυπώματα τοῦ δακτύλου τους (δύο ἀποτυπώματα).

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ Στέφανος ἀπὸ τὸ Μόδι ...*

1. Στὴ σημείωση μνημονεύεται ὅτι τὸ καζάνι ζητοῦσε ὁ Στέργιος γιὰ νὰ ἀποσάξει ρακί· [ὁ Στέφανος] πούλησε τὸ καζάνι ἀντὶ 10 γροσίων. Ἐπογράφει ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἐλισαῖος.

70 Γράμμα τοῦ γερο-Ἀθανάση τοῦ “ποτέ” Βαρσαμᾶ γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομιάς τοῦ ἐξαδέλφου του Γεράκη

4 Νοεμβρίου 1763

(Κουτί 1/III, 1763: 49-52) Πρωτότυπο. – Χαρτί 337 X 211. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή, ἔχνη ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ γερο-Ἀθανάσης τοῦ “ποτέ” Βαρσαμᾶ, ἀπὸ τὰ Βασιλικά, βεβαιώνει ὅτι προσῆλθε στὸ Χιλανδάρι καὶ παρέλαβε ἀκέραιη τὴν κληρονομιά πὺν ἄφησε ὁ μακαρίτης ἐξαδέλφος του Γεράκης, γιὸς τῆς Θωμαῆς, ταυριάρης τοῦ μοναστη-

ριοῦ. Στὸ ἐξῆς παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ. Σὲ περίπτωση ἐμφάνισης ὁποιουδήποτε ἄλλου κληρονόμου, ὁ γερο-Ἀθανάσης ἀναλαμβάνει κάθε εὐθύνη ἀπέναντί του· ἐπιπλέον, ἐὰν συμβεῖ κάτι τέτοιο, ὁ ἴδιος καὶ τὰ παιδιά του ἀναλαμβάνουν καὶ τὰ τυχόν ἔξοδα πού θὰ βαρύνουν τὸ μοναστήρι. Ἐὰν πάλι ἐπανεέλθει ὁ ἴδιος ἢ τὰ παιδιά του μὲ κάποια ἀξίωση, τότε —μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ παρόντος γράμματος— θὰ καταβάλλει στὸν κριτὴ ναζίρη 552 γρόσια καὶ θὰ εἶναι ἄξιος κάθε ποινῆς· ἐπισείονται ἄρες γιὰ τὴν ἀθέτηση τῆς ὑπόσχεσής του¹.

Ἵπογράφουν: [Ὁ Ἀθανάσης] (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρες, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ὁρους προηγούμενος Βενέδικτος, καὶ [οἱ ἐπιστάτες] γερο-Γεδεὼν Βατοπεδινὸς καὶ γερο-Ἀντώνης Δοχειαρίτης. Ἐπίσης, ὁ καθηγούμενος τοῦ Διονυσίου Γαβριὴλ ἱερομόναχος, ὁ Σεραφεῖμ ὁ Βαβδινὸς καὶ ὁ Θωμᾶς τοῦ γερο-Νέστορη ἀπὸ τὰ Βασιλικά.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ γέρω Ἀθανάσης ...

1. Στὴ σημ.: Ὁ Ἀθανάσης ἔλαβε 24 γρόσια καὶ 20 παράδες.

71 Γράμμα τῶν Ἰωάννη καὶ Μανασσῆ γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομιάς τοῦ θείου τους Γερασίμου Λοκοβίτη

29 Δεκεμβρίου 1763

(Κουτὶ I/ΠΙ, 1763: 11-2) Πρωτότυπο. — Χαρτί (δίφ.) 217 x 157. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. — Διατήρηση καλή. — Ὁρθογραφία. — Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ Λοκοβίτες Ἰωάννης καὶ Μανασσῆς, ἐκπροσωπώντας καὶ τὴ μητέρα τους Δούκω, βεβαιώνουν ὅτι προσῆλθαν στὸ Χιλανδάρι καὶ παρέλαβαν ἀκέραιη τὴν κληρονομιά πού κατέλιπε ὁ θεῖος τους Γεράσιμος Λοκοβίτης. Στὸ ἐξῆς παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ· σὲ περίπτωση ἐμφάνισης ὁποιουδήποτε ἄλλου κληρονόμου, οἱ Ἰωάννης καὶ Μανασσῆς ἀναλαμβάνουν κάθε εὐθύνη ἀπέναντί του¹.

Ἵπογράφουν: Οἱ ἀδελφοὶ Ἰωάννης καὶ Μανασσῆς Λοκοβίτες· μὴ γνωρίζοντας γραφῆ, σφράγισαν τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου τους (δύο ἀποτυπώματα). Ὡς μάρτυρας, ὁ Θεόκλητος μοναχός, γραφέας τοῦ ἔγγραφου.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερώνομεν ἡμεῖς ἰ ὁ Ἰωάννης, κ(αι) ὁ Μανασσῆς ...

1. Στὴ σημ.: ὁ ἀρχιμανδρῆτης Ἐλισαῖος κατέβαλε 10 γρόσια.

72 Γράμμα τῶν μαστορο-Πιάνης καὶ μαστορο-Ἀντώνη γιὰ τὴν κατασκευὴ νερομύλου

18 Μαρτίου 1764

(Κουτί 1/III, 1764: 97-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 x 140. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ μάστορες Πιάνης καὶ Ἀντώνης, μετὰ ἀπὸ διαπραγμάτευση, συμφώνησαν μὲ τὸ μοναστήρι νὰ κατασκευάσουν νερομύλο, τὸ αὐλάκι καὶ τὴ δέση του, ἀντὶ 260 γροσιῶν. Στὴν τιμὴ τοῦ ἔργου συμπεριλαμβάνονται ὁ ἀσβέστης, οἱ πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Τὸ μοναστήρι θὰ παρέχει λάδι καὶ τροφή· μέχρι τὴ Λαμπρὴ θὰ παρέχει ἐπίσης ἀπὸ δύο κοῦπες κρᾶσι, κατόπιν ἀπὸ τρεῖς. Ὁ τοίχος τοῦ αὐλακιοῦ θὰ εἶναι τέσσερες πιθαμὲς φαρδύς· οἱ μάστορες ἐγγυῶνται τὴ στερεότητα τοῦ ἔργου καί, σὲ ἀντίθετη περίπτωση, ἀναλαμβάνουν νὰ ἐπισκευάσουν τὴ ζημίᾳ χωρὶς πληρωμῆς. Ἐγγυητὴς (“κεφίλης”) ὀρίζεται ὁ κελλιῶτης [τοῦ Χιλανδαρίου] γερο-Μωυσῆς.

Ἐπιγράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ μαστορο-Πιάνης, “μὲ ὄλην μας τὴν συντροφίαν”.

Ἄρχ.: † Δια του παρῶντος γράματος διλοποιοῦμεν κ(αι) φανερώνομεν οτι ἐκάμαμεν παζάρι εμοῖς ...

Ἐκδ.: Ἰ. Παπάγγελος, “Ὁ ὕδρομύλος τῆς μονῆς Χελανδαρίου”, *Τεχνολογία* 5/6 (1992) 40.

72 bis Ὁμολογία τῶν προεστῶν τῆς Συκιᾶς γιὰ τὴν ἐκμίσθωση βοσκότου στοῦ Χιλανδάρι

22 Μαρτίου 1764

(Κουτί 1/III, 1764: 87-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 200 x 145. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Οἱ προεστοὶ τῆς Συκιᾶς, μαζί μὲ ὄλη τὴν κοινότητα (*κηνηνοτητα*), ἐκμίσθωσαν στοὺς Χιλανδαρινούς τὸν βοσκότοπο (“κισιλά”) στὴν Τορώνη (*Τυρώνη*). Ἡ διάρκεια τῆς μίσθωσης ὀρίζεται πενταετής καὶ τὸ μίσθωμα ἀνέρχεται σὲ 220 γροσια· οἱ προεστοὶ εἰσέπραξαν ἀκέραιο τὸ μίσθωμα [ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς] καὶ ἐφεξῆς κανένας δὲν δικαιούται νὰ τοὺς ἐνοχλήσει (*να τους*

σίγλησι : “συγχύση”). [Τὰ ὄρια τοῦ τόπου ἐκτείνονται] ἀπὸ τὸν Κόρακ(ι)α ἔως τὸ Κάρταλι. Ἐπιπλέον, [συμφωνήθηκε ὅτι] οἱ Χιλανδαρινοί, ὅταν οἱ Συκιῶτες σπέρνουν τὴ Ραγάζα, [θὰ μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν] τὴν Παλαιόχωρα· ἀντίστροφα, ὅταν σπέρνουν τὴν Παλαιόχωρα, [θὰ μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν] τὴ Ραγάζα. Ἡ παρούσα δόθηκε “εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν” στὰ χέρια τοῦ σκευοφύλακα παπα-Γερασίμου.

Ἐπιγράφουν ὁ παπα-(Οἰ)κονόμος, ὁ γερο-Δημήτρης, ὁ γερο-Λεμονῆς καὶ ὁ Ἄγγελῆς ὁ γραμματικὸς (οἱ δύο πρῶτοι μὲ τὸ ἴδιο χέρι, οἱ ἄλλοι μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα). Ὡς μάρτυρας, ὁ παπα-Εὐγενικός (;) [*Ευγε<ν>κός (;)*] ἀπὸ τὴ Συκάα.

Ἄρχ.: † *Δηα του παροντους γράματος διλοποιοῦμεν κ(αι) φανερονομεν ομης οι προἔστη τη χῶρας Σικιας ...*

1. Παπάγγελος, *Τορώνη*, σ. 121 *Συγκός* (πιθανὸν κακογραφία ἀντὶ “Εὐγένιος”).

Ἐκδ.: Παπάγγελος, *Τορώνη*, ἀρ. 1.

73 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ συγχωρητικὸ γράμμα (“μετρώτης”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ

Μάρτιος 1764, ἰνδ. 12

(Κουτι 1/III, 1764: 113-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 440 X 325. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso θεωρήσεις τῆς πατριαρχικῆς γραμματείας καὶ σημ. (σλαβ.).

Συγχωρητικὸ τῆς μοναχῆς Διονυσίας¹.

Μηνολόγιο.

Ἐπιγράφουν ὁ Κυζικίου Γεράσιμος, ὁ Νικαίας Ἱερεμίας, ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος καὶ ὁ Τορνόβου Παρθένιος.

Ἄρχ.: † *Ἡ μετρώτης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων αὐτῆ ἱερωτάτων συναδελφῶν αὐτῆς ἀρχιερέων ...*

1. Στὴ σημείωση ἀναγράφεται “χατζή(δαινα) ἀπὸ τὸν Ἴσβορο”. Ἡ μοναχὴ χατζήδαινα-Διονυσία ἀναφέρεται καὶ στὸ γράμμα μὲ ἀρ. 52· εἰν καταγόταν ἀπὸ τὸν Ἴσβορο, τότε πιθανὸν μπορεῖ νὰ συσχετισθῆ μὲ τὴν κυρα-Χατζήνα τῆς ὁμολογίας μὲ ἀρ. 32 καί, συνεπῶς, μὲ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 30 καὶ 31. Συνάγεται, λοιπὸν, ὅτι τὸ κοσμικὸ ὄνομά της ἦταν Διαλεκτὴ καὶ τὸ ταξίδι πού μνημονεύεται στὸ γράμμα μὲ ἀρ. 31 ἀφορᾷ μᾶλλον σὲ ἐπίσκεψή της στοὺς Ἁγίους Τόπους.

74 Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα (“μετριότης”) του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ

Μάρτιος 1764, *ινδ.* 12

(Κουτί 2/III, 1769: 75-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 431 X 323. Το κείμενο καταλαμβάνει το *recto*. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Όρθογραφία, συντομογραφίες. – Στο *verso* θεωρήσεις της πατριαρχικής γραμματείας και σημ. (ολαβ.).

Συγχωρητικό τῶν θανόντων Βασιλείου ἱερομονάχου καὶ Ματθαίου “ιδιώτου”¹.

Μηνολόγιο.

Ἐπογράφουν ὁ Κυζίκου Γεράσιμος, ὁ Νικαίας Ἱερεμίας, ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος καὶ ὁ Τορνόβου Παρθένιος.

Ἄρχ.: ἡ μετριότης ἡμῶν μ(ε)τ(ά) τῶν συννευχομέν(ων) αὐτῇ ἱερωτάτων αὐτῆς ἀγίων ἀρχιερέων ...

1. Ἀπὸ τῆ σημείωση προκύπτει ὅτι γὰ τὴν ἔκδοση τοῦ συγχωρητικοῦ μερίμνησε ὁ προηγούμενος Δανιὴλ. Ἐπίσης, ἀντὶ “ιδιώτου” ἀναγράφεται “ἱερομονάχου” (μτφρ.).

75 Συστατικό γράμμα τοῦ πρωτοσυγγέλλου Φιλίππων καὶ Δράμας Γερασίμου

3 Ἀπριλίου 1764

(Κουτί 1/III, 1764: 89-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 230 X 170. Το κείμενο καταλαμβάνει το *recto* τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Όρθογραφία. – Στο *verso* τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

[Ὁ πρωτοσύγγελλος Γεράσιμος] βεβαιώνει ὅτι ὁ φέρων τὸ συστατικό γράμμα Παναγιώτης Καναβοῦς, ἀπὸ τὸ χωριὸ Τζούσι τῆς ἐπαρχίας τοῦ μητροπολίτη Φιλίππων καὶ Δράμας, εἶναι σύζυγος τῆς Ἀνατολῆς, αὐταδέλφης τοῦ μακαρίτη χατζη-Γεωργίου. Ὁ Παναγιώτης κατέστη τέλειος ἐπίτροπος τῆς συζύγου του καὶ μεταβαίνει στοῦ Ἁγίου Ὁρος γὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομίας τοῦ χατζη-Γεωργίου. Ὁ Γεράσιμος συνιστᾷ νὰ παραδοθεῖ ἡ κληρονομία χωρὶς κάποια πρόφαση ἢ ὑποψία¹.

Ἐπογράφει ὁ τοῦ Ἁγίου Δράμας πρωτοσύγγελλος Γεράσιμος καὶ ἐπίτροπος.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος συστατικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ τὸ παρὸν ἐπιφύρωρον Παναγιώτης ...

1. Πρβλ. ἀρ. 76.

76 Ἐξοφλητικὸ γράμμα τοῦ Παναγιώτη Καναβρᾶ, γαμπροῦ τοῦ χατζη-Γεωργίου

10 Ἀπριλίου 1764

(Κουτί 1/Π, 1764: 95-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἐξίτηλο. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας (τουρκ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Παναγιώτης [Καναβρᾶς] ἀπὸ τὸ χωριὸ Τζούστι, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ γυναικαδέλφου του, τοῦ χατζη-Γεωργίου γανωματῆ (“καλαϊτζῆ”), καὶ τὴν ἀνέυρεση μιᾶς χιλανδαρινῆς ὁμολογίας, ἦλθε στὸ Χιλανδάρι καὶ παρέλαβε ὡς ἐπίτροπος τῆς Ἀνατολῆς, συζύγου του καὶ ἀδελφῆς τοῦ μακαρίτη, τὰ χρήματα τῆς κληρονομιάς¹. Ὁ ἴδιος, ἡ σύζυγος, τὰ παιδιά του καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ· σὲ περίπτωση ἐμφάνισης ὁποιουδήποτε κληρονόμου, ὁ Παναγιώτης ἀναλαμβάνει κάθε εὐθύνη ἀπέναντί του. Τὸ γράμμα ἐπικυρώνει ὁ Μουσταφᾶ (;)-ἀγάς.

Ἐπογράφει ὁ Παναγιώτης ἀπὸ τὸ Τζούστι· μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος, καὶ ἐξοφλητικοῦ ὁμολόγου ἐγὼ ἰ Παναγιώτης γαμβρὸς τοῦ μακαρίτου χατζῆ Γεωργίου καλαϊτζῆ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 75.

77 Γράμμα τῆς μονῆς Ζωγράφου γιὰ τὴ συμφωνία ἀνταλλαγῆς βοσκοτόπων

23 Ἀπριλίου 1764

(Κουτί 1/Π, 1764: 37-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 218 x 168. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ὀξειδωση στὴν ὑπογραφή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ζωγράφου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Οί Ζωγραφίτες προεστοί συμφώνησαν με τούς προεστούς του Χιλανδαρίου να ανταλλάξουν τόν βοσκοτόπο τους (“κισλά”) στόν Λογκό με τόν αντίστοιχο τῶν Χιλανδαρινῶν στόν Προβλακα. Οί Χιλανδαρινοί θά κατέχουν τόν βοσκοτόπο στόν Λογκό ὅσο καιρὸ θά κατέχουν καὶ τόν αντίστοιχο στή Συκιά· τὸ ἴδιο διάστημα θά κατέχουν καὶ οἱ Ζωγραφίτες τόν βοσκοτόπο στόν Προβλακα¹.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ Ἄρσένιος (σλαβ.).

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλωποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ Ζωγραφίται ἰ προεστοί ὅτι ἐσμφωνήσαμεν ...*

1. Ἀπὸ τῆ σῆμ. (σλαβ.) προκύπτει ὅτι ἡ συμφωνία προέβλεπε νὰ παραμείνουν τὰ χιλανδαρινὰ πρόβατα στὸ μαντρί τῆς Συκιάς καὶ τὰ ἀντίστοιχα ζωγραφίτικα στὸ μαντρί τοῦ Προβλακα.

Ἐκδ.: Παπὰγγελοσ, *Τορώνη*, ἀρ. 3 (σ. 124, σῆμ. 21).

78 Ὅμολογία τοῦ γερο-Νεοφύτου Σεπετινικιώτη γιὰ τὴν ἀπόλεια ἀγίου λειψάνου

21 Ἰουνίου 1764

(Κουτί 1/ΠΙ, 1764: 93-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ γερο-Νεόφυτος Σεπετινικιώτης, ἐνόσω διέμενε στὸ χιλανδαρινὸ κελλίο τοῦ Θεολόγου, ἔχασε ἓνα ἄγιο λείψανο ποὺ ἀνήκε στὸ κελλίο. Ὁ ἴδιος υπόσχεται νὰ τὸ βρεῖ καὶ νὰ τὸ παραδώσει στὸ μοναστήρι· ἔως τότε ἀφήνει ἐνέχυρο (“ἀμανέτι”) 100 γρόσια, τὰ ὁποῖα θά τοῦ ἐπιστραφοῦν μετὰ τὴν παράδοση τοῦ λειψάνου.

Ἐπογράφουν: Ὁ γερο-Νεόφυτος, μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρες, ὁ Θεόκλητος μοναχός, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, ὁ χατζῆς Γρηγόρης ἀπὸ τὸ ζωγραφίτικο κελλίο τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ ὁ παπα-Κοσμάς εἰκονογράφος.

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ γέρω Νεόφυτος Σεπετινικιώτης ...*

79 Όμολογία τοῦ παπα-Θεοκλήτου Χιλανδαρινοῦ γιὰ τὴν παραλαβὴ κειμηλίων

[1764]¹

(Κουτί 1/III, 1764: 91-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 155 X 152. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση (σλαβ.).

Ὁ παπα-Θεοκλήτος ἀπὸ τὸ Κούτζι παρέλαβε [ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι] γιὰ τὸ “ταξίδι” τοῦ ἑνα τμήμα λειψάνου τοῦ ἁγίου Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἕναν ἀσημένιο σταυρὸ μετὰ τὴν ἐπάνοδό του, θὰ ἐπιστρέψει τὰ κειμήλια καί, ἀντίστοιχα, θὰ τοῦ ἐπιστραφεῖ ἡ ὁμολογία.

Ὑπογράφει ὁ Θεοκλήτος ἱερομόναχος Χιλανταρινός.

Ἄρχ.: Ἧ Διη τῆς παρουσῆς ἡμῶν ὁμολογίας κ(αι) καθολικῆς ἀποδήξεως ὁμολογὸ ἐγῶ ὁ παπὰ Θεὸκλήτος ...

1. Ἡ χρονολογία ἀναγράφεται στὴ σημείωση.

80 Βεβαιωτικὸ καὶ ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου γιὰ τὴ διευθέτηση τῶν διαφορῶν μεταξὺ τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῶν Γεράκη τοῦ Στέριου καὶ Λάμπου τοῦ Γεωργίου

13 Φεβρουαρίου 1765

(Κουτί 1/III, 1765: 31-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 318 X 212. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἐπικύρωση τοῦ Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).

Ὁ Γεράκης τοῦ Στέριου καὶ ὁ Λάμπος τοῦ Γεωργίου, ἀπὸ τὸ Γομάτου, βεβαίωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου ὅτι συμβιβάσθηκαν ὡς πρὸς τὶς διαφορὰς ποὺ εἶχαν μὲ τὸ Χιλανδάρι καὶ εἰσέπραξαν στὸ ἀκέραιο τὸ ποσοῦ ποὺ ἀπαιτοῦσαν. Μὲ τὸ παρόν, ποὺ ἐκδόθηκε σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία [τῶν Χιλανδαρινῶν], ἐπικυρώνεται ἡ ἐξόφληση τοῦ ποσοῦ καὶ πιστοποιεῖται ἡ παραίτηση τῶν Στέριου καὶ Λάμπου ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση.

Ὑπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Χρυσόγονος Μανουὴλ Σερμπάνος καὶ ὁ Θωμᾶς χ(ατζη)-Θ(ωμᾶ) (;).

Ἄρχ.: Ἧ Ἐνώπιον τῆς ἡμῶν μετρώτητος παραστάντες ὄ,τε Γεράκης τοῦ Στέριου ...

81 Γράμμα τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς γιὰ τὸν συμβιβασμὸ μεταξὺ τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῶν κληρονόμων τοῦ πρώην Τορνόβου Θεοφίλου

1 Μαρτίου 1766

(Κουτί 1/III, 1766: 59-60) Πρωτότυπο. – Χαρτί 446 X 322. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἐπιχώρωση τοῦ Κωνσταντινουπόλεως [Σαμουήλ]. – Στὸ verso σημείωση.

Ἐνώπιον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ ἐμφανίσθηκαν οἱ Λεονταρῆς Μπελέσιμος, ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτη πρώην¹ Τορνόβου Θεοφίλου καὶ ὁ Νικόλαος Μπάρκοσης, ἀνιψιὸς [τοῦ Θεοφίλου] καὶ ἐπίτροπος τῆς Ραίδως Μπελισμίνας, μητέρας τοῦ Θεοφίλου, “τέως εὐρισκομένης” στὸ Ἀλβανιτοχωρίο. Ὁ δεύτερος, γιὰ νὰ πιστοποιήσει τὴν ἐπιτροπεία του προσκόμισε ἐμμέγερτο γράμμα, μὲ τὶς ὑπογραφὲς πραγματευτῶν τοῦ Ἀλβανιτοχωρίου: τοῦ Δημητρίου Κώνστα, τοῦ Διαμαντῆ Ἀλεξίου, τοῦ Δημητρίου Ἰωάννου Κασκαμπᾶ καὶ τοῦ Νικολάου Σιασανοπούλου.

Οἱ Λεονταρῆς καὶ Νικόλαος ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Τορνόβου Θεόφιλος, ἐνόσω ζοῦσε, ἀφίερωσε γιὰ μνημόσυνό του στὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους δέκα πουργιὰ καὶ ἄλλα τέσσερα πουργιὰ στὸ Χιλανδᾶρι. Ἄφησε ἐπίσης παραγγελία, ἔτσι ὥστε νὰ παραμείνει τὸ κεφάλαιο τοῦ ἀφιερώματος ἀμείωτο (“εἴτε σουλοῦσι τουρκικώτερον εἰπεῖν”), ἢ μητέρα του Ραίδω νὰ συντηρεῖται ἀπὸ τοὺς τόκους τῶν χρημάτων καὶ μετὰ τὸν θάνατό της αὐτὰ νὰ περιέλθουν ἐξολοκλήρου στὴν Κοινότητα καὶ τὸ Χιλανδᾶρι, ἀντίστοιχα, χωρὶς ὅποιαδήποτε συμμετοχὴ τῶν ἄλλων συγγενῶν. Ὡστόσο, οἱ Λεονταρῆς καὶ Νικόλαος προέβησαν ἐκ μέρους τῆς Ραίδως τὴν ἀπαίτηση νὰ λάβουν, ἔναντι τῶν τόκων, κάποιο χρηματικὸ ποσὸ “εἰς χεῖρας”. Οἱ παρευρισκόμενοι προεστῶτες τῆς Κοινότητος καὶ τοῦ Χιλανδαρίου ἀρνήθηκαν παρόμοιο διακανονισμό, τελικὰ ὅμως συμφώνησαν νὰ καταβάλλουν 1.500 γρόσια μετρητά.

Ἔτσι, ὁ Λεονταρῆς καὶ ὁ Νικόλαος—ὁ πρῶτος γιὰ τὸν ἑαυτό του, ὁ δεύτερος ὡς ἐπίτροπος τῆς Ραίδως καὶ γιὰ λογαριασμὸ τῶν συγγενῶν καὶ κληρονόμων της—ὁμολογοῦν ὅτι ἐξοφλήθηκε κάθε χρέος ἀπέναντί τους (*γενόμενοι ἱπρά βέ ἰσκάτ ἀμμεῖ δαβαδαῖ βέ καφεῖ μονταλαπεδέν τουρκικώτερον εἰπεῖν*) καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀφιέρωμα καὶ ὡς πρὸς τοὺς τόκους, καὶ παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση σὲ βάρους εἴτε τῆς Κοινότητος εἴτε τοῦ Χιλανδαρίου. Τὸ παρὸν [στὴ σημ.: “κατηλακάς”] δόθηκε στὸ Χιλανδᾶρι μὲ τὴ συμφωνία ὅτι, ἐὰν κάποτε βρεθοῦν γιὰ τὰ συγκεκριμένα χρήματα ὁμολογίες τῆς Κοινότητος ἢ τοῦ Χιλανδαρίου, αὐτὲς θὰ θεωρηθοῦν ἄκυρες καὶ ἀνίσχυρες.

Ἐπιγράφων: Ὁ Λεονταρῆς Μπελέσιμος καὶ ὁ Νικόλαος Μπάρκοσης, ἐπίτροπος τῆς Ράιδως Μπελισμίνας. Ὡς μάρτυρες, ὁ μέγας ἐκκλησιαρχῆς Κριτίας, ὁ μέγας διερχομὲνος Γεώργιος, ὁ ρήτωρ Ἀλέξανδρος, ὁ λαμπαδάριος (...) (;), ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν Μάρκος, ὁ Ἀναστάσης Λεονταρῆ, ὁ Πώργης Παναγιωτῆς καὶ ὁ Δημήτριος Κώνστα Μπώνη.

Ἄρχ.: Ἰ Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου. κ(αι) ἐμαρτύρου τῆς π(ατ)ριαρχικῆς ἀλλῆς γράμματος γίνεται(αι) δῆλον ...

1. Στὴ σημείωση.

82 Γράμμα τοῦ Ἰωακείμ γιὰ τὴν παραλαβὴ κειμηλίων

Ἰουνίου 1766

(Κουτὶ 1/III, 1766: 57-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 119 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, ὀπὴ στὸ ἄνω περιθώριο. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση (σλαβ.).

Ὁ [ἱερομόναχος¹] Ἰωακείμ παρέλαβε γιὰ τὸ “ταξιδιόν” τοῦ [στὴν ἐπαρχία] τοῦ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Κασσανδρείας ἓνα λείψανο τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, ἓναν ἀσημένιο σταυρὸ καὶ ἓνα πετραχήλι. Σὲ περίπτωση θανάτου, ἐπισπείνται ἀρῆς σὲ βάρους ὅποιου ὑπεξαίρεσει τὰ κειμήλια.

Ἐπιγράφει ὁ Ἰωακείμ.

Ἄρχ.: 1766 Ηου[νίου] 10 | Ἰ [[Εκείνιά]] Επίρα το ταξίδι το Ερισου κ(αι) Αγίου Ὄρους | κ(αι) τίς Κασσαντρίας ...

1. Στὴ σημείωση.

83 Ὁμολογία τῶν προεστώτων τοῦ Χιλανδαρίου γιὰ τὴν παραχώρηση τοῦ κονακιοῦ καὶ τοῦ “ταξιδίου” στὸ Κούτζιο

15 Μαρτίου 1767

(Κουτὶ 1/III, 1767: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 223 x 157. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, σχίσμα στὸ δεξιὸ περιθώριο. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Οἱ προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου παραχώρησαν ὁμόφωνα στὸν προηγούμενο παπα-Παῖσιο [Χιλανδαρινὸ] τὸ κονάκι καὶ τὸ “ταξιδιον” στὸ Κούτζιο. Τὸ κονάκι παραχωρεῖται μαζί με τὰ ἀμπέλια, τὰ χωράφια καὶ ὅλα τὰ ὑποστατικά

του· ὁ Παῖσιος θὰ καταβάλλει κάθε χρόνο 400 γρόσια, στὰ ὁποῖα θὰ συμψηφίζονται καὶ οἱ [χρηματικῆς] προσφορῆς τῶν προσκυνητῶν, ἐνῶ κάθε ἄλλη προσφορὰ (ἀμπέλια, χωράφια, ἀσημικὰ κτλ.) θὰ ὑπολογίζεται ξεχωριστὰ. Ἐὰν ὁ Παῖσιος κρῖνει ἀναγκάιο κάποιο ἔργο γιὰ τὸ κονάκι, τότε ὀφείλει νὰ λάβει “θέλημα” τοῦ μοναστηριοῦ· σὲ ἀντίθετη περίπτωση, θὰ ἀναλάβει μόνος του τὰ ἀντίστοιχα ἔξοδα. Ἡ διάρκεια τοῦ “ταξιδίου”, συνεπῶς καὶ τῆς παραχώρησης τοῦ κονακιοῦ, ὀρίζεται τριετής.

Ἄρχ.: † Διὰ τῆς παρούσας ἡμῶν ὁμολογίας κ(αι) καθολικῆς ἀποδίξεως ὁμολογούμεν ἡμοῖς ἅπαντες οἱ προεστώτα ...

84 Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κυρίλλου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου

14 Μαΐου [1767¹]

(Κουτὶ 1/III, 1767: 69-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί 205 X 115. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάν μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση.

Ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κύριλλος ζητᾷ ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα καὶ τοὺς ἄλλους προεστοὺς τοῦ Χιλανδαρίου νὰ δώσουν 400 γρόσια στὸν χατζή-Ἀστέρη, ὅταν αὐτὸς περάσει [ἀπὸ τὸ μοναστήρι τους].

Ἐπογράφει ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ὁρους Κύριλλος.

Ἄρχ.: Χριστὸς ἀνέσται | † Πανοσιώτατε ἅγιε σκευοφύλαξ | τῆς μεγίστης μονῆς του Χελανταρίου ...

1. Στὴ σημ.: Ταβήλια τη Μεγάλης Μέσης δια τα δόσιματα | 1767.

85 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουὴλ γιὰ τὰ δόσιματα τῶν κελιωτῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

Ἰούλιος 1767, ἰνδ. 15

(Κουτὶ 5/III, 1794: 193-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 688 X 470. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάν καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἐλ. καὶ σλαβ.).

[Στὴν Ἱερὰ Σύνοδο] ἐφανίσθηκε βασιλικὸ χᾶτι σερίφιο γιὰ τὰ πράγματα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τὰ κτήματα τῶν μοναστηριακῶν πατέρων καὶ τῶν κελ-

λιωτῶν· ἐπίσης, ἔγινε νέα καταγραφή καὶ ταχρίλι (“ταχρίριο”) τῶν ποσῶν πού πρέπει νὰ καταβάλλει ὁ καθένας κάθε χρόνο γιὰ ὅ,τι κατέχει, τόσο οἱ μοναστηριακοὶ ὅσο καὶ οἱ κελλιῶτες. Συντάχθηκε μάλιστα καὶ τεπτέρ σουρέτιο, “κατ’ ὄνομα”, ὅπου ὀρίζονται τὰ δοσίματα γιὰ τὸ βασιλικὸ μιρή, ἀντὶ τοῦ “δεκάτου”, γιὰ τοὺς μπαξέδες, τὰ ἀμπέλια, τὶς λεπτοκαριές, τὶς ἐλιές καὶ τὰ μελίτσια, καὶ καταγράφονται τὰ ντονούμα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν δέντρων. Τὸ ἴδιο χάτι σερίφιο ὀρίζει, ὅσον ἀφορᾷ στὶς σπέντζες, νὰ καταβάλλεται μισὸ γρόσι ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο, “μερικῶς καὶ κεφαλικῶς”. Τέλος, ὀρίζει τὸν μουκατὰ, 40 ἄσπρα γιὰ κάθε γρόσι. Ὅλα αὐτὰ τὰ ποσὰ πρέπει ἀπαραίτητα νὰ πληρώνονται κάθε χρόνο, ὅπως ἀκριβῶς προβλέπονται.

Ὡστόσο, [Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος] πληροφορήθηκε ὅτι, ἐνῶ οἱ μοναστηριακοὶ συμμορφώθηκαν μὲ τὸ βασιλικὸ πρόσταγμα καὶ καταβάλλον τὰ δέοντα, οἱ κελλιῶτες δυστροποῦν καὶ ἀπειθοῦν. Πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια μάλιστα ἀρνήθηκαν νὰ πληρώσουν καὶ προφασίσθηκαν ὅτι αὐτὰ τὰ ποσὰ δὲν εἶχαν καθορισθεῖ ἀπὸ παλιὰ καὶ δὲν εἶχαν συνηθίσει νὰ τὰ καταβάλλουν. Ἔτσι, μετέθεσαν ὅλο τὸ βᾶρος τῶν δοσιμάτων στὰ μοναστήρια, τὰ ὁποῖα κινδυνεύουν μὲ ἔσχατο ἀφανισμό. [Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος] ἀπευθυνόμενη στοὺς καθηγουμένους τῶν μοναστηριῶν, τοὺς σκευοφύλακες, τοὺς γέροντες τοῦ Πρωτάτου καὶ τοὺς κελλιῶτες, ἀποφαίνεται ὅτι αὐτὴ ἡ συμπεριφορὰ τῶν κελλιωτῶν συνιστᾷ φανερὴ ἀδικία ἐπιτάσσει σὲ ὅλους τοὺς κελλιῶτες —ιερωμένους, μοναχοὺς καὶ ἰδιώτες— νὰ καταβάλουν ὅ,τι τοὺς ἀναλογεῖ στὸ μοναστήρι, ὅπου ὁ καθένας εἶναι ὑποκείμενος, ὥστε τὰ μοναστήρια νὰ μὴν ἀναγκάζονται νὰ πληρώνουν, κοντὰ στὰ ἄλλα βαρύτερα δοσίματα καὶ χρέη τους, καὶ τὰ δοσίματα τῶν κελλιωτῶν. Συγκεκριμένα, οἱ κελλιῶτες πρέπει νὰ καταβάλουν καὶ τὰ δοσίματα πού δὲν πληρώσαν τὰ δύο προηγούμενα χρόνια, καὶ κατόπιν τοῦ τρίτου χρόνου. Κανένας δὲν πρέπει νὰ ἐναντιωθεῖ στὸν βασιλικὸ ὀρισμὸ, καθὼς —κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο— ὁποῖος ἀντιστέκεται στὴν ἐξουσία, ἀντιστέκεται στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ¹.

Ὅποιοι ἱερωμένοι τολμήσει νὰ ἀπειθήσει καὶ μὲ ὁποιαδήποτε πρόφραση ἀρνηθεῖ νὰ πληρώσει τὰ ὀφειλόμενα, αὐτὸς θὰ καταστῇ ἀργὸς κάθε ἱεροπραγίας, θὰ στερηθεῖ κάθε ἐκκλησιαστικὸ εἰσόδημα καὶ τιμὴ. Ἐὰν πάλι τύχει νὰ ἀπειθήσει μοναχὸς ἢ ἰδιώτης, αὐτὸς θὰ ἀφορισθεῖ καὶ σὲ βᾶρος του ἐπισηνόνται ἀρές².

Μηηνολόγιο.

ἽΥπογράφουν ὁ Ἐφέσου Μελέτιος, ὁ Κυζίκου Γεράσιμος, ὁ Νικαίας Ἄνθιμος, ὁ Χαλκηδόνης Ἰωαννίνιος, ὁ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος, ὁ Προύσης Μελέτιος, ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος, ὁ Πελαγονίας Ἀρσένιος, ὁ Βοδενῶν Γερμανός, ὁ

Κορυτζᾶς Γεννάδιος, ὁ Τιβεριουπόλεως Ἄνανιάς, ὁ Σισανίου Νικηφόρος, ὁ Μπόσνας Σεραφεῖμ καὶ ὁ Σαμακοβίου Νεόφυτος.

Ἄρχ.: ... Ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐνεφανίσθη εἰς ἡμᾶς ὁ προεκδοθεὶς βασιλικὸς, καὶ κραταιὸς ὄρισμός ...

1. Πρὸς Ρωμαίους 13, 2.

2. Στὸ ἀρχεῖο ἀπόκειται ἀντίγραφο τοῦ βασιλικοῦ σουρετ δεαφτερίου τῆς καταγραφῆς τῶν κελίων τοῦ Χιλανδαρίου, τοῦ ἔτους 1178 (1764) (Ἀρχαιοθήκη: 198, 730 X 525, ἐπικολλημένο σὲ χαρτί). Τὸ ταχρῖμ ("ταχρίρι") συντάξε ὁ Μεχεμὲτ ἐφέντης, τέταρτος κάλφας τοῦ μεβριουφάτ καλεμίμ, μὲ τὴν ἐπιστοασία τοῦ Ἐχμὲτ ἐφέντη, μετεβελή τοῦ νέου τζαμίμ Νουρί Ὀσμανί τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ κατάστιχο φέρει ἐπικύρωση τοῦ Κωνσταντινουπόλεως [Σαμουήλ] καὶ τὶς πρωτότυπες ὑπογραφὰς τῶν Νικομηδείας Νικηφόρου, Λαρίσης Μελετίου καὶ Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου. Ἐπίσης, φέρει πρωτότυπες ὑπογραφὰς τῶν κελιωτῶν: Παρθενίου Ἱερομονάχου ἀπὸ τὶς Καρνές, Χρυσάνθου ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει ἐπιτροπικοῦ ὄλων τῶν κελιωτῶν, παπα-Δαμανοῦ ἐπιτροπικοῦ ὄλων τῶν κουτλουμουσιανῶν κελίων, παπα-Ραφαήλ ἐπιτροπικοῦ τῶν ἀγιοπαιδικῶν κελίων, Ἡσαΐα ἐπιτροπικοῦ τῶν κελιωτῶν τοῦ Καρακάλλου, *vacat* ἐπιτροπικοῦ τῶν κελιωτῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου, Ἀρσενίου ἀπὸ τοῦ Ζωγράφου ἐπιτροπικοῦ ὄλων τῶν κελιωτῶν, Γερασίμου Ἱερομονάχου ἐπιτροπικοῦ ὄλων τῶν κελιωτῶν, Σεραφεῖμ ἐπιτροπικοῦ ὄλων τῶν κελιωτῶν καὶ Λαυρεντίου Φιλοθεῖτη ἐπιτροπικοῦ τῶν κελιωτῶν. Καταγράφονται, μὲ τὰ ἀντίστοιχα δοσιμιάτα τους, τὰ πρόσωπα κάθε κελίου, οἱ ἐκαλησίες, οἱ ὄνταδες, τὰ μαγειρεῖα, τὰ κελλάρια, τὰ μαγαζιά, τὰ ἀμπέλια (στρέμματα), τὰ ἐλαιόδεντρα (οἴζες), οἱ λεπτοκαριές (στρέμματα), οἱ μπαξέδες (στρέμματα), τὰ ἀχούρια, οἱ ἀχουρώνες, τὰ λιβάδια, τὰ μελίσσια, οἱ μύλοι καὶ οἱ φοῦρνοι γιὰ κάθε στρέμμα ἀμπελιοῦ ὀρίζεται δόσιμο $1/2$ γροσίου, γιὰ κάθε ἐλαιόδεντρο 2 ἄσπρων, γιὰ κάθε στρέμμα λεπτοκαριῶν 2 γροσίων, γιὰ κάθε στρέμμα μπαξέδων ἢ χωραφιῶν ἢ λιβαδιῶν 1 γροσίου, γιὰ κάθε μύλο 1 γροσίου, γιὰ κάθε μελίσσι 3 παραδάων καὶ "εἰς τὸ κάθε ὄνομα" σπέντζα $1/2$ γροσίου. Τὸ σύνολο τῶν ἐτήσιων δοσιμιάτων τῶν εἰκοσι μοναστηριῶν ἀνέρχεται σὲ 7.000 γροῖα, ἐνῶ στὰ εἰκοσι τέσσερα κελία τοῦ Χιλανδαρίου ἀναλογοῦν 294 γροῖα καὶ 62 ἄσπρα (ἀπὸ τὴν ἀθροιστὴ, ὅμως, τῶν "κατ' ὄνομα" ποσῶν 294 γροῖα καὶ 58 ἄσπρα). Τὰ εἰκοσι τέσσερα κελία μνημονεύονται ὡς ἑξῆς: τοῦ Θεοκλήτου (9 γρ. καὶ 30 ἄσπρα), τοῦ Μωυσῆ (6 γρ.), τοῦ παπα-Σεραφεῖμ (6 γρ. καὶ 38 ἄσπρα), τοῦ Σεραφεῖμ (12 γρ. καὶ 60 ἄσπρα), τοῦ παπα-Γερβασίου (10 γρ. καὶ 100 ἄσπρα), τοῦ παπα-Γαβριήλ (27 γρ. καὶ 70 ἄσπρα), τοῦ παπα-Ἀνανία (10 γρ. καὶ 30 ἄσπρα), τοῦ Γερασίμου (10 γρ. καὶ 108 ἄσπρα), τοῦ Χρυσάνθου (14 γρ. καὶ 80 ἄσπρα), τοῦ παπα-Διονυσίου (4 γρ. καὶ 56 ἄσπρα), τοῦ Γαβριήλ (16 γρ. καὶ 114 ἄσπρα), τοῦ Νεοφύτου (5 $1/2$ γρ.), τοῦ παπα-Διονυσίου (5 γρ. καὶ 100 ἄσπρα), τοῦ Γερασίμου (5 γρ. καὶ 40 ἄσπρα), τοῦ Ἰωακείμ (4 γρ. καὶ 32 ἄσπρα), τοῦ Χριστοφόρου (18 γρ. καὶ 40 ἄσπρα), τοῦ Νεοφύτου (18 γρ. καὶ 100 ἄσπρα), τοῦ Θεοδοσίου (11 γρ.), τοῦ παπα-Σεραφεῖμ (1 γρ. καὶ 70 ἄσπρα), τοῦ παπα-Σάββα (19 γρ. καὶ 10 ἄσπρα), τοῦ Βενεδίττου (18 γρ. καὶ 70 ἄσπρα), τοῦ Γρηγορίου (22 γρ. καὶ 90 ἄσπρα), τοῦ παπα-Νεκταρίου (8 γρ. καὶ 80 ἄσπρα), τοῦ Διονυσίου (24 γρ. καὶ 60 ἄσπρα). Μνημονεύονται, τέλος, ἓνα ἔρημο κελίον καὶ μία ἔρημη καλύβα.

86 Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ προηγούμενου Σαμουὴλ γιὰ τὴν παραλαβὴν κειμηλίων

2 Ἰουλίου 1767

(Κουτί 1/III, 1767: 75-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 160 X 115. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, σχισμάτα στὸ δεξιὸ περιθώριο. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ προηγούμενος Σαμουὴλ παρέλαβε ἀπὸ τὸ σκευοφυλάκιο [τοῦ Χιλανδαρίου], γιὰ τὸ “ταξιδιόν” του στὴ Μυτιλήνη, μέρος τῆς κάρας τοῦ μεγαλομάρτυρος Προκοπίου καὶ ἓναν μικρὸ ἀσημένιο σταυρὸ. Ἡ παραλαβὴ ἔγινε ἐνώπιον τῆς σύναξης τῶν πατέρων καὶ προεστώτων ὁ Σαμουὴλ θὰ ἐπιστρέψει τὰ κειμήλια μὲ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὸ “ταξιδιον”¹.

Ἐπογράφει ὁ Σαμουὴλ προηγούμενος.

Ἄρχ.: Ἔ Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀποδικτηκοῦ | γραμματος ἀποφενόμενος ἐγὼ ὁ προηγού[με]νος Σαμοὴλ, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 91.

87 Γράμμα τῶν Σιμωνοπετριτῶν γιὰ τὴν καλύβα κοντὰ στὸ Πρωτάτο

14 Αὐγούστου 1767

(Κουτί 2/III, 1771: 55-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 317 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας. – Στὸ verso τοῦ ἀ' φύλλου σημείωση.

Οἱ Σιμωνοπετριτές (“Σιμοπετριῶται”), ἐπειδὴ ἡ καλύβα τους κοντὰ στὸ Πρωτάτο δὲν διέθετε ἀποχωρητήριο (“ἀναγκαῖον”), παρακάλεσαν τοὺς γειτονικοὺς κελλιῶτες, τὸν Καρακαλλινὸ καὶ τὸν Χιλανδαρινὸ, νὰ τοὺς παραχωρήσουν τὴν ἄδεια κατασκευῆς. Οἱ γειτονικοὶ κελλιῶτες, μὲ σύμφωνη γνώμη τῶν μοναστηριῶν τους, παραχώρησαν τὴ σχετικὴ ἄδεια καὶ οἱ Σιμωνοπετριτές, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους, ὑπόσχονται νὰ καθαρίζουν πάντοτε τὸ λαγούμι· ἐὰν μάλιστα ὁ ἐνοικος τῆς καλύβας ἀμελήσει αὐτὸ τὸ ἔργο, τότε οἱ γειτονικοὶ κελλιῶτες θὰ ἔχουν ἀναντίρρητα τὸ δικαίωμα νὰ καταστρέψουν τὸ ἀποχωρητήριο. Τὸ παρὸν ἐνσφραγιστὸ γράμμα ὑπογράφει καὶ ὁ “λογιώτατος” Παχώμιος, οἰκοκύρης τῆς καλύβας, ἐφόσον “διὰ χατίρι” τοῦ ἴδιου καὶ [τῶν Σιμωνοπετριτῶν] παραχωρήθηκε ἡ ἄδεια.

Ἐπογράφει ὁ Παχώμιος ἱερομόναχος.

Μτγν. ἐπικύρωση: 14 Αὐγούστου 1771. Ἐπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ὁρους Κωνσταντῖος ἱερομόναχος καὶ [οἱ ἐπιστάτες] Θεοδόσιος, Μελέτιος καὶ Σεραφεῖμ.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλωποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ Σμωπετριῶται πατέρες πῶς. ἐπειδὴ ἡ καλύβα μας ...

88 Γράμμα τοῦ Ἰωάσαφ (Πασόφου) Ξηροποταμινοῦ γιὰ τὴ μίσθωση τοῦ μετοχίου στὸν Πρόβλακα

8 Ἰανουαρίου 1768

(Κουτὶ 2/III, 1768: 47-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 215 X 157. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Ἰωάσαφ Ξηροποταμινὸς προσῆλθε στὸ Χιλανδάρι καὶ ζήτησε νὰ μισθώσει μὲ ἀποκοπὴ (“κέσι”) τὸ [χιλανδαρινὸ] μετόχιο στὸν Πρόβλακα. Ὁ Ἰωάσαφ κατέβαλε, γιὰ διάρκεια τεσσάρων χρόνων, 100 γρόσια καὶ συμφώνησε ὅτι τὰ ἔξοδα γιὰ τὰ “δέκατα” καὶ κάθε ἄλλη δαπάνη τοῦ μετοχίου θὰ βαρύνουν ἀποκλειστικὰ τὸν ἴδιο. Παράλληλα, ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ παραχωρήσει ἕναν ὄντα στους τζομπάνηδες καὶ θὰ παρέχει κάθε διευκόλυνση στους διερχόμενους προεστοὺς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ μοναστηριοῦ, τοὺς “ταξιδιωτὲς” καὶ τοὺς προσκυνητὲς: θὰ δίνει ἄχυρο γιὰ τὰ ζῶα, ξύλα γιὰ τὴ φωτιά καὶ θὰ τοὺς περιποιεῖται μὲ τὸν καλύτερο τρόπο. Ἐὰν ἀθετήσῃ αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσή του, τότε ἀναγνωρίζει στὸ μοναστήρι τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὸ μετόχιο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκπνοὴ τῆς συμφωνημένης διορίας.

Ἐπογράφει ὁ γερο-Πάσοφος.

Ἄρχ.: † Δια τον παρόντος γράματος διλοποιῶ κ(αι) φαναριῶν εγὼ ὁ Ἰωάσαφ | Ξηροποταμινός ...

89 Γράμμα τῶν κελλιωτῶν τοῦ Ἁγίου Θεολόγου γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ χαλκιδίου

12 Μαΐου 1768

(Κουτί 2/ΠΙ, 1768: 41-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, μνῶβρωτο στὸ δεξιὸ περιθώριο. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Στὸ χαλκιδιὸ [τοῦ χιλανδαρινοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θεολόγου] ἐγκαταστάθηκαν χαλκιάδες πού ἀποδείχθηκαν “κακοὶ ἄνθρωποι”. Ὁ ἀγὰς [τοῦ Ἁγίου Ὁρσους], γιὰ νὰ μὴν ἐπαναληφθοῦν παρόμοιες “κακίαις”, διέταξε [τὸν κελλιώτη Διονύσιο] καὶ τὸ μοναστήρι νὰ καταστρέψουν τὸ χαλκιδιὸ. [Ὁ Διονύσιος καὶ ἡ συνοδεία του], πού εἶχαν ἀγορασμένο τὸ χαλκιδιὸ μαζί με τὸ κελλί, συντάσσουν τὸ παρὸν γράμμα καὶ τὸ παραδίδουν στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Γεράσιμο ὥστε νὰ μὴ προκύψει στὸ μέλλον κάποια “λογοτριβή” μετὰ τὸ μοναστήρι.

Ἐπισημαίνεται ὁ Διονύσιος καὶ “ἡ συνοδεία μου ὁ παπα-Γαβριήλ”.

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν γράμματος φανερώνομεν ἡμεῖς οἱ ὑποκατωθεν ὑπογεγραμμένοι μετὰ νὰ ἀποδείξῃ[θη]σαν κακοὶ ἄνθρωποι ...*

Ἐκδ.: Π. Μ. Κουφοπούλου - Σ. Β. Μαμαλοῦκος, *Ἀγιορειτικὴ μεταλλοτεχνία. Ἀπὸ τὸν 18ο στὸν 20ὸ αἰώνα*, Ἀθήνα 1997, σ. 280 (φωτ.-μτγρ. Ἰ. Πατάγγελος).

90 Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ξενοφῶντος ἱερομονάχου Σαμουήλ στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Γεράσιμο γιὰ τὴν παράδοση τοῦ Τιμίου Ξύλου

21 Ἰουνίου [1768¹]

(Κουτί 2/ΠΙ, 1768: 33-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 163. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ξενοφῶντος. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ὁ προηγούμενος Ἰουβενάλιος [Ξενοφαντινός] καὶ ὁ πρῶην σκευοφύλακας [τῆς μονῆς Ξενοφῶντος] Ἀνανίας μετέβησαν “τὴν προχθῆς αὐτοῦ” καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα παπα-Γεράσιμο νὰ τοὺς παραδώσει τὸ [τεμάχιο] τοῦ Τιμίου Ξύλου. Ὁ παπα-Γεράσιμος προφασίσθηκε ὅτι, γιὰ νὰ ζητήσει μετὰ γράμμα ἀπὸ τὸν προηγούμενο [τοῦ Χιλανδαρίου] τὴν παράδοση τοῦ κειμήλι-

ου, απαιτείται ή αυτοπρόσωπη παρουσία του σκευοφύλακα της μονής Ξενοφώντος Σαμουήλ ή ή αποστολή σχετικού γράμματός του. Σὲ συνέχεια τῶν παραπάνω, ὁ Σαμουήλ ἀποστέλλει τὸ παρὸν γράμμα μὲ τὸν προηγούμενο Γεράσιμο [Ξενοφωντινὸ] καὶ ζητᾶ νὰ τοῦ δοθεῖ τὸ γράμμα γιὰ τὴν παράδοση τοῦ κειμηλίου ὥστε νὰ ἀποσταλεῖ κάποιος γιὰ τὴν παραλαβή.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος ἀποστέλλεται εἰδικὰ γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ, δηλ. νὰ λάβει τὸ γράμμα [γιὰ τὴν παράδοση τοῦ κειμηλίου].

Ὑπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τῆς μονῆς τοῦ Ξενοφώντος Σαμουήλ ἱερομόναχος.

Ἀρχ.: † Πανοσιώτατε ἅγιε σκευοφύλακα τῆς ἱερᾶς κ(αί) βασιλικῆς μονῆς | τοῦ Χιλανταρίου παπᾶ κὺρ Γεράσιμε, ...

1. Ἡ χρονολογία ἀναγράφεται στὴ σημείωση.

91 Ἐξοφλητικὸ γράμμα τοῦ γερο-Ἐφραίμ

14 Ἰουλίου 1768

(Κουτὶ 2/III, 1768: 51-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 168. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ γερο-Ἐφραίμ μετέβη στὴ Μυτιλήνη, ἀπεσταλμένος τοῦ μοναστηριοῦ του γιὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ποῦ εἶχε δοθεῖ στὸν προηγούμενο παπα-Σαμουήλ Χιλανδαρινό¹. Ὁ γερο-Ἐφραίμ συνάντησε τὸν παπα-Σαμουήλ, παρέλαβε τὸν Τιμό Σταυρὸ στὴν κατάσταση ἀκριβῶς ποῦ εἶχε παραδοθεῖ καὶ ἐπέστρεψε τὰ χρήματα ποῦ εἶχε ἀφήσει ὁ δεύτερος στὸ μοναστήρι [ὡς ἐγγύηση]. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ, ὅπως διαλαμβάνονται καὶ τὰ γράμματα ποῦ δόθηκαν στὸν παπα-Σαμουήλ, ἐπῆλθε ἐξοφληση καὶ “διὰ βεβαιώτερον” συντάχθηκε τὸ παρὸν γράμμα.

Ὑπογράφουν: Ὁ γερο-Ἐφραίμ. Ὁ μάργουρας, ὁ Κύριλλος Ἰβηρίτης.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἐξοφλητικὸν γράμματος δίλον γίνετε ὅτι | ἐρχόμενος ἐγὼ ὁ γερο Ἐφραίμ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 86.

92 Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ για τὸ χιλανδαρινὸ κειμήλιο τοῦ Τιμίου Ξύλου

Ἰούλιος 1768, ἰνδ. 1

(α) (Αρχαιοθήκη: 171 Γ· φάκ. Α 18/19) Πρωτότυπο. – Περιγραφή 525 X 490. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, κηλίδα στὸ κάτω ἀριστερὸ τμήμα τοῦ ἔγγραφου. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ κάτω μέρος κρέμεται μὲ γαλάζια μήνιστρο ἢ μολύβδινη σφραγίδα τοῦ πατριάρχου (διάμ. 63 χιλ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἔλλ. καὶ ολαβ.).

(β) (Αρχαιοθήκη: 171 ΙΙΙ· φάκ. Α 18/20) Ἀντίγραφο ἀρχῶν 19ου αἰ.¹ – Χαρτί (δίφ.) 295 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἔχνη ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ολαβ.).

Στὸ Χιλανδάρη φυλάσσεται ἓνα “οὐ μικρὸν” τεμάχιο Τιμίου Ξύλου, τὸ ὁποῖο ἀνέθεσε ὁ Ἰωάννης Βατάτζης μὲ χρυσόβουλλο γράμμα του, ὅπου ἀναγράφονταν οἱ διαστάσεις καὶ τὸ βάρος τοῦ κειμήλιου. Τὸ 1722 ὅμως καταστράφηκε ἀπὸ πυρκαϊὰ τὸ μισὸ τμήμα τοῦ μοναστηριοῦ καὶ σὲ κάποιον οἰκημῆ του κήκε καὶ τὸ παραπάνω χρυσόβουλλο. Τότε οἱ Χιλανδαρινοὶ ἔφεραν στὴν Κοινότητα [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] τὸ κειμήλιο καὶ γράφηκε μὲ αἰτημῆ τους ἐνσφράγιστο μαρτυρικὸ γράμμα [σχετικὰ μὲ τὴν κυριότητα καὶ τὴν κατάστασή του]. Συγκεκριμένα, οἱ Χιλανδαρινοὶ προνόησαν νὰ μὴ διαπραγαῖ ποτὲ ὁλόκληρο τὸ τεμάχιο τοῦ Τιμίου Ξύλου καὶ τὸ χῶρισαν σὲ δύο μικρότερα κομμάτια σὲ σχῆμα σταυροῦ, χωρὶς νὰ ἀφαιρέσουν ὅποιαδήποτε ποσότητά του ἢ νὰ προκαλέσουν περισσότερες ἀπὸ μία τομές· τὸ συνολικὸ βάρους, λοιπόν, τῶν δύο σταυρῶν παρέμεινε ἀμετάβλητο (ἑβδομήντα ἑννέα δράμα καὶ εἴκοσι κόκκοι), ἐνῶ ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς δύο σταυροὺς ζυγίζει σαράντα τρία δράμα καὶ ὁ μικρότερος τριάντα ἕξι δράμα καὶ εἴκοσι κόκκους.

Οἱ Χιλανδαρινοὶ παρουσίασαν τὸ ἐνσφράγιστο μαρτυρικὸ γράμμα τῆς Κοινότητας καὶ ζήτησαν τὴν ἐπικύρωσή του μὲ πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα. Ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἱκανοποιοῦν τὸ αἶτημά τους καὶ ἀπολύουν τὸ παρὸν “εἰς ἐπικύρωσιν ..., διηνεκῆ τε παρὰστασιν καὶ ἀσφάλειαν”.

Ἐπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ. Ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος², ὁ Χαλκηδόνης Ἰωαννίκιος, ὁ Δέρκων Διονύσιος, ὁ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος³, ὁ Λαρίσης Μελέτιος⁴, ὁ Σερρῶν Μελέτιος, ὁ Βιζύης Γεράσιμος, ὁ Φερσάλων Νικόδημος, ὁ Ρέοντος καὶ Πραστοῦ Νικόδημος καὶ ὁ Ἱερισοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰάκωβος⁵.

Ἀρχ.: Πρόνοιαν ἔμφρονα ποιούμενοι τῆς τῶν πραγμάτων ἀσφαλεῖ(ας) ἀνθρωποι...

1. Στη σημείωση μνημονεύεται ότι αντιγράφηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1809.
2. (β) *Μαθαῖος Petit Νωηφόρος*.
3. (β) *Μεθόδιος Petit Θεοδόσιος*.
4. (β) *Μεθόδιος ἢ Μελέτιος Petit Μελέτιος*.
5. (β) *Ἰγνάτιος Petit Ἰάκωβος*.

Ἔκδ.: P e t i t 171.

93 Ἀποδεικτικὸ καὶ μαρτυρικὸ γράμμα τῶν κατοίκων τοῦ Λινοτοπίου γιὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου

17 Αὐγούστου 1768

(Κουτί 2/III, 1768: 5-8) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 338 X 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση¹.

Ὁ Μιχάλης Θώμου, ὁ Μίσιος καὶ ἡ Ζώτω Ἀθανασίου ἀνήγγειλαν στοὺς κατοίκους τοῦ Λινοτοπίου, στὴν ἐπαρχία τοῦ Ἁγίου Καστορίας, ὅτι ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος τους ἱερομόναχος Νεκτάριος, ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὸν ἴδιο τόπο, δολοφονήθηκε ἀπὸ ληστὲς στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ζήτησαν τὴ μαρτυρία τους γιὰ τὴ συγγένεια ποὺ τοὺς συνέδεε μὲ τὸν θανόντα. Οἱ κάτοικοι βεβαιώνουν ὅτι ὁ Μιχάλης Θώμου, ὁ Μίσιος καὶ ἡ Ζώτω Ἀθανασίου εἶναι ἀνιψιοὶ τοῦ Νεκταρίου, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ —σύμφωνα μὲ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς νόμους— γνήσιοι κληρονόμοι του “διὰ τὸ διάθετον”· ὅσο γιὰ τὰ ἀνήλικα ὄρφανά τοῦ Ἀθανασίου, διορίζεται ἐπίτροπός τους ὁ Πάνκος χατζη-Γεωργίου, νόμιμος σύζυγος τῆς Ζώτως. Ἀποδεικνύοντας μὲ τὸ παρὸν τὴ συγγενεία τους, ὁ Μιχάλης Θώμου καὶ ὁ Πάνκος χατζη-Γεωργίου θὰ κινηθοῦν μὲ κάθε τρόπο σὲ ἀναζήτηση τῆς περιουσίας τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου, αὐτῆς δηλ. ποὺ ἄρπαξαν οἱ ληστὲς καὶ αὐτῆς ποὺ ἀπέμεινε².

Ἐπιγράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ χατζη-Παρθένιος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, ὁ Θεολόγος Γεωργίου, ὁ Νάντζος τοῦ Τέρπου, ὁ Κώνστας Δότζης, ὁ Ἀθανάσιος Δήμητςου, ὁ Κώνστας τοῦ Νίτζου, ὁ Ἀδάμης τοῦ Νίσκου, ὁ Δημήτρης Γεωργίου, ὁ Μίχος Φώντου, ὁ Μιχάλης τοῦ Γεωργίου, ὁ Νάνος Ἀδάμη, ὁ παπα-Ἰωάννης, ὁ Μιχάλης βεκιλῆς “τῆς χώρας”, ὁ παπα-Νικόλαος, ὁ Δημήτριος ἱερεὺς, ὁ Δημήτρης παπα-Πάννη καὶ ὁ Στίλος Μπέκου.

Ἄρχ.: † Δια του παροντος αποδικτικου εντοπογράφου μαρτυρικου ημων γραμματος δilon καθυστατε οτι ο Μιχάλης Θόμου ...

1. Στη σημ.: *Το παρὼν εἶναι ἰσῶν τοῦ σιστατικού γραμματος | ὁποῦ ἔφεραν ἡ νταβατζίδες του παπ(α) Νεκτάριου | ἀπο το χωρίον τους : 1768 Σεπτεμβρίου | 15.*

2. Βλ. ἀρ. 95.

94 Γράμμα Μυκονιατῶν γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ Μάρκου Καλιάρχου ὡς ἐπιτρόπου τῆς Πακουμίνας, συζύγου καὶ κληρονόμου τοῦ Πώργη ρεῖζη Καλιάρχου

26 Αὐγούστου 1768

(Κουτί 2/III, 1768: 67-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 295 x 202. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πώργη ρεῖζη Καλιάρχου στὸ Χιλανδάρει, οἱ Χιλανδαρινοὶ ζήτησαν μὲ ἐπιστολὴ τους ἀπὸ τὴ σύζυγο τοῦ θανόντος, στὴ Μύκονο, νὰ ὀρίσει ἐπίτροπό της (“ἐπιτροπικὸν”) γιὰ νὰ παραλάβει τὴν περιουσίαν του. Ἡ σύζυγος τοῦ Πώργη, ἡ Πακουμίνα, προσήλθε στὴν καντζηλαρία Μυκόνου καὶ κατέστησε ἐνώπιον τῶν ἐπιτρόπων καὶ προεστῶν τοῦ νησιοῦ, καθὼς καὶ ἄλλων μαρτύρων, κύριο καὶ καθολικὸ ἐπίτροπό της τὸν γιὸ της Μάρκο Καλιάρχο. Ὁ Μάρκος θὰ μεταβεῖ στὸ μοναστήρι καὶ θὰ παραλάβει γιὰ λογαριασμὸ [τῆς μητέρας του] ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα Γεράσιμο τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τοῦ πατέρα του, ὅπως αὐτὰ εἶχαν σημειωθεῖ ἐπακριβῶς στὸ γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν ἡ Πακουμίνα παρακαλεῖ τὸν Γεράσιμο νὰ γίνει ἡ παράδοση τῶν πραγμάτων χωρὶς ἐμπόδιο, ὥστε ἡ ἴδια νὰ τὰ πουλήσει καὶ νὰ ἐξασφαλίσει τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Παρόντες κατὰ τὴν ὑπογραφή ἦταν οἱ προεστοὶ τῆς Μυκόνου, οἱ πλοικτῆτες (*καβοκύριοι*) τοῦ καρβιοῦ τοῦ Νικηφόρου ρεῖζη καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς (“σοῦληδες”) τοῦ Πώργη.

Ὑπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Ἰωάννης Παπαδάκης ἐπίτροπος Μυκόνου, ὁ Νικολάκης Πολίτης ἐπίτροπος Μυκόνου, ὁ Πέτρος Γκύζης (*Γγήζης*), ὁ Φραζίσκος Π(.)ραζάνης (:), ὁ Παννάκης Καλογεράς καὶ ὁ Γρηγόριος Ἀρτακηνὸς νοτάριος δημόσιος.

Ἄρχ.: ... † Ἐπειδὴ *κα(ι)* νὰ ἔδωσεν τὸ κοινὸν χρέος ὁ ποτε *κνρ* Πώργης ρεῖζης | Καλιάρχου ...

95 **Γράμμα τῶν συγγενῶν τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου γιὰ τὴ διαλεύκανση τῆς δολοφονίας του καὶ ἐξοφλητικῶ τῶν ἐξόδων μετάβασης καὶ παραμονῆς τους στὸ Ἅγιον Ὅρος**

19 Σεπτεμβρίου 1768

(Κουτὶ 2/ΠΙ, 1768: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 307 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάν καστανόχρωμο. – Διατήρηση μέτρια, ἐξίτηλο στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου Μιχαήλς Δημήτρως Θωμοῦ καὶ Μίσιος —[ἐκπροσωπώντας καὶ] τὴ Ζώτῳ Ἀθανασίῳ— μετέβησαν στὸ Ἅγιον Ὅρος ἀπὸ τὸ Λινοτόπιο τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἁγίου Καστορίας γιὰ νὰ ἐρευνήσουν τὰ σχετικά μὲ τὴ δολοφονία του ἀπὸ ληστὲς στὸ χιλανδαρινὸ κελλίῳ τοῦ Τιμίῳ Προδρόμῳ στὶς Καρυές. Μαζί τους μετέφεραν “χοτζέτι μαρτυρικὸν” ἀπὸ τὸν καθὴ τῆς Χροῦπιστας καὶ ἐμμάρτυρο γράμμα συγχωριανῶν τους ποὺ πιστοποιοῦσε τὴ συγγενεία τους μὲ τὸν θανόντα καὶ τὴν ἐπιτροπεία τῶν ὄρφανῶν τοῦ Ἀθανασίου¹. Μετὰ ἀπὸ προσεκτικὴ ἐρευνα πείσθησαν ὅτι οἱ ἐξιδράστες τοῦ φόνου καὶ τῆς ληστείας προέρχονταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Ραβούνα: αὐτοὶ συνελήφθησαν μετὰ ἀπὸ μαρτυρία συγχωριανῶν τους καὶ παραδόθηκαν σὲ “βασιλικὴν κρίσιν” στὴ Θεσσαλονίκη. Ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα [τεσσάρων (·)]: Βασίλειος, Θεόδωρος ὁ Μαλάκης, Θεόδωρος Μεκανάκης καὶ Ματζάνος. Βεβαιώθηκαν, συνεπῶς, ὅτι τὸ μοναστήρι καὶ οἱ Ἁγιορεῖτες οὔτε εἶχαν ὅποια-δήποτε ἀνάμειξη στὸ ἔγκλημα οὔτε βρίσκεται στὴν κατοχὴ τους κάτι ἀπὸ τὰ διαρπαγένητα πράγματα καὶ χρήματα τοῦ Νεκταρίου.

Οἱ Χιλανδαρινοί, μᾶς καὶ τὸ θύμα ὑπῆρξε συγκοινοβιάτης τους, κάλυψαν ὅλα τὰ ἔξοδα μετάβασης καὶ παραμονῆς τῶν συγγενῶν του. Ὁ Μιχαήλς Θωμοῦ, ὁ Μίσιος καὶ ἡ Ζώτῳ Ἀθανασίῳ βεβαιώνουν μὲ τὸ παρὸν ὅτι παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Ὅρους, τόσο οἱ ἴδιοι ὅσο καὶ κάθε ἄλλος συγγενῆς τους².

Ἐπογράφουν: Ὁ Πάνκος τοῦ “ποτέ” χατζη-Γεωργίου, σύζυγος τῆς Ζώτῳ καὶ ἐπίτροπος τοῦ ὄρφανοῦ Μίσιου, καὶ ὁ Μιχαήλς τοῦ Θωμοῦ, ἐπίτροπος καὶ τῶν ὑπόλοιπων ἀδελφῶν του Δήμητρως. Ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος τῆς Λαύρας Ἀνθίμος, ὁ Βατοπεδίου Θεόγνωστος (·), ὁ Ἀνανίας Ἰβηρίτης, ὁ προηγούμενος τοῦ Δοχειαρίου καὶ ἐπιστάτης τοῦ Ὅρους Κύριλλος, ὁ παπα-Ἰάκωβος, ὁ χατζη-Γαβριήλς, ὁ Γεράσιμος καὶ ὁ Νικόλας.

Ἄρχ.: † *Διὰ τὸ παρόντος γράματος φανερόνομεν ἡμεῖς ἰεπωκάτοθεν γεγραμενὶ ἡ συγγενεῖς του μακαριτου σὴν ἱερόμονάχης Νεκταρίου ...*

1. Βλ. άφ. 93.

2. Στη σημ.: *Καταλακάς ιδιώχειρος οποι έδωσαν οι νταβατζίδες του παπ(α) Νεκταρίου.*

96 Άποδεικτικό γράμμα του Στέργιου του Δημήτρη για τὸ χρέος του ἀπὸ τὴν ἀγορὰ ἐνὸς ἀλόγου

18 Νοεμβρίου 1768

(Κουτί 2/III, 1768: 45-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 162 x 110. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Στέργιος τοῦ Δημήτρη, [Ξυλάς¹] ἀπὸ τὸ χωριὸ Ρεβινίκια, ἀγόρασε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι ἕνα ἄλογο ἔναντι 26 γροσίων. Μὲ τὸ παρὸν ὑπόσχεται ὅτι θὰ καταβάλει τὸ τίμημα ὅταν πωληθοῦν τὰ ξύλα πὸ ὑλοτομεῖ στὸν τόπο τοῦ Χιλανδαρίου.

Ἐπογράφει ὁ Στέργιος (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἐρχ.: † *Διὰ τὸ παρόντος ἡμῶν ἀποδεικτικὸν γράμματος φανερώων ἐγώ, ὁ Στέργιος τοῦ Δημήτρη, νῦς...*

1. Στη σημείωση.

97 Ἐγγραφο τοῦ Ἄντωνίου Χιλανδαρινοῦ γιὰ τὴν παραλαβὴ κειμηλίων

1768

(Κουτί 2/III, 1768: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 202 x 132. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Ἄντωνίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ γέροντας τοῦ Χιλανδαρίου Ἄντωνιος, ξεκινώντας γιὰ τὸ “ταξιδιόν” του [στὸ Βελιγράδι¹] μαζί μὲ τὸν παπα-Νικόδημο, παρέλαβε λείψανα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τοῦ ἁγίου Προκοπίου, καθὼς καὶ ἕνα σταυρὸ καὶ ἕνα πετραχίλι. Κατὰ τὴν παράδοση τῶν κειμηλίων διατελοῦσε καθηγούμενος ὁ Παρθένιος καὶ σκευοφύλακας ὁ Βησσαρίων.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὰ λείψανα, συνολικὰ τρία κομμάτια, καὶ ὁ σταυρὸς προέρχονται ἀπὸ τὸ σκευοφυλάκιο.

Ἐπογράφει ὁ παπα-Νικόδημος (σλαβ.)².

Ἄρχ.: Ἐγὼ ὁ κύριος Ἀντόνιος γέροντας του | Χηλανταρίου ὄντας θελησα να | κληησου εἰς
το ταξηδεῖον ...

1. Ἀναγράφεται στὴ σημείωση.
2. Μτρν., μὲ ἄλλο χέρι, Νικόδημος ἱερομόναχος (σλαβ.).

98 Γράμμα τοῦ Δημητρίου, γιοῦ τοῦ Νικόλα, γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κλη- ρονομιᾶς τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοδώρου

12 Φεβρουαρίου 1769

(Κουτί 2/III, 1769: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 154. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ἄρχ.: Ὁ Δημήτριος, γιὸς τοῦ Νικόλα, ἀπὸ τὸ χωριὸ Καϊατζί(ι)οῖ, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ “στοιχητοῦ” ἀδελφοῦ του Θεοδώρου στὸ Χιλανδάρι, ἦλθε στὸ μοναστήρι καὶ παρέλαβε ὡς κληρονόμος τὰ ροῦχα καὶ ὄ,τι ἄλλο ἀνῆκε στὸν θανόντα. Τὰ “θαπτικά”, ποὺ εἶχαν δαπανήσει [οἱ Χιλανδαρινοί], χαρίσθηκαν γιὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρία τους. Ὁ ἴδιος, καὶ κάθε ἄλλος συγγενὴς τοῦ Θεοδώρου, παραιτοῦνται ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἀξίωση· σὲ ἀντίθετη περιπτώση, ἐπιση-
ονται ἀρῆς σὲ βάρος τοῦ ὑπαίτιου¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ Δημήτριος, γιὸς τοῦ Νικόλα· μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος Νικηφόρος, ὁ Κωνστάντιος καὶ ὁ Σάββας ἱερομόναχος καὶ πνευματικός.

Ἄρχ.: ἦ Δια τοῦ παρώντος γράματος διλοποιῶ κ(αι) φανερόνω ἐγὼ ὁ Δημήτριος ὁ ὡς
τοῦ Νικόλα ...

1. Στὴ σημ.: Κάτηλακᾶς.

99 Ὁμολογία Συγκιωτῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση βοσκοτόπων στὸ Χιλανδάρι

1 Ἀπριλίου¹ 1769

(Κουτί 2/III, 1769: 67-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 158. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οί Συκιώτες, ὁ πρῶν ὀικονόμος, ὁ παπα-οἰκονόμος, ὁ Ἀγγελῆς, ὁ Θόδωρος, ὁ Ἀναστάσης (*Ανεστασις*) καὶ ὅλοι οἱ χωριανοὶ “μικροὶ καὶ μεγάλοι”, ἐκμίσθωσαν (“πωλήσαμε”) στὸ Χιλανδάρει, γιὰ τὴ βοσκή τῶν προβάτων, τὸν βοσκότοπο (“κισιλά”) τῆς Παλαιόχωρας γιὰ δύο χρόνια καὶ τὸ λιβάδι (“τζαῖρι”) γιὰ ἓνα χρόνο. Τὸ τίμημα ὀρίσθηκε στὰ 180 γρόσια.

Ἀρχ.:) *Δια το παρόντος γράματος γράφομε κ(αι) ωμῶλογῶμε εμεις εἴ Συκείοτις ...*

1. Σεπτεμβρίου (διαγραμμένο).

Ἐκδ.: Πα π ἄ γ γ ε λ ο ς, *Τορώνη*, ἀρ. 2.

100 Ἐπιστολὴ τοῦ γερο-Μανόλη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμου καὶ τὸν προηγούμενο Στέφανο

10 Μαΐου 1769

(Κουτὶ 2/Π, 1769: 61-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 212 X 166. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάν καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ γερο-Μανόλης ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα Γερασίμου καὶ τοῦ προηγούμενου Στεφάνου καὶ πληροφορήθηκε τὴν ἀνησυχία τους, καθὼς ὁ ἴδιος εἶχε παραλείψει νὰ τοὺς γράψει. Τοὺς ἐνημερώνει, λοιπόν, ὅτι ἔφθασε σῶος [στὸν προορισμὸ του]. Στέλνει τώρα τὰ 123 γρόσια, μαζί με τὰ 5 γρόσια τῆς παρηρσίας καὶ τὰ 30 γρόσια καὶ τίς 20 “πούλιες” τῆς χήρας. Ὡστόσο, [τὰ χρήματα] τοῦ παπα-Θεοκλήτου ἀκόμη δὲν ἔφθασαν· ἔτσι, τὸ ποσὸ [ποὺ στέλνει] ἀνέρχεται συνολικὰ σὲ 158 γρόσια.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ὑπόθεση τοῦ Παϊσίου, [ὁ γερο-Μανόλης] τὸν συμβούλευσε νὰ πάρει ἄδεια ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα [τῆς ἐπαρχίας], αὐτὸς ὁμοῦς ἀρνεῖται καὶ προτίθεται νὰ παραμείνει [ἐκεῖ] μέχρι τῆ γιορτῆ τοῦ ἀγίου Δημητρίου, γιὰ νὰ μαζέψει τὰ “βερεσέδια” του. Τέλος, ὁ σκευοφύλακας Γεράσιμος καὶ ὁ προηγούμενος Στέφανος προσκαλοῦνται νὰ ἐπισκεφθοῦν [τὸν γερο-Μανόλη] γιὰ ἀναφυγὴ· παλιότερα, ὅταν ἦλθε ὁ ἴδιος, ὑπῆρχε ἀναστάτωση, τώρα ὁμοῦς τὰ πράγματα εἰρήνευσαν. Ἐὰν δὲν τὸν ἐπισκεφθοῦν, ἀναμένει ἐπιστολὴ τους ὅτι παρέλαβαν τὰ χρήματα.

Ἐπιγράφει ὁ γερο-Μανόλης.

Ἀρχ.: *Χρ(ι)στὸς) ἀνέστη | † Πανοσιῶτατε ἀγ(ι)ε σκευοφύλαξ κ(υ)ρ Γεράσιμ(ε) κ(αι) κ(υ)ρ προεῖγούμενε κ(υ)ρ Στεφανῆ ...*

101 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου

14 Μαΐου 1769

(Κουτί 2/III, 1769: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 213. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Νεόφυτος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου στὶς Καρυές¹. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 750 γροσίων. Ὁ παπα-Νεόφυτος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο τὰ χαράτζια, τὴ δεκατία, “ἤγουν τὸ ταχρίλι”, καὶ τὶς σπέντζες σύμφωνα μὲ τὰ βασιλικά κατάστιχα. Ἀπαριθμεῖται ἡ κινήτη περιουσία ποῦ παραδίνεται στὸν παπα-Νεόφυτο (ιερά σκευή, βιβλία, λείψανα, εἰκόνες, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ) καὶ δρίζονται τὰ κτήματα καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ὕδρευση τοῦ κελλίου². Ἀπαριθμοῦνται ἐπίσης ὅσα ἱερά σκευή καὶ ἄμφια ἀφιέρωσε στὸ κελλίον ὁ πρῶν κελλιώτης γερο-Βενέδικτος³.

Ὑπογράφουν ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμος (σλαβ.) καὶ ὁ προηγούμενος καὶ δικαῖος τοῦ Χιλανταρίου Στέφανος.

Ἀρχ.: ἡ Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος - αψξθω - Μαΐου - ιδ' ἑλθῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱερὰν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τοῦ Χιλανταρίου ...

1. Βλ. ἀρ. 40, σμμ. 1· πρβλ. ἀρ. 29 καὶ 131.

2. Ἐπαναλαμβάνονται ὅσα διαλαμβάνεται τὸ ἀντίστοιχο ὁμολόγο μὲ ἀρ. 29.

3. Πρβλ. ἀρ. 29 καὶ 40. Στὴ σημείωση: 1770 - *Ιουλλίου - 12 - Τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ κελίου ὁμολογία ἢ ὅπου τὸ ἤγεν ὁ παπ(α) Νεόφυτος κ(αὶ) το ἀγόρασεν ὁ γέρω Κωνστάντιος ἢ κ(αὶ) ἐγενε ὁμολογία νέα εἰς τὸν Κωνσταντιν.*

102 Συμφωνητικὸ γράμμα μεταξὺ τῶν Ἱερισσιωτῶν καὶ τῶν Χιλανδαρινῶν

21 Σεπτεμβρίου 1769

(Κουτί 2/III, 1769: 63-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 167. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ ὑπογεγραμμένοι, μαζὶ μὲ τοὺς γέροντες τῆς Ἱερισσοῦ καὶ ὄλους τοὺς ραγιαδες, συμφώνησαν στὴν Ἱερισσοῦ (“Ἐρισσοῦς”) μὲ τὸν προηγούμενο Νεῖλο, μὲ “θέληση” τοῦ σκευοφύλακα καὶ ὄλων τῶν Χιλανδαρινῶν πατέρων, τὰ ἐξῆς:

ὁ προηγούμενος παραχωρεῖ τὴν ἄδεια νὰ ὑλοτομεῖται ἡ περιοχὴ “ἀπὸ τὸ παλαιὸ μετόχι ἕως τὶς πόχες καὶ ἴσια ἀπάνω τὰ ραχόνια”¹. οἱ Ἱερισσιῶτες ὑπόσχονται νὰ καταβάλουν στὸ μοναστήρι 180 γροῖσια γιὰ τὴν κοπὴ τῶν ξύλων στὸν τόπο ποὺ ἀνήκει στὸ μοναστήρι. Τὰ χρήματα θὰ δώσουν στὸ μοναστήρι οἱ Πάννης ρεῖσης (“ρεῖης”) καὶ Θεοδωρῆς ρεῖσης (“ρεῖης”)· αὐτὰ θὰ συμψηφίζονται μὲ τὰ ξύλα ποὺ θὰ παίρνει τὸ μοναστήρι ἀπὸ τοὺς Ἱερισσιῶτες. Τὸ παρὸν γράφηκε σὲ δύο ἀντίγραφα καὶ κάθε μέρος κράτησε ἀπὸ ἓνα.

Ἐπογράφουν: Μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ γερο-Χρυσός, ὁ γερο-Πάννης καὶ ὁ γερο-Ποβαννάκης. Ὡς μάρτυρες, ὁ Θεοδωρῆς ρεῖης, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ Ἰωάννης ραῖσης.

Ἄρχ.: ... † Δια τοῦ παρόντος συμφωνητικῶν γράματος εσμφωνήσαν υποκατόθεν γεγραμμένη ...

1. Σύμφωνα μὲ τὴ σημείωση πρόκειται γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς Κομίτισσας.

103 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Γενέσεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου

20 Ὀκτωβρίου 1769

(Κουτὶ 2/III, 1769: 5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 309 X 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὀρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου δεξιὰ, ἔχει μεταγενέστερα ἀναγραφεῖ τὸ ὄνομα Ἰωάννης Ἄρεδ(...) (;) (ρουμ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ μοναχὸς γερο-Ματθαῖος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τῆς Γενέσεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου [στὶς Καρυές]. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 400 γροσίων. Ὁ γερο-Ματθαῖος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κατ' ἔτος τὰ βασιλικὰ χαράτζια, τὶς δεκατίες καὶ τὶς σπέντζες σύμφωνα μὲ τὸ νέο ταχίλι τοῦ βασιλικῶν ὀρισμοῦ· τὸ μοναστήρι δὲν ἔχει πλέον νὰ ζητᾶ συνδοσίαν, παγγενία ἢ (...) (;). Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποὺ παραδίδεται στὸν γερο-Ματθαῖο (βιβλία, ἄμφια, ἱερὰ σκευή, οἰκοσκευὴ, ἐργαλεῖα)· ἰδιαίτερα σημειώνεται ὅτι τὰ χαλκωματικὰ συμποσοῦνται σὲ τριάντα τρεῖς ὀκάδες. Ἀπαριθμοῦνται ἐπίσης ὅσα ἀντικείμενα ἀφιερώνονται στὸ κελλίον ὁ ἴδιος ὁ γερο-Ματθαῖος. Καταγράφονται τὰ ὄρια τοῦ κελλίου (μεγάλῃ σιγάτῃ, φράκτης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, φράκτης τῆς Κομῆσεως τῆς Παναγίας, σύνορο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ράχη, μεγάλη καστανιά, φράκτης Ἁγίου Γεωργίου) καὶ οἱ πηγὲς ὑδρευσης (ἀπὸ τὸν πλοκὸ τῆς Κομῆσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπὸ τὸ λιβάδι).

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλιανταρίου προηγούμενος Στέφανος.

Ἄρχ.: † Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος ,αψξθ^{ον} : Ὀκτωμβρίου 20 : ἐλθὼν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱεράν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν ...

104 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωακείμ Γρηγοριάτη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο

14 Μαΐου 1770

(Κουτὶ 2/III, 1770: 43-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 222 X 168. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ γερο-Διονύσιος εἶχε παλιότερα γράψει στοὺς Χιλανδαρινούς σχετικὰ μὲ τὴν ἐξάρτιση (“τακίμια”) τοῦ καραβιοῦ ποῦ τσακίσθηκε [στὴν περιοχὴ τους], ἢ ὅποια εἶχε ἀποτεθεῖ στὸν ἄρσανά τοῦ μοναστηριοῦ· οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀπάντησαν ὅτι δάνεισαν στὸν ἄνθρωπο ποῦ τὴν ἄφησε 40 γρόσια. Τώρα, ὁ Γεωργάκης [Σαμουρκάσης] καὶ ὁ ἰδιοκτῆτης (“νοικοκύρης”) τοῦ καραβιοῦ Μανολάκης ρε(γ)ῖζης Κουγιτζόγλους γράφουν στοὺς Χιλανδαρινούς ζητῶντας νὰ παραδώσουν ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τσακισμένου καϊκιοῦ στὸν γραμματοκομοστὴ Φίλιππο Ἀποστόλου, Μυκονιάτη ρε(γ)ῖζης, καθὼς καὶ νὰ λάβουν ἀπὸ αὐτὸν τὰ 40 γρόσια τοῦ δανείου. Οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει μὲ τὴ σειρά τους νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Φίλιππο ἰδιόχειρο γράμμα, ὅπου θὰ φαίνεται σὲ ποιά πράγματα ἀφορᾷ ἡ παράδοση (“τεσλίμι”), τὸ ὅποιο καὶ νὰ τὸ ἀποστειλοῦν στὸν Ἰωακείμ¹.

Ἐπογράφει ὁ Ἰωακείμ Γρηγοριάτης· σὲ ὑπερόγραφο, παρακαλεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ φροντίσουν μὲ ἐπιμέλεια τὴν ὑπόθεση, πράγμα γιὰ τὸ ὅποιο θὰ τοὺς ἀναγνωρίσει μεγάλη χάρη, καθὼς οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἶναι “ἐπιμεληταὶ” τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: † Ἅγιο πατέρες τις σεβασμία μοις του Χιλάνταριου, ἀδελφικὸς ἀσπαζόμεθα, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 105 καὶ 106.

105 Ἐπιστολή τοῦ Μανολάκη Κουγουζούγλου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο

14 Μαΐου 1770

(Κουτί 2/III, 1770: 41-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφρ.) 222 x 162. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Ἄγιον Ὄρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ γερο-Διονύσιος, μετὰ ἀπὸ παράκληση τοῦ Μανολάκη Κουγουζούγλου, εἶχε παλιότερα γράψει [στὸν σκευοφύλακα Γεράσιμο] σχετικὰ μὲ τὰ πράγματα τοῦ τσακισμένου καραβιοῦ του, ποὺ ἄφησε στὸν ἄρσανά [τοῦ Χιλανδαρίου] ὁ Πιάνης Μουνουχὸς Μυκονιάτης. [Ὁ σκευοφύλακας Γεράσιμος] εἶχε ἀπαντήσει σχετικὰ, προσέθεσε μάλιστα ὅτι ἔδωσε στὸν Πιάνη Μουνουχὸ 40 γρόσια [δανεικά].

Τώρα, ὁ Μανολάκης καθιστᾷ ἐπίτροπό του τὸν Φίλιππο Ἀποστόλου Μυκονιάτη καὶ παρακαλεῖ τὸν Γεράσιμο, ὅταν φθάσει ὁ ἐπίτροπος στὸ Ἄγιον Ὄρος, νὰ λάβει τὰ 40 γρόσια καὶ νὰ κάνει τὴν παράδοση (“τεσλίμι”) ὄλων τῶν πραγμάτων τοῦ καϊκιῦ· γιὰ ὅ,τι βρεθεῖ, νὰ λάβει ἀπὸ τὸν Φίλιππο ἰδιόχειρο κατάστιχο καὶ νὰ τὸ ἀποστείλει στὸν πατέρα (Γ)Ἰωακείμ [Γρηγοριάτη]. Ἔτσι, ὅταν τὸ κατάστιχο φθάσει στὰ χέρια τοῦ Μανολάκη, θὰ πληροφορηθεῖ καὶ αὐτὸς ποῖα πράγματα παραδόθηκαν¹.

Ἐπομένως, ὁ Μανολάκης Κουγουζούγλου. Μετὰ τὴν ὑπογραφή, ὁ Γεωργιάκης Σαμουρκάσης παρακαλεῖ ἰδιόχειρα [τὸν σκευοφύλακα Γεράσιμο] νὰ πράξει ὅ,τι ὁ Μανολάκης (“Μανολάκη ρεγίξης Κογιτζόγλους”) προανέφερε.

Ἀρχ.: † Τὴν πανοσιότητά σου ἄγιε σκευοφύλαξ εὐλαβῶς προσκυνῶ | Ηχαμὲ. παράκλῆση τὸν γεροῦ Διονυσίου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 104 καὶ 106.

106 Γράμμα τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου Μυκονιάτη γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν χαλασμάτων τοῦ τσακισμένου καραβιοῦ τοῦ Μανολάκη ρεῖση Κουγιζόγλου

8 Ἰουνίου 1770

(Κουτί 2/III, 1770: 45-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφρ.) 213 x 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος τοῦ Ἀποστόλη Μυκονιάτης, ἐπίτροπος καὶ σύδεκνος τοῦ Μανολάκη ρεῖση Κουγιζόγλου, προσῆλθε στὸ Χιλανδάρει γιὰ νὰ παραλάβει τὰ πράγματα τοῦ καραβιοῦ ποὺ τσακίσθηκε στὸν ἄρσανά τοῦ μοναστηριοῦ. Ἐκεῖ βεβαιώθηκε ὅτι ὁ καραβοκύρης Πάννης Μουνουχὸς Μυκονιάτης εἶχε πάρει ὅλα τὰ χαλάσματα (“χαλάτια”) τοῦ καραβιοῦ καὶ δὲν ἔμεινε τίποτε ἄλλο [στὸν ἄρσανά] ἐκτὸς ἀπὸ τρία σίδερα, τὸ μεγάλο κατάρτι, μία ἀντένα τῆς μαϊστρας, ἓνα ἀντενάλι τῆς “γιαγιᾶς”, μία παλιὰ ἀχρηστη γουμενέτα καὶ τὸ τιμόνι, σκαμμένο καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ὁ Φίλιππος παρέλαβε ὅλα τὰ ἀντικείμενα καὶ συντάξε τὸ παρόν, ὥστε νὰ μὴν ἐνοχληθεῖ στὸ μέλλον τὸ μοναστήρι ἀπὸ τὴν ἔγερση κάποιας ἀξίωσης¹.

Ἐπογοῦραει ὁ Φίλιππος τοῦ Ἀποστόλη Μυκονιάτης.

Ἄρχ.: *Τὴν σημερο φανερονο κ(αί) ομολογο εγο ο ηποικατοθεν γεγραμενος ο Φιλιππος του Αποστολι | Μηκονιατις ...*

1. Πρὸβλ. ἀρ. 104 καὶ 105.

107 Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴ συμφωνία πώλησης ξύλων στοὺς Μήλιο καὶ Πέτρο

18 Ἰουλίου 1770

(Κουτὶ 2/III, 1770: 37-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 222 x 168. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Οἱ Μήλιος καὶ Πέτρος εἶχαν συμφωνήσει νὰ κόψουν ξύλα στὸν τόπο [τοῦ Χιλανδαρίου] καὶ πουλώντας τα νὰ παίρνουν οἱ ἴδιοι ἓνα ἄσπρο στὸ κάθε ζύγι καὶ τὸ ὑπόλοιπο ποσὸ νὰ τὸ μοιράζονται μισὰ καὶ μισὰ μὲ τὸ μοναστήρι. Ὅσο, κάποια ἀπὸ τὰ ξύλα παρέμειναν ἀδιάθετα, εἴκοσι μία στοῖβες τοῦ Μήλιου καὶ δώδεκα τοῦ Πέτρου. Ἐπειδὴ τώρα ἔφθασε ἡ ἐποχὴ ἀναχώρησης γιὰ τὸν τόπο τους, συμφωνοῦν [μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς] ὅτι τὰ ξύλα θὰ παραμείνουν ἐκεῖ ὅταν ἐπιστρέψουν, ἐὰν τὰ ξύλα ἔχουν πουληθεῖ, [οἱ Χιλανδαρινοὶ] θὰ τοὺς ἀποδώσουν λογαριασμὸ σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους τῆς ἀρχικῆς συμφωνίας. Ἐπιπλέον, οἱ Χιλανδαρινοὶ ἔδωσαν στὸν Πέτρο ἓνα μουλάρει ἀντὶ 37 γροαίων, τὰ ὁποῖα θὰ συνυπολογισθοῦν στὸν λογαριασμὸ του μετὰ τὴν πώληση τῶν ξύλων.

Ἐπογοῦραφουν: Ὁ σκεοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Στέφανος. Ὡς μάρτυρες, ὁ Ἀνανίας [Ἰβηρίτης] καὶ ὁ ἀρχιμανδριτῆς Ἰωαννίκιος Ἰβηρίτης.

Ἄρχ.: † Δια τοῦ παρόντος γράμματος γίνεται ἴδιον ὅτι κατα | τὴν συμφωνίην ὁποῦ ἤχαμεν με τὸν Μύληον ...

108 Γράμμα Σιμωνοπετριτῶν γιὰ τὴν παραλαβὴ λειψάνων

8 Σεπτεμβρίου 1770

(Κουτὶ 2/ΠΙ, 1770: 39-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ σκευοφύλακας γερο-Ἀκάκιος καὶ ὁ γερο-Νικόδημος βεβαιώνουν ὅτι παρέλαβαν ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα παπα-Στέφανο Χιλανδαρινὸ τὰ ἅγια λείψανα τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας. Τὰ ἅγια λείψανα προηγουμένως βρισκόνταν ὡς ἐνέχυρο στὰ χεῖρα τοῦ κέμπετζη Δημήτρη Μπουρνούσουζη, κατόπιν τὰ ἔλαβε ὁ τζελεπὴς Σκαρλατάκης καί, τέλος, δόθηκαν ἀπὸ αὐτὸν στὸν παπα-Στέφανο.

Ἐπογοράφουν ὁ σκευοφύλαξ τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἀκάκιος καὶ ὁ Νικόδημος Πετριώτης.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος γίνεται ἴδιον, ὅτι τὰ ἅγια | λείψανα τῆς σεβασμίας μονῆς Σίμωνος Πέτρας, ...

109 Γράμμα γερόντων τῆς Νεγρίτας

15 Δεκεμβρίου 1770

(Κουτὶ 2/ΠΙ, 1770: 49-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 150 X 200. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οἱ γέροντες τῆς Νεγρίτας γερο-Παναγιώτης, γερο-Στάθης, γερο-Παναγιώτης Παζαρλῆς, γερο-Λήτας, Παναγιώτης παπα-Δημήτρη, Πώργης Χατζοῦδη, πρωτοπαπᾶς παπα-Ἰωάννης, παπα-Ἀγοραστὸς καὶ παπα-Φυλακτὸς ὑπόσχονται νὰ δίνουν κάθε χρόνο “χάριν εὐλαβείας” ἕνα “κόλλυβο”, δηλ. 25 γρόσια, στὸ Χιλανδάρι ὥστε νὰ μνημονεύονται ἀκατάπαυστα τὰ ὀνόματά τους.

Ἐπογοράφουν, ἰδιόχειρα ἢ μὲ τὸ χεῖρι ἄλλων, ὁ γερο-Παναγιώτης, ὁ γερο-Στάθης, ὁ γερο-Παναγιώτης [Παζαρλῆς], ὁ γερο-Λήτας, ὁ Παναγιώτης παπα-Δημήτρη, ὁ Πώργης Χατζο(ῦ)δη, ὁ παπα-Βασιλικὸς (μὲ τὴν ἔνδειξη “συναδελφός”), ὁ πρωτοπαπᾶς ἱερεὺς [Ἰωάννης], ὁ παπα-Ἀγοραστὸς καὶ ὁ παπα-Φυλακτὸς.

Ἀρχ.: †) *Μετὸ παρὸν φανερώσασμεν ἡμεῖς ἢ γέροντες τοῦ χωρίου Νεγρίτας ὁ τε γέρω Παναγιώτης ...*

110 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ

25 Μαΐου 1772

(Κουτί 2/ΠΙ, 1772: 9-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 335 x 232. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ορθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Κοσμᾶς ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ κοντὰ στὸ κονάκι [στὶς Καρυές]. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ Μητροφάνης. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 500 γροσίων. Τὸ ταχρίλι (“ταχρίρι”) καὶ ἡ σπέντζα τοῦ κελλίου ἀνέρχονται σὲ 10 γρόσια καὶ 37 παράδες τὸ ἔτος. Ἡ περιοχή τοῦ κελλίου ὀρίζεται ἀπὸ τὸν φράκτη ὀλόγουρά του· τὸ κελλίον ὑδρεύεται ἀπὸ τὸν μύλο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (ἕνα “μασούρι”) καὶ ξεχωριστὰ δικαιούται νὰ παίρνει ἀπὸ τὸν ἴδιο μύλο νερὸ γιὰ πότισμα τὶς ὥρες τῆς ἀργίας του¹. Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐμπίπτει ἀμπέλι καὶ περιβόλι στὴ “μεσαμπελιά”· τὰ σύνορά του ὀρίζουν τὸ κάγκελλο, ὁ κατήφορος, ὁ ζωγραφίτικος λάκκος μέχρι τὰ λεπτοκάρυα τῆς Κομῆσεως τῆς Παναγίας καί, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, [τὸ κελλίον] τῆς Ἀναλήψεως καὶ [τὸ κελλίον] τῶν Ἀρχαγγέλων. Στὴν κυριότητά του ἐμπίπτουν ἐπίσης ἕνας ἐλαιώνας στὴ Ποβάνιτζα, ἀπὸ τὸν ζωγραφίτικο λάκκο μέχρι τὸν λάκκο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καθὼς καὶ ἡ στράτα στὴν ἄκρη τοῦ [χιλανδαρινοῦ] λιβαδιοῦ ποῦ ὀδηγεῖ στὸ ἀμπέλι². Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίνεται στὴ συνοδεία (ἱερὰ σκεύη, βιβλία, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ)³.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ παπα-Κοσμᾶς, εἰκονογράφος, ἀφιέρωσε [στὸ κελλίον] ἕνα ρακοκάξανο μὲ μπακιρένιο καπάκι καὶ λουλά, εἴκοσι πέντε ὀκάδες (χέρι Βησσαρίωνος).

Ὑπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου προηγούμενος Βησσαρίων.

Ἀρχ.: *Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος. 1772 : Μαῖω 25 : ἐλθὼν πρὸς τὴν ἡμετέραν βασιλικὴν μονὴν τοῦ Χιλανταρίου ὁ ἱερομονάχος παπ(α) κὴρ Κοσμᾶς, ...*

1. Πρβλ. *Ἀρχεῖο Ἐηροποτάμου*, ἀρ. 58.

2. Σὲ μεταγενέστερο ὁμολόγο, μεταφρασμένο ἀπὸ τὴν οὐκραϊκήν (βλ. ἀρ. 111, σμ. 1), διευκρινίζεται ὅτι ὁ δρόμος στὴν ἄκρη τοῦ λιβαδιοῦ παραχωρήθηκε γιὰ τὴν εὐκολότερη πρόσβαση στὰ κελλία τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου μετὰ τὴν καταβολὴν 10 γροσίων ἀπὸ τὸ καθέναν.

3. Πρβλ. ἀρ. 111 καὶ 378· γιὰ τὰ ὁμολόγια βλ., κυρίως, ἀρ. 111, σμ. 1.

111 'Ομόλογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ

[μετὰ τὸ 1772]¹

(Κουτί 2/III, 1772: 5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 347 x 233. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Κοσμᾶς ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ κοντὰ στὸ κονάκι [στὶς Καρυές]. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρονται ὁ γερο-Ἰωαννίκιος καὶ ὁ διάκος Ἰωακείμ (μιγν. προσθήκη). Καταγράφονται ἡ τιμὴ πώλησης τοῦ κελλίου, τὰ ἐτήσια βάρη του γιὰ τὸ ταχυλί καὶ τὴ σπέντζα, ἡ περιοχὴ τοῦ κελλίου, οἱ ὄροι ὑδρευσεῖς του, τὰ ἀκίνητα ποῦ ἐμπίπτουν στὴν κυριότητά του καὶ ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίνεται στὴ συνοδεία².

Ἐπιγράφουν ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιὴλ καὶ ὁ προηγούμενος Χιλανδαρίου Γεράσιμος (σλαβ.).

Ἄρχ.: Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1772 : Μαῖψ 25 ἔλθων πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱεράν, κ(αι) βασιλικὴν | μονὴν τοῦ Χηλανταρίου ὁ ὁσώτατος ἐν ἱερομονάχοις παπ(α) κὴρ Κοσμᾶς, ...

1. Πὰ τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ σώζονται συνολικὰ τρία ὁμόλογα τοῦ 18ου αἰ. (ἀρ. **110**, **111** καὶ **378**): ἐπίσης, στὸ ἀρχεῖο ἀπόκειται μετάφραση παρόμοιου ὁμολόγου ἀπὸ τῆ σλαβικῆ (Κουτί 2/III, 1772: 1-4). Τὰ ὁμόλογα μὲ ἀρ. **110** καὶ **111** εἶναι σχεδὸν πανομοιότυπα καὶ φέρουν, ὅπως ἐξᾴλλου καὶ τὸ μεταφρασμένο ὁμόλογο, τὴν ἴδια ἡμερομηνία: ὠστόσο, δὲν συμπίπτει ἀνάμεσά τους τὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου. Συγκεκριμένα, τὸ κελλίον φαίνεται νὰ παραχωρήθηκε ἀρχικὰ στὸν παπα-Κοσμᾶ μὲ συνοδεία του τὸν Μητροφάνη (ἀρ. **110**). Ἀργότερα, ὅμως, προσετέθη στὴ συνοδεία ὁ μοναχὸς Ἰωαννίκιος (μιτφρ. ὁμόλογο) καὶ τὸ τριπρόσωπο μεταβλήθηκε ἐκ νέου ὅταν τὴ χηρεύουσα θέση τοῦ Μητροφάνη κατέλαβε ὁ διάκος (μετέπειτα παπάς) Ἰωακείμ (μιγν. προσθήκη στὸ ὁμόλογο μὲ ἀρ. **111**), στὸν ὁποῖο τελικὰ περιήλθε τὸ κελλίον τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1800 (ἀρ. **378**). Οἱ μεταβολές αὐτὲς ἐπέβαλαν τὴ σύνταξη τροποποιημένων ὁμολόγων, τὰ ὁποῖα ἐν πολλοῖς ἀντέγραφαν τὸ πρωμότερο μὲ ἀρ. **110** καί, μολοντὶ μεταγενέστερα, διατηροῦσαν ἐκ παραδρομῆς (:) τὴν ἡμερομηνία του. Εἰδικότερα, γιὰ τὴ χρονολόγησή του παρόντος, μπορεῖ ἐνδεικτικὰ νὰ ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι ὁ Δανιὴλ ὑπογράφηκε ὡς σκευοφύλακας ἀνάλογο ὁμόλογο τῆς 10ης Ἰουλίου 1775 (ἀρ. **131**)³ τέλος, στὴ σημείωση τοῦ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία 1 Σεπτεμβρίου 1800 μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν "ἀνανεωμένη ὁμολογία" (μιτφρ.), γεγονός ποῦ ἐπιτρέπει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὁ παπα-Ἰωακείμ ἐπικατέστηρε τὸ παρὸν ἀκριβῶς τὴ μέρα ποῦ προσήλθε στὸ Χιλανδάρει γιὰ τὴν παραχώρηση τοῦ κελλίου στὸ ὄνομά του (ἀρ. **378**). Ὅσον ἀφορᾷ στὸ μιτφρ. ὁμόλογο, αὐτὸ παρουσιάζει ἐπιπρόσθετα προβλήματα στὶς ὑπογραφές, ὅπου ἀναφέρονται ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου [καὶ ὁ (:)] προηγούμενος Εὐστράτιος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερομόναχος Γεννάδιος δικαίος: οἱ δύο ἐπώνυμοι Χιλανδαρινοὶ δὲν ἀπαντοῦν σὲ ἄλλο ἔγγραφο τῆς ἐποχῆς καί, πιθανότατα, εἶναι σύγχρονοι τῆς μετάφρασης καὶ τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ ἐν λόγω ὁμολόγου (19ος αἰ.).

2. Ἐπαναλαμβάνονται ὄσα διαλαμβάνεται τὸ ὁμολογὸ μετὰ ἀρ. 110 καὶ τὸ ὑστερόγραφό του· πρβλ. ἀρ. 378.

112 Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὸ νερὸ τῆς Κεραμίδας

[μετὰ τὸ 1772]¹

(Ἀρχαιοθήρη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτί (διφ.) 322 x 208. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριον ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σφαβ.).

Τὸ 1772 ὁ χασιακὴ ἀγάς τοῦ Ὁρους ἔφθασε περιδιαβαίνοντας στὸ νερὸ τῆς Κεραμίδας ποῦ —ἐξατίας τῶν βροχῶν— ἔρρεε ἄφθονο στὴ στράτα. Ὁ τόπος τοῦ φάνηκε ὄμορφος γιὰ ἀναψυχή, πέρασε μέσα στὸ περιβόλι τοῦ [χιλανδαρινοῦ] κελλίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔσκαψε [γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὸ νερὸ] καὶ ἔκτισε αὐθαίρετα μία βρύση. Ἐκοψε μάλιστα τὶς φορτωμένες μετὰ καρπὸ λεπτοκαριές καὶ κάθε ἄλλο δέντρο ποῦ ἐμπόδιζε τὴ θέα στὴ θάλασσα. Ὅταν ἔγινε γνωστὴ ἡ ὑπαρξὴ τῆς νέας βρύσης, ὁ καθένας καταλατοῦσε [τὰ ὄρια] τοῦ κελλίου καὶ σύχναζε ἐκεῖ μετὰ λύρες, χοροὺς καὶ φωνές. Ἔτσι, ὁ κελλιώτης [τοῦ Εὐαγγελισμοῦ] ἔφθασε νὰ μὴν ὀρίζει τὸ κτῆμα (“μουλκι”), τὰ λεπτοκάρνα, τὸ ἀμπέλι καὶ τὸν κήπο του· τόση μάλιστα ἦταν ἡ ἀναστάτωση τοῦ τόπου ὥστε οὔτε τὶς ἀκολουθίες δὲν μπορούσε νὰ διαβάσει.

Αὐτὴ ἡ ζημία καὶ ἡ περιφρόνηση ἀνάγκασε τοὺς Χιλανδαρινοὺς νὰ μεταφέρουν τὴ βρύση στὴ στράτα —ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται σήμερα— μετὰ μεγάλη ἐξοδα καὶ πολλὰς δυσκολίες, ὅπως πρόστιμα (“τξερεμέδες”) καὶ “φυλακώματα”. Μετὰ τὸ παρὸν βεβαιώνεται ὅτι τὸ νερὸ προερχόταν πάντοτε ἀπὸ τὸ κελλίον καὶ βρίσκεται στὴν ἀποκλειστικὴ ἐξουσία του· συνεπῶς, τὸ κελλίον διατηρεῖ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ παραχωρεῖ στοὺς μύλους γιὰ νὰ ἀλέθουν, ὅπως προβλέπει ἡ σχετικὴ συμφωνία.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου προηγούμενος Βησσαρίων.

Ἄρχ.: ἰ Ἐν ἔτη 1772^ω : ἐσονέβη τοιούτης λογῆς ὑπόθεσις, ὁ χασιακὴ ἀγάς τοῦ Ἁγίου Ὁρους περιδιαβάζοντας ἤλθεν ...

1. Μολονότι καὶ στὴ σημείωση (τέλη 19ου - ἀρχὲς 20οῦ αἰ.) ἀναγράφεται τὸ ἔτος 1772, ἡ ὑπογραφή τοῦ Βησσαρίωνος ὡς σκευοφύλακα ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ γράμματος ὁδηγοῦν ἀσφαλῶς σὲ μεταγενέστερη χρονολόγησι πάντως, στὴν ἴδια σημείωσιν ἡ βρύση ὀνομάζεται “Πέρα Μαντρί”.

113 Ἐπιστολή τοῦ Μικέ Κουρμούζη στὸν σκευοφύλακα Στέφανο καὶ τὴ σύναξη τῶν Χιλανδαρινῶν

15 Μαΐου 1773

(Κουτί 2/ΠΙ, 1773: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προσορισμός (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς¹. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Μικέ Κουρμούζης γράφει ἀπὸ τὴ Σμύρνη ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῆς 24ης Ἀπριλίου καὶ πληροφορήθηκε ὅτι ἐφθασαν στὴ μονὴ [Χιλανδαρίου] ὄσα κληροδότησε σὲ αὐτὴν ὁ μακαρίτης πατέρας του· πληροφορήθηκε μάλιστα ὅτι τὸ μοναστήρι ἀνταποκρίθηκε ὄχι μόνον σὲ ὄσα ὁ διαθέτης ὕρισε ἀλλὰ καὶ ἐνέγραψε τὰ καθορισμένα ὀνόματα στὸν κατάλογο τῶν κτητόρων. Πὰ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ ἐκφράζει τὴν εὐχαριστία του.

Ὁ Μικέ δέχθηκε καὶ περιποιήθηκε τὸν ἀπεσταλμένο [στὴ Σμύρνη] μοναχὸ γερο-Ἀθανάσιο, στὸν ὁποῖο καὶ μέτρησε τὰ ὑπόλοιπα 1.250 γρόσια [τῆς κληρονομίας]· ὅταν τὰ χρήματα φθάσουν [στὸ Ἅγιον Ὅρος] πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ διαθεθοῦν, σύμφωνα μὲ τὴ ρητὰ διατυπωμένη στὴ διαθήκη του θέληση τοῦ θανόντος, στὴν ἀνοικοδόμηση τῶν καμμένων κελλίων [τοῦ Χιλανδαρίου]. Σχετικὰ ἀναμένει ἀπαντητικὴ ἐπιστολή. Τέλος, ὁ ἴδιος κάνει λόγο γὰρ τὴ δυστυχία ποὺ προξένησε ὁ τωρινὸς πόλεμος, τόσο “αὐτοῦ” [στὸ Ἅγιον Ὅρος] ὄσο καὶ “αὐτόθι” [στὴ Σμύρνη], ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμον· εὐχεται ἢ θεῖα πρόνοια νὰ προστατέψει τὸν κόσμο, ἰδιαίτερα “τὸ ἐδικὸν μας γένος, ὁποῦ κατὰ κράτος ἠφάνισθη”.

Ὑπογράφει ὁ Μικέ Κουρμούζης.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ ὑπεραγάθου Θεοῦ, ὅπως διατηροῦ ἡμᾶς ἅπαντας, ἐν ὑγιεῖα δαηνεκεῖ ...

1. Τὸ verso τοῦ β' φύλλου χρησιμοποιήθηκε, προφανῶς ἀπὸ τὸν γραμματικὸ τοῦ μοναστηριοῦ, γὰρ πρόχειρες σημειώσεις. [Ὁ γραμματικὸς ἀπαριθμεῖ τὶς ἐπιστολές ποὺ ὀφείλει νὰ συντάξει]: μία ἐπιστολὴ στὸν Δημήτρη μπαλατζῆ γιὰ τὰ 20 γρόσια ποὺ ἔστειλε, μία στὸν προηγούμενο παπασαμιούλ γιὰ τὴν ξυλεία (“κερεσεῖ”) ποὺ τοῦ στέλνουν μὲ τὸν Σταμάτη ρεῖζη, ἓνα ἐπιτροπικὸ γράμμα στὸν μωσὲρ Μικέ [Κουρμούζη] καὶ ἓνα εὐχαριστικὸ γράμμα στὸν ἴδιο γιὰ τὰ 1.250 γρόσια ποὺ ἔλαβαν.

114 Ἐπιστολὴ τοῦ Θεολόγου Θεοδωρῆ στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στέφανο

9 Σεπτεμβρίου 1773

(Κουτί 2/III, 1773: 39-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 x 108. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: χιλανδαρινὸ μετόχι κοντὰ στὴν Πορτα(ριὰ) τῆς Καλαμαρίας). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Θεολόγος Θεοδωρῆ, ὅπως καὶ ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στέφανος, ὑποφέρει ἀπὸ κάποια πάθηση καί, μολονότι πάντα παίρνει “ψαζακά”, αὐτὴ δὲν ὑποχωρεῖ. Στὸν παπα-Στέφανο, μαζὶ μὲ τὶς εὐχές του γιὰ ὑγεία, στέλνει τώρα μία δωδεκάδα (“ντεστε”) τζουράπια· τὸν πληροφοροῦν ὅμως ὅτι εἶναι ἀκριβὰ καί, ἐνῶ παλιότερα κόστιζαν 2 γρόσια, τώρα μόλις πού βρῆκε νὰ τὰ ἀγοράσει 100 παράδες. Στὸν ἄνθρωπο πού θὰ φέρει τὰ τζουράπια παρακαλεῖ νὰ δοθοῦν οἱ 100 παράδες καὶ τὸ ἀγῶγι (“κιράς”), καὶ ἀναμένει ἀπάντηση.

Ὑπογράφει ὁ Θεολόγος Θεοδωρῆ.

Ἀρχ.: ... ἰ Τοῦ παναγάθου Θεοῦ δεόμενος | εἰ καὶ ἀνάξιος διὰ τὴν ἀγαθὴν τῆς ὑγίειαν κ(αι) εὐτυχίαν ...

115 Ἐπιστολὴ τοῦ Λόφτζας Ἀνθίμου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο

7 Ὀκτωβρίου 1773

(Κουτί 2/III, 1773: 51-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 330 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, σχισμένο τὸ κάτω δεξιὸ τμήμα. – Ὄρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Ἅγιον Ὅρος). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Τὸ “ταξίδιον” τοῦ παπα-Δαμασκηνοῦ¹ πλησιάζει πρὸς τὸ τέλος τῆς προ-θεσμίας του (“βαδὲ”) καὶ ἐνόψει τῆς ἐπιστροφῆς του [στὸ Ἅγιον Ὅρος] τὸν Δεκέμβριο, οἱ ἔγκριτοι χριστιανοὶ τῆς Λόφτζας παρακάλεσαν τὸν Λόφτζας Ἀνθιμο νὰ γράψει [στοὺς Χιλανδαρινούς] καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἄμεση ἀποστολὴ τοῦ προηγουμένου παπα-Γρηγορίου. Ὁ Ἀνθιμος εἰσάκουσε τὸ αἴτημα καὶ ζητᾷ τὴν ἄμεση ἀποστολὴ τοῦ τελευταίου, ὁ ὁποῖος εἶναι “δεδοκιμασμένος καὶ γνώ-

ριμος”. Ἐὰν ὅμως [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἀγνοήσουν τὴν παρούσα καὶ ἀποστείλουν ἄλλο πρόσωπο, τότε ὁ ἀπεσταλμένος τους θὰ ἐπιστρέψει ἄπρακτος.

“Ὅσον ἀφορᾷ στὶς φλυαρίες ποὺ ἔχουν γραφεῖ κατὰ τοῦ παπα-Γρηγορίου, αὐτὲς μᾶλλον ὀφείλονται στὴν ἀνοχή τοῦ Ἀνθίμου, ὁ ὁποῖος —ἀπὸ εὐνοια πρὸς τὴ μονὴ [Χιλανδαρίου]— ἄφησε ἀτιμώρητη “τὴν αὐθάδεια τῶν τοιούτων κακεντρεχῶν ἐπιβούλων καὶ σκανδαλοποιῶν καλογῆρων”.

Σὲ ὑστερόγραφο: Στὴν ἐπαρχία Φιλιππουπόλεως βρισκόταν ἕνας “ταξιδιώτης”, μὲ τὸ ὄνομα Δαβίδ, καὶ εἶχε συνοδὸ τοῦ κάποιον Μάξιμο ἀπὸ τὴ Λόφτζα. Ὁ Μάξιμος εἶχε 50 γρόσια “πατρικά του” καὶ ἕνα σταυρὸ. Ὅταν ὁ Δαβίδ πέθανε, ἡ περιουσία του περιῆλθε στὸ μοναστήρι. Ὁ Μάξιμος ὅμως ζητᾷ —μαζὶ μὲ τὰ 50 γρόσια καὶ τὸν σταυρὸ— “μισθὸν δουλεύσεως” πολλῶν χρόνων καὶ ἀπειλεῖ τοὺς “ταξιδιώτες” [τοῦ Χιλανδαρίου]. “Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς μισθοὺς, ἔχει μεταπεισθεῖ ἐξακολουθεῖ ὅμως ἀνυποχώρητα νὰ ζητᾷ τὰ 50 γρόσια καὶ τὸν σταυρὸ, καὶ [οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει τὸ συντομότερο δυνατὸν νὰ πράξουν τὰ δέοντα ἐνώπιον [τοῦ Ἀνθίμου].

Ἐπογράφει ὁ Λοφτζοῦ Ἀνθίμος.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἔρηναν τῆς περιποθίτου ἡμῶν ὑγείας ὑμῶν, δηλοποιοῦμεν ὑμῖν ὅτι, πλησιάσαντος τοῦ βαδὲ τοῦ | ταξιδίου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 125.

116 Ἐπιστολὴ τοῦ δικαίου τοῦ Βατοπεδίου Στεφάνου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο

31 [sic!] Νοεμβρίου 1773

(Κουτὶ 2/III, 1773: 43-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 310 X 110. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Ὁ δικαῖος τοῦ Βατοπεδίου Στέφανος παρακάλεσε τὸν γερο-Ἀθανάσιο [Χιλανδαρινὸ] νὰ γράψει στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο καὶ νὰ τοῦ ζητήσει τὴν ἀποστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου Σπυρίδωνος στὶς Καρυὲς [γιά νὰ διαπραγματευθοῦν] τὴν ἐγκατάσταση τοῦ διδασκάλου Κυριλλου στὴν καλύβα τοῦ ἀρχιμανδρίτη παπα-Ἐλισαίου. Στὴν καλύβα κατοικοῦν “ἄνθρωποι χωρικοὶ καὶ οὐτιδανοί”, ἐνῶ ὁ Κύριλλος ζήτησε τὴν καλύβα ἐπειδὴ ἔχει ὀρισμένους μαθητὲς καὶ ὁ τόπος εἶναι κατάλληλος [γιά διδασκαλία]: ἐπιπλέον, [οἱ Βατοπεδῖνοι] ἀποκομίζουν κάποιον “μισθὸν” καὶ οἱ ἄνθρωποι τοὺς θὰ μποροῦν ἐκεῖ νὰ διαβάζουν.

Ὁ σκευοφύλακας Στέφανος ἀπάντησε μέσω τοῦ Ἀθανασίου ὅτι ἡ καλύβη προσφέρεται γιὰ πώληση, [οἱ Βατοπεδινοὶ] ὅμως ἐπανερχονται στὸ ἀρχικὸ αἶτημα παραχώρησης. Ἐὰν αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιηθεῖ, τότε ἡ καλύβη εἶναι προτιμότερο νὰ πουληθεῖ γιὰ νὰ μὴ ζημιώνεται τὸ μοναστήρι καὶ ὁ Κύριλλος θὰ ἀναζητήσει ἄλλο τόπο ἐγκατάστασης.

Ἐπιγράφει ὁ δικαῖος τοῦ Βατοπεδίου Στέφανος, μὲ τὴν ἔνδειξη “συγκοινοβιάτης ὑμῶν”.

Ἄρχ.: ... † Ἐἵπομεν τοῦ γέροντος Ἀθανασίου, τοῦ ὑμετέρου γέροντος νὰ τῆς γράψῃ διὰ τὴν ἰκαλύβαν ...

117 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου Παΐσιου Ἰβηρίτη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο

2 Δεκεμβρίου 1773

(Κουτὶ 2/III, 1773: 37-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 100. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγουμένος Παΐσιος Ἰβηρίτης ἔγραψε προχθὲς καὶ πάλι γιὰ τὰ 400 γρόσια, χωρὶς ὅμως νὰ λάβει κάποια ἀπάντηση. Ἐπανερχεται, λοιπόν, στὸ ἴδιο θέμα καὶ παρακαλεῖ τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο καὶ τοὺς ἄλλους προεστώτες νὰ μετρήσουν στὸν φέροντα τὴν ἐπιστολὴ γερο-Κύριλλο (“γερο-Κύριλλα”) τὸ ποσὸ καὶ νὰ λάβουν τὴν ὁμολογία τους. Ὁ ἴδιος χαρίζει τοὺς τόκους τῶν τεσσερισήμισι μηνῶν καὶ ὑπογραμμίζει μὲ ἔμφαση ὅτι τὰ χρέη-ματα τοῦ εἶναι ἀπαραίτητα, ἀλλῶς δὲν ἐπρόκειτο νὰ τὰ ζητήσει.

Ἄρχ.: † Πανωσιώτατε ἅγιε σκευοφύλαξ παπὰ κύρ | Στέφανε τὴν πανωσιωτητὰ τῆς ἀδελφικῶς ἀισπάζομαι ...

118 Ἐπιστολὴ τοῦ Θεολόγου Θεοδοῦ τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στέφανο

2 Δεκεμβρίου 1773

(Κουτὶ 2/III, 1773: 41-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Χιλανδάρη). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο Θεολόγης Θεοδωρή, με τὸν ἐρχομὸ τοῦ παπα-Γερασίμου, ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στεφάνου. Μὲ τὴν παρούσα τὸν ἐνημερώνει γιὰ διάφορες ὑποθέσεις:

(α) ‘Ο προηγούμενος Σαμουὴλ Μυτιληναῖος τοῦ παρηγγεῖλε νὰ ζητήσῃ [ἀπὸ τὸν παπα-Στέφανο] νὰ πληρώσῃ τὸν Ἅγιο Ἰερισσοῦ γιὰ τὸ ἄλογο, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν μπόρεσε νὰ τὸν βρεῖ.

(β) ‘Ο Θεολόγης ἔμαθε ὅτι, στὰ λιβάδια (“τζαῖρια”) τοῦ Ναυροκόπου, σκότωσαν τέσσερις ἀνθρώπους ποὺ ἔφεραν μουλάρια στὸ μοναστήρι· οἱ δράστες ἔκλεψαν τὰ μουλάρια καὶ ὁ ἴδιος ἐνημέρωσε σχετικὰ τὸν προηγούμενο Γεράσιμο.

(γ) ‘Ο Θεολόγης ἔλαβε τὰ 200 γρόσια ποὺ ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσει [ὁ προηγούμενος Γεράσιμος], καὶ ἤθελε νὰ τὰ στείλῃ με τοὺς ἀγωγιάτες (“κιρατζήδες”), φοβήθηκε ὅμως νὰ τὸ πράξῃ· σκέφθηκε ἀκόμη νὰ τὰ στείλῃ με πόλιτζα με τὸν Κανάκη, ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸς ἀντιμετωπίζει οἰκονομικὲς δυσκολίες (“τὸν ἐξαγύμνωσαν”) ὑπῆρχε φόβος μήπως τὰ χρήματα καθυστερήσουν στὰ χέρια του καὶ ἀργότερα ἀδυνατεῖ νὰ τὰ ἀποδώσῃ. Σκέφθηκε πάλι ὅτι εἶναι δυνατὸ νὰ περιμένῃ λίγες μέρες τὰ ἐνοφράγιστα γράμματα (“στάμπες”) τοῦ μοναστηριοῦ καὶ [με αὐτὰ τὰ 200 γρόσια] νὰ πληρώσῃ ὅσα ἐξοδα ἔγιναν. Τελικὰ, ἀναμένει ὁδηγίες, ποῖα ἀπὸ τὶς τρεῖς λύσεις νὰ ἐπιλέξῃ.

[Στὸν παπα-Στέφανο] ἀποστέλλει μία δωδεκάδα (“ντεστέ”) πορφυρὰ (“μόρικα”) ράμματα, ὅπως τοῦ ζήτησε, καὶ ἡ τιμὴ τους εἶναι 20 παραδες οἱ 10 τουραδες, δηλ. 20 παραδες τὸ δεκάρι· τὰ ράμματα μεταφέρει ὁ ἀγωγιάτης (“κιρατζής”) Χρῖστος, Βλάχος “ὁ ψηλός”.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) (στὸ 1^ν) ‘Ο Θεολόγης στέλνει τοὺς χαριετισμοὺς τοῦ στὸν προηγούμενο Δανιὴλ· (β) (στὸ 2^ν) ‘Ο ἴδιος ἔστειλε ἓνα καλέμι καὶ μία γιάμπολη ποὺ ἄφησε ὁ Γεράσιμος, γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ὁποίων περιμένει γράμμα.

Ἐπογράφει ὁ Θεολόγης Θεοδωρή.

Ἄρχ.:... † *Εὐχαιτικὸν σας γράμμα ἔλαβον | με τὸν ἐρχομὸν τοῦ παπ(α) Γερασίμου ...*

119 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιστατῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κυρίλλου, Παντελεήμονος καὶ Σεραφεῖμ στὸς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

19 Ἰανουαρίου 1774

(Κουτὶ 2/ΠΙ, 1774: 87-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 278 x 96. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή, σχισμὸν τὸ κάτω μέρος τοῦ β' φύλλου. –

Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Οἱ προεστῶτες τῶν “ἐκκρίτων” καὶ ἄλλων μοναστηριῶν πραγματοποιήσαν σήμερα σύναξη γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Κονιάρων¹. Στὴ σύναξη ἀνέμεναν καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου, αὐτοὶ ὅμως ἀπουσίασαν. Ἀποφασίσθηκε νὰ συγκεντρωθοῦν εἴκοσι πονγγιά, “νέα δοσίματα”, καὶ νὰ συναντήσουν τὸ συντομότερο [τοὺς Κονιάρους] ὥστε οἱ τελευταῖοι “νὰ μὴν ἔλθουν μέσα”. [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] εἰδοποιοῦνται νὰ καταβάλουν ἅμεσα τὸ μερίδιό που τοὺς ἀναλογεῖ.

Ἐπογράφουν ὁ ἐπιστάτης Κύριλλος “καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ γέροντες Παντελεήμων καὶ Σεραφεῖμ”.

Ἄρχ.: † Ἔστο εἰς δισην σας προεστοὶ τὸν | ἐκρίτον μοναστηρίον κ(αι) ἄλλα μοιναστηρία ...

1. Πρβλ. ἀρ. 123 καὶ 124 (α) (:).

120 Ἐπιστολὴ τοῦ Καλλινίκου στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα

23 Ἰανουαρίου 1774

(Κουτὶ 2/ΠΙ, 1774: 67-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 216 X 154. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης, ἡ προσέλευση (: Μάκρη) καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Χιλανδάρι, Ἅγιον Ὅρος): ἐπίσης, παράκληση νὰ παραδοθεῖ ἡ ἐπιστολὴ στὸ Χιλανδάρι ἀπὸ ὅποιον τὴ βρεῖ, [ἐάν τυχὸν τὴ χάσει] ὁ πεζοδρομὸς (“σαῆς”). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. Ἀριθμητικὲς πρᾶξεις στὰ verso, ὅπως καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου.

Ὁ Καλλίνικος ἐνημερώνει ἀπὸ τὴ Μάκρη τὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα ὅτι συνάντησε τὸν σκευοφύλακα προηγούμενο Στέφανο καὶ ἔμαθε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν παπα-Ραφαήλ (“Ρουφαήλ”) ποὺ [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἔχουν περιορίσει στὸν πύργο [τοῦ μοναστηριοῦ]. Ὡστόσο, [ὁ παπα-Ραφαήλ] ἐνεργοῦσε γιὰ ὑπόθεση [τοῦ Καλλινίκου] καί, τελικά, ὑπέστη ὁ ἴδιος τὶς συνέπειες. Ἔτσι, ὁ σκευοφύλακας [Στέφανος] παρακίνησε τὸν Καλλίνικο νὰ γράψῃ στὸν παπα-Βησσαρίωνα καὶ νὰ παρακαλέσει γιὰ τὴν ἄμεση ἀπελευθέρωσή του: ὅ, τι ἔγινε, ἔγινε ἀπὸ ἀπροσεξία.

Ὁ Καλλίνικος ἐνημερώνει τὸν παπα-Βησσαρίωνα γιὰ τὴν καλὴ ὑγεία του καὶ προσθέτει ὅτι ἀπέστειλε τρία βαρέλια ψάρια, χωρὶς νὰ μάθει ἐὰν παραλήφθηκαν. Διαμαρτύρεται ἐπίσης γιὰ τὶς τέσσερις ἀναπάντητες ἐπιστολὲς του

τῶν τελευταίων μηνῶν, εὐχεται ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσει τὸν [θανόντα] γερο-Ίωακείμ καὶ πληροφορεῖ ὅτι στὴ συνάντησή του μὲ τὸν Στέφανο παρευρέθηκε καὶ ὁ Σάββας.

Ἐπιγράφει ὁ Καλλίνικος.

Ἄρχ.: ... † Πανόσιοτατε ἀγίε προηγούμενε παπ(α) κυρ Βλσαρίον τιν πανόσιοτιτά σας δουλεικός προσκυνό ...

121 Ἐπιστολὴ τοῦ παπα-Πώργη τοῦ Καστρινοῦ στὸν σκευοφύλακα παπα-Στέφανο

27 Ἰανουαρίου 1774

(Κουτί 2/III, 1774: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 209 X 178. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης, ἡ προέλευση (: Θάσος) καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Ἄγιον Ὄρος).

Ὁ παπα-Πώργης ὁ Καστρινὸς (“Καστιτιρινὸς”) ἀπευθύνεται στὸν σκευοφύλακα παπα-Στέφανο καὶ μεταφέρει τοὺς χαριετισμοὺς τοῦ ἐπιτρόπου [τοῦ Χιλανδαρίου] Αὐγουστῆ. Σχετικὰ μὲ τὸν Καλλίνικο, δὲν ὑπῆρξε μέχρι τώρα κάποια εἶδηση· γιὰ νὰ πληροφορηθεῖ σχετικὰ, ὁ παπα-Πώργης περιμένει τὴν ἀφιξὴ τοῦ δεσπότη [Μαρωνεῖας!]. Ὁ ἴδιος παραγγέλλει ἑκατὸ μελίσσια, ἀπὸ τὸ μοναστήρι ἢ ἀπὸ τοὺς μελισσοουργούς, καὶ παρακαλεῖ νὰ μὴν ἐπαναληφθεῖ ὅ,τι καὶ πέρυσι, πού ἀπέμεινε χωρὶς μελίσσια. Γράφει ἀκόμη γιὰ τὶς λίγες ἐλιές, πού τὶς μάζεψαν καὶ τὶς “πέτρωσαν”, ἀναμιένοντας τί πρόκειται νὰ κάνει ὁ ἀγὰς, ἐὰν θὰ τὶς δεκατίσει ἢ ὄχι· σχετικὰ θὰ ἐνημερώσει τὸν παπα-Στέφανο σὲ λίγες μέρες.

Ἄρχ.: † Μετάνεις ἀπω ἐμένα των παπα Γήόργη Καστητηρηνοῦ εἰς την πανοσιώτη σου αγηύ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 122.

122 Ἐπιστολὴ τοῦ Καλλίνικου στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα

30 Ἰανουαρίου 1774

(Κουτί 2/III, 1774: 9-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 233 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἔχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Καλλίνικος ἐνημερώνει τὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα καὶ ὄλους τοὺς πατέρες [τοῦ Χιλανδαρίου] ὅτι εἶναι ὑγιῆς καὶ, ἀπὸ τότε ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὴ Θάσο, βρῖσκεται κοντὰ στὸν Ἅγιο Μαρωνείας, ἐπειδὴ δὲν τὸν “ἐκαλοῦσεν ὁ καιρὸς εἰς τὰ αὐτόθε” [στὸν Ἅγιον Ὁρος]. [Ὁ Ἅγιος Μαρωνείας] εἶναι τώρα ἔτοιμος νὰ ξεκινήσει γιὰ τὴ Θάσο καὶ ὁ Καλλίνικος πρόκειται νὰ τὸν συνοδέψει· τὸν πρόσταξε μάλιστα νὰ γράψει [στοὺς Χιλανδαρινούς] νὰ τοῦ ἑτοιμάσουν δύο ἀρχιερατικά καλυμαύγια, χωρὶς χνούδι, μεσαίου μεγέθους, καὶ νὰ τὰ ἀποστείλουν μὲ τὸ πρῶτο καίκι σὲ ὅποιοδήποτε χωριὸ τῆς Θάσου πρόκειται νὰ ἀγκυροβολήσει, ἔτσι ὥστε φθάνοντας νὰ τὰ παραλάβει. Ὁ Καλλίνικος ζητᾷ νὰ ἐκτελεσθεῖ προσεκτικὰ ἡ παραγγελία, καθὼς [ὁ Ἅγιος Μαρωνείας] τοῦ φανέρωσε μὲ λόγια καὶ ἔργα αἰσθήματα μεγάλης ἀγάπης.

Ἀρχ.: ... ἰ Δεόμενος τῆς ἡεραγῆας δεσπῆνεις ἡμῶν Θεοτόκου ἦν | σὰς διαφιλῆτη ἀπὸ παντὸς ἐναντίου συνεντίματος ...

1. Πρβλ. ἀρ. 121.

123 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου Δανιὴλ στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα

31 Ἰανουαρίου 1774

(Κουτι 2/III, 1774: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 309 X 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι καοτανόχρωμο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Χιλανδάρι).

Ὁ προηγούμενος Δανιὴλ ἦλθε στὸ μετόχι καὶ ἔκανε κάθε ἑτοιμασία, πλὴν ὁμως ἔπαυσε νὰ ἰσχύει τὸ φριμάνι λόγω τοῦ θανάτου τοῦ βασιλιᾶ [Μουσταφᾶ Γ']· ἔτσι, ἀναμένει νέο φριμάνι. Ὁ ἴδιος ἔγραψε στὸν σκευοφύλακα [τοῦ Χιλανδαρίου] ὅτι πρόκειται νὰ ἀναμείνει μέχρι τὸν Μάρτιο καὶ, ἀνάλογα μὲ τὸ πῶς θὰ διαμορφωθεῖ ἡ κατάσταση, τότε θὰ ἀρχίσει ὅ,τι πρέπει¹.

Ὁ σκευοφύλακας στέλνει [συνημμένη] ἐπιστολὴ καὶ [οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει νὰ πράξουν ὅπως τοὺς ὑποδεικνύει: ἐὰν ἔλθουν οἱ προεστώτες γιὰ τὰ χαράτζια, τότε νὰ στείλουν 100 γρόσια γιὰ τὰ “χαρτιά” τῶν κολλήγων καὶ 100 γρόσια γιὰ τοὺς τόκους ποὺ ὀφείλονται στοὺς Κονάρους²· ἐπίσης, τοὺς παραγγέλλει νὰ προμηθευθοῦν ἀρκετὴ βρώμη γιὰ τὰ βόδια.

Ὁ Δανιὴλ παρακαλεῖ ἰδιαίτερα τὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα, ἐὰν μεταβεῖ ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος στὶς Καρυές, νὰ γράψει στὸν ναζιρη [τοῦ Ἁγίου Ὁρος] νὰ στείλει τὰ ὀφειλόμενα γιὰ τοὺς τόκους (“διαφορέματα”) τῶν

Κονάρων, καθώς ὄλοι ἤδη συγκεντρώθηκαν καὶ προτίθενται “νὰ ἔλθουν μέσα διὰ νὰ κάμουν χίλια κακά”, πολὺ περισσότερο σὲ βάρος τοῦ ἴδιου τοῦ Δανιὴλ ποὺ βρῖσκεται ἐκεῖ. Ἡ σχετικὴ εἴδηση πρέπει νὰ φθάσει διακριτικά, γιατί “πάρα πολὺ ἐπείσμωναν ὄλοι καὶ θέλουν νὰ ἔρθουν”. Τέλος, ἀναμένει νὰ τοῦ ἀνατεθεῖ κάθε τυχόν ὑπόθεση τοῦ μοναστηριοῦ, ὥστε νὰ μὴ χρειαστεῖ νὰ ἀποσταλεῖ ἄλλος καὶ τὸ μοναστήρι νὰ βαρυνθεῖ μὲ περιττὰ ἔξοδα.

Ἐπογοράφει ὁ προηγούμενος Δανιὴλ.

Ἄρχ.: † Πανουσιώτατε κ(αι) σεβασμιώτατε | αγιε προηγούμε Κ(υρί)ω κύρ | Βισσαρίων χέρης εν Κ(υρί)ω ...

1. Πρβλ. ἀφ. 124 (α).
2. Πρβλ. ἀφ. 119 καὶ 124 (α) (:).

124 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Σαραφιανοῦ στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα καὶ

1 Φεβρουαρίου 1774

(β) Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Βησσαρίωνος στὸν μοναχὸ γερο-Τιμόθεο

Τετάρτη [5 ἢ 12 Φεβρουαρίου 1774]

(Κουτὶ 2/III, 1774: 71-2) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 306 x 105. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο στὸ κείμενο (α), μαῦρο στὸ (β). – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφα. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης, ἡ προέλευση (: Πολύγυρος) καὶ ὁ ποσορισμὸς (: Χιλανδάρι) τῆς ἐπιστολῆς (α). – Τὸ verso τοῦ β' φύλλου χρησιμοποιήθηκε γιὰ πρόχειρες σημειώσεις (χέρι Βησσαρίωνος)¹.

(α) Ὁ χατζη-Σαραφιανὸς ἐνημερώνει τὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα ὅτι φθάνοντας “ἐδῶ” [στὸν Πολύγυρο] ὁ προηγούμενος παπα-Δανιὴλ² ἀρρώστησε βαρῖα καὶ θέλησε νὰ ἐπιστρέψει, αὐτὸς ὅμως τὸν συγκράτησε μὲ δυσκολία ἀργότερα θεραπεύθηκε, πῆγε στὸ μετόχι νὰ ἐκτελέσει τὴν ὑπηρεσία του, βρῆκε μαστόρους καὶ ἀρχισαν νὰ ἐργάζονται. Ἐπρόκειτο μάλιστα νὰ μεταβεῖ καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, ὁ χατζη-Σαραφιανὸς δὲν ἔχει ὅμως ἀκόμη εἰδηση ἐὰν πῆγε ἢ ὄχι.

Ὁ χατζη-Σαραφιανὸς ἀγόρασε [γιὰ τὸ μοναστήρι] τριάντα μιάμιση ὀκάδες χταπόδια, ποὺ εἶναι ἔτοιμα νὰ τὰ παραλάβουν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ὁπότε χρειαστεῖ. Τέλος, στέλνει ἕνα Ἀναστασιατάρι καὶ παρακαλεῖ νὰ δοθεῖ γιὰ βιβλιοδεσία, “μὲ τὴ θήκη του χρυσό”· γιὰ τὴν ἐργασία νὰ καταβληθεῖ ἡ πρέπουσα ἀμοι-

βή και αὐτὸς θὰ στείλει τὰ χρήματα μὲ τὸν προηγούμενο [παπα-Δανιήλ]. Στὸν προηγούμενο παπα-Παΐσιο στέλνει εὐλαβικά τούς χαιρετισμούς του καὶ σημειώνει ὅτι στὸν προηγούμενο [παπα-Δανιήλ] ἔδωσε ὅλους τούς τόκους (“διαφορέματα”), ὅπως τοῦ εἶχαν γράψει³.

Ἐπογράφει ὁ χατζη-Σαραφιανός.

Ἄρχ.: Ἧ Πανοσιοτατε κ(αί) δισημότατε αἰγιε προειγουμενε παπα κ(υ)ρι Βισαριον | σι χεριτο ...

1. Ἐδοσα διάφορον τον γέρο | Ευθυμίου -γρ- 4 | Δια δίου φλάσκισ οπον επίρεν | ο γέρο Αθανάσιος -γρ- 30.
2. Πρβλ. ἀρ. 123.
3. Πρβλ. ἀρ. 119 (:) καὶ 123 (:).

(β) Ὁ προηγούμενος Βησσαρίων παρακαλεῖ τὸν μοναχὸ γερο-Τιμόθεο νὰ παραδώσει στὸν Ἡσαΐα γιὰ βιβλοδεσία, σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ χατζη-Σαραφιανοῦ, τὸ Ἀναστασματάρι πού μεταφέρει ἐκεῖ ὁ “Πολυγυρινός” [Βασίλης (:)]. Ἀποστέλλει μαζί μὲ τὸ Ἀναστασματάρι καὶ τὴν ἴδια τὴν ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Σαραφιανοῦ. Πρέπει ἐπίσης ὁ γερο-Τιμόθεος νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸν Κυπριανὸ τὴ σύνταξη μιᾶς ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς σχετικὰ μὲ τὰ χταπόδια, ὅτι δηλ. [οἱ Χιλανδαρινοὶ] τὰ χρειάζονται· παρ’ ἄλληλα, ὁ ἴδιος ἀναζητᾷ τρόπο γιὰ τὴν παραλαβὴ τους. Τέλος, νὰ ἐνημερωθεῖ ὁ χατζη-Σαραφιανός ὅτι ὁ Βησσαρίων βρῖσκεται στὶς Καρυνές.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου): [Ὁ προηγούμενος Βησσαρίων] παρακαλεῖ [τὸν γερο-Τιμόθεο] νὰ δώσει στὸν Βασίλη 25 ἀσημένια γρόσια γιὰ νὰ τὰ μεταφέρει.

Ἐπογράφει ὁ προηγούμενος Βησσαρίων.

Ἄρχ.: Ἧ Οσιότατε εν μοναχῆς γέρο Τημόθεε | ευχόμενος χαιρέτὸ ...

125 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου χατζη-Δανιήλ στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα

21 Φεβρουαρίου 1774

(Κουτί 2/III, 1774: 89-92) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 308 X 211. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος χατζη-Δανιήλ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου Βησσαρίωνος καὶ πληροφορήθηκε μὲ χαρὰ ὅτι ἐπέστρεψε ὁ προηγούμενος

Μακάριος από τὸ Βίτι καὶ ὁ παπα-Δαμασκηνὸς ἀπὸ τὴ Λόφτζα¹. Στὴν ἴδια ἐπιστολὴ ὁ προηγούμενος Βησσαρίων τοῦ ζήτησε νὰ γράφει στὸν παπα-Θεόφιλο σχετικὰ μὲ [τὴν προμήθεια] βουτύρου, τώρα ὅμως δὲν ὑπάρχει ἄλλος [γιὰ νὰ τὸ φροντίσει], ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο· πάντως, μολονότι τὸ βούτυρο εἶναι ἀκριβό, ὁ χατζη-Δανιὴλ βρῆκε τρόπο νὰ τὸ προμηθευθεῖ καὶ τὸ στέλνει μαζί μὲ τὸ ρύζι καὶ τὸν καφέ. Παράλληλα, προσπαθεῖ νὰ ἀνταλλάξει δύο ρολόγια μὲ ρύζι ἢ μὲ ὅποιοδήποτε ἄλλο εἶδος· στὸ μοναστήρι στέλνει ὅ,τι τοῦ ζήτησαν.

Σχετικὰ μὲ τὸ καϊκι², πληροφοροεῖ ὅτι, ξεκινώντας “ἀπ’ ἐδῶ” ἐπλευσε στὴ Σκόπελο, ὅπου πουλήθηκε ἀμέσως τὸ σιτάρι καὶ τὸ ἀλεύρι· οἱ σύντροφοι ὅμως τοῦ καϊκιῦ συγκρούστηκαν μὲ τὸν караβοκύρη καὶ τὸν ἐγκατέλειψαν. Τώρα, αὐτὸς συγκεντρώνει πλήρωμα καὶ πρόκειται νὰ ἔλθει “αὐτοῦ” [στὸ “Ἅγιον Ὅρος”. Σχετικὰ μὲ τὰ φλωρία, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔγραψε ὁ Βησσαρίων, αὐτὰ παλιότερα κόστιζαν 10 παράδες τὸ ἓνα, τώρα ὅμως κοστίζουν 14 παράδες, ὑπάρχουν μάλιστα καράβια πὸν μεταβαίνουν στὸ Μισοίρι καὶ “πολιτέρονται ἔτσι”· ἀπὸ τὸν Βησσαρίωνα ζητᾶ νὰ τὰ στείλει τὸ συντομότερο δυνατό. Ζητᾶ ἐπίσης νὰ ἐρωτηθεῖ ὁ προηγούμενος Μακάριος ἐὰν ὁ Ἄνθιμος τοῦ ἔδωσε νὰ μεταφέρει τὴν ὁμολογία 60 γροσίων καὶ τὰ 50 γρόσια πὸν τοῦ εἶχε δώσει [παλιότερα] ὁ χατζη-Δανιὴλ· ἐὰν ὁ Μακάριος τὰ ἔφερε, τότε νὰ τὰ λάβει [ὁ Βησσαρίων]. Τέλος, ὅσον ἀφορᾶ στὸ μετόχιο, ὁ χατζη-Δανιὴλ, ἔχοντας ἤδη στείλει μία ἢ δύο ἐπιστολές, ἀναμένει τὴν ἀπάντηση τοῦ σκευοφύλακα.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) Ὁ χατζη-Δανιὴλ στέλνει στὸν γερο-Γιμόθεο χάπια, νὰ τὰ παίρνει δύο φορὲς τὴν ἐβδομάδα καὶ νὰ τρώει τσουκνίδες γιὰ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸν στομαχόπονό του· (β) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριον) Ὁ χατζη-Δανιὴλ στέλνει ταμπάκο, ὅ,τι μπόρεσε νὰ ἀγοράσει, καθὼς καλύτερης ποιότητος δὲν βρίσκεται.

¹ Ὑπογράφει ὁ προηγούμενος χατζη-Δανιὴλ (σλαβ.).

² Ἄρχ.: † Πανοσιώτατε κ(αῖ) σεβασμιώτατε ἅγιε προειγόμενε Κ(υρ)ῶ κυρ Βησαρίων Ι χέρης ἐν Κ(υρ)ῶ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 115.

2. Κ(αῖ) δια τὸ καϊκκη μας κλ.: Πιθανὸν πρόκειται γιὰ τὸ καϊκι τοῦ Σταμάτη ρεῖζη Νεοχωρίτη (βλ. ἀρ. 142).

126 Ἐπιστολή τοῦ Δημητράκη τοῦ παπα-Μανόλη στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα

1 Ἀπριλίου 1774

(Κουτί 2/III, 1774: 85-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 314 X 109. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Δημητράκης τοῦ παπα-Μανόλη ἀπὸ τὴ Γαλάτιστα παρακαλεῖ θερμὰ τὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα νὰ δώσει γιὰ λογαριασμό του ἕνα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ, ποὺ προορίζονται γιὰ πώληση, στὸν Γεωργάκη. Ζητᾷ τὸ μουλᾶρι νὰ εἶναι καλὸ καὶ νὰ μάθει μὲ ἐπιστολὴ τὴν τιμὴ του. Ἐνα μουλᾶρι προτίθεται ἐπίσης νὰ ἀγοράσει γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ὁ Γεωργάκης· μετὰ τὸ “παζάρι”, ὁ Βησσαρίων ἄς γράφει καὶ τοῦ δευτέρου μουλαριοῦ τὴν τιμὴ, ὥστε ὁ Δημητράκης νὰ δώσει τὰ χρήματα στὸν οἰκονόμο τοῦ μετοχίου [στὴ Γαλάτιστα]. Ὁ ἴδιος θὰ εἶχε ἤδη στείλει τὰ χρήματα, δὲν τὸ ἔπραξε ὁμως ἀπὸ τὸν φόβο τῶν κλεφτῶν. Πὰ νὰ μπορέσει νὰ διακρίνει τὸ δικό του μουλᾶρι ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο τοῦ Γεωργάκη, ἐπιθυμεῖ νὰ μάθει τὴν “τρίχα” του. Μαζὶ μὲ τὸν Γεωργάκη ἔρχεται [στὸ Χιλανδᾶρι] καὶ ὁ Γεράκης, ποὺ καὶ αὐτὸς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀγορὰ ἐνὸς μουλαριοῦ· μαζὶ του ἔχει 20 γρόσια καί, μετὰ τὴ διαπραγμάτευση, τὸ ὑπόλοιπο ποσὸ θὰ τὸ δώσει ὁ Δημητράκης καὶ πάλι στὸν οἰκονόμο.

Ὁ Δημητράκης στέλνει τοὺς χαρετισμούς του στὸν γερο-Σωφρόνιο, ὁ ὁποῖος παλιότερα διατέλεσε οἰκονόμος τοῦ μετοχίου.

Ἐπογράφει ὁ Δημητράκης τοῦ παπα-Μανόλη.

Ἀρχ.: ... † Το παρόν μας εἰς ἄλλον δὲν εἶναι πλὴν πρότον | τὴν προσκυνούμεν ἔπιτα περικαλοῦμεν ...

127 Γράμμα τοῦ Ἀναστάση, γιοῦ τοῦ χατζη-Ἀλεξανδρῆ, τοῦ Ζλάτη καὶ τοῦ Κεμάλη γιὰ τὴν ἐξόφληση τῶν ὀφειλῶν τοῦ χατζη-Γιώργου

27 Ἰουλίου 1774

(Κουτί 2/III, 1774: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 221 X 164. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Ἀναστάσης, γιὸς τοῦ χατζη-Ἀλεξανδρῆ, διατηροῦσε οἰκονομικὲς σχέσεις μὲ τὸν χατζη-Πῶργο καὶ εἶχε νὰ λάβει ἀπὸ αὐτὸν 109 γρόσια. Ὁ χατζη-Πῶργος πέθανε ἀπὸ αἰφνίδιο θάνατο καὶ ἀπέμεινε ἀνοιχτὸς ὁ λογαριασμὸς τους. Ἀργότερα ἦλθε ἐκεῖ ὁ προηγούμενος παπα-Δανιὴλ [Χιλανδαρινὸς], ἀδελφὸς τοῦ θανόντος, καὶ πλήρωσε ἀκέραο τὸ χρέος μπροστὰ στοὺς ὑπογεγραμμένους μάρτυρες. Ἐξίσου καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ θανόντος Ζλάτης λογαριάσθηκε μὲ τὸν παπα-Δανιὴλ καὶ ἔλαβε ἀπὸ αὐτὸν ὅ,τι ζητοῦσε ἀπὸ τὸν “μάστορή” του, παραιτούμενος ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸν Κεμάλη, ποὺ εἰσέπραξε ὅ,τι εἶχε νὰ λαμβάνει ἀπὸ τὸν χατζη-Πῶργο¹.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ Ἀναστάσης, ὁ Ζλάτης καὶ ὁ Κεμάλης. Ὡς μάρτυρες, ἡ Ζαφείρα, ἀδελφὴ [τοῦ Ἀναστάση], καὶ ὁ Ἀλεξανδρῆς, ἀνιψιὸς [τοῦ Ἀναστάση].

Ἄρχ.: † *Με τὸ παρόν μου φανερόν ἐγὼ ὁ Ἀναστάσις υἱὸς τοῦ χατζι | Ἀλεξανδρῆ το πὸς εἶχα λογαριάσμον ...*

1. Στὴ σημείωση προσδιορίζεται ὅτι οἱ ὑπογεγραμμένοι προέρχονταν ἀπὸ τὸ Ἑσκι Ζάγχα.

128 Ἐπόγραμμα τοῦ Κωνσταντῆ Νεανουστιανοῦ τοῦ Νικόλα

30 Αὐγούστου 1774

(Κοντι 2/III, 1774: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Κωνσταντῆς Νεανουστιανὸς τοῦ Νικόλα βεβαιώνει ὅτι δούλεψε στὸ Χιλανδάρι καὶ εἰσέπραξε ἀκέραο τὸ “δίκαιόν” του, παραιτούμενος ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση!

Ἐπογράφουν: Ὁ Κωνσταντῆς τοῦ Νικόλα, μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου). Ὡς μάρτυρας, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ ἱεροδιάκονος (“ἱεροδιάκων”) Τιμόθεος Σφιγμενίτης.

Ἄρχ.:)) *Με τω παρὼν φανερόνω ἐγὼ ὁ Κωνσταντῆς Νεανουστιανὸς τοῦ Νοικόλα ...*

1. Στὴ σημ.: *Κατελλακας ρομαϊκος τοῦ Κωνσταντίνου ποτέ | Καλλίνικος.*

129 Γράμμα τοῦ προηγούμενου Βησσαρίου για τὴν ἐκλογή τοῦ προηγούμενου Σαμουήλ ὡς ἡγούμενου τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

15 Ἰανουαρίου 1775

(Κουτί 2/III, 1775: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 x 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Οἱ προεστῶτες τῶν μοναστηριῶν τῆς Μεγάλης Σύναξης ἀπέστειλαν ραββασιο [στοὺς Χιλανδαρινούς] καὶ τοὺς ζήτησαν νὰ ἐκλέξουν ἡγούμενο γιὰ τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [στὸ Ἱάσιο]. Αὐτοὶ μὲ τὴ σειρὰ τους συγκεντρώθηκαν καὶ ἐξέλεξαν ἡγούμενο τὸν προηγούμενο Σαμουήλ [Χιλανδαρινό], ὁ ὁποῖος θὰ ἀποσταλεῖ στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες. Τὸ παρὸν ἐκδίδεται “διὰ πίστωση ἀληθείας”.

ἽΥπογράφει ὁ προηγούμενος Βησσαρίων ἐπιτροπικὸς σκευοφύλακας.

Ἄρχ.: † Πανοσιότατοι κ(αὶ) σεβασμιώτατοι ἄγιοι προεστῶτες πάντων τῶν ἱερῶν μοναστηριῶν...

130 Ὑπόγραμμα τοῦ Πανταζῆ ἀπὸ τῆς Σέρρες γιὰ τὸν ἀφορισμὸ τῶν δραστῶν κλοπῆς

18 Ἰουνίου 1775

(Κουτί 2/III, 1775: 11-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 x 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημεῖωση.

Ὁ Πανταζῆς ἀπὸ τῆς Σέρρες (“Σερριώτης”) διεκδικοῦσε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει διάφορα [ἐμπορεύματα] ποὺ ἔχασε, κερὶ, λάδι, μέλι καὶ ἄλλα¹. Πὰ νὰ ἀποκαλυφθεῖ ὁ δράστης [τῆς κλοπῆς], ἔγινε ἀφορισμός. Τὸ μοναστήρι ἀποδέχθηκε τὸν ἀφορισμὸ καὶ ὁ Πανταζῆς παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος του².

ἽΥπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ Πανταζῆς, Ὡς μάρτυρες, ὁ Μιμεῖ-ἀγάς καὶ ὁ Ἀγιβαζῆς.

Ἄρχ.: † Ἐγὼ ὦ Πάνταξεις Σέρριωτις ὄπου ἤγα χαμενω ἰ πράμα ...

1. Πρβλ. ἀρ. 139.

2. Στὴ σημ.: 1775 Ἰουνίου - 181 Ἠπόγραμμα του Παταζῆ οντας ἤλθεν με τους πασαλδές εις το μοναστήρι κ(αὶ) ἐδιόβασεν το αφορεστηκόν.

131 Ὁμόλογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου

10 Ἰουλίου 1775

(Κουτί 2/ΠΙ, 1775: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφρ.) 332 x 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἑλλ. καὶ olaβ.).

Ὁ μοναχὸς Ἀντώνιος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου στὶς Καρυές. Στὸ τρί-πρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ Δαμασκηνός¹. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 800 γροσιῶν. Ὁ Ἀντώνιος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κάθε χρόνο τὰ χαράτζια, τὸ ταχυῖλι καὶ τὶς σπέντζες τοῦ κελλίου σύμφωνα μὲ τὰ βασιλικά κατάστιχα. Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίδεται στὴ συνοδεία (βιβλία, τρία ἅγια λείψανα [τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου], εἰκόνες καὶ ἱερὰ σκευή, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ), καθὼς καὶ ἡ ἀκίνητη περιουσία καὶ τὰ δικαίωματα τοῦ κελλίου. Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐμπίπτουν οἱ λεπτοκαριές στὴν περιοχή του, ἓνα περιβόλι μὲ λεπτοκαριές κοντὰ στὸν μύλο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἓνα ἀκόμη περιβόλι πάνω ἀπὸ τὸ κελλίον στὸ σύνορο μὲ [τὸ κελλίον] τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὴν “ξυλοσυρμὴ”· τὰ σύνορα τοῦ κελλίου ἀκολουθοῦν τὸ βουνὸ ἐκεῖ ποῦ γυρίζει ὁ δρόμος, κατεβαίνουν στὸ ρέμα τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ ἔπειτα καταλήγουν στὸ κάγκελλο. Ἐπιπλέον, τὸ κελλίον ἔχει στὴν κυριότητά του ἓνα ἀμπέλι στὴν “πλάκα” καὶ ἓνα κάτω ἀπὸ [τὸ κελλίον] τῆς Κοιμήσεως, τὸ ὁποῖο συνορεύει μὲ τὸ ἄλλο [συνώνυμο κελλίον] τῆς Κοιμήσεως καὶ [τὸ κελλίον] τῆς Ἀναλήψεως. Στους κελλιῶτες ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα διάβασης μὲ ζῶα ἀνάμεσα στὰ σύνορα [τῶν κελλιῶν] τῶν Ἀρχαγγέλων, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ. Τὸ κελλίον δικαιοῦται ὑδρευση ἀπὸ τὸν Εὐαγγελισμό (ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς Ἁγίους Θεοδώρους). Τὸ μοναστήρι ἀφαίρεσε ἓνα τμήμα γῆς ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰγνάτιο καὶ τοῦ παραχώρησε ἓνα ἄλλο στὴν ἄκρη τοῦ λιβαδιοῦ ὥστε νὰ διευκολυνθεῖ ἡ πρόσβαση².

Ὡς ἀφιερώματα, καταγράφονται βιβλία, σκευὴ καὶ ἄμφια· ἐπίσης, μνημονεύεται ἓνα περιβόλι μὲ ἐλαιόδεντρα στὴ Πουβάντζα, τὸ ὁποῖο συνορεύει μὲ τὸν Ἅγιο Γεώργιο καὶ τὰ ὄρια του ἀκολουθοῦν τὸν λάκκο καὶ φθάνουν στὸν “παλαιόφουρνο”.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δαναήλ.

Ἄρχ.: Ἧ Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αἴσε^ω: Ἰουλίου ἰ': ἐλθὼν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱεράν βασιλικήν, ...

1. Διαγραμμένο: παπα-Ἰγνάτιος.

2. Στις σημειώσεις, με ήμερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1807, χαρακτηρίζεται “άνανεωμένη όμολογία” (μτφρ.). Πρβλ. άρ. 29, 40 και 101.

132 Βεβαιωτικό γράμμα του Άρδαμερίου Άνθίμου για την εξόφληση χρέους του προηγούμενου Σαμουήλ

[31]¹ Αύγουστου 1775

(Κουτί 2/III, 1775: 73-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 x 210. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό recto του ά φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Όρθογραφία, ελάχιστες συντομογραφίες. – Στο άνω περιθώριο επικύρωση του Άρδαμερίου Άνθίμου. – Στο verso του β φύλλου σημείωση.

Τό παιδί του Άνδρέα Γαλατζιανού, πού συνόδευε ως ύποτακτικός τόν προηγούμενο του Χιλανδαρίου Σαμουήλ, πέθανε κατά τη διάρκεια του “ταξιδίου” του από την πανούκλα. Ό Άνδρέας Γαλατζιανός προσήλθε ένώπιον του Άρδαμερίου Άνθίμου και των προεστώτων της Γαλάτιστας και διεκδίκησε (“έκίνει άγωγήν”) τόν μισθό του παιδιού του από τόν προηγούμενο Σαμουήλ. Ό Σαμουήλ κατέβαλε στο άκέραιο τό αντίστοιχο ποσό και ζήτησε ή εξόφληση νά κυρωθεί με τό παρόν. Ό Άνδρέας Γαλατζιανός, όπως και κάθε άλλος συγγενής του παιδιού, παραιτείται από κάθε άξίωση σε βάρος είτε του Σαμουήλ είτε του μοναστηριού του.

Όπογράφουν, με τό χέρι του γραφέα, ως μάρτυρες, ό Βασίλης λογοθέτης, ό Δημητράκης του παπα-Μανόλη, ό γερο-Ζάχος Μαλούκος, ό Κατάκαλος σακάς, ό Άργυρός Λούσιος και ό Κότας του παπα-Μανόλη.

Άρχ.: † Ένώπιον της ήμών ταπεινότητος, κ(αι) των παρευρεθέντων τιμωτά(ων) προεστώτων της | χώρας Γαλατίστης, ...

1. Στο κείμενο: “τέλει”.

133 Συμφωνητικό γράμμα μεταξύ του άρχιμανδρίτη Έλισαίου Χιλανδαριού και του προηγούμενου Σαμουήλ

1 Σεπτεμβρίου 1776

(Κουτί 2/III, 1776: 21-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 243 x 175. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό recto του ά φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Όρθογραφία.

Ό άρχιμανδρίτης Έλισαίος, ήγούμενος της μονής των Τριών Έεραρχών [στό Ίάσιο], συμφώνησε νά αφήσει κατά τη διάρκεια της άπουσίας του ως

επίτροπό του στο μοναστήρι τῆς Κοινότητος τὸν προηγούμενο Σαμουήλ. Ὁ Σαμουήλ θὰ ἀναλάβει κάθε ἔργο καὶ εὐθύνη τοῦ μοναστηριοῦ, θὰ ἀνταποκριθεῖ στὰ ἔξοδα, θὰ συγκεντρῶσει τὸ “ἐτήσιον” τῆς Κοινότητος καὶ θὰ ἐκπληρώσει τὶς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς ἐξάρχους. Ὅτι ἀπομεινεί, ζῶα ἢ πράγματα, θὰ τὰ διανεμίσουν ἀνάμεσα τους ὡς ἀδελφοὶ καὶ συγκοινοβίτες. Ἀργότερα, μετὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Ἑλισαίου ἀπὸ τὴ Ρωσία¹, συμφωνοῦν νὰ παραμείνουν ἐνωμένοι μέχρι τὴν παρέλευση τοῦ καθορισμένου χρόνου τῆς ἡγουμενίας του. Ἡ συμφωνία καταγράφηκε σὲ δύο ἀντίτυπα, ἓνα γιὰ τὸν καθένα.

Ἐπογράφουν: Ὁ Ἑλισαῖος, ἀρχιμανδρίτης Χιλανδαρίου, ἡγούμενος τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (σλαβ.). Ὁ Ως μάρτυρας, ὁ Μελέτιος ἀρχιμανδρίτης, γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἀρχ.: *Μὲ τὸ παρὸν συμφωνητικὸν γράμμα φανερώνω ἐγὼ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμένος πῶς ἐσυμφώνησα ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 141.

134 Καταγραφή γραμμῶν τῆς Μπῆλια Ντεαράμα γιὰ τὸ μετόχι Μερῖσι

[μετὰ τὸ 1776]¹

(Κουτὶ 5/III, 1796: 89-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 400 X 140. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενος Στέφανος καταγράφει “βλάχικα” ἔγγραφα γιὰ τὸ μετόχι (“μουσία”) Μερῖσι:

α) ἡ διαθήκη τοῦ “μακαρίτου” Σερ(μ)πάνου,

β) γράμμα τοῦ πρώην ἐπισκόπου Ριμνίκου, τὸ ὁποῖο πιστοποιεῖ τὴ γνησιότητα τῆς διαθήκης τοῦ Σερ(μ)πάνου,

γ) γράμμα τῆς “κρίσεως” ποὺ δόθηκε ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες στὸν Πέτρο γιὰ νὰ περιέλθει στὴν ἐξουσία του τὸ κτήμα (“μούλι”) Μερῖσι, σύμφωνα με τὴ διαθήκη τῆς μητέρας του, μαζί με ἓνα ραβᾶσι τοῦ Γρηγόρ βόδα Γίικα (*Γίικα*) ποὺ ἐπικυρώνει τὸ παραπάνω (συνοδεύονται ἀπὸ ἀντίγραφα τους),

δ) διαθήκη τῆς Ἑλένης, μητέρας τοῦ Σερ(μ)πάνου καὶ τοῦ Πέτρου (συνοδεύεται ἀπὸ ἀντίγραφο της),

ε) γράμμα τῆς συζύγου τοῦ Πέτρου, μαρτυρικὸ τῆς διαθήκης τοῦ Πέτρου ποὺ κληροδοτεῖ τὸ μετόχι Μερῖσι στὴν Μπῆλια [Ντεαράμα] (συνοδεύεται ἀπὸ ἀντίγραφο του),

στ) γράμμα του αὐθέντη Ἀλεξάνδρου βοεβόδα, πού δόθηκε στὸν Στέφανο τὸ 1775 γιὰ νὰ περιέλθει τὸ κτῆμα στὴν ἔξουσία του (συνοδεύεται ἀπὸ ἀντίγραφο του),

ζ) ἀντίγραφο γράμματος τῶν ἀρχόντων πού δόθηκε στὸν “Τισμανιάνο” [δηλ. τῆς μονῆς Τισμάνι] τὸ 1775, χωρὶς νὰ γίνεται ἀναφορὰ στὸν αὐθέντη ἢ νὰ ἀναφεῖται τὸ προηγούμενο γράμμα πού ἔχει στὴν κατοχὴ του ὁ Στέφανος [= στ],

η) ἀναφορὰ τοῦ 1776, ἐπικυρωμένη ἀπὸ τὸν αὐθέντη, μὲ τὴν ὁποία ὁ Στέφανος ἀναρεῖ τὸ γράμμα τοῦ “Τισμανιάνου” καὶ μεταβιβάζεται ἡ ἔξουσία τοῦ κτήματος στὴν Μπάια,

θ) ἀντίγραφο χρυσοβούλλου πού ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Μερσίσι εἶναι πατρικὸ κτῆμα τοῦ Σερπάνου,

ι) ἀντίγραφο ὁμολογίας τῶν ἑξαφέλων τοῦ Σερ(μ)πάνου, στὸ ὁποῖο φαίνεται ὅτι πλήρωσαν μόνο 110 γρόσια στὸν δανειστή (“χρωφελέτην”) τοῦ Σερπάνου Νικόλαο,

ια) ἀντίγραφο ὁμολογίας τοῦ “Τισμανιάνου”, συνταγμένης χωρὶς τὴ θέληση τῆς μητέρας τοῦ Σερπάνου, δηλ. τῆς κατεξοχὴν κληρονόμου, μὲ τὴν ὁποία “κρατοῦσε” τὸ κτῆμα ἀπὸ τὰ ἑξαδέλφια τοῦ Σερ(μ)πάνου,

ιβ) ἀναφορὰ τοῦ μητροπολίτη στὸν αὐθέντη, γραμμένη τὴν ἐποχὴ πού θὰ ἐκδικαζόταν ἡ ὑπόθεση ἀνάμεσα στὸν Στέφανο καὶ τὸν “Τισμανιάνο”, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ ἀπόφαση ἐπαφίεται στὸν αὐθέντη,

ιγ) “κομιμάτια”, δηλ. ραβάσια, τοῦ μακαρίτη Πέτρου στὸν αὐθέντη, ὅλα σχετικὰ μὲ τὸ μετόχιο, πού στρέφονται ἐναντίον τοῦ “Τισμανιάνου”, καὶ διάφορα σημειώματα μὲ ἔνδειξη τοῦ περιεχομένου στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ καθενὸς καὶ

ιδ) ἑλληνικὸ (“ρωμαίικον”) ἀντίγραφο τῆς δεύτερης ἀναφορᾶς [= ιβ’(:)]².

²Υπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλιανταρίου προηγούμενος Στέφανος.

Ἄρχ.:)) *Γράμματα τῆς Παῖας Ντὲ Ἀράμας διὰ τὸ Μερσίσι, ὅπου ἔχω νὰ ἀφείσω, καὶ (αἱ) τὰ σμυῶνα εἰς τὴν παροῦσαν φοῖαν ἰ κατ’ ὄνομα ...*

1. Μὲ βάση τὰ μνημονευόμενα ἔγγραφα, τὸ παρὸν χρονολογεῖται μετὰ τὸ 1776 (η) καί, προφανῶς, συνδέεται μὲ τὴν παραμονὴ τοῦ Στεφάνου στὸ Ἰάσιο, ὅπου τὸν Μάρτιο τοῦ 1777 συνέταξε τὴ διαθήκη του (ἄφ. 135).

2. Στὴ σημ.: *Περὶ τῆς τῶν γραμμάτων ἰ ὅπου περιλαμβάνουν τὰ γράμματα τὰ βλάχικα διὰ τὴν ἰ μονίαν Μερσίσου ὅπου εἶναι εἰς ἰ Βλαχίαν.* Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῶν ἐγγράφων πού εἶχε στὴν κατοχὴ του, ὁ Στέφανος, ἐνὸς βρισκόταν στὴ Βλαχία, διεκδίκησε τὸ μετόχιο Μερσίσι πού κληροδότησε μὲ γνήσια διαθήκη ὁ Σερ(μ)πάνος στὴ μητέρα του Ἐλέγκα καὶ αὐτὴ μὲ τὴ σειρά της στὸν γιὸ της καὶ ἀδελφὸ τοῦ Σερ(μ)πάνου Πέτρο. Ὁ Πέτρος κληροδότησε τὸ μετόχιο στὴν Μπάια Ντεαράμα καί, ἔτσι, μὲ ἀπόφαση τοῦ Ἀλεξάνδρου βοεβόδα περιῆλθε τὸ 1775 στὴν ἔξουσία

του Στεφάνου. Ωστόσο, ή μονή Τιμαϊνή σφετερίσθηκε τὸ κτήμα καὶ ἀπέσπασε σχετικὴ ἀπόφαση τῶν ἀρχόντων· ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἀναρρέθηκε μὲ νέα ἀπόφαση τοῦ αὐθέντη τὸ 1776. Εἶναι πιθανὸ ὅτι ἡ μονὴ σχετιζόταν μὲ τοὺς ἐξαδέλφους τοῦ Σερ(μ)πάνου καὶ ὡς πρόφασιν γὰρ τὸν σφετερισμὸ ἐπικατέσθηκε τὴν ἐκ μέρους τοὺς ἀποπληρωμὴ κάποιου χρέους τοῦ Σερ(μ)πάνου. Πρβλ. ἀρ. 169.

135 Διαθήκη τοῦ προηγούμενου Στεφάνου

9 Μαρτίου 1777

(Κουτὶ 2/III, 1777: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 478 X 175. Τὸ κείμενο τῆς διαθήκης καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ α' φύλλου· στὸ recto καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ verso καταγραφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ recto τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἐλλ. καὶ ολαβ.).

Ὁ προηγούμενος τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανος, σὲ περίπτωσιν θανάτου τοῦ ἐνὸσω βρίσκεται στὸ Ἰάσιο, καθιστᾶ ἐπιτρόπους τοῦ τὸν συγκοινοβιάτη τοῦ προηγούμενου Σαμουὴλ καὶ τὸν προηγούμενο Ζαχαρία Ἰβηρίτη. Οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουν νὰ συγκεντρώσουν τὰ πράγματά του καὶ τὰ χρήματα ποῦ ἔχει νὰ λάβει ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι. Τὰ ρούχα καὶ τὰ ἄλλα “ἡδύσματά” του ἐπιθυμεῖ νὰ πουληθοῦν καὶ τὰ χρήματα νὰ ἀποσταλοῦν στὸ μοναστήρι του. Οἱ ἐπίτροποι θὰ ἀναλάβουν ἐπίσης τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ταφή καὶ τὰ μνημόσυνά του [στὸ Ἰάσιο]. Τὰ χρήματα καὶ καθεὶ ἄλλο ἐπιθυμεῖ νὰ σταλοῦν μὲ ἀσφάλεια στὰ χέρια τοῦ σκευοφύλακα Βησσαρίωνος καὶ τοῦ προηγούμενου Γερασίμου. Τοὺς δύο τελευταίους καθιστᾶ ἐπιτρόπους τοῦ στὸ μοναστήρι καὶ τοὺς ἀναθέτει νὰ ἐκτελέσουν ὅσα διαλαμβάνεται ἡ διαθήκη (βλ. παρακάτω). “Ὅτι ἀπομείνει κληροδοτεῖται στὸ μοναστήρι μὲ τὴ θερμὴ παράκλησιν νὰ δεηθοῦν οἱ ἀδελφοὶ γὰρ τὴν ψυχὴ του καὶ νὰ συγχωρήσουν τὸν θάνατό του μακριὰ ἀπὸ τὴν “ὑπακοὴν τοῦ μοναστηρίου”.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Στέφανος ἄφησε εἴκοσι ἕνα ἑβδομαδαριά στὸν γερο-Τιμόθεο γὰρ πώλησιν· ἀπὸ τὰ χρήματα ποῦ θὰ συγκεντρωθοῦν ἐπιθυμεῖ νὰ δοθοῦν 50 γρόσια στὸ Τυπικαρεῖο γὰρ νὰ ἐγγραφεῖ στὴν παρρησία.

Στὸ 1^ο: “Ὅλα τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα βρίσκονται σὲ σφραγισμένον σεντούκι. Στὸ Βουκουρέστι, ἀπὸ τὸν Μιχαλιώτη Τιμόθεο, ὁ Στέφανος ἔχει νὰ λαμβάνει 500 γρόσια χωρὶς τόκο καὶ ἀπὸ τὸν Δημητράκη τοῦ χατζη-Σπανδωνῆ ἄλλα 500 γρόσια· καὶ οἱ δύο ὁμολογίαι βρίσκονται στὸ σεντούκι. Τὰ χρήματα αὐτὰ ἐπιθυμεῖ νὰ διανεμηθοῦν ὡς ἐξῆς!:

α) 700 γρόσια στὴ Μεγάλῃ Μέσῃ νὰ μοιρασθοῦν ἀναλογικὰ σὲ ὅλα τὰ μοναστήρια, γὰρ νὰ κάνουν τὸ καθένα ἕνα σαρανταλείτουργο στὴ μνήμη του,

β) 100 γρόσια, δηλ. ἄλλα δέκα σαρανταλείτουργα, νὰ δοθοῦν γιὰ τὰ ἔξοδα ταφῆς καὶ τὰ μνημόσυνά του [στή μονή] τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τὰ τριήμερα, ἐν-νεάμερα καὶ σαραντάμερα, τὸ ὄνομά του νὰ ἐγγραφεῖ στὴν παρρησία, τὴν κοινὴ παννυχίδα, τὴν πρόθεση καὶ τὸ κοιμητήριο τῶν πατέρων [τῆς μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν], ἄλλα καὶ ἓνα σαρανταλείτουργο νὰ μοιρασθεῖ σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησίες,

γ) 50 γρόσια νὰ δοθοῦν στὴν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ του, στοὺς Ἁγίους Ἀρχαγγέλους, μπροστὰ σὲ ὅλους τοὺς χριστιανούς,

δ) 50 γρόσια νὰ δοθοῦν στὰ παιδιά τοῦ Μιχαήλ, ποὺ βρίσκονται στὸ Κούτζι, γιὰ νὰ τὸν συγχωρέσουν γιὰ τὴν ἔριδα (“σκάνδαλον”) ποὺ προκλήθηκε ἀνάμεσα στὸ χωριὸ καὶ τὸν πατέρα τους καὶ ζημιώθηκαν,

ε) 150 γρόσια νὰ δοθοῦν στὸν “καλόγερόν” του Ἰωακείμ (στὸν ἴδιο νὰ δοθοῦν καὶ κάποια ρούχα, ἐὰν ὁ Στέφανος πεθάνει ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι),

στ) 100 γρόσια νὰ δοθοῦν στοὺς δύο “καλογέρους” του, τὸν Σίλβεστρο καὶ τὸν διάκονο Μακάριο καὶ

ζ) 50 γρόσια νὰ δοθοῦν στὸν “καλόγερόν” του Τιμόθεο².

Ἵπογράφουν: Ὁ προηγούμενος Χιλιανταρίου Στέφανος. Ὡς μάρτυρες, ὁ ἀρχιμανδριτίης Λαύρας, ὁ προηγούμενος Ἰβηρίτης Ζαχαρίας, ὁ Ἰωακείμ Γρηγοριάτης καὶ ὁ Κωνσταντίος προηγούμενος Γρηγοριάτης.

Ἀρχ.: Ἰ) Ἐπειδήτης κ(αι) εὐρέθηκα ἐδὼ εἰς Γιάσι, ἀν με τύχη θάνατος ἐδὼ, κατασταί-νω ...

1. Συνολικὰ κληροδοτοῦνται 1.200 γρόσια.

2. Στὴ σημ.: “Τροποποιημένη ὁμολογία” (μτφρ.).

136 Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιταγὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' γιὰ τὴν ἵδρυση σχολείου τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων στὴ μητροπολιτικὴ Μουντανίων

Ἰούνιος 1777, ἰνδ. 10

(Ἀρχειοθήκη: 192) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 585 X 415. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso θεωρήσεις τῆς πατριαρχικῆς γραμματείας. Σημείωση (ολαβ.).

Τὸ γεγονός ὅτι ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μάθηση εἶναι πολύτιμα ἀγαθὰ ἀποτελεῖ κοινὸ τόπο πολλῶν ἀπὸ τοὺς “θύραθεν” καὶ τοὺς “καθ’ ἡμᾶς” σοφοῦς. Ἔτσι, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος Β' ἀπευθύνεται στὸν μητροπολίτη Προύσης, Μουντανίων καὶ Τριγλίας Ἀνθίμο καὶ κοσμεῖ με κάθε ἐγκώμιο τὴν

ὁμόφωνη πρωτοβουλία τοῦ ἴδιου, καθὼς καὶ ὄλων τῶν κληρικῶν [τῆς μητρόπολός του] καὶ τῶν γερόντων προεστώτων τῆς πολιτείας τῶν Μουντανίων, νὰ ἰδρῦσουν μὲ κοινὸ ἔρανο σχολεῖο τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων. Συγκεκριμένα, ὁ καθένας συνεισέφερε ὅ,τι μπορούσε καὶ συγκεντρώθηκε ἕνα ἀρκετὰ μεγάλο ποσό, τὸ ὁποῖο μὲ τοὺς τόκους του ἐπαρκεῖ γιὰ τὴν ἐτήσια μισθοδοσία τοῦ δασκάλου.

Ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἀπευθύνουν τὴν πνευματικὴ εὐλογία τους σὲ ὅσους συνέβαλαν στὴν ὁλοκλήρωση αὐτοῦ τοῦ θεοφιλοῦς ἔργου πού δοξάζει τὴν πολιτεία τους καὶ τοὺς παρακινοῦν νὰ συνδράμουν στὴ συντήρηση καὶ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξη τοῦ σχολεῖου. Συμβουλευοῦν ἐπίσης νὰ ὀρισθοῦν “κοινὴ συμψηφία” ἄνθρωποι ἄξιοι καὶ πρόθυμοι ὡς ἐπιστάτες καὶ ἐπιτρόποι τοῦ σχολεῖου, ἱκανοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν ἄοκνα γιὰ τὴν προκοπὴ του. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ ὠφελοῦνται τὰ παιδιά ἀπὸ τὴν παράδοση τῶν μαθημάτων καὶ θὰ διδάσκονται τὴ χρησιμότητα τῶν ἡθῶν, τὴν κοσμιότητα καὶ τὴν εὐσέβεια, τιμῶντας τὴν πολιτεία τους.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι πρέπει, συνελπῶς, νὰ συναγωνίζονται στὴν παροχὴ βοήθειας στοὺς ἐπιστάτες καὶ ἐπιτρόπους τοῦ σχολεῖου ὥστε οὐδέποτε νὰ λείψει αὐτὸ τὸ ἀγαθὸ ἀπὸ τὴν πατρίδα τους. Ὅφειλουν μὲ κάθε μέσο νὰ συμβάλουν στὴν ἐδραίωση καὶ παγίωση τοῦ “ἑλληνομουσεῖου” τῆς πολιτείας τους. Ἰδιαίτερα, τὰ χρήματα τοῦ ἐράνου πρέπει νὰ δοθοῦν γιὰ τοκοσιμὸ σὲ φερέγγυα πρόσωπα. Ἐὰν ὅλοι πράξουν τὰ παραπάνω, τότε θὰ βροῦν συμπαραστάτη τὸν Θεὸ καὶ θὰ ἔχουν τὴν εὐχὴ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν συνοδικῶν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, οἱ κακὸτροποὶ, οἱ ἐχθροὶ τῆς κοινῆς ὠφέλειας καὶ πολέμοι τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ἐὰν τολμήσουν μὲ ὅποιονδήποτε ἄμεσο ἢ ἔμμεσο τρόπο νὰ ἀνασκευάσουν ἢ νὰ ἀνατρέψουν τὸ θεοφιλὲς ἐπιτεύγμα, τότε πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ ἀπολογηθοῦν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν πάλι συλληφθοῦν καὶ ἀποκαλυφθεῖ ἡ ταυτότητά τους, τότε πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ ὑποστοῦν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία βαρύτερα ἐπιτίμια καὶ θὰ λάβουν τὰ ἐπιχειρεῖα τῆς κακοβουλίας τους. Μολαταῦτα, ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἐκφράζουν τὴν πεποίθησή τους ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς πολιτείας, ὡς γνήσια τέκνα τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ εὐσεβεῖς ὀρθόδοξοι χριστιανοί, θὰ ἀναδειχθοῦν ζηλωτὲς παρόμοιων κοινωφελῶν “κατορθωμάτων” καὶ θὰ ὑπακούσουν μὲ εὐπειθεια στὴν παρούσα συνοδικὴ ἐπιταγὴ καὶ ἀπόφαση.

Μηνολόγιο.

Ἐπιγράφουν ὁ Ἐφέσου Μελέτιος, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος, ὁ Νικαίας Ἀνθίμος, ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος, ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος, ὁ Κορίνθου Γαβριήλ, ὁ Σερρών Ἀγάπιος, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γαβριήλ, ὁ Χριστιανουπόλεως Ἱερεμίας, ὁ Βιζύης Γεράσιμος, ὁ Ναυπλίου Μελέτιος, ὁ Καστορίας Γεννάδιος, ὁ (...) Νεόφυτος (:), ὁ Καρπάθου Δανιὴλ καὶ ὁ (...) (:) Ἡσαΐας.

Ἄρχ.: ... Ὅτι μὲν ἡ σπουδὴ καὶ μάθησις ἐστὶ κτήμα τιμωτάτων κ(αὶ) βεβαυώτατων, τοῦτο πολλοὶ κ(αὶ) τῶν θύραθεν ...

137 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρο- νίου Β' σὲ βάρους μισθωτῶν τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχίου στὸ Κούτζι

Μάιος 1778, ἰνδ. 11¹

(Ἀρχειοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) Πρωτότυπο. – Χαρτί 432 X 320. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso θεωρήσεις τῆς πατριαρχικῆς γραμματείας καὶ σημειώσεις (σλαβ.).

Ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πληροφορήθηκαν ἀπὸ Χιλανδαρινούς πατέρες ὅτι τὸ μοναστήρι τους κατέχει μετόχιο στὸ χωριὸ Κούτζι, μαζὶ μὲ δικὰ του χωράφια, τὸ ὁποῖο προῆλθε ἀπὸ ἀφιερῶματα χριστιανῶν. Τὰ χωράφια αὐτὰ παραχωροῦνται γιὰ καλλιέργεια στοὺς ντόπιους ἀντὶ συμφωνημένου ἑνοικίου. Ὡστόσο, κάποιοι πλεονέκτες καὶ ἄδικοι ἀποκρύπτουν ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς πόσα ἀκριβῶς στρέμματα γῆς καλλιεργοῦν ὥστε νὰ ἀποφυγουν τὴν καταβολὴ τοῦ ἀντίστοιχου ἑνοικίου.

Οἱ Χιλανδαρινοὶ ζήτησαν τὴν ἐπιβολὴ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου σὲ βάρους ὄσων ζημῶνουν τὸ μοναστήρι τους καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος, ἀπευθυνόμενοι στὸν μητροπολίτη Σερρών καὶ ἑξαρχο πάσης Μακεδονίας, καθὼς καὶ τοὺς γέροντες καὶ ἱερεῖς τοῦ Κουτζίου, συμβουλεύουν νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ ἀδικία. Ὅσους δηλώνουν μὲ εἰλικρίνεια τὰ στρέμματα ποὺ καλλιεργοῦν καὶ καταβάλλουν ἀγόγγυστα τὸ ἑνοικίό τους εὐλογοῦν καὶ συγχωροῦν. Ἀντίθετα, ὄσους ἀποκρύπτουν τὰ στρέμματα, τὴ θέση καὶ τὰ ὄρια τῶν χωραφιών τοῦ μετοχίου ποὺ καλλιεργοῦν, καὶ δὲν καταβάλλουν τὸ ἑνοικίό τους, τοὺς ἀφορίζουν ὡς ἱεροσυλοὺς καὶ ἀθεόφοβους· τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ ὄσους γνωρίζουν τοὺς παραβάτες καὶ [ἀποσιωποῦν] τοὺς τόπους μέχρι τοὺς ὁποίους ἐκτείνονται τὰ χωράφια τοῦ μετοχίου. Ἐὰν δὲν μετανοήσουν καὶ ἐπανορθώσουν τὴν ἀδικία, σὲ βάρους τους ἐπισείονται ἄρες.

Μηνολόγιο.

Ἐπογράφουν ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος, ὁ Ἰκονίου Διονύσιος, ὁ Κορίνθου Γαβριήλ, ὁ Χριστιανουπόλεως Ἱερεμίας, ὁ Ναυπλίου Μελέτιος, ὁ Ἄγαθουπόλεως Νεόφυτος καὶ ὁ Βελισσοῦ (;) Γρηγόριος.

Ἄρχ.: ... Οἱ δῶτάτοι π(ατέ)ρες τοῦ ἱεροῦ, κ(αὶ) σεβασμίον σ(ταυ)ροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Χιλανταρίου ἀνήγγειλαν ἡμῖν, ...

1. Στὸ ἔγγραφο ἀναγράφεται Ἀπρίλιος, στὸ μηνολόγιο Μάιος.

138 Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα (“μετριότης”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β΄

1778

(Κουτί 2/III, 1777: 1) Πρωτότυπο. – Χαρτί 700 x 500. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso θεωρήσεις τῆς πατριαρχικῆς γραμματείας.

Συγχωρητικὸ τοῦ “κεκοιμημένου” ἱερομονάχου Λαυρεντίου Χιλανδαρινοῦ.

Ἐπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος. Ὁ πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Θεοδόσιος, ὁ Ἀντιοχείας Δανιήλ, ὁ Ἱεροσολύμων Ἀβράμιος, ὁ Ἐφέσου Μελέτιος, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος, ὁ Νικαίας Ἄνθιμος, ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος, ὁ Ἱκονίου Διονύσιος, ὁ Ἀγαθουπόλεως Νεόφυτος καὶ ὁ Βελισσοῦ (;) Γρηγόριος.

Ἄρχ.: ἡ μετριότης ἡμῶν μετ(ά) τῶν συνεχομένων αὐτῇ ἐν τῷ παρόντι τοῦ τε πατριάρχου πρῶην Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Θεοδοσίου ...

139 Γράμμα τοῦ Πανταξῆ τοῦ “ποτέ” Νικολάου γιὰ τὴ διευθέτηση τῶν διαφορῶν του μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς

12 Ἰανουαρίου 1779¹

(Κουτί 3/III, 1779: 121-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 278 x 203. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση.

Ὁ Πανταξῆς τοῦ “ποτέ” Νικολάου εἶχε διαφορὲς μὲ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου ποὺ ἀφοροῦσαν στὴν κλοπὴ ὀρισμένων ἐμπορευμάτων· συγκεκριμένα, ἐνῶ ταξίδευε ἀπὸ τὴ Θάσο, τὸν σταμάτησαν κλέφτες στὴ θάλασσα καὶ τοῦ ἀφαίρεσαν μέλι, λάδι καὶ κερί. Ὁ ἴδιος ἔμαθε ὅτι τὸ κερί πουλήθηκε σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς πατέρες τοῦ μοναστηριοῦ. Οἱ πατέρες τὸν λυπήθηκαν γιὰ τὴ δυστυχία του καὶ ἔγραψαν στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου στὶς Σέρρες Θεολόγη, γιὰ τοῦ σκευοφύλακα [τῆς ἐκεῖ μητροπόλης] Θεοδωρῆ, καὶ ὁ Πανταξῆς συμβιβάσθηκε μαζί του νὰ λάβει 40 γρόσια. Μὲ τὸ παρὸν ὁ Πανταξῆς βεβαιώνει ὅτι εἰσέπραξε στὸ ἀκέραιο τὸ ποσὸ καὶ παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τῶν πατέρων².

‘Υπογράφουν: ‘Ο Πανταζής τοῦ “ποτέ” Νικολάου. ‘Ο Λογγίνος ἀπὸ τοῦ Ζωγράφου (σλαβ.), ὁ Στοῦλες, ἀδελφὸς τοῦ Πανταζή, ὁ Μάλαμας Τζέρτζης, ὁ Κανάκης Δῆμο καὶ ὁ Κώστα Ἀποστολή.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ ὑποκάτωθεν γεγραμμένος Πανταζής τοῦ ποτέ Νικολάου, ...

1. Περβλ. ἀρ. 130. Ἡ χρονολογία τοῦ παρόντος διορθωμένη.

2. Στὴ σημ.: *Κάτηλακὰς ὁποῦ ἐπίρην ὁ ἐπίτροπος κὴρ Θεολόγης εἰς τὰ Σέρας ἀπὸ τὸν Πανταζήν | παρὰνῶν τοῦ Κανάκι ὁποῦ μὰς ἐντάβιζεν διὰ τῶ κερὶ ὁποῦ των ἐπίρην ἡ κλέπτε.*

140 Διαθήκη τοῦ παπα-Διονυσίου

19 Ἰανουαρίου 1779

(Κουτὶ 3/III, 1779: 93-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 241 X 177. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ΄ φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

‘Ο παπα-Διονύσιος καθιστᾷ ἐπίτροπο καὶ κληρονόμο του τὸν “ἀδελφόν” του Χριστόφορο· αὐτὸς θὰ εἰσπράξει τὰ ὀφειλόμενα στὸν διαθέτη καὶ θὰ ἀποπληρώσει τὰ χρέη του. Συγκεκριμένα, ἔχει νὰ λάβει ἀπὸ τοὺς Ἑσφιγμένιτες (“Σιμενίτες”) 40 γρόσια, σύμφωνα μὲ τὴ σχετικὴ ὁμολογία· ἀπὸ αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ πληρωθοῦν τὰ χρέη τοῦ παπα-Διονυσίου καὶ θὰ τελεσθοῦν τὰ μνημόσυνα (“ψυχικὰ”) σύμφωνα μὲ τὴ μοναχικὴ τάξη. Ἐπίσης, ὁ Χριστόφορος θὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν ἔκδοση ἑνὸς πατριαρχικοῦ συγχωρητικοῦ γράμματος! καί, μετὰ τρία χρόνια, θὰ κάνει τὴν ἀνακομιδὴ του. Τέλος, ὁ Χριστόφορος θὰ ἀποπληρώσει τὰ χρέη του, 5 γρόσια στὸν παραδελφὸ του παπα-Ἰγνάτιο καὶ 8 γρόσια στὸν παπα-Ἀθανάση.

Κανένας ἄλλος ἀδελφὸς ἢ ἐξάδελφος, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ μοναστήρι, δὲν πρέπει νὰ ἀναμειχθεῖ στὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκτέλεση τῆς παρούσας· σὲ ἀντίθετη περίπτωση, ἐπισηαίνονται ἀρές.

Σὲ ὑστερόγραφο: ‘Ο Χριστόφορος πρέπει ἐπίσης νὰ πληρώσει τὰ ἐξῆς χρέη, 5 γρόσια στὸν Σταμάτη, 54 γρόσια στὸν Ἀβραάμ καὶ 2 γρόσια τοῦ “καλοῦ τοῦ Παντοκρατορινοῦ”.

‘Υπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὡς μάρτυρες, ὁ παπα-Ἰγνάτιος, παραδελφὸς τοῦ παπα-Διονυσίου, ὁ Σταμάτης, ὁ Ρολογᾶς [ἦ: ρολογᾶς], ὁ Ἀβέρκιος, ὁ Νικηφόρος τοῦ Χατζῆ, ὁ παπα-Ἀθανάσιος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Φικαροῦς.

Ἀρχ.: ... † Ἰδού οπου γράφο την διαθήκη μου ἐγὼ ὁ παπα Διονίσιος κ(αι) κάνο τον ἀδελφόν μου τον Χριστόφορο ...

1. Στὸ ἀρχεῖο (Αρχαιοθήκη, χωρὶς ἔνδειξη) ἀπόκειται τὸ σχετικὸ συγχωρητικὸ γράμμα (“μετρώ-της”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' (19 Μαΐου 1779).

141 Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Καρακάλλου προηγουμένου Ἰάκωβου γιὰ τὴν παραλαβὴ χρημάτων καὶ “ἡδυσμάτων” ἀπὸ τὸ μετόχι τοῦ Ἰσμαήλ

27 Ἰανουαρίου 1779

(Κουτὶ 3/ΠΙ, 1779: 43-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπω-μα σφραγίδας τῆς μονῆς Καρακάλλου.

Ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Καρακάλλου προηγούμενος Ἰάκωβος καθι-σταῖ ἐπίτροπὸς τοῦ τὸν προηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου Σαμουήλ, καθηγούμενο τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, καὶ τὸν ἐξουσιοδοτεῖ νὰ παραλάβει ὅ,τι πρό-κειται νὰ ἀποστείλει ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἐλισαῖος ἀπὸ τὸ Κίεβο¹. Συγκεκριμένα, ὁ Ἐλισαῖος πρόκειται νὰ παραλάβει χρήματα καὶ “ἡδύσματα” τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν Μητάκη ἀπὸ τὸ Ἰσμαήλ, ὁ ὁποῖος βρίσκεται ἐκεῖ [στὸ Κίεβο] καὶ δια-τέλεσε ἐπίτροπος τοῦ μετοχίου στὸ Ἰσμαήλ: μὲ τὴ σειρὰ του, ὁ Μητάκης εἶχε παραλάβει αὐτὰ τὰ χρήματα καὶ “ἡδύσματα”, ὡς ἐπίτροπος, ἀπὸ τὸν μακαρί-τη Ἀκάκιο [Καρακαλλινός]. “Ὅ,τι παραδώσει ὁ Ἐλισαῖος, ὁ Στέφανος ὀφείλει νὰ τὸ ἀποστείλει μὲ ἀσφάλεια [στὴ μονὴ Καρακάλλου].

Ἐπογοράφει ὁ προηγούμενος καὶ σκευοφύλαξ τοῦ Καρακάλλου Ἰάκωβος.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐνύπογράφου γράμματος γίνεται | δηλον, ὅτι ἀποκα-σταίνω ἐπίτροπόν μου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 133.

142 Γράμμα τοῦ Σταμάτη ρεῖξῃ Νεοχωρίτη γιὰ τὴν πώληση τοῦ μεριδίου ἐνὸς καρβιοῦ

12 Δεκεμβρίου 1779

(Κουτὶ 3/ΠΙ, 1779: 87-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 242. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Σταμάτης ρεΐζης Νεοχωρίτης συμφώνησε μὲ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου σκευοφύλακα Βησσαρίωνα, προηγούμενο Γεράσιμο, προηγούμενο Δανιὴλ Ρωμαῖο καὶ προηγούμενο Δανιὴλ Ζααραλή νὰ ναυπηγήσουν ἀπὸ κοινοῦ ἓνα καράβι. Ὁ Σταμάτης κατέβαλε ὡς μερίδιο ἓνα τέταρτο (“ρούπι”), τὸ μοναστήρι ἓνα τέταρτο καὶ οἱ τέσσερις προεστῶτες τὰ ὑπόλοιπα δύο τέταρτα. Τὸ καράβι ναυπηγήθηκε μὲ κόστος 4.200 γρόσια καὶ συγκεντρώθηκαν, ἀπὸ ἄλλα τέσσερα μερίδια, 500 γρόσια γιὰ χρηματικὸ κεφάλαιο (“σερμεγέ”). Καραβοκῆρυξ ὀρίσθηκε ὁ Σταμάτης καὶ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἔρχεται κάθε χρόνο καὶ νὰ ἀποδίδει λογαριασμό. Ὡστόσο, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν ἤλθε νὰ δώσει λογαριασμό, δημιουργήθηκε δυσἀρέσκεια· παράλληλα, διαπιστώθηκε ὅτι τὸ καράβι ἦταν ζημιογόνον καὶ, ἔτσι, ἀκολούθησαν ἔριδες (“σκάνδαλα”). Τελικὰ, ὁ Σταμάτης πούλησε [στοὺς Χιλανδαρινούς] τὸ μερίδιό του (“τὸ καραβοκυράτο μου, καὶ τὸ γιουνγκεριζίκι μου, καὶ τὸ σερμεγέ μου”) ἀντὶ 1.175 γροσίων, τὰ ὁποῖα ἔλαβε στὸ ἀκέραιο. Συνεπῶς, παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση, εἴτε σὲ βάρος τῶν Χιλανδαρινῶν εἴτε τῶν νέων ἀγοραστῶν, ἐὰν τυχόν τὸ καράβι μεταπωληθεῖ. Ἀνήμερα τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος [12 Δεκεμβρίου] ἔγινε ἡ παράδοση (“τεσίμι”) τοῦ καραβιοῦ καὶ τοῦ τιμονιοῦ στὸν πρῶτον σκευοφύλακα προηγούμενο Δανιὴλ Ζααραλή, ὁ ὁποῖος ὀρίσθηκε ἀπὸ ὅλους ἐπίτροπος γιὰ τὴν μεταπώληση. Σὲ περίπτωσιν πού ὁ Σταμάτης ὑπαναχωρήσει ἀπὸ τὴν παραίτησή του καὶ ἐγείρει ὁποιαδήποτε ἀξίωση, σὲ βάρος του ἐπισείονται ἀρές¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ Σταμάτη ρεΐζης Νεοχωρίτης, Ὁς μάρτυρες, ὁ γερο-Παντλήμων Λαύρας καὶ ὁ γερο-Σεραφεῖμ Ἰβηρίτης (“Νίβηρίτης”)· μὲ ἄλλο χέρι, ὁ Γεώργης Σκοπελίτης καὶ ὁ Συμηώνης.

Ἄρχ.: ἦ Διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος, κα(αἰ) καθολικῆς ἀποδείξεως, ὁμολογῶ ἐγὼ κα(αἰ) δηλοποιῶ ἐγὼ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 125, σμ. 2 (·).

143 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β΄ στοὺς Χιλανδαρινούς

5 Ἰανουαρίου 1780

(Κουτὶ 3/ΠΙ, 1780: 59-62) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 235. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάν καστανόχρωμον. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ πρῶην Τζερεβενοῦ ἀποστέλλεται ἐξόριστος μὲ βασιλικὸ ὄρισμὸ [στὸ Χιλανδάρη]. Ὁ πατριάρχης προστάζει τοὺς Χιλανδαρινοὺς νὰ περιορίσουν τὸν ἐξόριστο στὸν πύργο καὶ νὰ τὸν φρουροῦν μὲ κάθε προσοχὴ ὥστε νὰ ἀποκλεισθεῖ κάθε ἐνδεχόμενον ἀπόδρασής του. Ὁ ἐξόριστος χαρακτηρίζεται ἄνθρωπος “ταραχώδης” καὶ ἐπικίνδυνος γιὰ τὴν ἐκκλησία.

Ἵπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Σωφρόνιος].

Ἄρχ.: ... Διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα ὑμῖν, ὅπως τὸν στελλόμενον αὐτόθι ἐξόριστον ...

144 Διαθήκη τοῦ παπα-Σαμουήλ

15 Ἰουνίου 1780

(Κουτὶ 3/III, 1780: 63-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 x 215. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι φαιό. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ὁ παπα-Σαμουήλ συντάσσει στὸ Ἱάσιο (“Πασιῶ”) τὴ διαθήκη του καὶ καταγράφει τὰ προσωπικὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα του, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀνήκουν στὸ Χιλανδάρη ἢ τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὅπου ἡγουμένευσε! Συγκεκριμένα, στὴν κατοχὴ του βρῖσκονται ἕνας ἀσημένιος “μαλαγματοκαπνισμένος” σταυρὸς, ἕνας ἀσημένιος σταυρὸς μὲ Τίμο Ἐύλο τοῦ ἀρχιμανδριτῆ Ἐλισαίου καὶ δύο πετραχίλια. Ἐπίσης, ἔχει νὰ λάβει τὰ ἐξῆς χρηματικὰ ποσά:

α) 500 γρόσια μὲ ὁμολογία ἀπὸ τὸν μπάνο Νικολαῖτζη Μπάλσα, ἐπίτροπο τῆς μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν,

β) [2.300 γρόσια] ἀπὸ τὸν Ἀναστάσιο μπακάμπαση (1.000 γρόσια προέρχονται ἀπὸ τὸ ἐνοίκιο (“κιράν”) τοῦ χανίου, ἄλλα 1.000 γρόσια δόθηκαν μετρητὰ τὸν περασμένον χειμῶνα χωρὶς ὁμολογία, ἄλλα 200 γρόσια δόθηκαν στὸν ἴδιο καὶ ἄλλα 100 στὸν Κυριάκο ἔναντι χρέους του — ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Ἀναστάσιος ἔδωσε μὲ πόλιτζα τοῦ Λιμποῦ 500 γρόσια γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ μοναστηριοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ συμψηφισθοῦν μὲ τὸ ἐνοίκιο τοῦ χανίου μετὰ τὴν ἀνακαίνισή του),

γ) δέκα πουργιὰ ἀπὸ τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τὰ ὁποῖα ὁ παπα-Σαμουήλ ξόδεψε γιὰ τὶς οἰκοδομὲς καὶ

δ) 100 γρόσια ἀπὸ τὸν ἐπίτροπο (“μπασιὰ”) Κυριάκη (αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ χρέος τοῦ Μελετίου Λαυριώτη στὸν παπα-Σαμουήλ. πού εἰσέπραξε ὁ Κυριάκης).

Ἐπίσης, στὸ κοπάδι (“ἔργελέ”) τοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίου βρῖσκονται τέσσερα δικά του ἄλογα, τρεῖς “τυλιάρια” καὶ μία φορὰδα. Τέλος, καταγράφονται

ἀσημικά, διάφορα σκεύη, ρολόγια (τὸ ἕνα ἀνήκει στὸν Λαυριώτη ἀρχιμανδρίτη [Μελέτιο (:)] ποῦ βρίσκεται στὴ Μοσχοβία), τουφέκια, πιστόλια καὶ ἱματισμός.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ παπα-Σαμουὴλ χρωστᾷ στὴ μοναχὴ Εὐδοκία 700 γρόσια χωρὶς ὁμολογία καὶ ἄλλα 200 ὡς τόκους γιὰ δύο χρόνια, στὸν ἐπίτροπο Πάνηη Κρμπέτζου 55 γρόσια χωρὶς ὁμολογία, στὸν κιορτζήμαπαση Ἀθανάσιο 70 γρόσια, στὸν “ἔδικό” του παπα-Ἀνθίμο 150 γρόσια. Στὸν ἐπίτροπο Κυριάκη χρωστᾷ 271 [γρόσια] καὶ 18 ἄσπρα μὲ ὁμολογία, καθὼς καὶ ἄλλα 36 γρόσια “ἀπὸ πράγμα”· ἄλλα καὶ ὁ μπασιὰς Κυριάκης τοῦ χρωστᾷ δύο χρόνων ἐνοίκιο (“κιρᾶν”) γιὰ τὰ μαγαζιά καὶ τὰ ἐργαστήρια.

Ἀπὸ τὴ μονὴ [τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν] ἔχουν νὰ λάβουν:

- α) ὁ δικαῖος δύο χρόνων μισθοῦς,
- β) ἡ μαγειρίσσα Μαρία μισθοῦς γιὰ ἐνάμιση χρόνο καὶ
- γ) ὁ Κώστας, ὑπρέτης τοῦ παπα-Σαμουήλ, 80 γρόσια γιὰ τοὺς μισθοῦς μέχρι τὸν Αὐγούστο.

Πὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρία του, ὁ παπα-Σαμουήλ ἀφήνει 50 γρόσια στὸν μητροπολίτη, 10 γρόσια στὸν πνευματικὸ του, 10 γρόσια σὲ κάθε ἐφημέριό του, 10 γρόσια στὸν παπα-Γεράσιμο Λαζό, 5 γρόσια στὸν παπα-Ἀνθίμο, ἕνα σαρανταλείτουργο στὴν Γκόλια, ἕνα σαρανταλείτουργο στοῦ Τέγνου, ἕνα σαρανταλείτουργο στὸν Ἅγιο Σάββα, ἕνα σαρανταλείτουργο στὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα, ἕνα σαρανταλείτουργο στὸν Κοπό, ἕνα σαρανταλείτουργο στὸν Ἅγιο Ἰωάννη Χρυσόστομο· χρωστᾷ ἐπίσης ἕνα σαρανταλείτουργο στὸν Προφήτη Ἥλια [στοῦ] Φλωρέσι, 100 γρόσια στὸν Ἅγιο Τάφο, 50 γρόσια στὸν Ἅγιο Πρωτοάγγελο, μία παρηρσία στοῦ Σιστόβι καὶ 50 γρόσια στοῦ ὄρος Σινᾶ.

Ὁ παπα-Σαμουήλ ὀρίζει ὡς ἐπιτρόπους του τὸν μπάνο Νικολαῖτση Μπάλα καὶ τὸν ἐπίτροπο Κυριάκη. “Ὅτι ἀπομείνει μετὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν ὀριζομένων, οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουν νὰ τὸ παραδώσουν στοῦ Χιλανδάρι ὡς καθολικὸ κληρονόμο. Τὰ ἄλογα καὶ τὰ μπαούλα (“μπούτικα”) ἐπιθυμεῖ νὰ πουληθοῦν, καὶ τὰ χρήματα νὰ διατεθοῦν κατὰ τὴν παραγγελία του.”

Ὑπογράφει, ὡς μάρτυρας, ὁ Ἰωσήφ ἱερομόναχος Βατοπαιδινὸς διδάσκαλος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἄρχ.: † Ἐπειδὴ πάντες ἄν(θρωπ)οι φόρω δια θανατοῦ ὑπόκλιμα ...

1. Πρβλ. ἀρ. 129 καὶ 133.

2. Πρβλ. ἀρ. 146.

145 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Ἁγίας Μεταμορφώσεως

1 Μαρτίου 1781

(Κοιτὶ 3/Π, 1781: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 315 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἔλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ μοναχὸς γερο-Ἀνθμιος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τῆς Ἁγίας Μεταμορφώσεως στὶς Καρυές. Στὸ τρίπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ Ἀνανίας. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 1.000 γροσίων. Ὁ γερο-Ἀνθμιος ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κατ' ἔτος τὰ δροσίματα τοῦ κελλίου, τὸ ταχρίλι καὶ τὰ χαράτζια σύμφωνα μὲ τὸν βασιλικὸ ὄρισμό. Μετὰ τὴν ἀποβίωση κάθε μέλους τῆς συνοδείας τὸ μεριδίον του θὰ περιέρχεται στὸ μοναστήρι· ἐπίσης, θὰ λαμβάνει παρρησία, σαρανταλείτουργο, πρόθεση καὶ τράπεζα. Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐμπίπτουν τὰ ἀμπέλια, οἱ λεπτοκαριές καὶ τὰ ἐλαιόδεντρα ποὺ περιβάλλονται ἀπὸ τὸν πλοκὸ. Καταγράφονται τὰ σύνορα: [κελλίον] τοῦ Χρυσσοτόμου, στράτα, λάκκος, βρύση, πλοκός, πλοκός τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, μεγάλη στράτα, στράτα μέχρι τὸ κάγκελλο τοῦ Ἁγίου Προδρόμου, πλοκός ἀπὸ τὸ σύνορο τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τὸ σύνορο τῶν Ἁγίων Πάντων, λάκκος “ὑπὸ τὸν ἄριον” κοντὰ [στὸ κελλίον] τῶν Ἁγίων Πάντων, μεγάλο ἴσιο πεζούλι, ραχώνι ἀνατολικά, μέση τοῦ ἀμπελιοῦ τῶν Ἁγίων Πάντων, κάγκελλο “ἕως τὸ σημάδι”, ραχώνι μέχρι τὶς λεπτοκαριές τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, “τὸ μέρος ὅπου διαμοιράζονται τὰ νερά”, βουνό, πλοκός μέχρι τὴν κορυφή τοῦ ραχωνιοῦ, λάκκος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἄγρια συκιά. “Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ὕδρευση, τὸ νερὸ ἔρχεται ἀπὸ ἐπάνω, ἀπὸ τὸ λιβάδι, περνᾷ ἀπὸ τὸ κελλίον τοῦ Χρυσσοτόμου (ἐκεῖ τὸ κελλίον παίρνει ἓνα μέρος)· κατόπιν, περνᾷ ἀπὸ τὸ σύνορο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (ἐκεῖ τὸ κελλίον παίρνει ἄλλο ἓνα μέρος)· τέλος, στὸ κελλίον τῆς Μεταμορφώσεως κατεβαίνουν δύο μέρη νεροῦ (τὸ ἓνα προορίζεται γιὰ τὴ στέρνα ποτίσματος τοῦ κήπου καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὶς ὑπόλοιπες ἀνάγκες τοῦ κελλίου). Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποὺ παραδίνεται στὴ συνοδεία (ιερά σκευή, βιβλία, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ). Ἰδιαιτέρη μνεῖα γίνεται στὴν ἀπαγόρευση κοπῆς δέντρων χωρὶς τὴν προηγούμενη ἄδεια τοῦ μοναστηριοῦ¹.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ σκευοφύλαξ Δανιὴλ προηγούμενος καὶ ὁ δικαῖος Δανιὴλ Καπρουβιολής. Μὲ τὴν ἐνδειξὴ “παρόντας”, ὁ προηγούμενος Βησσαρίων, ὁ προηγούμενος Δανιὴλ καὶ ὁ προηγούμενος Δανιὴλ Ἀρβανίτης.

Ἀρχ.: † Χάριτι κ(αι) φιλανθρωπία Κυρίου Θεοῦ κ(αι) σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ...

1. Στὴ σημ.: Ἀλλαγμένη Ομ. Πατερίζας · σὲ ἄλλη (ολαβ.): “Μεταμόρφωση Πατερίτσα”. Πρβλ. ἀρ. 330 καὶ 382.

146 Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου¹ στὸν ἀρχιμανδριτὴ Ἐλισαῖο Χιλανδαρινὸ

25 Ἰουλίου 1781

(Κουτὶ 3/III, 1781: 87-90) Ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Στὸ verso ὑπερόγραφο καὶ ἐπικύρωση τοῦ Ἰωακείμ ἀρχιμανδριτὴ Βατοπεδινουῦ γιὰ τὸ ἀπαράλλακτο τοῦ ἀντιγράφου². Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Σαμουὴλ πέθανε τὴν 4ῃ Ἰουλίου [1781]· τὸ περασμένο καλοκαίρι εἶχαν ἔλθει οἱ ἔξαρχοι, οἱ ὁποῖοι κατέστησαν ἠγούμενο τὸν Ἰγνάτιο [Λαυριώτη²] καὶ παρέμειναν [στὴ μὴν ἡμῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν] μέχρι τὴν 9ῃ Ἰουλίου, συνολικὰ ἔνδεκα μῆνες καὶ δεκατρεῖς μέρες. Κατὰ τὴν παραμονή τους ἀσχολοῦνταν διαρκῶς μὲ τὴ “διαφορὰν” τοῦ Σαμουὴλ, δηλ. λίγα μετρητά, καὶ —ὅπως ἐπανελάβε σὲ ἐπιστολὴ του ὁ Νικόλαος— μεταχειρίσθηκαν κάθε εἶδους τεχνάσματα [σὲ βάρος του]. Στὴν ἀρχὴ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ λογαριασμὸ καὶ ἐκεῖνος τοὺς παρέδωσε τὴ “διάταν” του, τὰ κατάστιχα του γιὰ τὰ ἐργαστήρια, τὰ σπῆτια καὶ τὸ λουτρὸ πὸν ἔκτισε· [οἱ ἔξαρχοι] ἐκμεταλλεύθηκαν τὸ γεγονός ὅτι ὁ Σαμουὴλ οὔτε ἔβλεπε οὔτε κατανοοῦσε, ἔκαναν δικούς τους ὑπολογισμούς, ὥστε νὰ ἀποδειχθεῖ ὀφειλέτης δεκατεσσάρων πουργιῶν καί, παράλληλα, νὰ χάσει τὰ δικὰ του δέκα πουργιά πὸν ξόδεψε γιὰ τὶς οἰκοδομές. Πληροφόρησαν μάλιστα τὸν αὐθέντη ὅτι ὁ Σαμουὴλ δὲν εἶχε ἐπίγνωση τῶν πράξεών του καὶ δὲν τηροῦσε ὀλωσδιόλου κατάστιχα. Ἔτσι, παρακράτησαν κάθε περιουσιακὸ στοιχεῖο του ἔναντι τοῦ [δῆθεν] χρέους του.

Ἀπὸ τὶς “ἀγωγές” πὸν ἔστειλε ὁ Σαμουὴλ στὸν αὐθέντη καμία δὲν φανερώθηκε, καθὼς ὁ Ἰγνάτιος παρήγγειλε στοὺς ἀνθρώπους πὸν περιβάλλουν τὸν αὐθέντη νὰ ὑπεξαγοῦν, ἔναντι ὑψηλῆς ἀμοιβῆς, τὰ ραβιάσια του καὶ νὰ τὰ πηγαίνουν στοὺς ἔξαρχους. Ἡ μὴν [Χιλανδαρίου], παρὰ τὶς ἐπιστολές τοῦ Νικολάου, δὲν ἔστειλε κάποιον νὰ συμπαρασταθεῖ [στὸν Σαμουὴλ], καὶ ἔτσι διαπράχθηκε κάθε αὐθαιρεσία. [Οἱ ἔξαρχοι] “σῆκωσαν” τριάντα τρία πουργιά καὶ μὲ αὐτὰ ἐξαγόρασαν τὸ χάνι ἀπὸ τὸν Ἀναστάσι [μπακάμπαση] πὸν τὸ ἔκτισε. Ἐξαπάτησαν τὸν ἐπιστάτη Τιμόθεο, πήραν καὶ ἔκρυψαν τὸ κατάστιχό του καὶ τὸν ἀπέδειξαν χρεώστη 600 γροσίων, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα ὁ ἴδιος εἶχε νὰ λαμβάνει 300 γροσία ἀπὸ τὸν μισθὸ του. Ὁ Ἰγνάτιος μάλιστα “ἐσφάλισεν” τὸν

Τιμόθεο για τὸ [δῆθεν] χρέος του· ἀνάλογα ἔθεσε “εἰς φύλαξιν” καὶ τὴ μοναχὴ Εὐδοκία, ἀποδεικνύοντάς τὴν χρεώστρια, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα καὶ αὐτὴ ἔχει νὰ λαμβάνει ἀπὸ τὸν Σαμουήλ, σύμφωνα μὲ τὴ διαθήκη του. Προστίθεται ὅτι ὁ Τιμόθεος ἐπρόκειτο νὰ μεταβεῖ [στὸν ἀρχιμανδρίτη Ἐλισαῖο] γὰ νὰ βρεῖ τὸ δίκαιό του, [οἱ ἔξαρχοι] ὅμως ἀπέτρεπαν διαρκῶς τὴν ἀναχώρησή του καὶ τελικὰ τὸν “ἐσφάλισαν”· τώρα, αὐτὸς ὀδύρεται γὰ τὰ παθήματά του.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὸ χρέος τῆς μονῆς [τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν] ἀνέρχεται τώρα σὲ ὀγδόνητα πουργιὰ, ἐνῶ ὁ Σαμουήλ τὸ εἶχε συγκρατήσῃ στὰ εἴκοσι ὀκτῶ πουργιὰ. [Οἱ ἔξαρχοι] ἀγόρασαν τὸ χάινι ἀντὶ τριάντα τριῶν πουργιῶν καὶ ἰδιοποιήθηκαν τὰ δεκαεννέα πουργιὰ καὶ τὸ “εἰσόδημα”. Τὸν Σαμουήλ ἐμπόδιζαν νὰ λάβει τὰ χρήματά του καί, ἀντίθετα, τὸν καλοῦσαν νὰ πληρώσει [τὸ δῆθεν χρέος του]. Προστίθεται ὅτι ὁ Τιμόθεος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ μεταβεῖ [στὸν Ἐλισαῖο], εἶχε μαζί του καὶ ἐπιστολὲς τῶν [Χιλανδαρινῶν] πατέρων³.

ἘΥπογράφει ὁ Νικόλαος.

Ἄρχ.: ... *Μὲ το παρον μου δουλιγκὼν τὴν φανερώνω, διὰ τὸν μάκαριτὴν κὺρ Σαμουήλ ἐδόκεν τὸ κεινον | χρεος ...*

1. Πιθανὸν πρόκειται γὰ τὸν ἐκκλησιαρχὴ Νικόλα, ὁ ὁποῖος μνημονεύεται στὴν ἐπιστολὴ μὲ ἀρ. 147· ἐπιπλέον, ἡ ταῦτιση του μὲ τὸν Νικολαΐτη Μπάλα, ἐπίτροπο τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἐκτελεστὴ τῆς διαθήκης τοῦ παπα-Σαμουήλ (ἀρ. 144), δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ.

2. Πὰ τὸν Ἰγνάτιο Λαυριώτη, ὁ ὁποῖος ἠγουμένευσε ἀπὸ τὸ 1781 μέχρι τὸ 1793, βλ. *Ἀρχεῖο Πρωτάτου*, *passim*· γὰ τὰ κατάστιχα τῆς ληψοδοσίας του βλ. *αὐτ.*, σ. 253 κ.έ. (κωδ. 37-45).

3. Στὴ σημ.: *Ἰωακεῖμ ἀρχιμανδρίτης Βατοπαϊδινός, | ἐπιβεβαῖω ὅτι τὸ παρὸν ἐστὶν ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ σταλθέντος γράμματος | ἀπὸ Ἰάσι τῆς Μποδανίας, εἰς χεῖρας τοῦ ὑψηλοπανσοσιωτῆτον ἀγίου ἀρχιμανδρίτου Χιλανταρινοῦ κὺρ Ἐλισαίου*. Πρβλ. ἀρ. 133, 144 καὶ 147.

147 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωακεῖμ τῆς μονῆς Βυζαντίας στὸν πρῶην δικαῖο τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Τιμόθεο

27 Ἰουλίου 1781

(Κουτὶ 3/ΠΙ, 1781: 51-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἰάσιο) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἰωακεῖμ τῆς μονῆς Βυζαντίας βεβαιώνει ὅτι τὸ κατάστιχο, γὰ τὸ ὁποῖο γινόταν λόγος στὴν ἐπιστολὴ [τοῦ πρῶην δικαίου τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Τιμοθέου] ποῦ τοῦ ἔφερε ὁ Κώστας, δὲν βρίσκεται στὰ χεῖρια του. Ὁ ἴδιος ὅμως μαρτυρεῖ ὀλόψυχα ὅτι ὁ Τιμόθεος τηροῦσε τέτοιο κατάστιχο μὲ τὰ

ἔξοδα γιὰ τοὺς ἡμερομίσθιους ἐργάτες (“σαλαχώρηδες”) καὶ τὰ ὑλικά τῶν ἐργαστηρίων πιστοποιεῖ μάλιστα ὅτι ὁ Τιμόθεος γιὰ τὰ ἔξοδά του κράτησε τὸ “συμφέρον” τῶν δύο μετοχιῶν (“μουσιῶν”), δηλ. 640 γρόσια, ὅπως ἐξάλλου ἔχει καταγραφεῖ καὶ στὰ προσωπικά κατάστιχα τοῦ Ἰωακεῖμ. Πιστοποιεῖ ἐπίσης ὅτι τὸ κατάστιχο ἦταν γραμμένο μὲ τὸ χέρι τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ Νικόλα καὶ εἶχε ὑπογραφεῖ ἀπὸ τὸν γέροντα τοῦ Τιμοθέου, τὸν μακαριτὴ Σαμουήλ, ὁ ὁποῖος βεβαίωσε ὅτι ὅλα τὰ ἔξοδα ἦταν δικαιολογημένα.

Ὁ Ἰωακεῖμ, ὅσα ἔγγραφα τῆς μονῆς [τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν] εἶχε στὴν κατοχὴ του, δηλ. κατάστιχα καὶ ὁμολογίες, τὰ παρέδωσε στὸν καθηγούμενο Ἰγνάτιο. Κάποτε μάλιστα [θυμᾶται ὅτι] εἶχε στὰ χέρια του καὶ τὸ κατάστιχο τοῦ Τιμοθέου, ἀργότερα ὅμως τὸ παρέδωσε ἢ στὸν ἴδιο ἢ τὸν καθηγούμενο [Ἰγνάτιο] μαζί μὲ τὰ ἄλλα ἔγγραφα. [Θυμᾶται] ἐπίσης ὅτι τὸ κατάστιχο διάβασαν οἱ ἔξαρχοι, ὁ καθηγούμενος [Ἰγνάτιος] καὶ ὁ ἐπίτροπος (“μπασιὰς”) Κυριάκης. Τότε, μάλιστα, ὁ Ἰωακεῖμ τοὺς εἶχε ἐνημερώσει ὅτι, πρὶν ὁ ἴδιος διορισθεῖ ἐπίτροπος, ὁ δικαῖος [Τιμόθεος] εἶχε ξοδέψει [δικὰ του] χρήματα γιὰ τὰ ὑλικά τῶν γυαπιῶν καὶ τὸ σπίτι καὶ αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ μπορούσε νὰ τὰ ζητήσει¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὅταν ὁ Ἰωακεῖμ ἔδωσε λογαριασμὸ στοὺς ἐξάρχους καὶ τὸν καθηγούμενο [Ἰγνάτιο], τοὺς παρέδωσε —μαζί μὲ ἄλλα ἔγγραφα— δύο δικὰ του κατάστιχα ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

¹Υπογράφει ὁ Ἰωακεῖμ ὁ τῆς Βυζαντίας.

Ἀρχ.: ... ἡ Γράμμα σου ἔλαβα παρὰ τοῦ Κώστα. εἶδα καὶ τὰ ὅσα μοι γράφη δηλαδή διὰ το ἰ κατάστιχον, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 146.

148 Γράμμα τῆς Μεγάλῃς Μέσης γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ τόπου πίσω ἀπὸ τὸ Πρωτάτο, κοντὰ στὰ κελλία τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῆς Σίμωνος Πέτρας

12 Ἰουλίου 1782

(Κουτὶ 3/Π, 1782: 87-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτίπωμα σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημεῖωση.

Οἱ προσετώτες τῶν εἴκοσι μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀποφασίζουν ὅτι ὁ τόπος πίσω ἀπὸ τὸ Πρωτάτο, κοντὰ στὰ κελλία τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῆς Σίμωνος Πέτρας (“Σμόπετρας”), θὰ ἀνήκει στὸ ἐξῆς στὴ Μεγάλῃ Μέση καὶ κανένα ἀπὸ τὰ δύο κελλία δὲν θὰ ἔχει ὀποιαδήποτε ἐξουσία σὲ αὐτόν. Ὁ τόπος

θά παραμείνει “προσηλωθείς” στο Πρωτάτο και ὅποιος ἀποπειραθεῖ νὰ ἐναντιωθεῖ στὴν ἀπόφαση τῆς Μεγάλης Μέσης, νὰ καταπατήσει τὸν τόπο ἢ νὰ κατασκευάσει σὲ αὐτὸν σαχνίσι, ἀπλωταριά ἢ κρεβατίνα, θὰ τιμωρηθεῖ κατάβῆλλοντας στὸ Κοινὸ [πρόστιμο] 200 γροσίων.

Ἐπογράφουν ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κωνσταντῖος ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος, ὁ Γαλακτίων Λαύρας γέροντας τῆς Μεγάλης Μέσης καὶ ὁ προηγούμενος Αὐξέντιος Ἰβηρίτης.

Ἄρχ.: ἡ Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν κοινῶ ἐνσφραγίστου γράμματος γίνεται δῆλον. ὅτι τὸν τόπον ἰ ἐκείνον ...

149 Γράμμα τοῦ Δημήτρη, προγονοῦ τοῦ Δημητρίου, γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομίᾳς τοῦ πατριῶ του

2 Φεβρουαρίου 1783

(Κοιτὶ 3/III, 1783: 69-72) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 305 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου· δύο ἀπὸ τὶς ὑπογραφὰς στὸ verso. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριον τοῦ ἐγγράφου ἐπικύρωση καὶ ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Ὁσιάν-ἀγά. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Δημήτρης, προγονὸς τοῦ μακαρίτη Δημητρίου, “ἀδελφοῦ” τοῦ γερο-Χριστοφόρου, ἦλθε στὸ Ἅγιον Ὁρος γιὰ νὰ παραλάβει τὰ πράγματα τοῦ “μητροῦ” του. Ἐκεῖ βρῆκε ὅλα τὰ πράγματα συγκεντρωμένα ἀπὸ τὸν γερο-Χριστόφορο καὶ τὰ παρέλαβε. Ὁ Δημήτρης παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ γερο-Χριστοφόρου καὶ τῆς συνοδείας του, τοῦ Χρυσάνθου, καθὼς καὶ κάθε καλογέροιο ἢ κοσμικοῦ. Ἐάν ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος συγγενὴς του μεταβάλλει γνώμη καὶ ἐγείρει ὅποιαδήποτε ἀξίωση, σὲ βάρος τοῦ ἐπισείοντα ἄρες. Τὸ παρὸν συντάχθηκε ἐνώπιον τοῦ ἀγά τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἀσουμάν-ἀγά [= Ὁσιάν-ἀγά] καὶ τῶν γερόντων τῆς Μεγάλης Μέσης.

Ἐπογράφουν, ὡς μάττυρες, ὁ Γαλακτίων Λαύρας καὶ γέροντας τῆς Μεγάλης Μέσης, ὁ Θεόδουλος Ἰβήρων καὶ γέροντας τῆς Μεγάλης Μέσης, ὁ Θεόκλητος μοναχός, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ Στέριος Φαργαδικιώτης. Ὁ μαστορο-Γούτα παπουτζής, γιὸς τοῦ Ἡλία, μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἄρχ.: ἡ Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ Δημήτρης ἰ προγονὸς τοῦ μακαρίτου Δημητρίου ...

150 Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ ἱερομονάχου παπα-Ἀνθίμου γιὰ τὴν ἀπο- πληρωμὴ χρέους τοῦ προηγούμενου παπα-Δανιὴλ

6 Ἀπριλίου 1783

(Κουτὶ 3/III, 1783: 29-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία.

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Ἀνθιμος εἶχε δανείσει στὸν γέροντά του προηγού-
μενο παπα-Δανιὴλ 30 γρόσια. Ἐνώπιον τοῦ προηγούμενου γερο-Δανιὴλ καὶ
τοῦ γερο-Σάββα, ὁ παπα-Δανιὴλ εἶχε ἐπιστρέψει τὰ 15 γρόσια. Ἀργότερα ὁμοῦ
ὁ ὀφειλέτης πέθανε καὶ τὰ ὑπόλοιπα 15 γρόσια ἀποπλήρωσε, ἀπὸ χρήματα τῆς
μονῆς [Χιλανδαρίου], ὁ προηγούμενος Δανιὴλ, ἐπίτροπος τοῦ μοναστηριοῦ. Μὲ
τὸ παρὸν ὁ παπα-Ἀνθιμος παραιτεῖται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σὲ βάρος εἴτε τοῦ
μοναστηριοῦ εἴτε ὁποιοδήποτε ἄλλου.

Ἐπογράφει ὁ Ἀνθιμος ἱερομόναχος. Ὡς μάρτυρες, ὁ παπα-Κύριλλος καὶ
ὁ Παφνούτιος (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικῶν μου γράμματος | φανερώων ἐγὼ ὁ ἐν ἱερομο-
νάχῳ ἐλάχιστος πατὴρ Ἀνθιμος ...

151 Γράμμα τοῦ παπα-Σεραφεῖμη τοῦ Ροῦσου γιὰ τὴ διευθέτηση τῶν δια- φορῶν του μὲ τὸ Χιλανδάρι

12 Ἰουνίου 1783

(Κουτὶ 3/III, 1783: 63-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 205 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ παπα-Σεραφεῖμης ὁ Ροῦσος βεβαιώνει ὅτι λογαριάσθηκε μὲ τοὺς
Χιλανδαρινούς γιὰ τὴ διεκδίκηση πού εἶχε σὲ βάρος τους, σχετικὰ μὲ τὴν
ὁμολογία πού τοῦ εἶχαν πάρει οἱ Ροῦσοι. Ὁ παπα-Σεραφεῖμης πῆρε τὰ χρήμα-
τά του καὶ ἔδωσε τὸ παρὸν στὰ χέρια τοῦ δικαίου παπα-Δανιὴλ Χιλανδαρινοῦ,
παραιτούμενος ὁ ἴδιος καὶ κάθε συγγενῆς του ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀξίωση.

Ἐπογράφει, ὡς μάρτυρας, ὁ Ἰωάννης, γιὸς τοῦ “ποτέ” Μαυροδῆ.

Ἄρχ.: ἢ Διὰ τοῦ παρόντος μου γρα<μμα>τος βεβαιώνω ἐγὼ ὁ πατὴρ | Σεραφεῖμεις ὁ
Ροῦσος ...

152 Γράμμα του Γεράκη του Λοκοβίτη για τη διευθέτηση των διαφορών του με τὸ Χιλανδάρι

12 Αὐγούστου 1783

(Κουτί 3/III, 1783: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.)¹.

Ὁ Γεράκης ὁ Λοκοβίτης εἶχε ἀφήσει μερικά γελάδια σὲ κάποια χιλανδαρινὴ ἰδιοκτησία (“κατοῦνα”), τὰ ὁποῖα πωληθήθηκαν χωρὶς τὴ θέλησή του. Ὁ ἴδιος ἀπευθύνθηκε στοὺς Χιλανδαρινούς, λογαριάσθηκε μαζί τους καὶ αὐτοὶ τοῦ πλήρωσαν 140 γροσία. Μὲ τὸ παρὸν ὁ ἴδιος καὶ κάθε συγγενῆς του παρατεῖται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση.

Ἐπογράφουν: Ὡς μάρτυρες, ὁ καθηγούμενος τῶν Ρουσιῶν Σεραφεῖμ, ὁ σκεοφύλαξ τῆς μονῆς τῶν Ρώσων Νεόφυτος καὶ ὁ προηγούμενος Ρουσος Ἀγάπιος, γραφέας τοῦ ἔγγραφου. Ὁ Γεράκης σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἄρχ.:) Δια του παρωντως γραματος γινετε διλων ωτη μαι το | να εἶχα εγο ω Γερακνος ο Λοκοβιτις ...

1. Στὴ σημ: “Ἀπόδειξη ἀπὸ τὴ Θράκη γιὰ τὶς ἀγελάδες” (μτφρ.).

153 Γράμμα τοῦ χατζη-Χριστοδούλου Κώνστα γιὰ τὴν πώληση ἀμπελιῶ

25 Ὀκτωβρίου 1783

(Κουτί 3/III, 1783: 41-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 150. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ χατζη-Χριστόδουλος, στὸ Σιστόβι, πωλᾷ στὸν πνευματικὸ προηγούμενο Ἰωακεῖμ Χιλανδαρινὸ ἀμπέλι τεσσάρων στρεμμάτων ἀντὶ 80 γροσίων. Τὸ ἀμπέλι βρῖσκεται στὸ Στίλκεν, κοντὰ στὸ ἀμπέλι τὸ ὁποῖο τοῦ εἶχε δοθεῖ προῖκα. Πούλησε ἐπίσης μία “κάνδη” γιὰ τσίπουρα ἀντὶ 8 γροσίων, ἕναν κἀδο (“ποστάβι”) ἀντὶ 12 γροσίων, ἕνα βαρέλι (“βαγένι”) 120 μέτρων ἀντὶ 12 γροσίων, δύο μικρὲς “κάνδες” ἀντὶ 5 γροσίων καὶ δύο βαρέλια 90 μέτρων ἀντὶ 16 γροσίων.

Ἐπογράφουν: Ὁ χατζη-Χριστόδουλος Κώνστα. Ὡς μάρτυρας, ὁ Ἰωάννης Νικολάου.

Ἄρχ.: † Μὲ τὸ παρὸν φανερώων ἐγὼ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμένος, ἵ ὅτι πῶς ἐπούλισα εἰς τὸν ἅγιον ...

154 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Βατοπεδίου Φιλόθεου στὸν καθηγούμενο Νεόφυτο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

23 Μαρτίου 1784

(Κουτί 5/III, 1792: 31-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Βατοπεδίου. – Στὸ verso σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.)¹.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Βατοπεδίου Φιλόθεος προσκαλεῖ τὸν καθηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου Νεόφυτο καὶ τοὺς ἄλλους προεστῶτες τῆς μονῆς νὰ συνεορτάσουν, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαία καὶ πατροπαράδοτη συνήθεια, τὴ γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἰδιαίτερη πρόσκληση ἀπευθύνει, μαζί μὲ τοὺς χωριετιμούς του, στὸν “μουσικολογιάτατον” Κυπριανό².

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τῆς λαύρας τοῦ Βατοπεδίου Φιλόθεος.

Ἄρχ.: † Πανοσιώτατε κ(αί) σεβασμώτατε ἅγιο καθηγούμενε τῆς ἱερᾶς κ(αί) βασιλικῆς μονῆς ἢ τοῦ Χιλανταρίου ...

1. Σημειώσεις, προφανῶς τοῦ γραμματικοῦ: Ζῶντες ἢ Δωροθέου ἀρχιεπισκόπου ἢ Θεοδοσίου ἱερομοναχοῦ ἢ παρηοῖα γράμεινοι ἢ Τὸ Μωῖρι τὸ ἔχον οἱ Τοῦρκοι ἢ Εὐχαριστικὸ διὰ τὸν τοῖπον ὅπου ἀφιέρωσε ἢ Συναίτης πρωτοσυγγ(ελλος) ἢ Θεοδόσιος ἱερομόναχος. Στὴ σσημ. (σλαβ.): “Αχρηστο” (μτφρ.).

2. Πρβλ. ἀρ. 367.

155 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα Δανιὴλ Χιλανδαρινοῦ στὸν γερο-Τιμόθεο Χιλανδαρινό

8 Σεπτεμβρίου 1784

(Κουτί 3/III, 1784: 49-52) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ πορορισμός (: Ἰάσιο, μονὴ Τριῶν Ἱεραρχῶν) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ σκευοφύλακας Δανιὴλ Χιλανδαρινὸς δὲν ἔχει λάβει γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἐπιστολὴ τοῦ γερο-Τιμοθέου καί, ὅπως ἔγραψε παλιότερα καὶ στὸν παπα-Ἀνθιμο, ἐπανέρχεται στὴν ὑπόθεση τοῦ μακαρίτη γέροντος τοῦ γερο-

Τιμοθέου, [δηλ. τοῦ παπα-Σαμουήλ]¹. Συγκεκριμένα, ζητᾶ ἀπὸ τὸν γερο-Τιμόθεο, ἄφου συγκεντρῶσει τὰ πράγματα [τοῦ Σαμουήλ] (“ἡδύσματα” καὶ χρήματα), νὰ κάνει “ὑπακοήν” καὶ νὰ ἔλθει μαζί με τὸν παπα-Ἀνθιμο νὰ ἀναπαυθεῖ στὴ μονὴ [Χιλανδαρίου]. Ἀργότερα, θὰ μπορέσει καὶ πάλι νὰ ἀναχωρήσει σὲ “ταξίδι”, ἀνάλογα καὶ με τὴ γνώμη τῶν πατέρων².

Ὑπογράφει ὁ σκευοφύλαξ Χιλανδαρίου Δανιήλ (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Δεόμενοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. Χριστοῦ κ(αι) τῆς παναγίου αὐτοῦ μητρός, κ(αι) τοῦς ἁγίους κτίτορας ...

1. Βλ. ἀρ. 147 καὶ 156.

2. Περβλ. ἀρ. 156.

156 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα Δανιήλ Χιλανδαρινοῦ στὸν γερο-Τιμόθεο Χιλανδαρινό

Δεκέμβριος 1784

(Κουτί 3/III, 1784: 61-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσορισμός (: Ἱάσιο, μονὴ Τριῶν Ἱεραρχῶν) τῆς ἐπιστολῆς (δίδς). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκευοφύλακας Δανιήλ Χιλανδαρινὸς ἔγραψε πολλὰς φορὰς στὸν Τιμόθεο καὶ τὸν παραδελφὸ του παπα-Ἀνθιμο νὰ παραλάβουν τὰ πράγματα τοῦ μακαρίτη γέροντός τους παπα-Σαμουήλ [Χιλανδαρινοῦ] ἀπὸ τὸν “Τριεραρχίτην”. Ἐγραψε ἐπίσης στὸν ἐπίτροπο (“μπασιά”) Κυριάκη νὰ ρωτήσῃ τὸν μπάνο Νικολαΐτση Μπάλας ἐὰν ἔδωκε στὸν “Τριεραρχίτην” τὰ 500 γρόσια ποὺ χρωστοῦσε στὸν μακαρίτη, καὶ ζήτησε νὰ τοῦ ἀποστείλῃ τὴν ἀπόδειξη. Μέχρι τώρα ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ παπα-Ἀνθιμος εἴτε ἀμέλησαν νὰ ἀπαντήσουν εἴτε δὲν ἔλαβαν τὶς ἐπιστολές· ὁ Δανιήλ, λοιπόν, ἐπανερχεται στὰ σχετικά με τὴν παραλαβὴ τῶν πραγμάτων [τοῦ παπα-Σαμουήλ]. Τὸν Κυριάκη παρακάλεσε νὰ καταβάλῃ κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν παράδοση τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ ἀνέφερε ὅτι ἐξαιτίας [τοῦ παπα-Σαμουήλ οἱ Χιλανδαρινοὶ] ξόδεψαν δεκαοκτῶ πουργιά, μολοντὸ ὁ μακαρίτης εἶχε μεταβεῖ [στὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν] με μεγάλη “κυβέρνησιν”: ἐκεῖνα τὰ χρήματα ὄχι μόνον ἐξανεμίσθησαν ἀλλὰ ἀπέμεινε καὶ χρέος. Μετὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν ὁδηγιῶν του, ὁ Δανιήλ ἀναμένει τὴν ἐπιστροφή τοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ παπα-Ἀνθίμου στὸ μοναστήρι¹.

Ὑπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιήλ (δίδς).

Ἄρχ.: ... † Δεόμενοι τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ, κ(αί) τῆς κυρίας ἡμῶν Θε(εοτό)κου ἴνα σας διαφυλάττη ...

1. Πρβλ. ἀρ. 155.

157 Πατριαρχική ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ Δ' στοὺς Χιλανδαρινούς

23 Μαΐου 1785

(Κουτί 3/III, 1785: 177-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 233. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἀναστάσης Ἰμβριώτης ἀποστέλλεται ἐξόριστος μὲ βασιλικὸ ὄρισμὸ [στὸ Χιλανδάρει]. Ὁ πατριάρχης προστάζει τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ παραλάβουν τὸν ἐξόριστο, νὰ τὸν κλειδώσουν στὸν πύργο καὶ νὰ τὸν φρουροῦν μὲ κάθε προσοχῇ ὥστε νὰ ἀποκλεισθεῖ κάθε ἐνδεχόμενον ἀπόδρασῆς του. Σὲ ἀντίθετη περίπτωσι, θὰ προκαλέσουν καὶ θὰ ὑποστοῦν τὴ δικαιολογημένη ἀγανάκτηση τοῦ πατριάρχου. Ὁ ἐξόριστος πρέπει νὰ βρῆται σὲ συνεχῆ ἐπαφῇ μὲ πνευματικὸς πατέρες, “πρὸς διόρθωσιν τῆς κακοηθείας του”, καί, ἐὰν μεταμεληθεῖ, ἴσως θελήσει νὰ παραμείνει στὴ μονὴ γιὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρίαν του.

Ἐπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γαβριήλ].

Ἄρχ.: ... Διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρ(ας) π(α)τριαρχικῆς ἐπιστολῆς σφοδρῶς ἐντελλόμεθα ὑμῖν, ...

158 Ἀφιρωτικό γράμμα τῶν Νάκου Πέτρου καὶ τοῦ γιοῦ του Πέτρου Νάκου

20 Νοεμβρίου 1785

(Κουτί 3/III, 1785: 197-200) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 314 X 216. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου, πρὶν ἀπὸ τὴς ὑπογραφάς, ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Νάκου Πέτρου (:).

Ὁ Νάκος Πέτρου καὶ ὁ γιός του, ὁ Πέτρος Νάκου, ἀπὸ τὸ Ἀρναούτκιὸ (Ἀρναούτκιον ἰσπανικά) ἀφιερώνουν στὸ Χιλανδάρει τὸ σπίτι τους στὸν Θανάσιον μαχαλά. Τὸ σπίτι γειτονεύει ἀπὸ τὴ μίαν πλευρὰ μὲ [τὸ σπίτι] τοῦ Παν-

νάκη Σισκούλου και από την άλλη με το σπίτι του Ντολματζόγλου. Στο σπίτι αυτό μπορεί να κατοικήσει όποιος έλθει σε “ταξίδιον” από το μοναστήρι, χωρίς όμως το δικαίωμα να το μεταπουλήσει σε όποιονδήποτε. Η άφιξη έγινε μέσω του προηγουμένου Μακαρίου Χιλανδαρινού, με την ελεύθερη βούληση των αφιερωτών και για χάρη της ψυχικής σωτηρίας τους, και κανένας άλλος συγγενής δεν πρέπει στο μέλλον να εγείρει οποιαδήποτε αξίωση σε εκκλησιαστικό ή έξωτερικό δικαστήριο.

Υπογράφουν: ‘Ο Νάκος Πέτρου (ρουμ.) και ο Πέτρος Νάκου σιδεράς (ρουμ.: *Petre ferar Nacu si ai lui hrisafti*). ‘Ως μάρτυρες, ο Πάνο Άνδρέκο, ο Πάνος Ίωάννου, ο Γιάκος (*Γγιάκος*) Νάκου, ο Φλώρου Δραγ(…) (;), ο Πάσκου(λ) έμπορος (ρουμ.), ο ιερέας Ένκα (;) Μιχαήλ (ρουμ.), ο (...) (;) (σλαβ.) και ο Μήνις (;) Πετρός.

Άρχ.: † *Διά του πρόντος αφιερωτικού ήμων γράμματος γίνεται δήλον ότι ήμεις | ο Νάκος Πέτρον ...*

159 Δηλωτικό γράμμα για τη συμφωνία μεταξύ των Χιλανδαρινών και της συνοδείας του γερο-Χριστόφρου

10 Ίανουαρίου 1786

(Κουτί 4/III, 1786: 117-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 235 x 170. Το κείμενο καταλαμβάνει το recto του α' φύλλου. Μελάν μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα όρθογραφικά λάθη. – Στο άνω περιθώριο αποτύπωμα σφραγίδας της μονής Χιλανδαρίου.

[Οί Χιλανδαρινοί] κατέληξαν σε συμφωνία για το ψωμί του γερο-Χριστόφρου, του Χρυσάνθου και του “μικρού” Χριστόφρου. Οί τελευταίοι παραχώρησαν στο μοναστήρι τον πύργο στις Καρυές αντί 400 γροσίων και [έδωσαν] 250 γρόσια από την πρώτη “ψωμάτικη” δήμολογία: [οί Χιλανδαρινοί] συμφώνησαν να τους δίνουν κάθε χρόνο έξι οκάδες βούτυρο και τρεις οκάδες λάδι. Σε περίπτωση ανάγκης του μοναστηριού, ο γερο-Χριστόφορος, ο Χρυσάνθος και ο “μικρός” Χριστόφορος υποσχέθηκαν να συνδράμουν με τη βάρκα [τους] ως προς τα άλλα, θα διαβιούν όπως και οί ύπόλοιποι πατέρες. Αναγράφονται επίσης οί έξης όροι:

- α) μετά τον θάνατο κάποιου από τους τρεις, θα εκπίπτει το μεριδί του
- β) εάν κάποιος [Χιλανδαρινός] επιχειρήσει να προκαλέσει προβλήματα σε βάρος τους, θα πρέπει να επιστρέψει τα χρήματά τους
- γ) σε περίπτωση που ένας από τους τρεις “ξεχωρίση”, δεν θα έχει να λάβει ό,τιδήποτε.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιήλ.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν δηλοτικοῦ κ(αι) ἐσφραγίστου γράμματος | γίνεται δῆλον, ὅτι ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τὸν γερο Χριστόφορον ...

160 Ἐπιστολὴ τοῦ καθηγουμένου τῆς μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ρίλας Γερασίου στὸν μητροπολίτη Προϊλάβου Κύριλλο

8 Φεβρουαρίου 1786

(Κουτί 4/III, 1786: 27-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ρίλας. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἱχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Στὴν ἐπαρχία τοῦ Ἁγίου Σαμοκοβίου βρίσκεται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ρίλας, ὅπου καὶ τὸ θαυματουργὸ λείψανο τοῦ ἁγίου. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἐπιτέθηκαν στὸ μοναστήρι ληστές, τὸ ἀπογύμνωσαν ὀλωσδιόλου καὶ τὸ ἔκαψαν, παιδεύοντας ἢ φονεύοντας τοὺς πατέρες. Ὅσοι ἀπέμειναν, γυμνοὶ καὶ ἄστεγοι, ἀνακαίνισαν μὲ τὴν προτροπὴ σεβάσμων πραγματευτῶν τὸ μοναστήρι· ἐξαιτίας ὅμως τῶν ἐξόδων, ὀδηγήθηκαν σὲ βαρῦτατο χρέος, χωρὶς νὰ ἀποπερατώσουν τὴν ἀνακαίνισή. Ἔτσι, ἀποστέλλουν τώρα τὸν παπα-Θεόφιλο νὰ εἰσπράξει κάποια χρήματα τοῦ μοναστηριοῦ, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχε δώσει σὲ ὀρισμένους χριστιανούς ποὺ βρίσκονται μὲ τὰ πρόβατά τους “εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη”. Μὲ τὴν παρούσα ὁ καθηγούμενος Γεράσιμος παρακαλεῖ τὸν μητροπολίτη Προϊλάβου νὰ βοηθήσει μὲ λόγια καὶ ἔργα τὸν παπα-Θεόφιλο στὴν ἐκτέλεση τῆς ἀποστολῆς του.

Ἐπογράφει ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς Ρίλας Γεράσιμος.

Ἄρχ.: ... † Ἦν κ(αι) διαφυλάττοι ὁ τῶν ὄλων Θεός, ἐπὶ τὸν πανίερον της αὐτὸν θρόνον ὑγιᾶ, ἀνωτέραν | πάντων τῶν ἐναντίων ...

161 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγιάσσου στὸν χατζη-Γεωργίου Πετρῆ Μυτιληναῖο

8 Φεβρουαρίου 1786

(Κουτί 4/III, 1786: 85-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης, ἡ προέλευση (: Μυτιλήνη) καὶ ὁ προορισμὸς (: Σμύρνη) τῆς ἐπιστολῆς.

Οί ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας Ἀγιάσσου πληροφοροῦν τὸν χατζη-Γεωργίου Πετρῆ Μυτιληναῖο¹ ὅτι ὁ ἀδελφός του χατζη-Νικόλας τοὺς παρῆλθε τὸ ἐνέχυρο (“ἀμανέτι”), δηλ. ἓνα ζευγάρι ἀσημένιες πλάκες, καπνισμένες μὲ μάλαγμα ἔτσι, τὸ ὄνομά τῆς [τῆς μητέρας, τῆς συζύγου του (:)] ἀναγράφηκε στὴν “πλάκα” καὶ μνημονεύεται γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τῆς.

Ἵπογράφουν οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας Ἀγιάσσου.

Ἄρχ.: ... ἦ Ἦν διαφυλάττοι ὁ ἅγιος Θεὸς δι πρεσβειῶν | τῆς πανάγνου αὐτοῦ μητρὸς ὑγμένουσαν ...

1. Στὸ verso, ὅπως ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης· στὸ κείμενο: χατζη-Γεωργός.

162 Γράμμα τοῦ Πιάννη Καραμίου Τρικεραΐτη καὶ τῶν συντρόφων του γιὰ τὸ ναύαγιο τοῦ καϊκιῦ τους

25 Φεβρουαρίου 1786

(Κουτί 4/III, 1786: 11-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Τὴ νύκτα τῆς 4ης Φεβρουαρίου, μετὰ ἀπὸ μεγάλη δοκιμασία ἐξαιτίας σφοδρῆς θαλασσοταραχῆς στὸ πέλαγος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, συντριβῆ στὶς ξέρες κοντὰ στὸν ἄρσανά τοῦ Χιλανδαρίου τὸ καϊκι “Σαΐτιά” τοῦ Καραγιάννη ἀπὸ τὸ Τρίκερι (“Τρίκιρι”), φορτωμένο σιτάρι. Ὁ Καραγιάννης καὶ οἱ σύντροφοί του μόλις πού κατάφεραν ὀλόγυμνοι νὰ σωθοῦν· οἱ Χιλανδαρινοὶ ὅμως τοὺς ἔντυσαν καὶ τοὺς παρηγόρησαν. Μὲ τὸ παρὸν βεβαιώνουν ὅτι δὲν ἔχουν νὰ ἐγείρουν ὀποιαδήποτε ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ Χιλανδαρίου ἢ κάποιας ἄλλης μονῆς· σὲ περίπτωση πού ἀνακύψει ὀποιαδήποτε δίκη (“νταβάς”), τότε τὴ ζημία γιὰ τὸ καϊκι καὶ τὸ φορτίο του θὰ τὴν ἀναλάβουν οἱ ἴδιοι.

Ἵπογράφουν: Ὁ Πιάννης Καραμίου Τρικεραΐτης¹. Ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Ἰωσήφ, ὁ προηγούμενος τοῦ Παντοκράτορος Στέφανος, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Βατοπαιδίου Φιλόθεος, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ξενοφώντος Κωνστάντιος, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Σταυρονικήτα Χρῦσανθος, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Καρακάλλου Γεράσιμος καὶ ὁ σκευοφύλαξ Βενιαμὶν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου.

Ἄρχ.: ἦ Δια τὸν παρόντος ἡμῶν γράμματος διλοποιοῦμεν ὅτι ἐγὼ ὁ Καραγιάννης κ(αι) οἱ λοιποὶ οἱ σύντροφοί μου ...

1. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο πού ἀναφέρεται στὸ ἔγγραφο μὲ τὸ ὄνομα Καραγιάννης.

163 Γράμμα τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου

2 Ἀπριλίου 1786

(Κουτί 4/III, 1786: 121-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ πρώην Ράσκας Γρηγόριος, κατὰ τὴ διαδρομὴ του ἀπὸ τὴ Λαύρα στὶς Καρυές, συχνά σταματοῦσε —ἔχοντας τὸ θάρρος τῆς συγγένειας— στὸν “οἷκον” τοῦ χατζη-Νεοφύτου καὶ τοῦ παπα-Πορφυρίου καὶ ἔκανε τὴν ἀνάγκη του. Ἐνδέχεται ὁμως, μετὰ τὸν θάνατό του, ὀρισμένοι συγγενεῖς του ἢ κάποιιο μοναστηριακοὶ ἀπὸ τὴ Λαύρα νὰ ὑποπτευθοῦν ὅτι ἔχει ἀφήσει ἐκεῖ “παρακαταθήκη” κάποιιο περιουσιακὸ στοιχεῖο του. Μὲ τὸ παρόν, λοιπόν, τὸ ὁποῖο συντάσσει στὶς Καρυές, βεβαιώνει ὅτι δὲν ἄφησε “οὔτε ὀβολόν” στοὺς χατζη-Νεόφυτο καὶ παπα-Πορφύριο καὶ ζητᾶ, ἐπισείοντας ἀρῆς σὲ βάρος ὕσων παρακούσουν τὸ γράμμα του, νὰ μὴν ἔχει κανένας ἐκκλησιαστικὴ ἢ ἐξωτερικὴ ἐξουσία νὰ τοὺς ἐνοχλήσει¹.

¹Υπογράφει ὁ πρώην Ράσκας Γρηγόριος.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος μου ὄλον γίνεται ὅτι πολλάκις ἐρχάμενος ἀπο τὴν Ἰ Λάβραν...

1. Πρβλ. ἀρ. 35, 197, 198, 227 (α) καὶ 231.

164 Ὁλοσφράγιστο γράμμα τῆς Μεγάλης Σύναξης

1 Ἰουνίου 1787

(Κουτί 4/III, 1786: 3-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 335 x 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων δεκαεπτὰ μονῶν (λείπουν οἱ Λαύρας, Ἰβήρων, Χιλανδαρίου). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Πρόσφατο πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ σιγίλλιο προέβλεπε νὰ διορίζονται κάθε χρόνο τέσσερις ἐπιστάτες καὶ ναζιρηδες ποὺ νὰ μερμινοῦν γιὰ τὶς ὑποθέσεις τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἔτσι, ἡ Μεγάλῃ Σύναξη τῶν εἰκοσι μοναστηριῶν διόρισε γιὰ τὸ προηγούμενο ἔτος τὸν προηγούμενο Γεράσιμο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου, τὸν σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ξηροποτάμου προηγούμενο Βενέδικτο, τὸν προηγούμενο τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου Σάββα καὶ τὸν ἱερομόναχο Γαβριὴλ τῆς μονῆς Γρηγορίου. Οἱ ἐπιστάτες εἶχαν τὴν εὐθύνη κάθε δοσοληψίας τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀπὸ τὴν 1η Ἰουνίου 1786 μέχρι τὴν 1η Ἰουνίου 1787.

Ἡ Μεγάλη Σύναξις ἤλεγξε, σύμφωνα με τὴ συνήθεια, τὰ κατάστιχα τῆς ἐπιστο-
σίας τους καὶ βρῆκε συνολικὰ ἔξοδα 56.367 γροσιῶν καὶ 75 ἄσπρων, καθὼς καὶ
ἔσοδα 56.368 γροσιῶν καὶ 45 ἄσπρων. Μὲ τὸ παρὸν οἱ προεστώτες τῶν εἴκοσι
μοναστηριῶν βεβαιώνουν ὅτι δὲν ἔχουν νὰ λάβουν ὅ,τιδήποτε ἀπὸ τοὺς ἐπιστά-
τες, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ δώσουν σὲ αὐτούς.

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος γίνεται δῆλον, ὅτι κατὰ τὸ π(ατ)ριαρχικὸν | κ(αι) συνοδικὸν
συγγίμιον ...*

165 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στὸν μοναχὸ Λογγίνου Χιλανδαρινὸ

8 Σεπτεμβρίου 1787

(Κουτί 4/III, 1787: 165-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 344 X 242. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ
verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ
κερί.

Ὁ γέρον Ἀθανάσιος Χιλανδαρινὸς πληροφορήσε τὸν πατριάρχη γιὰ τὴν
ἐξομολόγησι καὶ μετάνοια τοῦ μοναχοῦ Λογγίνου Χιλανδαρινοῦ καὶ ὁ
πατριάρχης ἀνέγνωσε στὸ ὄνομά του τὶς συγχωρητικὰ εὐχὰς τῶν πατέρων,
σύμφωνα με τὴν ἐκκλησιαστικὴ διατύπωση. Μετὰ τὴν ἐξομολόγησι τῶν
“κακῶς βεβιωμένων” καὶ ἐφεξῆς ἀπέχοντας ἀπὸ αὐτὰ, ὁ Λογγίνος λαμβάνει
ἔγγραφο τὴν πατριαρχικὴ συγχώρησι καὶ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ κάθε δεσμοῦ καὶ
ἐκκλησιαστικὸ ἐπιτίμιο.

Ἐπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Προκοπίος].

Ἄρχ.: † *Ὁσιώτατε ἐν μοναχοῖς Λογγίνε ἀπο τοῦ μοναστηρίου Χιλανταρίου, τέκνον ἐν
Κυρίῳ ἀγαπητόν ...*

166 Συμφωνητικὸ γράμμα τῶν Ἐσφιγμενιῶν γιὰ τὴ διαχείρισι τῶν μετο- χίων τους στὶς Σέρρες

9 Ὀκτωβρίου 1787

(Κουτί 4/III, 1787: 157-60) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 348 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α'
φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω
περιθώριο ἐπικύρωση τοῦ Κωνσταντινουπόλεως [Προκοπίου]. – Στὸ 1^ν, πρὶν ἀπὸ τὶς ὑπογραφές,
ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημεῖωσι (σλαβ.).

Ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου περιέπεσε σὲ βαρύτατο χρέος πού ἀφορᾶ στὰ μετόχια Ἐ(γ)χιανοῦ καὶ Πετρική στὶς Σέρρες. Τὸ χρέος σωρευθῆκε ἐξαιτίας τῆς ἀκαταλληλότητος τοῦ ἐπιστάτη καὶ ἀνέρχεται σὲ 68.000 γρόσια καὶ τὸν “δεδουλευμένον” τόκο τριῶν χρόνων. Οἱ δανειστὲς (“χρεωφελέτα”!) καθημερινῶς ἐνοχλοῦσαν τὸν πατριάρχη καὶ τὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ αὐτός, γνωρίζοντας τὴν ἀμνηχανία καὶ ἔνδεια τοῦ μοναστηριοῦ, ἀποφάσισε νὰ διορίσει ἄλλους ἐπιστάτες καὶ διοικητὲς τῶν μετοχίων. Ἔτσι, προέτρεψε τοὺς Ἁγιορεῖτες πού βρέθηκαν στὴ Βασιλεύουσα νὰ ἀναλάβουν τὰ μετόχια μέχρι τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους· ἐκεῖνοι ὁμῶς ἀρνήθηκαν. Κατόπιν, ξεχώρισε τοὺς Ἐσφιγμενίτες καὶ τοὺς Κουτλουμουσιανούς, καὶ μὲ πολλὲς προτροπὲς κατόρθωσε νὰ πείσει τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ τὸν προηγούμενο τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐπιστασία καὶ διοίκηση τῶν μετοχίων. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους, ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ ζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου, μὲ τὸν ὄρο ὅμως νὰ μὴ ἐμπλέκεται στὴ ληψοδοσία τους. Ἐπίσης, ζήτησαν —καί, μετὰ τὴν παρέμβαση τοῦ πατριάρχη, ἐξασφάλισαν— τὴ συναίνεση τῶν δανειστῶν ὡς πρὸς τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους: συγκεκριμένα, οἱ δανειστὲς ὑποσχέθηκαν νὰ μὴ διεκδικήσουν τὸν “προδεδουλευμένον” τόκο ἐνὸς χρόνου, νὰ μὴ ζητήσουν τὸ κεφάλαιό τους γιὰ διάστημα τριῶν χρόνων καὶ στὸ ἐξῆς οἱ τόκοι νὰ “τρέχουν” πρὸς 40 γρόσια τὸ πουνγί.

Ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ ἀνέλαβαν τὴν ἐπιστασία τῶν μετοχίων. Μὲ τὸ παρὸν ὁ σκευοφύλακας Ἰγνάτιος καὶ οἱ ἄλλοι Ἐσφιγμενίτες, ἐνώπιον τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη Προκοπίου, τῶν παρευρισκομένων προεστώτων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ ἄλλων μαρτύρων, ἀναγνωρίζουν τὴν ιδιότητα τῶν νέων ἐπιστατῶν μέχρι τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους καὶ ὑπόσχονται νὰ μὴ ἐμπλακοῦν στὶς ληψοδοσίες τῶν μετοχίων. Ἐὰν μάλιστα ἀνακῦψει κάποιο ἄλλο χρέος, τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει καταγραφεῖ στὸ κατάστιχο, τότε ὑπόσχονται ὅτι αὐτὸ θὰ βαρύνει τοὺς ἴδιους. Ὑπόσχονται ἐπίσης ὑπακοὴ σὲ κάθε ἐντολὴ τῶν νέων ἐπιστατῶν!

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος, Ὁς μάρτυρες, ὁ Καισαρείας Γρηγόριος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Ἁγάπιος, ὁ Νικομηδείας Γεράσιμος, ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος, ὁ Δέρκων Ἀνανίας, ὁ Τορνόβου Καλλίνικος, ὁ Ἄρτης Μακάριος καὶ ὁ Ἰωαννίνων Μακάριος.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν συμφωνητικοῦ καὶ ἐνυπογράφου γράμματος γίνεται ὀφθαλμὸν ὅτι τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον | τοῦ Ἐσφιγμένου μὲ τὸ νὰ κατήνησεν εἰς χρέος...

1. Πρβλ. ἀρ. 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225· ἐπίσης, Δελικάνης, σ. 13 (κωδ. Η.70-1).

167 Πατριαρχική ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στοὺς προκρίτους τοῦ Χιλανδαρίου

13 Ὀκτωβρίου 1787

(Κουτί 4/ΠΙ, 1787: 169-72) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 349 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ πατριάρχης Προκόπιος ἀναφέρεται στὴ γνωστὴ τραγικὴ κατάσταση τῶν χρεῶν ὅπου περιῆλθαν τὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες, γιὰ τὴν ὁποία ἔχει συχνὰ ἀναζητήσει τρόπους διόρθωσης. Ἐκτίμησε, λοιπόν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατό νὰ βρεθεῖ ἄλλη λύση παρὰ νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐπιστασία τῶν τσιφλικίων οἱ μονεὲς Χιλανδαρίου καὶ Κουτλουμουσίου, ἐφόσον οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ Κουτλουμουσιανοὶ πατέρες διατηροῦν σχέσεις μὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἔτσι, ἐνώπιον τῆς Συνόδου παρακάλεσε τὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ [Χιλανδαρινὸ] νὰ ἀναλάβει τὴν ἐπιστασία, ὁ Δανιὴλ ὅμως παρέμεινε ἀμετάπειστος στὴν ἀρνήσή του. Μετὰ ἀπὸ αὐτό, πιεζόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ἐξοφληθεῖ τὸ ἐτήσιο βασιλικὸ μισθὸ καὶ οἱ δανειστῆς, ὁ πατριάρχης ἀνάγκασε τὸν Δανιὴλ νὰ ἀναλάβει τὴν ἐπιστασία, παρὰ τὴ θέλησή του, μαζὶ μὲ τὸν προηγούμενο Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιώτη. Μὲ τὴν παρούσα ὁ πατριάρχης ζητᾷ ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ μὴν ἐκδηλώσουν ὅποιαδήποτε δυσφορία σὲ βάρος τοῦ Δανιὴλ, ἀντίθετα νὰ τὸν τιμοῦν καὶ νὰ τὸν περιβάλλουν μὲ τὴ δέουσα φιλαλληλία¹.

¹Υπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Προκόπιος].

Ἄρχ.: ... Πολυθρήλητος εἶναι ἡ κατάσταση τῶν | χρεῶν τοῦ Ἐσφιγμένου διὰ τὰ εἰς Σέρρας τσιφλίκια ...

1. Πρβλ. ἀρ. 166, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225· ἐπίσης, Δελικάνης, σ. 13 (κωδ. Η.70-1).

168 Φανερωτικό γράμμα τοῦ πρωτομάστορη Κώστα καὶ τῶν συντρόφων του γιὰ τὴν κατασκευή τοῦ τοιχοκάστρου τῆς μονῆς στὴν Μπάγια

17 Ὀκτωβρίου 1787

(Κουτί 4/III, 1787: 31-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 X 177. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ὁ πρωτομάστορης Κώστας καὶ οἱ σύντροφοί του εἶχαν συμφωνήσει μὲ τὸν προηγούμενο παπα-Μακάριο Χιλανδαρινὸ νὰ κατασκευάσουν τὸ τοιχοκάστρο τῆς μονῆς στὴν Μπάγια [Ντεαράμα]. Ὡστόσο, δὲν κατάφεραν νὰ ἀποπερατώσουν τὸ ἔργο καὶ ἀναγκάστηκαν, “διὰ πίστωση”, νὰ ἀφήσουν ἐκεῖ τὰ σύνεργά τους μέχρι τὴν ἐπόμενη ἀνοιξη, ὅποτε θὰ ἐπανέλθουν γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὴ συμφωνία τους. Παρακάλεσαν μάλιστα τὸν Μακάριο καὶ αὐτὸς τοὺς ἔδωσε ἓνα μέρος τῆς ἀμοιβῆς τους, δηλ. 576 1/2 γρόσια, τὰ ὁποῖα ὑπόσχο-νται νὰ ἐπιστρέψουν ἀκέραια σὲ περίπτωση μὴ ἐπανάδου τους τὴν ἐπόμενη ἀνοιξη.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ Κώστα Κόκου, ὁ Κώστα Κιόκου¹, ὁ Δῆμο Στέφου, ὁ Νίκο Γιάννο, ὁ Στόικζου Δημητρε, ὁ Δημητσο Μάνου, ὁ Κότα Νίζου καὶ ὁ Ντίνου(λ) Νίζου. Ὡς μάρτυρας, ὁ Ντίνου(λ) Ὅπρε.

Ἄρχ.:) *Διὰ τοῦ παρόντος μου φανερωτικῶ γράμματος δῆλον ἰ γίνετα ὅτι ἐγὼ ὁ πρωτομάστορης Κώστας ...*

1. Πιθανότατα, ὁ Κώστα Κόκου, δὲς.

169 Ὁλοσφράγιση ἐπιστολῆ τῶν ἐπιστατῶν τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὸν αὐθέντη καὶ ἡγεμόνα τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἀλέξανδρο Ἐψηλάντη

3 Μαρτίου 1788

(Κουτί 4/III, 1788: 101-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. – Διατήρηση καλή, μωβρωτο στὴν ἄνω ὀριζόντια διπλοση. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων δεκαεννέα μονῶν (λείπει ἡ Χιλανδαρίου).

Οἱ ἐπιστάτες τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπευθύνονται στὸν αὐθέντη καὶ ἡγεμόνα τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἀλέξανδρο [Ἐψηλάντη] σχετικὰ μὲ τὸ μετόχιο (“μωσία”) [Μερίσι] τῆς μονῆς Μπάδιαράμα, ποὺ ἀνήκει στὸ Χιλανδάρι. Παλιότερα τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς εἶχε κυρωθεῖ μὲ θέσπισμα τοῦ ἡγεμόνα, μετὰ τὴ σχετικὴ μαρτυρία τοῦ χατζη-Κωνσταντίνου καὶ ἄλλων ἀργότερα ὁμως, γιὰ ἀδιευκρίνιστους λόγους, τὸ μετόχιο ἀποδόθηκε στὴ μονὴ Γιομάνι. Τὸ

γεγονός αυτό προκάλεσε μεγάλη λύπη [στους Ἄγιορειτες], καθώς τὸ μετόχιο, μέσω τοῦ “σιτηρείου” πού ἀπέφερε, συνέβαλλε σημαντικά στὴν ἐπιβίωση τῆς μονῆς Μπάδιαραμία ἀλλὰ καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Χιλανδαρίου, ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἀνταπόκρισή του στὰ βαρύτερα δοσίματα καὶ τοὺς “δασμούς” του. Ὅλοι [οἱ Ἄγιορειτες πατέρες], συμπάσχοντας μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς, ἐκλιπαροῦν τὸν ἡγεμόνα νὰ εἰσακούσει τὸ αἴτημά τους καὶ νὰ καλέσει τοὺς ἴδιους μάρτυρες πού θὰ πιστοποιήσουν ἐκ νέου ὅτι τὸ μετόχιο πράγματι ἀνήκει στὸ Χιλανδάρη ζητοῦν ἐπίσης νὰ ἀποκατασταθεῖ ἢ δικαιοσύνη μὲ νέο θέσπισμα. Προστίθεται ὅτι, ἐνῶ στὴν πλουσιότατη μονὴ Τιμαῖνι μικρὴ μόνο ἀφέλεια θὰ ἀποφέρει αὐτὸ τὸ μετόχιο, γιὰ τὴ φτωχὴ μονὴ Μπάδιαραμία θὰ ἀποτελέσει ζωτικὸ πόρο. Ἐάν τὸ αἴτημα ἱκανοποιηθεῖ, ἄμετρα θὰ εἶναι τὰ αἰσθήματα ἀφοσίωσης τῶν εὐεργετουμένων πρὸς τὸν ἡγεμόνα, τὴ σύζυγό του δόμνα Αἰκατερίνη, τοὺς μπειζαδέδες καὶ τὴν κούρτη [τῆς Οὐγγροβλαχίας]¹.

Ἐπογράφουν “ἅπαντες οἱ ταπεινοὶ ἐπιστάται τῶν βασιλικῶν ἀπάντων τοῦ Ὁρους μοναστηρίων, καὶ οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοί”.

Ἄρχ.: ... † Γνωρίζοντες πολλ[- -]ψος τῆς ὑπεροχῆς Γαληνότητος αὐτῆς πῶς εἶναι συντροφευμένον ...

1. Πρβλ. ἀρ. 134.

170 Ἐπιστολὴ τοῦ Μεϊμέτη ρεῖζι στους Χιλανδαρινούς

23 Αὐγούστου 1788

(Κουτί 4/III, 1788: 83-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 105 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας (τουρκ.). – Στὸ verso ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ἡ προέλευση (: Θεσσαλονίκη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Μεϊμέτης ρ(ε)ῖζης πληροφορεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι καταφθάνει στὸ μοναστήρι ὁ Σταμάτης μὲ “πισικρέ” του· ἀπὸ αὐτοὺς ζητᾷ νὰ ἐπιτρέψουν νὰ παραλάβει ὅποιο ἀπὸ τὰ τέσσερα “σίδηρα” [τοῦ καρραβιοῦ του πού ναυάγησε] ἐπιθυμεῖ. Ὑπάρχουν ἐπίσης [στὸν ἄρσανά] μία βιλέτζα τοῦ ἄράτη καὶ μία καλύπτρα (“κουκουλέτο”), τὰ ὅποια παρακαλεῖ νὰ δοθοῦν ὅπωςδήποτε στὸν Σταμάτη¹.

Ἄρχ.: ἰ) Ἀπου ἐμένα, του Μεϊμέτη ρηῖζη. σι λόγο σας γέροντης | Χηληνταρηνη, σας χερετο, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 173.

171 **Δηλωτικό γράμμα του μοναχού Γρηγορίου Ἀγιοδημητριάτη**

28 Αύγουστου 1788

(Κουτί 4/III, 1788: 81-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση καὶ πρόχειροι λογαριασμοὶ (σλαβ.).

Ὁ ἀσκητὴς Γρηγόριος Ἀγιοδημητριάτης βεβαιώνει ὅτι πούλησε στὸν προηγούμενο παπα-Μακάριο Χιλανδαρινὸ ἀντὶ 200 γροσιῶν ἓνα σταυρὸ μὲ ἀγκίδα Τιμίου Ξύλου καὶ τέσσερα “μέρη” ἁγίων λειψάνων, τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος. Τὸ παρὸν συντάσσεται γιὰ νὰ μὴν ἐγείρει κάποιος, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Γρηγορίου, ὁποιαδήποτε ἀξίωση σὲ βάρους [τοῦ Χιλανδαρίου].

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ Γρηγόριος μοναχὸς καὶ ὁ Σιλμβέστρος μοναχός.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος μου δηλωτικῆ γράμματος φανερώνω ἐγὼ ὁ ἰ Γρηγόριος ἀσκητὴς ...

172 **Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, ἐπιστᾶτή τῶν τοιφλικίων στὶς Σέρρες**

8 Σεπτεμβρίου 1788

(Κουτί 4/III, 1786: 39-42) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, φθορὲς ἀπὸ ὀξειδωση τοῦ μελανιοῦ στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου καὶ ἐπιστᾶτή τῶν [ἑσφιγμενίτικων] τοιφλικίων στὶς Σέρρες Δανιήλ, τῆς 11ης Ἰουλίου, καὶ ἐκφράζει τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ Δανιήλ ἀπὸ τὰ δεινὰ ποῦ ἀντιμετώπιζε, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς ἐλπίδες ποῦ γεννᾷ ἡ κατάσταση τῶν τοιφλικίων. Μὲ τὴν παρούσα παρακαλεῖ τὸν Δανιήλ, τὸν “φρόνιμον καὶ ἐπιτήδειον οἰκονόμον”, νὰ στείλει ὁπωσδήποτε, τὸ συντομότερο δυνατὸ, τὰ δώδεκα πουργιὰ ποῦ ὁ Προκόπιος ὀφείλει στὸν χοντζά-Μεζίκι. Ἐὰν αὐτὸς ἀνταποκριθεῖ, τὰ ἥδη εὐνοϊκὰ αἰσθήματα ἀπέναντί του θὰ ἐνισχυθοῦν καί, μὲ τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους, ὁ Προκόπιος θὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὰ

βάρη (“ένοχην”) έξαιτίας αυτών των τσιφλικιών έξάλλου, ό Δανιήλ γνωρίζει πόσα χρήματα ξόδεψε ή Έκκλησία για αυτά, χωρίς να ώφελει το παραμικρό. “Όσον άφορά στους [άλλους] δανειστές, δέν υπάρχει άκόμη κάποια είδηση, την προκαθορισμένη όμως ήμερομηνία θα διεκδικήσουν και αυτοί τά δικαιώματά τους¹.

Σέ ύστερόγραφο (χέρι Προκοπίου): Έπιμελίσου μεγάλης να έχης την εύχην μ(ου) διά του χοντζά | Μεζίκη τά άσπρα, κ(αί) άν στείλης την πόλιτζάν των λιαν μουσικά να μάθη έδώ κανείς, μόνον | να είναι μέσα είς έπιστολήν μ(ας). Τά μεκτούπια | έστείλαμεν είς τον κριτήν εκει, κ(αί) πάλιν | φροντίζομεν κ(αί) διά τους άλλους ώς γράφεις.

Ύπογράφει ό Κωνσταντινουπόλεως [Προκόπιος].

Άρχ.: ... Την από ια^{ης} γεγραμμένην του προαπελθόντος Ίουλίου έπιστολήν σου εύμενώς πρό όλίγου έλάβομεν, ...

1. Πρβλ. άρ. 174 και 186¹ επίσης, άρ. 166, 167, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 200, 210, 211 και 225.

173 Δηλωτικό γράμμα των Σταμάτη ρεΐζη Ζαγο(υ)ριανού και Στέριο Κο(υ)λιακιώτη

12 Σεπτεμβρίου 1788

(Κουτί 4/III, 1788: 79-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 x 170. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό recto του α΄ φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο. – Στο verso του β΄ φύλλου σημείωση (ολαβ).

Ό Μεχμέτ ρεΐζης έστειλε τον Σταμάτη ρεΐζη Ζαγο(υ)ριανό και τον Στέριο Κο(υ)λιακιώτη, γιό του μακαρίτη Χαρίτου γερο-Πλούδη, να παραλάβουν από τον χιλανδαρινό άρσανά δύο “σίδηρα” του καραβιού του που ναυάγησε. Ό καθένας τους πήρε από ένα “σίδηρο” και, για την παραλαβή, συνέταξαν τό παρόν¹.

Σέ ύστερόγραφο: Ό Σταμάτης και ό Στέριος ήλθαν [στο μοναστήρι] με τεσκερέδες του Μεχμέτ ρεΐζη.

Ύπογράφουν: Με τό ίδιο χέρι, ό Σταμάτης Ζαγοριανός καρραβοκύρης και ό Στέριος Κολιακιώτης. Ός μάρτυρας, ό Χασάνη μαντρατζής.

Άρχ.:)) Διά του παρόντος ήμών δηλωτικού γράμματος | φανερώνομεν ήμεις οί ύποκάτω ύπογεγραμμένοι, ό τε έγώ Σταμάτης ρεΐζης ...

1. Πρβλ. άρ. 170.

174 Πατριαρχική ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ

8 Νοεμβρίου 1788

(Κουτί 4/ΠΙ, 1786: 7-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφρ.) 345 x 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

ἘΟ Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος, μαζί μὲ τὸν μητροπολίτη Χαλιηδόνης Παρθένιο, δανείσθηκαν ἀπὸ τὸν σαράφη χοντζά-Μεζίκη δώδεκα πουργιά, ἔντοκα καὶ μὲ χρεωστικὴ ὁμολογία. Ὁ Μεζίκης ἀπαιτεῖ μὲ καθημερινὲς ἐνοχλήσεις τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους καὶ ὁ Προκόπιος ζητᾷ, ὅπως ἔπραξε καὶ παλιότερα, τὴν ἄμεση ἀποστολὴ τοῦ ποσοῦ μὲ πόλιτζες ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, [ἐπιστάτη τῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες], γιὰ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν εὐθύνη γιὰ λογαριασμὸ αὐτῶν τῶν τσιφλικίων τῆς [μονῆς] Ἐσφιγμένου. Ὁ ἴδιος ἔχει ἐπιδείξει κάθε καλὴ διάθεση, ἀγάπη καὶ εὐνοια πρὸς τὸν Δανιήλ καὶ τὸ μοναστήρι του· σὲ ἀντάλλαγμα ὁμως εἰσέπραξε μόνον ἀόριστες ὑποσχέσεις καὶ κενοὺς λόγους. Ἔτσι, αὐτὴ τὴ φορὰ ἀποστέλλει τὸν ἱεροδιάκονο Παῖσιο νὰ εἰσπράξει στὸ ἀκέραιο τὰ δώδεκα πουργιά καὶ τὸν τόκο τους. Σὲ περίπτωσι πού ὁ Δανιήλ δὲν ἐκτελέσει τὴν παραγγελία καὶ καταφύγει σὲ νέες ἀναβολές, τότε ὁ Προκόπιος τὸν προειδοποιεῖ ὅτι θὰ μεταβάλλει τὴ στάσι του καὶ ὁ Δανιήλ θὰ μετανοήσῃ γιὰ τὴν ἀμέλειά του¹.

Σὲ ὑστερόγραφο (χέρι Προκοπίου): *Ὁ κὺρ Παῖσιος ἂν χρειασθῇ | χαρζιλί-κι δότε του ἔως πενήντα γρ(όσια).*

ἘΥπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Προκόπιος].

Ἄρχ.: ... Ἄγκαλὰ κ(αί) ἄλλοτε | κ(αί) προλαβόντως ἐγράψαμέν σοι περὶ τῶν δώδεκα πουργιών τῶν ἄσπων ...

1. Πρβλ. ἀρ. 172 καὶ 186· ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 200, 210, 211 καὶ 225.

175 Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ

29 Μαρτίου 1789

(Κουτί 4/ΠΙ, 1789: 83-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφρ.) 348 x 244. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου, δὲν μπόρεσε ὁμως ἑξατίας τῶν πολλῶν φροντίδων του καὶ τῆς “ἀκαταστασίας τοῦ νῦν καιροῦ” νὰ ἀποκριθεῖ. Μὲ τὴν παρούσα ὁ Ἰγνάτιος παρακαλεῖ τὸν Δανιήλ νὰ συμπαρασταθεῖ στὸν δικαῖο τοῦ Ἐσφιγμένου γερο-Νεόφυτος καὶ νὰ βοηθήσει τὸ φτωχὸ μοναστήρι του. Συγκεκριμένα, ὁ γερο-Νεόφυτος, μετὰ σχεδὸν δέκα χρόνια, πρόκειται νὰ ἀποδώσει λογαριασμὸ σύμφωνα μὲ τὸ σιγυλιώδες γράμμα καὶ ὁ Ἰγνάτιος ἀπηύθυνε ἀνάλογη ἐπιστολὴ καὶ στὴ Μεγάλῃ Μέσῃ. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ τσιφλίκια [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες], ὁ Ἰγνάτιος, καθὼς βρίσκεται “εἰς τὸ νησί ... ὡσὰν φυλακωμένος” [στὴν Κωνσταντινούπολη!], δὲν εἶχε ἄλλες εἰδήσεις παρὰ ὅτι [ὁ πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος] ἔστειλαν ἐκεῖ ἑξάρχους· σχετικὰ θὰ ἐνημερωθεῖ ὁ Δανιήλ “διὰ ζώσης” ἀπὸ τὸν παπα-Ἰγνάτιο, ὁ ὁποῖος μεταβαίνει [στοῦ Ἁγίου Ὄρους]².

Σὲ ὑστερόγραφα:

(α) Οἱ ἐπιστολὲς τοῦ Δανιήλ ἀπὸ τὶς Σέρρες γράφηκαν τὴν 28ῃ Φεβρουαρίου καὶ ἔφθασαν στὸν Ἰγνάτιο τὴν 23ῃ Μαρτίου. Ὁ Ἰγνάτιος ἔλαβε γνῶση τῶν γραφομένων καὶ ἔστειλε τὶς ἐπιστολὲς στὴν Πόλῃ. Δὲν μπόρεσε ὁμως νὰ ἐνημερώσει σχετικὰ [τὸν Δανιήλ], ἑξατίας τῆς ἀνάρρησης τοῦ νέου βασιλιᾶ [Σελίμ Γ'], τὴν 27ῃ Μαρτίου.

(β) Ὁ Ἰγνάτιος ἔχει παραγγεῖλει στὸν παπα-Ἰγνάτιο νὰ τοῦ στείλει εἴκοσι μουζούρια σιταριοῦ· ὅταν βρεθεῖ τὸ σιτάρι, ζητᾷ ἀπὸ τὸν Δανιήλ νὰ τὸ πληρώσει μὲ δικὰ του χρήματα ἢ μὲ χρήματα τῆς Κοινότητος καὶ ἀμέσως μετὰ ὁ Ἰγνάτιος θὰ στείλει τὸ ποσὸ μὲ πόλιτζα.

(γ) (στοῦ ἀριστεροῦ περιθώριου) Ὁ Ἰγνάτιος στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν γέροντα [τοῦ Χιλανδαρίου] προηγούμενο Γεράσιμο.

(δ) (στοῦ ἀριστεροῦ περιθώριου) Μαζὶ μὲ τὴν παρούσα, ὁ Ἰγνάτιος στέλνει ἀνοικτὴ καὶ μία ἐπιστολὴ στὸν Ζάχαρη, ἀπὸ τὸ Ἀηδονωχώρι, καὶ τοὺς ὑπόλοιπους κοτζαμπάσηδες (“κοτζιά πασηδες”), τὴν ὁποία ὁ Δανιήλ μπορεῖ νὰ ἐλέγξει καί, ἂν τοῦ φανεῖ εὐλογο, νὰ τὴν ἀποστείλει.

Ἐργογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου.

Ἀρχ.: ... † Ἦν διάφυλάττοι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου ...

1. Βλ. ἀρ. 176.

2. Περβλ. ἀρ. 166, 167, 172, 174, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

176 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στοὺς ἐπιστάτες τῶν τοιφλικίων Ἀχινού καὶ Πατριζή, τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ τὸν προηγούμενο τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ

9 Ἰουλίου 1789

(Κουτὶ 4/ΠΙ, 1789: 71-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 309 X 209. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἀχινού) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος γράφει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γνωστοποιεῖ ὅτι ἔλαβε ἀπὸ τὸν προηγούμενο Ἰγνάτιο [Ἐσφιγμένητι] καὶ τὸν Μιχάλη τὴν ἐπιστολὴ τῶν ἐπιστατῶν τῶν τοιφλικίων [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες] σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ προηγούμενο τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ. Ἐκεῖ τοῦ ζητοῦσαν νὰ ἐπικυρωθοῦν (“νὰ γίνουν τεξδίτι”) τὰ ἔγγραφα (“σινέτια”) [ποῦ ἀφοροῦν στὰ τοιφλίκια], δὲν ἔστειλαν ὁμοῦ χρήματα γιὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔξοδα, παρὰ μόνο 150 γρόσια γιὰ τὴ μετάβαση τοῦ Ἰγνατίου καὶ τοῦ Μιχάλη. Ὁ ἴδιος, λοιπόν, ἀδυνατώντας νὰ δανεισθεῖ, ζητᾷ νὰ λάβει ὅπωςδήποτε 500 γρόσια, ἢ μὲ πόλιτζα ἀπευθείας [ἀπὸ τὶς Σέρρες] ἢ μὲ τὴν ἔκδοση πόλιτζας ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη]. Πληροφορεῖ ἐπίσης [τὸν Δανιὴλ καὶ τὸν Σεραφεῖμ] ὅτι τὸ ζαμπιλίκι δὲν βρίσκεται πλέον στὴ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ταρχαχανᾶ ἀλλὰ τοῦ γιαξιτζῆ ἐφέντη· ὑπόσχεται ὅτι ὅσα τοῦ γράφουν γιὰ [τὴν ὑπόθεση] τοῦ χασεκή, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, θὰ πραγματοποιηθοῦν· τὸ ἴδιο καὶ ὅσον ἀπορᾶ στὸ συνοδικὸ [γράμμα].

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὰ χρήματα γιὰ τὰ φριμάνια πρέπει νὰ σταλοῦν τὸ συντομότερο καί, ἐὰν τίθεται ζήτημα ἐμπιστοσύνης, τότε καλύτερα νὰ σταλοῦν στοὺς ἐπιτρόπους· αὐτοὶ θὰ τὰ ξοδέψουν ἰδιόχειρα, κοντὰ σὲ ὅσα ξοδέψουν [γιὰ τὴν ἐπικύρωση τῶν ἄλλων ἐγγράφων] τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὁ Ἰγνάτιος ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ “κακὰ” ποῦ ὑπέφεραν οἱ ἐπιστάτες δὲν πρόκειται νὰ ἔχουν συνέχεια, καθὼς προσδοκᾷ καλύτερη διακυβέρνηση ἀπὸ τὴ νέα “Πόρτα”, [μετὰ τὴν ἀνάρρηση τοῦ Σελὶμ Γ΄]. Ζητᾷ ὁμοῦ νὰ ἐπιστευθεῖ ἢ ἀποπληρωμῆ τῶν δανειστῶν, οἱ ὅποιοι τὸν “φέρνουν” καθημερινὰ [στὸν Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτο Ζ΄]¹.

¹ Ὑπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: ... † Μετὰ τὸν ἐν Χ(ριστ)ῶ ἀδελφικόν μοι ἀσπασμὸν δηλοποῶ, ὅτι προλαβὼν ἔλαβον ἀδελφικὸν σας γράμμα, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 177. Ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

177 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ.

10 Ἰουλίου 1789

(Κουτί 4/III, 1789: 75-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 236. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρι) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίος ἔλαβε ἀπὸ τὸν παπα-Ἰγνάτιο καὶ τὸν Μιχαλάκη τὴν ἐπιστολὴ τῆς 20ῆς Μαΐου τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, μαζί με τὰ ἔγγραφα (“σινέτια”) τῆς μονῆς [Ἐσφιγμένου] ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὑπόθεση τοῦ τσιφλικίου [στὶς Σέρρες]. Πληροφορεῖ τὸν Δανιήλ ὅτι δὲν ὑπῆρξε πρόοδος [στὴν ἐπικύρωση] τῶν ἐγγράφων καί, ὅπως καὶ τὰ ἀντίστοιχα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἔτσι καὶ [τὰ ἐσφιγμενίτικα] πρόκειται νὰ ἐπικυρωθοῦν στὸ μέλλον. Εἶναι μάλιστα περιττὲς οἱ σχετικὲς ὑπενθυμίσεις [τοῦ Δανιήλ], καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Ἰγνάτιος ἐνδιαφέρεται προσωπικὰ καὶ δὲν θὰ ἀμελήσει νὰ ἐνεργήσει. Προσθέτει ὅμως ὅτι εἶναι πολὺ δύσκολη ἡ ἐξεύρεση δανείου, ἔστω καὶ 100 γροσιῶν, καὶ συνεπῶς γιὰ τὴν ἐπικύρωση ἀπαιτεῖται ἡ ἀποστολὴ στὸν Σωφρόνιο 500 γροσιῶν μὲ πόλιτζα, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ξοδέψει ἰδιόχειρα.

Ὁ Ἰγνάτιος πληροφορεῖ τὸν Δανιήλ ὅτι τὰ τσιφλίκια βρῖσκονται τώρα στὴν ἐποπτεία (“ἐπίσκοψιν”) τοῦ γαζιτζῆ ἐφέντη· γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ὅπως καὶ γιὰ τὰ σχετικὰ μετὰ τὸν πατριάρχη, θὰ ἐνημερώσει “διὰ ζώσης” τὸν Δανιήλ ὁ παπα-Ἰγνάτιος¹. Τέλος, ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴ τοῦ Δανιήλ στὴ διαχείριση τῶν τσιφλικίων καί, ὅσον ἀφορᾷ στὸν “κακὸν” Νεόφυτο², τὸν παρακαλεῖ νὰ συμπεριφερθεῖ ὅπως θὰ τοῦ ὑποδείξει ὁ παπα-Ἰγνάτιος.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) Ὁ Ἰγνάτιος ἀπέστειλε χθὲς ἐπιστολὴ μὲ ὅμοιο περιεχόμενο στὸν προηγούμενο Σεραφεῖμ [Κουτλουμουσιανό], στὶς Σέρρες³. (β) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο) Ὁ Ἰγνάτιος στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν γέροντα [τοῦ Χιλανδαρίου] προηγούμενο Γεράσιμο καὶ πρόκειται νὰ στείλει τὸ συνοδικὸ [γράμμα] ἀργότερα, ὅταν φθάσει καὶ τὸ δικό του “ἀπ’ αὐτοῦ”⁴.

Ἰγνογραφεί ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίος.

Ἄρχ.: ... ἡ Μετ(ά) τὴν ἐξώθησιν τῆς περιποθήτου ἡμῶν ὑμετέρας ὑγείας, δηλοποιῶ ἀντὴν, ὅτι διενχῶν τῆς ἀγίων ...

1. Πρβλ. ἀρ. 175.

2. Πιθανὸν πρόκειται γὰρ τὸν πρόσφατα ἀναρρηθὲντα (1.5.1789) Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτο Ζ, ὁ ὁποῖος διάκειται δυσμενῶς ἀπέναντι στὸν Δανιὴλ καὶ τὸν Σεραφεῖμ, ἐπιστάτης τῶν ἐσφιγμένικων μετοχιῶν στὶς Σέρρες· λίγο ἀργότερα, τὶς ἀρχὲς τοῦ Σεπτεμβρίου, προέβη σὲ ἀντικατάστασή τους (βλ. ἀρ. 179).

3. Βλ. ἀρ. 176.

4. Πρβλ. ἀρ. 176. Ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

178 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωακεῖμ Γρηγοριάτη στὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

13 Ἰουλίου 1789

(Κουτί 4/III, 1789: 79-82) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 241. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ αὐτὸ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας καὶ ὀπὴ. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Ἰωακεῖμ Γρηγοριάτης γράφει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ πληροφορεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ “ἔδῳ” [στὴν Κωνσταντινούπολη] τζελεπῆ Θεοδωράκη Ἰωάννου χατζη-Νίκολου Φιλιππουπολίτη, ὁ ὁποῖος —ὅπως φαίνεται καὶ σὲ συνημμένη σημείωση— δάνεισε στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ 6.000 γροῖσια καί, μολονότι ἔδῳ καὶ δύο χρόνια ἐξέπνευσε ἢ συμφωνημένη διορία, δὲν ἔλαβε τὸ κεφάλαιο καὶ τοὺς τόκους τοῦ δανείου, ἄλλα οὔτε καὶ ἀπάντηση στὶς ἐπιστολές του. Μὲ ζωνρὴ ἀγανάκτηση ἔναντι τοῦ Δανιὴλ καὶ τοῦ μοναστηριοῦ, ὁ Θεοδωράκης ἀποφάσισε νὰ ἀποστείλει ἱμομπασίρη, ὁ Ἰωακεῖμ ὅμως μεσολάβησε καὶ τὸν μετέπεισε πρὸς τὸ παρὸν. Συγκεκριμένα, τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ γράψει στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ θὰ προκαλέσει τὴν ἀπάντησή τους. Ὁ Ἰωακεῖμ ἐπικρίνει τοὺς Χιλανδαρινούς γὰρ τὴν ἀνεπίτρεπτη συμπεριφορὰ τους, μὲ τὴν ὁποία προκαλοῦν τὴ δίκαιη ἀγανάκτηση χρησίων ἀνθρώπων καὶ βλάπτουν τὴ γενικότερη ὑπόληψη τοῦ Ἁγίου Ὅρους· τοὺς ἐπικρίνει ἐπίσης γὰρ τὴν ἀμέλειά τους νὰ στείλουν ἔστω μία ἐπιστολὴ στὸν δανειστή, μετὰ τὴ λήξη τῆς συμφωνημένης διορίας, καὶ νὰ τοῦ ἐξηγοῦν τὰ αἷτια τῆς ἀδυναμίας νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς ὑποχρεώσεις τους. Τέλος, ὑπογραμμίζει τὴ μεγάλη σπουδαιότητα τῆς διατήρησης ἀγαθῶν σχέσεων μὲ ἐκείνους τοὺς χριστιανούς, ὅπου [οἱ Ἁγιορεῖτες] πολλὰς φορὰς θὰ χρειασθεῖ νὰ προστρέξουν “εἰς τοιοῦτους δυστυχιωμένους καιρούς”.

‘Ο Ίωακείμ ἀναμένει ἀπάντηση, ὥστε ὁ Θεοδωράκης νά μὴ μεταχειρισθεῖ ἄλλους τρόπους διεκδίκησης τῶν χρημάτων του καὶ νά μὴ ψυχρανθοῦν οἱ σχέσεις μὲ τὸν οἶκο του, πράγμα ἀσύμφορο γιὰ τοὺς Χιλανδαρινούς πού ἔχουν “ταξίδι” στὴ Φιλιππούπολη καί, συνεπῶς, χρειάζονται πάντοτε τὴ βοήθεια [τῶν Φιλιππουπολιτῶν].

‘Υπογράφει ὁ Ίωακείμ Γρηγοριάτης.

Ἄρχ.: . . . † Διαφυλάττει ὑμ(ᾶς) ὁ ἅγιος Θεός, καὶ ἡ κυρία Θεοτόκος ὑγιαίνοντας . . .

1. Πρβλ. ἀρ. 200. Ἐπίσης, ἀρ. 276, 282, 290 καὶ 296.

179 Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ Χιλανδαρινὸ καὶ τὸν προηγούμενο Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ

3 Σεπτεμβρίου 1789

(Κουτὶ 4/III, 1789: 87-90) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 351 x 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

‘Ο Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος Ζ' διαπίστωσε ὅτι, ἐξαιτίας τῆς ἀμέλειας καὶ τῆς “δολιοτροπίας” τους, ἡ ἐπιστασία τοῦ σκευοφύλακα Δανιὴλ Χιλανδαρινοῦ καὶ τοῦ προηγούμενου Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανοῦ στὰ τσαφλίκια τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου [στὶς Σέρρες] δὲν ἀπέφερε ὅποιοδήποτε θετικὸ ἀποτέλεσμα. Ἔτσι, ἀνταποκρίθηκε στὸ κοινὸ αἴτημα τῶν δανειστῶν καί, μὲ σύμφωνη τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, διορίζει ἐπιστάτη καὶ ἔφορο τῶν τσαφλικίων τὸν ἀρχιδιάκονο καὶ ἐπίτροπο τοῦ μητροπολίτη Σερρών, τὸν Γρηγόριο. Στὸν νέο ἐπιστάτη ἀναθέτει τὸν ἐπιμελὴ ἔλεγχο τῆς ληψοδοσίας τῆς θητείας τῶν Δανιὴλ καὶ Σεραφεῖμ· ἐπίσης, τὸν προστάζει νά παραλάβει ἀπὸ αὐτοὺς ὅποιοδήποτε περιόσσευμα, χρηματικὸ ἢ ἄλλο. Προστάζει ἐπίσης τοὺς Δανιὴλ καὶ Σεραφεῖμ νά ἀποδώσουν ἀμέσως λογαριασμὸ τῶν εισοδημάτων καὶ τῶν ἐξόδων, ἐγγράφως καὶ μὲ κάθε ἀρμόζουσα ἀπόδειξη· ἐπίσης, νά τοῦ ἀποδώσουν χωρὶς ἀντιλογία ὅλα τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ κάθε φετινὸ ἢ περυσινὸ περιόσσευμα, σοδειᾶς (“μαξούλια”), γεννήματα ἢ καρπούς, ὥστε ὁ Γρηγόριος νά τὰ πουλήσει. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ χρήματα, προστάζει νά ἐκδοθεῖ πόλιτζα καὶ νά ἀποσταλοῦν τὸ συντομότερο, μαζὶ μὲ τὰ κατὰστιχα (“τεφτέρια”), ὥστε μετὰ ἀπὸ ἔλεγχο νά ἀποδοθοῦν στοὺς δανειστῆς. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ, καλεῖται ὁ Δανιὴλ ἢ ὁ Σεραφεῖμ νά προσέλθει ἐνώπιον τῆς Συνόδου καὶ νά ἀποδώσει λογαριασμὸ.

Μετὰ τὴν ἐκδοση πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἀφοριστικοῦ γράμματος, [τὸ ὁποῖο δόθηκε στὸν Γρηγόριο], ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ δὲν ἔχουν πλέον

ὁποιαδήποτε ἐξουσία στὰ τσιφλίκια· συνεπῶς, μὲ τὴν ἀπειλὴ βαρύτερων ποι-
νῶν, παρακανοῦνται νὰ ἀποφύγουν κάθε ἐναντιότητα, ἀμέλεια ἢ “κλοπὴν”¹.

Ἐργογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος]. Ὁ Καισαρείας
Γρηγόριος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος, ὁ
Τορνόβου Καλλίνικος, ὁ Προύσης Ἄνθιμος, ὁ Λαρίσης Μελέτιος, ὁ Σερρῶν
Ματθαῖος καὶ ὁ Ξάνθης Ναθαναήλ.

Ἄρχ.: ... ἡ Ὁσιώτατοι πατέρες καὶ ἐπιστάτες τῶν εἰς Σέρρας τσιφλικίων τοῦ
Ἐσφιγμένου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 180. Ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 181, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

180 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στὸν Δανιὴλ Χιλανδαρινὸ καὶ τὸν Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ

3 Ὀκτωβρίου 1789

(Κουτὶ 4/ΠΙ, 1789: 91-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 343 X 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ
verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος Ζ' στέλνει στὰ ἐσφιγμενίτικα τσιφλί-
κια [στὶς Σέρρας], τὸ Πατριῶν καὶ τὸν Τακγιανὸ, τὸν Ἄνθιμο ὡς πατριαρχικὸ
ἔξαρχο, μὲ σκοπὸ νὰ μερμινήσει γιὰ τὴν ὑπόθεση τῶν σοδειῶν (“μαχουλιῶν”).
Ἀποστέλλει ἐπίσης δύο πατριαρχικὲς ἐπιστολὲς μὲ σχετικὲς ὁδηγίες, τὶς ὁποῖες
οἱ [ἐπιστάτες τῶν τσιφλικίων] Δανιὴλ Χιλανδαρινὸς καὶ Σεραφεῖμ Κουτλου-
μουσιανὸς ὀφείλουν καταλεπτῶς νὰ ἀκολουθήσουν γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ βασι-
λικοῦ ὀρισμοῦ. Ὁ πατριάρχης προστάζει τὰ ἔξοδα γιὰ τὴ μεταφορὰ τοῦ σιτα-
ριοῦ καὶ τοῦ κριθαριοῦ στὴ σκάλα τοῦ Ὁρφανίου, καθὼς καὶ γιὰ τὰ ἱλάμια καὶ
τὰ ἄλλα ἔγγραφα (“σεντία”), νὰ μὴ βαρύνουν τὸν ἔξαρχο ἀλλὰ τοὺς δύο
ἐπιστάτες· σχετικὰ ὀφείλουν νὰ κρατήσουν ἀκριβῆ λογαριασμό¹. Ἐπιπλέον,
τοὺς πληροφοροεῖ ὅτι, σύμφωνα μὲ ὅσα διαλαμβάνονται οἱ ἄλλες ἐπιστολὲς του,
διορίζει συνεπιστάτη στὴν ὑπόθεση τῶν σοδειῶν τὸν ἀρχιδιάκονο Γρηγόριο,
ἐπίτροπο τοῦ μητροπολίτη Σερρῶν καὶ ἐξάρχου πάσης Μακεδονίας Ματθαίου·
διευκρινίζεται ὅμως ὅτι ὁ Γρηγόριος δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψει ἐξαιτίας αὐτοῦ
τοῦ διορισμοῦ τὶς ὑποχρεώσεις του ἐναντι τοῦ μητροπολίτη ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ
εἶναι ἐνήμερος γιὰ τὶς ὑποθέσεις, τὰ κατὰστιχα καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν τσι-
φλικίων².

Ἐργογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος].

Ἄρχ.: ἡ Ὁσιώτατοι, ὅτε Χιλανταρινὸς κύρ Δανιήλ, καὶ ὁ Κουτουμουσιανὸς κύρ Σεραφεῖμ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 181.

2. Πρβλ. ἀρ. 179. Ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

181 Γράμμα τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου Ἀνθίμου γιὰ τὴν παραλαβὴ σιταριοῦ ἀπὸ τὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἐσφιγμένον στὶς Σέρρες

3 Δεκεμβρίου 1789

(Κουτὶ 4/III, 1789: 43-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 205 X 159. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο.

Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος, σύμφωνα μὲ βασιλικὸ ὄρισμό, ἀνέθεσαν στὸν Ἀνθιμο νὰ ἔλθει ὡς ἐξαρχος στὰ ἐσφιγμέντικα τσιφλίκια στὶς Σέρρες Ἀχιανοῦ καὶ Πατρῖκη, καὶ νὰ παραλάβει ὅσο σιτάρι περίσσευε στὰ ἀμπάρια. Ὅπως προέβλεπε καὶ ἡ προσταγὴ τοῦ πατριάρχη [Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ'], ὁ Ἀνθιμος παρέλαβε τελικὰ 1.560 πολίτικα κοιλὰ σιτάρι, τὰ ὅποια φόρτωσε σὲ καὶνι μὲ προορισμὸ τῆ Βασιλεύουσα, καὶ ἔδωσε τὸ παρὸν στοὺς [ἐπιστάτες τῶν τσιφλικίων] σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ καὶ προηγούμενο Σεραφεῖμ Κουτουμουσιανό¹.

Ἐπογράφει ὁ πατριαρχικὸς ἐξαρχος Ἀνθιμος.

Ἄρχ.: ἢ) Διὰ του παρώντος μου γίνετε δῆλον, ὅτι με το να εδωρῆσθικα ἐξαρχως παρατις Μεγάλης Ἐκκλησίας ...

1. Πρβλ. ἀρ. 180. Ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 186, 200, 210, 211 καὶ 225.

182 Ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων τῆς μονῆς Ἰβήρων στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

29 Δεκεμβρίου 1789

(Κουτὶ 3/III, 1779: 117-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔντονα ἴχνη ὑγρασίας σὲ ὀλόκληρο τὸ ἔγγραφο. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἰβήρων. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. – Σημείωση.

Οἱ Ἰβηρίτες ἔλαβαν τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν σχετικὰ μὲ [τὴ θανά-
 τωση] τῆς βουβάλας. Ἴσως οἱ Χιλανδαρινοὶ νὰ παραξενεύθηκαν ἀπὸ τὸ γεγο-
 νός, οἱ Ἰβηρίτες ὁμῶς ὑπενθυμίζουν ὅτι παρόμοια περιστατικά ἐπαναλήφθη-
 καν πέρυσι καὶ προπέρυσι καὶ ὑπαίτιοι ἦταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χιλανδαρίου·
 ὡστόσο, κινούμενοι ἀπὸ φιλαλληλία, τότε σώπησαν γιὰ τὴ θανάτωση [τῶν βου-
 βαλιῶν]. Οἱ Ἰβηρίτες μερμινοῦν γιὰ τὴν περιφραξή, οἱ “δοῦλοι” ὁμῶς τῶν
 Χιλανδαρινῶν καίνε τοὺς πλοκοὺς καὶ καταπατοῦν ἰβηρίτικους τόπους. Ἄν
 καὶ οἱ Ἰβηρίτες εἶναι πρόθυμοι νὰ ἀποδώσουν τὰ γεγονότα στὴ “βαρβαρότητα
 τῶν δούλων”, ἡ κατάσταση δὲν φαίνεται νὰ ἀνταποκρίνεται στὶς ἐπιταγὲς τῆς
 ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν μονῶν: οἱ Χιλανδαρινοὶ ὀφείλουν ἀπαραίτητα
 νὰ ὑποδείξουν στοὺς ἀνθρώπους τοὺς νὰ συμπεριφέρονται ὅπως ἀρμόζει σὲ
 γείτονες καὶ νὰ τιμωρήσουν ἐκείνους τοὺς κακότροπους ποὺ θανατώνουν μὲ
 μπαλὰ τὰ ζῶα.

“Ὅσον ἀφορᾶ στὰ 40 γρόσια ποὺ ἔστειλαν οἱ Χιλανδαρινοὶ, αὐτὰ οἱ Ἰβη-
 ρίτες τὰ ἐπιστρέφουν καὶ προτιμοῦν νὰ ἀντικατασταθεῖ ἡ σκοτωμένη βουβάλα.

Ἐπιπλέον, ὁμοῦς οἱ προεστῶτες τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ
 συναδελφοί”.

*Ἄρχ.: ... Τὸ ἀδελφικὸν σας ἐλάβομεν, καὶ ἴδαμεν ἐν αὐτῷ νὰ μᾶς σημεῖτε τὸ συμβε-
 βηκὸς ὅπου ἠκολούθησεν ...*

183 Συστατικὸ γράμμα τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου

Μάρτιος 1790

(Κουτί 4/III, 1790: 75-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 310. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
 τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία.

Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος ἐφοδιάζει, σύμφωνα μὲ τοὺς
 ἀποστολικοὺς κανόνες, τὸν ἱεροδιάκονο Σεραφεῖμ Χιλανδαρινό, τὸν ὁποῖο χει-
 ροτόνησε πρεσβύτερο στὸ Χιλανδάρη, μὲ συστατικὸ γράμμα ποὺ πιστοποιεῖ τὴν
 ἱερωσύνη του· τὸ παρὸν —μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τῶν κατὰ τόπους προϊσταμέ-
 νων— παρέχει στὸν πρεσβύτερο τὴν ἄδεια τέλεσης μυστηρίων καὶ ἱεουργιῶν.

Ἐπιπλέον, ὁ Προκόπιος πρώην Κωνσταντινουπόλεως.

*Ἄρχ.: † Θεῶι κ(αι) ἀποστολικοὶ κανόνες διακελεύουσι τοὺς χειροτονημένους συστατι-
 κοῖς γράμμασι | ἐφοδιάζεσθαι ...*

184 Δηλωτικό γράμμα του Δημήτρη και του Ίωάννη, θείων του μακαρίτη γερο-Νικάνδρου

15 Ίουλίου 1790

(Κουτί 4/III, 1790: 3-4) Πρωτότυπο (;). – Χαρτί (δίφ.) 205 X 150. Το κείμενο καταλαμβάνει το recto του α' φύλλου. Μελάني μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ορθογραφικά λάθη. – Στο verso του β' φύλλου σημειώσεις (έλλ. και σλαβ.).

Οί Δημήτρης και Ίωάννης, θείοι του μακαρίτη γερο-Νικάνδρου, παρέλαβαν από το Χιλανδάρι 50 γρόσια και ένα καντάρι. Με το παρόν παραιτούνται από κάθε άλλη αξίωση σε βάρος του μοναστηριού¹.

Ύπογράφουν, με το χέρι του γραφέα, ο Δημήτρης και ο Ίωάννης.

Άρχ.: † Διά του παρόντος δηλωτικοῦ κ(αι) ἐμμαρτύρου γράμματος, φανερώνομεν ἡμεῖς, ὃ τε Δημήτρης, κ(αι) Ίωάννης, ...

1. Στή σημ.: Ἀπόγραμμα τοῦ γαβουράδων, Γιάνη | καὶ Δημητρίου, διὰ τὸν μακαρίτην Νίκαντρον.

185 Ὑπόγραμμα τοῦ καρaboκύρη Θεοδωρῆ Ἀλιφεράτη

7 Αὐγούστου 1790

(Κουτί 4/III, 1790: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 150. Το κείμενο καταλαμβάνει το recto του α' φύλλου. Μελάني μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ορθογραφικά λάθη. – Στο verso του β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οί Χιλανδαρινοί παραχώρησαν στον καρaboκύρη Θεοδωρῆ Ἀλιφεράτη την ἄδεια νά ναυπηγήσει ένα μικρό καράβι, “γριποσάνδαλο”, στον τόπο του μοναστηριού. Σε ἀντάλλαγμα αὐτῆς τῆς καλοσύνης, ὁ Θεοδωρῆς ὑπόσχεται νά τοὺς δίνει κάθε χρόνο διακόσιες ὀκάδες “χοντρά” ψάρια καί, ἐπιπλέον, ὅταν τοῦ τὸ ζητήσουν, νά ἐφοδιάζει τὸ μοναστήρι με ὅ,τι λογῆς ψάρια τοῦ παραγγέλλουν.

Ύπογράφει ὁ καρaboκύρης Θεοδωρῆς μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο με ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Άρχ.:)) Μὲ τὸ παρόν φανερώνω ἐγὼ ὁ Θεωδωρῆς Ἀλληφειράτης ὅτι ἐπαρακάλεσα τοὺς Χειλανταρινοὺς ...

186 Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ.

12 Αὐγούστου 1790

(Κουτί 4/ΠΙ, 1790: 79-82) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Θεσσαλονίκη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου δὲν ἔλαβε γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα εἰδήσεις ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ· τὸν ἐνημερώνει ὅτι ἐξαιτίας τῶν κοινῶν ὑποθέσεων τους βρίσκεται στὴ δίνη πολλῶν κόπων καὶ κινδύνων. Πρόσφατα ὁ Ἅγιος Χαλκηδόνας ὑπέστη μεγάλη ταλαιπωρία ἐξαιτίας ἐνὸς δανειστῆ ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶχε λάβει 2.000 γροσία, τότε ποῦ πλήρωσε τὰ δέκα πουργιὰ “τὰ ἐδικὰ μας”, [δηλ. γιὰ τὰ ἐσφιγμενίτικα τοιφλίκια στὶς Σέρρες]¹. Στὴν ὑπόθεση ἀναμείχθηκαν καὶ οἱ μπουμπασιρηδες, ὁπότε ὁ Ἅγιος Χαλκηδόνας ἀπευθύνθηκε στὸν Ἀπτι ἐφέντη, βοιβόντα τῆς Κασσάνδρας, ποῦ ἔτυχε νὰ βρίσκεται [στὴν Κωνσταντινούπολη], καὶ ἔλαβε τὸ ποσὸ τῶν 2.000 γροσίων· ἔτσι, “τραβᾷ” τώρα πόλιτζα γιὰ νὰ τὰ καταβάλουν οἱ Χιλανδαρινοὶ μετὰ ἕνδεκα μέρες².

Ὁ Ἰγνατίος ζητᾷ νὰ καταβληθεῖ τὸ ποσόν, ὑπενθυμίζει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἦταν παρῶν ὅταν μετρήθηκαν τὰ δέκα πουργιὰ καὶ προβλέπει ὅτι ὁ Ἅγιος Χαλκηδόνας θὰ ἐκτιμήσει ἰδιαίτερα τὴν ἀνταπόκριση [τοῦ Δανιήλ]. Ὑπενθυμίζει ἐπίσης ὅτι ὁ Ἅγιος Χαλκηδόνας ἀντιμετώπισε πολλὰ δεινὰ ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ δανείου, καθὼς οἱ δανειστὲς τὸν ἐνοχλοῦσαν καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρὰ του, ἥδη ἀπὸ τὴν ἀνοιξη, πίεζε [τὸν Ἰγνατίο]· μολαταῦτα, ἔδειξε μεγάλη ὑπομονὴ καί, ἐὰν δοθεῖ τέλος στὴν ἐγκρημότητα, θὰ παραμείνει φίλος καὶ ὑπερασπιστὴς [τοῦ Ἰγνατίου καὶ τοῦ Δανιήλ]³.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου.

Ἀρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ ἐνδόξου ἀναμφθέντος καὶ τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου Ἰ ἦνα τὴν διαφιλιτη ...

1. Στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς ἀπὸκειται ἀντίγραφο χρεωστικῆς ὁμολογίας τῶν ναζιρηδων καὶ ἐπιστατῶν τῶν τοιφλικίων τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες, τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1787 (Κουτί 4/ΠΙ, 1787: 25-6). Πρόκειται γιὰ δάνειο 5.000 γροσίων ἀπὸ τὸν Ἅγιο Χαλκηδόνα Παρθένιο, μὲ συμφωνία τόκου 40 γροσίων τὸ πουργιὰ· ὑπογράφουν ὁ σκευοφύλαξ Ἰγνατίος τοῦ Ἐσφιγμένου, ὁ σκευοφύλαξ Χιλανταρίου Δανιήλ, ὁ προηγούμενος Κουτλουμουσιανὸς Σεραφεῖμ καί, ὡς μάρτυρες, ὁ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης καὶ ὁ σκευοφύλαξ Ἰωακείμ Γρηγοριάτης. Περβλ. ἀρ. 172 καὶ 174· ἐπίσης, ἀρ. 166, 167, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 200, 210, 211 καὶ 225.

2. Πρβλ. ἀρ. 187.

3. Στή σημ.: *Τὸ ἔλαβον Σεπτεμβρίου : 10.*

187 Ἐπιστολὴ τοῦ ζαμιπίτη τῆς Κασσάνδρας Μοτὸς-ἀγά στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Δανιὴλ καὶ τὸν παπα-Σεραφεῖμ

6 Σεπτεμβρίου 1790

(Κουτί 4/ΠΙ, 1790: 71-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 285 x 200. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου ὑπογραφή καὶ ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ ζαμιπίτη Μουσταφᾶ (τουρκ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες, ἡ προέλευση (: Κασσάνδρα) καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ ζαμιπίτης τῆς Κασσάνδρας Μοτὸς-ἀγάς στέλνει μὲ τὸν γερο-Τριφύλλη γραμμὰτα τῶν ἐπιτρόπων στὴν Κωνσταντινούπολη, σχετικὰ μὲ τὸ δάνειο 2.000 γροσίων ἀπὸ τὸν Ἄπτι ἐφέντη. Ὁ γερο-Τριφύλλης μεταφέρει τὴ σχετικὴ πόλιτζα [τῶν 2.000 γροσίων], διορίας ἕνδεκα ἡμερῶν¹. Ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ, ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιθυμία τους, μποροῦν εἴτε νὰ στείλουν τὸ ποσὸ στὴν Κασσάνδρα εἴτε νὰ τὸ στείλουν στὴ Θεσσαλονίκη, στοῦ Τζιτζινάνου [: Τζίτζη Νάνου, δηλ. Ἰωάννη Γούτα Κανταντζιόγλου]². Μποροῦν ἐπίσης, ἐὰν θέλουν, νὰ τὸ καταβάλουν στὴ μονὴ Ἰβήρων (“Νιβήρου”), στὴν ὁποία [ὁ ζαμιπίτης] ἔχει ἀνοικτὸ χρέος γιὰ τὸ καράβι· σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι, ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ θὰ πρέπει νὰ πάρουν ἐνοφράγιστο ἐγγράφο (“σινέτι”) γιὰ νὰ συμψηφισθοῦν στὸν λογαριασμὸ του (“χισάπι”) καί, βέβαια, τότε θὰ τοὺς δοθεῖ καὶ ἡ πόλιτζα.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἐὰν ἐπιλεγεῖ ἡ καταβολὴ (“τισιλίμ”) τοῦ ποσοῦ στὴ μονὴ Ἰβήρων, τότε οἱ Ἰβηριτεῖς νὰ γράψουν στοῦ Τζιτζινάνου γιὰ νὰ λάβουν καὶ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ (“κουσοῦρι”), δηλ. ἄλλα 1.250 γροσίων· [ὁ ζαμιπίτης] περιμένει σχετικὴ ἀπάντησι ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

Ἄρχ.: ...)) Κ(αι) μετὰ τὸν χαίριτισμὸν νὰ τίς φανέροσομέν σι αὐτου οποῦ | σὰς στέλνοῦ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 186.

2. Βλ. Ἀλέξανδρος Λαουρ., σ. 127.

188 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη τοῦ χατζη-Πασχάλη στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο καὶ τὸν σκευοφύλακα Δανιήλ

1 Νοεμβρίου 1790

(Κουτί 4/III, 1790: 5-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ πρῶτος παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Χιλανδάρι) τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ Ἰωάννης χατζη-Πασχάλη στέλνει ἀπὸ τὴ Φιλιππούπολη τοὺς χαιρετισμούς του στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο καὶ τὸν σκευοφύλακα παπα-Δανιήλ, τὸ ἴδιο καὶ ἡ μητέρα, ὁ ἀδελφός καὶ ἡ ἀδελφή του. Τοὺς πληροφορεῖ ἐπίσης ὅτι ὁ “ταξιδιώτης” προηγούμενος παπα-Νεόφυτος [Χιλανδαρινός] ἐπιστρέφει στὸ μοναστήρι καὶ μεταφέρει μία [χρεωστική] ὁμολογία τοῦ Ἰωάννη γιὰ ποσὸ 260 γροσίων, τὴν ὁποία παρακαλεῖ νὰ συμψηφίσουν στὴν “παράδοσίν” του. Μετὰ τὴν παρέλευση τῆς διορίας της, [οἱ Χιλανδαρινοὶ] μποροῦν νὰ τοῦ στείλουν τὴν ὁμολογία μὲ κάποιο “ταξιδιώτη” καὶ ὁ Ἰωάννης θὰ καταβάλει χωρὶς ἀντίρρηση τὸ ποσὸ.

Ἐργογραφεί ὁ Ἰωάννης τοῦ χατζη-Πασχάλη ἀπὸ τὴ Ζααρά.

Ἀρχ.: ... † τοῦ ἁγίου Θεοῦ δεόμενος ὁ ἀνάξιος διὰ τὴν καλὴν σας ὑγίαν κ(αι) μακρὸ ἡμέρουν ...

189 Γράμμα τοῦ Πανάγου τοῦ “ποτὲ” Μιχάλη γιὰ τὴν ἐξόφληση δανείου

25 Νοεμβρίου 1790

(Κουτί 4/III, 1790: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Πανάγος τοῦ “ποτὲ” Μιχάλη δάνεισε 250 γρόσια στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ. Ὁ Δανιήλ ἐξόφλησε στὸ ἀκέραιο τὸ χρέος του ἀλλὰ ὁ Πανάγος ἔχασε τὴ σχετικὴ ὁμολογία πού τοῦ εἶχε δοθεῖ. Μὲ τὸ παρὸν βεβαιώνει ὅτι εἰσέπραξε τὰ χρήματά του καί, ἐὰν στὸ μέλλον βρεθεῖ ἡ ὁμολογία, αὐτὴ θὰ εἶναι ἄκυρη.

Ἐργογράφουν: Ὁ Πανάγος τοῦ “ποτὲ” Μιχάλη. Ὡς μάρτυρας, ὁ Ἀναστάσιος Σαϊνόπουλος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἀρχ.:)) Μὲ τὸ παρὸν φανερόνω ἐγὼ ὁ ὑποκάτοθεν γεγραμένος Πανάγος τοῦ ποτὲ Μιχάλη, ὅτη ἔδοσα ...

190 Ἐπιστολή τοῦ Σταυρουπόλεως Γρηγορίου στὸν παπα-Πορφύριο

20 Μαρτίου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 3-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 240 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσορισμὸς (: κελλίῳ τοῦ μακαρίτη κοτζου- (κουτσο-) Νεοφύτου, Καρυές) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Σταυρουπόλεως Γρηγόριος ἔλαβε τὸ γράμμα τῆς 25ης Νοεμβρίου τοῦ παπα-Πορφυρίου. Εὐχεται νὰ ἀξιωθεί νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν παπα-Πορφύριο [στὸ Ἅγιον Ὄρος], πλὴν ὅμως ἀντιμετωπίζει μεγάλες οἰκονομικὲς δυσκολίες, σημειώνει μάλιστα ὅτι δὲν ἔχει οἰκονομικὴ ἄνεση (“κυβέρνησιν”) καὶ μετὰ βίας, μὲ μόνον πόρο τὸ πετραχήλι του, ἔραψε τὰ ἀρχιερατικά του. Τώρα προσπαθεῖ, καὶ πάλι ἀπὸ τὸ πετραχήλι του, νὰ συγκεντρώσει κάποια χρήματα, καθὼς τὸν πιέζουν νὰ ἐπισκευάσει τὸ μοναστήρι καὶ θὰ χρειαστεῖ περισσότερα ἀπὸ δέκα “λεγάμενα” [πυργιά (:)]. Ἀπὸ τὸν παπα-Πορφύριο ζητᾶ νὰ ἀναμείνει τὴν [ὀριστικὴ] μετάβασή του [στὸ Ἅγιον Ὄρος] καὶ ὑπόσχεται νὰ ζήσουν μαζί μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους· ζητᾶ ἐπίσης νὰ μάθει νέα μέσω τοῦ Γεωργίου γιὰ τὸ μοναστήρι [τοῦ Χιλανδαρίου], ἀπὸ τὸ ὁποῖο παραπονιέται ὅτι δὲν ἔλαβε οὔτε μία ἐπιστολή. Τέλος, στέλνει τοὺς χαιρετισμούς του στὸν σκευοφύλακα [τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ] καὶ βεβαιώνει ὅτι μνημονεύει πάντοτε τὸν μακαρίτη γέροντα [τοῦ παπα-Πορφυρίου] Νεόφυτο.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἀπὸ τὸν Νικήτα, τὸν γιὸ τοῦ Θασίτη, ζητᾶ δύο ὀκάδες καλὰ χταπόδια, τὰ ὁποῖα παρακαλεῖ τὸν παπα-Πορφύριο νὰ πληρώσει ἐκ μέρους του· ἐπίσης, ζητᾶ νὰ γίνῃ ὁ λογαριασμὸς μὲ τὸν σκευοφύλακα γιὰ τὶς εἰκόνας καὶ νὰ ἐνημερωθεῖ πότε θὰ τοῦ σταλεῖ ἡ μεγάλη εἰκόνα.

Ἐπογράφει ὁ Σταυρουπόλεως Γρηγόριος.

Ἄρχ.: ... ἡ Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ νὰ τῆς χαρίζῃ ὑγιάν κ(αι) ψυχικήν σωτηρίαν, τὸ ἀπὸ τῆ ἡκοστῆ πέμτη ...

191 Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Ἰωσήφ στὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τῆς μονῆς Μπάγια Ντεαράμα

3 Ἀπριλίου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 159. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Ἰωσήφ ἔλαβε τὸ γράμμα τοῦ ἱερομονάχου Γερασίου καὶ διάβασε τὰ σχετικά μὲ τὸν γέροντα Μακάριο· πληροφορεῖ, λοιπόν, μὲ τὴ σειρά του, ὅτι οὔτε καὶ ὁ ἴδιος εἶχε κάποια εἶδηση ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ Μακάριος ἀναχώρησε “ἀτ’ ἐδῶ”¹, μολονότι τοῦ εἶχε δώσει νὰ μεταφέρει κάποια γράμματα καὶ ἕνα ἐνέχυρο (“ἀμανάτι”) στοῦ Ἁγίου Ὁρους. Πάντως, εἰκάζει ὅτι ὁ Μακάριος δὲν μπόρεσε νὰ στείλει κάποια ἐπιστολὴ ἐξαιτίας τῶν περιστάσεων, καθὼς “ἡμεῖς οἱ καλογῆροι εἴμεσθα πλέον σημειωμένοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους”. Τέλος, εὐχαριστεῖ τὸν Γεράσιμο γὰ τὶς πέστορφες πού τοῦ ἔστειλε.

Ἐπογοράφει ὁ Ἰωσήφ προηγούμενος.

Ἄρχ.: ... † *Ἦν μοι διαφυλάττει τὸ Θεῖον κατ’ ἄμφω ὑγειαίνων, ἀδελφικὸν γράμμα τῆς ἔλαβον, καὶ περὶ τῆς ἀγαθῆς ὑγί(ας) τῆς ...*

1. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1792, σὲ ὄλοσφράγιστο γράμμα τῆς Μεγάλῃς Σύναξης, ὁ Ἰωσήφ Βατοπεδινὸς ἀναφέρεται ὡς ἔξαρχος Μολδαβίας καὶ ὁ ἴδιος ἀπαντᾷ σὲ κατάσχεση χρέους τῆς μονῆς Κοτροτσανίου στοῦ Βουκουρέστι, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1792 καὶ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1793· *Ἀρχεῖο Πρωτάτου*, σ. 79 (κωδ. 3, 64) καὶ 124 (κωδ. 6, 5). Προφανῶς, ὁ Μακάριος, εἶχε ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν Μπάγια (πρβλ. ἀρ. 168) μὲ προορισμὸ τὸ Ἁγιον Ὅρος· ἀργότερα, τὸν Μάιο τοῦ 1792, βρίσκεται σὲ ζητεία σὴν πολιτεία Σιστοβίου (ἀρ. 204).

192 Συμφωνητικὸ γράμμα μεταξὺ τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἁγιαννανιτῶν

15 Ἀπριλίου 1791

(Κουτὶ 4/III, 1791: 37-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 216 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (ἔλ. καὶ σλαβ.).

Οἱ Ἁγιαννανίτες πατέρες — ὁ παπα-Διονύσιος καὶ ἡ συνοδεία του, ὁ γερο-Ζωσιμᾶς, καθὼς καὶ ὁ γερο-Παρθένιος καὶ ἡ συνοδεία του, ὁ παπα-Μελέτιος— ἔδωσαν στοὺς Χιλανδαρινούς, “χάριν φιλίας”, 200 γρόσια ἄτοκα. Οἱ Χιλανδαρινοί, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους, συμφώνησαν νὰ τοὺς πουλοῦν τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων τους, ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο σὲ αὐτοὺς καὶ στὴν τιμὴ πού θὰ διαμορφώνεται “εἰς τὸν κόσμον”, ἀφαιρώντας τὸ κολόκουρο. Ἐὰν στοῦ μέλλον ἀνακύψει κάποια διχογνωμία, τότε οἱ Ἁγιαννανίτες θὰ λάβουν τὰ 200 γρόσια καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ θὰ ἀποδεσμευθοῦν ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσή τους. Τὸ παρὸν δόθηκε στοὺς Ἁγιαννανίτες “εἰς ἔνδειξιν”¹.

Ἐπογοράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιήλ.

Ἄρχ.: *Ἢ Διὰ τοῦ παρόντος κ(αι) ἐσφραγίστου ἡμῶν συμφωνητικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον, ὅτι ἐλάβομε γρῶσια τὸν ἀριθμὸν 200 ...*

1. Ἀπὸ τῆ σημείωση (ολαβ.) προκύπτει ὅτι ἡ παρούσα ὁμολογία ἐξοφλήθηκε, προφανῶς ἀργότερα, στὸν ἱερομόναχο Παρθένιο. Πρβλ. ἀρ. 222.

193 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Γεράσιμου στὸν δραγουμάνο Γεώργιο καὶ

12 Μαΐου 1791

(β) Κατάστιχο δεδουλευμένων

11 Μαΐου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 121-2) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 112. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου· τὸ κείμενο (β) τὸ verso τοῦ α' καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Τσερνέτζι) τῆς ἐπιστολῆς (α). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

(α) Ὁ ἱερομόναχος Γεράσιμος ἐνημερώνει τὸν δραγουμάνο Γεώργιο ὅτι προχθὲς τὸ Σάββατο [10 Μαΐου] πούλησε τὸ καλαμπόκι (“κουκουρούζι”) καὶ ἀπέμειναν ἀκόμη ἑπτὰ ὀβροκία [obrok = π. 37 ἢ 74 l]. Διαπίστωσε ὅμως ὅτι δὲν “βγαίνει” τὸ ἄθροισμα (“σούμα”), ἐπειδὴ μεγάλη ποσότητα καταστράφηκε. Πάντως, στέλνει ὄσα εἰσέπραξε ἀπὸ τὴν πώληση, δηλ. 70 γρῶσια, καὶ ἀναμένει ὁδηγίεις γιὰ τὸ ἔλλειμμα τοῦ καλαμποκιοῦ.

Σὲ ὑστερόγραφα:

(α) (στὸ 1^r) Ὁ Γεράσιμος στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν ποστέλνικο (“πολστείβνικο”) Μανολάκιο.

(β) (στὸ 1^r-2^v) Οἱ ἐργάτες ἀποπεράτωσαν τὸ κτήριο, ὁ Γεράσιμος κατέβαλε τοὺς μισθοὺς τους γιὰ τὴ φετινὴ χρονιά καὶ ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὶς ὑποχρεώσεις του. Τώρα ἀπέμεινε “ὄρφανὸς” ἀπὸ ὄλους καὶ οἱ ἐλπίδες του στρέφονται στὴ Θεοτόκο, ἀλλὰ καὶ [τὸν ἀποδέκτη], τὸ μοναδικὸ στήριγμά του, στὸν ὁποῖο εὐχεται ἐργάρδια καλὴ ὑγεία καὶ μακροήμερευση¹.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος ἱερομόναχος.

Ἄρχ.: *... Τὸ παρὸν μου δὲν εἶναι εἰς ἄλλον | πλὴν δηλοποιῶ τὴν εὐγενείαν σας διὰ | τὸ κουκουρούζι ...*

1. Τὸ ὑστερόγραφο (β), γραμμένον ἀνάστροφα στὸ κάτω μέρος τῆς ἐπιστολῆς, πιθανὸν ἀποτελεῖ σχέδιο (: ἐπιστολῆς πρὸς κληρικὸ (“τὴν πανοσιολογότητά της”).

(β) [Ὁ ἱερομόναχος Γεράσιμος] καταγράφει ὀνόματα, ἀγροτικές ἐργασίες καὶ μέρες ἀπασχόλησης [στήν Μπάγια Ντεαράμα¹].

<u>Ὄνομα</u>	<u>Ἔργασία</u>	<u>Μέρες</u>
Σολομών	ἀμπέλι καλαμπόκια	τέσσερεις μία
Κρακούκης	καλαμπόκια	μία
Ἰωάννης Βερπόκος	ἀμπέλι	μία
Ἰωάννης ἀπὸ τὸ Τζελίκ	καλαμπόκια	μία
Ἰωάννης Πετεινάρος	ἀμπέλι	τρεῖς
Σολομών	ἀμπέλι καλαμπόκια	δύο τρεῖς
παιδί τοῦ Κρακούκη	κουκουρούζι ἀμπέλι	μία μία
Ἰωάννης Βερπό(ν)κος	ἀμπέλι (στό “κοστένι”)	δύο
Σολομών	ἀμπέλι (στό “κοστένι”)	μία
Σεραφεῖμ	ἀμπέλι (στό “κοστένι”)	δύο
Ἄλέξανδρος	κουκουρούζι (στή λιβαδιά)	μία
Σολομών	κουκουρούζι (στή λιβαδιά)	δύο
Ἰωάννης [Πετεινάρος (:)] ἀπὸ Βάλια Λουπάνκου	κουκουρούζι (στή λιβαδιά)	μία
Σεραφεῖμ(ης)	κόσιμα	μία
Δημήτριος μιλωνάς	κόσιμα	μία
παιδιά τοῦ Πάνκου	μάζωμα χορταριοῦ	τρεῖς
Ἰωάννης Βερπό(ν)κου	γρακ(...) (:)	τρεῖς
Ἰωάννης Πετεινάρος ἀπὸ Βάλια Λουπάνκου	—	μία
Σεραφεῖμ	κόσιμα (στή λιβαδιά)	μία
Σολομών	γιούπα θέρισμα	τέσσερεις μία
γιὸς τοῦ Παρδάκη	τράβισμα (“πορσάρι”)	μία
Μιχάλης	τράβισμα (“πορσάρι”) κόσιμα	μία μία

Ὁ Γεράσιμος λογαριάσθηκε μὲ τὸν Σολομώντα, ὁ ὁποῖος τοῦ χρωστοῦσε χρήματα: [μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν ἡμερομολογίων του], ὑπολείπεται ἀκόμη χρέος 25 παρὰδων.

Ἄρχ.: 1791^α Μαῖον 11^η | Ἐδούλευσι ὁ Σολομὼν εἰς τὸ ἀμπέλι | ἡμέρας - 4 ...

1. Περβλ. ἀρ. 191.

194 Ἐπιστολὴ τοῦ Νικομηδείας Μελετίου

14 Ἰουνίου 1791

(Κουτὶ 4/ΠΙ, 1791: 151-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωσις.

Ὁ Νικομηδείας Μελέτιος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ [τοῦ παραλήπτη τῆς παρούσας¹] καὶ στενοχωρήθηκε γιὰ τὸ γεγονός ὅτι ἕνας εἰλικρινῆς φίλος του διαμαρτύρεται ὅτι δὲν τοῦ γράφει, ἀπαντᾷ ὅμως ὅτι αὐτὸ δὲν ἀληθεύει καὶ εἰκάζει ὅτι οἱ ἐπιστολές του ἔχουν παραπέσει.

Μεγάλῃ ἦταν ἡ ἱκανοποίησις τοῦ Μελετίου ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι παρουσιάσθηκε κάποιος ἄνθρωπος θεοσεβῆς καὶ “εἰρηνοποιὸς” νὰ βοηθήσει τὸν Σωφρόνιο Ἄγιορείτη πού ἦδη ἔφθασε στὴ Βασιλεύουσα. Παλιότερα αἰσθανόνταν μεγάλη πικρία γιὰ τὴν τρέχουσα “ἀθλιωτάτην” κατάστασις τοῦ Ὄρους, καθὼς οἱ πατέρες συγκρούονταν ἀνάμεσά τους καὶ ἀναλώνονταν σὲ ἐμφύλιον πόλεμον, χωρὶς νὰ συνειδητοποιοῦν τὶς πράξεις καὶ τὴ μεγάλη ζημίαν τους. Ὡστόσο, μόλις ἀντιλήφθηκαν τὴν κατάστασις, προσέτρεξαν στὴν προστασία τῆς “εὐγενείας” [τοῦ παραλήπτη τῆς παρούσας], καὶ αὐτὸς πρόθυμα δέχθηκε νὰ συνδράμει στὴν ἐπανόρθωσις τῶν κακοβουλιῶν καὶ τῆς ἀταξίας.

Ὁ Μελέτιος, λοιπόν, ἔχοντας βρεῖ τέτοιον “συνήγορον”, ἀνέλαβε μαζί του τὸν ἀγώνα ἐπανόρθωσις τῶν “δυστυχημάτων”. Τώρα, ὑποσχόμενος τὴν ἀτιμωρησία γιὰ ὅ,τι ἤδη συνέβη, τὸν παρακαλεῖ νὰ μεσολαβήσει, ὥστε οἱ πατέρες κάθε μοναστηριοῦ νὰ ὀρίσουν ἕναν φρόνιμον καὶ συνετὸ ἀντιπρόσωπὸν τους καὶ νὰ τὸν στείλουν “ἐδῶ”, στὴ Βασιλεύουσα· οἱ ἀντιπρόσωποι θὰ συναντήσουν τὸν Μελέτιον, θὰ συσκεφθοῦν μαζί του καὶ θὰ ἐπιλέξουν τὶς συμφερότερες λύσεις γιὰ νὰ διαλυθεῖ ἡ δικαιολογημένη ἐναντίον τους ἀγανάκτησις τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Ἐὰν [ὁ παραλήπτης τῆς παρούσας] συμβουλέψει καὶ παροτρύνει χωρὶς ἀναβολὴ τοὺς πατέρες, τότε ὁ ἴδιος —ὅσο καὶ ὁ Μελέτιος— θὰ ἔχει συμβάλει στὴν ἐπίτευξιν ἑνὸς θεάρεστον ἀποτελέσματος. Οἱ Ἄγιορεῖτες πρέπει νὰ ξεκινήσουν γιὰ τὴ Βασιλεύουσα καὶ νὰ ἱκανοποιήσουν τοὺς δανειστές, ὥστε νὰ ἐξλιθεῖ ὁ πατριάρχης, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ “ὅλον τὸ ἀρχοντικὸν σύστημα”. Ὁ Μελέτιος εὐχεται ὅλοι νὰ ἀνταποκριθοῦν χωρὶς ἐνδοιασμὸν ἢ

ἀμφιβολία, καὶ νὰ μὴν ἐπηρεασθοῦν ἀπὸ τὶς ἐπιβλαβεῖς προτροπὲς τῶν κα-
κούργων καὶ χαϊρέκακων σχετικὰ ἀναμένει ἀπάντησιν.

Σὲ ὑστερόγραφῳ: Πὰ τὴν ἴδια ὑπόθεσιν ὁ Μελέτιος γράφει καὶ στὸν πρῶν
Θεσσαλονίκης Δαμασκηνό· ἐὰν τὸ θεωρεῖ εὐλογο, ἀντίστοιχη ἐπιστολὴ μπορεῖ
νὰ τοῦ στείλει καὶ [ὁ παραλήπτης τῆς παρούσας].

Ἐπιγράφει ὁ Νικομηδείας Μελέτιος.

Ἄρχ.: ... † *Εὐν ὑγιαίνουσα μετ' εὐζωΐας κ(αι) μακροζωΐας, κ(αι) ἐπιτεύξεως πάντων
τῶν ἐφετῶν αὐτῇ παρὰ Θε(ε)ῦ ἀγαθῶν ...*

1. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται σὲ λαϊκὸ (“τὴν εὐγενεῖαν τῆς”), φίλο τοῦ Μελετίου, καὶ ἔφθασε ἀπὸ τὴν
Κωνσταντινούπολιν τὴν 30ῆ Ἰουλίου (στὴ σημ.). Ἀπὸ τὸ περιεχόμενόν τῆς, εἶναι προφανές ὅτι ὁ
ἀποδέκτης ἐκτελεῖ καθήκοντα ἐπιτρόπου. Στὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν
στὴν Κωνσταντινούπολιν ἀναφέρεται γράμμα τῆς Μεγάλῃς Σύναξης πρὸς τὸν ἐπίτροπο Θεο-
σαλονίκης Ἰωάννη Γούτα Κωνταντζιόγλου, τὸν Ἰούλιον 1791· *Ἀρχεῖο Πρωτάτου*, σ. 77 (κωδ. 3, 62):
ἐκεῖ μάλιστα μνημονεῦται ἡ ὑποστήριξις τοῦ Νικομηδείας καὶ ἀνατίθεται στὸν ἐπίτροπο ἡ ἐνιμμέ-
ρωσὴ του γιὰ τὶς τρέχουσες ἐξελίξεις. Ἡ ἀναφορὰ τῆς παρούσας στὸν πρῶν Θεσσαλονίκης
Δαμασκηνό ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι παραλήπτης τῆς εἶναι ὁ Ἰωάννης Γούτα Κωνταντζιόγλου.

195 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ παπα-Θεοκλήτου καὶ τῶν ἀδελφῶν του στὸν παπα- Πορφύριον καὶ

23 Ἰουλίου 1791

(β) Ἐπιστολὴ τοῦ Πορφυρίου στὸν πρῶν Ράσκας Γρηγόριον

[Ἰούλιος - 18 Αὐγούστου 1791]

(Κουτὶ 4/III, 1791: 15-6) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 218 X 157. Τὸ κείμενον (α) καταλαμβάνει τὸ
recto καὶ τὸ κείμενον (β) τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις τοῦ (α) καλῆ διατή-
ρησις τοῦ (β) μέτρια, ὅπῃ στὴν κάθετι διπλωσι καὶ ἐξίτηλα. – Ὁρθογραφία στὸ κείμενον (α), ἀνορ-
θόγραφον τὸ κείμενον (β). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς
(: Ἄγιον Ὄρος, Πρωτάτο) τῆς ἐπιστολῆς (α). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

(α) Ὁ παπα-Θεόκλητος ἤλπιζε νὰ λάβει χωρὶς ἀντιλογία τὸ μερίδιον τῆς
κληρονομίᾳς τοῦ θείου του [χατζη-Νεοφύτου]. Ὡστόσο, τώρα διαπιστώνει ὅτι
ὁ παπα-Πορφύριος ἀγνοεῖ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, ποὺ εἶναι μάλιστα φτωχότε-
ροι ἀπὸ τὸν ἴδιον, καὶ καταφρονεῖ τὶς ἐπιστολὰς τους. Αὐτὸ τὸ γεγονός δημιούρ-
γησε ἔντονη δυσφορία καὶ ὀδήγησε τοὺς ἄλλους κληρονόμους νὰ ἀγωνισθοῦν
μὲ κάθε τρόπο γιὰ τὴ διεκδίκηση τῶν δικαιωμάτων τους. Ὁ παπα-Θεόκλητος
προσπαθεῖ μὲ λόγια καὶ ἔργα νὰ τοὺς συγκρατήσῃ, προσδοκῶντας ὅτι ὁ παπα-
Πορφύριος θὰ ἀναγνώρισει αὐτόβουλα ὅτι τοὺς ἀνήκει· ἐὰν ὁμως καταφρο-

νήσει και την παρούσα έπιστολή, και ό παπα-Θεόκλητος άναγκασθεϊ να άναχωρήσει άπρακτος, τότε άντι να έπιστρέψει στον τόπο του [δηλ. τή Σιάτιστα¹] θα μεταβεί “άνω και κάτω” για να ζητήσει τó δίκαιό του. Σε περίπτωση μάλιστα που ό παπα-Πορφύριος τούς θεωρεί άγνωστους, [δηλ. άμφισβητεί τή συγγένειά τους με τόν χατζη-Νεόφυτο], ή προφασίζεται χρέος [του χατζη-Νεοφύτου], τότε ό παπα-Θεόκλητος τόν προειδοποιεί ότι τó μόνο άληθινό χρέος που άφορα στη συγκεκριμένη υπόθεση έγκειται στην άπόδοση του άρμόζοντος μεριδίου τής κληρονομιάς.

Σε ύστερόγραφο: Οί άδελφοί του παπα-Θεοκλήτου έχουν μεταβεί στην Κασσάνδρα και ένεργούν για τήν υπόθεση σύμφωνα με τó βασιλικό φερμάν πολú σύντομα πρόκειται να καταφθάσει και ό Γεώργιος.

‘Υπογράφει ό παπα-Θεόκλητος “σύν τοις άδελφοις”.

‘Αρχ.: † Έγώ στοχαζόμουν, να μη χρειασθούν ούτε γράμματα πολλά ούτε λόγια | περισσότεά, εις τó να λάβωμεν τó δίκαιόν μας ...

1. Βλ. άρ. 196 και 235.

(β) ‘Ο Πορφύριος άπευθύνεται στον δεσπότη [πρώην Ράσκας Γρηγόριο] και [του στέλνει συνημμένα] τά γράμματα που έφθασαν χθές [σχετικά με τήν κληρονομιά του χατζη-Νεοφύτου]¹. ‘Ο Γεώργιος του γράφει ότι συναντήθηκε με τόν Θεόκλητο και ίσχυρίζεται ότι σταμάτησε τις ένεργειές του. [‘Ο πραγματικός όμως σκοπός του] είναι να πείσει τόν Πορφύριο να πουλήσει τó κελλίο του, και έπειτα να ζητήσει και ό ίδιος μερίδιο για τόν έαυτό του. ‘Ο Πορφύριος, λοιπόν, παρακαλεί τόν Γρηγόριο να εκδώσει έναν άφορισμό ώστε να μη τόν ξαναενοχλήσουν έπειτα παρακαλεί να του στείλει πίσω τά γράμματα για να βρισκονται στην κατοχή του².

‘Υπογράφει ό Πορφύριος.

‘Αρχ.: ... Εψες με ήρθαν αυτα τα γραματα ...

1. Βλ. άρ. 196 και 197.

2. Πρβλ. άρ. 198 και 235. Για τή σχέση του παπα-Πορφυρίου με τόν Γρηγόριο βλ. άρ. 163.

196 Έπιστολή του Γεωργίου παπα-Ιωάννου στον παπα-Πορφύριο

‘Ιούλιος 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 119-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 312 X 107. Τó κείμενο καταλαμβάνει τó α΄ και β΄ φύλλο. Μελάني μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα όρθογραφικά λάθη. – Στο verso του β΄ φύλλου μεταγενέστερη πρόχειρη σημείωση με άλλο χέρι.

Ὁ Γεώργιος παπα-Ἰωάννου ἐπισκέφθηκε τὸ πατρικὸ σπίτι του, στὴ Σιάτιστα, ὅπου συνάντησε ὑγιεῖς ὄλους [τοὺς συγγενεῖς του]. Ἐκεῖ ἔλαβε καὶ τὸ γράμμα [τοῦ παπα-Πορφυρίου], τὰ τέσσερα ἐγκόλπια καὶ τὸ χαριστικό. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ χρήματα ἀπὸ τὸν κρῶκο, τὸν παρακαλεῖ μὲ αὐτὰ νὰ τοῦ ἀγοράσει ἄσπρα φέσια, καλὰ καὶ φθηνά, καὶ νὰ τοῦ τὰ στείλει μέσω Θεσσαλονίκης, ἐπειδὴ ὁ Χαρίσης ἀργεῖ ἀκόμη νὰ ἔλθει.

Πέρα ἀπὸ αὐτά, ὁ Γεώργιος πληροφορήθηκε μὲ μεγάλη λύπη ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ παπα-Θεοκλήτου κινήθηκαν ἐναντίον τοῦ παπα-Πορφυρίου, ἐτοίμασαν στὴν Πόλη ἕνα φριμάνι καὶ πρόκειται νὰ μεταβοῦν στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ κάνουν δίκη (“νταβάν”). Συγκεκριμένα, πιστεύουν ὅτι ὁ μακαρίτης γέροντας τοῦ παπα-Πορφυρίου, ὁ χατζη-Νεόφυτος, ἄφησε δεκαπέντε πουργιὰ καὶ ζητοῦν μὲ φεφὰ μερίδιο κληρονομιάς· ἐπρόκειτο μάλιστα, ἐὰν δὲν πρόφθανε ὁ Γεώργιος, σὲ τρεῖς ἢ τέσσερις μέρες νὰ ξεκινήσουν μὲ κάποιον τζορμαπατζή (“τζοβαρτζήν”) —ἄνθρωπο πολὺ ἐπιτήδειο στὶς δίκες— γιὰ νὰ διεκδικήσουν τὸ μερίδιο. Ὁ Γεώργιος τοὺς φοβέρισε, λέγοντας ὅτι ὁ χατζη-Νεόφυτος ὄχι μόνον δὲν ἄφησε μετρητὰ ἀλλ’ ἀντίθετα κατέλιπε χρέος· τοὺς ἀπέιλησε μάλιστα ὅτι, ἐὰν κατατρέξουν τὸν παπα-Πορφύριο, τότε θὰ γράψει στὴν Πόλη καὶ θὰ ζητήσει νὰ ἐκδοθεῖ ἕνα φριμάνι (“σορκόνι φερμάνι”). Ἔτσι, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ παπα-Θεοκλήτου συγκρατήθηκαν, δὲν ἔπαυσαν ὅμως νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι διαθέτουν δέκα μάρτυρες ἔτοιμους νὰ βεβαιώσουν ὅτι ὁ χατζη-Νεόφυτος ἄφησε δεκαπέντε πουργιὰ· μὲ αὐτὰ τὰ δεδομένα, ὁ Γεώργιος ἐκτιμᾷ ὅτι, κρατώντας στὸ χέρι τὸ φριμάνι πὺν ἔχει ἰσχύ ὅπουδὴποτε, μποροῦν κάθε στιγμὴ νὰ προκαλέσουν δίκη.

Οἱ ἴδιοι, πάντως, ἀναγνωρίζουν ὅτι ὁ παπα-Πορφύριος δούλεψε πολλὰ χρόνια κοντὰ στὸν χατζη-Νεόφυτο καὶ θὰ συγκατατίθενταν αὐτὸς νὰ κρατήσει τὰ τρία τέταρτα τῆς κληρονομιάς, ἀρκεῖ νὰ τοὺς παραχωροῦσε τὸ ἕνα τέταρτο. Ὁ Γεώργιος συνέστησε νὰ ἔχουν ὑπομονὴ καὶ ἀπευθύνεται τώρα στὸν παπα-Πορφύριο ζητώντας τὸ γρηγορότερο τὴν ἀπάντησή του: κρίνει σκόπιο νὰ λήξει ὀριστικά ἢ ὑπόθεση καὶ ὁ ἴδιος προτίθεται νὰ λάβει γράμμα ἀπὸ τὸ χέρι τῶν ἀδελφῶν τοῦ παπα-Θεοκλήτου πὺν νὰ ἀπαλλάσσει τὸν παπα-Πορφύριο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση. Εἶναι φρόνιμο, λοιπόν, νὰ ἐπιλύσουν τώρα τὸ πρόβλημα, προτοῦ διογκωθεῖ· ἂς λάβει ἐπίσης ὁ παπα-Πορφύριος ὑπόψη ὅτι, ἐὰν ὁ παπα-Θεοκλήτος δὲν εἰσπράξει κάποιον “κομμάτι”, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἐπανέλθει καὶ θὰ τὸν ἐνοχλήσει.

Ὁ παπα-Πορφύριος [πρέπει] νὰ στείλει τὰ γράμματα στὸν γέροντά τους [πρῶν Ράσκας Γρηγόριο (:)], ὅταν ὅμως τὸν συναντήσει θὰ ἦταν καλύτερο νὰ μὴ τοῦ μιλήσει καὶ τὸν στενοχωρήσει. Ἔτσι ἢ ἀλλιῶς, αὐτὸς εἶναι “αὐθέντης” καὶ ἂς πρᾶξει ὅπως νομίζει¹.

Σε ύστερόγραφα: (α) 'Ο πατέρας, ή μητέρα και όλη ή οικογένεια του Γεωργίου στέλνουν τούς χαριετισμούς τους στον παπα-Πορφύριο· (β) (στο άνω περιθώριο του 2^ο) "Ένας φίλος του Γεωργίου επιβεβαίωσε ότι τά σχετικά με τό φιρμάνι άληθεύουν.

'Υπογράφει ό Γεώργιος παπα-Ίωάννου.

Άρχ.: ... † "Ην και διαφυλάττοι | ό άγιος Θεός υγιαίνουσαν και εύδαμονοϋσαν μετα μακροβιότητος...

1. Βλ. άρ. 195 και 197. Πρβλ. άρ. 198 και 235.

197 Έπιστολή του πρώην Ράσκα Γρηγορίου στον παπα-Πορφύριο

18 Αύγούστου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 135-8) Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφ.) 309 X 212. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό α' φύλλο. Μελάν μαύρο. - Διατήρηση καλή. - Όρθογραφία. - Στο verso του β' φύλλου άναγράφεται ό παραλήπτης και ό προορισμός (: Καρυές) τής έπιστολής. Ίχνη σφραγίδας από ισπανικό κερί.

'Ο πρώην Ράσκα Γρηγόριος έλαβε τics έπιστολές του Γεωργίου και του εξαδέλφου του παπα-Πορφυρίου, του παπα-Θεοκλήτου, και λυπήθηκε για τό γεγονός ότι πρόσωπα που κατά τη διάρκεια τής ασθένειας [του θείου τους χατζη-Νεοφύτου] άδιαφόρησαν, έμφανίσθηκαν μετά τον θάνατό του ως συγγενείς και ζητούν μερίδιο τής κληρονομιάς! 'Ο Γεώργιος μάλιστα γράφει ότι έχουν και φιρμάνι για να γίνει ή κρίση στη Θεσσαλονίκη, γεγονός όπωσδήποτε δυσάρεστο.

'Ο Γρηγόριος νομίζει ότι ή Μεγάλη Μέση έχει στη διάθεσή της χάτι σερίφι, τό όποιο όρίζει ότι οί συγγενείς δέν έχουν κληρονομικά δικαιώματα [στην περιουσία ενός καλογέρου], και ή κληρονομιά περιέχεται στο μοναστήρι όπου έγινε καλόγερος. 'Ο Γρηγόριος στέλνει πίσω τά γράμματα με την προτροπή να επιδειχθούν στους ναζιρηδες τής Μεγάλης Μέσης και τούς άλλους προεστώτες ώστε και αυτοί να δώσουν τη συμβουλή τους. 'Ο ίδιος πιστεύει ότι ή ύπόθεση παρουσιάζει ενδιαφέρον για τη Μεγάλη Μέση και όλα τά μοναστήρια: εάν τώρα δικαιωθούν οί συγγενείς του χατζη-Νεοφύτου, τότε αύριο θά ύπάρξουν και άλλοι που θά διεκδικούν κληρονομίες.

Συνεπώς, εάν φανεί εύλογο στους ναζιρηδες, πρέπει να συντάξουν μία κοινή έπιστολή στον παπα-Θεόκλητο και τούς άλλους συγγενείς, στην όποία να ύπογραμμίζουν ότι ή διεκδίκηση τής κληρονομιάς δέν στρέφεται κατά του παπα-Πορφυρίου αλλά όλων των μοναστηριών· επίσης, ότι ό παπα-Θεόκλητος και οί αδελφοί του πρέπει να παραιτηθούν από τη διεκδίκηση με βάση τό βασι-

λικό χάτι σερίφι. Σὲ περίπτωση μὴ συμμόρφωσής τους, ὁ παπα-Θεόκλητος καὶ οἱ ἀδελφοὶ του πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ βρεθοῦν ἀντιμέτωποι μὲ τὰ εἴκοσι μοναστήρια πού δὲν ἐπιθυμοῦν δημιουργηθεῖ προηγούμενο κληρονομιάς ἀπὸ συγγενεῖς. Τέλος, ἐὰν ἐμμένουν στὴ διεκδίκησή τους, ἄς γνωρίζουν ὅτι θὰ ἀφορισθοῦν ἀπὸ τὴ Μεγάλη Ἐκκλησία καὶ θὰ ἔχουν τὶς ἀρᾶς τῶν εἴκοσι μοναστηριῶν².

²Υπογράφει ὁ πρῶν Ράσκας Γρηγόριος.

Ἄρχ.: ... † Πανοσιώτ(α)τε ἐν ἱερομονάχοις παπᾶ κὺρ Πορφύριε εὐχόμεθα σοι. Τοῦ ἁγίου Θεοῦ | δεόμεθα ὅπως διαφυλάττῃ σε ...

1. Βλ. ἀρ. 195 καὶ 196.

2. Πρβλ. ἀρ. 198 καὶ 235. Γιὰ τὴ σχέση τοῦ παπα-Πορφυρίου μὲ τὸν Γρηγόριο βλ. ἀρ. 163.

198 Ἐπιστολὴ τοῦ παπα-Θεοκλήτου στὸν Ράσκας Γρηγόριο

3 Ὀκτωβρίου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 139-42) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 209. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Λαύρα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ παπα-Θεόκλητος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ [πρῶν] Ράσκας Γρηγορίου, διάβασε τὶς συμβουλές του καὶ, κινούμενος ἀπὸ βαθύ σεβασμό, πρόθυμα θὰ τὶς ἀποδεχόταν, ἐὰν ὁ παπα-Πορφύριος δὲν εἶχε λησμονήσει τὴν καταγωγή του καὶ δὲν φερόταν ἀνάρμοστα, κατηγορώντας τὸν παπα-Θεόκλητο γιὰ ἐξαλλοσύνη καὶ ἄδικες προθέσεις ἢ παροτρύνοντάς τον [σαρκαστικά] νὰ μάθει τὴν “τέχνην” τοῦ πατέρα του ἢ νὰ πάρει τὸ τουφέκι γιὰ νὰ γνωρίσει ὁ κόσμος πόσο εἶναι ἄδικος. Συνεπῶς, μολονότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παρακούσει τὶς συμβουλές τοῦ Γρηγορίου, μόνη του ἐπιλογὴ ἀπομένει νὰ ἀποδειχθεῖ ἀντάξιος τῶν βαρῦτατων χαρακτηρισμῶν τοῦ παπα-Πορφυρίου, ἀκόμη καὶ ἐὰν αὐτὸ ἀποβεῖ δυσάρεστο. Πάντως, τὶς ἐνέργειές του ὑπαγορεύει ἡ περιφρονητικὴ συμπεριφορὰ τοῦ παπα-Πορφυρίου καὶ εἶναι βέβαιος ὅτι, ἐὰν ὁ Γρηγόριος γινώριζε τὴν ἀλήθεια, δὲν θὰ τὸν συμβούλευε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

Ἐνα χελιδόνι ἔκτισε τὴ φωλιά του στὸν χῶρο κάποιου δικαστηρίου καί, ὅταν ἕνα φίδι ἔφαγε τοὺς νεοσσούς του, σχολίασε μὲ ὀδύνη ὅτι ἀδικήθηκε ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου σὲ ἄλλους ἀπονέμεται δικαιοσύνη! Μὲ ἀνάλογο τρόπο, ἐνῶ ὁ Γρηγόριος ἐπλῦει τὶς διαφορὲς (“διορθώνει”) τῶσων ξένων καὶ θὰ μπορούσε νὰ πρᾶξει τὸ ἴδιο καὶ στὴ συγκεκριμένη ὑπόθεση, ὁ παπα-Πορφύριος δὲν προ-σέτρεξε σὲ αὐτόν, ἔχοντας κατὰ νοῦ ὅτι ὁ παπα-Θεόκλητος δῆθεν δὲν θὰ

ὕπακουε. Ἀντίθετα, γράφει ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος τῶν μοναστηριῶν διάφορα ψέματα καὶ ἐλπίζει ὅτι μὲ παρόμοιες ἐπιστολὲς θὰ μεταβάλλει τὶς ἀποφάσεις του. Ἔτσι, ἡ ἔλλειψη καλῆς πίστεως ἀναγκάζει τὸν παπα-Θεόκλητο νὰ ἐνεργοποιήσει τὸ φριμάνι ποῦ ἔχει τὰ χέρια του· ὅσον ἀφορᾷ στὸ χάτι σερίφι ποῦ ἐπικαλεῖται ὁ παπα-Πορφύριος, αὐτὸ “τὸ ἐβεβαίωσεν ἡ συνήθεια ἀνερέργητον”. Παρὰ ταῦτα, θὰ προτιμοῦσε ἡ διαφορὰ νὰ ἐπιλυθεῖ μέσω τοῦ Γρηγορίου καὶ ἀναμένει γιὰ ἄλλη μία φορὰ τὴν ἀπόκριση τοῦ παπα-Πορφυρίου².

Ἐπογράφει ὁ παπα-Θεόκλητος.

Ἄρχ.: ... † *Ἦν κ(αὶ) διαφυλάττοι Κύριος ἄνοσόν τε κ(αὶ) ὕγιει κ(αὶ) πάντων τῶν ἐφετῶν ἐπαπολούουσαν. Τὸ εὐχαιτικόν μοι ...*

1. Αἶσωπος 255 Chambry.

2. Βλ. ἀρ. 195 καὶ 197. Πρβλ. ἀρ. 196 καὶ 235.

199 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο

6 Ὀκτωβρίου 1791

(Κουτὶ 4/ΠΙ, 1791: 147-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βλαχία, Μπάγια Ντεαράμα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ γράφει γιὰ τρίτη φορὰ στὸν παπα-Γεράσιμο ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ συναδελφοὶ του ἀναμένουν τὸν ἐρχομὸ του. Τὸν παρακαλεῖ νὰ ἐπιστρέψει μέχρι τῆς γιορτῆς τῶν Εἰσοδίων ὥστε νὰ μὴ χάνει ἀνώφελα τὸν καιρὸ του. Στὴν Μπάγια Νταράμα νὰ παραμείνει ὁ Μαρκιανὸς γιὰ νὰ ἐπιτηρεῖ τὸ μοναστήρι μέχρι νὰ ἀποσταλεῖ κάποιος ἄλλος ἀδελφός. Ὁ παπα-Γεράσιμος πρέπει χωρὶς ἀναβολὴ ἢ ἀντιλογία νὰ ἀφήσει τὶς φροντίδες του καὶ νὰ ἐπιστρέψει [στὸ Χιλανδάρη] γιὰ νὰ ἡσυχάσει· ἀργότερα, θὰ τοῦ δοθεῖ εὐκαιρία νὰ ἀναχωρήσει καὶ πάλι¹.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ Χιλανδαρίου Δανιὴλ (σλαβ.).

Ἄρχ.: ... † *Δεόμενοι ἀπαύστως τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ἵνα διὰ πρεσβειῶν τῆς κυρι(ας) ἡμῶν Θε(εοτό)κου, κ(αὶ) τῶν ἀγίων κτιτόρων ἡμῶν ...*

1. Στὴ σημ.: 1791^φ | *Ἐλαβα τοῦτο τὸ γράμμα τοῦ μοναστηρίου Νοεμβρίου 20. Πρβλ. ἀρ. 203, 207, 226, 229 καὶ 234.*

200 Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου [στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ]

30 Δεκεμβρίου 1791

(Κουτί 4/III, 1791: 5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 x 180. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, κηλίδες ὑγρασίας στὶς διπλώσεις καὶ ὀπή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου στέλνει ἀπὸ τὴν Πόλη [στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ] συνημμένες τέσσερις ἐξοφλημένες ὁμολογίες καὶ ἓνα μικρὸ κατάστιχο μὲ τὸν λογαριασμὸ ὧσων ἔλαβε, εἴτε μὲ πόλιτζες εἴτε ἀπὸ τὸν Στέφανο γιὰ τὸ σιτάρι. Στὰ χέρια του δὲν ἀπέμεινε πλέον τίποτε καὶ ἀναμένει ἐξοφλητικὸ [γράμμα]. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν πόλιτζα τοῦ Θεοδωράκη Φιλιππουπολίτη, ὕψους 1.900 γροσίων, πληροφορεῖ ὅτι ὁ Θεοδωράκης ἔχει ἤδη νὰ λάβει μὲ βάση ἐναφράγιστες ὁμολογίες τοῦ Χιλανδαρίου τὸ κεφάλαιο καὶ τοὺς τόκους 9.500 γροσίων, ὅποτε ὁ χατζη-Παναγιωτάκης ἀδυνατεῖ νὰ τοῦ ζητήσει χρήματα. Ὁ Θεοδωράκης ἔχει κάθε δίκαιο μὲ τὸ μέρος του καὶ, ἐὰν δὲν διακανονισθεῖ ἡ ὑπόθεση, πρόκειται νὰ βλάψει τὸ μοναστήρι¹.

Πάντως, ἡ ἀνάμειξη [τοῦ Δανιὴλ] στὰ βρομερὰ (“μουντάρικα”) τοιφλίκια [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες], γιὰ νὰ βοηθήσει τὸν Ἐσφιγμένιτη [Ἰγνάτιο], ἔπληξε τὴν πίστη (“κρέτιτι”) [τοῦ Χιλανδαρίου]. Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης εἶχε προειδοποιήσει [τὸν Δανιὴλ] ὅτι ὁποῖος προσέφερε καλὸ [στὸν Ἰγνάτιο], ζημίωσε ὁ ἴδιος [ὁ Δανιὴλ] ὅμως ἀψήφησε τὴ συμβουλή του νὰ μὴν ἀναμειχθεῖ καὶ τώρα ταλαιπωρεῖται ἀπὸ δικό του φταίξιμο. Πρόκειται μάλιστα νὰ ὑποστεῖ περισσότερα δεινὰ [στὸ μέλλον] καὶ θὰ βλάψει τὸ μοναστήρι του, ἐὰν δὲν σπεύσει —ὅπως θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει ἤδη κάνει δύο χρόνους νωρίτερα— νὰ δώσει λύση στὴν ὑπόθεση [τοῦ Θεοδωράκη], καθὼς μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ἡ ζημία αὐξάνει².

Σὲ ὑστερόγραφο (στοῦ ἀριστέρου περιθώριου): Τὸν ἐρχόμενο Ἰούνιο [ὁ Δανιὴλ] πρέπει ἐπίσης νὰ καταβάλλει στοὺς δανειστὲς τόκους δεκατριῶν πογγιῶν, δηλ. 520 γρόσια.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ὑγιείας σας, τὴν φανερώνω ὅτι σας περιγλιέω τέσσερις | ὁμολογίας ...

1. Περβλ. ἀρ. 178. Ἐπίσης, ἀρ. 276, 282, 290 καὶ 296.

2. Περβλ. ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 210, 211 καὶ 225.

201 Έπιστολή του Ίωάννη Γούτα Κουταντζιόγλου στον σκευοφύλακα του Χιλανδαρίου Δανιήλ

21 Ίανουαρίου 1792

(Κουτί 5/III, 1792: 5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 225, χρώματος κυανού. Το κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ Ίωάννης Γούτα Κουταντζιόγλου γράφει ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῆς 23ης τοῦ περασμένου μῆνα σχετικὰ μὲ τὸ εἰλητάριο τοῦ Νταουτ ἐφέντη σύμφωνα μὲ αὐτὴ, οἱ Χιλανδαρινοὶ δέχονταν [νὰ τὸ ἀγοράσουν], μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι ὁ Νταουτ ἐφέντης θὰ περιέμενε γιὰ τὰ χρήματά του μέχρι τὸν Μάρτιο. Ἐκεῖνος ὅμως εἶχε ἀντιρροήσεις καὶ ζητοῦσε ἀμέσως τὰ χρήματα, ἀπειλώντας ὅτι θὰ τὸ πουλήσει ἄλλου. Ὁ Ίωάννης τὸν μετέπεισε μὲ δυσκολία, δίνοντας ἓνα δικό του ταχβίλι στὸν σαράφη, ὥστε ὁ Νταουτ ἐφέντης νὰ λάβει 750 γρόσια τὴν 1η Μαρτίου καὶ ὁ σαράφης νὰ πάρει τὸ συνηθισμένο κέρδος του (“ζάτσι τεμεσουτί”). [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] εἰδοποιοῦνται νὰ ἐμβάσουν τὰ χρήματα στὴν καθορισμένη διορία, τὴν 1η Μαρτίου, καθὼς στὸν σαράφη δὲν περνᾶ οὔτε μῆρα χωρὶς νὰ πάρει τὸν τόκο του.

Ὁ Ίωάννης καταγράφει τὸ χρέος τῶν Χιλανδαρινῶν (ἀσλάνια, ἄσπρα):

Ἀπὸ ὅσα ἔδωσε στὸν Νταουτ ἐφέντη	10.108
Ἀπὸ ὅσα ὁ ἴδιος δάνεισε [στοὺς Χιλανδαρινούς]	600.
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΕΩΣΗ	610.108
“Ὅσα ἔδωσαν οἱ Χιλανδαρινοὶ στὸν Γρηγόριο Ξένο	30
“Ὅσα “ἐξεκαθάρισαν τὰ τοῦ ἀμανετίου μὲ Ἀγάπιόν σας”	574.114
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΗ	604.114
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΧΡΕΟΥΣ	5.114

Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ χρέους πρέπει νὰ προστεθεῖ στὰ 750 γρόσια, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀφαιρέσουν τὴν ἀξία τῶν καυσοξύλων ποῦ τοῦ ἔστειλαν. Τὸ ποσὸ ἀναμένει νὰ ἐμβασθεῖ ὥστε νὰ μὴ μένουν ἀνοικτοὶ οἱ λογαριασμοί.

Ἐπογράφει ὁ Ίωάννης Γούτα Κουταντζιόγλου.

Ἄρχ.: ... † Προλαβόντως ἔλαβον τὸ ἀπὸ 23. τοῦ παρελθ(όν)τος σεβάσμιόν σας περὶ τῆς τοῦ ἡληταρίου ...

202 Γράμμα τοῦ Μηθύμνης Διονυσίου γιὰ τὴν προσφορὰ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τοῦ Χιλανδαρίου

23 Ἰανουαρίου 1792

(Κουτί 5/III, 1793: 135-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 310. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ Μηθύμνης Διονύσιος ἐνημερώνει τοὺς κληρικούς, τοὺς ἱερομονάχους, τοὺς γέροντες καὶ προεστούς τῶν χωριῶν καὶ ὅλους τοὺς χριστιανούς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας του ὅτι τὸ Χιλανδάρη, ἕξαιτίας τῶν “καιρικῶν ἀνωμαλιῶν” καὶ τῶν ἀκατάπτυστων ὑπέρογκων ἐξόδων, περιέπεσε σὲ βαρῦτατο χρέος. Μὴ ἔχοντας ποῦ ἄλλοῦ νὰ στραφοῦν, οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀπευθύνονται στὰ φιλελεήμονα αἰσθήματα τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ ἀποστέλλουν τὸν ἱερομόναχο προηγούμενο παπα-Ἀμβρόσιο μὲ τὴ συνοδεία του, γιὰ νὰ συλλέξει τὴ βοήθειά τους. Ὁ Διονύσιος παροτρύνει τοὺς χριστιανούς νὰ προσφέρουν, ἀνάλογα μὲ τὴ δυνατότητά τους, τὴν ἐλεημοσύνη τους (“ὁ μὲν πρόθεσιν, ὁ δὲ σαρανταλείτουργον, ὁ δὲ ἀδελφάτον καὶ ἄλλος ἄλλο”)¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ παπα-Ἀμβρόσιος μεταφέρει ἱερὰ κειμήλια, Τίμο Ζύλο καὶ ἅγια λείψανα, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Ἀναργύρου καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους². Ὁ Διονύσιος ἐπίσης τοῦ παραχωρεῖ τὴν ἄδεια νὰ φορεῖ πετραχήλι καὶ νὰ τελεῖ ἁγιασμούς ὅπου προσκληθεῖ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐνημερώνει τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐνοριῶν.

¹ Ὑπογράφει ὁ Μηθύμνης Διονύσιος.

² Ἀρχ.: ... † Οἱ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ διατελοῦντες ἐντιμό(τα)τοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, κ(αί) ὁσώ(τα)τοι ἱερομόναχοι ...

1. Πρβλ. ἀρ. 214 καὶ 249.

2. Πρβλ. ἀρ. 253.

203 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο Ζααραλὴ Χιλανδαρινὸ

9 Μαρτίου 1792

(Κουτί 5/III, 1793: 139-42) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτίπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παρα-

λήπτης και ὁ προορισμὸς (: Βλαχία, Μπάγια Τὲ Ἀράμα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανοῦ κερί. – Στὸ verso τοῦ ἀ' φύλλου σημείωση.

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ παπα-Γερασίμου καὶ χάριξε γιὰ τὴν ἀναγγελία τῆς ἐπιστροφῆς του μέχρι τῆ γιορτῆ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Μὲ τὴν παρούσα ζητᾷ ἀπὸ τὸν παπα-Γεράσιμο νὰ συντάξει δύο κατάστιχα, ὅπου νὰ φαίνονται τὰ κινήτὰ καὶ ἀκίνητα τῆς σκήτης Μπάγια Τὲ Ἀράμα· τὸ ἓνα κατάστιχο νὰ παραμείνει στὴ σκήτη καὶ τὸ ἄλλο νὰ τὸ φέρει μαζί του [στὸ Χιλανδάρι]. Τέλος, ὁ Δανιὴλ ἐνημερώνει [μὲ συνημμένη ἐπιστολὴ (:)] τοὺς χριστιανούς τῆς περιοχῆς τῆς σκήτης ὅτι τὸ μοναστήρι ζήτησε τὴν ἐπιστροφή τοῦ παπα-Γερασίμου καὶ πρόκειται νὰ ἀποστελεῖ ἐκεῖ κάποιον ἄλλο [Χιλανδαρινό]!

Σὲ ὑστερόγραφο (σλαβ.): [Ὁ Δανιὴλ] χαριετᾷ τὸν ἀδελφὸ Μαρκιανὸ καὶ τοῦ ζητᾷ, ἐὰν ἔχει ὑπομονή, νὰ παραμείνει [ἐκεῖ] ἕως ὅτου ληφθοῦν ὀριστικῆς ἀποφάσεις.

Ἐργογράφει ὁ σκευοφύλαξ Χιλανδαρίου Δανιὴλ (σλαβ.).

Ἀρχ.: ... † Δεόμενοι ἐκτενωῶς τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ὅπως διὰ πρεσβειῶν τῆς κυρι(ας) Θε(εοτό)κου, διαφυλάττοι αὐτὴν ὑγαίνουσαν ...

1. Στὴ σημ.: 1792^φ Ἀπριλίον 24^ψ | Ἐλαβα τὸ παρὸν γράμμα ἀπὸ | τὸ μοναστήρι. Πρβλ. ἀρ. 199, 207, 226, 229 καὶ 234.

204 Γράμμα τοῦ Θεοφίλου, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Τορνόβου γιὰ τὴν προσοφὰ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τοῦ Χιλανδαρίου

1 Μαΐου 1792

(Κουτι 5/III, 1792: 21-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 200 x 315. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Ὁ Θεόφιλος, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Τορνόβου, ἐνημερώνει τοὺς ἱερεῖς, τοὺς χατζῆδες, τοὺς τζορμπατζῆδες καὶ ὄλους τοὺς χριστιανούς κατοίκους τῆς πολιτείας τοῦ Σιστοβίου καὶ τῶν γειτονικῶν χωριῶν τοῦ Σιστοβίου καὶ τῆς Νικόπολης ὅτι τὸ Χιλανδάρι, ἕξαιτίας τῶν περιστάσεων τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν πολυάριθμων βασιλικῶν δοσιμάτων, περιέπεσε σὲ βαρὺ χρέος. Μὴ ἔχοντας ποῦ ἀλλοῦ νὰ στραφοῦν, οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀπευθύνονται στὰ φιλελέημονα αἰσθήματα τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ ἀποστέλλουν τὸν ἱερομόναχο Μακάριο γιὰ νὰ συλλέξει τὴ βοήθειά τους. Ὁ Θεόφιλος παροτρύνει τοὺς χριστιανούς νὰ προ-

σφέρουν πλουσιοπάροχη τήν ἐλεημοσύνη τους ὥστε τὸ μοναστήρι νὰ ἀνταποκριθεῖ στὰ ὑπέρογκα ἔξοδά του.

Ἐπιγράφει ὁ Θεόφιλος, ἐπίτροπος τοῦ δεσποῦ Ἁγίου Τορνόβου.

Ἄρχ.: † *Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς χ[ρῆ]σιμοι χατζήδες καὶ τζορμπατζήδες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ ...*

205 Ὁλοσφράγιστο ἐξοφλητικὸ γράμμα τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

1 Ἰουνίου 1792

(Κουτί 5/III, 1792: 1-4) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων δεκαεννέα μονῶν (λείπει τῆς Ἐσφιγμένου).

Οἱ προεστώτες τῶν εἴκοσι μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, σύμφωνα μὲ τὴν κρατούσα συνήθεια καὶ τὸ πατριαρχικὸ συνοδικὸ σιγίλλιο, ὄρισαν τὴν 1η Ἰουνίου 1791 ὡς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινό, τὸν σκευοφύλακα Βενέδικτο Ξηροποταμινό, τὸν προηγούμενο Παρθένιο Ἁγιοπαυλίτη καὶ τὸν παπα-Γαβριήλ τῆς μονῆς Γρηγορίου. Μετὰ τὴν παρέλευση τῆς ἐνιαύσιας θητείας, οἱ ἐπιστάτες παρουσίασαν στὴ Σύναξη λεπτομερῆ λογαριασμὸ τῆς δοσοληψίας τους· τὰ ἔσοδα ἀνῆλθαν σὲ 83.931 γρόσια καὶ 105 ἄσπρα· ἰσόποσα ἦταν καὶ τὰ ἔξοδα. Οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν, γὰρ νὰ βεβαιώσουν ὅτι δὲν ἔχουν ὅποιαδήποτε ἄλλη ἀξίωση σὲ βάρος τῶν ἐπιστατῶν, ἀπολύουν τὸ παρὸν γράμμα.

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος ὀλοσφραγίστου ἐξοφλητικοῦ γράμματος, ἡμεῖς ἅπαντες οἱ προεστώτες ...*

206 (α) Πρόχειρο κατάστιχο καταβολῶν καὶ

7 Ἰουνίου 1792

(β) Σχέδιο ἐπιστολῆς

[Ἰούνιος 1792 (:)]

(Κουτί 5/III, 1792: 47-8) Πρωτότυπα. – Χαρτί 160 X 105. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto· τὸ (β) καταλάμβανε τὸ verso τοῦ α' καί, σὲ συνεχῆ γραφή, τμήμα τοῦ recto ἐνὸς β' φύλλου ποῦ ἔχει ἀποσχισθεῖ. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

(α) Ὁ Μαρκιανὸς ἔδωσε στοὺς μαϊστόρους ἐξήντα ὀκάδες σιτάρι, εἴκοσι ὀκάδες καλαμπόκι (“κουκουρούζι”) ἀπὸ τὸν μύλο, δώδεκα ὀκάδες καλαμπόκι ἀπὸ τὸν μύλο, σαράντα ὀκάδες καλαμπόκι ἀπὸ τὸ “κουφούνη”, ἄλλες ἑπτὰμισι ὀκάδες [καλαμπόκι (:)], τέσσερις ὀκάδες φασόλια, σαράντα παράδες, σαράντα τέσσερις ὀκάδες καλαμπόκι καὶ εἴκοσι δύο ὀκάδες σιτάρι¹.

Ἄρχ.: 1792: Ἰουνίον 71 Ἐδωσεν ὁ Μαρκιανὸς εἰς τοὺς μαϊστόρους σιτάρι ὀκάδες ...

1. Χέρι ἱερομονάχου Γερασίμου. Πὰ τὸν Μαρκιανὸ πρβλ. ἀρ. 199 καὶ 234· γὰ τοὺς μαϊστόρους πρβλ. 208 καὶ 209 (β).

(β) [Ἡ ἐπιστολὴ] ἀπευθύνεται στὴν πανοσιολογίτητα [τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου] καὶ ἀφορᾷ ἓναν καλόγερο, [Χιλανδαρινὸ], ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ βρίσκονται στὴν [Μπία Ντεαράμια] [- - -] κάποια γυναικα στὸ χωριὸ καὶ προκάλεσε μεγάλη [- - -]. Τώρα πλέον [οἱ πατέρες τῆς Μπία] δὲν ἔχουν πρόσωπο ἀπὸ τὴν κατασχύνη ποὺ προκάλεσε [- - -] καὶ δὲν ξεπλένει τίποτε στὸν κόσμο [- - -] καλύτερα, ὅταν ἡ πανοσιολόγητα [- - -] νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰ πάει [- - -] μεγαλύτερη κατασχύνη [- - -] νὰ πάει στὸ Ἅγιον Ὅρος [- - -] τὸν σκευοφύλακα [- - -] στὴν Μπία, ἐδῶ ὑπάρχει φόβος νὰ τὸν βρεῖ [- - -] [καλύτερα] νὰ φύγει παρὰ νὰ μείνει [- - -] τοῦ λέγουν νὰ φύγει καὶ αὐτὸς σκέφτεται [- - -] νὰ φύγει. Παιτὸ [ὁ ἀποστολέας] παρακαλεῖ [- - -] ἔαν δὲν πιστεύει [- - -] ἔπιασαν ἐκεῖ ὅπου τὸν βρῆκαν [- - -] νὰ δοθεῖ τέλος¹.

Ἐπογράφει ὁ Στάνε (...) (:) Ζαρούφη.

Ἄρχ.: Τὸ παρόν μου ταπεινὸν πρὸς τὴν πανοσιολογι[---] | ἓναν καλόγερον ἀπὸ αὐτοὺς ὁποῦ εὐρίσκονται ...

1. Μολονότι τὸ κείμενο παραγμένο, εἶναι προφανές ὅτι ἀφορᾷ σὲ κάποιο σοβαρὸ ἐπεισόδιο ποὺ ἀνάγκασε τὸν ἀποστολέα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάκληση κάποιου μέλους τῆς συνοδείας τῆς Μπία Ντεαράμια. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρας ὁδηγεῖ στὴν ταύπιση τοῦ γραφέα μὲ τὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο· πρβλ. ἀρ. 193. Ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, εἶναι βέβαιο ὅτι στὴν Μπία ἀνέκυψε σφοδρὴ σύγκρουση τοῦ Γερασίμου μὲ τὸν Μαρκιανόν· βλ. ἀρ. 234.

207 Ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιμανδριτῆ Κωνσταντίου στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο Χιλανδαρινόν

11 Ἰουνίου 1792

(Κουτὶ 5/III, 1796: 11-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Μπάγια (“Μπάντια”) Ντεαράμια) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο άρχιμανδρίτης Κωνστάντιος έλαβε τήν έπιστολή του παπα-Γερασίμου και εύχεται κάποτε να ολοκληρωθούν [οί έργασίες] του κτηρίου, στίς όποιες ό παπα-Γεράσιμος αναφέρθηκε¹. ‘Όσον άφορα στο γράμμα που ό παπα-Γεράσιμος ζήτησε να συνταχθει έκ μερους του δεσπότη, ό Κωνστάντιος συμφωνεί αλλά ό δεσπότης άπουσιάζει στην έπαρχία. “Έτσι, ό παπα- Γεράσιμος θα μπορέσει να υποβάλει τó αίτημά του όταν ό δεσπότης φθάσει [στην Μπάγια Ντεαράμια]. Πάντως, ό Κωνστάντιος έλπίζει ότι ό δεσπότης θα παραχωρήσει τήν άδεια [που ζήτησε ό παπα-Γεράσιμος], θα του γράψει και ό ίδιος σχετικά και θα μεταφέρει τήν άπόκρισή του στον παπα-Γεράσιμο. Πά όλες τίς υποθέσεις πρόκειται, έπίσης, να γράψει στον σκευοφύλακα [του Χιλανδαρίου].

Σέ ύστερόγραφο: ‘Ο Κωνστάντιος έλαβε τίς πέστροφες και εύχαριστεϊ θερμά.

‘Υπογράφει ό άρχιμανδρίτης Κωνστάντιος.

‘Αρχ.: ... † *Τό αδελφικόν αυτής έλαβον και ίδον τά έν αύτώ, και διά τó | κτήριον όπου μέ γράφατε ...*

1. Πά τίς οικοδομικές έργασίες στην Μπάγια Ντεαράμια πρβλ. άρ. 208, 209 (β) και 233 (β).

208 Πρόχειρες σημειώσεις για τή μέτρηση τείχους

5 ‘Ιουλίου 1792

(Κουτί 5/III, 1792: 75-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 180 x 110. Τó κείμενο καταλαμβάνει τó recto. Μελάιν μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα όρθογραφικά λάθη.

Οί μαϊστόροι μέτρησαν μαζί μέ τούς χωριανούς τó τείχος. ‘Ανατολικά, τó παλιό τείχος βρέθηκε 150 πήχεις· βόρεια, στην πλευρά τής πόρτας, τó παλιό βρέθηκε 79 1/2 και τó καινούριο 17 1/2 πήχεις· δυτικά, τó παλιό βρέθηκε 33 και τó καινούριο 45 πήχεις. Συνολικά, τó τείχος βρέθηκε [περίπου] 300 πήχεις¹.

‘Αρχ.: 1792^ο Ιουλίου 5^η |)) “*Εμέτρησαν οι μαϊστόροι μέ τούς χωριανούς ...*

1. Χέρι ιερομονάχου Γερασίμου. Οί οικοδομικές έργασίες άφορούν στην Μπάγια Ντεαράμια· πρβλ. άρ. 207 και 233 (β). Πρβλ. άρ. 209 (β), όπου για τήν ίδια (:) μέτρηση αναγράφονται διαφορετικά μεγέθη· έπίσης, άρ. 260.

209 (α) Σχέδιο ἐπιστολῆς στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ἀσχ(...)ανίου (;) καὶ

5 Ἰουλίου 1792

(β) Πρόχειρες σημειώσεις γιὰ τὴ μέτρηση τείχους

[5 - 21 Ἰουλίου 1792]

(Κουτὶ 5/III, 1792: 77-8) Πρωτότυπα. – Χαρτί 200 X 145. Τὰ κείμενα καταλαμβάνουν τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

(α) [Ἐὸ ἀποστολέας] ἔλαβε τὸ γράμμα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ἀσχ(...)ανίου (;) καὶ διάβασε τὰ γραφόμενα¹.

Ἄρχ.: *Τὴν τιμοτὴ τῆς κῦρ ἐπίτροπε ...*

1. Χέρι ἱερομονάχου Γερασίμου.

(β) Οἱ μαῖστόροι μέτρησαν τὸ τεῖχος. Ἀνατολικά, τὸ παλιὸ τεῖχος βρέθηκε 110 πήχεις μάρκος καὶ 5 πήχεις ὕψος, δηλ. 550 πήχεις βόρεια, στὴν πλευρὰ τῆς πόρτας, τὸ παλιὸ τεῖχος βρέθηκε 140 πήχεις μάρκος καὶ 9 πήχεις ὕψος, δηλ. 1.260 πήχεις δυτικά, τὸ παλιὸ τεῖχος βρέθηκε 33 πήχεις μάρκος καὶ 7 πήχεις ὕψος, δηλ. 231 πήχεις. Συνολικά, ὁ τοῖχος βρέθηκε 2.041 [τετραγωνικὲς] πήχεις¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: 21 Ἰουλίου 1792. Τὸ μετόχιο (“μουσία”) στὸ Χαέσι, στὴ μέση ὄπου εἶναι ἡ “πέτρα” τῆς [μονῆς] Τισμάνι (“Τισμάνας”) ἔχει πλάτος 93 ὀργιές, στὸ “νερὸ” ἔχει πλάτος 51 ὀργιές καὶ πέρα ἀπὸ τὸ νερὸ, στὸ δοκάρι (“γρίντι”), 48 ὀργιές.

Ἄρχ.: *Ὅντας ἔμετρησαν οἱ μαῖστόροι τὸ τεῖχος ὁ παλαιὸς ...*

1. Χέρι ἱερομονάχου Γερασίμου. Οἱ οἰκοδομικὲς ἐργασίαι ἀφοροῦν στὴν Μπάγια Ντεαράμα πρβλ. ἀρ. 207 καὶ 233 (β). Πρβλ. ἀρ. 209 (β), ὅπου γιὰ τὴν ἴδια (;) μέτρηση ἀναγράφονται διαφορετικὰ μεγέθη. Ἐπίσης, ἀρ. 260.

210 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στὸν ἐπίτροπο τῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες προηγούμενο Σεραφεὶμ Κουτλουμουσιανὸ

9 Αὐγούστου 1792

(Κουτὶ 5/III, 1792: 17-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Με προηγούμενη πατριαρχική και συνοδική ἐπιστολή ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος Ζ' γνωστοποίησε τὴν ἀπόφαση νὰ καταστῆ “μετάπεμπτος” [ἀπὸ τὴν ἐπιστασία τῶν ἐσφιγμενίτικων τσιφλικίων στὶς Σέρρες] ὁ προηγούμενος Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανός, καθὼς καὶ ὁ σύντροφός του Δανιὴλ Χιλανδαρινός· μετὴν ἴδια ἐπιστολή καλοῦνταν νὰ προσέλθουν καὶ οἱ δύο [στὴν Κωνσταντινούπολη], νὰ παρουσιασθοῦν στὴ Σύνοδο καὶ νὰ ἀποδώσουν λεπτομερῆ λογαριασμό τῶν σοδειῶν (“μαξουλίων”), τῶν ἐξόδων καὶ τῶν ἐσόδων ποὺ ἀφοροῦν στὰ τσιφλίκια¹.

Ὁ Νεόφυτος ἐπανερχετα στὴν ἐντολή του καὶ ζητᾶ, μετὴν παραλαβὴ [τῆς παρούσας] καὶ τῆς [ἀντίστοιχης] πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς², νὰ παραδοθεῖ —σύμφωνα μετὸν [βασιλικό] ὄρισμό ποὺ θὰ ἔχει στὴν κατοχὴ του— ἓνα κατάστιχο ὄλων τῶν σοδειῶν καὶ τῶν ἐσόδων στὸν πατριαρχικό ἑξαρχο Ἱερεμία, ὁ ὁποῖος ἀποστέλλεται γιὰ αὐτὸν εἰδικὰ τὸν σκοπό. Ζητᾶ ἐπίσης ἀπὸ τὸν Σεραφεῖμ νὰ παραλάβει ἀμέσως ὅλους τοὺς λογαριασμούς, τὰ κατάστιχα καὶ τὴν πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολὴ καὶ νὰ ἀπέλθει στὸ Ἅγιον Ὄρος· ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ πάρει μαζί του καὶ τὸν Δανιὴλ Χιλανδαρινό, νὰ ξεκινήσουν ἀμέσως γιὰ τὴ Βασιλεύουσα προκειμένου νὰ ἀποδώσουν λογαριασμό³.

¹ Ὑπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος].

² Ἀρχ.: ... Καὶ ἀπὸ τῆς προγεννημένης π(ατ)ριαρχικῆς ἡμῶν κ(αι) συνοδικῆς ἐπιστολῆς θέλεις καταλάβῃ ...

1. Βλ. ἀρ. 179.

2. Βλ. ἀρ. 211.

3. Πρβλ. ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 180, 181, 186, 200 καὶ 225.

211 Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐσφιγμενίτικων τσιφλικίων στὶς Σέρρες Δανιὴλ Χιλανδαρινό καὶ Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανό

12 Αὐγούστου 1792

(Κουτὶ 5/III, 1792: 11-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 450 X 240. Τὸ κείμενο καὶ οἱ ὑπογραφές καταλαμβάνουν τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος Ζ' προστάζει τοὺς ἐπιτρόπους καὶ ἐπιστάτες τῶν ἐσφιγμενίτικων τσιφλικίων στὶς Σέρρες Δανιὴλ Χιλανδαρινό καὶ Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανό νὰ παραλάβουν, ἀμέσως μόλις φθάσει στὰ χέρια

τους ή παρούσα, όλα τὰ κατάστιχα ληψοδοσίας τῶν τσιφλικίων, δηλ. τῶν προσόδων, τῶν ἐσόδων, τῶν σοδειῶν (“μαξουλίων”) καὶ τῶν ἐξόδων, καὶ νὰ μεταβοῦν στὴ Βασιλεύουσα¹. Ἐκεῖ, θὰ παρουσιασθοῦν μπροστὰ στὸν πατριάρχη, τὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ τοὺς δανειστὲς καὶ θὰ ἀποδώσουν λογαριασμὸ τῆς ἐπιστασίας τους. Σχετικὰ ἔχει ἐνημερωθεῖ καὶ ἡ Κοινότητα τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἐὰν ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ μεταχειρισθοῦν κάποιο τέχνασμα καὶ παρακούσουν τὴν ἐντολή, τότε ὁ Νεόφυτος τοὺς προειδοποιεῖ ὅτι ἡ Ἐκκλησία, “ὡς δεσπόζουσα τῶν ἱερῶν αὐτῆς μοναστηρίων ... καὶ ἐξουσιάζουσα νομίμως”, θὰ λάβει αὐστηρὰ μέτρα καὶ θὰ ἀποστελεῖ μουσαίρη ἢ γιασακτζή γιὰ νὰ μεταφερθοῦν ἄκοντες οἱ ἐπιστάτες στὴ Βασιλεύουσα καὶ ἐκεῖ νὰ ἐξαναγκασθοῦν στὴν ἀπόδοση τῶν “ἄλλοτρίων δικαίων” ποῦ κατακρατοῦν².

ἽΥπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος]. Ὁ Καισαρείας Γρηγόριος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας, ὁ Δέρκων Γεράσιμος, ὁ Ἀδριανουπόλεως Καλλίνικος, ὁ (...) Θεόφιλος (;), ὁ Ἀρτης Μακάριος καὶ ὁ Διδυμοτείχου Παῖσιος.

Ἄρχ.: ... Διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας π(ατ)ριαρχικῆς κ(αί) συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα κ(αί) ἐπιτάττομεν ὑμῖν ἰσφοδρῶς, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 210.

2. Πρβλ. ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200 καὶ 225.

212 Γράμμα τῶν ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, συστατικὸ τῶν μοναχῶν Σεραφεῖμ, Σιλβέστρου καὶ Θεωνᾶ

4 Ὀκτωβρίου 1792

(Κοιτὶ 5/III, 1792: 9-10) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 175 x 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα τετραμεροῦς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους βεβαιώνουν ὅτι οἱ φέροντες τὸ παρὸν μοναχὸι Σεραφεῖμ, Σιλβέστρος καὶ Θεωνᾶς μεταβαίνουν στὴ Βασιλεύουσα μὲ προσταγὴ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη, γιὰ νὰ ἐκτελέσουν κάποια σημαντικὴ ἀποστολή. Οἱ ἐπιστάτες συνιστοῦν νὰ τοὺς παρασχεθεῖ κάθε βοήθεια ὥστε νὰ ἀπολαμβάνουν, σὲ ὅποιαδήποτε περίσταση, “τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀκινδυνῶδες”, σύμφωνα μὲ τοὺς θεσμοὺς καὶ ὅρους τῶν θείων πατέρων.

“Υπογράφουν οί “ἐπιστάται τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους”, ὁ ἀρχι-
μανδρίτης τῆς τοῦ Διονυσίου Ἰάκωβος καὶ ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγρα-
φίτης (σλαβ.).

Ἐρχ.:)) *Οἱ τὸ παρὸν ἐπιφέροντες δούωτατοι ἐν μοναχοῖς Σεραφίμ, Σύλβεστρος, κ(αὶ) Ἰ
Θεωνᾶς ...*

213 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Παρθενίου

2 Νοεμβρίου [μετὰ τὸ 1792!]

(Κουτί 5/III, 1792: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 290 x 100. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Νωρὶς τὸ πρωὶ ἐμφανίσθηκε στὸν προηγούμενο Παρθένιο ἕνας χωρικὸς ἀπὸ τῆ Χωρούδα, ὁ Κωνσταντῆς, γιὸς τοῦ Ζαφεῖρη, καὶ τοῦ ἔδειξε μίαν χρεω-
στικὴ ὁμολογία 50 γροσίων τοῦ ἔτους 1792, ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τὸν καλόγερο Ζαχάρη (βλ., ὅμως, παρακάτω), ποῦ —καθὼς φαίνεται— εἶναι ἀμπελικιώτης [τοῦ Χιλανδαρίου]. Ὁ Ζαχάρης ἐξόφλησε μόνον 15 γροσία ἀπὸ τὸ χρέος του καὶ ὁ δανειστής ἀπαιτεῖ τὴν καταβολὴ καὶ τῶν ὑπόλοιπων 35 γροσίων· ἀπειλεῖ μάλιστα νὰ στείλει σεῖμένη καὶ νὰ ἐγκαλέσει τὸν Ζαχάρη στὸν ἀγὰ. Ὁ Παρθένιος ζητᾶ [ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου (:)] νὰ μερμνήσει γιὰ τὴν ὑπόθεση καὶ ὁ Ζαχάρης νὰ στείλει τὰ χρήματα, ἀλλιῶς θὰ σταλεῖ σεῖμένης καὶ [ὁ χρεωφειλέτης] ὄχι μόνον θὰ πληρώσει τὰ ἔξοδα μετακίνησής του (“πεδοκό-
πι” [“ποδοκόπι”]) ἀλλὰ καὶ θὰ δαρθεῖ.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): [Ἡ παρούσα ἀποστέλλεται μετὰ] ἀπὸ προσταγὴ τοῦ ναζίρη Ἰωνᾶ [ὁ χρεωφειλέτης] φαίνεται νὰ εἶναι κοσμικὸς.

ἘΥπογράφει ὁ Παρθένιος προηγούμενος.

Ἐρχ.: ... † *Σύμερον τὸ πουνρῶ ἐφάνη ἕνας ἰ ἀνθρωπος ἀπὸ χωρίον Χωρούδα ἰ με μίαν ὁμολογίαν ...*

1. Ἡ ἐπιστολὴ καταχωρίσθηκε —προφανῶς ἐσφαλμένα— στὸ Κουτί 5/III, 1792 μὲ βάση τὴ μνημο-
νευόμενη χρονολογία τῆς ὁμολογίας τοῦ Ζαχάρη. Πάντως, ὁ προηγούμενος Παρθένιος βρισκόταν σὲ μετόχιο τοῦ Χιλανδαρίου, πιθανὸν στὴν Καλαμαρία ἢ τὸ Κούτζι, τὸν Νοέμβριο τοῦ 1798 καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1800 (βλ. ἀρ. 327 καὶ 355)· ὁ Ἰωνᾶς ἀπαντᾶ ὡς ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου σὲ ἔγγραφο ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1799 καὶ ἐξῆς (βλ. ἀρ. 340, 355, 356, 360 καὶ 363).

214 Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν προηγούμενο Ἀμβρόσιο

17 Ἰανουαρίου 1793

(Κουτί 5/III, 1793: 133-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Τὸ περασμένο καλοκαίρι ὁ προηγούμενος Ἀμβρόσιος ἔστειλε ἐπιστολή καὶ ζητοῦσε ξυλεία (“κερεστέν”), ἐπειδὴ ὅμως ὁ σκευοφύλακας Δανιὴλ ἀπουσίαζε, ἡ ἐπιστολή παρέπεσε καί, συνεπῶς, οἱ Χιλανδαρινοὶ δὲν γνωρίζουν τί εἶδους ξυλεία νὰ τοῦ στείλουν. Πρέπει, λοιπόν, νὰ στείλει καὶ νέα ἐπιστολή ὥστε νὰ ἐκτελεσθεῖ ἡ παραγγελία. Ἐπιπλέον, οἱ Χιλανδαρινοὶ παρακαλοῦν τὸν Ἀμβρόσιο νὰ τοὺς στείλει τὸ συντομότερο δυνατὸ ἐπτακόσιες ἢ ὀκτακόσιες ὀκάδες λάδι [ἀπὸ τῆ Λέσβο¹], ἐπειδὴ εἶναι σπάνιο στὰ μέρη τους.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Δανιὴλ στέλνει χαιρετισμούς σὲ ὅλους τοὺς φίλους.

Ἐπιγράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιὴλ.

Ἀρχ.: ... † Δεόμενοι ἐκτενωῶς τοῦ ἁγίου Θε(εο)ῦ, ἵνα διὰ πρεσβεῶν τῆς κυρι(ας) ἡμῶν Θε(εο)τικῶν διατηροῦ | κ(αι) διασώζει ...

1. Πρβλ. ἀρ. 202, 249 καὶ 253.

215 Γράμμα τοῦ Χριστοῦ τοῦ Γεώργγιου γιὰ τὴ συμφωνία γηροκομίας του καὶ τὴν ἀφιέρωση τοῦ σπιτιοῦ του στὸ Κιριτζὰ Ζαλούχι

16 Μαΐου 1793

(Κουτί 5/III, 1793: 165-8) Σὺγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου Διδυμοτεῖχου Παΐσιου, ὁ Χρῆστος τοῦ Γεώργγιου ἀπὸ τὸ χωριὸ Κιριτζὰ Ζαλούχι τῆς ἐπαρχίας Διδυμοτεῖχου συμφώνησε μὲ τὸν Ζαχαρία Χιλανδαρινὸ τὰ ἐξῆς: ὁ δεῦτερος θὰ ὀδηγήσει τὸν πρῶτο στὸ Χιλανδάρη καὶ θὰ ρυθμίσει τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκεῖ γηροκομία του· ὁ Χρῆστος, μὴ ἔχοντας τίποτε ἄλλο νὰ δώσει στὸ μοναστήρι, ἀφιερώνει τὸ σπίτι του στὸ Κιριτζὰ Ζαλούχι, μαζί μὲ τὴν “περιοχὴν” του. Τὸ σπίτι αὐτὸ γεινιάζει μὲ τὸ σπίτι τοῦ Σταμπόλη, ἔχει τρία χωρίσματα, δύο ἀχούρια ἐρείπια καὶ τέσσερα

βαρέλια (“βουτζία”) που άποτιμήθηκαν 500 γρόσια· τὸ ποσὸ τῶν 500 γροσίων θὰ καταβάλει ὁ Ζαχαρίας στὸ μοναστήρι γιὰ τὴ ζωτροφία τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ τὸ σπίτι —μαζὶ μὲ τὰ βαρέλια— θὰ περιέλθει στὴν ἀποκλειστικὴ κυριότητά του γιὰ νὰ τὸ δωρίσει ἢ νὰ τὸ πουλήσει κατὰ τὴ βούλησή του. Κανένας συγγενὴς ἢ συντοπίτης τοῦ Χριστοῦ δὲν πρέπει νὰ ἐναντιωθεῖ στὰ ὄσα συμφωνήθηκαν· γιὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω, συντάχθηκε τὸ παρὸν, ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν Ἅγιο Διδυμοτεῖχου Παῖσιο, καὶ ὑπογράφηκε ἀπὸ τοὺς παρευρεθέντες προκρίτους τοῦ χωριοῦ, καὶ δόθηκε στὸν Ζαχαρία.

ἽΥπογράφουν: Ὁ Χριστὸς τοῦ Γεώργου. Ὁ παπα-Παρασκευᾶς, ὁ Γιώκας (Γγιώκας) τοῦ Δήμου, ὁ Ἄποστόλης τοῦ Ἀλεξανδρῆ, ὁ Βασίλης τοῦ Μαλάση, ὁ Κότζης τοῦ Νικόλα καὶ ὁ Θανάσης τοῦ Πώργου.

Ἄρχ.: ἡ Διὰ τοῦ παρόντος δῆλον γίνεται, ὅτι ἐγὼ ὁ Χριστὸς τοῦ Γεώργου ἀπὸ χωρίον Κιριτζά Ζαλοῦμι ...

216 Γράμμα τοῦ ἱερομονάχου Θεοδοσίου Χιλανδαρινοῦ γιὰ τὴν παραλαβὴ κειμηλίων

27 Μαΐου 1793

(Κουτὶ 5/III, 1793: 41-2) Πρωτότυπο. — Χαρτί (δίφ.) 240 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. — Διατήρηση καλή. — Ὁρθογραφία. — Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ ἱερομόναχος Θεοδόσιος Χιλανδαρινός¹ ἀναχωρεῖ μὲ τὴν ἄδεια τῆς σύναξης τῶν συναδελφῶν καὶ προεστώτων τοῦ Χιλανδαρίου γιὰ “ταξίδιον” στὸν Μορέα, σύμφωνα μὲ τὴν παλιὰ συνήθεια τοῦ μοναστηριοῦ. Ἀπὸ τὸ μοναστήρι παρέλαβε ἕναν μαλαματοκαπνισμένο σταυρὸ μὲ Τίμιο Ξύλο, ἕνα τμήμα λευψάνου τοῦ μάρτυρος Εὐστρατίου καὶ ἕνα πετραχήλι. Γιὰ νὰ βεβαιώσει τὰ παραπάνω ἔδωσε τὸ παρὸν ἐνυπόγραφο στοὺς συγκοινοβίτες του.

ἽΥπογράφει ὁ Θεοδόσιος ἱερομόναχος.

Ἄρχ.: ἡ Διὰ τοῦ παρόντος δῆλον καθίσταται, ὡς ὅτι ἐγὼ ὁ ὑποκάτωθεν | γεγραμμένος Θεοδόσιος ἱερομόναχος ...

1. Στὴ σημείωση μνημονεύεται ὡς παπα-Θεοδόσιος Μοραίτης.

217 Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα (“μετριότης”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ'

Ἰούλιος 1793

(Κουτί 5/III, 1793: 169-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί 715 X 500. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία.

Συγχωρητικὸ τῶν “κεκοιμημένων” Χιλανδαρινῶν, ἱερομονάχου Δανιὴλ καὶ μοναχῶν Γεδεὼν καὶ Χρυσάνθου.

Ἵπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος]. Ὁ Ἱεροσολύμων Ἄνθιμος, ὁ Καισαρείας Γρηγόριος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας, ὁ Δέρκων Γεράσιμος, ὁ Ἄρτης Μακάριος καὶ ὁ Μελενίκου Λεόντιος.

Ἄρχ.: Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνεχομένων αὐτῆ ἐν τῷ παρόντι τοῦ τε μακαριωτάτου, καὶ ἀγιωτάτου π(α)τριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ...

218 Τύπος διαθήκης (ὑπόδειγμα)

Ἰούλιος 1793

(Κουτί 5/III, 1793: 47-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ αὐτὸ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία.

Ἄρχ.: Τύπος διαθήκης. Ἰ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, φθόνω διαβόλου, τὴν ζωοποιὸν παραβάντος τοῦ Θεοῦ ἐντολήν, ...

219 Ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν στὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ

18 Ἀπριλίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 163-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ αὐτὸ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἔχνη ὑγρασίας στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Οἱ προσεστώτες καὶ οἱ πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου ἔλαβαν τὴν ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα Δανιὴλ, λυπήθηκαν ὅμως ποὺ δὲν ἀξιώθηκαν νὰ τὸν δοῦν ἀπὸ κοντά. Ὅπως καὶ παλιότερα, ἐνημερώνουν τὸν Δανιὴλ ὅτι τὸ μοναστήρι βρι-

σκεται σὲ ἐλεεινὴ κατάσταση, ἢ ὁποῖα μάλιστα διαρκῶς ἐπιδεινώνεται. Ἐξαιτίας τῆς ἀνομβρίας, γὰρ ἑβδομήντα μέρες, ξεράθηκαν τὰ χωράφια στὴν Καλαμαριά, τὸ ἴδιο συνέβη καὶ στὰ πλησιέστερα μετόχια [τοῦ Χιλανδαρίου] ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, οἱ δανειστὲς (“χρεωφειλέτες”!) ἀπαιτοῦν τὰ χρήματά τους, ἐνῶ τὸ μοναστήρι ἀδυνατεῖ νὰ καταβάλει ἀκόμη καὶ τοὺς τόκους, καθὼς πολλαπλασιάσθηκαν τὰ δοσίματα καὶ ἔπαυσαν νὰ ἔρχονται οἱ προσκυνητές. Τὰ πρόβατα, τὰ γίδια καὶ τὰ βόδια ἀπειλοῦνται νὰ ἀφανισθοῦν, καθὼς ἔλειψε τὸ χορτάρι γιὰ τὴ βοσκή καὶ τὸ νερὸ στοὺς λάκκους γιὰ τὸ πότισμα. Ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους ὁ ἕνας ἀποσύρθηκε ἐντελῶς στὴ “σπηλαίαν” του, τὸ ἴδιο ἔπραξε καὶ ὁ δεύτερος, ἀδύναμος νὰ ἐπισταεῖ ἐξαιτίας τῆς φριλασθένειάς του· ὁ τρίτος εἶναι μόνος του, χωρὶς βοηθό, καὶ μάλιστα “ἀδόκιμος”.

Πὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἐὰν ὁ Δανιὴλ ἀγαπᾷ πράγματι τὸ μοναστήρι, δὲν πρέπει νὰ ἀναβάλει οὔτε στιγμή τὴν ἐπιστροφή του γιὰ νὰ μπεῖ τὸ μοναστήρι σὲ τάξη (“νιζάμι”). Ἐὰν ὁ Δανιὴλ δὲν προφθάσει νὰ ἔλθει, τότε δὲν θὰ ὑπάρξει φέτος σοδειά, μὲ ἐπακόλουθο τὴν ἐρήμωση τοῦ μοναστηριοῦ. Οἱ δυστυχῆς ἔχουν πληθύνει καί, ἐνόσω λείπει ὁ Δανιὴλ, οἱ ὑπόλοιποι πατέρες δὲν εἶναι ἀρκετοὶ γιὰ νὰ τὶς ἀντιμετωπίσουν· ἔτσι, θερμὰ παρακαλοῦν τὸν Δανιὴλ νὰ ἐπιστρέψει μέχρι τῆ γιορτῆ τῆς Ἀναλήψεως.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο) Στὸν Δανιὴλ στέλνουν, μὲ τὸν γερο-Πέτκο Καλοφιλή, εἴκοσι ὀκτάδες κουκουνάρια, ἕκατὸ δράμμα κρόκο καὶ κάποια καντάρια γιὰ ἐπιδιόρθωση, συνολικὰ πέντε τεμάχια — ὁ κρόκος βρίσκεται μαζὶ μὲ τὰ κουκουνάρια, ἐκεῖ ὅπου καὶ ἕνα κουτάκι μὲ κοπανισμένα κουκουνάρια· (β) (στὸ 1^ν) Ὁ γέροντας τοῦ Δανιὴλ στέλνει τὶς εὐχές του καὶ παραγγέλλει γιὰ τὸν ἴδιο ἕνα σεντόνι (“τζαρσάφι”) μισριώτικο, ὁμοιο μὲ ἐκεῖνο ποὺ βρίσκεται στὸ σκευοφυλάκιο, γιὰ τὸν ἐπίτροπο Σεραπίωνα ἕνα ζευγάρι καλοκαιρινὰ παπούτσια (“κοντοῦρες”) καὶ τέσσερις κανέλες γιὰ τὰ ξύλινα δοχεῖα γιὰ τὸ κρασί (“βαγιόνα”), δύο μεγάλες καὶ δύο μικρότερες.

Ἐπογράφουν “ἅπαντες οἱ προεστοὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Χιλανταρίου σὺν τοῖς λοιποῖς πατρᾶσι”.

Ἄρχ.: ... ἦ Ὁ τὰς τοῦ Ἄδων πύλας συντρέψας Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν διαφυλάττει αὐτὴν διὰ πρεσβεϊῶν τῆς ἱ πανάγνου αὐτοῦ μητρὸς ...

220 Σημείωση γιὰ τὴν ἀφιέρωση σπιτιοῦ στὴν ἐπαρχία Μελενίκου

26 Ἀπριλίου 1794, ἰνδ. 12

(Κουτὶ 5/III, 1794: 79-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 242 X 176. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ὀλαβ.)¹.

Κάποιοι προσκυνητές ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Μελενίκου, μαζί μὲ τὸν γερο-Χριστόφορο Λαυριώτη, ἐπισκέφθηκαν τὸ Χιλανδάρι. Ἀνάμεσά τους, ὁ Βασιλεὺς Ἀλβανίτης ἀφιέρωσε στὸ Χιλανδάρι ἕνα σπίτι μὲ μπαξέ, γιὰ νὰ γραφεῖ τὸ ὄνομά του στὴν παρρησία καὶ νὰ μνημονεύεται μὲ τοὺς κτίτορες τοῦ μοναστηριοῦ. Ὁ ἴδιος, ὄντας ἄτεκνος καὶ χάρις στὴ μεγάλη εὐλάβειά του γιὰ τὴν Παναγία Τριχερούσα, “προσήλωσε καὶ ἑαυτὸν” στὴ χάρις της, δηλ. ἀφιερώθηκε στὴ δούλεψη τοῦ μοναστηριοῦ μέχρι τὸν θάνατό του. Ὅρισε ἐπίσης τὸ σπίτι νὰ περιέλθει στὴν κυριότητα τοῦ Χιλανδαρίου ἀπὸ τὴν 1η Μαΐου [1794] καί, ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ μέχρι τὴν ἀποστολὴ κάποιου ἀδελφοῦ σὲ ἐκεῖνη τὴν περιοχὴ, νὰ λαμβάνει ὁ ἴδιος τὸ εἰσόδημα (“διάφορον”) τοῦ σπιτιοῦ. Σημειώνεται ὅτι τὸ σπίτι χωρίζεται σὲ τρία “μερτικιά”: τὸ πρῶτο ἀνήκει στὸν Μανικᾶτη ταμπάκη, τὸ ἄλλο στὸν Ἡλία ταμπάκη καὶ τὸ τρίτο στὸν Μάνο Μπιτολιώτη.

Ἄρχ.: ... Ἦλθον τινὲς προσκυνηταὶ ἀπὸ Μελενίκου τὴν ἐπαρχί(αν) μὲ τινὰ ἢ γερο Χριστόφορον ὀνομαζόμενον Λαυριώτην ...

1. “Τεμεσοῦνα τοῦ Μελενίκου γιὰ τὸ σπίτι” (μτφρ.).

221 Ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Κοσμᾶ Ἰβηρίτη στοὺς Χιλανδαρινούς

15 Ἰουνίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 81-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 227 X 190. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες τὸ γραφεῖο (“καντόρα”) τῆς Ἱερᾶς Συνόδου [τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας] παρέδωσε στὸν ἀρχιμανδριτὴ Κοσμᾶ Ἰβηρίτη κάποια ἀντίγραφα (“ἴσα”) ἐγγράφων, ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὑπόθεση τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Ἐλισαίου [Χιλανδαρινοῦ], γιὰ νὰ τὰ ἀποστείλει μὲ ἀσφάλεια [στοὺς Χιλανδαρινούς]. Ὁ Κοσμᾶς ἀποστέλλει ἀπὸ τὴ Μόσχα τὰ ἀντίγραφα καὶ ζητᾶ ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ ἐνημερώσουν τὴ Σύνοδο καὶ τὸν ἴδιο γιὰ τὴν παραλαβή.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Κοσμᾶς στέλνει χαριετισμούς στοὺς φίλους του.

Ἐπογράφει ὁ Ἰβήρων ἀρχιμανδριτοῦ Κοσμᾶς.

Ἄρχ.: ...) Ἦν κ(αι) διαφυλάττοι ἡ πάντων Ἄνασσα ἐν μακροβίῳ ὑγιείᾳ, μετὰ πάντ(ων) ἢ τῶν σωτηριωδῶν ἀγαθῶν ...

222 Συμφωνητικό γράμμα ανάμεσα στους Χιλανδαρινούς και τη συνοδεία του παπα-Ίωάσαφ

22 Ίουνίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 61-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 219 X 161. Το κείμενο καταλαμβάνει το recto του α' φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο, ελάχιστα συντομογραφίες. – Στο άνω περιθώριο άποτύπωμα σφραγίδας της μονής Χιλανδαρίου. – Στο verso του β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Οί Χιλανδαρινοί έλαβαν άτοκα 300 γρόσια από τους Άγιαννανίτες, τόν παπα-Ίωάσαφ και τη συνοδεία του, δηλ. τόν γερο-Άνανία, τόν γερο-Παρθένιο και τόν παπα-Διονύσιο. Συμφώνησαν νά τούς δύνουν κάθε χρόνο έκατόν πενήντα όκάδες έκλεκτό άσπρο μαλλί από τά πρόβατά τους· ή τιμή πώλησης θά όρίζεται από την έκάστοτε τιμή πού διαμορφώνεται [στην άγορά], θά έκπίπτουν όμως 5 παράδες την όκά. Έπίσης, οί Χιλανδαρινοί θά μεταφέρουν άνέξοδα τó μαλλί μέχρι τόν ξηροποταμινό άρσανά. Όποιαδήποτε στιγμή ή συνοδεία χρειασθεί τó ποσό των 300 γροσίων, τó μοναστήρι ύπόσχεται χωρίς άναβολή νά τó έπιστρέψει!

Ύπογράφει (στό άριστερό περιθώριο) ό έπίτροπος του Χιλανδαρίου προηγούμενος Σάββας (σλαβ.).

Άρχ.: *Διά του παρόντος συμφωνητικού γράμματος δylon γινετ(αι) ότι ήμεϊς οί Χιλανταρινοί ελάβομεν παρὰ του π(α)πά Ιωάσαφ ...*

1. Πρβλ. άφ. 192.

223 Γράμμα του Μανουσίου Μαυροκορδάτου και τής συντροφίας του για την πώληση σιταριού

4 Ίουλίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 167-70) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 214. Το κείμενο καταλαμβάνει τó recto του α' φύλλου. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Όρθογραφία. – Στο verso του β' φύλλου σημείωση.

Ό Μανουσίος Μαυροκορδάτος και ή συντροφία του, στην Κωνσταντινούπολη, συμφώνησαν νά πουλήσουν τó σιτάρι τους πού είναι φορτωμένο στην ψαριανή σαάτα του χατζή-Πώργη Κατζικογιάννη Ψαριανού. Τó σιτάρι είναι “άρναούτι του Ταϊγανιού” και ή ποσότητά του άνέρχεται σέ περίπου (“τζιρ-κά”) 2.100 κοιλιά· θά παραδοθεί σέ δύο σκάλες, στό Χιλανδάρι και τη Δάφνη,

καὶ ἡ τιμὴ πώλησης ὀρίζεται σὲ 4 γρόσια καὶ 22 μαϊδιά (δηλ. $4 \frac{22}{40}$ γρόσια) τὸ πολίτικο κοῦλό.

Τὸ σιτάρι θὰ διανεμηθεῖ ὡς ἑξῆς:

α) 400 κοιλὰ θὰ δοθοῦν στὸν Ἱεζεκιήλ τὸν Ροῦσο ἀπὸ τὸν Προφῆτη Ἥλία — ὁ Ἱεζεκιήλ κατέβαλε “ἀκόντο” 220 γρόσια

β) 100 κοιλὰ θὰ δοθοῦν στὸν σκευοφύλακα τῆς [μονῆς] Φιλοθέου Σωφρόνιο — ὁ Σωφρόνιος θὰ πληρώσει τὸ σιτάρι μὲ τὸ παραλάβει

δ) 600 κοιλὰ θὰ δοθοῦν στὸ Χιλανδάρι — τὸ ἀντίτιμο θὰ καταβάλει τὸ μοναστήρι

ε) 100 κοιλὰ θὰ δοθοῦν στὸν “Διονυσίατη” — τὸ ἀντίτιμο καταβλήθηκε ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδριτὴ Ἰακώβ

στ) 100 κοιλὰ θὰ δοθοῦν στὸν Γεώργιο Τριανταφύλλου — τὸ ἀντίτιμο καταβλήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο¹.

Ἐπιγράφει ὁ Μανούσιος Μαυροκορδάτος “καὶ συντροφία”.

Ἄρχ.: ...) Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου γράμματος φανερώνομεν οἱ ὑπογεγραμμένοι, ὅτι ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τοὺς ἀκολούθους, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 224.

224 Μαρτυρικὸ γράμμα τοῦ Πακουμῆ (Ἰακώβου Μπιλή) Χίου γιὰ τὴν παράδοση σιταριοῦ

21 Ἰουλίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 171-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 311 X 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Πακουμῆς Χίος ἔφθασε μὲ τὸ πλοῖο, πού μετέφερε τὸ σιτάρι, στὴ Δάφνη. Ἐκεῖ ὁ καρβοκύρης ἀρνήθηκε νὰ μεταβεῖ, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν παραγγελία (“ὀρδινίαν”), κατευθεῖαν στὸ Χιλανδάρι ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀδυνατοῦσαν νὰ παραλάβουν τὸ σιτάρι ἀπὸ τὴ Δάφνη, καθὼς τὸ μοναστήρι τους βρίσκεται στὴν ἀντίθετη ἀκτὴ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους]. Ἔτσι, ὁ Πακουμῆς, ἀφοῦ ξεφόρτωσε ἓνα μέρος τοῦ σιταριοῦ στὴ Δάφνη, ναύλωσε ἓνα ἄλλο πλοιάριο μὲ σκοπὸ νὰ τὸ φορτώσει καὶ νὰ μεταφέρει τὰ ἑξακόσια κοιλὰ τῆς παραγγελίας στὸ Χιλανδάρι¹. Ἀποδείχθηκε ὅμως ὅτι τὸ σιτάρι εἶχε βραχεῖ ἀποκάτω καὶ φόρτωσε μόνον τετρακόσια πενήντα κοιλὰ. Κατόπιν, ὁ ἴδιος μαζί μὲ τοὺς προεστώτες τοῦ μοναστηριοῦ, πού βρέθηκαν τότε στὶς Καρυὲς γιὰ

κάποιες υποθέσεις τους, μετέβησαν στο Χιλανδάρι για να μετρήσουν το σιτάρι. Διαπίστωσαν τότε και εκεί ότι το περισσότερο σιτάρι ήταν βρεμένο. Οί πατέρες ζήτησαν να κρατήσουν όσο σιτάρι είχε απομείνει στεγνό, ό Πακουμής όμως —γιά να μὴν ἀδικηθεῖ τὸ μοναστήρι— ξαναφόρτωσε μὲ νέο ναῦλο ὅλο τὸ σιτάρι καὶ ἀναχώρησε. Τὴν ἀπόφαση αὐτὴ πήρε μὲ δική του βούληση, χωρὶς οἱ πατέρες τοῦ μοναστηριοῦ νὰ ἀθετήσουν ὅσα διαλαμβανόταν ἢ συμφωνία τοῦ σκευοφύλακά τους γιά τὴν ἀγορὰ τοῦ σιταριοῦ. Ὁ ἴδιος, “εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν”, ἔδωσε τὸ παρὸν στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ πήρε ὁ ἴδιος ἓνα ἀντίστοιχο ἀπὸ αὐτούς².

²Υπογράφει ὁ Ἰάκωβος Μπιλῆς Χίος.

Ἄρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος μου μαρτυρικοῦ γραμματος δηλοποιῶ ἐγὼ ὁ Πακουμής Χίος ἰ ὅτι ἐλθὼν μετὰ τοῦ πλοίου ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 223.

2. Στὴ σημ.: *Τὸ γράμμα ὁποῦ μᾶς ἔδωσεν ὁ πραγματεντής διὰ τὸ σιτάρι.*

225 Χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου

6 Σεπτεμβρίου 1794

(α) (Κουτὶ 5/III, 1794: 179-82) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 337 X 244. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου.

(β) (Κουτὶ 5/III, 1794: 183-6) Σύγχρονο ἀντίγραφο – Χαρτί (δίφ.) 354 X 239. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ὁμοίωμα ἀποτυπώματος σφραγίδας. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημεῖωση (σλαβ.).

Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, ἀπὸ τὸ 1787 μέχρι τὴ 16ῃ Νοεμβρίου 1789, χρημάτισε ἐπιστάτης τῶν δύο τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στὶς Σέρρες, ποὺ ὀνομάζονται Ἐχιανοῦ καὶ Πατρίκι. Οἱ ὑπογεγραμμένοι πατέρες ἤλεγξαν λεπτομερῶς τὴ ληψοδοσία τῆς ἐπιστοασίας του καὶ διαπίστωσαν ὅτι ὁ Δανιήλ δαπάνησε “ἐξ ἰδίας” γιά τὶς ἀνάγκες τῶν τσιφλικίων 16.784 γρόσια. Τὸ ποσὸ αὐτὸ δανείσθηκε ἔντοκα μὲ ὁμολογίες τοῦ Χιλανδαρίου. Οἱ Ἐσφιγμενίτες ἀναγνωρίζουν τὸ ποσὸ ὡς γνήσιο χρέος τῶν τσιφλικίων τοῦ μοναστηριοῦ τους, παραδέχονται ὅτι τὸ χρεωστοῦν στὸ Χιλανδάρι καί, μάλιστα, κατέγραψαν τὸ χρέος στὸ κατάστιχο τῶν προγενέστερων χρεῶν τῶν τσιφλικίων. Ὑπόσχονται ὅτι, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ θὰ ἀποπληρωθοῦν τὰ προγενέστερα χρέη τῶν τσιφλικίων, ἔτσι θὰ ἀποπληρωθεῖ καὶ τὸ συγκεκριμένο χρέος¹.

Ἵπογράφουν: Ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος, Ὡς μάρτυρες, ὁ προηγούμενος ἐκ τῆς Μεγίστης Λαύρας Νεόφυτος, ὁ Πρόδρομος Βατοπαιδινός, ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Παντοκράτορος Κύριλλος καὶ ὁ προηγούμενος τοῦ Σταυρονικήτα Ἀνανίας, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: † Διὰ τῆς παρουσίας ἐνυπογράφου, ἐμμαρτύρου τε, καὶ ἐσφραγισμένης χρεωσταῆς ὁμολογίας δῆλον γίνεται, ἵ ὅτι θεωρηθέντος ἐπὶ λεπτοῦ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200, 210 καὶ 211.

226 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ

22 Ὀκτωβρίου 1794

(Κουτί 5/III, 1794: 147-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 x 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ α' φύλλου σημείωση. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Μπάγια Νταράμα, Κραγιόβα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰσχυρὴ σφραγίδα ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (σλαβ.).

Πολλὲς φορὲς οἱ Χιλανδαρινοὶ ἔγραψαν στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ νὰ ἐπιστρέψει στὸ μοναστήρι του· αὐτὸς ἀποκρίθηκε ὅτι θὰ ἐπιστρέψει ὅπωςδήποτε τῇ γιορτῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τὴν ἐπομένη φορὰ ἀποκρίθηκε καὶ πάλι νὰ τὸν περιμένουν τῇ γιορτῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Φαίνεται ὅμως ὅτι “ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον δὲν τελειώη ὁ Ἅγιος Γεώργιος”, γεγονός πού δείχνει περιφρόνηση ἀπέναντι στὸ μοναστήρι. Οἱ Χιλανδαρινοί, λοιπόν, ξαναγράφουν στὸν παπα-Γεράσιμο συμβουλευόντάς τον, μόλις λάβει τὴν παρούσα, νὰ ξεκινήσει χωρὶς ἀναβολὴ γιὰ τὸ μοναστήρι. Ἐὰν μάλιστα ἐπινοήσει καὶ αὐτὴ τῇ φορὰ κάποια πρόφαση καὶ δὲν ἐπανεέλθει, τότε τὸν προειδοποιοῦν ὅτι θὰ τὸν φέρουν πίσω ἀκόμη καὶ παρὰ τὴ θέλησή του¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ παπα-Γεράσιμος πρέπει νὰ φανεῖ εὐπειθῆς γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀκολουθήσει κάποια “ἀτμιά”· οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐκφράζουν τὴν ἀγάπη τους καὶ τὸν διαβεβαιώνουν ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ τὸν βλάψουν.

Ἵπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Χιλανταρίου Δανιὴλ.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενου τοῦ ἁγίου Θεοῦ, καὶ τῆς ἐν τῇ καθ' ἡμῖν (ἁς) ἱεραῖ βασιλευσῆς μονῆς ἑορταζομένης κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ...

1. Στὴ σημ. (1^η): 1795^η Μαρτίου : 10^η ἡμέρα Σαββάτο. ἵ Ἐλαβα τοῦτο τὸ γράμμα ἀπὸ τὸν κὴρ Γιάνη. Πρβλ. ἀρ. 203· ἐπίσης, ἀρ. 199, 207, 229 καὶ 234.

227 (α) Ἐπιστολή τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου στὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο καὶ

2 Μαρτίου 1795

(β) Γράμμα τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς μίτρας τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου καὶ χρηματικοῦ ποσοῦ

7 Μαρτίου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 113-6) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφρ.) 310 x 210. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ (β) τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, συντομογραφίες στὸ (β). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήτης τῆς ἐπιστολῆς (α). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

(α) Ὁ πρώην Ράσκας Γρηγόριος πρὶν ἀπὸ λίγο πληροφορήθηκε μὲ λύπη τὸν θάνατο τοῦ παπα-Πορφυρίου. Μὲ τὴν παρούσα παρακαλεῖ τὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο νὰ μερμηθήσει γιὰ τὴ μίτρα του ὥστε “νὰ μὴ κάμουν τίποτα ἀναποδιαῖς οἱ Χιλανταρινοί”· πρόσφατα μάλιστα ἔστειλε ἐκεῖ καὶ τὸν Παγκράτιο “του”. Συγκεκριμένα, ζητᾶ νὰ παραλάβει τὴ μίτρα ὁ Προκόπιος καὶ νὰ τὴν παραδώσει στὸν Παγκράτιο.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Γρηγόριος εἶχε δώσει στὸν παπα-Πορφύριο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μίτρα του, 10 γρόσια γιὰ νὰ τελήσει λειτουργίες μετὰ τὸν θάνατό του.

Ἐπογράφει ὁ πρώην Ράσκας [Γρηγόριος].

Ἄρχ.: ... † Τώρα πρὸ ὀλίγου ἐλάβαμεν τὰ λυπηρὰ μαντάτα, τοῦ μακαρίτου πατῆρ Ἱεροφάνου. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ ...

(β) Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος, σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου, μετέβη στὶς Καρυές καὶ παρέλαβε ἀπὸ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανταρίου, τὸν προηγούμενο Γεράσιμο, τὸν δικαῖο Σάββα καὶ τὸν προηγούμενο Ἰωακείμ, τὴ μίτρα ποὺ εἶχε στὰ χεῖρα του ὁ μακαρίτης παπα-Πορφύριος γιὰ νὰ τὴ στείλει στὴ Βλαχία, στὸν Ἅγιο Σταυρουπόλεως [Γρηγόριο]. Παρέλαβε ἐπίσης 10 γρόσια γιὰ νὰ τὰ δώσει στὸν Γρηγόριο. Μὲ τὸ παρὸν οἱ Χιλανταρινοὶ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ κάθε ἀξίωση σχετικὰ μὲ τὴ μίτρα καὶ αὐτὸ τὸ χρηματικὸ ποσὸ¹.

Ἐπογράφει ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος γραμματος δηλοποιεῖται ὅτι κ(α)τ(ἀ) | τὸν διορισμὸν τοῦ γέροντος ...

1. Πρὸβλ. ἀρ. 231.

228 Ἀποδεικτικό καὶ ἐξοφλητικό γράμμα τοῦ γερο-Διονυσίου καὶ τοῦ παπα-Γαβριὴλ γιὰ τὴν ἀπώλεια ἀγίου λειψάνου

5 Μαρτίου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 X 180. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ἀνάμεσα στὸν γερο-Διονύσιο καὶ τὸν παπα-Γαβριὴλ δὲν ἔμεινε πλεόν καμία διχόνοια σχετικὰ μὲ τὸ ἅγιο λείψανο τοῦ κελλίου ποῦ χάθηκε πρὶν ἀπὸ καιρὸ. Ἐξίσου δὲν ἀπέμεινε κάποια διαφορὰ μὲ τὴ μονή [τοῦ Χιλανδαρίου], ὅπως φαίνεται στὸ ἐξοφλητικό γράμμα τοῦ μοναστηριοῦ ποῦ ἔχουν στὰ χέρια τους. Μὲ τὸ παρόν, ποῦ δόθηκε στὸ μοναστήρι, βεβαιώνεται ὅτι δὲν πρόκειται στὸ ἐξῆς νὰ ζητηθεῖ ἀπὸ ὅποιονδήποτε τὸ ἐν λόγω ἅγιο λείψανο¹.

Ἐπομένως, μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ὁ γερο-Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Γαβριὴλ.

Ἄρχ.: *)) Διὰ τοῦ παρόντος, ἀποδεικτιοῦ, καὶ ἐξοφλητήριου, γράμματος, ἀποδείχεται ὅτι τὴν διαφορὰν ἴσπου ἔχαμεν ...*

1. Ἀπώλεια ἀγίου λειψάνου σημειώνεται στὸ κελλί τοῦ Θεολόγου, τὸ 1764 (βλ. ἀρ. 78): τὸ 1768 διαφέρον στὸ ἴδιο κελλί ὁ Διονύσιος καὶ ἡ συνοδεία του, ὁ παπα-Γαβριὴλ (βλ. ἀρ. 89).

229 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Σάββα καὶ Θεοφάνους στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο

21 Μαρτίου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 105-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βλαχία, Μπάγια Ντεαράμα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὅπως ἔγραψαν καὶ σὲ ἀπάντηση παλιότερης ἐπιστολῆς τοῦ παπα-Γερασίμου, οἱ Χιλανδαρινοὶ διόρισαν μὲ κοινὴ ἀπόφαση ἡγούμενο τῆς Μπάγια Ντεαράμα τὸν συναδελφὸ τους παπα-Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος ἀποστέλλεται ἐκεῖ σὲ ἀντικατάστασή του¹. Ἡ ἐξουσία του θὰ καλύπτει ὅλα τὰ “περιστατικά” τῆς σκήτης, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, τὰ ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια, τὰ κάθε λογῆς “ἡδύσματα”, τὰ μετόχια (“μουσίες”), τὰ ἀμπέλια, τὰ χωράφια, τὰ λιβάδια καὶ τοὺς μύλους, τὰ βόδια, τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα· ὁ παπα-Γεράσιμος πρέπει νὰ συντάξει

ένα κατάστιχο όπου ένα προς ένα θα καταγραφούν τὰ παραπάνω. Αυτό τὸ κατάστιχο, ἀφοῦ ὑπογραφεῖ ἰδιόχειρα ἀπὸ τὸν παπα-Σεραφεῖμ, ὁ παπα-Γεράσιμος πρέπει νὰ τὸ φέρει στὸ Χιλανδάρει, ὅταν ἐπιστρέψει. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἐπιστροφή, οἱ ἐπίτροποι παρακαλοῦν νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ συντομότερο².

Ἐπιγράφουν “οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Χιλανταρίου προηγούμενος Σάββας καὶ Θεοφάνης”.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενοι τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου κ(αι) τῶν ἁγίων κτιόρων διὰ τὴν κατ' ἀμῶν πανευτυχῆ αὐτῆς περιπόθητον ἡμῖν ὑγιείαν τῆς ...

1. Πρβλ. ἀφ. 251.

2. Πρβλ. ἀφ. 199, 203, 207, 226 καὶ 234.

230 Βεβαιωτικὸ γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴν ξύλευση τῶν κελλίων στὶς Καρυές

1 Ἀπριλίου 1795

(Κουτὶ 5/III, 1795: 1-4) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτὶ (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Οἱ Χιλανδαρινοί, οἱ προεστώτες καὶ οἱ “ὑποκείμενοι”, διαπίστωσαν τὴ μεγάλη ζημία πού ὑφίστανται ἐξαιτίας ὀρισμένων κελλίων στὸν τόπο τοῦ μοναστηριοῦ στὶς Καρυές, στὸ βουνό. Συγκεκριμένα, κάποιοι εὐσυνείδητοι κελλιῶτες, μετὰ ἀπὸ ἄδεια τοῦ μοναστηριοῦ καὶ μόνο ἕαν δὲν διαθέτουν τέτοια ξυλεία (“κερεστὲν”) στὰ κελλία τους, κόβουν τὰ ἀναγκαῖα ξύλα —“σανίδια παραστατὰ”— γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωση (“μερεμέτι”) τῶν κελλίων· ἄλλοι ὅμως, μὲ ἀσυνειδησία καὶ ἀρπακτικὴ διάθεση, καταλατοῦν τὸν τόπο τοῦ μοναστηριοῦ καὶ κόβουν χωρὶς ἄδεια ξύλα —“τετράγωνα, παραστατὰ καὶ σανίδια”—, μὲ σκοπὸ εἶτε τὴν πώληση καὶ τὸ κέρδος εἶτε τὴν ἐπιδιόρθωση τῶν κελλίων τους. Ἔτσι, ὁ τόπος τοῦ μοναστηριοῦ καθημερινὰ ληλατεῖται καὶ αὐτοὶ οἱ κελλιῶτες οἰκειώνονται τμήματά του μετακινώντας τὰ παλιὰ σύνορα· αὐτὸ τὸ γεγονός ἀποτελεῖ ἀρνητικὸ παράδειγμα καὶ γιὰ ἄλλους φίλους τους ἀπὸ ἄλλα μοναστήρια, τοὺς ὁποίους ἀνέχονται νὰ κόβουν ξύλα κρυφά.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ, ἀπὸ ἀμέλεια τῶν Χιλανδαρινῶν, διήρκεσε ἐπὶ πολὺ. Τώρα ὅμως, καθὼς τὸ μοναστήρι ἔχει τὴ “δεσποτεῖαν πληρεξούσιον” στὰ κελλία του καὶ τὸν τόπο τοῦ βουνοῦ πού ξυλεύεται, τὸν ὁποῖο ἀφιέρωσαν οἱ κτίτορές του, ἀποφασίζουν στὴ σύναξή τους καὶ προστάζουν νὰ μὴ τολμήσει ὁποιοσδήποτε Χιλανδαρινὸς κελλιῶτης στὸ ἐξῆς νὰ κόψει ξύλο, οὔτε μεγάλο

οὔτε τὴν “παραμικρὰν βέργαν”, χωρὶς τὴν προηγούμενη ἄδεια τῶν προεστῶτων τοῦ μοναστηριοῦ, τῶν δύο ἢ τῶν τριῶν ἢ ἀκόμη καὶ ὄλων ὄσων βρῖσκονται στὸ μοναστήρι. Ἡ ἀπαγόρευση αὐτὴ δὲν ἰσχύει μόνο γιὰ τὸ βουνὸ ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ καθενὸς κελλίου ξεχωριστά, μὲ ἄλλα λόγια ἰσχύει γιὰ κάθε μοναστηριακὸ τόπο γιὰ τὸν ὁποῖο καταβάλλονται [φόρος στὸ] βασιλικὸ μισθὸ καὶ βαριά δοσίματα.

Μὲ τὴν ἀπόφασή τους αὐτὴ οἱ Χιλανδαρινοὶ θέτουν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους τέλος στὴν ἀναστάτωση ἐλπίζοντες ὅτι καὶ οἱ “φιλάδικοι” κελλιῶτες θὰ ἐγκαταλείψουν τὴ ζημιγόνα καὶ ἐπάρατη τακτικὴ τους. Μολαταῦτα, ἐὰν κάποιος χωρὶς ἄδεια τοῦ μοναστηριοῦ κόψει ξύλο ἀπὸ τὸ βουνὸ ἢ ἀπὸ τὸν τόπο τοῦ δικοῦ του κελλίου, ξεριζώσει δέντρα γιὰ τὴν εὐρυχωρία τοῦ ἀμπελώνα ἢ τοῦ περιβολιοῦ του, ἢ μετατοπίσει τὰ σύνορά του γιὰ νὰ οἰκειωθεῖ κάποιον τόπο, τότε αὐτὸς θὰ τιμωρηθεῖ μὲ κάθε δίκαιο τρόπο, “μὲ ἐσωτέραν καὶ ἐξωτέραν”. Τὸ παρὸν ἐκδόθηκε ἐνοσφράγιστο καὶ ἐνυπόγραφο ἀπὸ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου.

Ἄρχ.: † *Οἱ τῆ χάριτι τῆς ὑπερθέου κ(αὶ) ζωαρχικῆς Τριάδος κατοικοῦντες ἐν τῆ ἱερᾷ μονῆ τοῦ Χιλλιανταρίου ...*

231 Γράμμα τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς μίτρας του

14 Ἀπριλίου 1795

(Κουτὶ 5/III, 1795: 7-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 160 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία.

Ὁ πρώην Ράσκας Γρηγόριος εἶχε παλιότερα ἀφήσει στὰ χέρια τοῦ μακαρίτη παπα-Πορφυρίου τὴ μίτρα του γιὰ νὰ τὴ στείλει στὸν ἀνιψιὸ του, τὸν Ἅγιο Σταυρουπόλεως Γρηγόριο, στὴ Βλαχία. Ὡστόσο, γιὰ κάποιους λόγους ἢ, μᾶλλον, γιὰ τοὺς κινδύνους (“περίκουλα”) τοῦ δρόμου, δὲν βρέθηκε ἀνθρωπος νὰ τὴ μεταφέρει. Ἔτσι, μετὰ τὸν αἰφνίδιο θάνατο τοῦ παπα-Πορφυρίου, ὁ Γρηγόριος παρέλαβε τὴ μίτρα του ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινοὺς προεστῶτες, τὸν προηγούμενο Γεράσιμο καὶ τὸν δικαῖο Σάββα. Στους δύο προεστῶτες, καὶ σὲ ὄλους τοὺς Χιλανδαρινούς, ἔδωσε τὸ παρὸν ὥστε νὰ μείνουν “ἀκαταξήτητοι” ἀπὸ τὸν Ἅγιο Σταυρουπόλεως καὶ κάθε ἄλλον¹.

¹Υπογράφει ὁ πρώην Ράσκας Γρηγόριος.

Ἄρχ.:) Διὰ τοῦ παρόντος δηλὸν γίνεται, ὅτι κατὰ καιρὸν, εἶχα τὴν μίτραν μου ἀφεμέ-
νην ...

1. Πρβλ. ἀρ. 227.

232 Ἐπιστολὴ τοῦ Μακαρίου τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ ἀνιψιοῦ του Βρετῆ Γαλατζιάνου στὸν σκευοφύλακα παπα-Δανιὴλ

13 Μαΐου 1795

(Κουτι 5/III, 1795: 5-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 195 X 140. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ὀξειδωση μελανιοῦ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Μακάριος ὁ ζωγράφος πληροφορήθηκε στὸ Μπρομίρι τὸν θάνατο τοῦ παπα-Πορφυρίου καὶ λυπήθηκε πολὺ. Πληροφορεῖ τώρα τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ, ὅτι εἶχε ἀφήσει στὸν παπα-Πορφύριο ἓνα σφραγι-
σμένο ἐνέχυρο (“ἀμανάτι”), τὸ ὁποῖο παρακαλεῖ νὰ παραμείνει ἄθικτο μέχρις
ὅτου φθάσει ὁ ἴδιος γιὰ νὰ τὸ παραλάβει· ἢ βούλα μὲ τὴν ὁποία σφραγίσθηκε
ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἐνέχυρο ἀνήκει στὸν Μακάριο.

Πληροφορεῖ ἐπίσης ὅτι ἔχει στὰ χέρια του “ἐδῶ” [στὸ Μπρομίρι] δύο
ἐξοφλημένες πόλιτζες: τὰ ἀντίστοιχα χρήματα πήρε ὁ παπα-Πορφύριος [στὸ
Ἅγιον Ὅρος] καὶ τὰ ἔδωσε ὁ Μακάριος [στὸ Μπρομίρι]¹. παρὼν ἦταν ὁ Λαυ-
ριώτης προηγούμενος παπα-Παρθένιος, αὐτὸς ποῦ τώρα μεταφέρει τὴν
παρούσα. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ χρήματα ἔχουν νὰ πληρωθοῦν “τὰ παιδιὰ” ποῦ εἶναι
στὴ δούλεψη [τοῦ Μακαρίου] ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια. Αὐτὰ ποῦ εἶπε στὸν παπα-
Δανιὴλ ὁ γερο-Βενιαμὶν Μαχαωρῆς καὶ ὁ παπα-Πῆτος εἶναι ἀλήθεια: αὐτοὺς
τοὺς δύο, μαζί μὲ τὸν παπα-Πορφύριο, εἶχε ὁ Μακάριος ἀντιπροσώπους (“βικί-
ληδες”) στὸ “πράγμα” του. Συνεπῶς, ὁ παπα-Δανιὴλ πρέπει νὰ δώσει σὲ αὐ-
τοὺς τὰ χρήματα καὶ νὰ λάβει [ἐξοφλητικὸ] γράμμα ὥστε νὰ μὴν ἐνοχληθεῖ στὸ
ἔξις ἀπὸ τὸν Μακάριο.

Ὁ Μακάριος ἐπρόκειτο νὰ μεταβεῖ τώρα στὸ Χιλανδάρη, μαζί μὲ τὸν Λαυ-
ριώτη [παπα-Παρθένιο], τὸν ἐμποδίζουν ὁμως νὰ ἀναχωρήσει πρὶν ολοκληρώ-
σει τὴν ἐργασία του, [δηλ.] μέχρι τῆς γιορτῆς τῆς Παναγίας πάντως, τὸν Σε-
πτέμβριο ὅποσοδήποτε θὰ πραγματοποιήσει αὐτὸ τὸ ταξίδι. Τελικὰ, παρακαλεῖ
τὸν παπα-Δανιὴλ νὰ δώσει [στὸν γερο-Βενιαμὶν καὶ τὸν παπα-Πῆτο] τὰ χρή-
ματά του (“πράγματα”). Ὁ παπα-Δανιὴλ μπορεῖ νὰ βεβαιωθεῖ ἀσφαλέστερα
γὰ καθετὶ ἀπὸ τὸν Λαυριώτη [παπα-Παρθένιο]. Ὁ Μακάριος ἔστειλε καὶ πα-

λιότερα ἐπιστολή γιὰ τὶς ὑποθέσεις του καί, τώρα, περιμένει τὴν ἀπάντησι τοῦ παπα-Δανιήλ.

Σὲ ὑπερόγραφα: (α) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριον τοῦ 1^ο) Ὁ Μακάριος στέλνει τοὺς χαρετισμοὺς του στὸν προηγούμενον παπα-Γεράσιμον· (β) Ὁ παπα-Πορφύριος εἶχε πάρει ἄλλα 40 γρόσια ἀπὸ τὸν Μακάριο, ἕνα “μουῦκλι”, μία τάβλα, ἕναν κάδο (“πακράτζι”) καὶ δέκα σανίδια “ἐλατίτικα”, φάρδους δύο σπιθαμῶν· (γ) Ἐὰν ὁ Μακάριος βρισκόταν στὸ Ἅγιον Ὅρος, τότε θὰ ἔπαιρνε —μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ παπα-Δανιήλ— τὸ κελλίον τοῦ παπα-Πορφυρίου, τώρα ὅμως μποροῦν νὰ τὸ δώσουν σὲ ὅποιον ἐπιθυμοῦν.

Ἐπιγράφουν οἱ “Μακάριος ὁ ζωγράφος, καὶ Βρετῆς ἀνεψιὸς μου Γαλατζιάνος”.

Ἄρχ.: ... † *Θῆα χάριτη κ(αι) δι' εὐχῶν σας ἀγίον καλὸς ἔχομε ἔλιος τοῦ νῆν. Ἐμαθον τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου π(α)πα Πορφυρίου ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 292.

233 (α) Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ παπα-Γερασίμου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου καὶ

[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795 (:)]¹

(β) Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ παπα-Γερασίμου στοὺς Χιλανδαρινούς

[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795]²

(Κουτὶ 5/III, 1794: 3-6) Πρωτότυπα. — Χαρτί (δίφ.) 315 x 217. Τὸ κείμενον (α) καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ β' φύλλου· τὸ κείμενον (β) τὸ α' φύλλο. Μελάν μαῦρο. — Διατήρησι καλή. — Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίαι στὸ (β).

(α) [Ὁ παπα-Γεράσιμος] ἀποστέλλει, σύμφωνα μὲ τὴν προσταγὴ τοῦ δεσπότη, 50 γρόσια καὶ ζητᾶ συγγνώμη γιὰ τὴν καθυστέρησι τῆς καταβολῆς τους, πλὴν ὅμως δὲν εἶχε τὴν εὐχέρεια νὰ τὰ καταβάλλει καὶ μόλις τώρα μπόρεσε νὰ τὰ βρεῖ ἀπὸ δανειστῆς. Ἐξῆλλον, θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἄδικη ἢ καταβολή, ἐφόσον ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ περιμένει νὰ ἀποσταλεῖ ἀπὸ τὸ μοναστήρι ἄλλος γὰ νὰ ἐξουσιάζει [τὸ μετόχι Μπάγια Ντεαράμα]. Ἐὰν πρόκειται νὰ ἀποσταλεῖ κάποιος ἄπλως καὶ μόνο ὡς βοηθός του, τότε [ὁ παπα-Γεράσιμος] δὲν ἀρνεῖται νὰ καταβάλλει τὸ ἐμβατικὸν καὶ νὰ παραμείνει στὸ μετόχι. Πάντως, θὰ ἦταν ἄδικο —ὄντας ἄνθρωπος καὶ ὁ ἴδιος τοῦ μοναστηριοῦ— νὰ ἀντικατασταθεῖ: [ὁ παπα-Γεράσιμος] ταλαιπωρήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ προβλήματα μὲ τοὺς

Τούργους (*Τούργους*) και τούς Νεμτζέδες (“Νεμτζές”) και, επιπλέον, ὅτι κερδίζει θὰ περιέλθει στὸ μοναστήρι. Σχετικὰ σκόπευε νὰ μιλῆσει ἀπὸ κοντὰ [στὸν σκευοφύλακα], ἐνόσω βρισκόταν στὴν Κραϊόβα, βιαζόταν ὁμως καὶ λόγω των περιστάσεων δὲν τὸ ἔπραξε· ὑποβάλλει, λοιπόν, τώρα τὸ αἴτημά του καὶ τὸν καλεῖ νὰ ἀποφασίσει.

Ἄρχ.: ... *Ἦν περιέπη και διαφυλάττη ὁ ἅγιος Θεὸς τὴν ὑμετέραν πανοσιωλογίτηταν ἐν ὑγείᾳ ἀχροιτάτη...*

(β) Πρὶν ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ [ὁ παπα-Γεράσιμος] ἔστειλε ἐπιστολὴ [στοὺς Χιλανδαρινούς] καὶ περιέγραψε τὴν κατάσταση τοῦ μετοχίου τους στὴν Μπάια τῆς Βλαχίας· ἐξέθετε ἐκεῖ τὶς ἐπίπονες προσπάθειές του νὰ βελτιώσει —μὲ δικές του δαπάνες— αὐτὴν τὴν κατάσταση. Ζητοῦσε ἐπίσης τὴ συνάντηση τῶν Χιλανδαρινῶν νὰ παραμείνει στὸ μετόχι, γεγονός ὠφέλιμο τόσο γιὰ τὸ ἴδιο τὸ μετόχι ὅσο καὶ γιὰ τὴ μονὴ [Χιλανδαρίου]· μέχρι τώρα ὁμως δὲν πῆρε ἀπάντησι καὶ ὑποπτεύεται ὅτι ἡ ἐπιστολὴ του παρέλεσε.

Ἔτσι, ὑπαγορεύει τὴν παρούσα καὶ ὑπενθυμίζει ὅτι τὸ μετόχι βρισκόταν σὲ ἄθλια κατάσταση καὶ ἐρημωμένο, “καταχαλασμένον καὶ ὄλον ἐρείπιον”. Τὰ μετόχιά του (“μουσιές”) εἶχαν καταπατηθεῖ, τὰ ἀμπέλια εἶχαν ἐγκαταλειφθεῖ, δὲν λειτουργοῦσε κανένα ἐργαστήριον καὶ δὲν εἶχε ὅποιοδήποτε εἰσόδημα. [Ὁ παπα-Γεράσιμος] ὁμως τὸ ἀνοικοδόμησε “ἐκ βάθρων”, τὸ καλλώπισε, ἀπελευθέρωσε τὰ μετόχια, καλλιέργησε τὰ ἀμπέλια καὶ ἴδρυσε ἐργαστήρια. Ὅλα αὐτὰ ἐπιτεύχθηκαν μὲ ἄμετρους κόπους, μὲ καθημερινὴ φροντίδα καὶ δυσβάστακτες δαπάνες. Συνεπῶς, εὐκόλα μποροῦν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] νὰ ἀντιληφθοῦν μὲ πόσο ζῆλο, ἐὰν τοῦ ἐπιτραπεῖ, θὰ συνεχίσει νὰ ἐργάζεται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ μετοχίου· ἀντίθετα, μὲ πόση ἀδιαφορία θὰ ἀντιμετωπίσει τὸ μετόχι ὅποιοσδήποτε ἄλλος [ἀντικαταστάτης του].

Ἐξάλλου, εἶναι ἀνεπίτρεπτο νὰ ἀντικατασταθεῖ [ὁ παπα-Γεράσιμος], ἀκριβῶς τὴ στιγμή πού προσδοκᾷ νὰ ἀνταμειφθεῖ γιὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔξοδά του. Στὸ μοναστήρι ὁ ἴδιος καταβάλλει περισσότερα ἀπ’ ὅ,τι ἄλλοι, δηλ. 1.000 γρόσια, 700 γιὰ τὰ ἐμβατικά ἐπτὰ χρόνων καὶ 300 ὡς “φιλότιμον”. Ἀμέσως μόλις λάβει τὰ γράμματα τῆς ἡγουμενίας θὰ στείλει τὰ ἀντίστοιχα χρήματα. Πρόκειται μάλιστα νὰ αὐξήσει ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἔξῃς κατὰ 20 γρόσια τὸ ἐτήσιο ἐμβατικόν, δηλ. ἀπὸ 100 σὲ 120 γρόσια. Τελικὰ, ὅ,τι ἀποκτήσει καὶ “περισσεύει”, ἔτσι ἢ ἄλλιως, ἀποτελεῖ περιουσία τοῦ μοναστηριοῦ.

Σὲ περίπτωσι πού [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἀντιτείνουν ὅτι μέχρι σήμερα ὁ παπα-Γεράσιμος δὲν ἔστειλε τὰ χρήματα τῶν ἐμβατικίων, τότε πρέπει νὰ λάβουν ὑπόψη τὸν δύσκολο ἀγώνα πού ἔδινε γιὰ τὴ διόρθωσι τῆς κατάστασι τοῦ με-

τοχίου και να κατανοήσουν ὅτι δὲν εἶχε —“μάλιστα εἰς καιρὸν ἀνωμαλίας”— τὴν εὐχέρεια νὰ ἐξεύρει αὐτὰ τὰ χρήματα. Ἐπιπλέον, ὁ ἴδιος ἦταν πάντοτε ἀνασφαλῆς καὶ κάθε στιγμή περιμένε νὰ ἀποσταλεῖ κάποιος ἄλλος [σὲ ἀντικατάστασή του].

[Οἱ Χιλανδαρινοὶ] εἶναι οἰκοκύριοι τοῦ μετοχίου καὶ [ὁ παπα-Γεράσιμος] δὲν θὰ ἀπειθήσει στὴν ἀπόφασή τους. Ἐκφράζει ὁμως τὴν πεποίθησή του ὅτι ὁ διορισμὸς του ὡς ἡγουμένου θὰ εἶναι ἐπωφελέστερος γιὰ τὸ μοναστήρι καὶ γιὰ τὸ μετόχιο: αὐτὸς κοπίασε καὶ γνωρίζει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον τὰ πράγματα. Περιμένει, λοιπόν, τὶς ὁδηγίες τους³.

Ἄρχ.: ... † *Ἦν διέποι το Ἐοῖον ἐν τῇ κατ' ἄμφω ὑγιείᾳ, κ(αι) εὐδαμονίᾳ, ἐπαπολαύουσιν παρ' αὐτοῦ πάντων τῶν σωτηριωδῶν κ(α)τ(α)θυμί(ων) ...*

1. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ βρισκόταν στὴν Κωνσταντινούπολη τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1794 καὶ ἐπέστρεψε στοῦ Ἁγίου Ὅρους πρὶν ἀπὸ τὴν 6η Σεπτεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους (βλ. ἀρ. 219 καὶ 225 πρβλ. ἀρ. 236), ὅπου καὶ πέθανε πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795 (βλ. ἀρ. 236). Τὸ ταξίδι του στὴν Κρασιόβα, τὸ ὁποῖο μνημονεύει στοῦ παρὸν ὁ παπα-Γεράσιμος, προφανῶς σχετίζεται μὲ τὴν πολυμυθὴ ἀπουσία του ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι τὸ 1794.

2. Τῇ 10ῃ Μαρτίου 1795 ὁ παπα-Γεράσιμος σημειώνει τὴν παραλαβὴ ἐπιστολῆς μὲ τὴν ὁποία οἱ Χιλανδαρινοὶ ζητοῦν γιὰ πολλοστὴ φορὰ τὴν ἐπιστροφή του (ἀρ. 226)· τὴν 21ῃ τοῦ ἴδιου μηνῆ οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐπανερχομαί στὴν ἀπόφασή τῆς ἀντικατάστασής του, πού ἔχουν ἤδη λάβει πρὶν ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ (ἀρ. 229). Ὁ παπα-Γεράσιμος φαίνεται νὰ καταβάλλει μίαι ὑστατη (:) προοπάθεια νὰ μεταπίσει τοὺς συγκακοινοβιάτες του, πιθανὸν πρὶν ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἡμερομηνίες καὶ, ὁποσοῦν, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀφίξη τοῦ ἀντικαταστάτη του παπα-Σεραφεῖμ, τὸν Ἰούλιο τοῦ ἴδιου ἔτους (βλ. ἀρ. 251).

3. Πρβλ. ἀρ. 199, 203, 207, 226 καὶ 229.

234 Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου¹

[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795]²

(Κουτὶ 5/III, 1795: 101-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 280 X 97. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήψεις καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὅρος, Χιλανδάρι). – Τὰ verso τοῦ α' καὶ τοῦ β' φύλλου ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ γιὰ πρόχειρες σημειώσεις (κατάστιχο ἐξόδων, ποσότητες καναβιοῦ). – Σημείωση στοῦ recto τοῦ β' φύλλου.

Ὁ Μαρκανὸς ἐγκατέλειψε [τὴν Μπάγια Ντεαράμα] χωρὶς νὰ ἐνημερώσει [τὸν παπα-Γεράσιμο]. Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος κρατοῦσε τὴ διαχείριση τοῦ μοναστηριοῦ καὶ [ὁ παπα-Γεράσιμος] γνωρίζει τί πρόκειται νὰ πεῖ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ

Χιλανδαρίου, ἐὰν τυχόν μεταβεῖ ἐκεῖ, τοὺς προειδοποιεῖ νὰ τὸν ἀκούσουν μὲ ἐπιφυλάξει γνωρίζοντας ὅτι ὅλες οἱ φλυαρίες του εἶναι ἀναληθεῖς. Ἐξἄλλου, ἐὰν ὁ Μαρκιανὸς ἦταν “ἄνθρωπος καθὼς πρέπει”, δὲν θὰ ἀναχωροῦσε χωρὶς νὰ εἰδοποιήσει [τὸν παπα-Γεράσιμο]. Πάντως, “καθὼς ἔκαμε ἔτσι καὶ ἤβρεν”: οἱ πράξεις του δὲν περιγράφονται σὲ ἐπιστολὴ καὶ ἄμποτε νὰ ζήσει [ὁ παπα-Γεράσιμος], νὰ ἔλθει στὸ μοναστήρι καὶ νὰ τὶς περιγράψει διὰ ζώσης³.

Ἀρχ.: Καὶ αὐθις δηλωποιῶ διὰ κυρ Μαρκιανὸν ἀνίσως καὶ ἤλθε εἰς τὸ μοναστήρι ἔπειδὴ χωρὶς ἴδιον μου εἶναι ...

1. Οἱ πρόχειρες σημειώσεις μαρτυροῦν ὅτι ἡ παρούσα ἀποτελεῖ σχέδιο ἐπιστολῆς ἢ, πάντως, δὲν ἔχει ἀποσταλεῖ. Στῆ θέση τοῦ ἀποδέκτη, στὸ 2^ο, ἔχει ἀναγραφεῖ ἡμετελῶς “τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμαντρι - -”.
2. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρας ὀδηγεῖ στὴν ταύτιση τοῦ ἀποστολέα μὲ τὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο· τὸ ἴδιο ἰσχύει γὰρ τῆ χρονολογία “1795” ποὺ ἔχει ἀναγράψει σὲ σημείωση (στὸ 2^ο), σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια ποὺ ἀκολουθεῖ καὶ σὲ ἄλλα ἔγγραφα (βλ. ἀρ. 199, 203 καὶ 226). Φυσικὰ, ἡ παρούσα δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἔχει γραφεῖ μετὰ τὴν ἀφιξὴ στὴν Μπάγια Ντεαράμα τοῦ παπα-Σεραφεῖμ, ἀντικαταστάτη τοῦ Γερασίμου (βλ. ἀρ. 251).
3. Ἡ παραμονὴ τοῦ Μαρκιανοῦ στὴν Μπάγια Ντεαράμα ἐπιβεβαιώνεται ἤδη σὲ ἐπιστολὴ τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1791, βλ. ἀρ. 199· πρβλ. ἀρ. 206 (α). Τὴν ὑπαρξὴ σοβαρῶν προβλημάτων στὸ μετόχι ἐπαληθεύει, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, καὶ τὸ σπάραγμα σχεδίου ἐπιστολῆς μὲ ἀρ. 206 (β).

235 Ἀποδεικτικὸ καὶ συστατικὸ γράμμα τῆς αὐλῆς τοῦ Σισανίου Νεοφύτου

1 Ἰουλίου 1795

(Κουτὶ 5/Π, 1795: 117-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἐπικύρωση τοῦ Σισανίου Νεοφύτου.

Ὁ χατζη-Νεόφυτος ζοῦσε στὸ χιλανδαρινὸ κελλί τῆς Παναγίας, κοντὰ στὸ Πρωτάτο τῶν Καρυῶν, ὅπου καὶ πέθανε. Ἡ περιουσία του ἀπέμεινε στὰ χέρια τοῦ παπα-Πορφυρίου, ἀνιψιοῦ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ πέθανε καὶ ὁ παπα-Πορφύριος στὸ ἴδιο κελλί, ὁπότε καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἡ προσωπικὴ του ἀλλὰ ἡ περιουσία τοῦ θεοῦ του. Γνήσιοι κληρονόμοι αὐτῆς τῆς περιουσίας εἶναι ὁ παπα-Θεόκλητος, ὁ Δῆμος καὶ ὁ Τζήμος, ἀνιψιοὶ τοῦ χατζη-Νεοφύτου ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ πρωτεξάδελφοι τοῦ παπα-Πορφυρίου. Οἱ κληρονόμοι ἀποφάσισαν νὰ μεταβοῦν στὸ Ἅγιον Ὅρος, γὰρ νὰ διεκδικήσουν τὴν κληρονομία· προσήλθαν, λοιπόν, στὸν Σισανίου Νεόφυτο καὶ ζήτησαν αὐλικὸ γράμμα, ἀποδεικτικὸ καὶ συστατικὸ, τὸ ὁποῖο νὰ βεβαιώνει ὅτι μόνον αὐτοὶ εἶναι γνήσιοι κληρονόμοι τῶν δύο ἀποβιώσαντων.

Καθὼς τὸ αἴτημα ἦταν εὐλογο καὶ δίκαιο, ἐκδόθηκε τὸ παρὸν καὶ τοὺς δόθηκε, γὰρ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν σὲ ὅποιοδήποτε δικαστήριον¹.

Ἵπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Νεόφυτος ἱερομόναχος, ὁ παπα-Ἰωάννης Σδούκου, ὁ παπα-Ἰωάννης Κωνσταντίνου, ὁ παπα-Γεώργης Οἰκονόμου, ὁ παπα-Κώνστας Παναγιώτου, ὁ παπα-Παναγιώτης Ἐξάρχου(ν), ὁ παπα-Κώνστας τοῦ Γεώργη Παϊσιάνου, ὁ παπα-Κωνσταντίνος Θωμᾶ, ὁ ἔξαρχος *vacat*, ὁ γερο-Ἀποστόλης, ὁ γερο-Κώστας Δημητρίου, ὁ γερο-Ἀντρώνης καὶ ὁ Δῆμος τοῦ Ἐξάρχου(ν).

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικῶ, ἐμμαρτύρου τε κ(αι) ἐπιβεβαιωτικῶ τῆς αὐτῆς ἡμῶν γράμματος ἢ δῆλον ἀποκαθίστατα, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 195, 196, 197 καὶ 198.

236 Ἐπιστολὴ τοῦ Ξάνθης Ναθαναήλ στοὺς προηγουμένους παπα-Γεράσιμο καὶ παπα-Σάββα καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

15 Ἰουλίου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 11-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Ξάνθης Ναθαναήλ. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ Ξάνθης Ναθαναήλ, ὅπως ἔγραψε καὶ παλιότερα στοὺς Χιλανδαρινούς, εἰσέπραξε λόγῳ ἀνάγκης ἀπὸ τὸν πρῶην ἐπίτροπο γερο-Πρόκλο Βατοπεδινὸ 200 γρόσια ἔναντι τῶν τόκων [τοῦ δανείου] τῶν πέντε πουργγιῶν, μολοντί ἢ διορία τῶν σχετικῶν ὁμολογιῶν ἔληγε τὴν 1η Σεπτεμβρίου τοῦ ἐπόμενου χρόνου [δηλ. τοῦ 1796]. Πρόκειται γὰρ τὶς ὁμολογίες 1.500 γροσίων στὸ ὄνομα τοῦ τζελεπῆ Ἀνέστη τοῦ Παρασκευᾶ “πατατζῆ” καὶ 1.000 γροσίων στὸ ὄνομα τοῦ Νικιτᾶ “γιαλᾶ”, οἱ ὁποῖες “ἀλλάχθησαν” πέρυσι [τὸ 1794], ὅταν στὴ Βασιλεύουσα βρισκόταν ὁ μακαρίτης σκευοφύλακας [Δανιήλ].

Ὁ Ναθαναήλ παρακαλεῖ φιλικὰ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ καταβάλουν στὸν γερο-Πρόκλο αὐτὰ τὰ γρόσια “παστρικά”, πρᾶγμα γὰρ τὸ ὁποῖο θὰ τοὺς ὀφείλει μεγάλη χάρη, καὶ νὰ καταχωρίσουν τὴν πληρωμὴ στὸ κατάστιχό τους. Ὁ ἴδιος διαβεβαιώνει τοὺς Χιλανδαρινούς γὰρ τὰ εὐλαβικὰ αἰσθηματά του ἀπέναντι στὸ μοναστήρι τους καὶ διατυπώνει τὴν εὐχὴ νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία γὰρ νὰ τὰ ἀποδείξει ἔμπρακτα. Ἀπὸ τὸ Χιλανδᾶρι περιμένει ἀπάντηση σχετικά μὲ τὴν καταβολὴ τῶν 200 γροσίων².

Ἵπογράφει ὁ Ξάνθης Ναθαναήλ.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ νὰ σᾶς διαφυλάττῃ ἐν ὑγίᾳ εὐτυχίᾳ μετὰ ψυχικῆς σωτηρίας σας ...

1. Βλ. ἀρ. 219.

2. Πρβλ. ἀρ. 245, 250, 255, 282, 316, 344 καὶ 347.

237 Ὅμολογικὸ γράμμα τῶν συγγενῶν τοῦ γερο-Χρυσάνθου

10 Αὐγούστου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 109-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 280 X 185, χρώματος κυανοῦ. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἐπικύρωσι τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωσι (σλαβ.).

Οἱ ἀδελφές τοῦ γερο-Χρυσάνθου Στεριανὴ καὶ Μορφούλα, οἱ γαμπροὶ του Νικόλας καὶ Θεολόγης, καθὼς καὶ τὰ ξαδέλφια του, βεβαιώνουν ὅτι ὁ γερο-Χρυσάνθος ἦλθε στὸ χωριὸ τους, τὴ Λιαρικόβη, καὶ τοὺς ζήτησε “ἀπόγραμμα” [ι. “ὑπόγραμμα”] ὅτι μετὰ τὸν θάνατό του δὲν θὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴ μονὴ [Χιλανδαρίου] κάποιο μερίδιο τῆς κληρονομίᾳς του, “οὔτε ράμμα μὲ βελόνι”. Ἔτσι, τοῦ ἔδωσαν τὸ παρόν, μὲ τὸ ὁποῖο βεβαιώνουν ὅτι οἱ ἴδιες, οἱ ἄνδρες, τὰ παιδιά ἢ τὰ ἐγγόνια τους δὲν πρόκειται νὰ ζητήσουν ὅ,τιδήποτε ἀπὸ τὸ μοναστήρι ἢ τὸν “καλόγηρον” τοῦ γερο-Χρυσάνθου, τὸν Ἀγαθαγγελο¹.

Ἵπογράφουν: Ὁ Πιάνης, ἐξάδελφος [τοῦ γερο-Χρυσάνθου], ὁ Νικόλας, γαμπρός του, ὁ Γεώργης, ἐξάδελφός του, καὶ ὁ Χρυσός, ἐξάδελφός του. Ὡς μάρτυρες, ὁ Χαδευτός, ὁ Νάκος, ὁ Θεολόγης, ὁ Ἀγάπιος ἱερομόναχος, γραφέας τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ Πιάνης τοῦ παπα-Βασίλη.

Ἄρχ.: † Μὲ τὸ παρόν ὁμολογικόν μας γράμμα φανερώνωμε κ(αὶ) ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς ἢ ἀδελφαῖς τοῦ γέρω Χρυσάνθου ...

1. Στὴ σημ.: “1807 Φεβρουάριος, Σημείωμα τοῦ Χρυσάνθου καὶ τοῦ Ἀγαθαγγέλου” (μιτρ.).

238 Μαρτυρία τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴ δωρεὰ τοῦ προηγουμένου Σεραπίωνος

17 Αὐγούστου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 33-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωσι (σλαβ.).

Οί Χιλανδαρινοί ἔλαβαν ἀπὸ τὸν προηγούμενο Σεραπίωνα [Χιλανδαρινὸ] 400 γρόσια γιὰ τὰ ξοδέψουν στὸν τόπο [τοῦ μοναστηριοῦ], τὰ Ἄρσινια («Ἄρσινια»). Ἐὰν τὰ χρήματα ξοδευθοῦν ἐκεῖ, τότε ὁ Σεραπίων —μόλις ἐπιστρέψει ἀπὸ τὸ “ταξίδι” του— δὲν θὰ ἔχει νὰ ζητᾶ τίποτε· ἐὰν ὅμως ξοδευθοῦν σὲ ἄλλον τόπο, τότε χωρὶς ἀντίρρηση οἱ Χιλανδαρινοὶ θὰ πρέπει νὰ τοῦ τὰ ἐπιστρέψουν ἢ νὰ τὰ συμψηφίσουν στὴν “παράδοσιν” τοῦ “ταξιδιοῦ” του.

Ἐπογράφει ὁ ἐπίτροπος Χιλανδαρίου προηγούμενος Σάββας (σλαβ.).

Ἄρχ.: *Διὰ τῆς παρουσίας καὶ ἐσφραγίστου μαρτυρίας, διολιπηθούμεν ἡμεῖς ἢ ἐνασκούμενε νε πατέρας τοῦ Χειλιανταρίου ...*

239 Ἐπιστολὴ τοῦ χ^H-Μεῖμὲτ-ἀγᾶ στοὺς προεστοὺς τῆς μονῆς Χιλανδαρίου

23 Σεπτεμβρίου 1795

(Κουτὶ 5/III, 1795: 121-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 305 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ χ^H-Μεῖμὲτ-ἀγᾶ. – Στὸ verso ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδᾶρι) τῆς ἐπιστολῆς. – Σημείωση.

Τὸ καῖμι τοῦ χ^H-Μεῖμὲτ-ἀγᾶ ναύαγησε (“ἐτζακίστηκε”) στὰ μέρη [τοῦ Χιλανδαρίου], μὲ καρaboκὴ τὸν Ἀναστάση ρεῖξη Λημναῖο Ἀντριωνιάτη. Ὁ καρaboκὴς συγκέντρωσε τὰ πράγματα ποὺ ἀπέμειναν ἀπὸ τὸ καῖμι, συνέταξε ἓνα κατάστιχο (“τευτέρι”) καὶ τὰ ἔφησε [στὸν ἄρσανά] τοῦ μοναστηριοῦ. Τώρα, ἐφοδιασμένος μὲ τὴν παρούσα, μεταβαίνει ἐκεῖ ἓνας καρaboκὴς, μέλος τοῦ πληρώματος (“ταῖφαδές”) τοῦ Ἀναστάση, γιὰ νὰ ἀναζητήσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ χ^H-Μεῖμὲτ-ἀγᾶς παρακαλεῖ νὰ μείνουν στὸ μοναστήρι τὸ κατάρι, ἢ ἀντένα καὶ ἡ βάρκα, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα, ὅσα σημειώνονται στὸ κατάστιχο, νὰ παραδοθοῦν.

Ἄρχ.: *Ἀπὸ ἐμένα τὸ χατζῆ Μεῖμὲτ αγα εἰς ἐλόγον σας προεστει πόλα κ(αι) ἀκριβα σᾶς χερετο ...*

240 Ἐπιστολὴ τοῦ Μαρωνείας Νεκταρίου στοὺς Χιλανδαρινούς

30 Σεπτεμβρίου 1795

(Κουτὶ 5/III, 1795: 9-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ᾠ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὄρθογραφία. – Στὸ verso ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Χρῆστος μονόφθαλμος χρημάτισε κάποιο χρονικό διάστημα στήν ὑπηρεσία τοῦ Μαρωνεῖας Νεκταρίου. Ἐκεῖ ὅμως εἶχε νά ἀντιμετωπίσει πολλά ἐμπόδια καί θέλησε νά μεταβεῖ στό Ἅγιον Ὄρος. Ὁ Νεκτάριος παρακαλεῖ, μόλις ὁ Χρῆστος φθάσει [στό Χιλανδάρι], ἐφοδιασμένος μέ τήν παρούσα, νά ὀρθοθεῖ κάποιος πού “νά τόν διαβάξῃ σίρημικα [: σερβικά] γράμματα”. Ἀργότερα, ἐάν ὁ Νεκτάριος —ὅπως σχεδιάζει— ἐπισκεφθεῖ τὸ Ὄρος καί διαπιστώσει ὅτι ὁ Χρῆστος ἐπέδειξε καλή συμπεριφορά, τότε θά μερμηνήσει καί ὁ ἴδιος γιά αὐτόν. Πά τή φροντίδα τους, ὁ Νεκτάριος θά ὀφείλει μεγάλη χάρη στοὺς Χιλανδαρινούς καί θά τήν ἀνταποδώσει μέ κάθε τρόπο.

Ἐπογράφει ὁ Μαρωνεῖας Νεκτάριος.

Ἄρχ.: ... Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρὸν μ(ας) Χρῆστος μονόφθαλμος ἐχρημάτισε μερικὸν καιρὸν μαζί μ(ας) ...

241 Γράμμα τοῦ Νικαίας Καλλίνικου γιά τήν προσφορά ἔλεημοσύνης ὑπὲρ τοῦ Χιλανδαρίου

5 Ὀκτωβρίου 1795

(Κουτὶ 3/ΠΙ, 1785: 173-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 246 X 349. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ὁ Νικαίας Καλλίνικος ἐνημερώνει τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας του, τοὺς κληρικούς, τοὺς ἱερομονάχους, τοὺς γέροντες καί τοὺς προεστώτες, καθὼς καί ὅλους τοὺς χριστιανούς, ὅτι τὸ Χιλανδάρι, ἐξαιτίας τῶν περιστάσεων καί ἀνωμαλιῶν τῆς ἐποχῆς, περιέπεσε σὲ βαρύτερο χρέος. Μὴ ἔχοντας ποῦ ἄλλοῦ νά στραφοῦν, οἱ πατέρες τῆς μονῆς προσέτρεξαν στὰ φιλελεήμονα αἰσθήματα τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καί ἀπέστειλαν τὸν φέροντα τὸ παρὸν Κυπριανό, γὰρ νά συλλέξει τὴ βοήθειά τους. Ὁ Καλλίνικος παροτρύνει τοὺς χριστιανούς νά προσφέρουν, ἀνάλογα μέ τὴ δυνατότητά τους, τὴν ἐλεημοσύνη τους. [Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ὀρίζεται] πενταετής!

Ἐπογράφει ὁ Νικαίας Καλλίνικος.

Ἄρχ.: † Οἱ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίᾳ ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, ...

1. Στὴ σημείωση ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία 25 Σεπτεμβρίου 1785.

242 Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ Ἀγγέλου τοῦ κλειδαρᾶ

28 Δεκεμβρίου 1795

(Κουτί 5/III, 1795: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 250 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (ολαβ.).

Ὁ Ἄγγελος ὁ κλειδαρᾶς, ἀπὸ τὸ χωριὸ Στανᾶ, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ του γερο-Ἀγαπίου Χιλανδαρινοῦ, μετέβη στὸ μοναστήρι καὶ ζήτησε —μαζί μὲ τὴν εὐχή τῶν [Χιλανδαρινῶν] προεστώτων— νὰ θέσει τέλος [στὴν ὑπόθεση τῆς κληρονομιάς]. Μὲ τὸ παρὸν παραιτεῖται ἀπὸ κάθε κληρονομικὴ ἀξίωση τὰ χρήματα ἢ τὰ “ἠδύσματα” τοῦ ἀδελφοῦ του παρακαλεῖ νὰ διαμοιρασθοῦν “εἰς μνημόσυνόν” του.

Ὑπογράφει ὁ Ἄγγελος κλειδαρᾶς: μὴ γνωρίζοντας γραφή, σφράγισε τὸ ἔγγραφο μὲ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου του (ἀποτύπωμα δακτύλου).

Ἀρχ.: *Διὰ τοῦ παρόντος μου ἀποδεικτικῶ γράμματος, φανερώνω ἐγὼ ὁ Ἄγγελος ὁ κλειδαρᾶς ἀπὸ χωριὸν Στανᾶ ...*

243 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου

1 Φεβρουαρίου 1796

(Κουτί 5/III, 1796: 5-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 390 x 270. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Ὁ μοναχὸς γερο-Ἀβέρκιος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρονται ὁ Μιχαὴλ καὶ ὁ Ἰάκωβος. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 600 γροσιῶν. Ἡ συνοδεία ἀναλαμβάνει νὰ δίνει κατ' ἔτος τὰ χαράτζια καὶ τὰ ἄλλα βασιλικὰ δοσιμάτα, ὅπως ὀρίζει τὸ βασιλικὸ ταχρῖλ. Μετὰ τὴν ἀποβίωση κάθε μέλους τῆς συνοδείας τὸ μεριδίον του, δηλ. τὸ ἓνα τρίτο τῆς τιμῆς, θὰ περιέρχεται στὸ μοναστήρι! Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία πού παραδίδεται στὴ συνοδεία (ιερὰ σκεύη, βιβλία, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ). Καταγράφονται τὰ σύνορα τοῦ κελλίου: ἀρχίζουν ἀπὸ τὴ μεγάλη στράτα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Μεταμορφώσεως, κατεβαίνουν μέχρι τὴ μέση τοῦ βουνοῦ, φθάνουν στὸ γεφύρι στὸ ἱβηρίτικο κελλίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, κατευθύνονται πρὸς τὰ ἐπάνω στὸν λάκκο, ἀγγίζουσι τὸ βατοπεδινὸ κελλίον τῆς Παναγίας, συνεχί-

ζουν δίπλα στον λάκκο μέχρι το γεφύρι, αγγίζουν το σύνορο της Ἁγίας Τριάδος, γυρίζουν πίσω στον ἀνήφορο, στή στράτα τὴν μπειλίδικη (“πεγλίδικη”), ἔχοντας ἀπὸ ἐπάνω τὸν φράκτη τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἀπὸ κάτω τὸν φράκτη τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, καὶ παράλληλα μὲ τὴ στράτα καταλήγουν στὸ λβάδι τῆς Μεταμορφώσεως. Τὸ κελλίο ὑδρεύεται ἀπὸ τὸ κελλίο Γενεσίου τῆς Παναγίας, ἀπὸ κοινῆς μὲ τὰ κελλία τοῦ Χρυσοστόμου, τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τὸ ζωγραφίτικο τῶν Ἁγίων Πάντων· τὸ ἕνα μέρος θὰ παίρνει τὸ κελλίο τῶν Ἁγίων Πάντων ἀπὸ τὴ μάννα² καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα τρία μέρη, πὺν φθάνουν ἐνωμένα, τὸ ἕνα θὰ παίρνει τὸ κελλίο τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο θὰ τὰ μοιράζονται τὰ κελλία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τῆς Μεταμορφώσεως.

Ἐπιγράφει ὁ ἐπίτροπος Χιλανδαρίου προηγουμένος Σάββας (σλαβ.).

Ἄρχ.: Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος : αψ ςς^ψ Φευροναρίου : αἰ ἐλθὼν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱεράν κ(αὶ) βασιλικὴν μονὴν ...

1. Προφανῶς, γὰ τὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἐκλιπόντος στὸ τριπρόσωπο, θὰ καταβληθοῦν ἐκ νέου 200 γρόσια.

2. Πρβλ. Κατ. Καρακάλλου, ἀρ. 21.

244 Γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ἁγίου Παύλου γερο-Ἀνατολίου καὶ γερο-Γεδεῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση τῶν ἀγιοπαυλίτικων μετοχιῶν στὸν Πρόβλακα

10 Μαΐου 1796

(Κουτί 5/III, 1796: 87-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 153. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα διμεροῦς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου σημείωση (ἐλλ. καὶ σλαβ.)¹.

Οἱ πατέρες τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου συμφώνησαν μὲ τοὺς Χιλανδαρινοὺς νὰ τοὺς παραχωρήσουν τὸν τόπο τῶν μετοχιῶν τους στὸν Πρόβλακα, τόσο τὰ χωράφια ὅσο καὶ τὸν βοσκοτόπο (“κισλεάν”), γιὰ διάστημα ἕξι χρόνων. Εἰσέπραξαν ἀπὸ αὐτοὺς 300 γρόσια γιὰ τὰ ἕξι χρόνια μὲ τὸ τέλος τῆς διορίας ὁ τόπος θὰ περιέλθει, ὅπως καὶ πρὶν, στὴν κυριότητα τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου.

Ἐπιγράφουν οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Παύλου γερο-Ἀνατόλιος καὶ γερο-Γεδεῶν.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἐσφραγίστου ἡμῶν γράμματος δηλοποιούμεν ἡμεῖς | οἱ τῆς ἱεῶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου πατέρες, ...

1. Στη σημείωση (έλλ.) διευκρινίζεται ότι ο τόπος προοριζόταν για τὰ πρόβατα τοῦ μοναστηριοῦ· σὲ ἄλλη σημείωση (σλαβ.) ἀναγράφεται ὅτι [τὸ ποσὸ] ἐξοφλήθηκε.

245 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο

22 Μαΐου 1796

(Κουτὶ 5/III, 1796: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 205 X 140. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῆς 30ῆς Μαρτίου. Ὁ ἴδιος ἔστειλε ἀπὸ τὴν Πόλη δύο ἐπιστολές, τὴν πρώτη μὲ τὸν καλόγερο Σεραφεῖμ [Χιλανδαρινὸ] —ὁ ὅποιος τοῦ ἔδωσε 500 γρόσια— καὶ τὴ δεύτερη μὲ τὸν ἐπίτροπο [τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη] Σωφρόνιο [Φιλοθεῖτη¹]. Στὶς ἐπιστολές αὐτές ἀνέφερε τὸ χρέος τῶν Χιλανδαρινῶν, σύμφωνα μὲ ὅσα διαλαμβάνεται ὁ τεσκερὲς ποῦ ἐσωκλείει καὶ ἡ ὁμολογία ποῦ τοῦ ὀφείλουν. Τὸ χρέος [τῶν Χιλανδαρινῶν] στὴν Πόλη φθάνει τὰ 11.000 γρόσια· ἐπίσης, χρωστοῦν 200 γρόσια στὸν Ξάνθης [Ναθαναήλ] (τοὺς φετινοὺς [τόκους])² καὶ 160 γρόσια στὴν αὐταδέλφη τοῦ Νικομηδείας Σμαράγδα³.

Τὰ χρήματα πρέπει νὰ σταλοῦν ἀμέσως, καθὼς οἱ δανειστὲς πιέζουν φορτικὰ τὸν χατζη-Παναγιωτάκη μὲ τὴν ἐκπνοὴ τῶν καθορισμένων διοριῶν ὅπως ἔκανε καὶ ὁ σκευοφύλακας παλιότερα, ἔτσι καὶ τώρα [οἱ Χιλανδαρινοὶ] μποροῦν νὰ στείλουν τὸ ποσὸ στὸν Τζίτζη Νάνο [: Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου⁴] καὶ ἐκεῖνος, μὲ τὴ σειρὰ του, θὰ τοῦ τὸ στείλει. Πρέπει ἐπίσης νὰ καταβάλουν 1.300 γρόσια στὸν σκευοφύλακα τοῦ Βατοπεδίου Φιλόθεο, ἔναντι ὅσων χρημάτων τοῦ Βατοπεδίου ἔλαβε ὁ χατζη-Παναγιωτάκης ἀπὸ τοὺς ἐξάρχους στὸ Πάσι, ὥστε νὰ μὴν ἀγανακτήσουν σὲ βάρος του οἱ Βατοπεδινοί. Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης ὑπενθυμίζει στοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι δὲν ἦταν δυνατό νὰ βρεθεῖ στὴν Πόλη πόλιτζα καί, ἔτσι, ὅταν ἔτυχε νὰ τοῦ στείλουν αὐτὰ τὰ χρήματα [οἱ ἐξάρχοι], ὁ χατζη-Παναγιωτάκης τὰ διέθεσε σὲ ἀνάγκες [τοῦ Χιλανδαρίου]. Συνεπῶς, αὐτὰ τὰ χρήματα πρέπει νὰ πληρωθοῦν τὸ συντομότερο ὥστε νὰ ἰκανοποιηθοῦν οἱ Βατοπεδινοί. Μὲ τὴν πληρωμὴ [οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει νὰ πάρουν γράμμα τῶν Βατοπεδινῶν, τὸ ὁποῖο παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν⁵.

¹ Ὑπογράφει ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου.

² Ἀρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ὑγείας σας ἔλαβον γράμμα σας | γεγραμμένον Μαρτίου : 30 : ἐλυτήθην π(ατέ)ρες, ...

1. Βλ. άρ. 248.
2. Πρβλ. άρ. 236, 250, 255, 282, 316, 344 και 347.
3. Πρβλ. άρ. 250, 255, 267, 268 και 271.
4. Βλ. Άλέξανδρος Λαυρ., σ. 127.
5. Πρβλ. άρ. 250.

246 Έπιστολή του προηγούμενου Άνανία Βατοπεδινού στον προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινό

22 Μαΐου 1796

(Κουτί 5/III, 1796: 105-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 110. Το κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάκι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. – Στὸ verso τοῦ α΄ φύλλου καὶ τὸ β΄ φύλλο πρόχειρα κατὰστιχα βοσκοημάτων¹.

Ὁ προηγούμενος Άνανίας Βατοπεδινὸς ἔλαβε τὸ ραβάζι (“ἀραβάσι”) τοῦ προηγούμενου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ καὶ τὸν πληροφοροεῖ ὅτι [οἱ Βατοπεδινοὶ] εἰσέπραξαν ἀπὸ τοὺς τζοπάνηδες γὰ τὸ γιουμπρούκι τέσσερα ἄσπρα καὶ γὰ τὰ μετρητῆκια ἕναν παρὰ τὸ κεφάλι. Γιὰ τὰ κατσίκια εἰσέπραξαν ἕναν παρὰ τὸ κεφάλι. Αὐτὲς τὶς τιμὲς οἱ ἴδιοι τὶς πέτυχαν μὲ πολὺ κόπο· ὁ Γεράσιμος ἄς καθορίσει [γὰ λογαριασμό του] τὶς τιμὲς ὅσο τὸ δυνατό ὑψηλότερες.

Ἐπογράφει ὁ Άνανίας προηγούμενος Βατοπεδινός.

Ἄρχ.: ... Το ἀραβάσι της ἔλαβα καὶ τὰ γραφόμενα ἐκατάλαβα ...

1. Χέρι ἱερομονάχου Γερασίμου. Τὰ κατὰστιχα φέρουν ἡμερομηνίες προγενέστερες τῆς ἐπιστολῆς καὶ καταγράφουν τὰ κοπάδια ὡς ἔξης:

Στὸ 1^ο:

1796^ο Μαΐου 21^η |)) Κατὰστιχον διὰ ταῖς γήδαις τοῦ μοναστηρίου: πόσαις ὑπάρχουσι μικραῖς | καὶ μεγάλας:

-)) 742: γήδαις μανάριαις καὶ γαλαρίαις
-)) 742: κατζίαια μικρὰ
-)) 136: γήδαις σχολάδαις γαλαρίαις
-)) 81: γήδια ψιμάδαις
-)) 81: κατζίαια μικρὰ
-)) 37: γήδαις στείραις

1.819

Ταριά [1. τραϊά] καὶ στείρα τοῦ μοναστηρίου

873:	τραϊά
<u>685:</u>	στείραις
1.558	
1.819	[γίδες, κατσίκια]
<u>1.558</u>	[τραγιά, στείρα]
3.377	[ΣΥΝΟΛΟ]

Στὸ 2^ο:

1796^ο Μαΐου 21^η |)) Καταστηχον διὰ ταῖς γή-
δαις καὶ | τραῖά τῶν τζοπάνων πόσα εὐ-
ρίσκουσι εἰς τὸ κοπάδι τοῦ μοιναστηρίου

) 27: γήδαις μαναρίαις
τοῦ Ἀποστόλου
με κατζί(κια) 27

6: γήδαις στείραις
τοῦ Ἀποστόλου

) 20: γήδαις μαναρίαις
τοῦ κεχάια
με κατζίκια 20

1: γήδα στήρα πάλιν
τοῦ κεχάια

) 27 γήδαις μανάριαις
τοῦ Δημήτρη
Χούρου
με κατζί(κια) 27

19 γήδαις σχολάδιαις
τοῦ Δημήτρη

) 83: γήδαις νανάριαις
[l. μανάριαις]
τοῦ Βασιλικοῦ
με κατζί(κια) 87

16: γήδαις σχολάδιαις
τοῦ Βασιλικοῦ

) 58: γήδαις μανάριαις
τοῦ Θεοδόρου
μὲ κατζί(κια) 58

28: γήδαις σχολάδιαις
του Θεοδόρου

) 08: γήδαις μανάριαις
τοῦ Δημήτρη Πουρδούχ
| με κατζίκια 8

04: γήδαις σχολάδιαις
τοῦ Δημήτρη

) 04: γήδαις μαναρίαις
τοῦ Νικόλα
μὲ κατζί(κια) 4

) 06: γήδαις ψμιάδιαις
τοῦ κεχάια
με κατζί(κια) 6

) 06: γήδαις ψμιάδιαις

τοῦ Θεοδόρου

| με κατζίκια 6

) 06: γήδαις τοῦ
Δημήτρη Χούρου
με κατζίκια 6

) 08: γήδαις ψμιάδιαις
τοῦ Βασιλικοῦ
με κατζί(κια) :8:

) 02: γήδαις ψμιάδιαις
τοῦ Δημήτρη
Πουρδούχ 2

) 05: γήδαις ψμιάδιαις
τοῦ Ἀποστόλου
μὲ κατζίκια 5

[334] [264]

Στὸ 2^ο:

Τραῖά καὶ στεῖρα τῶν τζοπάνων

)) 147: τραῖά τοῦ Χριστοδοῦλου

031: τραῖά τοῦ κεχάια

035: τραῖα τοῦ Θεοδόρου

011: τραῖά τοῦ Δημήτρη

009: τραῖά τοῦ Βασιλικοῦ

025: τραῖά τοῦ Παναγιώτου

258 [τραγιά]

Γήδαις στείραις

)) 100: τοῦ Θεοδору

065 τοῦ Βασιλικοῦ

057: τοῦ Δημήτρη

015: τοῦ κεχάια

025 τοῦ Ἀποστόλι

031 τοῦ Δημήτρη Πουρδούχ

004 τοῦ Παναγιώτου

297 [γίδες στεῖρες]

258 [τραγιά]

297 [στεῖρα]

555 [ΣΥΝΟΛΟ]

* “γίδαις γαλάριαις”: ποὺ γέννησαν- “- μανάρι-
αις”: σιτευτές- “- σχολάδιαις”: ποὺ ἐσφαξαν τὰ
ἐρίφιτά τους- “- ψμιάδιαις”: ὄψιμες.

Προκύπτει ότι στο μοναστήρι ἀνήκουν 1.819 γίδες και κατοίκια, καθώς και 1.558 τραγιά και στείρα, συνολικά 3.377 κεφάλια· στους τζοπάνους ἀνήκουν 334 γίδες, 555 τραγιά και στείρα, καθώς και 264 κατοίκια, συνολικά 1.153 κεφάλια. Τὸ κοπάδι ἀριθμῆι, συνολικά, 4.530 κεφάλια.

247 Πατριαρχική ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμου Γ' τοῦς Χιλανδαρινούς

7 Ἰουνίου 1796

(Κουτί 5/III, 1796: 131-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ὀξειδώσεις τοῦ μελανιοῦ στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παρὰληπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Πρὶν ἀπὸ ἕναν καὶ πλέον χρόνο στάλθηκε ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Γάνου καὶ Χώρας στὸ Χιλανδάρει ἕνας ἱερομόναχος, ὁ [πρῶν Γάνου καὶ Χώρας!] Καλλίνικος, ὡς ὑπερόριος καὶ ἐξόριστος. Ὁ Καλλίνικος, ἄνθρωπος φαῦλος καὶ μοχθηρός, στάλθηκε ἐκεῖ μὲ βασιλικὸ ὄρισμὸ καὶ μὲ πατριαρχικὸ γιασακτζή. Ὁ πατριάρχης μάλιστα εἶχε τότε γράψει τοῦς Χιλανδαρινούς νὰ ἐπιτηροῦν μὲ προσοχὴ τὸν Καλλίνικο Γανοχωρίτη καὶ νὰ τὸν κρατήσουν ἐγκλειστο, ὥστε νὰ ἀποκλεισθεῖ κάθε πιθανότητα ἀπόδρασης ποῦ θὰ τοῦ ἔδινε τὴν εὐκαιρία “νὰ μετέλθῃ κανένα ἄλλο ἐναντίον κίνημα”· ἐπιπλέον, ὀρίσθηκε —καὶ ἀπεστάλη— ἐτήσιο ποσὸ γιὰ τὴ ζωοτροφία του.

Μολαταῦτα, ἡ ἀπροσεξία τῶν Χιλανδαρινῶν ἐπέτρεψε στὸν κρατούμενο νὰ ἀποδράσῃ καὶ νὰ περιπλανιέται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ “κατεργαζόμενος τὰ χεῖρονα”. Οἱ Χιλανδαρινοὶ οὔτε ἐπιχείρησαν νὰ τὸν συλλάβουν ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐνημέρωσαν τὴν Ἐκκλησία, γεγονός ποῦ προκάλεσε ἔντονη τὴν ὀργὴ τοῦ πατριάρχη. Θὰ ἔπρεπε, συνεπῶς, νὰ ἔχουν τιμωρηθεῖ γιὰ τὴν ἀνοησία καὶ τὴν ἀμερμηνησία τους· ἐὰν μάλιστα ἡ Ἵψηλὴ Πόρτα εἶχε ἀναζητήσει τὸν κρατούμενο καὶ αὐτὸς δὲν βρισκόταν, τότε τὸ μοναστήρι θὰ δοκίμαζε τὰ πάνδεινα. Πάντως, ὁ “ἐπάρατος” συνελήφθη καὶ πάλι.

Ὁ πατριάρχης προστάζει μὲ αὐστηρότητα τοῦς Χιλανδαρινούς νὰ παραδώσουν στὸν γραμματοκομιστὴ τὸν βασιλικὸ ὄρισμὸ τῆς ἐξορίας τοῦ Καλλίνικου· κατόπιν, ὁ γραμματοκομιστὴς θὰ μεταφέρει τὸν ὄρισμὸ στὸν πατριάρχη καὶ αὐτὸς θὰ στείλῃ μὲ μουμπασίρη τὸν κρατούμενο πίσω στὸ Χιλανδάρει. Οἱ πατέρες πρέπει νὰ τὸν περιορίσουν στὸν πύργο (“κουλάν”) καὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν ὥστε νὰ μὴ διαφύγῃ ἐκ νέου. Ἐὰν συμβεῖ κάτι τέτοιο, ὁ πατριάρχης προειδοποιεῖ ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ θὰ εἶναι ἀσυγχώρητοι καὶ θὰ τιμωρηθοῦν βαρῦ-

τατα “καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐξωτερικῶς”. Σημειώνει ἐπίσης ὅτι, ἐὰν τὸ ἐτήσιο ποσὸ γιὰ τὴ ζωοτροφία τοῦ Καλλινίκου δὲν ἐπαρκεῖ, τότε αὐτὸ θὰ αὐξηθεῖ κατὰ τὴν ἐπιθυμία τους. Τέλος, ὑπενθυμίζει ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὶς ἐντολὲς τῆς Ἐκκλησίας σχετικὰ μὲ τοὺς ὑπερορίους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ βασιλικὴ ἐπιταγὴ νὰ παραμένουν οἱ ἐξόριστοὶ σὲ περιορισμὸ κάθε παραβάση ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἐπιφορτισμένων μὲ τὸν ἀσφαλῆ περιορισμὸ τῶν ἐξοριστῶν, ἐπισύρει βαρύτερες ποινές².

¹ Ὑπογράφει ὁ πατριάρχης [Γεράσιμος].

Ἀρχ.: ... Πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα χρόνον ἀπεστάλη ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Γάνου ἰ καὶ Χώρας ὑπερόριος καὶ ἐξόριστος ...

1. Βλ. Δελιάνης, σ. 14 (κῶδ. Γ, 10).

2. Πρβλ. ἀρ. 264 καὶ 338.

248 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων Νικηφόρου Ἰβηρίτη καὶ Σωφρονίου Φιλοθεΐτη στοὺς προεστώτες καὶ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους

14 Ἰουνίου 1796

(Κοιτὶ 5/Π, 1796: 17-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρυνές, Ἁγιὸν Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς.

Οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους Νικηφόρος Ἰβηρίτης καὶ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης γνωστοποιοῦν, ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ὅτι ὁ τζελεπῆς χατζη-Παναγιωτάκης Σαχατζιόγλους [: Σαατζόγλου] τοὺς ἔδωσε 700 γρόσια τῆς μονῆς Χιλανδαρίου καὶ αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους τοῦ ἔδωσαν μία πόλιτζα, ὥστε οἱ Χιλανδαρινοὶ προεστώτες νὰ εἰσπράξουν τὸ ποσὸ στὸ Ἁγιὸν Ὅρος ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος. Ὅταν ἐμφανισθεῖ ἡ πόλιτζα, λοιπόν, θὰ πρέπει νὰ καταβληθοῦν τὰ 700 γρόσια, μέσα σὲ ἕνδεκα μέρες· τότε ἡ πόλιτζα, ὅπως συνήθως, θὰ ἐπιστραφεῖ ἐξοφλημένη¹.

¹ Ὑπογράφουν ὁ Νικηφόρος Ἰβηρίτης, ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καὶ ὁ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἀρχ.: ... † Μ(ε)τ(ά) δὲ τὴν ἔρρευαν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγιεί(ας) ὑμῶν δηλοποιοῦμεν τῇ ὑμέτερα παλνοσιώτητι ὅτι ὁ εὐγενέστατος ...

1. Πρβλ. ἀρ. 250.

249 Γράμμα τοῦ Μυτιλήνης Ἱερεμίας

18 Ἰουνίου 1796

(Κουτί 5/III, 1793: 51-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 180 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία.

Ὁ Μυτιλήνης Ἱερεμίας ἐνημερώνει τοὺς ἱερομονάχους τῶν ἐκκλησιῶν στὰ χωρία τῆς μητροπόλεως του, τοὺς γέροντες, τοὺς ἐπιτρόπους τῶν παγκαριῶν καὶ ὄλους τοὺς χριστιανούς ὅτι παραχώρησε ἐκ νέου ἄδεια στὸν προηγούμενο παπα-Ἀμβρόσιο Χιλανδαρινὸ νὰ περιέχεται τῇ μητρόπολι κατὰ τῇ διάρκεια τοῦ “ταξιδίου” του, γιὰ ἕναν ὀλόκληρο χρόνο. Δόθηκε ἐπίσης ἡ ἄδεια νὰ φορᾶ πετραχίλι καὶ νὰ τελεῖ ἁγιασμούς, ἀφοῦ προηγουμένως ἐνημερώνει —ὅπως συνήθως— τοὺς κατὰ τόπους προϊσταμένους. Ὁ Ἱερεμίας παροτρύνει τοὺς παραληπτές νὰ βοηθήσουν μὲ τὴ συνδρομὴ τους τὸν παπα-Ἀμβρόσιο¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἡ ἄδεια τοῦ “περιέρχεσθαι ἀκωλύτως” παραχωρήθηκε καὶ στὴ συνοδεία τοῦ παπα-Ἀμβροσίου.

Ὑπογράφει ὁ Μυτιλήνης Ἱερεμίας.

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐκάστου τῶν χωρίων τῆς καθ' ἡμᾶς μητροπόλεως χρήσιμοι γέροντες ...

1. Πρβλ. ἀρ. 202, 214 καὶ 253.

250 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

20 Ἰουνίου 1796

(Κουτί 6/III, 1797: 29-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 237 x 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Ἁγιὸν Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου ἔγραψε καὶ παλιότερα [στοὺς Χιλανδαρινούς] μέσω τοῦ Φιλοθέτη [Σωφρονίου] ὅτι “τρᾶβηξε” μία πόλιτζα γιὰ νὰ καταβάλουν στὸν σκευοφύλακα τοῦ Βατοπεδίου [Φιλόθεο] 1.300 γρόσια, καθὼς [οἱ ἴδιοι οἱ Χιλανδαρινοὶ] τοῦ εἶχαν ζητήσει νὰ ἀποπληρώσει τοὺς τόκους [τῶν δανείων τους].

Παράλληλα, προχθὲς ἔφθασε ὁ ἐπίτροπος [τοῦ Ἁγίου Ὅρους στὴν Κωνσταντινούπολι] Νικηφόρος Ἰβηρίτης καὶ ἔδωσε στὸν χατζη-Παναγιωτάκη τὸ

γραμμά [των Χιλανδαρινῶν] καὶ 700 γρόσια· αὐτὰ τὰ χρήματα ὁ χατζη-Παναγιωτάκης μὲ τὴ σειρά του παρέδωσε στοὺς ἐπιτρόπους τῆς Κοινότητος γιὰ νὰ τὰ εἰσπράξουν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἀπὸ τοὺς ναζιρηδες [στὸ Ἅγιον Ὄρος]. Στὴν ἐπιστολὴ ἐσωκλείει τὴ σχετικὴ πόλιτζα· ἡ ἐξόφληση θὰ γίνεῖ μετὰ τὴν παρέλευση διορίας ἔνδεκα ἡμερῶν¹.

Τέλος, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ πληρώσουν τὸν Αὐγουστο τοὺς τόκους [τοῦ ἔτους] στὸν Ἅγιο Ξάνθης [Ναθαναήλ], ὕψους 200 γροσιῶν², καὶ στὴ Σμαράγδα, αὐταδέλφη τοῦ πρώην Νικομηδείας, 160 γρόσια³, συνολικὰ 360 γρόσια. Στὴν καθορισμένη διορία ὁ χατζη-Παναγιωτάκης θὰ φροντίσει νὰ “τραβήξει” μία πόλιτζα. Σχετικὰ μὲ αὐτὲς τὶς ὑποθέσεις ἀναμένει ἀπάντηση.

Ἐπογράφει ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου.

Ἄρχ.: Ἣ Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγιείας ὑμῶν δηλοποιῶ, ὅτι κ(αι) προτοῦ σᾶς ἴεῖχα γράψαι μὲ τὸν Φιλοθεῖτη, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 248.

2. Πρβλ. ἀρ. 236, 245, 255, 282, 316, 344 καὶ 347.

3. Πρβλ. ἀρ. 245, 255, 267, 268 καὶ 271.

251 Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου στὸν ἱερομόναχο παπα-Σεραφεῖμ

21 Ἰουλίου 1796

(Κουτὶ 5/Π, 1796: 119-22) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, σχισμένο τὸ ἄνω ἀριστερὸ μέρος τοῦ α' φύλλου. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βλαχία, Μπία Δεαράμα) τῆς ἐπιστολῆς.

Ἐχει ἤδη συμπληρωθεῖ ἕνας χρόνος παραμονῆς στὴν Μπάγια Ντεαράμα καὶ ὁ ἱερομόναχος παπα-Σεραφεῖμ δὲν ἔχει μεριμνήσει γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ἐμβατικίου στὸ Χιλανδάρη· ἀντίθετα, ἀρκεῖται νὰ στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του σὲ διάφορα πρόσωπα¹. Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακάριος καλεῖ τὸν παπα-Σεραφεῖμ νὰ ἀποστείλει τὸ ταχύτερο μὲ κάποιο ἔμπιστο πρόσωπο 300 γρόσια — ἔχει ἤδη δώσει 200 γρόσια — στὸν χατζη-Θωμᾶ, ἕναν ἀπὸ τοὺς κτήτορες τῆς μονῆς, στὸ Σιστόβι.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἐργαστήριο, τὸ ὁποῖο ἴδρυσε ὁ προηγούμενος Γεράσιμος, αὐτὸ ὁ παπα-Σεραφεῖμ πρέπει νὰ τὸ ἀφήσει στὴν κατοχὴ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Γερασίμου, ὅπως προβλέπει ἡ συμφωνία πού συνήσαν ὁ Γεράσιμος μὲ τὸν παπα-Σεραφεῖμ. Μολοντί, σύμφωνα μὲ πληροφορίες τοῦ Γερασίμου, ὁ παπα-

Σεραφεΐμ θεωρεῖ τὸν ἀδελφό του ἀνεπιθύμητο, αὐτὸς —ἐφόσον καταβάλλει τακτικά τὸ ἐνοίκιο (“καρὰν”)— πρέπει νὰ μένει ἀνενόχλητος².

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου): Ὁ παπα-Σεραφεΐμ εἶχε ὑποσχεθεῖ νὰ ἐκδίδει [κάθε χρόνο] μία πόλιτζα στὴν Πόλη γιὰ τὸ ἐτήσιο ἐμβα-
 τίκιο τῶν 500 γροσιῶν· δὲν ὑπῆρξε, ὁμως, σχετικὴ εἶδηση μέχρι τώρα.

Ἵπογράφει ὁ ἐπίτροπος τῆς μονῆς τοῦ Χιλανταρίου Μακάριος προηγου-
 μενος.

Ἄρχ.: † Δεόμενοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ὅπως διὰ πρεσβειῶν τῆς παναρχάντου αὐτοῦ μητρὸς
 | κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου. ἦν περιέπη καὶ διαφυλάττη ...

1. Πρβλ. ἀρ. 229.

2. Χεῖρι προηγουμένου ἱερομονάχου Γερασίμου στὸ κείμενο, τὸ ὑστερόγραφο καὶ τὴν ὑπογραφή.

252 Γράμμα συμμαρτυρίας τοῦ ἱερομονάχου Βασιλείου γιὰ τὸν μοναχὸ Ἰωσήφ

20 Αὐγούστου 1796

(Κουτι 5/III, 1796: 23-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 218 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι
 μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ὁ ἱερομόναχος Βασιλεῖος μαρτυρεῖ ὅτι ἐξέτασε καὶ ἐξομολόγησε μπροστὰ
 στὶς ἱερὲς εἰκόνες τὸν μοναχὸ Ἰωσήφ, “κατὰ πνεῦμα” γιὸ του, ὁ ὁποῖος πρόκει-
 ται νὰ χειροτονηθεῖ, καὶ τὸν βρῆκε στοὺς λογισμοὺς καὶ τὶς πράξεις του ἐλεύ-
 θερο ἀπὸ κάθε πλημμέλημα ποὺ κωλύει τὴν ἱερωσύνη. Ἔτσι, μὲ τὸ παρὸν κρι-
 νει “ἀφιλοπροσώπως” τὸν Ἰωσήφ ἄξιο τῆς ἱερωσύνης.

Ἵπογράφει ὁ Βασιλεῖος ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Τὸ θεῖον κ(αι) ἱερὸν ὑπόρρηγμα τῆς ἱερωσύνης, ἐπειδὴ εἶναι | ὁ ὑπέρτατος βαθ-
 μὸς τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ...

253 Ἐπιστολὴ τοῦ Παναγιώτη Σκάπαδη στὸν σκευοφύλακα καὶ τοὺς προε- στώτες τοῦ Χιλανδαρίου

12 Ὀκτωβρίου 1796

(Κουτι 5/III, 1796: 1-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 280 X 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ
 ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ ἀ' καὶ τὸ recto τοῦ
 β' φύλλου πρόχειρες σημειώσεις (σλαβ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτες

καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Τὸ δίφυλλο ἔχει διπλωθεῖ ἀνάστροφα (195 X 140) καὶ τὸ verso τοῦ β' φύλλου χρησιμοποιήθηκε γιὰ ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Δοσιθέου Χιλανδαρινοῦ (σλαβ.)¹.

Ὁ Παναγιώτης Σκάπαδης [ἀπὸ τῆ Μυτιλήνης] γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ Χιλανδαρινὸς “ταξιδιώτης” Ἀμβροσίος φονεύθηκε ἀπὸ Ἄγαρηνοὺς κακοποιοὺς τὴν 8η Ὀκτωβρίου, ἐνῶ κατευθυνόταν στὴν Καλλονή². Οἱ δολοφόνοι τὸν λήστεψαν καὶ ἀφαίρεσαν τὰ ἅγια λείψανα ποῦ μετέφερε³. [Οἱ Χιλανδαρινοί] μποροῦν νὰ στείλουν κάποιον ἄνθρωπὸ τους νὰ παραλάβει τὰ ἐναπομείναντα πράγματα καὶ χρήματα τοῦ Ἀμβροσίου.

Σὲ ὑστερόγραφα:

(α) Ὁ ἄνθρωπος [τῶν Χιλανδαρινῶν] πρέπει νὰ σταλεῖ “πρὸ ἡμερόθεν”.

(β) (μὲ ἄλλο χέρι) Ὁ [γράφων] χατζη-Ἀναστάσιος συνόδεψε [τὸν Παναγιώτη] στὸν δεσπότη καὶ τὸν ἐπίτροπο, καὶ παρακάλεσε θερμὰ τὸν δεσπότη νὰ συνδράμει στὴν ἀνέυρεση τῶν ἁγίων λειψάνων. Εἶναι σκόπιμο [οἱ Χιλανδαρινοί] νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν πατριάρχη νὰ γράψει τὸ συντομότερο δυνατὸ στὸν Ἄγιο Μυτιλήνης, καὶ τότε ἴσως νὰ ὑπάρξει κάποιον θετικὸ ἀποτέλεσμα.

Ἐργογράφει ὁ Παναγιώτης Σκάπαδης.

Ἀρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων ὅπως διὰ τῶν ἀκοιμήτων πρεσβειῶν τῆς κυρίας Θεοτόκου διαφυλάττει ἡμᾶς ...

1. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται στὸν προηγούμενον ἱερομόναχο Μακάριο καὶ γνωστοποιεῖ τὴν ἀφίξη τοῦ ἱερομονάχου Δοσιθέου Χιλανδαρινοῦ στὴ Μυτιλήνη. Ἐκεῖ ὁ ἐπίτροπος τὸν ἐνημέρωσε ὅτι ὁ Ἀμβροσίος πέθανε πρὶν ἀπὸ δύο ἑβδομάδες. Ὁ Δοσιθεος, καθὼς καὶ ὁ ἐπίτροπος Θεόδωρος, ἀποφάσισαν νὰ παραμείνουν στὴ Μυτιλήνη καὶ ζητοῦν τὴν ἀποστολὴ ἐνσφραγίστων γραμμάτων [τοῦ μοναστηριοῦ] γιὰ νὰ παραλάβουν τὰ χρήματα, τὸν σταυρὸ καὶ τὸ πετραχίλι τοῦ Ἀμβροσίου.

2. Πρβλ. ἀρ. 214 καὶ 249.

3. Πρβλ. ἀρ. 202.

254 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννου Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς

12 Ὀκτωβρίου 1796

(Κουτί 5/ΠΙ, 1796: 115-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 313 X 220. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὄρθογραφία, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου γράφει ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὅτι τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Πρόχορος [Χιλανδαρινός], ἄπορος καὶ ἀόμματος, καὶ διηγῆθη-

κε τῆ μεγάλης συμφυρᾶ πού τὸν βρῆκε μέσα στὸ Χιλανδάρει, ὅταν κλέφτες τοῦ ἀφαίρεσαν τὰ χρήματα καὶ τὰ ἄλλα [πράγματα] μὲ τὰ ὁποῖα ἤλιπε γιὰ λίγο καιρὸ νὰ παρηγορηθεῖ ἀπὸ τὴ δυστυχία του. Ταυτόχρονα, ὁ Πρόχορος ζητοῦσε νὰ ἐμφανισθεῖ στὸν “ἡγεμόνα” καὶ νὰ ἀπαιτήσει τὴν τιμωρία ὅσων ὑποπτευόταν. Ὁ Ἰωάννης λυπήθηκε πολὺ γιὰ τὴν ἀτυχία του καὶ ἔκρινε δίκαιο τὸ αἴτημά του, καθὼς ἀναπόφευκτα ἡ θλίψη ὀδηγοῦσε τὸν Πρόχορο στὴν παραφροσύνη. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ Ἰωάννης σκέφθηκε τὸν ἐξευτελισμὸ τοῦ μοναστηριοῦ πού ἐπρόκειτο νὰ ἀκολουθήσει καὶ προσπάθησε μὲ πρᾶσιμία νὰ μεταπέσει τὸν Πρόχορο ὑποσχέθηκε, μάλιστα, ὅτι θὰ γράψει στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ θὰ ζητήσει νὰ μὴ τὸν στερήσουν τῆς μοναστηριακῆς “ἐπισκέψεως”.

Παράλληλα, ἔτυχε στὴ Θεσσαλονίκη ἕνας γιατρός πού θεράπευσε τὰ μάτια τοῦ Προχόρου μὲ συμφωνία ἀμοιβῆς 100 γροσίων. Ἐπειδὴ ὁ Πρόχορος δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ βρεῖ αὐτὸ τὸ ποσό, τοῦ τὸ δάνεισε ὁ Ἰωάννης.

Μὲ τὴν παρούσα ὁ Ἰωάννης παρακαλεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν Πρόχορο ὡς συναδελφὸ τους, ἐνθυμούμενοι τίς τόσες ἐκδουλεύσεις πού —παρὰ τὴν ἀδυναμία του— τοὺς ἔχει προσφέρει: ἐξἄλλου, ἀκόμη καὶ ἐὰν ὁ Πρόχορος ἦταν ἀνίκανος νὰ ἐργασθεῖ, τὸ μοναστήρι ὀφείλει νὰ τὸν στεγάσει ὡς μέλος του. Ἐπιπλέον, ὁ Ἰωάννης ζητᾶ ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ καταβάλλουν στοὺς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τὰ 100 γρόσια πού δάνεισε στὸν Πρόχορο, ὅπως τοὺς ἔγραψε σχετικὰ. Οἱ Χιλανδαρινοί, ἔτσι ἢ ἄλλιως, πρέπει νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἔκβαση τῆς ὑπόθεσης: ἐὰν ὁ Πρόχορος ἐφθανε στὸν “ἡγεμόνα”, δὲν θὰ ἀρκοῦσαν οὔτε 500 γρόσια. Τέλος, γιὰ τὸ χατίρι τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰωάννη, ζητᾶ νὰ ἀξιωθεῖ ὁ Πρόχορος “τὴν ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν καὶ παρηγορίαν καὶ κυβένησιν”.

Ἐπιγράφει ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὰς ταπεινάς μου προσκνήσεις, κ(αί) ἔρουναν τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας σας, | σᾶς δηλοποιῶ, ὅτι πρὸ ἡμερῶν ...

255 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

20 Ὀκτωβρίου 1796

(Κουτὶ 6/III, 1797: 27-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προορισμός (: “Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνὴ σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

“Όπως ἔγραψε καὶ παλιότερα, ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου ἐπρόκειτο νὰ “τραβήξει” μία πόλιτζα γιὰ τοὺς τόκους τῶν χρεῶν τοῦ Χιλανδαρίου. Ἔτσι, σήμερα ἐξέδωσε στὴν Κωνσταντινούπολη μία πόλιτζα γιὰ νὰ πληρώσουν μὲ τὴν ἐμφάνισή της οἱ Χιλανδαρινοὶ στὸν ἀρχιμανδριτὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου 290 γρόσια. Οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει ἐπίσης νὰ καταβάλουν στοὺς προεστῶτες τῆς μονῆς Βατοπεδίου 70 γρόσια. Συνολικά, πρέπει νὰ καταβάλουν 360 γρόσια.

Ἄπὸ τὸ ποσὸ τῶν 360 γροσίων ὁ χατζη-Παναγιωτάκης πλήρωσε στὸν Ἅγιο Ἐάνθης Ναθαναήλ, γιὰ τοὺς τόκους τοῦ δανείου του, 200 γρόσια¹ καὶ στὴν κοκόνια Σμαράγδα, αὐταδέλφη τοῦ πρώην Νικομηδείας, 160 γρόσια².

Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης δὲν ἐξέδωσε χωριστὴ πόλιτζα γιὰ τὰ 70 γρόσια τῶν Βατοπεδινῶν, ὄντας βέβαιος ὅτι οἱ Χιλανδαρινοὶ θὰ τὰ καταβάλουν μόλις τοὺς ζητηθεῖ. Σχετικὰ ἀναμένει τὴν ἀπάντησή τους.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἔγραψαν στὸν χατζη-Παναγιωτάκη, ὅταν περάσει κάποιος “ταξιδιώτης” τους, νὰ πάρει χρήματα γιὰ τὰ κεφάλαια τῶν χρεῶν τους καὶ νὰ τοῦ δώσει τὴ σχετικὴ πόλιτζα· μέχρι τώρα δὲν ἐμφανίσθηκε κάποιος “ταξιδιώτης”. Ἡ κοκόνια Σμαράγδα ζητᾶ ὁμως ἐπιτακτικὰ τὸ κεφάλαιο 2.000 γροσίων καί, συνελπῶς, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ στείλουν τὸ ποσὸ³.

Ἐπογράφει ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζόγλου.

Ἄρχ.: ... † Μ(ε)τ(ά) τὴν εὐλαβητικὴν μου προσκύνησιν καὶ ἔρουναν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγείας, δηλοποιῶ ὑμῖν ...

1. Πρβλ. ἀρ. 236, 245, 250, 282, 316, 344 καὶ 347.

2. Πρβλ. ἀρ. 245, 250 καὶ 267.

3. Πρβλ. ἀρ. 268 καὶ 271.

256 Γράμμα τοῦ Νικόλα, γιοῦ τοῦ Θεδώρου, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Πώργη γιὰ τὴν κληρονομιά τοῦ θείου τους Μήλιου

15 Ἀπριλίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 150. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Νικόλας, γιὸς τοῦ Θεδώρου, ἀπὸ τὸ χωριὸ Μυριόφυτο (“Μυργόφτο”), καὶ ὁ ἀδελφός του Πώργης κληρονόμησαν τὸν θεῖο τους, τὸν μακαρίτη “καλόγηρο” Μήλιο ποὺ πέθανε στὸ Χιλανδάρι. Μὲ τὸ παρὸν βεβαιώνουν ὅτι παρῆ-

λαβαν τὴν περιουσία του, “εἴτε ἀπὸ ἄσπρα εἴτε ἀπὸ μελίσσια”, καὶ παρα-
τοῦνται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀξίωση σὲ βάρος τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τῶν πατέρων.

“Υπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὡς μάρτυρες, ὁ Παννακὸς Στεργίου
ἀπὸ Νιγρίτα κοτζιαμπάσης, ὁ Παννακὸς τοῦ μακαριτοῦ παπα-Βασίλη καὶ ὁ
(...) (;), γραφέας τοῦ ἐγγράφου.

Ἄρχ.: Ἢ Μὴ το παρόν φάνηρόνο. κ(αι) ομολόγο. ειγο. ο Νήκολας | του Θεόδωρό ...

257 Ἄφιερωτικὸ τοῦ Παννακοῦ Στεργίου ἀπὸ τὴ Νιγρίτα

16 Μαΐου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 83-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β'
φύλλου σημείωση.

Ὁ Παννακὸς Στεργίου, κοτζιαμπάσης ἀπὸ τὴ Νιγρίτα, ἀξιώθηκε νὰ ἔλθει
στὸ Χιλανδάρει καὶ νὰ προσκυνήσει τὴν Παναγία Τριχερούσα¹. Στὸ μοναστήρι
αὐτόβουλα ἀφιέρωσε δύο ἐργαστήρια, ἓνα πεταλωτήριο (“ναλμπάντικο”) καὶ
ἓνα σαγματοποιεῖο (“σεμερτζίτικο”). Τὰ ἐργαστήρια βρίσκονται στὴ Νιγρίτα,
στὸ “μεσοχώριον”· δεξιὰ γειτνιάζουν μὲ τὴ στράτα, ἀριστερὰ μὲ τὴν πλατεία
(“μεγδάνι”), μπροστὰ μὲ τὰ “σιλουνάρια” καὶ πίσω μὲ τὸ σπίτι τοῦ μακαρίτη
Χριστάκη Μπίτη. Ἡ ἀφιέρωση ἔγινε “διὰ μνημόσυνον αἰώνιον”, γιὰ νὰ ἐγγρα-
φοῦν στὴν παρρησία τοῦ μοναστηριοῦ τὰ ὀνόματα τῶν προπατόρων καὶ [τῆς
οἰκογένειας] τοῦ Παννακοῦ. Μὲ τὸ παρὸν βεβαιώνεται ἡ αὐτόβουλη ἀφιέρωση
καὶ ἀποτρέπονται οἱ συγγενεῖς καὶ τὰ παιδιά τοῦ Παννακοῦ ἀπὸ κάθε ἀξίωση
σὲ βάρος τοῦ Χιλανδαρίου².

“Υπογράφει ὁ Παννακὸς Στεργίου ἀπὸ Νιγρίτα κοτζιαμπάσης (ἀποτύπω-
μα δακτύλου).

Ἄρχ.: Ἢ Μὲ τὸ παρόν μου ἀφιερωτικὸν δηλωποῶ ἐγὼ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμένος ἐπει-
δὴς μου καταξίωσεν ἡ Παναγία Τριχερούσα ...

1. Ὁ Παννακὸς Στεργίου παρευρέθηκε αὐθημερόν ὡς μάρτυρας στὴν ὑπογραφή τοῦ γράμματος
τοῦ Νικόλα καὶ τοῦ Πώργη, ἀρ. 256.

2. Χέρι προηγουμένου ἱερομονάχου Γερασίμου στὸ κείμενο.

258 Ἐπιστολή τοῦ ἐπίτροπου τῶν Ρωσῶν Διονυσίου καὶ τοῦ παπα-Νεκταρίου

19 Μαΐου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 63-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 75. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες.

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος ἔλαβαν τὸ ραβασίο [τῶν Χιλανδαρινῶν] καὶ μὲ τὴν παρούσα ἀπαντοῦν στὸ αἴτημά τους. Στέρχουν στὸ αἴτημα, θέτουν ὅμως ὄρο ἢ μεταφορὰ νὰ γίνεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους [τῶν Χιλανδαρινῶν] μὲ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἀδυνατοῦν νὰ ικανοποιήσουν τὸ αἴτημα, καθὼς ἔχουν ἤδη δοκιμάσει τὴν πονηρία τῶν ἀγωγιατῶν καὶ τῶν κελιωτῶν.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος.

Ἄρχ.: ... *Τὸ ραβασίόν σας ἐλάβομεν | κ(αι) εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῶ. ὅθεν | ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀδελφικὴν σας | αἴτησιν, ...*

259 Ἐπιστολή τοῦ ἱεροδιακόνου Προκοπίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

20 Μαΐου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 61-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παρωλήτης τῆς ἐπιστολῆς.

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος ἔλαβαν τὸ ραβασίο [τῶν Χιλανδαρινῶν] καὶ μὲ τὴν παρούσα ἀπαντοῦν στὸ αἴτημά τους. Στέρχουν στὸ αἴτημα, θέτουν ὅμως ὄρο ἢ μεταφορὰ νὰ γίνεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους [τῶν Χιλανδαρινῶν] μὲ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἀδυνατοῦν νὰ ικανοποιήσουν τὸ αἴτημα, καθὼς ἔχουν ἤδη δοκιμάσει τὴν πονηρία τῶν ἀγωγιατῶν καὶ τῶν κελιωτῶν.

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος.

Ἄρχ.: ... *Τὸ ραβασίόν σας ἐλάβομεν | κ(αι) εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῶ. ὅθεν | ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀδελφικὴν σας | αἴτησιν, ...*

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος ἔλαβαν τὸ ραβασίο [τῶν Χιλανδαρινῶν] καὶ μὲ τὴν παρούσα ἀπαντοῦν στὸ αἴτημά τους. Στέρχουν στὸ αἴτημα, θέτουν ὅμως ὄρο ἢ μεταφορὰ νὰ γίνεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους [τῶν Χιλανδαρινῶν] μὲ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἀδυνατοῦν νὰ ικανοποιήσουν τὸ αἴτημα, καθὼς ἔχουν ἤδη δοκιμάσει τὴν πονηρία τῶν ἀγωγιατῶν καὶ τῶν κελιωτῶν.

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος.

Ἄρχ.: ... *Τὸ ραβασίόν σας ἐλάβομεν | κ(αι) εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῶ. ὅθεν | ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀδελφικὴν σας | αἴτησιν, ...*

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος ἔλαβαν τὸ ραβασίο [τῶν Χιλανδαρινῶν] καὶ μὲ τὴν παρούσα ἀπαντοῦν στὸ αἴτημά τους. Στέρχουν στὸ αἴτημα, θέτουν ὅμως ὄρο ἢ μεταφορὰ νὰ γίνεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους [τῶν Χιλανδαρινῶν] μὲ τὰ μουλάρια τοῦ μοναστηριοῦ. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἀδυνατοῦν νὰ ικανοποιήσουν τὸ αἴτημα, καθὼς ἔχουν ἤδη δοκιμάσει τὴν πονηρία τῶν ἀγωγιατῶν καὶ τῶν κελιωτῶν.

Ἐπίτροπος τῶν Ρωσῶν Διονύσιος καὶ ὁ παπα-Νεκτάριος.

Ἄρχ.: ... *Τὸ ραβασίόν σας ἐλάβομεν | κ(αι) εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῶ. ὅθεν | ἰδοὺ κατὰ τὴν ἀδελφικὴν σας | αἴτησιν, ...*

Ἄρχ.: ... † Τὸ ῥαβάσιόν της εἶδομεν, κ(αι) κ(α)τ(ά) τήν | αἰτησίῳ της, ἄς στείλῃ τὸν ὑποψήφιον...

1. Πρόκειται πιθανὸν γιὰ τὸν πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιον, ἐξόριστο στὴ Λαύρα ἀπὸ τὸ 1789, ἢ Νεόφυτον, ὁ ὁποῖος διέμεινε καὶ στὸ Ἅγιον Ὅρος κατὰ τὴν ἐξορία του μετὰ τὸν Μάρτιο τοῦ 1794.

260 Γράμμα τοῦ Νικολάου Γεωργίου γιὰ τὴν κατασκευὴ περτειχίσματος στὸ μοναστήρι τῆς Βλαχίας

Μάιος 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 5-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Νικόλαος Γεωργίου, ἀπὸ τὸ Ἐλμπασάν (“Ἀλμπασάν”), συμφώνησε μὲ τὸν προηγούμενο παπα-Μακάριο Χιλανδαρινὸ νὰ χτίσει ὀλόγυρα τὸ τεῖχος στὸ μοναστήρι τῆς Βλαχίας [Μπάγια Ντεαράμα], συνολικὰ 4.000 πήχεις. Τὸ θεμέλιον τοῦ τοίχου θὰ εἶναι ἐνάμισθς πῆχης, τὸ ὕψος ὀκτώ πῆχεις καὶ ἐπάνω θὰ καταλήγει [τὸ πλάτος] σὲ ἕναν πῆχη. Τὰ ἔξοδα γιὰ τὸν ἀσβέστη θὰ βαρύνουν τὸν παπα-Μακάριο, ἐνῶ τὰ ἔξοδα τροφῆς θὰ βαρύνουν τὸν Νικόλαο. Ἡ ἀμοιβὴ του ὀρίσθηκε σὲ 15 παραδῆς ὀ πῆχης καὶ τὸ παρὸν ὑπογράφηκε στὴ Σήλυμνο (“Σήλυβνο”)¹.

Ἐπογράφει, ὡς μάρτυρας, ὁ Ἰγνάτιος προηγούμενος Λαύρας, γραφέας τοῦ ἐγγράφου· τρία (;) ἀποτυπώματα δακτύλων.

Ἄρχ.: † Δια του παρῶντος δεῖλον γήνετε ὅτη ἐσυμφωνήσαμε | κερῶ Νηκόλαος Γεωργίου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 208 καὶ 209 (β).

261 Ἐξοφλητικὸ ὀλοεσφράγιστο γράμμα τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

1 Ἰουνίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 145-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων τῶν εἴκοσι μονῶν.

Οἱ προϊστάμενοι τῶν μοναστηριῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, σύμφωνα μὲ τὸ συνοδικὸ σιγίλλιο, διόρισαν τὴν 1η Ἰουνίου 1796 ὡς ἐπιστάτες καὶ ναξιοηδες

τῆς Κοινότητος τὸν προηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα, τὸν μοναχὸ γερο-Σίλβεστρο Ξηροποταμινὸ καὶ τὸν παπα-Γαβριὴλ ἀπὸ τῆ μονῆ Γρηγορίου. Μετὰ τὴν παρέλευση τῆς ἐνιαύσιας θητείας, πού ἔληγε τὴν 31η Μαΐου 1797, οἱ ἐπιστάτες παρέδωσαν στὴν Κοινῇ Σύναξιν λεπτομερῆ καὶ “ἐξισασμένον” λογαριασμὸ τῆς ληψοδοσίας τους. Τὰ ἔσοδα ἀνῆλθαν σὲ 76.488 ἀσλάνια καὶ 17 ἄσπρα· τὰ ἔξοδα σὲ 76.489 ἀσλάνια καὶ 47 ἄσπρα. Οἱ προϊστάμενοι μελέτησαν τὸ κατάστιχο καὶ ἔμειναν ἀπόλυτα ἱκανοποιημένοι μὲ τὴν καλῇ ἐπιστασία καὶ διοίκησιν ἔτσι, δίνουν τὸ παρὸν στοὺς ἐπιστάτες, μὲ τὸ ὅποιο βεβαιώνουν ὅτι παρατοῦνται ἀπὸ κάθε ἀπαίτησι σὲ βάρος τους.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἐξοφλητικῶ ὀλοενσφραγίστου γράμματος, δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὅρει ...

262 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου τοῦ παπα-Παννάκη (ς)¹ στὸν παπα-Γεωργάκη

16 Ἰουνίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 59-60) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλῇ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χώρα, Πολύγυρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Γεράσιμος τοῦ παπα-Παννάκη ἔφθασε στὴν “περίφημον πόλιν” [Κωνσταντινούπολη] τὴν 8η Ἰουνίου καὶ ἐμφανίσθηκε στὴν Ἐκκλησία, ὅπου τὸν δέχθηκε ὁ πατριάρχης [Γρηγόριος Ε'] μὲ χαρὰ καὶ προθυμία. Τὴν προηγούμενη Πέμπτη [11 Ἰουνίου] ἐξέθεσε τὴν “ὑπόθεσιν” [τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ παπα-Γεωργάκη] στὴν Ἁγία Σύνοδο τῆς Δωδεκάδος. Οἱ ἀρχιερεῖς ἐξέτασαν καταλεπτῶς τὰ πράγματα καὶ τὸν ἐνθάρρυναν ὅτι σὲ λίγες μέρες θὰ ἔχει αἴσια ἔκβασις ἢ “δουλειά” του. Πρέπει ὅμως καὶ ὁ παπα-Γεωργάκης νὰ πείσει τὴ Σιργιάνου νὰ μείνει σταθερῆ στὴ γνώμη καὶ νὰ μὴν ἀλλάξει τὰ λόγια της· ἢ θυγατέρα τοῦ Ἰακώβ ὑπέστη τὰ χειρότερα ἀπὸ τοὺς ἀπεριτημῆτους, ὁ Θεὸς ὅμως τὴν ἔσωσε καὶ αὐτὸ θὰ συμβεῖ καὶ στὴν προκείμενη περίπτωσι². Ὁ ἴδιος δὲν πρόκειται νὰ ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πόλη, ἐὰν δὲν βεβαιωθεῖ γιὰ τὴν ἔκβασις τῶν πραγμάτων. Ἀπὸ τὸν παπα-Γεωργάκη περιμένει ἐπιστολὴ γιὰ νὰ πληροφορηθεῖ ἀκριβῶς τὰ λεγόμενα καὶ τίς πράξεις τῶν ἀνθρώπων τους [στὸν Πολύγυρο]· ἢ ἐπιστολὴ νὰ σταλεῖ μυστικά μέσω τοῦ παπα-Νεκταρίου³. Στὸν παπα-Δημήτριο καὶ τὸν κύριο Παραδείσι, καθὼς καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, “γείτονας καὶ τοὺς πόρρω”, στέλνει θερμοὺς χαιρετισμοὺς. Πληροφορίες περιμένει ἐπίσης γιὰ τὰ μελίσια, τὸ μετάξι καὶ ὅλες τὶς οἰκιακὰς ὑποθέσεις.

Σε ύστερόγραφο, με τὸ ἴδιο χέρι: Ὁ [γράφων] Ἰωάννης στέλνει τοὺς χαρειτισμούς του στὸν παπα-Γεωργάκη ἔφθασε [στὴν Κωνσταντινούπολη] καί, μαζί με τὸν θεῖο του Γεράσιμο, συνάντησε τὸν πατέρα του, γεγονός ποὺ τοῦ προξένησε αἰσθήματα χαρᾶς ἀλλὰ καὶ λύπης. Ὁ Ἰωάννης ἀγωνίζεται καὶ αὐτὸς γιὰ τὴν “ὑπόθεσιν”.

Ὑπογράφει ὁ παπα-Παννάκη Γεράσιμος.

Ἀρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῶν ὑγιείας της, δηλοποιούμεν τῇ ὑμετέρα σεβασιμότητι, ὅτι Θεοῦ εὐδοκήσαντος ...

1. Στὴν ὑπογραφή: παπα Γιαννάκης Ἰ Γεράσιμος.
2. Γέν. 33, 17, 1 κέξ.
3. Πρόκειται προφανῶς γιὰ τὸν Νεκτάριο Πολυγυρινό, κελιώτη τοῦ Χιλανδαρίου, ὁ ὁποῖος μνημονεύεται σὲ ἐπιστολὲς τοῦ 1798 (ἀρ. 301 καὶ 303).

263 Ὁλοενσφράγιστο ἀποδεικτικὸ γράμμα γιὰ τὸν διορισμὸ ἐπιτρόπων

28 Ἰουνίου 1797

(Κοιτὶ 6/III, 1797: 149-52) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων τῶν εἰκοσι μονῶν.

Ἡ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, σύμφωνα με τὴν κρατούσα συνήθεια, διόρισε ὁμόφωνα ἐπιτρόπους τῆς τοὺς ἱερομονάχους καὶ προηγουμένους Γεράσιμο Χιλανδαρινό καὶ Ἄνθιμο Καρακαλλινό. Οἱ ἐπίτροποι θὰ μεταβοῦν στὴ Βασιλεύουσα καὶ θὰ καταβάλλουν τὸν καθορισμένο χρόνο ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος τὰ βασιλικά χαράτζια, τὸ μρι (“ἴμρι”) καὶ τὸ τζέπ χουμαγιούν. Ἐπιπλέον, θὰ ἐξοφλοῦν τοὺς “χρονικούς” τόκους κάθε κοινῆς ὁμολογίας καί, γενικότερα, θὰ μερμινοῦν αὐτόβουλα γιὰ κάθε ὑπόθεση ποὺ θὰ ἀνακύπτει στὴ Βασιλεύουσα. Κοντολογίς, θὰ εἶναι “τέλειοι καὶ καθολικοὶ οἰκοκυρεοὶ” σὲ κάθε περίπτωση καὶ κανένας δὲν δικαιούται νὰ τοὺς ἐναντιωθεῖ. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους, οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουν ἀπαραιτήτως νὰ ἐπιδεικνύουν ζῆλο, νὰ διαχειρίζονται με σύνεση τὶς ληψιδοσίες τους καὶ νὰ ἀποτρέπουν κάθε τυχόν ζημία τοῦ Κοινοῦ. Μετὰ τὴν παρέλευση ἐνὸς ἀκέραου χρόνου πρέπει νὰ ἐμφανίσουν σὸ Ἅγιον Ὄρος κάθε δουοληψία τους σὲ καθαρὸ κατάστιχο. Τὸ παρὸν δόθηκε στοὺς ἐπιτρόπους “εἰς ἔνδειξιν” τῆς ἐπιτροπείας τους.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος κοινοῦ ἡμῶν ὀλοενσφραγίστου γράμματός, δηλοποιούμεν ὅτι γνώμη κοινῆ καὶ ἐκλογῆ ἀπάντων, ...

264 Πατριαρχική ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

24 Ἰουλίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 141-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε' ἐπ'ἀνέρχεται στὴν ὑπόθεση τοῦ ἐξορίστου στὸ Χιλανδάρει [πρώην Γάνου καὶ Χώρας!] Καλλινίκου. Οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ ἐπιτηροῦν μὲ προσοχὴ τὸν Καλλνίκο, καθὼς ἡ ἀχρεϊότητά του εἶναι μεγάλη καὶ ἀναζητᾶ εὐκαιρία νὰ χρησιμοποιήσῃ τὶς συνηθισμένες ραδιουργίες του καὶ νὰ δραπετέψῃ. Συνεπῶς, πρέπει πάντοτε νὰ παραμένει περιορισμένος σὲ ἀσφαλὲς μέρος τοῦ μοναστηριοῦ, μήπως καὶ διαφεύγοντας ἐπαναλάβῃ τὶς αἰσχροὺς καὶ κακόβουλες πράξεις του. Ἐὰν ἀπὸ ἀμέλεια συμβεῖ τὸ ἀπενεκταῖο, τότε καμία δικαιολογία δὲν θὰ εἶναι ἀνεκτὴ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ ἡ ζημία τοῦ μοναστηριοῦ θὰ εἶναι ἀνυπολόγιστη.

Οἱ Χιλανδαρινοὶ μποροῦν νὰ ζητήσουν τὸ “ἐτήσιον” γιὰ τὴ ζωοτροφία τοῦ Καλλνίκου, δηλ. 120 γρόσια, ἀπὸ τοὺς Λαυριῶτες πατέρες².

Ἐπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος].

Ἄρχ.: ... *Πάλιν γράφομεν ὑμῖν | περὶ τοῦ ἐξορίστου εἰς τὰ αὐτόθι Καλλνίκου διὰ νὰ προσέχητε καλῶς, ...*

1. Βλ. Δελικάνης, σ. 14 (κώδ. Γ, 10).

2. Πρβλ. ἀρ. 247 καὶ 338.

265 Ἐπιστολή τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὸν Ἄντωνάκη τοῦ Στεφανάκη Τζερά

28 Ἰουλίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 97-100) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα τετραμεροῦς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους γνωρίζουν τὴν καλὴ φήμη καὶ τὴν εὐλάβεια τοῦ Ἄντωνάκη τοῦ Στεφανάκη Τζερά, ἀλλὰ καὶ τὴ δυνατό-

τητά του να εισέρχεται ελεύθερα στην έστία (“ότζάκι”) του αὐθέντη μπισταντζήμπαση ἀγᾶ. Μὲ τὴν παρούσα τὸν παρακαλοῦν νὰ διασαφηνίσει “λέξιν πρὸς λέξιν” καὶ νὰ διεξηγήσει λεπτομερῶς τὸ [συνημιμένο] ὄλοενσφράγιστο γράμμα τους (“ἀρζμαγζάρι”) πού στέλνουν στὸν μπισταντζήμπαση. Ἔτσι, ἐλπίζουν ὅτι ὁ μπισταντζήμπασης θὰ ἀναδειχθεῖ βοηθὸς καὶ προστάτης [τῶν Ἀγιορειτῶν] στὴν ὀλέθρια ζημία πού σχεδιάζουν σὲ βάρος τους οἱ Θεσσαλονικεῖς γείτονές τους· μὲ ἄλλα λόγια, χάρη στὸν ζῆλο τοῦ Ἀντωνάκη, αὐτὸς θὰ κατανοήσει τὴν ἐπιβουλὴ σὲ βάρος τους καὶ θὰ ἐπιδείξει εὐσπλαχνία.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Σκοπὸς τῶν Θεσσαλονικέων εἶναι νὰ ἐντάξουν τοὺς Ἀγιορεῖτες στὰ ρουχούσια τοῦ βιλαετίου τους· ἐὰν πρόκειται νὰ ἐκδοθεῖ φερμάνι γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ Ἀγιορεῖτες ἀπὸ τὶς πληρωμές, αὐτὸ δὲν ζητοῦν νὰ ἀφορᾶ παρὰ μόνον στὰ ρουχούσια.

Ἔργογράφουν “ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Ἀγωνύμῳ Ὁρει ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἱερῶν μοναστηρίων προϊστάμενοι”.

Ἀρχ.: ... † Δεόμενοι ἐκτενῶς τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ὅπως διαφυλάττη αὐτὴν ἐν ἄκρα ὑγείᾳ, ἰδμενεὶ εὐήμερίᾳ, καὶ πάση ἄλλῃ χαρᾷ ...

266 Ἐπιστολὴ τοῦ Γεράσιμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριου

10 Αὐγούστου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 25-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλανδάρι) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς, ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], γνωστοποιεῖ ὅτι παρέδωσε στὸν χατζη-Παναγιωτάκη Σεχατζιόγλου [: Σαατζόγλου] τὰ χρήματα πού τοῦ εἶχε δώσει ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριος, δηλ. 100 φλωρία “ματζίρικα”, 34 βενέτικα καὶ ἓνα πολιτικό. Ὁ χατζη-Παναγιωτάκης εἶχε ἤδη εἰδοποιηθεῖ σχετικὰ μὲ ἐπιστολῆ. Στὸν ἴδιο ὁ Γεράσιμος παρέδωσε ἄθικτο καὶ τὸ πιθάρι μὲ τὸ βούτυρο.

Σὲ ἀναζήτηση χρημάτων, [ὁ χατζη-Παναγιωτάκης καὶ ὁ Γεράσιμος] ἐπιδίωξαν νὰ “τραβήξουν” κάποια πόλιτζα, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ κατορθώσουν πάντως, θὰ ἐξακολουθήσουν τὴν προσπάθειά τους ὥστε νὰ φέρουν σὲ πέρας τὴ “δουλειά” τους¹. Τέλος, ὅσον ἀφορᾶ στὰ ψώνια, ὁ Γεράσιμος δὲν μπόρεσε νὰ βρεῖ κάποιον νὰ πηγαίνει στὸ Ἁγιον Ὁρος ὥστε νὰ τὰ στείλει· πάντως, θὰ τὰ στείλει μὲ τὸν Ἀνθιμο Καρακαλλινὸ, ὁ ὁποῖος θὰ μεταβεῖ ἐκεῖ σὲ λίγο καιρὸ².

Σε ύστερόγραφο (στο άριστερό περιθώριο): ‘Ο Γεράσιμος στέλνει τούς χαι-
ρετισμούς του στον γέροντα και προηγούμενο Γεράσιμο.

‘Υπογράφει ο Γεράσιμος Χιλανταρινός και επίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ
‘Αγίου ‘Ορους.

*‘Αρχ.: ...) Μετά την ἔρρευαν τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγείαν. δηλωποῖ τὴν πανοσιότητα τῆς |
τὰ ἄσπρα ὅσα μου ἐνεχείρισες ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 255 καὶ 267.

2. Πρβλ. ἀρ. 267, 268, 271 καὶ 276.

267 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Γερασίμου Χιλανταρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανταρίου Μακάριο

25 Αὐγούστου 1797

(Κουτι 6/ΠΙ, 1797: 133-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄
φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήτης καὶ ὁ προορισμός (: ‘Αγιον ‘Ορος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς.
‘Ιχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο ἐπίτροπος τοῦ Χιλανταρίου Μακάριος παρήγγειλε στὸν χατζη-Πανα-
γιωτάκη Σαατζίογλου νὰ βρεῖ χρήματα καὶ νὰ “τραβήξει” μία πόλιτζα στὸ
ὄνομά του, ὥστε νὰ ἀπαλλάξει τὸ μοναστήρι ἀπὸ ἓνα μέρος τοῦ χρέους του στὴ
Βασιλεύουσα¹. ‘Ο Γεράσιμος Χιλανταρινός, ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ
‘Αγίου ‘Ορους [στὴν Κωνσταντινούπολη], γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ χατζη-Παναγιω-
τάκης βρῆκε [καὶ δανείσθηκε] δέκα πουργιά, δηλ. 5.000 γρόσια, ἀπὸ τούς Βρα-
σταμινούς τζελεπήδες. Συγκεκριμένα: ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο τζελεπή Βραστα-
μινὸ 2.000 γρόσια, μὲ τόκο 4 γρόσια τὸ πουργι τὸν μῆνα· ἀπὸ τὸν Τριαντάφυλλο
τζελεπή Βρασταμινὸ 2.000 γρόσια, μὲ τὸν ἴδιο τόκο· ἀπὸ τὸν Δημήτριο τζελεπή
Βρασταμινὸ 1.000 γρόσια, μὲ τὸν ἴδιο τόκο. Τὰ παραπάνω διαλαμβάνονται οἱ
πόλιτζες πού πρόκειται νὰ ἐμφανισθοῦν στὸν Μακάριο. ‘Ο τόκος ἐκτιμᾶται
ὑψηλός, ἀλλὰ ὁ χατζη-Παναγιωτάκης δὲν εἶχε ἄλλη ἐπιλογή καθὼς τὸν πίεζαν
οἱ δανειστὲς².

Πάντως, μέχρι τώρα ἐξοφλήθηκαν 3.500 γρόσια πού ἀφοροῦσαν σὲ δύο
ὁμολογίες, ἡ πρώτη 2.000 γροσίων τῆς κοκόννας Ζμαράγδας καὶ ἡ δευτέρα 1.500
γροσίων τοῦ τζελεπή Παυλάκη γούναρη ἢ ἐξόφληση ἔγινε τὴν 21η Αὐγούστου
καὶ οἱ ὁμολογίες βρίσκονται τώρα στὰ χέρια [τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη καὶ τοῦ
Γερασίμου]. Τὰ ὑπόλοιπα χρήματα, δηλ. 1.500 γρόσια, προορίζονται γιὰ τὴν
ἐξόφληση τῆς ὁμολογίας τοῦ ‘Αγίου Λαρίσσης, τὸν ὁποῖο περριμένουν νὰ ἔλθει

ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα. Ὄταν συγκεντρωθοῦν καὶ οἱ τρεῖς ὁμολογίες, τότε θὰ ἀποσταλοῦν στὸν Μακάριο μὲ κάποιο ἐμπιστο πρόσωπο πού ὁ ἴδιος μπορεῖ νὰ ὑποδείξει³.

Τὰ “ἠδύσματα” πού παρήγγειλε ὁ Μακάριος, ὁ Γεράσιμος τὰ ψώνισε καὶ τὰ στέλνει μὲ τὸν Ἄνθιμο Καρακαλλινό⁴. Πὰ τὴν ἐξυπηρέτηση χρειάστηκε νὰ τὸν παρακαλέσει θερμά, καθὼς αὐτὸς προφασίσθηκε ὡς ἐμπόδιο τοὺς τελωνεϊακοὺς δασμοὺς (“κουμέρια”) καὶ τοὺς ναύλους.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος προηγουμένου τοῦ Χιλανταρίου καὶ ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἄρχ.: ...) Δεόμενος τοῦ Ἁγίου: Θεοῦ. ὅπως δια πρεσβειῶν τῆς παναχράντου αὐτοῦ μητρὸς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 255 καὶ 266.

2. Πρβλ. ἀρ. 268, 269, 270, 271 καὶ 278 (α).

3. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 268 καὶ 278 (α). Πὰ τὸ δάνειο τῆς Σμαράγδας πρβλ. ἀρ. 245, 250, 255, 268 καὶ 271· τοῦ Πανλάκη γούναρη ἀρ. 268, 271 καὶ 280· τοῦ Ἁγίου Λαρίσιος ἀρ. 268 καὶ 280.

4. Πρβλ. ἀρ. 266, 268, 271 καὶ 276.

268 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανταρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανταρίου Μακάριο

1 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 157-60) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὄρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], εἶχε παλιότερα γράψει στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανταρίου Μακάριο ὅτι θὰ ἔστειλε τὰ ψώνια πού τοῦ παρήγγειλε μὲ τὸν Ἄνθιμο [Καρακαλλινό]. Ὁ Ἄνθιμος ὁμῶς ἀναχώρησε [ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη] τὴν 25ῃ Αὐγούστου, ὅπως φαίνεται καὶ στὶς ἐπιστολὲς πού ἔστειλε μὲ τὸν ἴδιο ὁ Γεράσιμος. Ὄταν ὁ Γεράσιμος εἶχε ρωτήσει τὸν Ἄνθιμο ἐὰν μπορεῖ νὰ μεταφέρει στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανταρίου τὰ ψώνια, αὐτὸς ἀπάντησε καταφατικά. Ἔτσι, ὁ Γεράσιμος ἀγόρασε ὅτι εἶχε παραγγεῖλει ὁ Μακάριος καὶ ὁ γέρον [καὶ προηγουμένος Γεράσιμος¹], καὶ τὰ ἔφερε στὸ καῖν· εἰδοποίησε μάλιστα τὸν Ἄνθιμο καὶ τὸν παρακάλεσε ἐκ νέου νὰ πάρει μαζί του τὰ πράγματα (“καλαπαλίκια”) στὸ Ἁγιον Ὄρος. Τότε αὐτὸς ἀπάντησε ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐπωμισθεῖ ξένες φροντί-

δες και ζητήσει να πληρωθεί τα έξοδα, δηλ. 5 γρόσια. Έτσι, ο Γεράσιμος ξεφόρτωσε τα πράγματα και, μη βρίσκοντας κάποιον άλλο να τα μεταφέρει, επέστρεψε πίσω στο κονάκι. Τώρα άναζητᾶ κάποιον άλλο να τα μεταφέρει².

Ὁ Γεράσιμος πληροφορεῖ ἐπίσης τὸν Μακάριο ὅτι ἐξόφλησε ἀπὸ τὸ χρέος τριῶν ὁμολογιῶν, ὕψους 5.000 γροσίων, τὰ 1.500 γρόσια τῆς ὁμολογίας τοῦ τζελεπῆ Παυλῆ γούναρη καὶ τὰ 2.000 γρόσια τῆς ὁμολογίας τῆς κοκόνας Ζμαράγδας (“Ζμαράγαδας”): ἡ τρίτη ὁμολογία, 1.500 γροσίων, εἶναι αὐτῆ τοῦ Ἁγίου Λαρίσιος³. Τὶς ὁμολογίες ἔχει ἤδη στὴν κατοχὴ του. Τὰ χρήματα προῆλθαν ἀπὸ τοὺς Βρασταμινοὺς τζελεπήδες, μὲ πόλιτζες ποὺ θὰ ἐξοφλήσει στὸ Ἅγιον Ὅρος ὁ Μακάριος⁴.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Γεράσιμος στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν γέροντα καὶ προηγούμενο Γεράσιμο.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: ...) Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγιείαν. δηλωποῶ τῇ πανοσιότητι τῆς ἐπειδὴς τῆς ἔγραφα ἐν τῷ γράμματί μου ...

1. Βλ. ἀρ. 266, ὑστερόγραφο καὶ τὴν παρούσα, ὑστερόγραφο.

2. Πρβλ. ἀρ. 266, 267, 271 καὶ 276.

3. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 268 καὶ 278 (α). Πὰ τὸ δάνειο τῆς Σμαράγδας πρβλ. ἀρ. 245, 250, 255, 267 καὶ 271· τοῦ Παυλάκη γούναρη ἀρ. 267, 271 καὶ 280· τοῦ Ἁγίου Λαρίσιος ἀρ. 267 καὶ 280.

4. Πρβλ. ἀρ. 267, 269, 270, 271 καὶ 278 (α).

269 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

15 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 117-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλῆ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς στέλνει μία πόλιτζα 1.000 γροσίων καὶ ζητᾶ νὰ ἐξοφληθεῖ μέσα στὴν καθορισμένη διορία τῆς στὸν Δημήτρη Βρασταμινοῦ τζελεπῆ. Ἡ πόλιτζα ἀφορᾷ στὸ ποσὸ ποὺ ὁ Γεράσιμος εἰσέπραξε ἀπὸ τὸν Δημήτρη “ἐνταῦθα” [στὴν Κωνσταντινούπολη]: τὰ χρήματα ποὺ θὰ ἐπιστραφοῦν ζητᾶ νὰ εἶναι “παστρικά”, ὅπως ἦταν “παστρικά” καὶ τὰ ἀντίστοιχα ποὺ εἰσέπραξε¹.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος προηγούμενος Χιλανδαρινὸς.

Ἄρχ.:) Τὴν πανοσιότητά της ἄγιε ἐπίτροπε ταπεινῶς τὴν προσκυνοῦμεν. Καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς ἰ ἀγαθῆς τῆς ὑγείαν, δηλωποιοῦμεν ...

1. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 267· ἐπίσης, ἀρ. 268, 270, 271 καὶ 278 (α).

270 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Γερασίου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

15 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 125-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς στέλνει μίᾳ πόλιτζα 4.000 γροσίων καὶ ζητᾷ νὰ ἐξοφληθεῖ μέσα στὴν καθορισμένη διορία τῆς στοὺς πραγματευτὲς Κωνσταντῖνο Βρασταμινὸ τζελεπή καὶ Τριαντάφυλλο τζελεπή Βρασταμινὸ, αὐτάδελφο τοῦ προηγούμενου. Ἡ πόλιτζα ἀφορᾷ στὸ ποσὸ πού ὁ Γεράσιμος εἰσέπραξε στὴ Βασιλεύουσα, γιὰ νὰ ἐξοφλήσει —σύμφωνα μὲ τὴν ὁδηγία (“ὄρδινία”) τοῦ Μακαρίου— ἓνα μέρος τοῦ χρέους τοῦ μοναστηριοῦ· τὰ χρήματα πού θὰ ἐπιστραφοῦν ζητᾷ νὰ εἶναι “παστρικὰ”, ὅπως ἦταν “παστρικὰ” καὶ τὰ ἀντίστοιχα πού εἰσέπραξε¹.

Ἐπογοῦφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ προηγούμενος.

Ἄρχ.:) Τὴν πανόσιοιτητά της ἄγιε ἐπίτροπε ταπεινῶς τὴν προσκυνοῦμεν. Καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν ἰ τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγείαν, δηλωποιοῦμεν ...

1. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 267· ἐπίσης, ἀρ. 268, 269, 271 καὶ 278 (α).

271 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

15 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 153-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔλαβε τὸ γράμμα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου

Μακαρίου και ἐπανερχεται στο ζήτημα τῆς ἐξόφλησης τριῶν ὁμολογιῶν, ὕψους 5.000 γροσιῶν. Στέλνει τώρα [ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη] μὲ τὸν Κωνσταντῖνο τζελεπῆ Βρασταμινὸ τὶς τρεῖς ὁμολογίες, σχισιμένες “κατὰ τὴν συνήθειαν”: ἡ μία 1.500 γροσιῶν βρισκόταν στὰ χέρια τοῦ Ἁγίου Λαρίσσης, ἡ ἄλλη 1.500 γροσιῶν στοῦ τζελεπῆ Παυλάκη γούναρη καὶ ἡ τελευταία 2.000 γροσιῶν στῆς κοκόνας Ζμαράγδας¹. Τὰ χρήματα προήλθαν ἀπὸ τοὺς Βρασταμινούς τζελεπῆδες ποὺ κρατοῦν τὶς πόλιτζες, τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἐξοφλήσει ὁ Μακάριος². Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς τόκους, ποιά χρέη ἐξόφλησε καὶ ποιοὺ ὑπόλοιπο ἀπέμεινε ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ ὁ Γεράσιμος τοῦ ἔδωσε ἐκ μέρους τοῦ Μακαρίου³, ἐκτενῶς θὰ ἐνημερώσει τὸν Μακάριο μὲ ἐπιστολή του ὁ χατζη-Παναγιωτάκης Σαατζιογλου.

“Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς ζωνάρι ποὺ παρήγγειλε ὁ Μακάριος, ἓνα γαλάζιο χιώτικο, ὁ Γεράσιμος ἔψαξε νὰ τὸ ἀγοράσει χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τὰ ἄλλα ψώνια παραμένουν ἔτοιμα στὸ κονάκι, δὲν βρίσκεται ὁμως κάποιος νὰ τὰ μεταφέρει ὁ Γεράσιμος ἀνησυχεῖ ιδιαίτερα γιὰ τὰ γλυκά, μήπως ἀλλοιωθῶν⁴.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Μακάριος πρέπει νὰ ἐξοφλήσει στοὺς τζελεπῆδες καὶ τοὺς τόκους [τῶν δανείων], ὅπως διαλαμβάνονται καὶ οἱ πόλιτζες.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.
Ἄρχ.: ... Ἢ Μετὰ τὴν ἔρρευαν τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγιείαν. δηλωποῶ ὅτι τὸ γράμμα τῆς ἔλαβον καὶ τὰ γραφόμενα ἔγνων ...

1. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 267 καὶ 268. Πὰ τὸ δάνειο τῆς Σμαράγδας πρβλ. ἀρ. 245, 250, 255, 267 καὶ 268· τοῦ Ἁγίου Λαρίσσης ἀρ. 267 καὶ 268· τοῦ Παυλάκη γούναρη ἀρ. 267, 268 καὶ 280.

2. Πρβλ., κυρίως, ἀρ. 267· ἐπίσης, ἀρ. 268, 269, 270 καὶ 278 (α).

3. Πρβλ. ἀρ. 266.

4. Πρβλ., κυρίως, 276· ἐπίσης, ἀρ. 266, 267 καὶ 268.

272 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στοὺς Χιλανδαρινούς

15 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 137-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Πρὶν ἀπὸ καιρὸ μεταφέρθηκε στὸ Χιλανδάρι ἐξόριστος ὁ Ἀλέκος, γιὸς τοῦ “ποτὲ” χατζη-Πιάννη μπακάλη (πακάλη), ἀπὸ τὸ Ἐργὶ καπί. Σύμφωνα μὲ τὸ

περιεχόμενο του [βασιλικού] όρισμού, οί Χιλανδαρινοί ήθεσαν τόν έξόριστο σέ περιορισμό. Έπειδή όμως αυτός είναι νέος και δοκιμάζει μεγάλη κακουχία λόγω του έγγελισμού του στόν πύργο (“κουλάν”), ό Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Έζητά άπό τούς Χιλανδαρινούς νά δείξουν ευσπλαχνία, “όλίγην άνεσιν και παραμυθίαν”. Πάντως, οί Χιλανδαρινοί δέν θά έπρεπε μέ κανένα τρόπο νά τόν απαλλάξουν άπό τόν περιορισμό μέσα στό μοναστήρι ώστε νά υπάρξει πιθανότητα δραπέτευσής του.

Ύπογράφει ό Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος].

Άρχ.: ... *Πρό καιρου άπεκομίσθη εις τά αντόθι έξόριστος | ό Άλέκος του ποτέ χατζή Γιάνη πακάλη άπό Έγρίκαπι ...*

273 Έπιστολή του Μάρκου Κασιζοράνου στόν έπίτροπο του Άγίου Όρους Γεράσιμο Χιλανδαρινό

18 Σεπτεμβρίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 17-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό ά φύλλο. Μελάκι μαυρό. – Διατήρηση καλή. – Λίγα όρθογραφικά λάθη, έλάχιστες συντομογραφίες. – Στο verso του β' φύλλου αναγράφεται ό παραλήπτης και ό προορισμός (: Βασιλεύουσα) τής έπιστολής. Ίχνη σφραγίδας άπό ισπανικό κερι.

Ό Μάρκος Κασιζοράνου έλαβε τή 15η Αύγούστου τήν έπιστολή του Γερασίμου, έπιτρόπου του Άγίου Όρους, τής 1ης του ίδιου μήνα, μέ τήν όποία πληροφορήθηκε ότι προωθήθηκε ή έπιστολή του στο Άγιον Όρος, γεγονός για τό όποιο εκφράζει θερμές τς ευχαριστίες του. Παράλληλα, αισθάνεται ιδιαίτερη χαρά για τή σύναψη “άπόντως” φιλικών σχέσεων μέ τόν Γεράσιμο και παρακαλεϊ νά στερεώσουν μέσω έπιστολών τή συναναστροφή τους. Παρακαλεϊ έπίσης τόν Γεράσιμο, έάν τυχόν φθάσει κάποια έπιστολή άπό τό μοναστήρι του στο όνομά του, είτε άπό τόν σκευοφύλακα είτε άπό τόν δικαιο [τής μονής Παντοκράτορος] Ίερόθεο!, νά τή στείλει άμέσως “ένταϋθα” στο Βουκουρέστι, στόν Μιχάλη κυρίτζη.

Ό Γεράσιμος άναφέρθηκε στήν έπιστολή του στα γραφόμενα ένός κοσμοκου πρós τόν σκευοφύλακα, ότι δηλ. ό Μάρκος τόν έδιωξε άπό τό μοναστήρι. Σέ αυτά ό Μάρκος άπαντά ότι δέν θά άρμोजε νά συμβεί τό αντίστροφο, δηλ. ό κοσμικός νά έξώσει τόν ίδιο άπό τό μοναστήρι του [δηλ. τή μονή Κατζόρες τής Βλαχίας] συμπληρώνει μάλιστα ότι είχε συμφωνήσει νά κατέχει τό μοναστήρι για δέκα χρόνια και είχε προπληρώσει έτήσιο πέντε χρόνων (500 γρόσια τόν χρόνο), ένω τό κράτησε μόνο έναν χρόνο. Έπιπλέον, ό Θεός γνωρίζει πόσο

ζημιώθηκε ὁ Μάρκος ἐξαπατίας τοῦ κοσμικοῦ, καθὼς περιέμενε ἐπὶ πέντε χρόνια νὰ βρεῖ εὐκαιρία νὰ τὸν διώξει. Ἐξάλλου, “ληστροκῶς τὸ ἐπῆρεν νὰ ἴγου- μενεύση κοσμικὸς εἰς ἀγιορεϊτικὸν μοναστήρι”².

Ἐὰν ὁ Γεράσιμος ἀκούσει κάτι ἀπὸ τὸ μοναστήρι στοῦ Ἅγιον Ὅρος σχε- τικὰ μὲ τὸν κοσμικὸ, ὁ Μάρκος παρακαλεῖ θεομὰ νὰ τὸν ἐνημερώσει· ἐὰν πάλι πέσει τυχαία στὰ χέρια τοῦ Γερασίμου κάποια ἐπιστολὴ ποὺ ἀπευθύνεται στὸν κοσμικὸ, παρακαλεῖ νὰ τοῦ σταλεῖ. Ἐπίσης, ἐὰν ὑπάρχουν περιθώρια “μεισι- τίας” πρὸς τοὺς πατέρες “ἐκεῖ” [στὴν Κωνσταντινούπολη], παρακαλεῖ τὸν Γε- ράσιμο νὰ τὴν ἀναλάβει. Ὁ ἴδιος ὁ Μάρκος ἔχει ζητήσει ἀπὸ τοὺς πατέρες τὴ συνδρομὴ τους, δηλ. νὰ στείλουν γιὰ λογαριασμὸ του συστατικὴ ἐπιστολὴ στὸν αὐθέντη.

ἘΥπογράφει ὁ Μάρκος Κασσιζοράνου.

Ἄρχ.: ... † Τοῦ Ἁγίου Θεοῦ δεόμενος, ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄκρως ὑγιαίνουσαν, κ(αί) πανευδαμονοῦσαν ὡς ἐφίεται ...

1. Βλ. *Ἀρχεῖο Παντοκράτορος*, passim.

2. Πά τὴν ταυτότητα τοῦ κοσμικοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκατάσταση “κάποιου” ἱερομονάχου Δανιὴλ στὴ μονὴ Κατζόρες, βλ. *Ἀρχεῖο Παντοκράτορος*, ἀρ. 113.

274 Ἐπιστολὴ τοῦ Σκοπέλου Ζαχαρία στὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

29 Ὀκτωβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 129-32) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 355 X 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὅταν ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος οἱ προσκυνητὲς τῆς ἐπαρχίας του, ὁ Σκοπέλου Ζαχαρίας ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου Μακαρίου. Ἐκεῖ οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐξέφραζαν τὴν εὐγνωμοσύνη τους γιὰ τὴν “εὐλαβητικὴν κλίσην” τοῦ Ζαχαρία ἀπέναντι στοῦ μοναστήρι τους· αὐτὸς μὲ τὴ σειρὰ του χαρακτηρί- ζει ἀπαραίτητο τὸν σεβασμὸ ἀπέναντι σὲ ὅλα τὰ μοναστήρια καὶ ἀντλεῖ ἱκανο- ποίηση ἀπὸ τὶς εὐχὲς τῶν πατέρων καὶ τὴ μεία τοῦ ὀνόματός του στὶς λει- τουργίες καὶ τὶς ἀκολουθίες τους. Διαβεβαιώνει μάλιστα ὅτι πρέπει νὰ τὸν θεωροῦν “ἀδελφὸν καὶ μέλος” τοῦ Χιλανδαρίου καὶ ὁ ἴδιος δὲν πρόκειται νὰ παῖσει μὲ λόγια καὶ ἔργα νὰ τοὺς εὐεργετῇ.

Οί Χιλανδαρινοί ειδοποιούνται ὅτι ὁ Δαβίδ, τὸν ὁποῖο εἶχαν ἀποστείλει στὴν ἐπαρχία [Σκοπέλου], βρίσκεται σὲ ἀθλιότατη κατάσταση, κληνῆρης καὶ ἐτοιμοθάνατος. Συμβαίνει ὁμως νὰ ἔχει δημιουργήσει χρέος 180 γροσίων καὶ ἔχει ἀφήσει ὡς ἐνέχυρα (“ἀμανέτι”) τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ ἄλλα προσωπικά του “ἡδύσματα”. Οἱ Χιλανδαρινοί πρέπει νὰ προφθάσουν καὶ νὰ ἀποστείλουν ἀμέσως κάποιον ἀδελφὸ πού θὰ τακτοποιήσει τὴν ὑπόθεση, προτοῦ πεθάνει ὁ Δαβίδ καὶ ζημωθεῖ τὸ μοναστήρι.

Ὑπογράφει ὁ Σκοπέλου Ζαχαρίας.

Ἄρχ.: ... ἡ Μακαρία Τριάς διαφυλάττοι κ(αί) διασώζει ἡμᾶς ἀπαξ ἅπαντας ἐν ἀκροτάτῃ ὑγείᾳ, κ(αί) δηνεκῆ ἰ εὐημερία ...

275 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Ἀλέξιου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχο Μακάριο

4 Νοεμβρίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 89-92) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ χατζη-Ἀλέξιου. – Στὸ verso τοῦ α' φύλλου σημεῖωση (σλαβ.). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.).

Ὁ χατζη-Ἀλέξιος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχου Μακαρίου. Τώρα τὸν πληροφοροεῖ ἀπὸ τὴν Πέστη (“τὸ Πέσι”) ὅτι μεταβαίνουν [στὸ Χιλανδάρη] τέσσερα “ἀδέλφια μας”, ὁ Πέτρος, ὁ Ράκος, ὁ Πώργιος καὶ ὁ Δῆμος, καὶ παρακαλεῖ νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν μὲ προθυμία ὥστε αὐτὴ ἡ ὑποδοχὴ νὰ ἀποτελέσει “ἔπαινον καὶ αὐχμημα”.

Ὁ Δῆμος, ἐὰν τοῦ καλοφανεῖ, πρόκειται νὰ ἀπομείνει ἐκεῖ [στὸ Χιλανδάρη] ὁ χατζη-Ἀλέξιος παρακαλεῖ τὸν Μακάριο νὰ τὸν διορίσει ὅπου θεωρήσει εὐλόγο. Ἐπιπλέον, ἀπὸ τὸ ἐνέχυρο (“ἀμανέτι”) τῶν 7.000 γροσίων πού ἔχει ἀφήσει στὸν Μακάριο, ζητᾶ νὰ δοθοῦν 500 γρόσια στὸν Πέτρο· ὁ Μακάριος θὰ κρατήσῃ τὸ παρὸν ἰδιόγραφο καὶ ἐνυπόγραφο γράμμα γιὰ νὰ ἐκπέσουν τὰ 500 γρόσια ἀπὸ τὸ κεφάλαιο τοῦ χρέους (βλ. παρακάτω, σημ.). Τέλος, στέλνει τρία ξερὰ τυριά (“κασκαβάλια”) στὸν Μακάριο καὶ εὐχεται νὰ τὰ γευθεῖ μὲ ὑγεία· τοὺς χαιρετισμούς τους στέλνουν ὁ χατζη-Θωμᾶς καὶ οἱ ἄλλοι “ἀδελφοί μας”¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ χατζη-Ἀλέξιος ζήτησε ἀπὸ τὸν Πώργη νὰ τοῦ ἀγοράσει τρία ἐγκόλπια, “ἀξιόλογα”· παρακαλεῖ τὸν Μακάριο νὰ φροντίσει νὰ

βρεθοῦν, γιατί εἶναι πολύ ἀπαραίτητα καὶ πρόκειται νὰ δοθοῦν σὲ “μεγάλα προσώπατα”. Τὸ ἀντίτιμὸ τους ὁ Μακάριος θὰ εἰσπράξει ἀπὸ τὸν Πῶρογ.

Ὑπογράφει ὁ χατζη-Ἀλέξιος (σλαβ.).

Ἀρχ.: ... ἡ Δεόμενος εἰ καὶ ἀνάξιος τοῦ ἐν Τριάδι ἡμνονόμενον Θεοῦ ἢ ἴνα, διαφυλάττη, τὴν πανοσιωτιτὰ της, ἐν ἀκροτάτῃ ὑγιείᾳ ...

1. Στὴ σημ. (ἕλλ.): *Προηγουμένον | Δοσιθέου παράδες γρόσια | 898:20*. Σύμφωνα με ἄλλη σημείωση (σλαβ.), ὁ Πέτρος, γιὸς τοῦ Πέτρου, στέλνει 500 γρόσια [στὸν χατζη-Ἀλέξιο] τὴν 30ῆ Νοεμβρίου 1797.

276 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

6 Νοεμβρίου 1797

(Κουτὶ 6/III, 1797: 105-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰσχυὴ σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔδωσε αὐτοπροσώπως τὶς ἐπιστολὰς τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου στὸν τζελεπὴ Θεοδωράκη Φιλιππουπολίτη¹ καὶ τὴν ἀδελφὴ του Ζμαραγδίτσα· ὁ Θεοδωράκης διαβάζοντάς τες εἶπε ὅτι αὐτὰ τὰ χρήματα, [στὰ ὁποῖα ἀναφέρονταν οἱ ἐπιστολές], δὲν ἦταν δικά του ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν του. Ὑποσχέθηκε ὅμως ὅτι θὰ τοὺς μιλήσει καὶ θὰ πράξει ὅ,τι τὸ δυνατόν γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ “δουλειά”, ὅπως γράφουν οἱ πατέρες. Μετὰ ἀπὸ μερικὲς μέρες ἐπρόκειτο νὰ δώσει ἀπάντηση, ἀλλὰ μέχρι σήμερα δὲν ἀναφέρθηκε ξανά στὸ θέμα.

Ὁ Γεράσιμος εἰδοποιεῖ ἐπίσης ὅτι στέλνει τώρα μὲ τὸν Μπόγδανο μπακάλη τὰ “ψουνίσματα” ποὺ παρήγγειλε ὁ Μακάριος. Πρόκειται γιὰ ἕνα “ἱμπρίκι” μὲ καινούρια λεκάνη, ἕναν καινούριο “γιολταβὰ” καὶ, μέσα σὲ τέσσερα “γεβενόζια”, τέσσερις ὀκάδες καὶ τριακόσια δράμα γλυκὸ (σὲ δύο “γεβενόζια” δύο ὀκάδες καὶ ἕκατὸν ἑνενηντα δράμα ροδοζάχαρη, σὲ ἄλλα δύο “γεβενόζια” δύο ὀκάδες καὶ ἕκατὸν δέκα δράμα “ἄνθη”). Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆ, ζητᾶ συγγνώμη γιὰ τὴν καθυστέρηση ποὺ ὀφειλόταν στὴν ἄρνηση τοῦ Ἀνθίμου Κακαλλινοῦ νὰ μεταφέρει τὰ πράγματα στὸ Ἁγιον Ὁρος².

Τέλος, ὁ Γεράσιμος παρακαλεῖ τὸν Μακάριο νὰ ἀλληλογραφήσει μαζί του, νὰ προσεύχεται γι' αὐτὸν καὶ νὰ μὴ τὸν λημονᾷ. Πᾶ τίς ἁμαρτίες του, ὁ Θεός

Ἄρχ.:) *Μη τω παρὸν ομολογούμε κ(αί) φανηρόνομη ἡμῆς ἡ χόρα Γομάτου Γιανάκις γέροντας ἡ γερο Δίμος ...*

1. Στις ὑπογραφές: *μαρτηρας σαγας ζαπιτις μας μοτοσι αγας μαρτηρας κτλ.* Ἡ ἐπανάληψη τῆς ἐνδειξης “μάρτυρας” συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐκδοχῆς δύο ξεχωριστῶν προσώπων ὡστόσο, πιθανὴ φαίνεται καὶ ἡ ἐπανάληψη ἐνὸς περιττοῦ -σ στο τέλος τῆς λέξεως *μάρτηρας*, ὁπότε τὸ ὄνομα θὰ μοτοροῦσε νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς “μάρτυρας ἀγὰς ζαπίτης μας Μοτοσι-ἀγὰς μάρτυρας κτλ.”.

**278 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου ἐπιτρόπου Μακαρίου Χιλανδαρινοῦ
στὸν προηγούμενο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τῆς Μεγάλης Μέσης, καὶ**

28 Νοεμβρίου 1797

(β) Σχέδιο ἐπιστολῆς τῶν προϊσταμένων τοῦ Ἁγίου Ὁρους

20 Ἰανουαρίου 1798

(Κοιτὶ 6/ΠΙ, 1797: 93-6) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 205. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ αὐτὸ φύλλο καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησης μέτρια, ἔχει ὑγρασίας καὶ ὀπές. – Ἀνορθόγραφο τὸ (α), λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη στὸ (β). – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεῖουσα) τῆς ἐπιστολῆς (α). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

(α) Ὁ προηγούμενος ἐπίτροπος Μακάριος Χιλανδαρινὸς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Μεγάλης Μέσης [στὴν Κωνσταντινούπολη] Γερασίμου καὶ ἀπόρησε γιὰ τὸ γεγονός ὅτι, ἐνῶ τὸ καλοκαίρι ἡ ἀρρώστια βρίσκεται σὲ ὑφεση, τὸν χειμῶνα ξεσπᾷ θανατικὸ. Πάντως, ἐνθαρρύνει τὸν Γεράσιμο νὰ ἐναποθέσει τὶς ἐλπίδες γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του στὴν προστασία τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν κτητόρων Συμεῶν καὶ Σάββα¹.

Ὁ Μακάριος ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου [Ξάνθης Ναθαναήλ] ἀπὸ τὴν ὁποία πληροφορήθηκε ὅτι οἱ χρεωστικὲς ὁμολογίες τῶν Χιλανδαρινῶν πουλήθηκαν σὲ κάποιον ἄρχοντα στὴν ἴδια ἐπιστολὴ σημειώνεται ὅτι ἄφησε μίαν “παρρησίαν”. Ὁ Γεράσιμος πρέπει νὰ ἐξακριβώσει τὴν ταυτότητα τοῦ ἀρχοντα². Ἐπίσης, ἀνάμεσα στὰ γράμματα ποὺ ἔστειλε [παλιότερα] ὁ Μακάριος [στὸν Γεράσιμο], ὑπῆρχαν ἕνα “πατριαρχικὸ”, ποὺ ἀπευθυνόταν δηλ. στὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἕνα ἄλλο ποὺ ἀπευθυνόταν στὸν πρωτοσύγκελλο [Χρῦσανθο], τὸν [Χιλανδαρινὸ] κελιώτη, καὶ ἀφοροῦσε σὲ ποσοδὸ 1.000 γροσίων· ὁ Γεράσιμος πρέπει νὰ εἰδοποιήσει ἐὰν αὐτὲς οἱ ἐπιστολὲς ἔχουν ἐπιδοθεῖ³.

Τέλος, ὁ Μακάριος ἐπανερχεται στὴν ἀνάγκη νὰ ἐξευρεθεῖ κάποια πόλιτζα ὥστε νὰ ἀποπληρωθεῖ ἕνα μέρος τῶν δανείων, καθὼς τὰ δάνεια εἶναι

ἔντοκα καὶ γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ τους [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβαρυνθοῦν καὶ μὲ “δεύτερον διάφορον”. Ὁ Γεράσιμος πρέπει νὰ προβεῖ στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες, καθὼς τὸ ἴδιο τὸ μοναστήρι δὲν διαθέτει γραμματικό καὶ, συνελθὼς, ἀδυνατεῖ νὰ στείλει ἐπιστολὴν σὲ ὅποιονδήποτε ἔτσι, ὅταν ὁ “γραμματικός” τῆς Μεγάλῃς Μέσης [δηλ. ὁ Γεράσιμος] κινδυνεύει ἀπὸ τὸ θανατικό, ἐξίσου κινδυνεύουν μαζί του ἡ Μεγάλῃ Μήση ἀλλὰ καὶ ὁ Μακάριος.

Τὰ “ψωνίσματα” ποὺ παρήγγειλε ὁ Μακάριος τὰ παρέλαβε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν τζελεπήδων, ἕνα ζευγάρι παπούτσια. Μὲ τὴν εὐκαιρία πληροφορεῖ τὸν Γεράσιμο ὅτι πλήρωσε τὸ χρέος στοὺς τζελεπήδες καὶ παρέλαβε τὶς πόλιτζες καὶ τὶς ὁμολογίες⁴. Ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Μπογδάνου ἔλαβε σῶα τέσσερα τσουνάκια γλυκό, ἕναν “γιολταβὰ” καὶ ἕνα “ἱμπρία” μὲ λεκάνη (“λιγένη”)⁵. Τώρα, παρακαλεῖ τὸν Γεράσιμο νὰ τοῦ στείλει τρεῖς μικρὲς κλειδαριές γιὰ τὸ χρηματοκιβώτιο (“μπεσταχτά”), τῶν ὁποίων τὰ κλειδιά νὰ ἀλλάζουν “ἕνα μὲ τὸ ἄλλο”⁶.

Σὲ μεταγενέστερη σημείωση (χέρι Γερασίμου): 1798 : *Φερρουαρίου* : I# | *Γρο(σια) 14* : εἰς 2 : *φλωρία ματζήρικα ἔλαβα παρὰ τοῦ Στάθη δούλου τοῦ Δια- | [- -] τριόγλου ἀπὸ τὴν Σλήμνου, τὰ ὁποῖα τὰ ἔλαβεν χρ[- -] τὸν Μποσνάκη ὁποῦ εὐρίσκεται εἰς τὸ Κυλίδι χανῖ*

Ἐπογράφει ὁ ἐπίτροπος Μακάριος προηγούμενος Χιλανδαρινός.

Ἄρχ.: ... † *Τὸ ἀδελφηκὸν σας γράμα ἐλάβαμεν κ(αι) κατὰ πολλὰ ἐχάρικαμεν εἰς τὴν | καλὴν σας ὑγείαν, ...*

1. Βλ. ἀρ. 276.

2. Πρβλ. ἀρ. 282.

3. Βλ. ἀρ. 282· πρβλ. ἀρ. 280, 281, 296 καὶ 303.

4. Πρβλ. ἀρ. 267, 268, 269, 270 καὶ 271.

5. Πρβλ., κυρίως, 271 καὶ 276· ἐπίσης, ἀρ. 266, 267 καὶ 268.

6. Πρβλ. ἀρ. 282.

(β) Οἱ προϊστάμενοι τῶν μοναστηριῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους πληροφοροῦν-θησαν τὸν θάνατο τοῦ συζύγου [τῆς παραλήπτριας] καὶ τὴ συλλυποῦνται, καθὼς ὁ ἐκλιπὼν ὑπῆρξε ἔνθερμος ὑποστηρικτῆς τοῦ Κοινοῦ καὶ κάθε μοναστηριοῦ. Ὁ θάνατος ὁμως εἶναι ἄφευκτος καὶ οἱ χριστιανοὶ παρεπιδημοῦν στὴν οἰκουμένη ἐπιζητώντας τὴν οὐράνια πατρίδα· ἔτσι, ἡ υπερβολικὴ λύπη εἶναι ξένη στὴ χριστιανικὴ πολιτεία ποὺ προσβλέπει στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ τὴ συνάντησιν μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους. Ἐξαιτίας αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς πίστης ἢ ἐκδημῖα τῶν χριστιανῶν ὀνομάζεται “κοίμησις” καὶ ὄχι “θάνατος” καὶ ὁ καθένας, λοιπὸν, πρέπει σὲ κάθε περίστασιν νὰ δοξάζει τὸν Θεὸ λέγοντας, ὅπως καὶ ὁ Ἰώβ, ὅτι ἔγινε αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ ἀποφάσισε ὁ Κύριος καὶ ἄς εἶναι τὸ ὄνομα Του εὐλογημένο¹.

Σύμφωνα με την παραγγελία του Ἰωάννη Σαμουρκάση ὅλα τὰ μοναστήρια ἐνέγραψαν στὴν παρηρησία τὰ ὀνόματα τῶν μακαριτῶν Χουρμουζάκη καὶ τῶν γονιῶν του, καθὼς καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν γονιῶν καὶ τῶν παιδιῶν του· ἐπιπλέον, κάθε χρόνο θὰ γίνεται κοινὴ ἀγρυπνία τὴ μέρα τῆς Πεντηκοστῆς στὴ μνήμη τους.

Τέλος, οἱ προϊστάμενοι ὑπέδειξαν στὸν Ἰωάννη ἀπὸ ποῦ θὰ λάβει τρία πογγιὰ γιὰ νὰ τὰ δώσει [στὴν παραλήπτρια].

Σὲ ὑστερόγραφο: Οἱ προϊστάμενοι παρακαλοῦν [τὴν παραλήπτρια] νὰ παραδώσει στοὺς ἐπιτρόπους [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] τὰ γράμματα μὲ τὰ ὁποῖα ὁ μακαρίτης [σύζυγός της] “ἐκράτει” τὰ λεγόμενα “ὀσπίτια τοῦ Σφιγμενίτου”.

Ἐπογράφουν “ἅπαντες οἱ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἱερῶν μοναστηρίων προϊστάμενοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους”².

Ἄρχ.: ... Πόσην λύπην ἐπροξένησε καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ λυπηρὰ ἀγγελία τῆς πρὸς Κύριον ἐκδιδημίας τοῦ ἀεμνήστου αὐτῆς συζύγου ...

1. *Γὼβ* 1, 21.

2. Χέρι Γερασίμου.

279 Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Φιλοθέου Σωφρονίου στὸν σαράφη Γεώργιο Καΐσερλή

30 Νοεμβρίου 1797

(Κουτί 6/III, 1797: 21-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχνη ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Φιλοθέου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Κιουτζούκ Γενί χάνι, Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Φιλοθέου Σωφρόνιος, νομίζοντας (“θαρωῶντας”) ὅτι θὰ ἄφηνε τὰ “καλογέρια” του στὴ Βασιλεύουσα, δὲν μίλησε αὐτοπροσώπως στὸν σαράφη Γεώργιο Καΐσερλή σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τῆς Γκιουρτζίας, δηλ. γιὰ τὰ γράμματα καὶ τὸν πεζοδρομὸ πού ἔστειλε. Μὲ τὴν παρούσα παρακαλεῖ τὸν Γεώργιο, ἐπειδὴ δὲν βρῖσκεται “ἐκεῖ” κάποιος μοναστηριακός, νὰ παραλάβει τὴν ἀπάντηση ἢ καὶ τὴν πόλιτζα, ὅταν φθάσει, νὰ εἰσπράξει σύμφωνα μὲ τὴν πόλιτζα τὰ χρήματα καὶ νὰ τὰ παραδώσει στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους νὰ πάρει πόλιτζα καὶ νὰ τὴ στείλει στοὺς Φιλοθέιτες· στὸν πεζοδρομὸ νὰ δώσει τὰ συμφωνημένα 200 γρόσια καὶ νὰ πάρει τὸ ιδιόχειρο συμφωνητικὸ γράμμα [τοῦ Σωφρονίου].

Τὰ χρήματα τῆς πόλιτζας πού θά φθάσει πρέπει νά δοθοῦν στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τὸν τζελεπὴ Πάνκο Σαμουρκάση καὶ τὸν τζελεπὴ Σκουλή, γαμπρὸ τοῦ τζελεπὴ Νικολάκη Ἀλεξίου· οἱ ἐπιτροποὶ πρέπει μὲ τὴ σειρά τους νά τὰ δώσουν στοὺς καλογέρους ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τοὺς προηγουμένους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ.

Σὲ ὑστερόγραφο (στοῦ ἀριστεροῦ περιθώριου): Μὴ βρίσκοντας χρόνο νά συναντήσῃ τὸν Γεώργιο, ὁ Σωφρόνιος στέλνει τὴν παρούσα ἀπὸ τὴν Ἀντιγόνη (“Ἀντιγόνος”).

Ἐπιγράφει ὁ σκευοφύλαξ τῆς μονῆς Φιλοθέου Σωφρόνιος.

Ἄρχ.:) † Μετὰ τὴν ἔρηνναν τῆς περιτομῆτος αὐτῆς ὑγεί(ας) τῆς τὴν δηλοποιῶ ὅτι θαῖδῶνίτας νά ἀφήσω τὰ καλογέρια μου ...

280 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

17 Δεκεμβρίου 1797

(Κοιτὶ 6/III, 1797: 113-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσομιῶς (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγιῶς ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴ Βασιλεύουσα, πῆρε —σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες (“ὀρδινίαν”) τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου— τὶς δύο πόλιτζες τῶν 2.000 γροσίων τοῦ χατζη-Κώνστα Ξανθιώτη¹. Ἐπίσης, πῆρε τὰ 1.000 γρόσια τοῦ πρωτοσυγγέλλου Χρυσάνθου² καὶ “τράβηξε” μία πόλιτζα 700 γροσίων γὰ τὴ μονὴ Βατοπεδίου³. Μὲ αὐτὰ τὰ χρήματα ἐξόφλησε στὴ Βασιλεύουσα τὶς τρεῖς [συνημμένες] ὁμολογίες μαζί μὲ τὸν τόκο τους⁴: (α) τῆς κοκόνας Σουλτανίτζης, συζύγου τοῦ κομί-σου τζελεπὴ Παννάκη Σκελίτζη, κεφαλαίου 1.000 γροσίων καὶ τόκων 40 γροσίων (γὰ ἕξι μῆνες καὶ ὀκτῶ μέρες)· (β) τοῦ τζελεπὴ Παυλάκη γούναρη, κεφαλαίου 1.500 γροσίων καὶ τόκων 60 γροσίων (γὰ ἕξι μῆνες)· (γ) τῆς κοκονίτζας Εὐφροσύνης, θυγατέρας τοῦ τζελεπὴ Σκαρλατάκη καὶ συζύγου τοῦ τζελεπὴ Παυλάκη [γούναρη], κεφαλαίου 1.000 γροσίων καὶ τόκων 40 γροσίων (γὰ ἕξι μῆνες). Πὰ τὶς δύο ὁμολογίες πλήρωσε [ἐπιπλέον] 10 γρόσια ὡς τόκους εἴκοσι ἕξι ἡμερῶν καὶ γὰ τὸ ὑπόλοιπο ποσὸ οἱ πιστωτὲς τοῦ ἔδωσαν τὰ ὀνόματα πού ἐσωκλείονται [στὴν ἐπιστολὴ] “εἰς μνημόσυνόν τους”. Συνεπῶς, ὁ Μακάριος πρέπει νά συντάξῃ ἐπιστολὴ καὶ νά βεβαιώσῃ ὅτι παρέλαβε τὰ ὀνόματα καὶ

αὐτὰ θὰ μνημονεύονται παράλληλα, στὴν ἴδια ἐπιστολὴ νὰ παρακαλεῖ [τὸν Παυλάκη] νὰ ἐπιδεικνύει πάντοτε τὴ συμπάθειά του γιὰ τὸ μοναστήρι. Ὁ ἴδιος ὁ Γεράσιμος ἀναμένει ἐπιστολὴ γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν τριῶν ὁμολογιῶν.

Σὲ ὑστερόγραφα:

(α) Ὁ Γεράσιμος ἔδωσε στὸν πρωτοσύγκελλο Χρῦσανθο ἰδιόχειρη ἀπόδειξη ὅταν ἐξοφληθεῖ τὸ ποσό, ὁ Μακάριος νὰ πάρει τὴν ἀπόδειξη καὶ νὰ τὴ δώσει στὸν γέροντα προηγούμενο Γεράσιμο⁵.

(β) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο) Ἄπὸ τὰ 700 γρόσια τῆς μονῆς Βατοπεδίου τὰ 50 περίσσεψαν, καθὼς εἶχε δώσει τὴν πόλιτζα προτοῦ μάθει πόσα ἀκριβῶς χρήματα χρειαζόταν ὅσον ἀφορᾶ στὴν ὁμολογία τοῦ μοναστηριοῦ, ὁ πατριάρχης τοὺς ἐξανάγκασε νὰ πληρώσουν [τὸ χρέος στὴ δόμνα Τάρσια], τὸ ὁποῖο βάρυνε ἀπὸ κοινοῦ ἔξι μοναστήρια⁶.

Ὑπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: ... † Ὁ Ἅγιος Θεὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ ἄκρω, ὑγιαίνουσα, κ(αι) ἀδιαλείπτως πανευδαιμονοῦσαν, μετὰ μακροβιότητος ...

1. Περβλ. ἀρ. 303.
2. Περβλ. ἀρ. 281, 282, 296 καὶ 303.
3. Περβλ. ἀρ. 281 καὶ 288.
4. Περβλ. ἀρ. 282, 288 καὶ 303.
5. Περβλ. ἀρ. 278 (α) καὶ 296.
6. Περβλ. ἀρ. 281 καὶ 293.

281 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανταρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανταρίου

20 Δεκεμβρίου 1797

(Κοιτὴ 6/III, 1797: 101-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμός (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλαντάρι) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ἡ Κοινότητα ἔγραψε στὸν Γεράσιμο Χιλανταρινό, ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ κραιοῦ καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρὰ του γνωστοποιεῖ ὅτι οἱ γιουμιριουκτζηδες πού βρῖσκονται στὴ Θεσσαλονίκη, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὴ Βασιλεύουσα, ζήτησαν νὰ μεταβοῦν στὸ Ἁγιον Ὁρος καὶ νὰ μετῆσουν τὸ κραιοὶ πού ὑπάρχει ἐκεῖ. Ὁ Γεράσιμος προσπάθησε νὰ ἀντιδράσει, τὸ ἴδιο καὶ οἱ “ἄρχοντες” [ροσμοκοί] ἐπίτροποι, ἀλλὰ

και ὁ μποστταντζήμπασης ἀγὰς ἐφέντης· ὡστόσο, καμία προσπάθεια δὲν ἔφερε θετικό ἀποτέλεσμα. Ἔτσι, ἀποφασίσθηκε νὰ ἔλθουν οἱ κρασάδες στὸ Ὑρος γιὰ τὴ μέτρηση τοῦ κρασιοῦ. Ὁ Γεράσιμος ἀρκεῖται νὰ ἐνημερώσει τὸν Μακάριο γιὰ τὴν ὑπόθεση (“μαδὲ”) καὶ τὸν προτρῖπει νὰ ἐνεργήσει ὅπως κρίνει καλύτερα¹.

“Ὅσον ἀφορᾶ στὰ χρήματα τοῦ Χρυσάνθου καὶ τῆς μονῆς Βατοπεδίου, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔγραψε σὲ προηγούμενη ἐπιστολή, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ ἐξοφλήσουν τὶς δύο σχετικὲς πόλιτζες στὴ διορία τους καὶ νὰ τὶς πάρουν ἐξοφλημένεσ². Ἐπίσης, τὸ χρέος 2.500 γροσιῶν στὴ δόμνα Τάρσια ἐξοφλήθηκε ἀπὸ τὰ χρήματα τοῦ Κοινοῦ καὶ τόσο οἱ Χιλανδαρινοί, ὅσο καὶ τὰ ἄλλα πέντε μοναστήρια ποὺ ἀναφέρονται στὴ σχετικὴ ὁμολογία, πρέπει νὰ φροντίσουν γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ ποσοῦ στὴ θέση του³.

Ἁ Γεράσιμος ἀναμένει ἀπάντηση γιὰ τὰ γραφόμενά του.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὑρους.

Ἄρχ.: ...) Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τὴν ἀγαθῆς σας ὑγείαν. δηλωποῦ ὅτι μὲ τὸ νὰ μᾶς εἶχε γράψει ἡ Κοινότης ...

1. Πρβλ. ἀρ. 286, 297, 308 καὶ 322.

2. Βλ. ἀρ. 280· πρβλ. ἀρ. 282, 288, 296 καὶ 303.

3. Βλ. *Ἄρχειο Πρωτάτου*, σ. 102 (κῶδ. 3, ἀρ. 100)· πρβλ. ἀρ. 280 καὶ 293.

282 Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὑρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

4 Ἰανουαρίου 1798

(Κοιτὶ 6/III, 1798: 219-22) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 344 X 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὑρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. – Σημείωση.

Ἁ Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὑρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔλαβε τὴν 24η [Δεκεμβρίου] ἀπὸ τὸν Ἄνθιμο (“Ἄντιμον”) Βατοπεδινό τὴν ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου. Ὁ ἴδιος ἐρεῦνησε γιὰ τὴν ὁμολογία τοῦ Ἁγίου Ξάνθης [Ναθαναήλ] καὶ διαπίστωσε ὅτι βρισκεται “βουλωμένη” ὡς ἐνέχυρο (“ἀμανάτι”) στὰ χεῖρα ἐνὸς ἀνθρώπου του καὶ μέχρι τώρα δὲν ὑπῆρξε κάποια σχετικὴ εἶδησι¹. Ὅσον ἀφορᾶ στὴν ἐπιστολή [τῶν Χιλανδαρινῶν] στὸν πατριάρχη, αὐτὴ ὁ Γεράσιμος τὴν παρέδωσε ἀμέσως, πλὴν ὅμως δὲν εἶχε κάποια ἀπόκρισι². Παρέλαβε ἐπίσης τὰ 1.000

γρόσια του πρωτοσυγκέλλου Χρυσάνθου και έξοφλησε τὸ χρέος τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπως ἔγραψε και σὲ ἄλλη ἐπιστολή του πὸν ἔστειλε μὲ τὸν πεζοδρομό³ μὲ τὸν ἴδιο πεζοδρομό ἔστειλε [στὸν Μακάριο] και τὶς τρεῖς ἔξοφλημένες ὁμολογίες⁴. Ὁ Γεράσιμος θὰ φροντίσει μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία νὰ στείλει τὶς τρεῖς κλειδαριές πὸν ζήτησε ὁ Μακάριος⁵ και εἶναι πρόθυμος νὰ προσφέρει και κάθε ἄλλη ἔξυπνέτηση. Βεβαιώνει ὅτι, ὅπως ἔγραψε και σὲ ἄλλη ἐπιστολή του, δανείσθηκε 650 γρόσια ἀπὸ τὸν χατζη-Παναγιώτη Σαατζιόγλου· τὰ χρήματα αὐτὰ διέθεσε στὴν ἀποπληρωμὴ χρέους τοῦ μοναστηριοῦ, ἀργότερα ὅμως τὰ διεκδίκησε ὁ Ἄνθιμος Βατοπεδινός και ὁ Γεράσιμος ἀναγκάστηκε νὰ δανεισθεῖ ἀπὸ ἄλλου γιὰ νὰ τοῦ τὰ δώσει⁶. Τέλος, ὁ Γεράσιμος συνομίλησε πολλές φορὲς μὲ τὸν τζελεπὴ Θεοδωράκη Φιλιππουπολίτη γιὰ τὴν ὁμολογία τῶν 1.000 γροσίων, ὁ Θεοδωράκης κάθε φορὰ ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἀπαντήσει ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε μέχρι τώρα· ὁ Μακάριος θὰ ἦταν καλὸ νὰ ἀποσιωπήσει τὸ πρᾶγμα ἕως ὅτου φρανεῖ τί πρόκειται νὰ γίνει⁷.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὶς τελευταῖες μέρες ὁ πατριάρχης ἔστειλε νὰ φέρουν τὸν πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτο Ζ' πὸν βρίσκεται γιὰ δευτέρα φορὰ ἔξοριστος, στὴ μονὴ Σταυρονικήτα. Ἐπίσης, [ὁ Ἐμὶν-ἀγάς] διορίσθηκε ἀγάς τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ τὸν ἐπόμενον χρόνον, δηλ. ἀπὸ τὸν Μάρτιο και ἔξῃ⁸.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινός και ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἀρχ.: ...)) Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας τῆς, εἰδοποιῶ ὅτι μὲ τὸν γέρο Ἄντιμον Βατοπαϊδινὸν τὸ σεβάσιμον τῆς γράμματα ἔλαβον, ...

1. Βλ. ἀρ. 278 (α)· πρβλ. ἀρ. 236, 245, 250, 255, 316, 344 και 347.
2. Βλ. ἀρ. 278 (α).
3. Βλ. ἀρ. 278 (α)· πρβλ. ἀρ. 280, 281, 296 και 303.
4. Βλ. ἀρ. 280· πρβλ. ἀρ. 288 και 303.
5. Βλ. ἀρ. 278 (α).
6. Πρβλ. ἀρ. 280 και 288.
7. Πρβλ. ἀρ. 276, 290 και 296· ἐπίσης, ἀρ. 178 και 200.
8. Πρβλ. ἀρ. 284 και 287.

283 Ἐπιστολή τοῦ Χρυσάνθου στὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανταρινό, ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους

11 Ἰανουαρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 111-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 X 177. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση κακή, ἔντονα ἔχνη ὑγρασίας και ὀπές. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης και ὁ προορισμός (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο [πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἁγίου Τάφου] Χρῦσανθος γράφει ἀπὸ τὶς Καρνεὺς ὅτι ἔλαβε δύο ἐπιστολὰς τοῦ προηγουμένου Γερασίου, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], στὶς ὁποῖες γίνονταν λόγος γιὰ τὸν “ἐπάρατον” χατζη-Δημήτρη. Ὁ ἴδιος, ὅπως ἐξάλλου ἤδη ἔγραψε σὲ ὅλες τὶς ἐπιστολὰς του, ἀναγνωρίζει τὸν Γεράσιμο ὡς γνήσιο ἀδελφὸ καὶ “τέλειον νοικοκύρη”, συνεπῶς ὁ τελευταῖος μπορεῖ νὰ πράξει ὅ,τι νομίζει, ἀρκεῖ νὰ φέρει σὲ πέρασ τὴν “ὑπηρεσίαν” του. Ἀναγνωρίζει ἀκόμη τὸν μεγάλο κόπο τοῦ Γερασίου καὶ εὐχεται ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὸν ἀνταποδώσει. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς Σαμουρκάσηδες τῆς Σκύρου, ὁ Χρῦσανθος παρακαλεῖ τὸν Γεράσιμο νὰ συναντήσῃ τὸν “ἄρχοντα” καὶ νὰ τὸν παρακινήσῃ [σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεσή του]¹.

‘Ο Κωνσταντῆς στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν Γεράσιμο, εἶνα καλά πλὴν ὅμως κάπως στενοχωρημένος. Ἐπίσης, ἦλθε ἓνας προηγούμενος Χιλανδαρινὸς μὲ προσκυνητὲς καὶ ζητοῦσε ἓνα ἐνοφράγιστο ἐπιτροπικὸ γράμμα γιὰ τὰ “πατρικά” του· ὁ Χρῦσανθος τὸν ἐμπόδισε λέγοντάς του ὅτι “νοικοκύρης” εἶναι ὁ γέροντάς του, ὅτι μπορεῖ νὰ τοῦ γράψῃ στὴν Πόλη καὶ ἐκεῖνος, ὅπως ξέρεῖ καλύτερα, νὰ πράξῃ: ἡ ὑπόθεση δὲν ἐνδιαφέρει προσωπικὰ στὸν προηγούμενο, μᾶς καὶ ὁ γέροντάς του ὀρίζει καὶ τὸν ἴδιο καὶ τὴν περιουσία του. Τέλος, ὅσον ἀφορᾷ στὸν διδάσκαλο ποὺ ὁ Γεράσιμος ζήτησε ἀπὸ τὸν Χρῦσανθο νὰ τὸν τοποθετήσῃ [σὲ κάποιο διακόνημα (:)], ὁ Χρῦσανθος τὸ σκέφθηκε ἀλλὰ δὲν τὸ βρήκε εὐλογο: ὁ διδάσκαλος ἔχει ἓνα ἢ δύο παιδιά “ὡσάν ἄτακτα” καὶ προτιμότερο θὰ ἦταν νὰ μάθει καλύτερα τὰ “κοινὰ” καὶ ἀρκετὸ γράψιμο, ὥστε ἔπειτα—ἀφοῦ συνηθίσει τὴ γλώσσα—τὸ αἶτημα τοῦ Γερασίου νὰ συζητηθεῖ ἐκ νέου καὶ νὰ ἱκανοποιηθεῖ.

Ἐάν ὁ Κουτλουμουσιανὸς γραμματοκομιστὴς φέρει στὸν Γεράσιμο κάτι γιὰ τὸν Χρῦσανθο, ὁ τελευταῖος παρακαλεῖ νὰ τοῦ σταλεῖ.

‘Υπογράφει ὁ Χρῦσανθος.

Ἄρχ.: ... † Δύο τῆς ἀδελφικά γράμματα, περιχαρῶς ἔλαβον ἐξ ὧν μαθὼν τὴν ἐφετὴν | μοι ὑγιαν τῆς λίαν ἐχάρην, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 298.

284 Ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων τῆς Συναξῆς στοὺς ἐπιτρόπους τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ

23 Ἰανουαρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 277-80) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 320 X 214. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περι-

θώριο αποτύπωμα τετραμερούς σφραγίδας του Πρωτάτου της Κοινότητας του Ἁγίου Ὁρους. – Στο verso του β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς.

Οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς καὶ Νικηφόρος Παντοκράτορινὸς ζήτησαν μὲ ἐπιστολὴ τους νὰ μάθουν ἂν οἱ προεστώτες τῆς Σύναξης εἶναι εὐχαριστημένοι μὲ τὸν ἀγὰ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους], καθὼς ὁ πρῶην ἀγὰς προσπαθεῖ “μὲ μέσα” νὰ διορισθεῖ καὶ πάλι ζαμπίτης. Οἱ προεστώτες γνωρίζουν ὅτι ὁ “ἥδη” ἀγὰς εἶναι ἄνθρωπος πολὺ καλός, δικαιοτάτος καὶ εὐσπλαχνικότατος, ἀγαπᾷ [τοὺς Ἀγιορεῖτες] χωρὶς διακρίσεις καὶ τοὺς συντρέχει μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις του σὲ κάθε ἀνάγκη καὶ, ἰδιαίτερα, στὶς τωρινὲς ὑποθέσεις. Συνεπῶς, οἱ ἐπίτροποι πρέπει νὰ ἀναφέρουν “εἰς τὸ Ὑψος Του” [τοῦ μπισταντζήμπαση] καὶ στὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] ὅτι ὅλο τὸ βίλαετι εἶναι εὐχαριστημένο μὲ τὸν χασεκὴ Χαφουὺς ἀγὰ, τὸν θέλουν καὶ τὸν ἀγαποῦν ὅλοι “ὁμοφώνως”· συνεπῶς, ζητοῦν νὰ μὴ σταλεῖ ὁ Ἐμὶν-ἀγὰς, [οἱ Ἀγιορεῖτες] δὲν τὸν ἀποδέχονται, πρόκειται νὰ τὸν στείλουν πίσω καὶ εἶναι ἀπόλυτα δυσαραστημένοι μαζί του¹.

Παράλληλα, οἱ ἐπίτροποι, ὅπως πολλὲς φορὲς τοὺς ἔγραψαν οἱ προεστώτες, πρέπει νὰ στείλουν λογαριασμό (“καϊμάν”)². Ἐπίσης, πρέπει νὰ στείλουν μία πόλιτζα γιὰ τὰ χρήματα τοῦ Εὐθυμίου [Ζωγραφίτη], γιὰ νὰ τοῦ τὰ πληρώσουν —σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσή τους— [στὸ Ἅγιον Ὁρος]· οἱ προεστώτες πληροφορήθηκαν ὅτι οἱ ἐπίτροποι εἰσέπραξαν τὰ χρήματα πρὶν ἀπὸ καιρὸ καὶ ἀποροῦν γιατί δὲν ἐκδόθηκε ἡ σχετικὴ πόλιτζα (“πολιτζάρετε”)³.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Οἱ ὁμολογίες “ἔρχονται” ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη.

Ὑπογράφουν “ἅπαντες οἱ προεστώτες τῆς Συνάξεως”.

Ἀρχ.: . . . † Μὲ τὸν σαῆ μᾶς ἐγράφατε νὰ σᾶς φανερώσωμε διὰ τὸν ἀγὰ μας | ἂν εἴμεθα εὐχαριστημένοι, μὲ τὸ νὰ σπουδάξῃ . . .

1. Πρβλ. ἀφ. 282 καὶ 287.

2. Πρβλ. ἀφ. 286 καὶ 299.

3. Πρβλ. 285, 286, 288, 290, 298, 303 καὶ 307.

285 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου Εὐθυμίου Ζωγραφίτη στὸν Κωνσταντῖνο Γεωργίου Μανδρατζιόγλου

27 Ἰανουαρίου 1798

(Κουτὶ 2/III, 1768: 9-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μετὰ καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχνη ὑγρασίας στὸ κάτω μέρος τοῦ

εγγράφου. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἐπιστολῆς (: Βασιλεύουσα). Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης γράφει καὶ πάλι σχετικὰ μὲ τὰ χρήματα [κάποιου χρέους], ἐπειδὴ μέχρι τὴν 20ῆ Ἰανουαρίου δὲν ἔλαβε ἀπάντηση ἐὰν ἐξοφλήθηκαν. Ἐὰν ἔληξε ἡ ὑπόθεση, ζητᾷ νὰ πληροφορηθεῖ τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνία ὥστε νὰ ρυθμίσει τοὺς λογαριασμοὺς του· συγκεκριμένα, ζητᾷ νὰ μάθει ἐὰν δόθηκαν ἐφάπαξ, σὲ δύο ἢ τρεῖς δόσεις, ὥστε μὲ τὴ σειρά του νὰ λογαριασθεῖ μὲ τὴν Κοινότητα καὶ τοὺς ἐπιτρόπους [στὴν Κωνσταντινούπολη]¹. Ἡ ἀπάντηση πρέπει νὰ σταλεῖ τὸ συντομότερο ἢ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, “μὲ χέρι” τοῦ Νάνου [Ἰωάννη] Καυταντζιόγλου², ἢ μὲ τοὺς ἐπιτρόπους.

¹Υπογράφει ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβ.).

Ἄρχ.: ... † Ἦν ὁ Κύριος τοῦ ἐλέους, ὁ ὑπομείνας σταυρὸν σωματικῶς, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, | ἵνα μᾶς ἐλευθερώσῃ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ διαβόλου, ...

1. Περβλ. 284, 286, 288, 290, 298, 303 καὶ 307.

2. Βλ. Ἀλέξανδρος Λαυρ., σ. 127.

286 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στοὺς ἐπιτρόπους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ

31 Ἰανουαρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 207-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 339 X 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἱχνη ὑγρασίας καὶ ὀπές. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα τετραμεροῦς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί. – Στὸ verso τοῦ α' φύλλου σημείωση¹.

Οἱ ἐπιστάτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔλαβαν τὴν 29ῆ Ἰανουαρίου τὶς ἐπιστολὰς τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη] Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ καὶ Νικηφόρου Παντοκρατορινοῦ. Οἱ ἐπίτροποι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ διαμαρτύρονται γιὰ τὶς ἐπιπλήξεις τῶν ἐπιστατῶν, οὔτε νὰ τοὺς συνερίζονται, ἀλλὰ νὰ ἐκτελοῦν μὲ ἐπιμέλεια τὸ ἔργο τους.

Ὁ Ἀθανάσιος Λαυριώτης καὶ ὁ κελλιώτης Ἀθανάσιος ἀποστέλλονται στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ κρασοραζίνου· μαζί τους μεταφέρουν ἰλάμι τοῦ μουλᾶ τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ ἐπίτροποι καλοῦνται νὰ βοηθήσουν τοὺς ἀπεσταλμένους μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις τους γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸ βασιλικὸ ἔλεος. Ἐπιπλέον, νὰ τοὺς ἐξασφαλίσουν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ὑπό-

θεση χρήματα, εἴτε τοῦ Κοινοῦ —ἐὰν περισσεύουν— εἴτε μέσω δανείου, γὰρ τὸ ὅποιο ἂς “τραβήξουν” πόλιτζα ὥστε νὰ ἐξοφληθεῖ [στὸ Ἅγιον Ὅρος]. Στους ἴδιους τοὺς ἀπεσταλμένους δὲν δόθηκαν χρήματα λόγω τῶν κινδύνων (“περικουλα”) τῆς διαδρομῆς².

Οἱ ἐπιστάτες ἔλαβαν τὴν πόλιτζα τοῦ Ἀνθίμου [Βατοπεδινού] καὶ δεσμεύθηκαν νὰ τὴν ἐξοφλήσουν στὴ διορία τῆς³. Κατέβαλαν ἐπίσης, πρὶν ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ, 50 γρόσια στὸν διδάσκαλο Νικόδημο· ὁ ἴδιος ὅμως δὲν ἀπάντησε ἔως τώρα ἐὰν αὐτὰ ἔφθασαν στὸν “ἀποστείλαντα”. Οἱ ἐπιστάτες ὑπενθυμίζονται ὅτι ἔγραψαν πολλές φορὲς στους ἐπιτρόπους νὰ τοὺς στείλουν λογαριασμὸ (“καμίεν”) γιὰ ὅσα εἰσέπραξαν ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες, οἱ ἐπίτροποι ὅμως ἀμέλησαν νὰ τὸ πράξουν καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός προκαλεῖ μεγάλη ἀνησυχία⁴. Τέλος, σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ κρασορακίου, ἔχουν σταλεῖ ἐπιστολὲς καὶ στους [κοσμικοὺς] ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὅρους καί, μαζί μὲ τὸν κελιώτη γερο-Ἀθανάσιο, ἀποστέλλεται [στὴν Κωνσταντινούπολη] διὰ θαλάσσης (διαγγραμμένο: διὰ ξηρᾶς) ὁ πρῶην σκευοφύλακας Διονύσιος Κουτλουμουσιανός. Στέλνοντας τοὺς ἀδελφικούς χαριτισμούς τους στους μοναστηριακοὺς [ποὺ βρίσκονται στὴν Κωνσταντινούπολη], οἱ ἐπιστάτες παρακαλοῦν καὶ πάλι νὰ συνδράμουν ὅλοι “εἰς διόρθωσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὡς οὔσης κοινῆς”.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὰ 540 [γρόσια] ποὺ ἔλαβε ὡς τόκο ὁ Εὐθύμιος [Ζωγραφίτης] στὴ Σήλυμνο δόθηκαν γιὰ τὸ [ἔτος] 96 καὶ ὄχι γιὰ τὸ 97. Οἱ ἐπίτροποι πρέπει νὰ πάρουν τὸ “διάφορον” ποὺ προκύπτει⁵.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος, ὁ Κωνσταντῖος Διονυσιάτης, ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβ.) καὶ ὁ ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου Σεραφεῖμ.

Ἄρχ.: ... † Κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην τοῦ τρέχοντος ἐλάβομεν τὰ ἀγαπητὰ σας, καὶ ἰ ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σας ...

1. Στὴ σημ. (χέρι Γερασίμου): 1798· Φεβρουαρίου· 28^η· Ἰ Ἐλαβομε τὸ παρὸν γράμμα παρὰ τοῦ κυρ Ἰ Ἀθανάσιον Λαυριώτην διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κρασίου.

2. Πρβλ. ἀρ. 281, 297, 308 καὶ 322.

3. Πρβλ. ἀρ. 288.

4. Βλ. ἀρ. 284 καὶ 299.

5. Βλ. ἀρ. 298· πρβλ. ἀρ. 288, 290 καὶ 303.

287 Ὁλοσφράγιση ἐπιστολῆ στὸν μπουσταντζήμπαση

Ἰανουάριος 1798

(Αρχειοθήκη: 193) Πρωτότυπο. – Χαρτί 585 X 505. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας καὶ φθορὲς στὶς διπλώσεις. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστα

συντομογραφίες. – Στα περιθώρια αποτυπώματα σφραγίδων τῶν εἴκοσι μονῶν. – Στο verso σημείωση (σλαβ.).

Σὲ γράμμα του στὸν ζαπίτη [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] χασεκή Χαφίς-Μεχμέτ-ἀγά ὁ μπισταντζήμπασης τῆς βασιλικῆς ἐστίας (“ὄντζακίου”) ἐξέφρασε τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον του γιὰ τοὺς ραγιάδες καὶ καλογέρους τῶν εἴκοσι μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ζήτησε τὴν ὑπακοή τους καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ ἀποφεύγουν τὶς ἔριδες. Μὲ αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ, οἱ καλόγεροι τῶν εἴκοσι μονῶν ἀπευθύνονται στὰ εὐπροσήγορα αἰσθήματα τοῦ μπισταντζήμπασης, “σχεδὸν ὡς παιδία πρὸς πατέρα”, καὶ ζητοῦν νὰ παρατείνει τὴ θητεία τοῦ ζαπίτη Χαφίς-Μεχμέτ-ἀγά: ὅλοι οἱ Ἁγιορεῖτες εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ἄσκηση τῶν καθηκόντων του, τοὺς εὐεργετεῖ πλουσιοπάροχα καὶ, χάρις στὴ φρόνηση καὶ τὴ δικαιοσύνη του, ὁ τόπος εἰρήνεψε. Ἔτσι, οἱ Ἁγιορεῖτες δὲν ἐπιθυμοῦν τὴν ἀντικατάστασή του, φοβούμενοι ὅτι ἡ ἀποστολὴ νέου ζαπίτη θὰ φέρει ἀκαταστασία καὶ ἐρήμωση¹.

Ἵπογράφουν “ἅπαντες οἱ τῶν εἴκοσι μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους πτωχοὶ καλογέροι πιστοὶ ραγιάδες”.

Ἀρχ.: Ὁ Ἐνδοξώτατε, εὐμενέστατε, κ(αί) μεγαλοπρεπέστατε ἡμῶν αὐθέντα κύριε μπισταντζήμπασι τοῦ προσκνητοῦ ἡ βασιλικοῦ ὄντζακίου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 282 καὶ 284.

288 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

8 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 259-62) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 309 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη] Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς εἶχε γράψει [στοὺς Χιλανδαρινούς] ὅτι ἔλαβε ἀπὸ χρήματα τῶν Βατοπεδινῶν 650 γρόσια καὶ ἐξόφλησε ἀπὸ τὸ χρέος τοῦ μοναστηριοῦ τρεῖς ὁμολογίες, τὶς ὁποῖες μετέφερε στοὺς προεστῶτες ὁ πεζοδρομὸς ποῦ στάλθηκε στὴν Κοινότητα¹. Εἶχε γράψει ἐπίσης, ὅταν ἐμφανισθεῖ ἡ πόλιτζά του, νὰ τὴν ἐξοφλήσουν στὴ διορία τῆς· ὁ γερο-Ἄνθιμος Βατοπεδινὸς ὅμως, πρὶν ὁ Γεράσιμος στείλει τὴν πόλιτζα, πρόφθασε καὶ πῆρε τὰ παραπάνω χρήματα ἀπὸ τὸν

ἴδιο τὸν Γεράσιμο ἀναγκάζοντάς τον νὰ τὰ δανεισθεῖ ἀπὸ ἄλλου². Τώρα ὁ Γεράσιμος βρῆκε τρόπο καὶ πήρε 540 γρόσια ἀπὸ τὰ χρήματα τοῦ Εὐθυμίου Ζωγραφίτη γιὰ νὰ τὰ δώσει στὸν δανειστή³. Ἔτσι, ἀπὸ τὰ χρήματα τῶν Βατοπεδινῶν ὑπολείπονται νὰ πληρωθοῦν 110 γρόσια· ἐὰν τὰ ἐξασφαλίσει ἀπὸ κάποια πηγή, τότε ὁ Γεράσιμος θὰ “τραβήξει” πόλιτζα, ὅπως κάνει τώρα γιὰ τὰ 540 γρόσια τοῦ Εὐθυμίου, καὶ μόλις [οἱ Χιλανδαρινοὶ] πάρουν τὴν πόλιτζα θὰ πρέπει νὰ τὴν ἐξοφλήσουν στὴ διορία τῆς.

Τέλος, ὁ Γεράσιμος πληροφορεῖ [τοὺς Χιλανδαρινοὺς] ὅτι οἱ Ἱερεισιῶτες (“Ἐρεισιῶτες”) προκάλεσαν τὴν ἔκδοση ἐνὸς φριμανιοῦ γιὰ τὰ μετόχια ὄλων τῶν μοναστηριῶν στὸν Πρόβλακα. Ἰσχυρίσθηκαν ὅτι οἱ Ἁγιορεῖτες δὲν ἀρκοῦνται στοὺς τόπους τῶν μετοχίων τους ἀλλὰ ἀρπάζουν καὶ καταπατοῦν δικούς τους τόπους καὶ τοὺς στεροῦν πόρους ἐπιβίωσης· ἔτσι, τοὺς δόθηκε φριμάνι σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιο πρέπει νὰ διερευνηθεῖ τὸ ζήτημα. Ὁ Γεράσιμος ἀγνοεῖ ποιά θὰ εἶναι ἡ ἔκβαση τῆς ὑπόθεσης καὶ ἀναμένει ἀπάντηση γιὰ τὰ χρήματα τοῦ Εὐθυμίου.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἀρχ.: ... Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τὴν ἀγαθὴν σας ὑγείαν, φανερώνω ὅτι προλαβόντος εἶχα γράψῃ τῆς πανοσιστητός σας ...

1. Βλ. ἀρ. 280· πρβλ. ἀρ. 282 καὶ 303.
2. Πρβλ. ἀρ. 280 καὶ 282.
3. Πρβλ. ἀρ. 286, 290, 298 καὶ 303.

289 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε΄ στοὺς Χιλανδαρινοὺς

15 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτί 6/ΠΙ, 1798: 301-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἀλέξιος, μὲ βασιλικὸ ὄρισμὸ καὶ γιασαξὴ τοῦ πατριάρχου, ἀποστέλλεται ὑπερόριος στὸ Χιλανδάρει γιὰ νὰ περιορισθεῖ στὸν πύργο (“κουλάν”). Ὁ ἐξόριστος χαρακτηρίζεται κακὸς τρόπος, κακοήθης, ὑπαίτιος ἀμέτρητων ἀτοπημάτων καὶ φαῦλος· ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρξε ἄλλος τρόπος σωφρονισμοῦ του, ἀποφασίσθηκε νὰ μείνει ἐγκλειστος στὸ μοναστήρι. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε΄ προστάζει τοὺς Χιλανδαρινοὺς νὰ περιορίσουν τὸν Ἀλέξιο στὸν πύργο, νὰ

τὸν ἐπιτηροῦν προσεκτικὰ καὶ νὰ μὴν τοῦ ἐπιτρέψουν ὁποιαδήποτε συναναστροφὴ· ὁ Ἀλέξιος εἶναι τόσο πανοῦργος, ὥστε νὰ ἐμφανίζεται στοὺς ἄκακους ἀνθρώπους ὡς ἄκακος καὶ νὰ ἐξαπατᾷ ὄχι μόνο τοὺς “ἀπλουστέρους” ἀλλὰ καὶ τοὺς “μᾶλλον περιέργους”. “Ἐτσι, πρέπει —σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ— νὰ ἀποκλεισθεῖ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ δελεάσει κάποιον καὶ νὰ μηχανευθεῖ κάποιο τέχνασμα (“δράμα”) γιὰ νὰ ἀποδράσει. Σὲ ἓνα τέτοιο ἐνδεχόμενο ἡ βλάβη καὶ ἡ ζημία τοῦ μοναστηριοῦ θὰ εἶναι μεγάλη καὶ καμία δικαιολογία δὲν πρόκειται νὰ εἶναι ἱκανοποιητικὴ.

‘Ο γιασαξῆς θὰ δώσει στοὺς Χιλανδαρινούς 50 γροσια γιὰ τὴ ζωοτροφία τοῦ τρέχοντος ἔτους· τὸ ἴδιο ποσὸ θὰ παίρνουν κάθε χρόνο, γιὰ ὅσο διάστημα παραμείνει ὁ Ἀλέξιος στὸ μοναστήρι τους. ‘Ο Γρηγόριος Ε’ ἀναμένει ἀπόκριση γιὰ τὸν ἐγκλεισμό καὶ τὴν εἰσπραξὴ τῶν 50 γροσίων.

‘Υπογράφει ὁ Κωνσταντινούπολεως [Γρηγόριος].

Ἄρχ.: ... Ἐπειδὴ ἀποπέμπεται ὑπερόριος ὁ Ἀλέξιος δι’ ὑψηλοῦ βασιλικοῦ προσκνητοῦ ὀρισμοῦ, κ(αι) δι’ ἡμετέρου γιασαξῆ ...

290 Ἐπιστολὴ τοῦ Γεράσιμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

16 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 289-92) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 347 X 246. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α’ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β’ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὁρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔλαβε ἀπὸ τὸν πεζοδρόμο (“σαῖ”) τὶς ἐπιστολές τῶν προεστῶτων τοῦ Χιλανδαρίου. Ἀμέσως παρήγγειλε δύο συγχωρητικά, τὸ ἓνα γιὰ τὸν μακαρίτη πρῶην σκευοφύλακα Βησσαρίωνα¹ καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὸν μακαρίτη σκευοφύλακα Δανυήλ², τὰ ὁποῖα ἐλπίζει ὅτι σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἔτοιμα καὶ πρόκειται νὰ τὰ στείλει [στὸ Χιλανδάρει], μαζί μὲ ἓνα ἀφοριστικὸ τοῦ Εὐθυμίου Ζωγραφίτη γιὰ τὴν περιουσία τοῦ μακαρίτη Παρθενίου³.

Τὰ ἄλλα “ψουνίσματα” ποὺ παρήγγειλαν οἱ προεστῶτες, ὁ Γεράσιμος θὰ τὰ στείλει ἀμέσως μόλις τὰ ἀγοράσει.

‘Οσον ἀφορᾷ στὴν ἀπάντηση τῆς ἐπιστολῆς ποὺ ἔστειλαν οἱ προεστῶτες στὸν τζελεπὶ Θεοδωράκη Φιλίππουπολίτη (“Φιλίππολίτη”), σχετικὰ μὲ τὴν ὁμολογία τῶν 1.000 γροσίων, ὁ Θεοδωράκης λέει ὅτι αὐτὴ ἡ ὁμολογία βρισκε-

τα στα χέρια κάποιου άλλου και ό ίδιος δέν επιθυμεί νά έμπλακει [σχήν έξοφλήση της]. "Έτσι, οί προεστώτες πρέπει νά γράψουν στόν "Άγιο πρώην Θεσσαλονίκης γιά νά γράψει μέ τή σειρά του στόν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] πρέπει επίσης νά γράψουν στόν "Άγιο Δέρκων [Μακάριο] και τόν "Άγιο "Ηρακλείας [Μελέτιο] και, άφοϋ τούς πληροφορήσουν γιά τήν πορεία τής υπόθεσης, νά ζητήσουν τή μεσολάβρησή τους ώστε νά μεταπεισθεί ό Θεοδωράκης. Τέλος, πρέπει νά γράψουν και στόν ίδιο τόν Θεοδωράκη⁴.

Στόν Γεράσιμο έμφανίσθηκε μία όμολογία 250 γροσιών κάποιου Άνθίμου Βάρναλη, τά όποια όφείλει στόν χατζη-Θεοχάρη Βάρναλη ή όμολογία φέρει τήν ύπογραφή του μακαρίτη σκευοφύλακα ως έγγυητή ("κεφίλη"). Τώρα ό χατζη-Θεοχάρης άναζητά τόν Άνθιμο και σέ σχετική έρώτησή του ό Γεράσιμος άπάντησε ότι δέν γνωρίζει τέτοιο πρόσωπο. Ωστόσο, είδε ό ίδιος τήν ύπογραφή του μακαρίτη σκευοφύλακα και παρακαλεί τούς προεστώτες, εάν ό Άνθιμος ζει, νά τόν πληροφορήσουν που βρίσκεται, ώστε νά ενημερωθεί και νά έξοφλήσει τό χρέος του, καθώς ύπάρχει φόβος μήπως άργότερα έπιβαρυνθεί τό μοναστήρι. "Όταν μάλιστα ό Γεράσιμος παρακίνησε τόν χατζη-Θεοχάρη νά βρεί μόνος του τόν Άνθιμο, αυτός άπάντησε ότι, έχοντας έγγυητή τόν σκευοφύλακα, δέν άνησχει γιά τά χρήματά του και —άκόμη και άν πεθάνει ό χρεώστης— τό μοναστήρι είναι ύποχρεωμένο νά καταβάλει τό ποσό.

"Ό Γεράσιμος "τράβηξε" μία πόλιτζα 540 γροσιών και τήν έστειλε στους προεστώτες του Χιλανδαρίου μέ τόν Κύριλλο Ίβηρίτη γιά νά καταβληθοϋν στόν Εϋθύμιο Ζωγραφίτη⁵. Τέλος, έγινε γνωστό ότι έφθασε [στό Χιλανδάρι] ό προηγούμενος Δοσίθεος μαζί μέ προσκυνητές από τό Βιδένι και ό Γεράσιμος παρακαλεί, εάν μετέφερε κάποια έπιστολή γι' αυτόν από τή Βλαχία, νά του τή στείλουν.

Σέ ύστερόγραφο: Οί προεστώτες πρέπει νά παρακαλέσουν τόν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο νά γράψει στόν νϋν πατριάρχη Γρηγόριο σχετικά μέ τήν υπόθεση ("μαδέν") του Θεοδωράκη. "Ό Γεράσιμος στέλνει άγγουρόσπορο στόν γερο-Σαββάτιο.

"Υπογράφει ό Γεράσιμος Χιλανταρινός και έπίτροπος του 'Άγίου "Όρους.

Άρχ.: ...) Μετά τήν έρώτησιν τής έφετης μοι υγεία σας δέν έλειψα έτι νά σας φανερώσω ότι μέ τόν σαή σταλθέντα μοι γράμματα σας έλαβον, ...

1. Βλ. άρ. 294· πρβλ. άρ. 293 και 296.

2. Βλ. άρ. 295· πρβλ. άρ. 293 και 296.

3. Πρβλ. άρ. 293 και 296.

4. Πρβλ. άρ. 276, 282, 296· επίσης, άρ. 178 και 200.

5. Βλ. άρ. 286, 288, 298 και 303.

291 Ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κοτρουτζιανίου Βησσαρίωνος στὸν προηγούμενο Γεράσιμο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

17 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1797: 121-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κοτρουτζιανίου Βησσαρίων γνωστοποιεῖ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ ὅτι, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ [ἡγουμένου τῆς μονῆς] Κοτρουτζιανίου [Δαβίδ] καὶ μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ αὐθέντη, ἀναδείχθηκε διάδοχος τοῦ μακαρίτη μέχρι νὰ συμπληρωθεῖ ἡ δωδεκαετής συμφωνία τοῦ “ταξιδίου”¹. Ὁ Γεράσιμος μπορεῖ μὲ τὴ σειρά του νὰ μεταφέρει τὴν εἶδηση καὶ στοὺς ἄλλους φίλους τοῦ Βησσαρίωνος· ὁ ἴδιος τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ γράφει συχνά, νὰ τοῦ περῆξει τὶς φιλικὲς συμβουλές του σχετικὰ μὲ τὴ διαχείριση τοῦ μοναστηριοῦ ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν βοηθήσει στὴν ἔκδοση τῶν συστατικῶν καὶ ἀποκαταστατικῶν γραμμιάτων τῆς ἡγουμενίας του. Ὁ Βησσαρίων θὰ πασχίσει νὰ φανεῖ καλὸς οἰκονόμος καὶ στηρίζεται στὴ συνδρομὴ τῶν εὐλκιρινῶν φίλων του, τοὺς ὁποίους ἐκ τῶν προτέρων εὐχαριστεῖ.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ προηγούμενος παπα-Σεραπίων βρῖσκεται “ἐδῶ”, στὸ Βουκουρέστι, καὶ στέλνει τοὺς χαρετισμούς του στὸν Γεράσιμο· ὡστόσο, ὁ Βησσαρίων δὲν τὸν συνάντησε τὶς τελευταῖες μέρες.

Ἐπογράφει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κοτρουτζιανίου Βησσαρίων.

Ἄρχ.: ... † Διατηροῦ καὶ διαφυλάττει Κ(ύριος) καὶ Θε(εὸς) ἡμ(ῶν) ἄκρωσ ὑγιαίνουσαν, δαψιλῶς πανευμεροῦσαν, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 296, 297 καὶ 322.

292 Ἐπιστολὴ τοῦ ζωγράφου Μακαρίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου
Μακάριο

20 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 129-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 155 X 109. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ ζωγράφος Μακάριος παρακαλεῖ τὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο νὰ τοῦ στείλει ψαρόκολλα, εἴκοσι, τριάντα ἢ πενήντα δράμια, ὅση περισσότερη ἔχει τὴν καλοσύνη· ὁ Μακάριος θὰ καταβάλει τὸ ἀντίτιμὸ της.

Ὅσον ἀφορᾷ στὰ 80 γρόσια τοῦ μακαρίτη Πορφυρίου, ὁ Μακάριος [Χιλανδαρινὸς] ἀμέλησε νὰ ἐνεργήσει καί, ἔτσι, τὰ στερεῖται μέχρι τώρα ὁ [ζωγράφος] Μακάριος. Ὁ ἴδιος σημειώνει ὅτι αὐτὴ ἢ ὑπόθεση πρέπει νὰ λήξει, ἐφόσον μάλιστα “οἱ ἄνθρωποι ὅπου τὰ ἔδωσαν ὄλο ἀκόμα ζοῦν”¹. Τέλος, στέλνει τοὺς χαιρετισμούς του στὸν γερο-προηγούμενο [Γεράσιμο] καὶ τοὺς ἄλλους προεστῶτες.

Ἐπογράφει ὁ Μακάριος ὁ ζωγράφος.

Ἄρχ.: ... † Χάριτι Θεοῦ καὶ διενέχων σας ἀγίον καλλὸς ἔχομε ἕως του νεῖν παρακαλῶ τὴν πανοσιωτήτά της ...

1. Πρβλ. ἀρ. 232.

293 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

24 Φεβρουαρίου 1798

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1798: 225-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 309 X 214. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (“Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], στέλνει δύο συγχωρητικὰ γράμματα¹ καὶ ἓνα ἀφοριστικὸ²· μαζὶ στέλνει καὶ μία πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ στὸν Ἅγιο Ἐρισσοῦ (“Ἐρισσοῦ”) [Ἰγνάτιος³], γιὰ νὰ μεταβεῖ ὁ τελευταῖος στὴ μονὴ Ζωγράφου καὶ νὰ ἀναγνώσει τὸ ἀφοριστικὸ τοῦ Εὐθυμίου. Τὰ δύο συγχωρητικὰ γράμματα στοίχισαν 19 γρόσια καὶ τὸ ἀφοριστικὸ 7 γρόσια καὶ 20 παράδες· γιὰ τὴν ἐπιστολὴν δαπανήθηκαν 63 παράδες. Στέλνει ἐπίσης ἓνα καντάρι, γιὰ τὸ ὁποῖο τοῦ ἔγραψαν οἱ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου, τὸ ὁποῖο στοίχισε 10 γρόσια.

Σὲ ἄλλες ἐπιστολές του ὁ Γεράσιμος γράφει σχετικά μὲ τις ὑποθέσεις γιὰ τις ὁποῖες ἐνδιαφέρονται οἱ προεστῶτες. Τώρα ὁμως βλέπει στὸ γράμμα τῶν “πέντε μοναστηρίων” ὅτι δὲν πρόκειται νὰ τοῦ καταβάλουν τὰ χρήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἀποπληρώθηκε τὸ χρέος [στὴ δόμνα Τάραια] καί, ἀντίθετα, τοῦ γράφουν νὰ τὰ εἰσπράξει ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἔδωσε⁴. Ὁ ἴδιος διαμαρτύρεται ἔντονα γιὰ τὸ γεγονός ὅτι τὰ μοναστήρια συνάπτουν δάνεια μὲ σφραγίδες, ἐνυπόγραφες

ὁμολογίες καὶ μὲ τὴν ἐγγύηση τοῦ ἐνὸς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ἐνῶ αὐτοὶ “οἱ πτωχοὶ” ἀναγκάζονται τελικὰ νὰ τὰ πληρώνουν ἀπὸ τὸ πουργί τους. Πράγματι, ἀρκετὰ πάσχισε ὁ Γεράσιμος, ζήτησε τὴ μεσιτεία ἄλλων καὶ ἀντέξε ὅσο ἦταν δυνατό, πλὴν ὁμως μὴ μπορώντας νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀναγκάσθηκε νὰ πληρώσει [τὸ ποσό]· ἀτυχῶς, λοιπόν, οἱ προεστῶτες ἔβαλαν τὴ σφραγίδα τους σὲ αὐτὸ τὸ γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἀποφασίσθηκε νὰ πληρώσει ὁ Γεράσιμος, μολοντί ὁ ἴδιος δὲν χρωστᾶ τὸ παραμικρό. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο οἱ προεστῶτες τὸν ἐγκατέλειψαν, σὰν νὰ ἦταν ξένος· καὶ ἂν ἀκόμη τὰ ἄλλα μοναστήρια, ποὺ εἶναι ὄντως ξένα, δικαιοῦνται νὰ μέμφονται τὸν Γεράσιμο, ὁ ἴδιος ποτὲ δὲν πίστευε ὅτι θὰ τὸν κατατρέχουν καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ τὴ στιγμή ποὺ θὰ ὄφειλαν νὰ τὸν βοηθήσουν.

Πάντως, ὁ Γεράσιμος γνωστοποιεῖ ὅτι πῆρε ἐξοφλημένη τὴν ὁμολογία ἀπὸ τὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] καὶ ἔτσι οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀπαλλάχθηκαν ἀπὸ πολλοὺς τόκους ποὺ ἀναγκαστικά θὰ πλήρωναν. Παράλληλα, ὁ πατριάρχης στέλνει μία ἐπιστολὴ στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τοὺς ζητᾶ νὰ πληρώσουν τὰ χρήματα στὸ Κοινό, ἐφόσον καὶ ἡ ἐξόφληση τῆς ὁμολογίας ἔγινε μὲ χρήματα τοῦ Κοινοῦ. Τέλος, γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω, ὁ Γεράσιμος ἀναμείνει ἀπάντησι.

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὸ σύνολο τῶν ἐξόδων γιὰ τὰ γράμματα καὶ τὸ καντάρι ἀνέρχεται σὲ 38 γρόσια καὶ 3 παράδες.

Ὑπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: ...) Μετὰ τὴν ἔρευνην τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείαν, δηλωποῶ ὅτι ἰδοὺ ὅπου στέλνω τὰ δύω | συγχωρητικὰ γράμματα, ...

1. Βλ. ἀρ. 294 καὶ 295· πρβλ. ἀρ. 290 καὶ 296.

2. Πρβλ. ἀρ. 290 καὶ 296.

3. Βλ. ἀρ. 334 καὶ 336.

4. Πρβλ. ἀρ. 280 καὶ 281.

294 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ συγχωρητικὸ γράμμα (“μετριότης”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε'

Φεβρουάριος 1798

(Αρχαιοθήκη: 194) Πρωτότυπο. – Χαρτί 760 x 520. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso σημειώσεις (ἑλλ. καὶ σλαβ.).

Συγχωρητικὸ τοῦ “κεκοιμημένου” ἱερομονάχου Βησσαρίωνος, σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου¹.

Ἵπογράφουν: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος]. Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Γεράσιμος, ὁ Ἱεροσολύμων Ἄνθιμος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος, ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ, ὁ Νικομηδείας Ἄθανάσιος, ὁ Νικαίας Καλλίνικος, ὁ Δέρκων Μακάριος, ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος, ὁ Προύσης Ἄνθιμος, ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαΐας, ὁ Λαρίσσης Διονύσιος καὶ ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος.

Ἄρχ.: Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων αὐτῇ ἐν τῷ παρόντι, τοῦ τε παναγωγιάτου, καὶ σεβασμωτάτου πατριάρχου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 290, 293 καὶ 296.

295 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ συγχωρητικὸ γράμμα (“μετριότης”) τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε΄

Φεβρουάριος 1798

(Αρχειοθήκη: 195) Πρωτότυπο. – Χαρτί 760 X 520. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὅρθογραφία. – Στὸ verso σημειώσεις (ἐλλ. καὶ ολαβ.).

Συγχωρητικὸ τοῦ “κεκοιμημένου” ἱερομονάχου Δανιήλ, σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου¹.

Ἵπογράφουν: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος]. Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Γεράσιμος, ὁ Ἱεροσολύμων Ἄνθιμος, ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος, ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ, ὁ Νικομηδείας Ἄθανάσιος, ὁ Νικαίας Καλλίνικος, ὁ Δέρκων Μακάριος, ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος, ὁ Προύσης Ἄνθιμος, ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαΐας, ὁ Λαρίσσης Διονύσιος καὶ ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος.

Ἄρχ.: Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων αὐτῇ ἐν τῷ παρόντι, τοῦ τε παναγωγιάτου, καὶ σεβασμωτάτου πατριάρχου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 290, 293 καὶ 296.

296 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

12 Μαρτίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 247-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 308 X 216. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου

ἀναγράφονται οἱ παραληπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἀναφέρθηκε καὶ σὲ ἄλλες ἐπιστολές του στὴν ὑπόθεση τῆς ὁμολογίας 1.000 γροσίων τοῦ Θεωδώρακη Φιλιππουπολίτη (“Φιλιππολίτη”)¹, ὅτι δηλ. δὲν ὑπῆρξε τρόπος νὰ ἐξευρεθεῖ κάποια λύση (“τζαρές”). Ἡ ὁμολογία δόθηκε στὸν Ἅγιο Ἡρακλείας [Μελέτιο], ὁ ὁποῖος κάλεσε μία μέρα τὸν Γεράσιμο καὶ ζήτησε τὰ χρήματα· ὁ Γεράσιμος ἀποκρίθηκε ὅτι δὲν ἔχει διορισθεῖ [στὴν Κωνσταντινούπολη] γιὰ νὰ πληρώνει τὰ χρέη [τοῦ Χιλανδαρίου] καὶ ὅτι τὸ μοναστήρι ἔχει ἐπίτροπο τὸν χατζη-Παναγιώτη Σαατζόγλου. Πάντως, ὁ Γεράσιμος ζητᾷ ἀπὸ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου νὰ γράψουν ἐπιστολές στὸν Ἅγιο Ἡρακλείας καὶ τὸν δανειστή Πάνκο [Σαμουρκάση] ὥστε νὰ λήξει αὐτὴ ἡ ἐπιζήμια ὑπόθεση· ἐπίσης, νὰ γράψουν στὸν πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρὰ του νὰ γράψει στὸν νῦν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] καί, τέλος, νὰ γράψουν στὸν μέγα πρωτοσύγκελλο Μελέτιο, πού συνδέεται στενά μὲ τὸν Προκόπιο (“εἶναι τζιράκι”) καί, μάλιστα, εἶναι ἄνθρωπος καλὸς καὶ φίλος [τοῦ Χιλανδαρίου].

Ὁ Γεράσιμος πληροφορήθηκε τὸν θάνατο τοῦ πρωτοσυγγέλλου Χρυσάνθου. Ὁ Χρυσάνθος εἶχε στείλει στὸν τζελεπή Πάνκο Σαμουρκάση, στὴν Κωνσταντινούπολη, μία ὁμολογία 1.500 γροσίων, γιὰ νὰ τὰ εἰσπράξει ἀπὸ τὸν χρεωφειλέτη. Ὁ χρεωφειλέτης προερχόταν ἀπὸ τὴ Σκύρο, ὁ ἴδιος ἔχει πεθάνει ἀλλὰ βρίσκεται στὴ ζωὴ ἢ γυναῖκα του². Οἱ προεστῶτες πρέπει νὰ γράψουν στὸν Πάνκο νὰ βρεῖ τρόπο νὰ εἰσπράξει τὰ χρήματα καὶ νὰ τὰ δώσει στὸ μοναστήρι ὡς κληρονόμο τοῦ Χρυσάνθου. Ἐπίσης, οἱ προεστῶτες πρέπει νὰ φυλάξουν τὸ ἐξοφλητικὸ γράμμα πού πήρε ὁ Χρυσάνθος ἀπὸ τὸν πατριάρχη Ἱεροσολύμων καὶ τὸ φριμάνι “διὰ τὴν ἐλευθερίαν του ἀπὸ τὴν Ἱεροσαλήμ”. Ἐὰν αὐτὰ τὰ ἔγγραφα δὲν βρεθοῦν, πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν καὶ νὰ βρισκονται στὰ χέρια τῶν Χιλανδαρινῶν, μήπως μάθουν τὸν θάνατο τοῦ Χρυσάνθου οἱ Ἱεροσολυμίτες καὶ τότε οἱ Χιλανδαρινοὶ —μὴ ἔχοντας αὐτὰ τὰ ἔγγραφα— ἀντιμετωπίσουν μεγάλες δυσκολίες.

Ἐπιπλέον, ὁ Γεράσιμος, ὅταν τὸ καλοκαίρι ἀναχώρησε γιὰ τὴ Βασιλεύουσα, εἶχε δώσει στὸν Χρυσάνθο μία ἀπόδειξη γιὰ τὴν ὁμολογία τῶν 1.000 γροσίων πού πήρε καὶ διέθεσε στὴν ἀποπληρωμὴ χρεῶν τοῦ μοναστηριοῦ· κατόπιν τοῦ ἔστειλε μία πόλιτζα γιὰ τὸ ποσό, ὥστε νὰ εἰσπράξει τὰ χρήματα ἀπὸ τὸ μοναστήρι, καὶ ζήτησε, ὅταν ἐξοφληθεῖ ἡ πόλιτζα, νὰ δοθεῖ ἰδιόχειρη ἀπόδειξί του στὸν προηγούμενο Γεράσιμο, κάτι πού ὁ Χρυσάνθος δὲν ἔπραξε. Ἔτσι, ὁ Γεράσιμος ζητᾷ νὰ βρεθεῖ ἡ ἀπόδειξη καὶ νὰ φυλαχθεῖ ὥστε νὰ τὴν πάρει ὁ

Ίδιος μόλις ἔλθει στοὺς Χιλανδάρη· σημειώνεται ὅτι ὁ Χρῦσανθος τοῦ εἶχε γράψει γιὰ τὴν πόλιτζα, δὲν ἔκανε ὅμως καμία μείνεια γιὰ τὴν ἀπόδειξη³.

Μὲ τὴν ἴδια εὐκαιρία, ὁ Γεράσιμος γνωστοποιεῖ ὅτι ἔστειλε μὲ τὸν Κύριλλο Ἰβηρίτη “διὰ θαλάσσης” τὰ συγχωρητικὰ γράμματα, καθὼς καὶ ἓνα ἀφοριστικὸ τοῦ Εὐθυμίου Ζωγραφήτη μαζί μὲ μία πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ στὸν Ἅγιο Ἱερεισοῦ⁴ [Ἰγνάτιος⁵]. Ἔστειλε ἐπίσης ἓνα καντάρι βάρους πενήντα ὀκάδων⁶ καὶ ἄλλα τέσσερα συγχωρητικὰ γράμματα τοῦ Χριστοδοῦλου, γιοῦ τοῦ παπα-Ποβάννη ἀπὸ τὸ Κάστρο· οἱ προεστῶτες πρέπει νὰ παραδώσουν τὰ συγχωρητικὰ καὶ νὰ πάρουν 40 γρόσια. Αὐτὰ τὰ 40 γρόσια ἔχει πληρώσει ὁ ἴδιος ὁ Γεράσιμος καὶ ἔγραψε στὸν προηγούμενο Γεράσιμο νὰ τὰ εἰσπράξει· ἄκουσε ὅμως ὅτι ὁ προηγούμενος ἦταν ἄρρωστος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ Χριστόδουλος, μαζί μὲ τὸν Πάννη Μαυριδὸγλου καὶ τοὺς συντρόφους τους, εἶχαν πνιγεῖ.

Ὁ Γεράσιμος, γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω, ἀναμένει ἀπάντηση. Τὸ παιδί ποὺ εἶχε ἀφήσει κοντὰ στὸν πρωτοσύγγελλο [Χρῦσανθος] παρακαλεῖ νὰ τὸ στείλουν σὲ κάποιον κελλίον, κοντὰ σὲ κάποιον σεμνὸ ἄνθρωπο⁷. Τέλος, μόλις σήμερα ἔλαβε ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴ Βλαχία καὶ ἔμαθε ὅτι στὴ μονὴ Κοτρουτζανίου πέθανε ὁ Δαβὶδ καὶ τοποθετήθηκε ἡγούμενος ὁ Βησσαρίων⁸.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.
Ἄρχ.: ...) Δεόμενος τοῦ Ἁγίου Θεοῦ ὅπως διὰ πρεσβεῶν τῆς παναρχάντου αὐτοῦ μητρὸς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 276, 282 καὶ 290. Ἐπίσης, ἀρ. 178 καὶ 200.
2. Πρβλ. ἀρ. 283.
3. Πρβλ. ἀρ. 278 (α) καὶ 280.
4. Βλ. ἀρ. 294 καὶ 295· πρβλ. ἀρ. 290 καὶ 293.
5. Βλ. ἀρ. 334 καὶ 336.
6. Πρβλ. ἀρ. 293.
7. Πρβλ. ἀρ. 283.
8. Πρβλ. ἀρ. 291, 297 καὶ 322.

297 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

13 Μαρτίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 233-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 307 X 214. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προσορισμὸς (: Ἅγιον Ὁρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο Γεράσιμος Χιλανδαρινός, επίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στήν Κωνσταντινούπολη, εἰδοποιεῖ ὅτι καταφθάνει ὡς προσκνητήης ὁ γραμματοκομιστής Σάββας πού πρόκειται νά περιέλθει ὅλα τὰ μοναστήρια, ἀνάμεσά τους καί [τὸ Χιλανδάρι]. Ὁ Γεράσιμος συνιστᾷ νά τὸν ὑποδεχθοῦν μὲ χαρὰ καί νά δείξουν τὸ χρηστὸ ἦθος τῶν Χιλανδαρινῶν, γιατί εἶναι ἄνθρωπος χρήσιμος καί, μάλιστα, συγγενής τοῦ σαράφη [τῶν Χιλανδαρινῶν] χατζη-Ἰωβίκη, ὁ ὁποῖος καί παρακίνησε τὸν Γεράσιμο νά συστήσει τὸν Σάββα στοὺς Χιλανδαρινούς.

‘Οσοῦν ἀφορᾷ στὸν νέο ἡγούμενο τῆς μονῆς Κοτρουτζανίου ἀρχιμανδρίτη Βησσαρίωνα, αὐτὸς ἐξορίσθηκε κάποτε ὡς διάκονος ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως καί ἔμεινε κάποιον καιρὸ στὸν πύργο τοῦ Χιλανδαρίου. Φαίνεται ὅτι εἶναι ἄνθρωπος “περίφημος”, γιατί ὅπου χρημάτισε “ἐποίησεν τέρατα καί σημεῖα”. Πάντως, ὁ [πρώην ἡγούμενος] ἀρχιμανδρίτης Δαβὶδ πέθανε καί ὁ νῦν Κοτρουτζανίου [Βησσαρίων] ἐμφανίζεται ὡς Χιλανδαρινὸς ἐπειδὴ ἔζησε [ἐξόριστος] στὸν πύργο τοῦ μοναστηριοῦ!

‘Ο Γεράσιμος, γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω καί τίς ἄλλες ἐπιστολές του, ἀναμένει ἀπάντηση.

Σὲ ὑστερόγραφο: Σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ κρασορακίου, ἔφθασαν οἱ ἀπεσταλμένοι ἀδελφοὶ τῆς Κοινότητος [στὴν Κωνσταντινούπολη] ἀλλά “στέκει ὁ τζελεπὴ ἐφέντης στερεὸς” καί δὲν ἐπιτρέπει νά τὸν προσεγγίσουν οὔτε μὲ λόγια οὔτε μὲ ἔργα. Ὑπάρχει μάλιστα φόβος νά στείλει κάποιους γιὰ ἐπιτόπια ἔξευνα καί ὁ Γεράσιμος συνιστᾷ προσοχή γιατί δὲν φαίνεται νά ἔχει ἀγαθὲς προθέσεις².

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινὸς καί ἐπίτροπος τοῦ Ὁρους.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ὅπως διὰ πρεσβειῶν τῆς παναρχάντου αὐτοῦ μητροῦ κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 291, 296 καὶ 322.

2. Πρβλ. ἀρ. 281, 286, 308 καὶ 322.

298 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου Εὐθυμίου Ζωγραφίτη στοὺς προηγουμένους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ, ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους

16 Μαρτίου 1798

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1798: 199-202) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 314 x 213. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἔχνη ὑγρασίας καὶ ὀπῆ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου σημείωση¹. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν προηγούμενων Γερασίου Χιλανδαρινοῦ καὶ Νικηφόρου Παντοκρατορινοῦ, ἐπιτρόπων τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη]. “Ὅσον ἀφορᾷ στὰ 9.000 γρόσια, ποὺ ἔγραψαν ὅτι πῆραν ἀκέραια ἀπὸ τὸν τζελεπὴ Κωνσταντῖνο Μανδρατζόγλου καὶ κράτησαν γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς Κοινότητος, αὐτὰ ὁ Εὐθύμιος τὰ εἰσέπραξε “ἐδῶ” [στὸ Ἁγιον Ὄρος] ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Μέσῃ. Οἱ ἐπίτροποι ἔγραψαν ἐπίσης γιὰ τὸν “δεδουλευμένον” τόκο, ὅτι δηλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἀρνήθηκε νὰ τὸν καταβάλει πιστεύοντας ὅτι ὁ Εὐθύμιος τὸν εἶχε ἤδη εἰσπράξει ἀπὸ τὸν χατζη-Γκάντζιο· ὁ Εὐθύμιος ὁμως εἰσέπραξε 540 γρόσια γιὰ τὸν προπερυσινὸ τόκο, δηλ. τοῦ ἔτους 1796 καὶ ὄχι τοῦ 1797. Συνεπῶς, ὁ Εὐθύμιος ἔγραψε στὸν Κωνσταντῖνο νὰ δώσει στοὺς ἐπιτρόπους 540 γρόσια, τὸν “δεδουλευμένον” τόκο τοῦ κεφαλαίου τῶν 9.000 γροσίων [γιὰ τὸ ἔτος 1797]. Μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία (“ὄκαζιόν”) παρακαλεῖ τοὺς ἐπιτρόπους νὰ τὸν πληροφορήσουν γιὰ τὴν ὑπόθεσι καί, ἐὰν λάβουν τὰ χρήματα, νὰ τοῦ τὰ ἀποστείλουν².

Ἐποχογραφεῖ ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβ.).

Ἄρχ.:... † Ἐλαβον τὸ ἀδελφικὸν σας γράμμα, ἐξ οὗ πληροφορηθεὶς τὴν ἐφετωτῆτην μοι ἰ ἀγαθὴν ὑγείαν σας...

1. Στὴ σημ. (χέρι Γερασίου): 1798 *Μαρτίου* : 24 : Ἐλάβομε τὸ παρὸν γράμμα ἰ τοῦ γιασακτζῆ τοῦ πατριάρχου.

2. Βλ. ἀρ. 286· πρβλ. ἀρ. 288, 290 καὶ 303.

299 Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιστατῶν τοῦ Κοινοῦ

16 Μαρτίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 203-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 313 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλὴ, ἔχει ὑγρασίας. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα τετραμεροῦς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἔγγράφου σημεῖωσι¹.

Οἱ ἐπιστάτες τοῦ Κοινοῦ ζητοῦν [ἀπὸ τοὺς Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ, ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη], μόλις παραλάβουν τὰ γράμματα τοῦ Ἱασίου, νὰ τὰ ἀποστείλουν ἀμέσως καὶ μὲ ἀσφάλεια στὸν “Τριεραρχίτη”, γιὰτὶ ἀναφέρονται σὲ σημαντικὲς ὑποθέσεις. Ἐπίσης, νὰ παραδώσουν καὶ τὰ ὑπόλοιπα στοὺς παραληπτές τους. Τέλος, ἐκφράζουν τὴν ἀπορία τους γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι, μολοντί οἱ ἐπιστάτες πολλὰς φορὰς τὸ ζήτησαν καὶ ἡ θητεία τους πλησιάζει στὸ τέλος τῆς, οἱ ἐπίτρο-

ποὶ δὲν τοὺς ἔστειλαν λογαριασμὸ (“καίμην”)²· παρακαλοῦν, λοιπόν, νὰ τοὺς ἀποσταλεῖ λογαριασμὸς τῶν χρημάτων ποὺ μέχρι τώρα ἔχουν ἐμβασθεῖ.

Ἐπογράφουν ὁ Κωνσταντῖος Διονυσιάτης, ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβ.) καὶ ὁ ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου Σεραφεῖμ.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἔρηναν τῆς περιποθῆτου ὑγείας ὑμῶν, γράφομεν ὑμῖν | ὅτι καθὼς λάβετε τὰ τοῦ Ἰασίου γράμματα ...

1. Στὴ σημ. (χέρι Γερασίμου): 1798 : Μαρτίου : 24 : Ἐλάβομε | τὸ παρὸν γράμμα παρὰ τοῦ | γιασακτῆ τοῦ πατριάρχου.

2. Βλ. ἀρ. 284 καὶ 299.

300 Ἐπιστολὴ τοῦ Παννάκη τοῦ Μαυροδῆ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχο Μακάριο

23 Μαρτίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 267-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 316 X 216. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὅρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση!

Ὁ Παννάκης τοῦ Μαυροδῆ, ἐὰν συμφωνεῖ καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχος Μακάριος, ἐπιθυμεῖ νὰ καταθέσει ἔντοκα στὸ μοναστήρι 1.000 γρόσια (*κᾶμιν χιάδον γροσία*). Σχετικὰ ἀναμένει ἀπάντησι.

Σὲ ὑστερόγραφα: (α) (στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου) Ὁ πατέρας τοῦ Παννάκη, [ὁ Μαυροδῆς], χαιρετᾶ τὸν Μακάριο· (β) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριον) Ὁ Παννάκης χαιρετᾶ τὸν γερο-προηγούμενο Γεράσιμο καὶ τὸν παπα-Ἰωακείμ.

Ἐπογράφει ὁ Παννάκης τοῦ Μαυροδῆ.

Ἄρχ.: † Πανοσιώτατε ἔν ἱερομόναχος ἅγιε ἔπιτροπέ τῆς σευἀσιμίας μόνῆς τοῦ Χιλανταρίου κυρίε κυρίε Μάκαριε ...

1. Στὴ σημ.: Τὰ χρήματα ποὺ ἔμειναν στὸν Νάνο [: Ἰωάννη Κουταντζιόγλου· βλ. Ἀλέξανδρος Λαυρ., σ. 127] νὰ δοθοῦν στὸν οἰκονόμο τῆς Καλαμαρίας Θεωνᾶ (: *Θιωνᾶν*· βλ. ὁμοίως ἀρ. 306) γὰρ τὶς ἀνάγκες τοῦ μετοχίου, 590 [γρόσια] (590 - 126 = 464 [γρόσια]).

301 Ἐπιστολή τοῦ Γεράσιμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπίτροπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

26 Ἀπριλίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 263-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 346 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὄρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔμαθε μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Χαφούς-ἀγά ὅτι ὁ πρῶν Ἅγιος Θεσσαλονίκης [Δανιὴλ] προέβη “δωνά” [στὴν Κωνσταντινούπολη] σὲ διαβήματα ἐναντίον [τῶν Χιλανδαρινῶν] σχετικὰ μὲ τὰ ὀροθέσια καὶ τοὺς μοναστηριακοὺς τόπους, καὶ ἰσχυρίσθηκε ὅτι καταπάτησαν καὶ κατακρατοῦν τὸν τόπο τῶν Ἐσφιγμενιτῶν. Ὁ Γεράσιμος εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρῶν Θεσσαλονίκης ἔχει κατὰ νοῦ νὰ ἰδιοποιηθεῖ χωρὶς ἀντίσταση τὸν τόπο [τοῦ Χιλανδαρίου] καί, μάλιστα, ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλὰ σημαντικὰ καὶ ἰσχυρὰ πρόσωπα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, ἡ σιωπὴ [τῶν Χιλανδαρινῶν] μπορεῖ νὰ ἐκληφθεῖ ὡς ἔνδειξη ἐνοχῆς τους καὶ ταυτόχρονα ἐπιτρέπει στὸν πρῶν Θεσσαλονίκης νὰ ὀργανώσει ἀνενόγητος τὴν ὑπόθεσή του (“μαδέν”). Συνεπῶς, [οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει νὰ συγκεντρώσουν ὅλα τὰ γράμματα, παλιὰ καὶ καινούρια, καθὼς καὶ τοὺς βακουφλεμέδες τοῦ μοναστηριοῦ, καὶ νὰ ἀποσταλοῦν τρία ἀξιόλογα πρόσωπα στὴν Πόλη πού νὰ ἐπιδείξουν στὴν Ἱερά Σύνοδο τὰ ἔγγραφα (“σινέτια”) μὲ τὰ ὁποῖα τὸ μοναστήρι κατέχει μέχρι σήμερα τοὺς τόπους του¹.

Ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χαφούς-ἀγά ὁ Γεράσιμος ἔμαθε ὅτι “σηκώθηκε” καὶ ὁ μουχτῆς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ διεκδικεῖ τόπους ἀπὸ τὸ χιλανδαρινὸ μετόχι στὴν Καλαμαρία. Προσπάθησε τότε νὰ πάρει ἓνα μεκούπι ἀπὸ τὸν σχεισχάρη ἐφέντη γιὰ τὸν μουχτῆ, ἀλλὰ δὲν συνηθίζεται νὰ δίνονται τέτοιας λογῆς γράμματα χωρὶς φετφά. Ὁ Γεράσιμος δὲν εἶχε εἰδήσεις γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ὑπόθεσης καὶ δὲν προχώρησε στὴ διαδικασία ἐκδοσης σχετικοῦ φετφά.

Ὁ Γεράσιμος παρακινεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς προεστώτες νὰ μὴ δεῖξουν ἀμέλεια μπροστὰ σὲ αὐτὲς τὶς ὑποθέσεις, καθὼς ἤδη ζημιώνεται τὸ μοναστήρι. Ὁ ἴδιος “τράβηξε” μία πόλιτζα 110 γροσίων πού πρέπει νὰ καταβληθοῦν στὸν παπα-Νεκτάριο, Πολυγυρινὸ (“Πολυγερινὸ”) κελλιώτη [τοῦ Χιλανδαρίου]² μὲ αὐτὸ τὸ ποσὸ ὁ Γεράσιμος ἀποπλήρωσε ἓναν ἀπὸ τοὺς δανειστὲς πού μὲ χρημάτα τους εἶχε ἐξοφλήσει τὸν χειμῶνα χρέη ἑπτὰ πουργιῶν³.

Ἐπιγράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινός καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἄρχ.: ...)) *Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείας, δὲν ἔλειψα ἔτι ἐπομένως νὰ σᾶς δηλωποῦσῶ ἵ ὅτι μὲ τὸν ἐρχομὸν ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 302, 303, 304, 305, 310, 311, 315, 316 καὶ 318.
2. Πρβλ. ἀρ. 288 καὶ 303.
3. Πρβλ. ἀρ. 267.

302 Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίου Χιλανδαρινοῦ στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

27 Ἀπριλίου 1798

(Κουτί 6/ΠΙ, 1798: 121-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 244 X 173. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, [ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔγραψε σὲ προηγούμενη ἐπιστολὴ του σχετικά μὲ τὸν τόπο τοῦ Χιλανδαρίου [ποῦ διεκδικοῦν οἱ Ἐσφιγμενίτες] καὶ ζήτησε νὰ ἀποσταλεῖ κάποιος ἀδελφός “ἐνταῦθα” [στὴν Κωνσταντινούπολη]¹. Ἐὰν τυχὸν καὶ δὲν ἀποσταλεῖ, τότε οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ γράψουν στὸν τζελεπή Ἀντωνάκη Τζερεᾶ, ἄνθρωπο ποῦ μπορεῖ νὰ φανεῖ χρήσιμος σὲ κάθε ὑπόθεση, γιὰ νὰ τοὺς συμβουλέψει μαζί μὲ τὴν ἐπιστολὴ θὰ πρέπει νὰ στείλουν καὶ κάποιο δῶρο (“πεσκέσι”)².

Ὁ Γεράσιμος θὰ μεταβεῖ στὸ μοναστήρι τὸν Ἰούνιο. Τὸ “περικλειόμενον” στὴν παρούσα ζητᾶ νὰ παραδοθεῖ στὸν παπα-Νεκτάριο χαλκιά.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλανταρινός.

Ἄρχ.: ...)) *Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείας, δηλωποῦῶ ὅτι ἵ σας ἔγραψα εἰς τὸ ἄλλο μου γράμμα ...*

1. Βλ. ἀρ. 301· πρβλ. ἀρ. 303, 304, 305, 310, 311, 315, 316 καὶ 318.
2. Πρβλ. ἀρ. 315, 316 καὶ 321.

303 Ἐπιστολή τοῦ Γεράσιμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

10 Μαΐου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 215-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 334 x 239. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμός (: Ἁγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί. – Σημείωση.

Ὁ Γεράσιμος Χιλανδαρινός, ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔλαβε τὴν 3ῃ Μαΐου τὴν ἐπιστολή [τῶν Χιλανδαρινῶν] μέσω τῶν ἀπεσταλμένων τους [στὴν Κωνσταντινούπολη]¹. Ἐκεῖ γινόταν λόγος καὶ γιὰ τὶς δύο πόλιτζες τοῦ χατζη-Κώστα [ἢ: χατζη-Κώνστα Ξανθιώτη], πού τοῦ ἔστειλαν [τὸν περασμένο Δεκέμβριο]². Ὁ Γεράσιμος εἰσέπραξε τὰ χρήματα πού ἀφοροῦσαν σὲ αὐτὲς τὶς πόλιτζες, τὰ διέθεσε γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ χρεῶν τοῦ μοναστηριοῦ καὶ ἀμέσως ἀπέστειλε τὶς ἀντίστοιχες χρεωστικὲς ὁμολογίες· συνεπῶς, τώρα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ στείλει πόλιτζα γιὰ τὰ 2.000 γρόσια τοῦ χατζη-Κώστα, ἐφόσον ἤδη ἔστειλε στὴ θέση τους τὶς ἐξοφλημένες ὁμολογίες. Πληροφορεῖ μάλιστα [τοὺς Χιλανδαρινούς] ὅτι τὰ χρήματα γιὰ τὶς δύο πόλιτζες τὰ πήρε ἀπὸ τὸν καπνοπώλη (“τουτουτζή”) χατζη-Ἀποστόλη (1.000 γρόσια) καὶ τὸν Δημητράκη Καραγιουλλέ Αἰνίτη, ἐπίσης καπνοπώλη (1.000 γρόσια)· παράλληλα, πήρε 1.000 γρόσια ἀπὸ τὸν μακαρίτη πρωτοσυγγελλο Χρῦσανθο καὶ ἔστειλε πόλιτζα [στοὺς Χιλανδαρινούς] γιὰ νὰ τοῦ τὰ καταβάλουν³. Συνεπῶς, [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἔχουν ἐμβάσει μὲ αὐτὲς τὶς πόλιτζες —μαζί καὶ μὲ τὰ χρήματα τοῦ Χρυσάνθου— 3.000 γρόσια, ἐνῶ ὁ Γεράσιμος τοὺς ἔστειλε τρεῖς ὁμολογίες, ποσοῦ 3.500 γροσίων γιὰ τὸ κεφάλαιο καὶ 150 γροσίων γιὰ τοὺς τόκους⁴. Συνεπῶς, ἂς ὑπολογίσουν οἱ Χιλανδαρινοὶ πόσα χρήματα ἔχουν ἐμβάσει καὶ πόσο εἶναι τὸ χρέος πού ἐξοφλήθηκε.

Ὁ Γεράσιμος “τράβηξε” μία πόλιτζα 540 γροσίων πού πρέπει νὰ καταβληθοῦν στὸν Εὐθύμιο Ζωγραφίτη, σχετικὰ μὲ τὴν ὁποία δὲν εἶχε κάποια εἰδησιῶς⁵. “τράβηξε” ἐπίσης μία πόλιτζα 110 γροσίων πού πρέπει νὰ καταβληθοῦν στὸν [χιλανδαρινὸ] κελλιώτη παπα-Νεκτάριο Πολυγυρινὸ (“Πολυγυρινὸ”)⁶.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ὑπόθεση τοῦ τόπου [δηλ. τῆ διένεξη μὲ τοὺς Ἑσφιγμενίτες], ὁ Γεράσιμος ἔδειξε στὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] τὰ ἔγγραφα (“σενέτια”) καὶ τὰ ἀντίγραφα· αὐτὸς διόρισε ἕναν κληρικὸ, τὸν δάσκαλο Φώπι⁷, γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸ περιεχόμενό τους μέχρι τὴν ἀφιξὴ τοῦ Ἁγίου Κορυτζᾶς. Ὁ Ἅγιος Κορυτζᾶς, ὅπως γράφει ὁ πρῶην Θεσσαλονίκης [Δανιὴλ], θὰ ἔλθει ὡς ἐπίτρο-

πος τῶν Ἐσφιγμενιτῶν στή θέση τοῦ Θεσσαλονίκης⁸. Ὅταν φθάσει, θὰ γίνει ἡ κρήση καὶ ἄμποτε νὰ ἔχει αἴσια ἔκβαση⁹.

Τέλος, ὁ Γεράσιμος σημειώνει ὅτι οἱ ἀπεσταλμένοι δὲν ἔπρεπε νὰ σταλοῦν μὲ τέτοιον τρόπο ἀλλὰ “καθὼς πρέπει”, μιᾶς καὶ εἶναι γνωστὸ “τὴν σήμερον τίς λογῆς εἶναι ὁ κόσμος”.

Ἵπογράφει ὁ Γεράσιμος Χιλιανταρινὸς καὶ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἀρχ.: ...) Καὶ μετὰ τὴν ἔρουναν τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείας, δηλωποῶ ὅτι διὰ τοὺς ἀπεσταλλμένους ἀδελφούς ...

1. Πρβλ. ἀρ. 305. Στὴ σημ.: *Αὐτὸ τὸ γράμμα εἶναι ἀπο διαλαμβάνει | διὰ τὰς ὑπόθεσης περὶ τοῦ τόπου ὅτη | ἔφθασαν ἡ ἀδελφῆ ἡς Βασιλεύουσαν.*

2. Βλ. ἀρ. 280.

3. Βλ. ἀρ. 280 καὶ 296.

4. Βλ. ἀρ. 280.

5. Πρβλ. ἀρ. 286, 288 καὶ 298.

6. Πρβλ. ἀρ. 288 καὶ 301.

7. Πρβλ. ἀρ. 311 καὶ 315.

8. Πρβλ. ἀρ. 316.

9. Πρβλ. ἀρ. 301, 302, 304, 305, 310, 311, 315, 316 καὶ 318.

304 Πατριαρχικὸ καὶ συνδικὸ σιγλιλιῶδες γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' σχετικὰ μὲ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἐσφιγμενιτῶν

Μάιος 1798, ἰνδ. 1 [μετὰ τὴ 10η¹]

(α) (Αρχαιοθήκη: 196 I) Πρωτότυπο. – Περιγραμνὴ 705 (810) X 435. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ κάτω μέρος κρέμεται μὲ γαλάζια μὴρινθο ἢ μολύβδινη σφραγίδα τοῦ πατριάρχη (διάμ. 65 χιλ.). Στὴν α' ὀψη Θεοτόκος Βρεφοκρατοῦσα στὴ β' ὀψη: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ | * ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ * | ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ | ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ | ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙ | *ΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ * | ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ | ΑΨΖ. – Στὸ verso θεωρήσεις τῆς πατριαρχικῆς γραμματείας. – Σημειώσεις (σλ.αβ.).

(β) (Αρχαιοθήκη: 196 II) Σύγχρονο ἀντίγραφο. Χαρτί 545 X 385. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἐπικύρωση τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου. – Στὸ verso σημειώσεις (σλ.αβ.)².

Στὸ Ἅγιον Ὄρος βρέθηκαν σὲ διένεξη οἱ Ἐσφιγμενίτες μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς γιὰ κάποιον ἀναμεταξύ τους ἀμφισβητούμενο τόπο. Ἔτσι, ἐμφανίσθησαν στὴ Σύνοδο, ἐφοδιασμένοι μὲ σχετικὰ ἐνυπόγραφα καὶ ἐνσφράγιστα γράμματα [τοῦ μοναστηριοῦ], οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀπεσταλμένοι προηγούμενος Γερά-

σμιος και παπα-χ^ΗΣίλβετος και φανέρωσαν αντίγραφα αρχαίων γραμμάτων και πληθος έγγραφων (“σενετίων”) της βασιλικής κρισης, με τα οποια αποδεικνυεται το δίκαιό τους. Μπροστα στη Σύνοδο αναγνώσθηκε το περιεχόμενο των χουντουτναμέδων και των βακιφναμέδων, οι μαρτυρίες των μοναστηριακών πατέρων, τα χοτζέτια, ο μουρασελές και ο βασιλικός όρισμός· ή Σύνοδος εξέτασε λεπτομερώς την υπόθεση και αποφάνθηκε, με τρόπο σαφή και αδιαμφισβήτητο, ότι οι Χιλανδαρινοι δικαιοῦνται να έχουν στην κυριότητά τους τον έπιμαχο τόπο. Αυτό υπαγορεύουν τα έγγραφα που προσεκόμισαν αλλά και οι θειοι και ιεροι νόμοι, καθώς ο Άρμενόπουλος στον 3ο τίτλο του 1ου βιβλίου του αλλά και οι άλλοι κανόνες προβλέπουν ότι τα εκκλησιαστικά κτήματα “τέμνονται” σε διάστημα σαράντα χρόνων³· στην προκειμένη περίπτωση, οι Χιλανδαρινοι είχαν στην κυριότητά τους τον έπιμαχο τόπο όχι μόνο για σαράντα αλλά για πάμπολλους χρόνους. Συνεπώς, αναγνωρίζεται ότι ο έπιμαχος τόπος, όπως ανέκαθεν υπήρξε στην κυριότητα των Χιλανδαρινών, έτσι και στο έξις πρέπει να παραμείνει μοναστηριακό κτήριο των Χιλανδαρινών και συνιστάται να αποφευχθεί κάθε μελλοντική έριδα (“σκάνδαλα”). Σε βάρος οποιοδήποτε, Ιερωμένου ή λαϊκού, επιχειρήσει να ανατρέψει τη συνοδική απόφαση και να καταπατήσει τα σύνορα του τόπου, επισειόνται άρες. Το παρόν συντάχθηκε, καταγράφηκε στον κώδικα της Μεγάλης Έκκλησίας και δόθηκε στους Χιλανδαρινούς⁴.

Ύπογράφων: ‘Ο Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε’. ‘Ο Έφεσου Σαμουήλ, ο ‘Ηρακλείας Μελέτιος, ο Νικομηδείας Άθανάσιος, ο Νικαίας Καλλίνικος, ο Χαλκηδόνος ‘Ιερεμίας, ο Δέρκων Μακάριος, ο Θεσσαλονίκης Γεράσιμος, ο Τορνόβου Ματθαίος, ο Προύσης Άνθιμος, ο Νεοκαισαρείας ‘Ησαΐας, ο Λαρίσης Διονύσιος, ο Παροναξίας Νεόφυτος, ο Δρύστρας Γρηγόριος, ο Ευρίπου ‘Ιερόθεος και ο Γάνου και Χώρας Κύριλλος.

Άρχ.: *Καλώς μὲν ἂν εἶχεν, εἰ ἕκαστος ἐμμένων τοῖς ἑαυτοῦ, μηδέποτε ἐπεχειρεῖ τοῖς ἀλλοτρίοις ...*

Σε ύπετεόγραφο (χέρι Γρηγορίου Ε'): Τὸν Μάρτιο τοῦ 1801, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δεύτερης πατριαρχίας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ', ἀνακινήθηκε ἡ διένεξη μεταξὺ τῶν Ἐσφιγμενιτῶν (“Σφιγμενιτῶν”) καὶ τῶν Χιλανδαρινῶν. Ἡ Ἐκκλησία ὄρισε ὡς ἐπίτροπο τὸν πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριο Ε', ὁ ὁποῖος βρισκόταν τότε στὸ Ἅγιον Ὄρος, καὶ τοῦ ἀνέθεσε νὰ ἐξετάσει τὴν υπόθεση. Διαπιστώθηκε μὲ αὐτοψία ὅτι οἱ Ἐσφιγμενίτες ἐνεργοῦν παράλογα, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἔγγραφα πού παρουσίασαν ἡ διεκδίκησή τους ἀποδεικνύεται ἀσύστατη.

Ύπογράφει ὁ πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος.

Ἄρχ.: *Tῶ αω κατά Μάρτιον ἐπὶ τῆς π(ατ)ριαρχεί(ας) τοῦ παναγι(ωτά)του κ(υρίου)ν Νεοφύτου τὸ βον ...*

1. Βλ. ἀρ. 303.

2. Σέ σημ.: “ Σιγλιλιώδες γράμμα σχετικά μὲ τὸ ποτάμι καὶ τοὺς Ἐσφιγμένιτες” (μτφρ.).

3. Ἐξάββλος Α, 3, 14.

4. Πρβλ. ἀρ. 301, 302, 303, 305, 310, 311, 315, 316 καὶ 318· ἐπίσης, Δελικάνης, σσ. 19-20 (κώδ. Γ, 159-60· κώδ. ΙΑ', 2).

Ἐκδ.: *A c t e s d' E s p h i g m é n o u* XXXIX (πρβλ. Δελικάνης, σ. 15 (κώδ. Η', 311-5) καὶ Petit 172).

305 Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Μακαρίου, ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου, στὸν ἐπίτροπο τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γεράσιμο

15 Μαΐου 1798

(Κουτί 6/ΠΙ, 1798: 273-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 212. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεῖουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση.

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχος Μακάριος χαιρετᾷ τὸν παπα-Σιλβέστρο καὶ τὸν δάσκαλο Συμεών. Ὁ Μακάριος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου τῆ 10ῃ Μαΐου [οἱ Χιλανδαρινοὶ ἦδη] εἶχαν στείλει ἀνθρώπους μὲ τὰ γράμματα καὶ τὰ ἔγγραφα (“σινέτια”) ποὺ ἀφοροῦν στοὺς τόπους [ποὺ διεκδικοῦν οἱ Ἐσφιγμένιτες], καὶ προκαλεῖ ἀπορία ὅτι ξεκίνησαν τῆ 10ῃ Ἀπριλίου ἀλλὰ ἀκόμη δὲν ἔφθασε γραπτὴ ἢ προφορικὴ εἶδηση γιὰ τὴν ἀφιξή τους¹. Ἔτσι, ὁ Μακάριος φοβᾷται μήπως οἱ ἀπεσταλμένοι τους “ἐκλείσθησαν” κάπου γιὰ τὰ χαρατζοχάρτια καὶ εὐχεται στὴν Τριχερούσα νὰ ἔφθασαν στὴ Βασιλεῖουσα. Ἀπὸ τὸν Γεράσιμο ἀναμένει, ἢ μὲ κάποιον πεζοδρόμο τοῦ Νάνου [: Ἰωάννη Γούτα Κανταντζιόγλου²] ἢ μὲ τίς “πόστες” —ἐὰν βρεθεῖ στὴ Θεσσαλονίκη— σχετικὴ εἶδηση³.

Ὑπογράφει ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χελανταρίου Μακάριος ἱερομόναχος.

Ἄρχ.: ... † *Το σεβάσιμιον γράμμα σας ἐλάβαμεν, Μαΐου 10· καὶ τὰ ἰ γραφόμενα καλὸς ἐγνομεν, λυπὸν ἐμοῖς ἐστείλαμεν ...*

1. Βλ. ἀρ. 301· πρβλ. 302, 303, 304, 310, 311, 315, 316 καὶ 318.

2. Βλ. Ἀλέξανδρος Λαυρ., σ. 127.

3. Στὴ σημ.: 1798· Ἰουνίου: 1^η ἔλαβον τὸ παρὸν δια Θεσσαλονίκης.

306 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς

21 Μαΐου 1798

(Κουτί 5/III, 1796: 111-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου γράφει ἀπὸ τῆ Θεσσαλονίκη ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν. Σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τους (“ὀρδινιάν”) κατέβαλε στὸν οἰκονόμο τους Θεωνᾶ τὸ ὑπόλοιπο (“ρέστα”) τοῦ λογαριασμοῦ τους, δηλ. 423 γροσια.

Ὁ λογαριασμὸς ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΛΑΒΕΙΝ	γρ.	ΔΟΥΝΑΙ	γρ.
ἀπὸ τοὺς Ἄγιονκολαῖτες	590	Πὰ δύο χοτζέτια	126
	<u> </u>	Στὸν Χιλανδαρινὸ “ταξιδιώτη”	
		[σπὴ Θεσσαλονίκη] μὲ ἐνέχυρο	
		(“ἀμανέτι”) ἓνα δακτυλίδι,	
		5 Μαΐου '95	35
		Ἐξοδα γραφῶν Τριεστίου	6
		Τὸ ὑπόλοιπο ποῦ δόθηκε	
		στὸν Θεωνᾶ	423
			<u> </u>
			<u>590</u>

Σὲ ὑστερόγραφο: Τὸ δακτυλίδι βρίσκεται στὴν κατοχὴ τοῦ Καυταντζιόγλου καὶ οἱ Χιλανδαρινοί, ἐὰν ἐπιθυμοῦν, μποροῦν νὰ τὸ παραλάβουν.

Ἐπιγράφει ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου.

Ἀρχ.: ... † Πανευλαβῶς ὑποδεξάμενος τὸ σεβάσμιόν μοι ἐνχετικόν σας ὑπερεχάρη διὰ τὴν ἀναγγελία τῆς ἐνκταίας μοι ὑγιείας σας ...

307 Ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων τῆς μονῆς Ζωγράφου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ

25 Μαΐου 1798

(Κουτί 5/III, 1796: 123-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 225. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ἐξίτηλο. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Ζωγράφου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Οί προεστώτες τῆς μονῆς Ζωγράφου στέλνουν [σὴν Κωνσταντινούπολη] ἓναν φάκελο (“πλίκον”) μὲ γράμματα ἀναγκαῖα γιὰ ὑποθέσεις τοῦ μοναστηριοῦ τους καὶ παρακαλοῦν τὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινό, ἐπίτροπο τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, νὰ τὰ παραδώσει στὸν χατζη-Νεόφυτο.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος χαιρετᾷ τὸν Γεράσιμο· πληροφορορεῖ ὅτι “τράβηξε” μία πόλιτζα 1.180 γροσίων στὸν Κωνσταντῖνο Μανδρατζιογλου, δὲν γνωρίζει ὅμως ἐὰν ὁ Γεράσιμος τὰ ἔλαβε ἢ ὄχι, καὶ ἀναμένει σχετικὴ ἀπάντησή του ὥστε νὰ φροντίσει ὁ ἴδιος γιὰ τὴν εἰσπραξή. Ὑπογράφει ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφεῖτης (σλαβ.)

Ὑπογράφουν “ἅπαντες οἱ τῆς ἱεράς μονῆς τοῦ Ἐζωγράφου προεστώτες”.

Ἀρχ.: ... † Τοῦ Ἁγίου Θεοῦ δεόμενοι, καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου | τοῦ Τροπαιοφόρου, ...

308 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Σάββα Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο

27 Μαΐου 1798

(Κουτί 6/ΠΙ, 1798: 169-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 109. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προσορισμός (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἢγη σφραγίδια ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ προηγούμενος Σάββας Χιλανδαρινὸς στέλνει [ἀπὸ τὶς Καρυές] στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο δύο ἐπιστολές, μία ἀπὸ τὴν Πόλη καὶ μία ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὁ ἴδιος ἀποσφράγισε τὶς ἐπιστολές καὶ τὶς διάβασε, δὲν περιεῖχαν ὅμως κάτι ἐπεῖγον γιὰ νὰ ἀπαντήσει. Ἀπὸ τὸν Μακάριο ζητᾷ τὴ σφραγίδα τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπωςδὴποτε αὐριο τὸ βράδυ, γιὰ νὰ σφραγίσαι κάποιες ἐπιστολές ποὺ θὰ σταλοῦν στὴ Βασιλεύουσα καὶ ἀφοροῦν στὰ κρῶσιά¹.

Σήμερα συγκλήθηκε ἡ Σύναξη καὶ πῆρε ἀπόφαση γιὰ τὰ χαράτζια· ἔγινε ὅμως μεγάλη “λογοτριβή” ἐπειδὴ κάποια μοναστήρια ἀδικοῦνται καὶ ἄλλα μένουν “ἀχαράτζουτα”. Ἔτσι, ἀποφασίσθηκε κάθε μοναστήρι νὰ καταρτίσει ἓνα κατάστιχο (“δευτέρη”) ὅπου νὰ καταγραφοῦν ὀνομαστικὰ οἱ καλόγεροι καὶ ξεχωριστὰ οἱ μόνιμα ἐγκατεστημένοι κοσμικοὶ· κατόπιν θὰ γίνῃ ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Σύναξη λεπτομερὴς ἐξέταση καὶ ὅποιος βρεθεῖ νὰ μὴν ἔχει καταγραφεῖ θὰ πληρώσει 50 γροῖσια, τὸ ἴδιο μάλιστα θὰ ἰσχύσει καὶ γιὰ τὰ κελλία. [Οἱ Χιλανδαρινοί], λοιπόν, πρέπει νὰ καταρτίσουν τὸ κατάστιχο καὶ νὰ τὸ στείλουν στὸν Σάββα γιὰ νὰ τὸ ἔχει “ἔδῳ” [στὶς Καρυές], ὅταν τοῦ ζητηθεῖ.

‘Ο Σάββας δὲν ἔμαθε ἄλλα νέα ἀπὸ τὸν Νικηφόρο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι κήρυξε ὅλο τὸ Ἄρναούτσιο καὶ ἐπικράτησε μεγάλη “ἀκαταστασία”. Ἡ Σύναξι ζητήθηκε ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ γράψουν στὸν ἐπίτροπο [Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ] νὰ παραμείνει ὅπως ἦτοτε ἐκεῖ [στὴν Κωνσταντινούπολη]: ὁ Σάββας ἀναμένει τὴ σχετικὴ ἀπόφαση [τῶν Χιλανδαρινῶν] γιὰ ἀπαντήσῃ στὴ Σύναξι. Ἐπιπλέον, ἡ Σύναξι βιάζεται νὰ στείλῃ τὰ γράμματα [γιὰ τὰ κρασιά] στὴ Βασιλεύουσα τὸ Σάββατο [δηλ. τὴν 29ῃ Μαΐου]. Τέλος, αὐριο [μέρα Παρασκευῆ] θὰ δώσει λογαριασμὸ [στὴ Σύναξι] ὁ Νικηφόρος Ἰβηρίτης καὶ τὴ Δευτέρα θὰ δώσουν λογαριασμὸ οἱ ναζιρηδες [τοῦ Ἁγίου Ὁρους].

‘Ο Σάββας στέλνει στὸν “γέροντα” [Γεράσιμο] ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴν Πόλη καὶ ἓνα σφραγισμένο σαλί. Ὑπενθυμίζει ἐπίσης στὸν Μακάριο ὅτι, ἐὰν δὲν ἔστειλε ἀκόμη γράμμα στὸ Ρούσικο, πρέπει νὰ τὸ πράξῃ [τὸ ταχύτερο], ὥστε νὰ ἀποφασισθεῖ τί θὰ γίνῃ μὲ τὸ χορτάρι τώρα ποῦ εἶναι ἡ περίοδος τοῦ ἀλωνιοῦ.

Ὑπογράφει ὁ προηγούμενος Σάββας Χιλανδαρινὸς (σλαβ.).

Ἄρχ.: ... † Ἄλο δεν ἔχο νὰ σας πολυγράφο λάβεται | τώρα ἓνα γράμμα ἀπο τὴν Πόλην κ(αὶ) ἄλο | ἓνα ἀπο τὴν Θεσσαλονίκη ...

1. Πρβλ. ἀρ. 281, 286, 297 καὶ 322.

309 Ἐπιστολὴ τοῦ Κυπριανοῦ Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Γεράσιμο

8 Ἰουνίου 1798

(Κουτι 6/III, 1798: 285-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 214. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση μέτρια, ὀπὴ στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

‘Ο Κυπριανὸς Χιλανδαρινὸς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπίτροπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους [στὴν Κωνσταντινούπολη] προηγούμενο Γερασίμου καὶ εὐχεται νὰ εὐχαριστηθεῖ κάποτε ἀπὸ κοντὰ τὴ συντροφία του. “Ὅσον ἀφορᾶ στὰ “ροῦχα” [: τὰ ἄμφια], γιὰ τὰ ὁποῖα συχνὰ τοῦ γράφει ὁ Γεράσιμος, ὁ Κυπριανὸς τὸν διαβεβαιώνει ὅτι σὲ λιγότερο ἀπὸ ἓναν χρόνον τὰ ἄπλωσε ὁλονυχτὴς εἴκοσι φορὲς, κάθε φορὰ γρήγορα τὰ τίναζε καὶ τὰ δίπλωνε: ἔτσι, ὁ Γεράσιμος θὰ τὰ βρεῖ στὴν ἴδια καλὴ κατάσταση ποῦ βρῖσκονταν ὅταν τοῦ τὰ ἔδωσε. Στὰ παρόμοια τοῦ Γερασίμου ὅτι δὲν ἀλληλογραφεῖ μαζὶ του συχνὰ, ὁ Κυπριανὸς ἀπαντᾷ ὅτι ἔστειλε δύο ἐπιστολὲς ποῦ δὲν ἔφθασαν στὸν παραλήπτη, πράγμα διόλου παράξενο καθὼς πολλὲς ἐπιστολὲς παραπέφτουν.

Ὁ Κυπριανὸς ζητᾶ ἀπὸ τὸν Γεράσιμο νὰ τοῦ φέροι ἕνα τόπι ὕφασμα, λινὸ καὶ ὄχι βαμβακερὸ, γιὰ νὰ ράψει ἕνα βρακί· τὸ ἀντίτιμο θὰ τὸ καταβάλει ἀκέραιο. Θὰ ἤθελε ἐπίσης νὰ μάθει τὰ νέα τοῦ Γερασίμου, ἐὰν μένει καὶ πάλι στὸ ἐπιτροπικό.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Ὁ προηγούμενος Ματθαῖος καὶ ὁ προηγούμενος Δανιὴλ Τζιπλάκης πέθαναν· ὁ πρῶτος στὸν Περλεπέ ἀπὸ τὴν πανούγλα καὶ ὁ δεύτερος στὰ Κοτζανά ἀπὸ τὴ “λομικίη”.

Ὑπογράφει ὁ τοῦ Χιλανταρίου Κυπριανός.

Ἄρχ: ... † Ἦν μοι διατηροί [- - δι]ὰ τῶν ἰκεσιῶν τῆς κυρίας Θεοτόκου, ὑγιᾶ, ἀνοσον...

310 Ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Θεσσαλονίκης Δανιὴλ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο¹ Χιλανδαρινὸ

[πρὶν ἀπὸ τὴν 9ῃ Ἰουνίου 1798]²

(Κουτὶ 6/III, 1798: 177-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 347 x 119. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ καὶ β΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὅρθογραφία.

Ὁ πρώην Θεσσαλονίκης Δανιὴλ ἔλαβε προχθὲς τὸν τεσκερὲ [τῶν Χιλανδαρινῶν]. Πιστεύει ὅτι [οἱ Χιλανδαρινοί], ὡς ἀδελφοὶ καὶ γείτονες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν χαρεῖ γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς φτωχῆς καὶ ἐρημωμένης μονῆς [Ἐσφιγμένου]³. Μολαταῦτα, δὲν ἐξεπλάγη ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἔστειλαν ἀπεσταλμένους τους στὴν Πόλη γιὰ νὰ ἀναθεωρήσουν τὴν ὑπόθεση τοῦ τόπου [ποῦ διεκδικοῦν οἱ Ἐσφιγμενίτες]⁴. Πάντως, ὀφείλουν νὰ γνωρίζουν ὅτι ὁ ἴδιος δὲν ἀναμείχθηκε οὔτε στὴν “κρίση” οὔτε τὸν ἔλεγχο τῶν ἐγγράφων ποῦ προσκόμισαν οἱ δύο πλευρὲς, ἀλλὰ ἐμπιστεύθηκε τὴν ἀπόφαση στοὺς εἰδικὰ διορισμένους γιὰ τὴν ὑπόθεση κριτές· συνεπῶς, ἐὰν [οἱ Χιλανδαρινοί] —ὅπως ἰσχυρίζονται— ἀδικήθηκαν, αὐτὸ τὸ γνωρίζουν ἐκεῖνοι ποῦ ἀνέγνωσαν τὰ ἔγγραφα καὶ κατέληξαν σὲ μία τέτοια ἀπόφαση.

Ὁ ἴδιος διερωτᾶται ποῖος θὰ μποροῦσε νὰ πιστέψει ὅτι τόσοι ἱερωμένοι καὶ προεστοὶ συνεννοήθηκαν νὰ ἀδικήσουν [τὸ Χιλανδαρί] καὶ, μάλιστα, χωρὶς κανέναν νὰ ἐναντιωθεῖ στὴ δῆθεν ἀδικία. Συνεπῶς, αὐτὸς ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Χιλανδαρινῶν εἶναι ἐξωπραγματικὸς καὶ δὲν πρέπει νὰ προβάλλεται. Ἐὰν οἱ κριτές ἀποφάσιζαν σύμφωνα μὲ τὴ βούληση [τῶν Χιλανδαρινῶν], τότε αὐτοὶ θὰ χαίρονταν καὶ θὰ ἀναγνώριζαν ὡς δίκαιη τὴν ἀπόφασή τους. Τώρα ὁμως ξεχνοῦν ὅτι καὶ οἱ δύο πλευρὲς εἶχαν συμφωνήσει νὰ ἀποδεχθοῦν ὅ,τι θὰ ἀποφάσιζαν οἱ κριτές.

“Όταν ὁ Δανιὴλ βρισκόταν στὶς Καρυές, συνεχῶς ἄκουγε —ὄχι μόνο ἀπὸ ξένους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἓνα πρόσωπο ποὺ λογίζεται συναδελφὸς τῶν Χιλιανδαρινῶν— ὅτι ἀκόμη καὶ ἓνα παιδί θὰ μποροῦσε νὰ καταλάβει αὐτὸ ποὺ ὅλοι γνωρίζουν, ὅτι ὁ ἐπίμαχος τόπος εἶναι ἐσφιγμένικος, πλὴν ὅμως κανένας δὲν τολμᾷ νὰ μιλήσει γιὰ αὐτό· ἕως τώρα τοὺς ἐμπόδιζε ὁ παπα-Γεράσιμος (“τοὺς ἐκρατοῦσεν”), ἄνθρωπος ποὺ δὲν φοβᾶται τὸν Θεὸ καὶ δὲν τὸν συγκινοῦν οἱ ἀφορισμοί.

Κάποιος ἄλλος φίλος τῶν Χιλιανδαρινῶν διηγήθηκε στὸν Δανιὴλ ὅτι ὁ μακαρίτης σκευοφύλακας Δανιὴλ Χιλιανδαρινὸς ἐρχόταν κάποτε μαζί του ἀπὸ τὸ μοναστήρι του στὶς Καρυές καί, περνώντας ἀπὸ τὸν ἐπίμαχο τόπο, ἐξομολογήθηκε ὅτι αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι τοῦ Ἑσφιγμένου ἀλλὰ ὁ γέροντάς του δὲν ἐπέτρεπε νὰ τὸν ἀποδώσουν στὸ φτωχὸ μοναστήρι καὶ ἔτσι βαρύνονταν ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἁμαρτία. Ἐάν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, τότε —ὅπως λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας— “οὐαὶ οἱ ἐγγίζοντες ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν καὶ οἰκίαν πρὸς οἰκίαν ἵνα τι ἀφέλωνται τοῦ πλησίον”⁵.

Λέγεται ὅτι οἱ Χιλιανδαρινοὶ ἔστειλαν τὰ ἔγγραφα τους στὴν Πόλη. Δὲν προέβλεψαν ὅμως ὅτι ἐκεῖ, στὴ Σύνοδο, θὰ ἐμφανισθοῦν καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἔγγραφα τοῦ Ἑσφιγμένου, ἰδιαίτερα ἐκεῖνο σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ὀλόκληρο τὸ Ἅγιον Ὄρος δικαιώνει τοὺς Ἑσφιγμένους καὶ ἀφορίζει τοὺς Χιλιανδαρινούς. Ποιός, λοιπόν, δὲν θὰ βεβαιωθεῖ ἀπόλυτα, μετὰ τὴν ἀνάγνωση αὐτοῦ τοῦ ἔγγραφου, ποὺ φέρει μάλιστα ὑπογεγραμμένους στὰ βουλγάρικα χιλιανδαρινούς μάρτυρες, ὅτι οἱ τωρινοὶ Χιλιανδαρινοὶ μμοῦνται τοὺς παλιότερους καὶ κρατοῦν μὲ τὸ ἄδικο ξένους τόπους; Αὐτὲς οἱ ἐνέργειες δὲν εἶναι ὀρθές. Ἡ μονὴ [Χιλιανδαρίου] ἔχει τόσους τόπους ποὺ δὲν θὰ ἀρκοῦσε μία μέρα γιὰ νὰ τοὺς περπατήσεις καὶ ὅμως ἐστίασε τὸ ἐνδιαφέρον της στὸν τόπο τῆς φτωχῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου].

Οἱ ὀδηγοὶ τῆς καλογερικῆς ζωῆς προστάζουν ἢ μία ἀδελφότητα νὰ συντρέχει τὴν ἄλλη στὶς ἀνάγκες της. Τώρα, ἐξαιτίας τῆς πλεονεξίας, συμβαίνει τὸ ἀντίθετο καὶ ὁ ἰσχυρότερος καταπονεῖ τὸν ἀσθενέστερο. Μακάρι ὁ Θεός, εὐχεται ὁ Δανιὴλ, νὰ ἐπιδείξει τὸ ἔλεός του ἀπέναντι σὲ αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν καλογερικὴ.

Ἐπιγράφει ὁ πρῶην Θεσσαλονίκης Δανιὴλ.

Ἄρχ.: ... † Ἐλαβον προχθὲς τὸν τσηκερέν σας καὶ | εἶδον τὰ γεγραμμένα. Βέβαια, ὡς | ἀδελφοί, καὶ γείτονες, ἔπρεπε νὰ χαρῆτε ...

1. Ὁ παραλήπτης προσφωνεῖται στὸ κείμενο “κύρ Γεράσιμε”· πρόκειται, ἀσφαλῶς, γιὰ τὸν γέροντα προηγούμενο Γεράσιμο, συνονόματο τοῦ ἐπιτρόπου στὴν Κωνσταντινούπολη (στὸν γέροντα προηγούμενο Γεράσιμο ἀπευθύνει τοὺς χαρετισμούς του ὁ ἐπίτροπος Γεράσιμος σὲ ὑπερόγραφα τῶν ἐπιστολῶν του μὲ ἀρ. 266 καὶ 268).

2. Οί Χιλανδαρινοί —μετά και τις προτροπές τοῦ ἐπιτρόπου στήν Κωνσταντινούπολη προηγουμένου Γερασίμου (ἀρ. 301 καὶ 302)— προκάλεσαν τὸν Μάιο τοῦ 1798 (μετὰ τὴ 10η) τὸ εὐνοϊκὸ γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἐπίμαχου τόπου πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ σιγλλιώδες γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' (ἀρ. 304) καὶ ὁ πρῶν Θεσσαλονίκης Δανιὴλ φέρεται νὰ διαμαρτυρήθηκε ἔντονα γιὰ αὐτὴ τὴν ἀντίδραση στὶς διεκδικήσεις του (ἀρ. 311 καὶ 316). Παρὰ τὰ προβλήματα πὸν προφανῶς ἀνέκυψαν μετέπειτα, τὸν Ἰούνιο τοῦ ἴδιου χρόνου (ἀρ. 316), ἡ εὐνοϊκὴ γιὰ τοὺς Χιλανδαρινούς ἀπόφαση ἐπιβεβαιώθηκε ἐκ νέου μὲ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τῆς 1ης Ἰουλίου 1798 (ἀρ. 318). Ἡ παρούσα, στήν ὁποία γίνεται λόγος γιὰ τὴ μετάβαση Χιλανδαρινῶν ἀπεσταλμένων στήν Κωνσταντινούπολη, πρέπει ἀσφαλῶς νὰ τοποθετηθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τοῦ σιγλλιώδους γράμματος στὴ Σύναξη, δηλ. τουλάχιστον πρὶν ἀπὸ τὴν 9η Ἰουνίου 1798 (ἀρ. 311). Πάντως, οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀπεσταλμένοι, μεταφέροντας τὰ ἔγγραφα πὸν μνημονεύει ὁ Δανιὴλ, ἀναχώρησαν γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη τὴ 10η Ἀπριλίου (βλ. ἀρ. 305).

3. Βλ. Γεδεών, σ. 581.

4. Πρβλ. ἀρ. 301, 302, 303, 304, 305, 311, 315, 316 καὶ 318.

5. *Ἠσαΐας* 5, 8.

311 Ἐπιστολὴ τοῦ παπα-χ^ΗΣιλβέστρου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο προηγουμένο Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

9 Ἰουνίου 1798

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1798: 171-2) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 349 X 117 Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρυές, χιλανδαρινὸ [κονάκι]) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ παπα-χ^ΗΣιλβέστρος Χιλανδαρινὸς ζητᾷ ἀπὸ τὸν ἐπίτροπο προηγουμένο Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου νὰ πείσουν τὸν διδάσκαλο Ἰωσήφ νὰ στείλει ἐκ μέρους τῆς Κοινῆς Σύναξης ἓνα ἀποκριτικὸ γράμμα στὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'] καὶ τὴν Ἱερά Σύνοδο σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση [τῆς διένεξης μὲ τοὺς Ἑσφιγμένους]. Στὴν ἐπιστολὴ νὰ ἀναφέρεται ὅτι παραλήφθηκε ἡ ἐπιστολὴ καὶ τὸ σιγλλιο καὶ ἀναγνώσθηκαν στὴ Σύναξη, ἐνῶ ἦταν παρῶν καὶ ὁ πρῶν Θεσσαλονίκης Δανιὴλ. Ὁ Δανιὴλ, μόλις ἄκουσε τὰ ἀναγνωσθέντα, ἔγινε ἔξω φρενῶν, σηκώθηκε στὴ μέση τῆς Σύναξης καὶ φώναξε ὅτι δὲν θέλει νὰ γνωρίζει οὔτε τὸν πατριάρχη καὶ τὴ Σύνοδο οὔτε τοὺς ἐκκλησιαστικούς νόμους· ἐπίσης, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη μπισοταντζήμαση ἀλλὰ ἀρκεῖ μόνο πὸν ἀναγνωρίζει τὸν σουλτάνο Σελίμ Γ'. Ἐπειτα στράφηκε πρὸς τὸν χατζη-Σιλβέστρο καὶ τοὺς ἄλλους “θεωρητὰς” τῆς ὑπόθεσης, πὸν εἶχαν τότε διορισθεῖ ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοὺς καταλόγησε εὐθύνες. Αὐτοὶ ἀπάντησαν ὅτι δὲν ἦταν κριτὲς ἀλλὰ μόνο “θεωρηταί”, ἀπλῶς ἐξέτασαν τὴν

υπόθεση και ἔγραψαν στη Μεγάλη Ἐκκλησία νά κρίνει τὸ δίκαιο, ὅπως καὶ ἔγινε¹.

Ἐάν ὁ Ἰωσήφ γράψει αὐτὸ τὸ γράμμα, πρέπει νά τὸ ὑπογράψουν καὶ οἱ ἐπιστάτες καὶ οἱ τότε “θεωρηταὶ” καί, κατόπιν, νά τὸ στείλουν στη Σύνοδο τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Πάντως, ἐάν ὅλοι αὐτοὶ ἀρνηθοῦν νά στείλουν τέτοιο γράμμα, δὲν ἀπομένει παρὰ νά γράψουν οἱ ἴδιοι [οἱ Χιλανδαρινοὶ] καὶ νά γνωστοποιήσουν τὰ καθέκαστα. Πρέπει ἐπίσης νά γράψουν στὸν μέγα πρωτοσύγκελλο [Μελέτιο²] ἀλλὰ καὶ τὸν κληρικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Φώτιο· ὁ τελευταῖος συμπαραστάθηκε σὲ ὅλη τὴν ἐξέλιξη τῆς ὑπόθεσης καὶ ἀρμόζει νά θεωρεῖται Χιλανδαρινός³. Οἱ ἐπιστολές, ἀφοῦ γραφοῦν, πρέπει νά σταλοῦν μυστικὰ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ γιὰ νά τις παραδώσει στοὺς παραλήπτες⁴.

Σὲ ὑπερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει νά γνωστοποιήσουν στὸν ἀγὰ [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] τὴ δήλωση τοῦ [πρώην] Θεσσαλονίκης, ὅτι δηλ. δὲν ἔχει ἀνάγκη μπισοταντζήμπαση, γιὰ νά δοῦν τὴν ἀντίδρασή του.

¹Υπογράφει ὁ παπα-χ^ΗΣίλβεστρος Χιλανδαρίου.

²Αρχ.: ... † *Εἶναι καλὸν ἂν σᾶς φανῆ κ(αι) ἐσᾶς εὐλόγον νά καταπέσετε τὸν διδάσκαλον κυρ Ἰωσήφ, νά ἐνεργήσῃ ...*

1. Βλ. ἀρ. 304 καὶ 316· πρβλ. ἀρ. 301, 302, 303, 305, 310, 315 καὶ 318.

2. Βλ. ἀρ. 296.

3. Πρβλ. ἀρ. 303, 315 καὶ 325 (α).

4. Ἡ παρούσα προφανῶς προέχεται ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει, ὅπου ἐπέστρεψε ὁ παπα-χ^ΗΣίλβεστρος μετὰ τὸ ταξίδι του στὴν Κωνσταντινούπολη (βλ. ἀρ. 304) καὶ τὴ μεταφορὰ τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος στη Σύναξη (βλ. ἀρ. 316).

312 Ἐπιστολὴ τοῦ δικαίου τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακεῖμ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο

9 Ἰουνίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 175-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 313 X 104. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρυές, χιλανδαρινὸ [κονάκι]) τῆς ἐπιστολῆς. – Πρόχειροι λογαριασμοί.

Ὁ δικαῖος τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακεῖμ στέλνει στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο κολοκύθια, ἀγγούρια καὶ τέσσερις δκάδες φρέ-

σκα (“ταξέδικα”) ψάγια από τὸν γρίπο. Μὲ τὴν εὐκαιρία στέλνει χαιρετισμούς στους προηγουμένους Σάββα καὶ Ἰωνᾶ. Στέλνει ἐπίσης, ἐκ μέρους τοῦ παπᾶ, τὸ κλειδί τοῦ ντουλαπιού.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Ἰωακείμ στέλνει χαιρετισμούς στὸν γερο-προηγούμενο Γεράσιμο.

Ἐπιγράφει ὁ δικαῖος τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακείμ.

Ἄρχ.: ... † *Λάβετε μερικὰ κολοκίνθινα κ(αὶ) μερικὰ ἀγκούρια νὰ τὰ | γευθῆτε μὲ ὑγείαν ...*

313 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου στους ἐπιτρόπους προηγουμένους Ἀμβροσίο καὶ Ἀνανία καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Βατοπεδίου καὶ

13 Ἰουνίου 1798

(β) Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Βατοπεδίου Ἀμβροσίου στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Μακάριο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

Κυριακῆ, [13 ἢ 20 Ἰουνίου 1798]

(Κουτὶ 6/III, 1798: 165-6) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 418 X 123. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐγγράφου (α) ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς (α) καὶ στὸ recto τοῦ β' φύλλου οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς (β). Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

(α) Οἱ Χιλανδαρινοί, ἐπειδὴ παρουσιάσθηκε ἔλλειψη στὰ κάρβουνα, παρακαλοῦν τοὺς Βατοπεδινούς νὰ τοὺς παραχωρήσουν τὴν ἄδεια νὰ βγάλουν κάρβουνα στὰ σύνορα [τῆς μονῆς Βατοπεδίου]. Θεωροῦν ὅτι οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὰ δύο μοναστήρια ἐμπνέουν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ ἐπιτρέπουν τὸ θάρρος νὰ ὑποβληθεῖ αὐτὸ τὸ αἴτημα.

Ἐπιγράφει ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανταρίου προηγούμενος Μακάριος.

Ἄρχ.: ...) *Μετὰ τὴν ἔρρευαν τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν | ὑγείας τῆς, κ(αὶ) ἀδελφικῆν ἡμῶν | πρόσρῃσαν, ἐρχόμεθα ...*

(β) [Οἱ Βατοπεδινοί] ἔλαβαν τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν, στέργουν στὸ αἴτημά τους καὶ παραχωροῦν τὴν ἄδεια νὰ σταλοῦν ἄνθρωποι καὶ νὰ κάψουν τὰ ἀναγκαῖα κάρβουνα στὸν ζωγραφίτικο σταυρό, τοποθεσία στὰ

ῥια [τῆς μονῆς Βατοπεδίου] τὴν ὁποία οἱ Χιλανδαρινοὶ γνωρίζουν καλά. [Οἱ Βατοπεδινοὶ] εὐχαριστοῦν τοὺς Χιλανδαρινούς γιὰ τὰ ἀδελφικά συναισθήματα (“φίλτρον”) ἀπέναντί τους.

Ἐπιγράφει ὁ τοῦ Βατοπαιδίου ἐπίτροπος Ἀμβρόσιος.

Ἄρχ.: ... *Λαβόντες τὸ παρὸν ἀδελφικὸν ὑμῶν γράμμα ἰδὲν ἐλείψαμεν κατὰ τὴν αἰτησίαν σας νὰ ἐκπληρώσωμεν ...*

314 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀργύρη τοῦ Ἀδάμη στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακείμ καὶ Μακάριο

14 Ἰουνίου 1798

(Κουτὶ 6/Π, 1798: 173-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 279 X 99. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιὸν Ὄρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Ἀργύρης τοῦ Ἀδάμη εἶχε “ἐδῶ” ἓνα “ἀγελάδιον”, μαζί με τὸ παλιότερο [δικό του], καὶ πληροφορήθηκε ὅτι [οἱ Χιλανδαρινοὶ] τὸ πούλησαν σὲ ἓνα Βρασταμινὸ σὲ ἀσύμφορη τιμῇ (“διεστραμμένον”), δηλ. 18 γρόσια, ἐνῶ αὐτὸ στοιχίζει ἀνάλογα μετὰ τὸ πάχος του 50 γρόσια. Προστατεύοντας τὰ συμφέροντα τοῦ μοναστηριοῦ, ὁ Ἀργύρης εἶχε περιποιηθεῖ τὸ ζῶο καὶ τὸ εἶχε ἀναθέσει (“ῥόγισα”) σὲ ἓναν ἀγελαδάρη ἀντὶ 5 γροσίων· τώρα ὁ ἀγελαδάρης δικαιολογημένα ζητᾷ τὴν ἀμοιβή του καὶ ξέσπασε ἔντονη φιλονεικία ἀνάμεσα σὲ αὐτὸν καὶ τὸν τζέλικα, [δηλ. τὸν ἀγοραστή], ὁ ὁποῖος μόνος του πληροφορήσε γιὰ τὴν ἀγορὰ τὸν Ἀργύρη.

Ὁ Ἀργύρης πληροφορήθηκε ἐπίσης ὅτι ἔφθασαν [στὸ Χιλανδάρη (:)] κάποιες ἐπιστολὲς γιὰ αὐτὸν, δὲν γνωρίζει ὅμως ἐὰν κάποια ἀφορᾷ στὴ συγκεκριμένη ὑπόθεση· ἐὰν ὑπάρχει τέτοια ἐπιστολή, παρακαλεῖ νὰ τοῦ τὴ στείλουν γιὰ νὰ φανερωθεῖ μήπως [ἢ πληροφορία γιὰ τὴν πώληση] εἶναι ψευδής. Ἐὰν πάλι τὸ “ἀγελάδιον” πράγματι πούληθηκε, παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν ἓνα ραβασάκι καὶ ὁ ἴδιος θὰ τὸ δώσει [στὸν ἀγελαδάρη]· πάντως, ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ οἰκονόμος [τῶν Χιλανδαρινῶν] τοῦ εἶχε παραγγεῖλει νὰ κρατήσει τὸ ζῶο.

Ἐπιγράφει ὁ Ἀργύρης τοῦ Ἀδάμη.

Ἄρχ.: ... † Ἐκτενὸς δεόμενος τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως ἰκ(αι) τῆς κυρίας Θεοτόκου ἡνα περιφρουρηῖ ἰ ἐν ακροτάτῃ ὑγιείᾳ ...

1315 Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

14 Ἰουνίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 255-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 347 x 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάني μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Στὰ χέρια τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, [ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὴν Κωνσταντινούπολη], ἔπεσε μία ἐπιστολή τοῦ πρῶην Θεσσαλονίκης [Δανιήλ] ποῦ ἀπευθυνόταν σὲ κάποιον πρόσωπο γιὰ νὰ ζητήσει τὴ συμπαράστασή του μὲ λόγια, ἔργα καὶ χρήματα. Γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση, [δηλ. τὴ διένεξη μὲ τῶν Χιλανδαρινῶν μὲ τοὺς Ἐσφιγμένους], ἔστειλαν ἐπιστολὲς στὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε΄] ὁ κυριζῆς Νάνος [: Ἰωάννης Γούτα] Καυταντζιόγλους ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἄλλα ἀξιόλογα πρόσωπα, ζητώντας τὴ συνδρομὴ του μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἀδικεῖται ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου. Ἡ χάρις ὅμως τῆς Τριχερούσας καὶ τῶν κλητόρων δὲν ἐγκατέλειψε λυπημένους καὶ παραπονεμένους [τοὺς Χιλανδαρινούς], καθὼς ὁ πατριάρχης ἀποκρίθηκε ὅπως ἄρμοζε στὸν καθένα. Συγκεκριμένα, ἀπάντησε ὅτι ὁ Δανιήλ δὲν πῆγε στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου γιὰ νὰ ἀνακινήσει ὑποθέσεις τριακοσίων χρόνων ἀλλὰ γιὰ νὰ καταστήσει κοινόβιο τὸ μοναστήρι¹, ὅτι αὐτὲς οἱ ἀνώφελες προστριβὲς προκαλοῦν ψυχικὴ καὶ σωματικὴ φθορὰ καὶ, τέλος, ὅτι πρέπει νὰ περιορίσει τὸ ἐνδιαφέρον του στὴν ὀργάνωση τοῦ κοινοβίου².

Ὁ Γεράσιμος ζητᾷ ἀπὸ τὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο νὰ στείλει μία εὐχαριστήρια ἐπιστολὴ στὸν διδάσκαλο Φώτιο, προσεκτικὰ συνταγμένη, ὅπως ἄρμοζει σὲ ἄνθρωπο ποῦ φάνηκε πάντοτε χρήσιμος σὲ κάθε δοκιμασία τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τοῦ οφείλεται μεγάλη εὐγνωμοσύνη ὁ Μακάριος πρέπει ἐπίσης νὰ φροντίσει γιὰ τὶς πενήντα ὀκάδες ἀκάπνιστο μέλι, δηλ. ἀστράγγιστο, ὅπως τοῦ ἔγραψε σχετικὰ καὶ ὁ παπα-χ¹ Σίλβεστρος³. Τέλος, νὰ γράψει μία εὐχαριστήρια ἐπιστολὴ στὸν τζελεπὴ Ἀντωνάκη Τζηρὰ καὶ νὰ τὴ στείλει μαζί μὲ κάποιον δῶρο (“πεσκέσι”), καθὼς οἱ Πολίτες γνωρίζουν πόσο χρήσιμος εἶναι καὶ πῶς ὑπερασπίσθηκε [τὸ Χιλανδάρει] στὴν παρούσα δοκιμασία του⁴.

Ἐπομένως, ὁ Γεράσιμος, προηγουμένου τοῦ Χιλανταρίου.

Ἄρχ.: ...) Καὶ μετὰ τὴν ἔρηνναν τῆς ἀγαθῆς τῆς υἱείας, ἐπομένως δηλωποῦ τῆ αὐτοῦ πανοσιώτητι ...

1. Βλ. Γεδεών, σ. 581.

2. Πρβλ. ἀφ. 301, 302, 303, 304, 305, 310, 311, 316 καὶ 318.

3. Βλ. ἀρ. 303, 311· περὶ βλ. ἀρ. 325 (α) καὶ 346.

4. Περὶ βλ. ἀρ. 302, 316 καὶ 321.

316 Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὄρους προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ

16 Ἰουνίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 281-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 313 X 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο· στὸ recto τοῦ β΄ φύλλου ὑστερόγραφο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχρη ὑγρασίας. – Ὄρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Βασιλεύουσα, Πετρὶ καπὶ) τῆς ἐπιστολῆς.

“Ὅταν ἔφθασε ὁ παπα-χ^HΣίλβετρος μὲ τὸ σιγίλλιο, συγκεντρώθηκαν οἱ προεστώτες ὄλων τῶν μοναστηριῶν καὶ τὸ διάβασαν στὴ Σύναξη μαζί μὲ τὰ δύο φριμάνια καὶ τὸ γράμμα τοῦ μπισταντζήμπαση. Τότε θύμωσε ὁ [πρώην] Θεσσαλονίκης [Δανιήλ], ἐπειδὴ χωρὶς νὰ τὸν ρωτήσουν ἔστειλαν [στὴν Κωνσταντινούπολη] τὰ γράμματα πὸν κατεῖχαν [οἱ Χιλανδαρινοί], καὶ εἶπε ὅτι αὐτὰ τὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουν ἀξία: τὸν ἐπίμαχο τόπο [ποῦ διεκδικοῦν οἱ Ἐσφιγμένιντες] δὲν τὸν ὀρίζει οὔτε ὁ μπισταντζήμπασης οὔτε ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία, ἀλλὰ μόνον ὁ σουλτάνος Σελίμ Γ΄. Ὁ ἴδιος ἀνακοίνωσε ὅτι θὰ μεταβεῖ στὴ Βασιλεύουσα γιὰ νὰ φέρεῖ “μοβιαλά” καὶ νὰ γίνῃ [ἐκ νέου] ἡ κρίση. Οἱ ὑπόλοιποι προεστώτες δὲν ἀπάντησαν, [οἱ Χιλανδαρινοί] ὅμως ἀπευθύνθηκαν στοὺς Βατοπεδινούς καὶ κάποιους φίλους τους καὶ ζήτησαν τὴ συμβουλή τους· αὐτοὶ τοὺς συνέστησαν νὰ κάνουν ὑπομονὴ μέχρι σαράντα μέρες, ὥσπου νὰ ἔλθῃ ὁ [Ἅγιος] Κορυτζᾶς μὲ τὰ γράμματα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, καὶ τότε θὰ τοὺς δώσουν κάποια ἀπάντησιν². Πάντως, τὰ φριμάνια καὶ τὸ γράμμα τοῦ μπισταντζήμπαση δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ σιγίλλιο· ἀντίθετα, αὐτὰ ἀναπέμπουν τὴν ὑπόθεση στὸν μουλά τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ σταλεῖ κριτὴς νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸν τόπο. Συνεπῶς, τὰ φριμάνια καὶ τὸ γράμμα τοῦ μπισταντζήμπαση “ἔγιναν λάθος”.

Σὲ αὐτὸ τὸ “λάθος” συνέβαλε καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὰ [χιλανδαρινὰ] ἔγγραφα (“σενέτια”) ἦταν διασκορπισμένα. Ἀργότερα μάλιστα βρέθηκε καὶ ἓνα φριμάνι τοῦ σουλτάνου Μουράτ Γ΄, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται λεπτομερῶς τὰ σύνορα τοῦ μοναστηριοῦ· ὁ Μακάριος ἀποστέλλει τώρα μὲ τὸν γερο-Συμεὼν αὐτὸ τὸ φριμάνι στὸν Γεράσιμο. Τὸ ἴδιο φριμάνι διάβασε καὶ ὁ ἀγὰς καὶ εἶπε ὅτι πρέπει νὰ “ἀνακαινισθῇ”, “ὅπου εἶναι τὰ σφοδρὰ τὰ καλέμα ὅπου ἰσχύουν, εἰς τὸν μαγγουφὰ καλεμὶ”, καὶ νὰ ἐκδοθῇ ἓνα ἀπαράλλακτο ἀντίγραφο του ἀπὸ τὸν

ίδιο τὸν βασιλιά. Ἐπίσης, συνέστησε νὰ ἐκδοθεῖ μέσω μαρτυριῶν ἕνα χοτζέτι ποὺ νὰ περιέχει τὰ ἴδια στοιχεῖα μὲ τὸ φριμάνι· γιαντὸ ὁ Μακάριος στέλνει τὸ παλιὸ χοτζέτι, ὥστε νὰ ἀντιγραφοῦν οἱ μάρτυρες, ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο (“ἰχτιζιάς”). Σχετικὰ μπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ὁ Γεράσιμος κατὰ τὴν κρίση του. “Ὅσον ἀφορᾷ στὸν κύριο Ἀντωνάκη [Ντζηρᾷ], τὸν ὁποῖο οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐπαίνεσαν γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του, ὁ Μακάριος στέλνει [συνημμένο] ἕνα ἀσφράγιστο ἐπιτροπικὸ γράμμα· ἀφοῦ ὁ Γεράσιμος τὸ διαβάσει καὶ τὸ ἐγκρίνει, μπορεῖ νὰ τὸ σφραγίσῃ καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ. Μαζί στέλνει καὶ κάποιον δῶρο (“πεσκέσι”), λίγο κρόκο· ἐπρόκειτο νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο δῶρο, ἀλλὰ δὲν ἔτυχε νὰ βρεθεῖ κάποιο καίρι γιὰ νὰ τὸ μεταφέρει³.

Ὁ Μακάριος παρακαλεῖ τὸν Γεράσιμο νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐκδοθοῦν τὰ παραπάνω ἔγγραφα καὶ νὰ τὰ στείλῃ στὸ μοναστήρι μὲ τὸν γερο-Συμεῶν. Ἐπίσης, τὸν παρακαλεῖ νὰ “σηκώσῃ” μία πόλιτζα 2.500 γροσιῶν γιὰ τὸν Ἅγιο Ἐάνθης [Ναθαναήλ], γιὰ νὰ ἀποπληρωθεῖ αὐτὸ τὸ χρέος ποὺ δημιουργήθηκε στὴν Πόλη⁴.

Σὲ ὑστερόγραφο: Σκόπιμο θὰ ἦταν νὰ ἐκδοθεῖ καὶ ἕνα γράμμα τῆς ἐστίας (“ὄτζακιού”) [τοῦ μπισταντζήμπαση], δηλ. νὰ συγκεντρωθοῦν ταυτόχρονα καὶ τὰ τρεῖς ἔγγραφα [τὸ φριμάνι, τὸ χοτζέτι καὶ τὸ γράμμα]. Ὁ Γεράσιμος πρέπει νὰ προσέξῃ τὴ φύλαξη τοῦ φριμανίου [τοῦ Μουράτ], καθὼς αὐτὸ συνιστᾷ τὸ ἰσχυρότερο ἐπιχείρημα τοῦ μοναστηριοῦ. Ὅσα ἔξοδα χρειασθεῖ νὰ γίνουν, ὁ Γεράσιμος μπορεῖ νὰ τὰ καλύψῃ [στὴν Κωνσταντινούπολη] καί, ὅταν ἔλθῃ στὸ μοναστήρι, τότε θὰ γίνῃ ὁ συμψηφισμὸς τους.

Ἐπογράφει ὁ προηγούμενος καὶ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανταρίου Μακάριος.

Ἄρχ.: ... † Ἐρχάμενος ὁ χ.παπὰ Σίλβεστρος μὲ τὸ συγκύλιον, ἐν ταυτῶ εὐθὺς εὐρέθησαν κ(αι) ὄλοι συναγμένοι, ...

1. Βλ. ἀρ. 304 καὶ 311· περβλ. ἀρ. 301, 302, 303, 305, 310, 315 καὶ 318.

2. Περβλ. ἀρ. 303.

3. Περβλ. ἀρ. 302, 316 καὶ 321.

4. Περβλ. ἀρ. 236, 245, 250, 255, 282, 344 καὶ 347.

317 Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου Παναγιώτη Σκαμπαβία στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανταρίου Γεράσιμο

20 Ἰουνίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 237-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 312 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ ποσορισμὸς (: Χιλαντάρι) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Πρόχειρες σημειώσεις.

“Όταν ἔφθασε “ἔδω” [στή Χίο (:)] ὁ βασιλικὸς στόλος (“τουναμάς”), ἀποβίβασθη κάποιος Χιώτης καλλοντζής καὶ ζήτησε νὰ ἰδιοποιηθεῖ (“νὰ κἀνη ζάπτι”) τὸ [χιλανδαρινὸ] μετόχιο μὲ τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι ἀνήκε στὴ θεία του πού τὸ ἔδωσε ἐνέχυρο (“ἀμανάτι”) σὲ κάποιον [χιλανδαρινὸ] προηγούμενο ἀντὶ 300 γροσιῶν. Ἰσχυρίσθηκε ἐπίσης ὅτι ἔχει στὴν κατοχὴ του σχετικὰ γράμματα καὶ, ὅταν ἐπιστρέψει ὁ στόλος (“ἀρμάδα”) ἀπὸ τὰ νησιά, πρόκειται νὰ προκαλέσει δίκη (“ταβὰ”). Ὁ ἐπίτροπος Παναγιώτης Σκαμπαβίας τοῦ ἀπάντησε ὅτι πρέπει νὰ προβάλει τὶς διεκδικήσεις του στὸ μοναστήρι καὶ ὄχι στὸν ἴδιο. Μὲ τὴν παρούσα ὁ Παναγιώτης ζητᾶ νὰ τοῦ στείλουν τὰ τυχόν χοτζέτια πού ἀφοροῦν στὸ μετόχιο· ζητᾶ ἐπίσης, ἐάν εἶναι δυνατὸ, νὰ ἀποσταλεῖ καὶ κάποιος προηγούμενος γιὰ “ταξίδι”.

Στὸ Ἅγιον Ὅρος μεταβαίνει τώρα ὁ προηγούμενος Γεράσιμος Καρακαλλινός· ὅταν αὐτὸς ἐπιστρέψει, μπορεῖ νὰ μεταφέρει τὰ χοτζέτια ἀλλὰ καὶ τὴν [ἀπαντητικὴ] ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου.

Ἐργογράφι ὁ Παναγιώτης Σκαμπαβίας ἐπίτροπος.

Ἀρχ.: ...) Τὸ αἴτιον τοῦ παρόντος μου εἶναι πρῶτον μὲν νὰ προσφέρω τὰς δουλικὰς μου προσκυνήσεις πρὸς αὐτήν ...

318 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στοὺς Χιλανδαρινούς

1 Ἰουλίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 297-300) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 346 X 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε' πληροφορήθηκε ἀπὸ [τὸν Χιλανδαρινὸ γερο-Συμεὼν¹] πού ἐπέστρεψε [στὴν Κωνσταντινούπολη] ὅτι ὁ Δανιὴλ “ἀπὸ Θεσσαλονίκης” ἀμφισβήτησε τὴ νόμιμη ἐκκλησιαστικὴ διατησία (“διατήσεις”) καὶ τὶς σχετικὰς ἀποφάσεις· πληροφορήθηκε ἐπίσης ὅτι ὁ Δανιὴλ διαχώρισε κατὰ τὴ βούλησή του τὰ σύνορα τοῦ ἐπίμαχου τόπου. Ἔτσι, ἔκρινε ἀπαραίτητο νὰ γράφει στὸν Δανιὴλ νὰ ἀπόσχει ἀπὸ παρόμοιες παρὰλογες ἐνέργειες, ἐφόσον οἱ πολιτικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι ἐπιτάσσουν νὰ μὴν ἀνακινουνται ἀγωγὰς πού νὰ ἀφοροῦν σὲ ὑποθέσεις συνόρων παλιότερες τῶν τριάντα χρόνων καὶ σὲ τόπους πού “δεσπόζονται ἀδιακόπως” γιὰ αὐτὸ τὸ διάστημα. Πολὺ περισσότερο αὐτὴ ἡ ἐπιταγὴ ἰσχύει γιὰ τὴν περίπτωσι [τῶν

Χιλανδαρινῶν], ἐφόσον ὁ τόπος βρίσκεται στήν ἐξουσία τοῦ μοναστηριοῦ τους περίπου διακόσια χρόνια καί, συνεπῶς, δικαιοῦνται νά τόν κατέχουν καί δέν συντρέχει κανένας λόγος “ἀνακρίσεως καί ἐρεῦνης”. Σύμφωνα μέ τήν ἐπιταγή τῆς Ἐκκλησίας, λοιπόν, ὁ Δανιὴλ πρόκειται νά ἡσυχάσει. Ὁ πατριάρχης ἔγραψε ἐπίσης “αὐτόθι” [στό Ἅγιον Ὄρος], στόν ζαπίτη Χαφούς-ἀγά, ζητώντας νά παραμείνουν τά σύνορα στό προηγούμενο καθεστῶς τους καί ὁ τόπος στήν ἐξουσία [τοῦ Χιλανδαρίου]. Ὁ ἴδιος διάβασε τόν παλιό [βασιλικό] ὄρισμό [τοῦ Μουράτ Γ'] πού ἔστειλαν [οἱ Χιλανδαρινοί], ἔγγραφο μέ μεγάλη ἰσχὺ γιά τήν προάσπιση τῶν συμφερόντων τους, καί τώρα τοὺς στέλνει τὴ μετάφρασή του γιά νά ἔχουν γνώση τῆς ἰσχύος του· καταβάλλει ἐπίσης προσπάθειες γιά νά “ἀνακαινοση” τὸ ἔγγραφο καί, μόλις αὐτὸ ὀλοκληρωθεῖ, θά τὸ ἀποστείλει. Πάντως, ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας νά παραμείνει ὁ τόπος στήν ἐξουσία [τοῦ Χιλανδαρίου] εἶναι σύμφωνη μέ τὶς νομικοὺς κανόνες καί τὶς ἀποδείξεις πού ἔχουν οἱ Χιλανδαρινοὶ στήν κατοχὴ τους².

Ἐπογράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος].

Ἄρχ.: ... Ἀπὸ τοῦ εἰς τὰ ὀπίσω | ἐπανακάμψαντος συγκυνοβιάτου σας ἐπιηροφορή-
θημεν τὴν γενομένην ἀντίστασιν ...

1. Βλ. ἀρ. 316.

2. Βλ. ἀρ. 304 καὶ 316· πρβλ. ἀρ. 301, 302, 303, 305, 310, 311 καὶ 315.

319 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου Μακάριο

15 Ἰουλίου 1798

(Κουτὶ 5/III, 1796: 7-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 215 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μετὰν μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Χιλαντάρι) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ἰγνάτιος ἔλαβε χθὲς ἀπὸ τὸν ἀνθρωπο [τῶν Χιλανδαρινῶν] τὴν ἐπιστολή τους· μαζὶ ἔλαβε καὶ τὰ πράγματα πού τοῦ ἔστειλαν. Ἀπὸ [τοὺς Χιλανδαρινούς] ζητᾷ νά κάνουν ὑπομονή γιά τὰ ξύλα, γιατί ὁ ἴδιος δέν ἤλθε ἀκόμη σὲ ἐπαφὴ (“λακιρτι”) μέ τὸν κύρ Πιάνη. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ χοτζέτια, [οἱ Χιλανδαρινοί] θά ἔπρεπε νά τὰ ἔχουν στείλει ἀμέσως· ἔφθασε “ἐδῶ” [σὴν Ἱερισσό] ἀπὸ τὴν Πόλη ὁ ἀγάς [τοῦ Ἁγίου Ὄρους (:)] καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πέρασε καὶ ὁ ναζίρης Ἀλὶ ἐφένδης, ὁπότε ὁ κύρ Πιάνης εὐκολὰ θά μποροῦσε νά ἔχει δεῖξει τὰ χοτζέτια στὸν ναζίρη ὥστε νά μάθουν τὴ δικὴ του γνώμη.

Ἐπογράφει ὁ Ἱερεισοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Ἄρχ.: ... † Ἐλαβον χθές μετὸν ἀνθρωπὸν σας τὸ γράμμα σας, κ(αι) ἐλάχρηκα λίαν διὰ τὴν ἀγαθὴν σας ὑγιάν ...

320 Γράμμα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου γιὰ τὴν παραχώρηση τοῦ κονακιοῦ στὸν Ἰσβορο

1 Αὐγούστου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 293-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 317 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Μία γυναίκα ζήτησε νὰ τῆς παραχωρηθεῖ τὸ κονάκι στὸν Ἰσβορο (“Γίσβορον”) καί, ὅπως εἶχε συμφωνήσει μετὰ τὸ Χιλανδάρι, πούλησε τὸ δικό της σπίτι ἀντὶ 140 γροσίων καὶ ἔδωσε τὰ χρήματα στὸ μοναστήρι γιὰ νὰ ἐγγραφοῦν πρὸς μνημόνευση τὰ ὀνόματα τῶν γονιῶν της. [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] τῆς παραχωροῦν τὸ κονάκι γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ ἐκεῖ καὶ νὰ προσέχει ὡς νοικοκυρὰ τὸ σπίτι, τὰ κινήτὰ πράγματα (“κατοῦνα”) καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀνήκει σὲ αὐτὸ.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἡ γυναίκα, μετὰ τὴ σύνταξη τοῦ γραμματός, πῆρε τὸ μοναχικὸ σχῆμα μετὰ τὸ ὄνομα Ἐλισαβέτα.

Ἐπογράφει ὁ προηγούμενος καὶ ἐπίτροπος τοῦ Χελανταρίου Μακάριος.

Ἄρχ.: † Διὰ τὸ παρῶν ὑμῶν σφ[ρ]αγιστῶν γράμμα φανερόνομεν ἡμῆς ἡ Χελανταρηνεὶ δια τὴν γειναίκα ὁποῦ θέλη ...

321 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντωνίου Ντζηρᾶ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

27 Αὐγούστου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 241-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 353 X 239. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Ἀντώνιος Ντζηρᾶς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου καὶ τὸν εὐχαριστεῖ γιὰ τὰ εὐνοϊκὰ αἰσθηματά του ἐξαιτίας κάποιας ἀσημαντῆς ὑπηρεσίας ποὺ προσέφερε στὸ μοναστήρι. Ἐξᾶλλου, μετὰ

αὐτὴ τὴν εὐκαιρία, διαβεβαιώνει ὅτι ὁ ἴδιος ποτὲ δὲν θὰ παύσει νὰ συντρέχει τὰ μοναστήρια σὲ κάθε ἀνάγκη τους, ἰδιαίτερα τὸ Χιλανδάρι, ὅπως ὀφείλει ὡς χριστιανός¹.

Ἐπογράφει ὁ Ἀντώνιος Ντζηρᾶς.

Ἄρχ.: ... ἡ Δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ διὰ τὴν καλὴν κ(αι) ἐφετὴν μοι ὑγείαν της, πατρικὸν κ(αι) εὐχετικὸν γράμμα σας ...

1. Πρβλ. ἀρ. 302, 315 καὶ 316. Στὴ σημ.: “ἀπὸ τὸν νέο ἐπίτροπο στὴν Κωνσταντινούπολη” (μτφρ.).

322 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Σάββα Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

27 Σεπτεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 195-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 346 X 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμός (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Σάββας Χιλανδαρινὸς ἔλαβε χθὲς τὴν ἐπιστολὴ καὶ τὰ πράγματα (“ἀμανάτια”) ποῦ τοῦ ἔστειλε ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριος μὲ τὸν γερο-Καλλίνικο. Τώρα στέλνει σαράντα πινάκια λεπτοκάρυα· παλιότερα ἔστειλε ἄλλα ἑκατὸν εἴκοσι πινάκια, συνολικὰ δηλ. ἑκατὸν ἐξήντα πινάκια. Πιστεύει ὅτι αὐτὴ ἡ ποσότητα εἶναι ἐπαρκής.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ πατριαρχικὸ συγχωρητικὸ γράμμα γιὰ τὸν μακαρίτη χιλανδαρινὸ κελιώτη παπα-Πορφύριο¹, τὸ ὁποῖο ἔστειλε μὲ τοὺς κρασάδες ἀπὸ τὴ Βασιλεύουσα ὁ προηγούμενος Γεράσιμος, θὰ ἦταν σκόπιμο νὰ σταλεῖ [ἀπὸ τὸ Χιλανδάρη στὶς Καρυές] γιὰ νὰ τὸ ἀναγνώσει ὁ δεσπότης ποῦ τώρα τυχαίνει νὰ βρίσκεται “ἐνταῦθα”. Ἄλλες εἰδήσεις προσώρας δὲν ὑπάρχουν².

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Σάββας ἔγραψε προχθὲς [τὸ Σάββατο] σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τῆς μονῆς Κοτρουτζανίου (“Κιτρουτζανίου”), ὅτι δηλ. ἀποφασίσθηκε νὰ μὴ διορισθεῖ ἡγούμενος ὁ Βησσαρίων. Σήμερα ὅμως, μέρη Δευτέρα [27η Σεπτεμβρίου], ἄλλαξε στὴ Σύναξη ἡ προηγούμενη ἀπόφαση· συγκεκριμένα, οἱ Λαυριῶτες ἀναγνώρισαν (“ἐδέχθησαν”) τὸν Βησσαρίωνα ὡς συγκοινοβίτη τους καὶ ὀρίσθηκαν ἐγγυητές του. Ἔτσι, ὁ Βησσαρίων ἀναδείχθηκε ἡγούμενος³.

Ἐπογράφει ὁ προηγούμενος Σάββας Χιλανδαρινὸς (σλαβ.).

Ἄρχ.: ...)) Τὸ ἀδελφικὸν της ἐχθὲς ἐλάβομεν ὁμοῦ | μὲ τὰ ἀπεσταλμένα ἀμανάτια διὰ τοῦ γεροῦ Καλλινίκου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 227 (α), 231, 232 καὶ 235.
2. Χέρι προηγουμένου Γερασίμου στὸ κείμενο καὶ τὸ ὑστερόγραφο.
3. Πρβλ. ἀρ. 291, 296 καὶ 297.

323 Ὁμολογία τῶν Δοχειαριτῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση βοσκοτόπου στὰ Πυργαδίκια

26 Ὀκτωβρίου 1798

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1798: 91-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Δοχειαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση. Πρόχειρες ἀριθμητικὲς πράξεις.

Οἱ Δοχειαριτεὶς ἀποφάσισαν ὁμόφωνα νὰ ἐκμισθώσουν γιὰ ἓνα ἐξάμηνο στὸν γερο-Χαρίτο Σαμικοβλή Χιλανδαρινὸ τὸν βοσκοτόπο (“προβατοκισλὰ”) ποὺ κατέχουν στὰ Πυργαδίκια (“Περγαδίκια”). Ἡ ἐκμίσθωση ἀρχίζει ἀπὸ τὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, δηλ. τὴν 26ῃ Ὀκτωβρίου 1798, καὶ θὰ λήξει τὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, δηλ. τὴν 23ῃ Ἀπριλίου 1799. Ὁ μισθωτὴς θὰ βόσκει ἐκεῖ ὄχι περισσότερα ἀπὸ 650 πρόβατα καὶ συμφωνήθηκε νὰ μὴ βόσκει γίδια ὡς μίσθωμα καταβλήθηκαν 120 γρόσια. Ὁ μισθωτὴς συμφώνησε ἐπίσης νὰ ἔχει εἰρηνικὲς σχέσεις μὲ τὸν βοσκό (“τζέλνικα”) καὶ τὸν οἰκονόμο τοῦ μετοχίου τῶν Δοχειαριτῶν καί, τέλος, νὰ μὴν καταπατήσει χωράφια. Ἡ παρούσα δόθηκε στὸν μισθωτὴ καὶ μὲ τὸ τέλος τοῦ ἐξαμήνου θὰ καταστεῖ ἄκυρη.

Ἐπιγράφει ὁ σκευοφύλαξ τῆς μονῆς τοῦ Δοχειαρίου Κύριλλος.

Ἄρχ.: *)) Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος γίνεται δηλον ὅτι ἡμεῖς ἅπαντες | οἱ πατέρες Δοχειαριταί, μικροὶ ται καὶ μεγάλοι, ...*

324 Ἐπιστολὴ [τῆς δασκάλας Πουλχερίας!] στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου

27 Ὀκτωβρίου 1798

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1798: 125-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 154. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἐξίτηλο. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

[Ἡ δασκάλα Πουλχερία] χαρετᾶ τὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου [Μακάριο] καὶ τὸν παπα-Ἰωακείμ. Τοὺς πληροφορεῖ ὅτι ταλαιπωρήθηκε πολὺ καὶ

γλύτωσε “παρά τρίχα”. Με τὸν κυρίτζη Πωργάκη (“Πουργάκη”) στέλνει πέντε πουκάμισα καὶ παρακαλεῖ νὰ τῆς στείλουν χαρτζιλίκι, 20 ἢ 30 γρόσια, γιατί θὰ μεταβεῖ σὲ “ταξίδι”. “Ὅσον ἀφορᾷ στὰ ἄλλα σῶβρακα, ὁ ἐπίτροπος δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀνησυχεῖ καὶ θὰ εἶναι ὅπως οἱ ἄλλοι ἔτοιμα μέχρι τὰ Χριστούγεννα. Πληροφορεῖ ἐπίσης ὅτι ἦλθε ὁ Κάβος [: Ἰάκωβος (:)] καὶ προκάλεσε μεγάλο ζήτημα (“μαδὲ”) ἀπειλώντας νὰ βλάψει τὸ μοναστήρι. Οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ τοῦ στείλουν ἐπιστολὴ καὶ νὰ ἔλθουν σὲ συμβιβασμὸ μαζί του.

Ἄρχ.: Θ(εὸ)ς | † Ἡδὸν προωσκνω σὶ ἐγὼ ἐπιτροπε | τὴν δεξιάν σου ἐβλάβῆς ἀσπάζώμε κ(αὶ) τὸν πα(πα) Ἡωάκ<εῖμ> ...

1. Πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιο γραφέα τῆς ἐπιστολῆς μὲ ἀρ. 328· τὴν ταύτιση τοῦ προσώπου ἐνισχύει καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς.

325 (α) Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου στὸν γερο-Ἄζαρία, οἰκονόμο τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχίου στὸ Κάστρο τῆς Θάσου, καὶ

27 Ὀκτωβρίου 1798

(β) Ἐπιστολὴ τοῦ γερο-Ἄζαρία στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριου

8 Νοεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 271-2) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 316 X 108. Τὸ κείμενον (α) καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' καὶ τὸ (β) τὸ verso τοῦ α' καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφα. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Θάσος, Κάστρο) τῆς ἐπιστολῆς (α)· στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐπιστολῆς (β) ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ἡ προέλευσί της (: Θάσος). *Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

(α) Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριος ἐκφράζει τὴν ἀπορία του γιὰ τὴν παράλειψη τοῦ γερο-Ἄζαρία (“Ναζαρία”), οἰκονόμου τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχίου στὸ Κάστρο τῆς Θάσου, νὰ γράψει στὸ μοναστήρι. Ἐπιπλέον, οἱ Χιλανδαρινοὶ εἶχαν παραγγεῖλει ἐξήντα ὀκάδες μέλι, καὶ μάλιστα σαράντα ὀκάδες σὲ κερήθρα (“πίτες”) γιὰ δῶρο (“πεσκέσι”)· ἐὰν ὁ γερο-Ἄζαρίας ἀπαντήσῃ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελία, τότε θὰ στραφοῦν ἄλλοῦ. Τέλος, στὴν ἀπάντησή του παρακαλοῦν νὰ γράψῃ γιὰ τὶς ἐλιές, ποῖα ἦταν ἡ φρετινὴ συγκομιδὴ (“μακσοῦλι”).

Ἐπιγράφει ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χελανταρίου Μακάριος.

Ἄρχ.: † *Τὴν δσωτωιτά σου γέρο Ναζαρία ευχετικῶς κατασπάζομεν εἰδέως πρὸς ἀγορεῦο. Ἰ Ἄλλω δὲν εἶναι μόνον θανμ[α]ζόμαστε ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 311, 315 καὶ 346.

(β) Ὁ Ἄζαρίας ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου καὶ ἀπαντᾷ, σχετικὰ μὲ τὴν παραγγελία μελιοῦ, ὅτι φοβᾶται τὸν ἀγὰ καὶ καλύπτει νὰ μὴ τοῦ ζητοῦν μέλι μὲ “κηρία”. Ἐὰν ὅμως θέλουν, μποροῦν νὰ τοῦ γράψουν καὶ νὰ τοὺς στείλει “σουσιμὲ” μέλι πρὸς 20 παράδες ἢ σουλιδικο πρὸς 17 παράδες¹. Ὅσον ἀφορᾷ στὴ συγκομιδὴ τῶν ἐλιῶν, αὐτὴ εἶναι λιγοστή, περὶ-που 25 μουζούρια· ὁ Ἄζαρίας ἐπρόκειτο νὰ ζυγίσει [τὸ μερικὸ τοῦ μοναστηριοῦ], ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε.

Ἰπογράφει ὁ Ἄζαρίας.

Ἄρχ.: † *Ὅσιότατε ἐν μοναχῆς. κυρ ἰ προειγουμενε Μακάρηε ἰ χέρης. ἐν Κυρήου κε ειγή-ενε ἰ μετα παντός ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 332.

326 Ἐπιστολὴ τοῦ γερο-Γεώργη ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο, Γεράσιμο καὶ Ἰωακείμ

8 Νοεμβρίου 1798

(Κουτὶ 6/Π, 1798: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 285 X 95. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἄνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ γερο-Πώργης ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ γνωστοποιεῖ ὅτι ἦλθε “ἐδῶ” ὁ γερο-Χαρίτων, “ὁ λεγόμενος τζιορπατζῆς”, συνάντησε τὸν ἱβηρίτη οἰκονόμο (“κιχαγια”) καὶ καυγάδισε μαζί του ζητώντας νὰ φέρει [χιλανδαρινὰ] πρόβατα στὴν Κοροῦνα [τῆς Ἱερισσοῦ]. Ὡστόσο, τὰ χωράφια στὴν Κοροῦνα εἶναι σπαρμένα καὶ, ἐὰν βοσκήσουν πρόβατα, θὰ ὑπάρχουν καθημερινές φιλονεικίες μὲ τοὺς τζομπάνους. Ὁ γερο-Πώργης πασχίζει τρεῖς μῆνες γιὰ νὰ φέρει σὲ πέρας τὴ μία δουλειά, ἐνῶ [οἱ Χιλανδαρινοὶ] θέλουν τώρα νὰ ἀνοίξουν μία ἄλλη. Παντὸ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἀλλάξουν τὴν ἀπόφασί τους γιὰ νὰ μὴ συμβεῖ κάτι ἀπεικταῖο· αὐτὰ τὰ ζῶα δὲν μοιάζουν μὲ τὰ ἄλλα καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὰ ὀδηγοῦν ἕνα ἕνα μὲ τὸ καπίστρι στὸ κάθε χωράφι, ἀλλὰ ἀντίθετα ἀπαιτοῦν περιορισμὸ (“μάνταλα”). [Οἱ Χιλανδαρινοὶ] πρέπει, λοιπόν, νὰ γράψουν μία ἐπιστολὴ στὸν γερο-Χαρίτωνα καὶ νὰ δοθεῖ τέλος στὴν ὑπόθεση· τὴν ἐπιστολὴ θὰ μεταφέρει ὁ ἴδιος γραμματοκομοστῆς.

Ἐπιτογράφει ὁ γερο-Γεώργης ἀπὸ Ἱερισσοῦ.

Ἄρχ.: ... † Το παρόν μου ἴνε να σὰς φανερόσο ὅτι ἐδὸ | εἴλθε ο γέρο Χαριτὸν ο λεγόμε-
νος τζιῶρηπατζις κ(αι) ευρύκε ...

327 Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Παρθενίου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

16 Νοεμβρίου 1798

(Κουτιὶ 6/III, 1798: 167-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 335 X 120. Τὸ κείμενο καὶ τὸ ὑστερόγραφο (α) καταλαμβάνουν τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ ἱερομόναχος Παρθένιος Χιλανδαρινὸς στέλνει στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο τὰ ψάρια· τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι “άλμιυρά” γιὰτι ἔβρεξε πολὺ, πλημμύρισαν τὰ νερά, ἡ ἀλιεία ἔγινε δύσκολη καὶ τὰ ψάρια δυσεύρετα. Ἐπίσης, στέλνει τὸ βουβάλι μὲ τὸν Κυριάκο, στὸν ὁποῖο ὁ Μακάριος πρέπει νὰ δώσει καὶ τὸ ἀγῶγι του (“κῆρᾶ”). Ἐπρόκειτο νὰ στείλει καὶ τὸ ταυρί, ἔχει ὁμως ξεσπάσει “ἐδῶ ἔξω εἰς τὸν πύργον” ἀρρώστια στὰ βόδια καὶ τὸ κρᾶτησε μέχρι νὰ κοπάσει ἡ ἐπιδημία.

Σὲ ὑστερόγραφο:

(α) Ὁ Παρθένιος στέλνει μὲ τὸν Κυριάκο 5 γρόσια καὶ παρακαλεῖ νὰ σταλεῖ κάποιος στὶς Καρυὲς νὰ ἀγοράσει ἀπὸ κάποιον κελλίον πενήντα ὀκτάδες καλὲς ἐλιές. Ὁ ἴδιος, ὅπως γνωρίζει καὶ ὁ κονακτζής, ἔδωσε στὸν ζωγράφον 13 γρόσια γιὰ μία εἰκόνα, τὴν ὁποία —ἐὰν ὀλοκληρώθηκε— παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν γράφοντάς του καὶ τὸ ὑπόλοιπο πού χρωστᾶ· ζητᾶ ἐπίσης ἓνα τόπι “ῥάσο μεσιρωῖτικον” καὶ νὰ τοῦ γράψουν πόσα γρόσια στοιχίζει γιὰ νὰ τὸ πληρώσει. Τέλος, ζητᾶ νὰ τοῦ στείλουν δύο ζευγάρια μαχαίρια πού εἶχε παραγγεῖλει στὸν Θεοδόσιο.

(β) (στὸ 2^ν) *Τὰ ὑψώματα* [δηλ. τῶν προσφόρων] *ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὶς Παναγίας* | *νὰ μᾶς τὰ στείλεται διὰτι τα ζητοῦν.*

Ἐπιτογράφει ὁ Παρθένιος ἱερομόναχος Χιλανταρινὸς.

Ἄρχ.: ... † Πανό(σῶ)τατε ἄγιε ἐπίτροπε χαίρον, | ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα. Πλὴν | ἰδοῦ ὁποῦ στέλλον σι τὰ ὄψαρια ...

328 Ἐπιστολή τῆς δασκάλως Πουλχερίας στὸν παπα-Μακάριο

16 Νοεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 179-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 286 X 99. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Πρόχειρες ἀριθμητικὲς πράξεις.

Ἡ δασκάλα Πο(υ)λχερία ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ παπα-Μακαρίου καὶ τὸ ποσὸ τῶν 30 γροσίων, γιὰ τὸ ὅποιο τὸν εὐχαριστεῖ σὰν νὰ ἦταν φιλοδωρήμα ἀπὸ τὴν πλευρὰ του. Ὁ παπα-Μακάριος δὲν πρέπει νὰ ἔχει ἔγνοια γιὰ τὸ “ζητούμενόν” του [δηλ. τὴν παραγγελία του] ποὺ μέχρι τὶς Μεγάλες Ἀποκριὲς θὰ ἔχει ὀλοκληρωθεῖ!

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἡ Πο(υ)λχερία ἔχει τέσσερα πουνκάμισα “πολλὰ ἐβγινικά” καὶ, ἐὰν ἐπιθυμῆ ὁ παπα-Μακάριος, μπορεῖ νὰ τοῦ τὰ στείλει.

Ἐπογράφει ἡ δασκάλα ἡ Πολχερία.

Ἄρχ.: ... ἡ Λάβωντὰς τὴν τιμὴν σου γράφι τὰ γράφουμένα ἐκαταλαβὰ κ(αὶ) τω ἀμάνε-
τι τὰ ἰτριάντα γροσιά ...

1. Πρβλ. ἀρ. 324.

329 Ἐπιστολή τοῦ Ἐρσεκίου Δανιὴλ στοὺς Χιλανδαρινούς

26 Νοεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1797: 109-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 330 X 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ.

[Οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἔστειλαν ἐπιστολὲς στὸν Ἐρσεκίου Δανιὴλ, αὐτὸς ὁμοῦ δὲν ἀποκρίθηκε. Αἰτία αὐτῆς τῆς ἀπροθυμίας ὑπῆρξε ἡ δυσἀρέσκειά του γιὰ τὸ γεγονός ὅτι [οἱ Χιλανδαρινοὶ] δέχθηκαν ἐκείνους τοὺς καλογέρους πού, ἕξαιτίας τῆς ἀχρεϊότητάς τους, καθαρῆθηκαν —καταρχὰς ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἀργότερα ἀπὸ τὴ Σύνοδο— καὶ ἀναχώρησαν ἀπὸ τὴ μονὴ Ζιτομισλιτζίου. Ὁ Δανιὴλ παλιότερα ἔτρεφε ἰδιαίτερη συμπάθεια [γιὰ τὸ Χιλανδάρει], ὅπως ἕξᾶλλου πρέπει νὰ ἔχουν ἀκούσει οἱ πατέρες ἀπὸ τὸν χατζη-Λεόντιο ποὺ ζοῦσε “ἐνταῦθα”, καὶ ἀσφαλῶς ὁ διάβολος φθόνησε τὴν προτίμησή του. Ὁ “ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς” ὁμοῦ δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἐνταθεῖ τὸ μίσος καὶ ἐπανάφερε ἐνδυναμωμένα τὰ

προηγούμενα αγαθά αίσθηματa σὲ αὐτὸ συνέτεινε καὶ ὁ ἀμείωτος σεβασμὸς [τῶν Χιλανδαρινῶν]. Ἔτσι, ὁ Δανιὴλ ἀποφάσισε νὰ γράψει τὴν παρούσα, νὰ τοὺς ἐνημερώσει γιὰ τὴν καλὴ ὑγεία του καὶ νὰ εὐχηθεῖ γιὰ τὴ μακροβιότητα καὶ μακαριότητά τους.

Ὁ Δανιὴλ βεβαιώνει ὅτι στὸ ἔξῃς θὰ φροντίζει γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ μοναστηριοῦ τους. Στὸ πλαίσιο αὐτοῦ τοῦ ἐνδιαφερόντος του, ἀποφάσισε νὰ “προσηλώσει” στὸ Χιλανδάρι τὴ μονὴ Ἀρχαγγέλου πού βρίσκεται στὴν ἐπαρχία του, στὸ χωριὸ Τάρα τοῦ καζᾶ Τάσολιτζας (“Δάσολιτζας”). Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ θὰ ἀποτελέσει μνημόσυνο τῆς ἀρχιερατείας καὶ τῆς ἰδιαίτερης ἀγάπης του [γιὰ τοὺς Χιλανδαρινούς]. Ἐπιπλέον, αὐτοὶ θὰ ἀποκτήσουν ἓνα κτήμα (“μούλκι”) στὴ Σερβία πού διαθέτει μεγάλη κινητὴ καὶ ἀκίνητη περιουσία, τοιφλίκια καὶ μπαξέδες· περισσότερο ὁμως θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὸ “ταξίδιον” πού θὰ ἐγκαινιάσουν ἐκεῖ. Τὸ μοναστήρι βρίσκεται σὲ καλὴ κατάσταση, χωρὶς κανένα ἐρείπιο καὶ μὲ πολλὰ ἀνακαινισμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Δανιὴλ κελλία. Συνεπῶς, στὴ βούληση τῶν Χιλανδαρινῶν ἐναπόκειται νὰ συγκατατεθοῦν καὶ νὰ ἀποκτήσουν ἓνα “θησαυρὸν” πού ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἀπέκτησαν ἀλλὰ οὔτε καὶ διανοήθηκαν ὅτι θὰ ἀποκτήσουν. Ἐὰν ἀποφασίσουν θετικὰ, τότε ὁ Δανιὴλ περιμένει νὰ ἀποστείλουν κάποιον πρακτικὸ καὶ νουνεχὴ ἄνθρωπο, τὸν ὁποῖο νὰ περιβάλλει τὸ κύρος καὶ τῆς Κοινότητος· αὐτὸς θὰ ἐπιθεωρήσει [τὴ μονὴ Ἀρχαγγέλου] καὶ θὰ συνομιλήσει μαζί του. Σχετικὴ ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ ἀναμένει τὸ ταχύτερο δυνατὸ.

Ἐπογράφει ὁ Ἐρσεκίου Δανιὴλ.

Ἀρχ.: ... † Ἀγκαλὰ καὶ προπολλοῦ, νὰ εἶχομεν λάβη ὑμέτερα γράμματα δηλωτικὰ τῆς ὑγιείας) ἡμῶν | ἡμεῖς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίθημεν, ...

330 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Μεταμορφώσεως

1 Δεκεμβρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 87-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 325 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.).¹

Ὁ Κοσμάς ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τῆς Μεταμορφώσεως στὶς Καρυές. Στὸ τρίπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ γερο-Ἰωάσαφ (διαγραμμένο). Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι 1.000 γροσίων. Μετὰ τὸν θάνατο κάθε προσώπου τῆς τριμελοῦς συνοδείας, τὸ μοναστήρι θὰ λαμβάνει τὸ μερίδιό του² καί, μετὰ τὸν θάνατο καὶ τῶν τριῶν, τὸ κελ-

λίο θά ἐπανέλθει στὴν ἐξουσία τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ συνοδεία ἀναλαμβάνει νὰ καταβάλλει τὸ ταχυῖλι καὶ τὰ χαράτζια τοῦ κελλίου. Καταγράφονται τὰ κτήματα (“δικαιώματα”) καὶ τὰ ὄρια τοῦ κελλίου, ρυθμίζονται τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ὕδρευσὴ του καὶ ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίνεται στὴ συνοδεία (ιερά σκεύη, βιβλία, ἄμφια, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευὴ)³. Ἡ συνοδεία δὲν δικαιοῦται νὰ κόβει καὶ νὰ πουλᾷ ξύλα (“κερεστὲν”) χωρὶς ἄδεια τοῦ μοναστηριοῦ· ἐὰν χρειάζεται ξύλα, πρέπει —κατὰ τὴ συνήθεια— νὰ παίρνει “θέλημα” τοῦ μοναστηριοῦ. Προστίθεται ὅτι, ἐπειδὴ τὸ κελλί ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψη νεροῦ, ἐνῶ τὸ —ἐπίσης χιλανδαρινὸ— κελλί τοῦ Θεολόγου ἔχει τέτοια ἀφθονία ὥστε νὰ προξενοῦνται ζημίες, παραχωρήθηκε μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τοῦ γερο-Διονυσίου Παμᾶ τὸ ἀχρησιμοποίητο νερὸ στὸ κελλί τῆς Μεταμορφώσεως γιὰ νὰ ρεεῖ ἀστείρευτο.

³Υπογράφει ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανταρίου Μακάριος προηγούμενος.

Ἄρχ.: † *Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κύριου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτηρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διενχῶν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν δεσπίνης Θεοτόκου ...*

1. Στὴ σημείωση ἀναγράφεται ὅτι τὸ ὁμολόγιο ἀνανεώθηκε τὴν 11η Αὐγούστου 1800, “ἀνανεωμένη ὁμολογία” (μτφρ.).
2. Προφανῶς, γιὰ τὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἐκλιπόντος στὸ τριπρόσωπο, θά καταβληθεῖ ἐκ νέου τὸ ἓνα τρίτο τοῦ τιμῆματος.
3. Ἐπαναλαμβάνονται ὄσα διαλαμβάνεται τὸ ἀντίστοιχο ὁμολόγιο τοῦ 1781 (ἀρ. 145· πρβλ. ἀρ. 382).

331 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Ἀναστάση χατζη-Ἀλεξανδρῆ στους ἐπιτρόπους Μακάριο καὶ Ἰωακείμ καὶ τὸν προηγούμενο Γεράσιμο

6 Δεκεμβρίου 1798

(Κοιτὶ 6/ΠΙ, 1798: 119-20) Πρωτότυπο. — Χαρτί (δίφ.) 214 X 158. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. — Διατήρηση καλὴ. — Ἀνορθόγραφο. — Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὅπως ἔγραψε καὶ παλιότερα, ὁ χατζη-Ἀναστάσης χατζη-Ἀλεξανδρῆ διατηροῦσε δοσοληψίες μὲ τὸν μακαρίτη προηγούμενο Νεόφυτο. Συγκεκριμένα, ἔξι ἢ ἑπτὰ φορές (“δεφάδα”), ὁ χατζη-Ἀναστάσης ἔλαβε συνολικὰ 2.700 γρόσια, τὰ ὅποια μὲ τὸν χρόνο καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸ τοῦ τόκου ἀνῆλθαν σὲ 6.290 γρόσια. Ὁ ἴδιος ἔδωσε στὸν Νεόφυτο 4.990 γρόσια καὶ μία ὁμολογία 2.200 γροσίων· κατόπιν, κατέβαλε [ἔναντι τῆς ὁμολογίας] στὸν Θεοφάνη 1.000 γρόσια καὶ ἀπέμεινε ὑπόλοιπο 1.200 γροσίων¹. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ χατζη-Ἀναστάσης

δὲν μπόρεσε νὰ εἰσπράξει οὔτε τόκους οὔτε κεφάλαιο [ἀπὸ κάποιον χρεωφειλέτη του (:)] καὶ ὑπέστη μεγάλη ζημία, μὲ τὴν παρούσα ζητᾶ [ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς] νὰ τοῦ ἐπιστρέψουν τὴν ὁμολογία [ἐν μέρει ἀνεξόφλητη]: τοὺς διαβεβαιώνει μάλιστα ὅτι ἡ συναλλαγή δὲν τοὺς ζημίωσε, ἐφόσον ἤδη κατέβαλε ποσὸ διπλάσιο ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ πῆρε.

ῥΥπογράφει ὁ χατζη-Ἀναστάσης χατζη-Ἀλεξανδρῆ.

ῥΑρχ.: ... ῥ Μετὰ τὴν ταπηρὴν μας προσκίνησιν σὰς φανερόνιο ὅτι ὑγηνομεν ἐλέου Θεοῦ κ(αι) δι εὐχων σας ἕως το νῆν ...

1. Προφανῶς, ὁ χατζη-Ἀναστάσης εἶτε ὑπερκάλυπτε μὲ τὰ μετρητὰ καὶ τὴν ὁμολογία του τὸ χρέος κατὰ 900 γρόσια (συνολικά, 7.190 γρόσια) εἶτε, τὸ πιθανότερο, ἀνέγραψε ἐσφαλμένα 4.990 ἀντὶ 4.090 γρόσια (συνολικά, μαζὶ μὲ τὰ 1.000 γρόσια στὸν Θεοφάνη, 5.090 γρόσια), ὁπότε καὶ ἀπέμεινε χρέος 1.200 γροσίων.

332 ῥΕπιστολὴ τοῦ μοναχοῦ ῥΑζαρία στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο

16 Δεκεμβρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 229-32) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 275 x 186. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – ῥΑνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς. ῥΙχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

ῥΟ μοναχὸς ῥΑζαρίας στέλνει ἀπὸ τὴ Θάσο δύο μικροὺς ἀσκούς (“τουλουμάκια”) μέλι, ἕξιηντα τρεῖς ὀκάδες, πρὸς 20 παράδες τὴν ὀκά¹. ῥΕὰν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἐπιθυμοῦν νὰ παραγγείλουν καὶ “σουλίδικο” πρὸς 15 παράδες τὴν ὀκά, τότε παρακαλεῖ νὰ τοῦ γράψουν. Φέτος ὁ ἀγὰς ἐπέβαλε (“ἐτζερέμισε”) δεκάτη 100 γροσίων: ἀρχικὰ εἶχε δεκατίσει 82 ὀκάδες, κατόπιν ὁμως αὐξήσῃ τις ὀκάδες σὲ 100, πρὸς ἕνα γρόσι τὴν ὀκά. Αὐτὸ δὲν συνέβη μόνον μὲ [τοὺς Χιλανδαρινούς] ἀλλὰ μὲ ὅλα τὰ μοναστήρια: “τὰ ἀφάνισεν τὸ σκυλί [ὁ] ῥΑρβανίτης μᾶς ἔβαλεν καὶ στὴν ἄλυσίδα καὶ ἔτζι τὰ ἐπῆρεν”.

ῥΟ ῥΑζαρίας ἐπρόκειτο νὰ ἔλθει στὸ μοναστήρι, εἶναι ὁμως πολυάσχολος (“ἄξεπέρδετος”) καὶ ματαίωσε τὸ ταξίδι του.

Σὲ ὑστερόγραφο: Στὴ μονὴ ῥΙβήρων ἔφεραν κερί καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ μποροῦν νὰ προμηθευθοῦν [ἀπὸ ἐκεῖ], γιατί ὁ ῥιδιος δὲν κατόρθωσε νὰ πάρει κρυφά².

ῥΥπογράφει ὁ ῥΑζαρίας μοναχός.

ῥΑρχ.: ... Κ(αι) μετα τιν δουλικῶν μου προσκύνεισ σας φανερόνο να λάβετε μέλι δίω τουλουμάκια ...

1. Πρβλ. ἀρ. 325 (α).
2. Πρβλ. ἀρ. 325 (β).

333 Ἐξοφλητικὸ ὄλοσφραγίστο γράμμα

20 Δεκεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 211-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 342 X 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων δεκαοκτῶ μονῶν (λείπουν οἱ Σίμωνος Πέτρως καὶ Ρωσικοῦ).

Οἱ προηγούμενοι τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμος καὶ τοῦ Παντοκράτορος Νικηφόρος διορίσθηκαν ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος στὴ Βασιλεύουσα γιὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τὴν 1η Ἰουνίου 1797 μέχρι τὴν 31η Μαΐου 1798. Μετὰ τὴν ἐπιστροφή τους ἀπὸ τὴ Βασιλεύουσα, παρέδωσαν λεπτομερῆ καὶ “ἐξισασμένον” λογαριασμὸ τῆς ληψοδοσίας τους. Τὰ ἔσοδα ἀνῆλθαν σὲ 79.269 γρόσια καὶ 73 ἄσπρα· τὰ ἔσοδα σὲ 79.269 γρόσια καὶ 73 ἄσπρα. [Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν] μελέτησαν τὸν λογαριασμὸ καὶ δίνουν τὸ παρὸν μὲ τὸ ὁποῖο βεβαιώνουν ὅτι παραιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἀπαίτηση σὲ βάρους τῶν ἐπιτρόπων.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἐξωφλητικὸ ὄλοσφραγίστου δηλοποιεῖται, ὅτι διορισθέντες κοινῇ ἡμῶν γνώμῃ ἐπίτροποι ...

334 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρδαμερίου Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο

23 Δεκεμβρίου 1798

(Κουτί 6/III, 1798: 251-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 217. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσοπαιχνικὸ κερδί.

[Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριος] ζήτησε ἀπὸ τὸν Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιο τὴν ἀποστολὴ συστατικῆς [γράμματος] γιὰ τὸν ἱερομόναχο Γαβριήλ, τὸν ὁποῖο εἶχε χειροτονήσει. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ γράμματος ἀποτελοῦσε κατεξοχὴν ὑποχρέωση τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰγνατίου καὶ ὄφειλε νὰ τὸ ἔχει στείλει χωρὶς προηγούμενη αἴτηση· συνελπῶς, ἡ διακριτικὴ παράκληση [τοῦ Μακαρίου] δὲν ἀποτελεῖ παρὰ τεκμήριο τῆς ἔμφυτης καλοκαγαθίας του. Πάντως, τώρα στέλ-

νει ἀπὸ τὰ Βραστὰ τὸ συστατικὸ [γράμμα] γιὰ νὰ δοθεῖ ἐκ μέρους τοῦ σπὸν παπα-Γαβριήλ.

Ὁ Ἰγνάτιος εὐχεται ὑγεία καὶ μακροημέρευση ἐνόψει τῆς γιορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανίων.

Ὑπογράφει ὁ Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: ... † Δὲν ἦτον τόσον τῆς ὑμετέρας πανοσιώτους χρέος διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ συστατικὸν τοῦ παρὰ ἰ τῆς ἐμῆς μετριότητος ...

335 Ἐπιστολὴ Ἱερισσιωτῶν στοὺς ἐπιτρόπους Μακάριο καὶ Ἰωακείμ καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

27 Δεκεμβρίου 1798

(Κουτὶ 6/III, 1798: 197-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 282 X 97. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Οἱ Ἱερισσιῶτες γερο-Γεώργης, γερο-(Γ)Ἰωάννης καὶ οἱ ἄλλοι ἔλαβαν τὴν ἐνοσφράγιστη [ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν] ποὺ ἀφοροῦσε στὰ μελίσσια. Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὴν παλαιὰ συνήθεια, συγκέντρωσαν 9 1/2 γρόσια, τὰ ὁποῖα στέλνουν μὲ τὸν γερο-Φιλάρετο. Αὐτὸ τὸ ποσὸ ἀντιστοιχεῖ σὲ ὄσους δῆλωσαν τὰ μελίσσια τους ἀπὸ τὸν Πατζὸ καὶ τὸν Σταβρόλακα, στὴν πλευρὰ τοῦ Στυλαριοῦ ἀντίθετα, “ἐδῶ”, ἀπὸ τὴν Ἰλούδα καὶ πάνω, κανέννας δὲν δῆλωσε τὰ μελίσσια του.

Ὑπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ γερο-Γεώργης, ὁ γερο-Πιῶννης καὶ οἱ “ἐπίλοιποι ἀπὸ Ἱερισσόν”.

Ἀρχ.: ... † Το παρόν μας εἰς αλο δεν ἴνε το εσφραγιζμένον το μοναστηρίου ἔλαβαμεν κ(αι) τα γραφόμενα καλὸς ἐκαταλάβαμε ...

336 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνατίου σπὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

2 Φεβρουαρίου 1799

(Κουτὶ 6/III, 1799: 131-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ κύρ Πάννης στέλνει τοὺς χαιρετισμούς του [στοὺς Χιλανδαρινούς] καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἐπιτρέψουν νὰ περάσει τὰ γίδια του στὸν χιλανδαρινὸ τόπο στὰ Ἄρσενικια. Ἐκεῖ ὅπου ὁ κύρ Πάννης εἶχε τὰ ζῶα του ἀπὸ τὸν χεμιώνα δὲν ἀπέμεινε βοσκή καί, ἔτσι, ἀναγκάσθηκε νὰ τὰ κατεβάσει στὸν ἱερισσιώτικο τόπο γιὰ νὰ ξεγεννήσουν. Ἐὰν τοῦ παραχωρηθεῖ ἡ ἄδεια, θὰ σώσει τὰ ζῶα του καὶ θὰ χρωστᾶ εὐγνωμοσύνη.

Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος γράφει ἀπὸ τὸν Ἴσβορο (“Γίσβορον”) καὶ παρακαλεῖ [τοὺς Χιλανδαρινούς] νὰ συγκατατεθοῦν στὸ αἶτημα τοῦ κύρ Πάννη γιὰ χάρη τῆς ἀγάπης τους στὸν ἴδιο· ἐξάλλου, ὅπως γνωρίζουν, ὁ κύρ Πάννης εἶναι χρήσιμος ἄνθρωπος. Τὴν ἀπάντησή τους ἀναμένει τὸ ταχύτερο δυνατὸ.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Ἰγνάτιος στέλνει τοὺς χαιρετισμούς του στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο.

Ἐργογράφει ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς ἀγαθῆς μοι ὑγιεί(ας) σας, σὰς φανερώνω ὅτι ὁ | κύρ Πάννης σὰς προσκυνεῖ, κ(αι) παρακαλεῖ ...

337 Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργάκη Βασιλικοῦ στὸν ἐπίτροπο Σάββα καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

5 Φεβρουαρίου 1799

(Κουτὶ 6/III, 1799: 135-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προσορισμός (: Ἁγιον Ὁρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση.

Ὁ Γεωργάκης Βασιλικοῦ ἀναφέρεται στὸ ζήτημα ποῦ ἀνέκλυψε ἀνάμεσα στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα καὶ τοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ Νικήτη. Προπέρουσι οἱ προεστοὶ τῆς Νικήτης εἰσέπραξαν ἀρκετὰ χρήματα ἀπὸ τὸ μοναστήρι μετὰ τὴν ὑπόσχεση νὰ πουλήσουν ἓνα βοσκότοπό τους (“κισλάν”). Τὶς προάλλες ἦλθε ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τὴ Νικήτη γιὰ νὰ γίνει ἡ ὀριστικὴ συμφωνία, πλὴν ὅμως —ὅπως μαρτυρεῖ στὸν Γεωργάκη ὁ Ἀθανάσιος— ὁ Σάββας ἀρνήθηκε [τὴν ἀγορὰ] ἐξαιτίας τοῦ “κρατοῦντος” Ποροῦκη, τοῦ Τιλὶ Βιλὶ στὸ ὄνομα. Ἐὰν αὐτὸ πράγματι ἀληθεύει, τότε ὁ Γεωργάκης διαβεβαιώνει τὸν Σάββα ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει τὸν ἐλάχιστο δισταγμὸ, καθὼς ὁ ἴδιος συνομίλησε μετὰ τοὺς προεστοὺς καὶ τοὺς ἄλλους χριστιανοὺς καὶ τοῦ ζήτησαν νὰ μεταφέρει στὸ μοναστήρι τὴ διαβεβαίωσή τους ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ μεταβοῦν [στὸ Χιλανδάρη] καὶ νὰ

προβοῦν στήν “τελείαν” πώληση τοῦ βοσκοτόπου.” Ἐτσι, ὁ Γεωργάκης καλεῖ μέ τήν παρούσα τὸν Σάββα νὰ ἀπαντήσῃ σχετικά μέ τὸν ἴδιο γραμματοκομιστή¹.

Ἐπομένως ὁ Γεωργάκης Βασιλικῶ.

Ἄρχ.: ... † Δὲν ἔλειψα διὰ ταπεινοῦ μου νὰ τὴν δηλοποιήσω, διὰ μίαν ὑπόθεσιν ὅπου ἔτρεξεν μεταξὺ | τῆς πανοσιότης σας ...

1. Στὴ σημ.: *Γράμα ἀπο τον Πολίγερον δια τον τόπον | τοῦ Νικοιτιανοῦ*. Περβλ. ἀρ. 368.

338 Ἐπιστολὴ τοῦ Καλλίνικου Γανοχωρίτη στοὺς Χιλανδαρινούς

5 Μαΐου 1799

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1799: 9-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 172. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Κάθε πολυλογία εἶναι περιττή, καθὼς ὁ [πρῶτην Γάνου καὶ Χώρας¹] Καλλίνικος Γανοχωρίτης ἔχει κακοπάθει ἐξαιτίας [τῶν Χιλανδαρινῶν] καὶ αὐτοὶ μέ τὴ σειρὰ τους γνωρίζουν πόση ταλαιπωρία τοῦ προξένησαν². Μὲ τὴν παρούσα δὲν ἐπιθυμεῖ παρὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποστολὴ στὶς Καρυές, στὸν Ἅγιον Κορυτζᾶς, τῶν ρούχων του καὶ 280 γροσίων. Καταγράφονται τὰ ρούχα (κλινοσκεπάσματα κ.ἄ.). “Ὅσον ἀφορᾶ στὰ 280 γρόσια, τὰ 200 εἶχαν σταλεῖ [ἀπὸ τὴν Πόλη] γιὰ τὴ ζωτοροφία του, δηλ. γιὰ νὰ τοῦ δύνουν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ὅ,τι χρειάζεται: [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ὄχι μόνο δὲν τήρησαν τὴν ὑποχρέωσή τους ἀλλὰ, ἀντίθετα, ἐξέθεσαν τὸν Καλλίνικο σὲ ἀμέτρητους κινδύνους καὶ φθάνει καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἀπορεῖ πῶς ἐπιβίωσε. Τὰ ἄλλα 80 γρόσια εἶναι ἐκεῖνα ποὺ χάθηκαν στὸν πύργο, ὅταν αἰφνιδιαστικὰ τὸν κλείδωσαν καὶ τοῦ ἦλθε ἀποπληξία (“νταμιλάς”) καθὼς ἔμεινε ἡμιθανής ἀπὸ τὴ Δευτέρα μέχρι τὴν Παρασκευὴ· ἀργότερα, ὁ φύλακας Παῖσιος τὸν πληροφοροῦσε ὅτι ὁ [προηγούμενος] Μακάριος ἔψαξε στὰ ρούχα του καὶ ἀφαίρεσε τὸ ποσό.

Ὁ Καλλίνικος ζητᾷ νὰ στείλουν ἀμέσως τὰ παραπάνω στὸν Ἅγιον Κορυτζᾶς. Ἐὰν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] δὲν συμμορφωθοῦν, τότε ὁ Καλλίνικος —ποὺ ἤδη ἔπραξε τὸ χρέος του στέλλοντας τὴν παρούσα— θὰ ἀναγκασθεῖ νὰ στείλῃ γιὰ τὴν παραλαβὴ τὸν μπαλτατζή (“μπαλτατζιλὰρ κεχαγιαδὴ”) τῆς σάχ-σουλ-τάνας, τὴν ὁποία μακάρι ὁ Θεὸς νὰ φυλάγῃ “ὡς κόρη τὸν ὀφθαλμοῦ”. Ὁ ἴδιος ἀναμένει τὴν ἀπάντησιν [τῶν Χιλανδαρινῶν].

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Ἐπειδὴ ὁ Ἅγιος Κορυτζᾶς ἦλθε “ἐδῶ” στὴν Πόλη, ὁ Καλλίνικος ἐξουσιοδοτεῖ γιὰ τὴν παραλαβὴ τὸν συμπατριώτη του παπα-Θεοδώρητο.

“Υπογράφει ὁ “ἀθλοφόρος” Χιλανταρινὸς Καλλίνικος Γανοχωρίτης.

Ἄρχ.: ... ἡ Πολυλογία δὲν χρειάζεται διατι κ(αί) ἐγὼ εἶμαι καμένος ἀπὸ λόγου σας | κ(αί) ἐσεῖς τὰ ὅσα μὲ κάμετε τὰ ἰξεύρετε ...

1. Βλ. Δελικάνης, σ. 14 (κῶδ. Γ, 10).

2. Πρβλ. ἀρ. 247 καὶ 264.

339 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου

29 Ἰουνίου 1799

(Κουτί 6/III, 1799: 119-22) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.)¹.

Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος πληροφορεῖ ὅτι στὸ χωριὸ τοῦ Νοβόσελο (“Νεβόσελο”) οἱ χριστιανοὶ κινδυνεύουν ἀπὸ τὴν πανούκλα καὶ ἤδη πέντε ἕξι ἄνθρωποι ἔχουν πεθάνει. Ἔτσι, τὸν εἰδοποίησαν νὰ στείλει [στὸ Χιλανδάρι] 10 γρόσια γιὰ νὰ ψαλοῦν πέντε παρακλήσεις στὸ καθολικὸ μνημονεύοντας [τὰ ὀνόματα] ποὺ ἀναγράφονται στὸ [συνημμένο] “χαρτάκι”. Παράλληλα, ζήτησαν τὴ συγχώρηση [τῶν Χιλανταρινῶν] γιὰ τὴν ἀδικία ποὺ τοὺς προξένησαν ὅσον ἀφορᾷ σὲ “κάτι τόπον” καὶ ὑποσχέθηκαν νὰ ἀφήσουν τὰ ζῶα (“πράγματα”) [τῶν Χιλανταρινῶν] νὰ βόσκουν ἐκεῖ, ὅπως καὶ στὸ παρελθόν. Ὁ Ἰγνάτιος στέλνει τὰ γρόσια μὲ τὸν γραμματοκομιστὴ καὶ παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν πίσω ἀπόδειξη τῆς εἰσπραξίης· παρακαλεῖ ἐπίσης οἱ παρακλήσεις νὰ γίνουν μὲ κατάνυξη, ὥστε νὰ ἐλεήσει ὁ Κύριος ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ τοὺς κινδύνους.

Ἐπογράφει ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Ἄρχ.: ἡ Πανοσιώτατοι πατέρες τοῦ Χιλανταρίου, ἐν Κ(υρίῳ) εἴχομαι | πάντας ὑμᾶς, κ(αί) δηλοποιῶ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἐν τῷ χωρίῳ μου ...

1. Στὴ σημείωση ἡ παρούσα χαρακτηρίζεται σημαντικὴ καὶ συνιστάται ἡ ἐπιμελὴς φύλαξή της.

340 Βεβαιωτικὸ γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανταρίου γιὰ τὴ διεκδίκηση χιλανταρινῶν καραβιοῦ

26 Ἰουλίου 1799

(Κουτί 6/III, 1799: 159-62) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανταρίου.

Οί Χιλανδαρινοί ἀπευθύνονται [στοὺς ἄρχοντες τῆς Κεφαλληνίας] (“τιμώτατοι καὶ εὐγενέστατοι καπιταναεοὶ τῆς θαλάσσης”) καὶ ζητοῦν τὸ ἔλεός τους καὶ δίκαιη κρίση γιὰ τὴ διένεξή τους μὲ κάποιους Κεφαλληνίους, τοὺς ἀδελφούς κατετὰν Γεράσιμο καὶ κατετὰν Παναγιώτη Κούπα.

Ὁ ἄρχιμανδριτὴς Σωφρόνιος [Χιλανδαρινός] βρέθηκε κάποτε στὴ Μαύρη Θάλασσα, στὸ καράβι τοῦ κατετάνου Χαραλάμπους Κούπα. Στὸ καράβι συνεπέβαιναν κάποιος πραγματευτὴς, ὁ Ἰάκωβος Πάγκαλος λογοθέτης, ὁ ὀνομαζόμενος Τζότζε, καθὼς καὶ οἱ ἀδελφοὶ Γεράσιμος καὶ Παναγιώτης ὡς ναῦτες (“μαρνέροι”). Ἐτυχε τότε ὁ Σωφρόνιος νὰ ἀντιμετωπίσει μεγάλο κίνδυνο ἀπὸ “κακοὺς ἀνθρώπους” καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ τὸν βοήθησαν νὰ γλυτώσει. Σὲ ἀντάλλαγμα τῆς εὐεργεσίας τους, ὁ Σωφρόνιος ὑποσχέθηκε νὰ τοὺς ἀγοράσει ἓνα καράβι μὲ χρήματα τοῦ μοναστηριοῦ. Αὐτὸ τὸ καράβι συμφωνήθηκε νὰ τὸ δουλεύουν οἱ δύο ἀδελφοί, ἐνῶ τὸ μοναστήρι θὰ διατηροῦσε τὴν κυριότητά του καὶ θὰ εἰσέπραττε τὰ μισὰ [κέρδη]. Ἔτσι, ἔφθασαν στὴ Βασιλεύουσα. Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρὸν Συμεὼν, μαθητὴς τοῦ Σωφρονίου, παρευρέθηκε στὶς διαπραγματεύσεις γιὰ τὸ καράβι καὶ ὁ Σωφρόνιος τοῦ ἔδωσε μίᾶ ὁμολογία 10.000 γροσίων τοῦ Παγκάλου καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ ἀγοράσει μαζί μὲ τοὺς δύο ἀδελφούς ἓνα καράβι. Πράγματι, [οἱ τρεῖς τους] μετέβησαν στὴ Χίο καὶ ἀγόρασαν ἓνα καράβι ἀπὸ τὸν κατετὰν Νικολέτο, τὸν ἀδελφὸ του Εὐαγγελάκη καὶ τὸν ἐξάδελφὸ του Δημήτριο. Στους πωλητὲς κατέβαλαν ἀρχικὰ πέντε πουργιὰ καί, ἀφοῦ ἔπλευσαν στὴ Σμύρνη, τοὺς ἔδωσαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα δεκαπέντε. Τὸ καράβι παραδόθηκε τὴν 5ῃ Μαρτίου 1793. “Ὅλα τὰ παραπάνω εἶναι γνωστὰ στὸν Πάγκαλο, τὸν κατετὰν Γεώργιο καὶ τὸν ναῦτη Κωνσταντῖνο.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀρχισαν νὰ ταξιδεύουν. Τὴν 6ῃ Ἰουλίου 1793 ὁ Παναγιώτης ἔφερε στὸ μοναστήρι 1.000 γρόσια καὶ τὴν 28ῃ Σεπτεμβρίου 1794 ὁ Συμεὼν ἔφερε 500 γρόσια. Κατόπιν ὅμως, γιὰ διάστημα πέντε χρόνων μέχρι σήμερα, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀποδείχθηκαν ἀχάριστοι, οὔτε ἐπισκέφθηκαν τὸ μοναστήρι οὔτε ἔστειλαν χρήματα, ἰδιοποιήθηκαν τὸ καράβι καὶ παραμένουν ἀφαντοί. Στὸ μεταξύ πέθανε αἰφνιδιαστικὰ ὁ Σωφρόνιος, πού κατοικοῦσε μόνος του σὲ καλύβη ἔξω τὸ μοναστήρι, καὶ χάθηκε τὸ συμφωνητικὸ γράμμα πού τοῦ εἶχαν δώσει οἱ δύο ἀδελφοί.

Σύμφωνα μὲ τοὺς βασιλικούς πολιτικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς νόμους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κανόνες ὄλων τῶν μοναστηριῶν, κληρονόμος [τοῦ Σωφρονίου] ἀπομένει τὸ μοναστήρι του. Πολὺ περισσότερο ἐφόσον καὶ ὁ ἴδιος εἶχε καταστήσει σαφὲς στοὺς δύο ἀδελφούς ὅτι τὰ εἴκοσι πουργιὰ εἶναι μοναστηριακά, τῆς Παναγίας Τριχερούσας, ὅπως ἐξᾴλλου καὶ τὸ καράβι.

Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐξουσιοδοτοῦν τὸν γέροντα τῆς Σύνταξης [τῶν Χιλανδαρινῶν] Συμεὼν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ συνοδεία του μεταφέρει τὸ παρὸν, νὰ εἰσπράξει

τὸ μερίδιο τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ διάστημα πέντε χρόνων καὶ νὰ πάρει τὸ καράβι ἀπὸ τοὺς δύο ἀδελφούς. Αὐτὸς ὁ ἴδιος Συμεὼν ὑπῆρξε στὸ παρελθὸν μάρτυρας τῆς καταβολῆς τῶν χρημάτων στὴ Σμύρνη, ἀπεσταλμένος τοῦ γέροντά του Σωφρονίου (βλ. παραπάνω). Οἱ πατέρες παρακαλοῦν ὅλους ὄσους ἔχουν ἐξουσία νὰ προβοῦν σὲ δίκαιη κρίση καὶ νὰ βοηθήσουν στὴν ἐπανόρθωση τῆς μεγάλης ἀδικίας· σὲ ἀντάλλαγμα τῆς καλοσύνης τους, ὑπόσχονται τὴν ἀδιάκοπη μνημόνευσή τους.

Σημειώνεται ὅτι τὸ καράβι εἶναι 3.060 κανταριῶν¹.

Ἐπιγράφουν οἱ προηγούμενοι καὶ ἐπίτροποι τῆς μονῆς τοῦ Χιλιαναρίου Σάββας, Ἰωνᾶς καὶ Χαραλάμπης.

Ἄρχ.: *† Οἱ ἐκ Θεοῦ ἐξουσίαν λαβόντες ἐξουσιάζειν λαούς, καὶ κριτήρια στένειν, τιμῶτατοι κ(αι) εὐλογέστατοι κατηναναρέοι τῆς θαλάσσης, ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 341, 342, 375 καὶ 376.

341 Ὁλοενσφράγιστο βεβαιωτήριο γράμμα γιὰ τὴ διεκδίκηση χιλανδαρινοῦ καραβιοῦ

27 Ἰουλίου 1799

(Κουτὶ 6/III, 1799: 163-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὰ περιθώρια ἀποτυπώματα σφραγίδων τῶν εἴκοσι μονῶν.

Μὲ τὸ παρὸν βεβαιώνεται ὅτι οἱ ἐπιφέροντες γέρον Συμεὼν καὶ ἡ συνοδεία του προέρχονται ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι καὶ μὲ κοινὴ γνώμη τῶν Χιλανδαρινῶν ἀποστέλλονται ὡς πληρεξούσιοι τους γιὰ νὰ ἀναζητήσουν σὲ ὅποιοδήποτε μέρος τῆς Ἄσπρης Θάλασσας τοὺς αὐταδέλφους καπετάνιους Γεράσιμο καὶ Παναγιώτη Κούπα ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία. Ἀποστολή τους εἶναι νὰ εἰσπράξουν τὸ μερίδιο πέντε χρόνων ἀπὸ τὸ καράβι ποὺ παρέδωσε στοὺς δύο ἀδελφούς ὁ μακαρίτης ἀρχιμανδριτῆς Σωφρόνιος Χιλανδαρινός, καθὼς καὶ νὰ πάρουν τὸ ἴδιο τὸ καράβι.

Οἱ προϊστάμενοι βεβαιώνουν ἐπίσης ὅτι ὅσα διαλαμβάνεται τὸ ἐνσφράγιστο γράμμα τοῦ Χιλανδαρίου¹ ἀνταποκρίνονται στὴν ἀλήθεια. Οἱ ἴδιοι μαρτυροῦν ὅτι τὸ καράβι ἀγοράσθηκε ἀντὶ 10.000 γροσιῶν ἀπὸ τὸν Σωφρόνιο, μὲ χρήματα τοῦ μοναστηριοῦ του καὶ τὸ μοναστήρι διατηρεῖ τὴν κυριότητά του. Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τοὺς βασιλικούς πολιτικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς νόμους, καθὼς καὶ τοὺς κανόνες ὅλων τῶν μοναστηριῶν, δικαιοῦται νὰ εἰσπράξει τὸ μερίδιο τῶν πέντε χρόνων καὶ νὰ πάρει τὸ ἴδιο τὸ καράβι².

“Υπογράφουν “ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων προϊστάμενοι”.

Ἀρχ.: Ἰ Διὰ τοῦ παρόντος κοινοῦ ὀλοενοσφραγίστου ἡμῶν γράμματος πιστοποιεῖται, ὅτι οἱ ἐπιφέροντες τὸ παρόν, ...

1. Βλ. ἀρ. 340.

2. Πρβλ. ἀρ. 342, 375 καὶ 376.

342 Ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στοὺς ἄρχοντες καὶ κριτὲς τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου καὶ τῶν ἄλλων νησιῶν τῆς Μεσογείου

1 Αὐγούστου 1799

(Κοιτὶ 6/III, 1799: 167-70) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ ἀ φύλλου, στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου, ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Προκοπίου.

Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος, ὁ ὁποῖος ζεῖ στὸ Χιλανδάρι, ἀπευθυνόμενος στοὺς ἄρχοντες καὶ διορισμένους κριτὲς τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου καὶ τῶν ἄλλων νησιῶν τῆς Μεσογείου, πληροφοροῦν καὶ πιστοποιεῖ τὰ ἑξῆς:

Ὁ μακαρίτης ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος [Χιλανδαρινός], κατεβαίνοντας κάποτε ἀπὸ τὴ Μαύρη Θάλασσα μὲ τὸ καράβι τοῦ καπετὰν Χαραλάμπη Κούπα, βρέθηκε σὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του ἐξαιτίας “κακῶν ἀνθρώπων”. Στὸ ἴδιο καράβι συνεπέβαιναν ὡς ναῦτες (“μαρνέροι”) οἱ Κεφαλληνεῖς ἀυτάδελφοὶ Γεράσιμος καὶ Παναγιώτης [Κούπας], οἱ ὁποῖοι ὑπερασπίσθηκαν τὸν Σωφρόνιο μὲ λόγια καὶ ἔργα καὶ τὸν ἔσωσαν ἀπὸ τὸν κίνδυνο. Πὰ αὐτὴ τὴν εὐεργεσίαν του, ὁ Σωφρόνιος ὑποσχέθηκε στοὺς δύο ἀδελφούς νὰ τοὺς ἀγοράσει μὲ χρήματα τοῦ Χιλανδαρίου ἓνα καράβι. Ἔτσι, μέσω τοῦ ἐπιφέροντος τὴν παρούσα Συμεών, ποῦ ἦταν μαθητὴς του, ὁ Σωφρόνιος μέτρησε στοὺς δύο ἀδελφούς 2.500 γρόσια στὴ Χίο καὶ 7.500 γρόσια στὴ Σμύρνη. Μὲ αὐτὰ τὰ 10.000 γρόσια, δηλ. εἴκοσι πονηγιά, ἀγοράσθηκε τὸ καράβι ἀπὸ τὸν καπετὰν Νικολέτο καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ παραδόθηκε στοὺς ἀδελφούς Κούπα. Συντάχθηκε μάλιστα καὶ συμφωνητικὸ γράμμα ποῦ προέβλεπε νὰ εἰσπράττει τὸ μοναστήρι τοὺς μισοὺς ναύλους καὶ οἱ ἀδελφοὶ νὰ ταξιδεύουν εἰσπράττοντας τοὺς ὑπόλοιπους μισοὺς. Τὸ καράβι συμφωνήθηκε νὰ παραμένει κτήμα τοῦ μοναστηριοῦ καὶ αὐτὸ νὰ ἀπολαμβάνει τὰ “διάφορά” του, “ὡς ἔθος τοῖς

πλέουσιν”. Οί δύο αδελφοί δύο φορές κατέβαλαν [συνολικά] 1.500 γρόσια. Τήν περασμένη πενταετία όμως αποδείχθηκαν ἀχάριστοι καί δέν ἔφεραν στό μοναστήρι οὔτε “διάφορον” ἀλλά οὔτε καί τὸ ἴδιο τὸ καράβι.

[Οἱ Χιλανδαρινοί] ἀποφάσισαν μὲ κοινή γνώμη νὰ στείλουν τὸν γέροντα Συμεὼν μὲ τὴ συνοδεία του ὡς πληρεξουσίου τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ καραβιοῦ καί τῶν “διαφόρων” του, ὅπουδῆποτε βρεθοῦν οἱ δύο ἀδελφοί· αὐτὸς ὁ ἴδιος Συμεὼν κατέβαλε τὰ εἴκοσι πουργιά, παρέδωσε τὸ καράβι καί γνωρίζεται προσωπικά μαζί τους. Ὁ Προκόπιος, ὡς συγκοινοβίατης [τῶν Χιλανδαρινῶν], παρακαλεῖ τοὺς ἀποδέκτες τῆς παρούσας νὰ βοηθήσουν σὲ κάθε δικαστήριο τὸν γέροντα Συμεὼν ὥστε νὰ δικαιοθεῖ τὸ μοναστήρι του¹.

¹Υπογράφει ὁ Προκόπιος πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως.

Ἄρχ.: Ἣ Ἐνδοξότατοι καὶ τιμώτατοι ἄρχοντες καὶ διωρισμένοι κριταὶ τοῦ λαοῦ, Κεφαληνί(ας), Ζακύνθου, ἰ καὶ τῶν λοιπῶν νήσων ...

1. Πρβλ. ἀρ. 340, 341, 375 καὶ 376.

343 Ἐπιστολὴ τοῦ καθηγουμένου τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχου Χαράλαμπος στοὺς χριστιανοὺς τοῦ Ἄετοῦ

12 Αὐγούστου 1799

(Κουτὶ 6/III, 1799: 127-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμός (: Ἄετός) τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ καθηγουμένος τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχος Χαράλαμπος ἀπευθύνεται στοὺς ἱερεῖς, τοὺς ἄρχοντες, τοὺς γέροντες, τοὺς προεστώτες καὶ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς τοῦ Ἄετοῦ καὶ διεκτραγωδεῖ τὶς ἀλλεπάλληλες συμφορὲς ποὺ δοκίμασε τὸ μοναστήρι ἐξαιτίας τῶν “κοινῶν τε καὶ ἰδίων” χρεῶν, τῶν δοσιμάτων καὶ τῶν καθημερινῶν δαπανῶν. Ἐχοντας, λοιπόν, περιέλθει σὲ “ἐλεεινὴν καὶ ἀξιοθρήνητον” κατάσταση ἐξαιτίας τοῦ ὑπέρογκου χρέους γιὰ τὰ δοσίματα, [οἱ Χιλανδαρινοί] προστρέχουν στὰ φιλοκτίρμονα αἰσθήματα τῶν κατοίκων τοῦ Ἄετοῦ καὶ ἀποστέλλουν τὸν ἱερομόναχο παπα-Μητροφάνη καὶ τὴ συνοδεία του, τὸν παπα-Ἰωαννῆσιο, γιὰ νὰ συγκεντρώσουν τὴν ἐλεημοσύνη τους. Ἐλπίζουν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄετοῦ θὰ ὑποδεχθοῦν μὲ εὐπλαχνία τοὺς ἀπεσταλμένους καὶ θὰ ἀνταποκριθοῦν στὴν ἔκκλησή τους, ὅλοι μαζί καὶ ὁ καθένας

ξεχωριστά, με λόγια και έργα, ἄμεσα και ἔμμεσα: ὁ καθένας —ἀνάλογα με τις δυνατότητές του— μπορεῖ νὰ ἐγγραφεῖ στὰ μνημόσυνα, τὴν παρρησία ἢ τὴν πρόθεση τοῦ μοναστηριοῦ, νὰ προσφέρει σαρανταλείτουργο ἢ ἀδελφάτο.

Ἐπογοράφει ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς Χιλανταρίου Χαράλαμπος ἱερομόναχος.

Ἄρχ.: † *Εὐλαβέστατοι κ(αί) αἰδεσμιώτατοι ἱερεῖς, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι γέροντες κ(αί) προεσιώτες, ...*

344 Ἐπιστολὴ τοῦ Ξάνθης Ναθαναὴλ στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο και τοὺς Χιλανδαρινούς

20 Αὐγούστου 1799

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1799: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 175. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὄρθογραφία. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ Ξάνθης Ναθαναὴλ. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές και ὁ προορισμός (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (ολαβ.).

Ὁ γέρον Ἀθανάσιος Λαυριώτης, ὁ ὁποῖος χρημάτισε ἐπίτροπος τῆς Κοινοτήτας τοῦ Ἁγίου Ὁρους, βρέθηκε “ἐδῶ” στὴ Βασιλεύουσα και ἔδωσε στὸν Ξάνθης Ναθαναὴλ 200 γρόσια ὡς “δεδουλευμένον” τόκο γιὰ τὸ χρέος τῆς μονῆς [Χιλανταρίου]¹. Μετὴν παρούσα ὁ Ναθαναὴλ παρακαλεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ καταβάλουν στὸν Ἀθανάσιο τὰ 200 γρόσια, “ἄσπρα παστρικά”. Βέβαια, ἡ διορία τῶν ὁμολογιῶν ἔληγε τὴν 1η Σεπτεμβρίου², οἱ ἀνάγκες ὅμως τοῦ Ναθαναὴλ ἐπέβαλαν τὴν ἐπίσπευση τῆς πληρωμῆς. Ἔτσι, “τραβᾶ” πόλιτζα γιὰ τὴν πληρωμὴ, στέλνει τοὺς χαρετισμούς του και ἀναμένει ἀπαντητικὴ ἐπιστολή.

Ἐπογοράφει ὁ Ξάνθης Ναθαναὴλ.

Ἄρχ.: ... † *Δεόμενος τοῦ Ἁγίου Θεοῦ νὰ σᾶς διαφυλάττη ἐν υγείᾳ και εὐτυχίᾳ μεθ' ὧσων ἰ ἐφίεται ἀγαθῶν ...*

1. Πὰ τὸ δάνειο και τὴν καταβολὴ τόκων πρβλ. ἀρ. 236, 245, 250, 255, 282, 316 και 347.

2. Πρβλ. ἀρ. 347.

345 Ἐπιστολή τοῦ προηγούμενου Γεράσιμου τοῦ “νέου” Χιλανδαρινοῦ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου

22 Αὐγούστου 1799

(Κουτί 6/III, 1799: 155-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 250 X 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α΄ φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικά λάθη. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

“Ὅπως ἔγραψε καὶ παλιότερα, ὁ Γεράσιμος ὁ “νέος”¹ ἦλθε ἀπὸ τὸ Οὐζούντζοβο στὴν Μπάια Δεαράμα καὶ ἀφορμὴ τῆς παρουσίας ἀποτελεῖ ἡ ἀνακοίνωση τοῦ [ἡγουμένου τοῦ μοναδρίου] παπα-Σεραφεῖμ² ὅτι θὰ ἐπιστρέψει [στὸ Χιλανδάρη]. Συγκεκριμένα, ὁ παπα-Σεραφεῖμ δὲν θέλησε νὰ καταβάλει στὸ μοναστήρι τὸ συμφωνημένο ἐτήσιο ἐμβατίκι³ καί, ἀντὶ νὰ παραμείνει στὴν Μπάια Δεαράμα, προτίμησε νὰ παρατηρηθῆ ἀπὸ τὴν ἡγουμενία. Ἔτσι, στὴ θέση του ἀπέμεινε ὁ Γεράσιμος καὶ γνωρίζει ὅτι τὸ μοναστήρι, μόλις λάβει τὴν ἐπιστολὴ [τοῦ παπα-Σεραφεῖμ], θὰ ὀρίσει τὸν ἀντικαταστάτη του νέου ἡγούμενο.

Ὡστόσο, ἐπειδὴ ὁ Γεράσιμος ἤδη βρίσκεται στὴν Μπάια Δεαράμα καὶ ἔχει ὑποβληθῆ στὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα, νομίζει ὅτι εἶναι προτιμότερο — ἀντὶ νὰ ἀποσταλεῖ ἄλλος μὲ νέα ἔξοδα — νὰ ἐπιτραπεῖ στὸν ἴδιο νὰ ἀναλάβει τὸ “ταξίδι” γιὰ τέσσερα χρόνια καὶ νὰ πληρῶνει τὸ ἐτήσιο ἐμβατίκι πού εἶχε συμφωνηθῆ μὲ τὸν προκάτοχό του παπα-Σεραφεῖμ.

Ἐπιπλέον ζητᾶ [ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς] νὰ σπεύσουν νὰ γράψουν στὸν παπα-Σεραφεῖμ, πρὶν αὐτὸς ξεκινήσει γιὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος, νὰ μὴν πάρεي μαζί του τὰ ἅγια λείψανα ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφήσει στὸν Γεράσιμο. Τέλος, μαζί μὲ τὸ γράμμα γιὰ τὴν ἡγουμενία, περιμένει καὶ τὰ ἄλλα συστατικά γράμματα πού ζήτησε μὲ παλιότερες ἐπιστολές του. Τὰ γράμματα αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ τώρα ὀνομαστικά, σὲ συνημμένο φύλλο, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σταλοῦν τὸ ταχύτερο — ὥστε νὰ μὴ χρονοτριβεῖ ἄσκοπα — μὲ τὸν “ἐδικόν” του Ἀθανάση.

Ὁ Γεράσιμος πληροφορεῖ [τοὺς Χιλανδαρινούς] ὅτι τὰ ὑποστατικά τῆς Μπάιας Δεαράμα εἶναι ἐρημωμένα καὶ [ὁ παπα-Σεραφεῖμ] πούλησε ὅλα τὰ κινητὰ πράγματα ἀφήνοντας μόνο τὸ ἓνα τρίτο τους.

Ἐάν [οἱ Χιλανδαρινοὶ] ἐπιθυμοῦν ὁ Γεράσιμος νὰ παραμείνει “μέλος καὶ σκλάβος” τοῦ μοναστηριοῦ τους, τότε ὀφείλουν νὰ μὴν παραβλέψουν τὸ αἴτημά του καὶ νὰ τὸ ἱκανοποιήσουν⁴.

Σὲ ὑστερόγραφα:

(α) “Ὅ,τι γράφει ὁ παπα-Σεραφεῖμ στὴν ἐπιστολὴ του, ὅτι δηλ. ἡ ὑπόθεση πρέπει νὰ παραμείνει ἐκκρεμὴς μέχρι νὰ ἐπιστρέψει [στὸ Χιλανδάρη] καὶ νὰ μὴ

διορισθεῖ νέος ἡγούμενος, ἀποσκοπεῖ σέ ἐσκεμμένη ἀργογορία γιά νά προλάβει τή σοδειά τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἔτσι ὁμως ὁ νέος ἡγούμενος δέν θά βρεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ τὰ “τείχη γυμνά” καί θά καταφύγει σέ ἀγορές, ἐνῶ ὁ παπασεραφεῖμ πληρώνοντας ἐμβατικά τεσσάρων χρόνων θά ἔχει ἰδιοποιηθεῖ τίς σοδεῖς πέντε χρόνων.

(β) “Ὅσον ἀφορᾶ στά ἅγια λείψανα, ἡ σχετική ἐπιστολή [τῶν Χιλανδαρινῶν] πρέπει νά φθάσει τὸ ταχύτερο δυνατὸ, προτοῦ ἀναχωρήσει ὁ παπασεραφεῖμ, ὥστε νά τὰ παραδώσει στὸν Γεράσιμο καί αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του νά περιοδεύσει στὴν ἐπαρχία τοῦ ἐπισκόπου Ρμνίνιου.

Ἐπομένως ὁ Γεράσιμος προηγούμενος ὁ “νέος” τοῦ Χιλανταρίου.

Ἄρχ.: ...) Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ὅπως δια πρεσβεῶν τῆς παναρχάντου αὐτοῦ μητροῦ κυρίας ἡμῶν καί Τριχειρούσης Θεοτόκου, ...

1. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρας ὀδηγεῖ στὴν ταύτιση μὲ τὸν προηγούμενο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τῆς Μπάγια Δεαράγια καί μετέπειτα ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴν Κωνσταντινούπολη· ἀλλοῦ ὁ ἴδιος φέρεται ὡς προσωνυμία τὸ τοπικὸ “Ζααράλης” (ἀρ. 203). Ἡ προσωνυμία “νέος” ἀφορᾶ στὴ διάκρισή του ἀπὸ τὸν γέροντα προηγούμενο Γεράσιμο (βλ. ἀρ. 310, σμμ. 1).

2. Βλ. ἀρ. 229.

3. Πὰ τὸ ἐμβατικὸ πρβλ. ἀρ. 233 (α) καί 251.

4. Πρβλ. ἀρ. 363, 365 καί 366.

346 Ἐπιστολὴ τοῦ λογοθέτη Φωτίου στὸν ἐπίτροπο Σάββα καί τοὺς Χιλανδαρινούς

23 Αὐγούστου 1799

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1799: 123-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ λογοθέτης Φώτιος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν, τῆς 25ης Ἰουνίου, μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ “πανοσιωτάτου συμμανασθηριακοῦ” τοὺς [παπασάββα (:)]¹ στὴ Βασιλεύουσα. Ὡστόσο, ἐνῶ περιέμενε νά παραλάβει ἄκαπνο μέλι, ὅπως εἶχε συμφωνήσει, διαπίστωσε ὅτι τοῦ στέλλουν λίγο βούτυρο.

Στὸν γραμματοκομιστὴ προσπάθησε νά προσφέρει κάθε δυνατὴ ὑπηρεσία καί σχετικὰ πρόκειται καί ὁ ἴδιος νά γράψει στοὺς Χιλανδαρινούς. Παρόμοιες ὑπηρεσίες προτίθεται νά προσφέρει ὁ Φώτιος καί στὸ μέλλον.

[Στὸ Ἅγιον Ὄρος] φθάνει ὁ μέγας ἀρχιμανδριτῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ὅταν αὐτὸς ἐπιστρέψει στὴν Κωνσταντινούπολη, ὁ Φώτιος παρακαλεῖ

νά του στείλουν, μαζί με ἐπιστολή τους, τὸ ἄκαπνο μέλι ποῦ χρησιμοποιεῖ —σύμφωνα με τὶς ὁδηγίες γιατρῶν— γιὰ κάποια σωματικὴ πάθησή του².

Ἐπιγράφει ὁ λογοθέτης Φώτιος.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἐν ἄρκῃ ὑγείᾳ κ(αι) ἀμειπαπτώῳ εὐημερίᾳ μετ' ἐπιτυχίας ...

1. Βλ. ἀρ. 348.

2. Πρβλ. ἀρ. 303, 311, 315, 325 (α) καὶ 332.

347 Ἐπιστολὴ τοῦ διδασκάλου Ἰωσήφ Βατοπεδινοῦ καὶ τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου Ἰβηρίτη στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

24 Αὐγούστου 1799

(Κουτὶ 6/III, 1799: 11-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 235 X 170. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνὴ σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ διδάσκαλος Ἰωσήφ Βατοπεδινὸς καὶ ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης γράφουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεσι τῆς ὁμολογίας τῶν 1.000 γροσιῶν. Μὲ πολλὲς προσπάθειες, ἀλλὰ καὶ τὴ μεσολάβησι τοῦ ἴδιου τοῦ πατριάρχου, μόλις καὶ ἔπεισαν τὸν δανειστὴ νὰ εἰσπράξει μόνον τὸ κεφάλαιο [τοῦ δανείου] καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ὁμολογία. Σὲ αὐτὸν κατέστησαν σαφὲς ὅτι [οἱ Χιλανδαρινοὶ περιορίσθησαν] νὰ τοὺς δώσουν ὡς ἐνέχυρο (“ἀμηνέτι”) [μόνο] αὐτὰ τὰ χρήματα: ἐὰν [ὁ δανειστὴς ἀρκεσθεῖ σὲ αὐτὰ] καὶ τοὺς δώσει τὴν ὁμολογία, τότε θὰ τοῦ τὰ καταβάλουν· διαφορετικὰ, θὰ τὰ ἐπιστρέψουν στὸ μοναστήρι. Ἔτσι, ὁ δανειστὴς πείσθηκε, εἰσέπραξε τὰ 1.000 γροσια τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπέστρεψε τὴν ὁμολογία, τὴν ὁποία ἐρχόμενοι ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικηφόρος θὰ δώσουν στοὺς Χιλανδαρινούς¹.

Ῥωστόσο, ὁ “γνωστὸς” δανειστὴς ἐπιμένει νὰ εἰσπράξῃ καὶ τὸν τόκο “τοσουτών” χρόνων, δέχεται μάλιστα νὰ συμβιβασθεῖ εἰσπράττοντας μόνον τὸν μισὸ τόκο. Ἐὰν γράψῃ ἐκ νέου στοὺς Χιλανδαρινούς, τότε αὐτοὶ πρέπει νὰ τοῦ ἀπαντήσουν ἄφοβα καὶ ἀποφασιστικὰ ὅτι δὲν πρόκειται νὰ καταβάλουν τόκο, “ζημίαν εἰς ζημίαν”, καὶ ὅτι θεωροῦν τὴν ὁμολογία ἤδη ἐξοφλημένη.

Οἱ Ἰωσήφ καὶ Νικηφόρος πρόκειται, σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τῶν Χιλανδαρινῶν, νὰ καταβάλουν τοὺς τόκους τοῦ Ἁγίου Ξάνθου [Ναθαναήλ].

ἔτυχε ὁμως τώρα νά ἀπουσιάζει στοῦ “νηοῖ” καί δὲν βρέθηκε γιὰ νά τὰ εἰσπράξει (βλ., παρακάτω, ὑστερόγραφο)².

Σὲ ὑστερόγραφο (στοῦ 2ν): “Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς τόκους τοῦ Ἁγίου Ξάνθης, αὐτοὺς τοὺς εἰσπράξε ἀπὸ τὸν γερο-Ἀθανάσιο Λαυριώτη ὁ γερο-Ἀθανάσιος πρόκειται νά φανερώσει τὴ σχετικὴ ἀπόδειξη καί νά ζητήσῃ τὰ χρήματά του ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς³.

Ἐπογράφουν ὁ Ἰωσήφ διδάσκαλος Βατοπαιδινὸς καί ὁ Νικηφόρος Ἰβηρίτης ὁ χαρτοφύλαξ.

Ἄρχ.: ... † Καί μ(ε)τ(ά) τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετῆς ἡμῶν ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγιεί(ας), δηλοποιου-
μεν | τῇ ὑμετέρᾳ πανοσιότητι διὰ τὴν ὑπόθεσιν ...

1. Πρβλ. ἀρ. 352.

2. Πά τὸ δάνειο καί τὴν καταβολὴ τόκων πρβλ. ἀρ. 236, 245, 250, 255, 282 καί 316.

3. Βλ. ἀρ. 344.

348 Ἐπιστολὴ τοῦ παπα-χ^ΗΒασίλη τοῦ χατζη-Ἀγγελينوῦ στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καί τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

23 Σεπτεμβρίου 1799

(Κοιτὶ 6/ΠΙ, 1799: 115-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 298 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ παπα-χ^ΗΒασίλη τοῦ χατζη-Ἀγγελينوῦ. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτες καί ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνὴ σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ παπα-χ^ΗΒασίλης τοῦ χατζη-Ἀγγελينوῦ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν καί λυπήθηκε πολὺ γιὰ τὴν ἀσθένεια τοῦ γιοῦ του χατζη-Ἀγγελῆ καί παρακαλεῖ, ἀμέσως μετὰ τὴν παραλαβὴ τῆς παρούσας, νά τὸν στείλουν κοντὰ του μὲ κάποιον γνωστὸ τους πρόσωπο. Ὁ ἴδιος τοῦ ἔγραψε ὅτι χρωστᾷ 100 γρόσια καί ὁ παπα-χ^ΗΒασίλης παρακαλεῖ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου, ἀφοῦ ἐξακριβώσουν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ χρέους, νά τὸ ἀποπληρώσουν. Ἐπιπλέον, παρακαλεῖ νά δώσουν στὸν γιὸ του ἄλλα 100 γρόσια γιὰ νά προσκυνήσῃ καί τὰ ὑπόλοιπα μοναστήρια καί νά “τραβήξουν” μία ἀντίστοιχη πόλιτζα στὸ ὄνομα ὁποιοῦδήποτε γιὰ νά τὰ καταβάλῃ ἀμέσως. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ διαβεβαιώνει τοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι εἶναι εὐγνώμων ἀπέναντί τους καί τὸν χαροποιεῖ νά θεωρεῖται τέκνο τοῦ μοναστηριοῦ τους. Σχετικὰ ἀναμένει ἀπάντηση.

‘Ο παπα-χ^ΗΒασίλης γνωστοποιεί ότι ό παπα-Σάββας Χιλανδαρινός είναι κάπως ανήμπορος, γύρισε όμως όλη τήν Πόλη για να φέρει σέ πέρας τίς ύποθέσεις του μοναστηριού του. ‘Ο παπα-χ^ΗΒασίλης τόν βοήθησε όσο μπορούσε με λόγια και έργα, όπως θα πράξει και στό μέλλον. ‘Επιπλέον, ό παπα-Σάββας έβγαλε και πασαπόρτι για να μεταβεί στή Βλαχομπογδανία (“Βλαχιπογδανία”). Γνωστοποιεί επίσης ότι ό χατζη-Δημήτρης παρήγγειλε στόν παπα-χ^ΗΒασίλη να του αγοράσει δεκαπέντε τεφέδες μάλαμα και τρείς τεφέδες άσήμι για τό μοναστήρι. Τό μάλαμα και τό άσήμι είναι έτοιμα να σταλούν και ό χατζη-Δημήτρης πρόκειται να τά παραλάβει για να τά μεταφέρει· πέθανε όμως ό αδελφός του και προκλήθηκε κάποια άργοπορία¹.

Σέ ύστερόγραφο (στό άριστερό περιθώριο): ‘Ο άρχιμανδριτής Βενιαμίν Φιλοθεΐτης στέλνει τούς χαιρετισμούς του και παρακαλεί τούς Χιλανδαρινούς να εκτελέσουν ό,τι τούς έγραψε ό χατζη-Βασίλης, άνθρωπος πάντοτε χρήσιμος και μάλιστα με μεγάλο ζήλο για τό μοναστήρι τους.

‘Υπογράφει ό χατζη-Άγγελινού παπάς χατζη-Βασίλης.

‘Αρχ.: ... † Δεόμενος Χριστού του άλλιθινού Θεού και της κυρίας Ιήμων Θεοτόκου, διά την καλήν σας είγίαν και ψυχγήν σστηρίαν ...

1. Πρβλ. άρ. 374.

349 ‘Επιστολή του ‘Αντωνίου Ντζηρηά στόν έπίτροπο του Χιλανδαρίου Σάββα

1 ‘Οκτωβρίου 1799

(Κουτί 6/ΠΙ, 1799: 151-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 x 230. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό recto του α΄ φύλλου. Μελάni μαύρο. – Διατήρηση καλή. – ‘Ορθογραφία. – Στο verso του β΄ φύλλου αναγράφεται ό παραλήπτης και ό προορισμός (: Χιλανδάρι) της επιστολής. ‘Ιχνη σφραγίδας από ίσπανικό κερί.

‘Ο ‘Αντώνιος Ντζηρηάς έλαβε τήν επιστολή του έπίτροπου του Χιλανδαρίου Σάββα στήν όποία γινόταν αναφορά στήν ύπόθεση του καθηγουμένου παπα-Εύθυμιού. ‘Ο Σάββας δέν πρέπει να άνησυχεί, καθώς δέν ύπηρεξε μέχρι τώρα τέτοια συζήτηση (“σοχπέτι”) και, εάν ύπάρξει, θα φροντίσει ό ίδιος με ζήλο να προστατέψει τά συμφέροντα του μοναστηριού. Τέλος, ό ‘Αντώνιος ζητά συγγνώμη που λόγω τών άσχολιών του δέν έγραψε για πολύ καιρό, στέλνει τούς χαιρετισμούς του σέ όλους τούς πατέρες και περιμένει επιστολή τους.

Σέ ύστερόγραφο: ‘Ο ‘Αντώνιος στέλνει τούς χαιρετισμούς του στόν φίλο του Χαφίζ-άγά.

Ἐπογράφει ὁ Ἀντώνιος Ντζηρᾶς.

Ἄρχ.: ... † Ἐλαβον πατρικὸν εὐχετικὸν της γράμμα, καὶ λίαν ἐχάρην διὰ τὴν καλὴν της ὑγείαν, ἔγνων ἰ δὲ νὰ μοὶ γράφῃ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ...

350 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου παπα-Δούλη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα

6 Ὀκτωβρίου 1799

(Κουτί 6/ΠΙ, 1799: 107-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 295 x 200. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῖορο. – Διατήρηση καλὴ, ἔχῃ ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγίον Ὁρος, Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἦχη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

ἘΟ Δημήτριος παπα-Δούλης πληροφορεῖ ἀπὸ τῆ Σκιάθου τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα ὅτι προσπάθησε νὰ ἀγοράσει μὲ τοὺς συμπερότερους ὄρους τὸ κρασί πού τοῦ παρήγγειλε. Συμφώνησε, λοιπόν, μὲ τὸν Νικόλαο ρεῖζη, πού εἶχε ἔτοιμο καὶ “στοιβασμένον” τὸ καῖκι του, καὶ φόρτωσε συνολικὰ 454 βαρέλες ἀπὸ τὸ καλύτερο κρασί πού μπόρεσε νὰ βρεῖ. Κάθε βαρέλα ὑπολογίζεται πενήντα ὀκάδες· τὸ κρασί κόστισε —μαζὶ μὲ τὸν ναῦλο, τὸν τελωνειακὸ δασμὸ (“κουμέρκι”) καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα— 14 ἄσπρα ἢ ὀκτὸ “νέτο”. Τὸ κρασί θὰ ξεφορτωθεῖ μέσα στὸ μοναστήρι καὶ ὁ Δημήτριος παρακαλεῖ νὰ μὴν ὑπάρξει ἀργοπορία στὸ ξεφόρτωμα, καθὼς εἶναι χειμῶνας, ἀλλὰ οὔτε καὶ στὴν πληρωμὴ. Ἐάν ὑπάρξει κάποια ἀντίρρηση τῶν Χιλανδαρινῶν, ἄς γνωρίζουν ὅτι ὁ Δημήτριος θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ καταβάλλει στὸν καρaboκῆρη 200 γροῖσια γιὰ τὴν ὑπαναχώρησή του (“πισμανλίκι”) καὶ, ἐπιπλέον, θὰ τρωθεῖ ἡ ὑπόληψή του.

ἘΟ Δημήτριος στέλνει κάποιον δικό του ἄνθρωπο γιὰ τὴν παράδοση τοῦ κρασιοῦ καὶ παρακαλεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ τὸν φιλοδώρησουν μὲ ὅ,τι νομίζουν. Ἐπρόκειτο μάλιστα νὰ ἔλθει ὁ ἴδιος στὸ μοναστήρι, ἀρρώστησε ὁμως ὁ γιὸς του καὶ ματαίωσε τὸ ταξίδι.

Ἐπογράφει ὁ Δημήτριος παπα-Δούλης.

Ἄρχ.: ... † Τὸ ἔτιον τοῦ παρώντος μου. πρώτων μὲν εἶναι διὰ νὰ προσφέρω. τῇ ὑμειτέρα πανοσιότητι, τὰς ταπεινάς μου προσκνήσεις ...

351 Ἐπιστολὴ τοῦ Βερροῖας Ζαχαρία στὸν σκευοφύλακα Γεράσιμο καὶ τοὺς δικαίους τοῦ Χιλανδαρίου

18 Ὀκτωβρίου 1799

(Κουτί 6/III, 1799: 111-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 278 X 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Βερροῖας Ζαχαρίας ἔγραψε καὶ ἄλλοτε [στοὺς Χιλανδαρινούς] γιὰ τὰ 60 γρόσια πὺν τοὺς ἔστειλε μὲ τὸν Μήτηρ καὶ τοὺς τόκους, καθὼς καὶ τὰ 55 γρόσια γιὰ τὸ “ταξίδι” τοῦ Ἀνθίμου. Αὐτὰ τὰ χρήματα πρέπει νὰ συμψηφισθοῦν στὸν λογαριασμὸ του· οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ συντάξουν μίαν νέα ὁμολογία καὶ νὰ ἐξουσιοδοτήσουν τὸν “ταξιδιώτην” Ἀνθιμο νὰ παραλάβει “ἔσχισημένην” τὴν ἀντίστοιχη παλιά. Κατόπιν, ὁ Ἀνθιμος θὰ τοὺς ἀποδώσει τὰ 55 γρόσια. Ὁ Ζαχαρίας περιμένει τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ στείλουν μὲ τοὺς [γραμματοκομιστὲς τῆς παρούσας] ἀγωγιάτες (“κωρατζῆδες”) τὴν ἀπάντησή τους.

Σὲ ὑστερόγραφο:

(α) Τὸν γραμματοκομιστὴ ἱεροδιάκονο Νεόφυτο, ἔαν ἐπιθυμοῦν οἱ Χιλανδαρινοί, μποροῦν νὰ τὸν κρατήσουν στὸ μοναστήρι. Τὰ παθήματά του (“ἄθλα”) θὰ τὰ διηγηθεῖ ὁ ἴδιος ὅπως εἶπε ὁ ἴδιος, εἶχε μαζί του γράμμα ἀπὸ τοὺς “ἐκεῖ ταξιδιώτας” καὶ τὸ εἰλητήριο (;) (...*λτάριον*) τοῦ ἀρχιερέα του, ἔπασαν ὅμως στὸ νερὸ καὶ τὰ ἔχασε.

(β) Ὁ Ζαχαρίας παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν κάποιους μεζέδες θαλασσινοὺς, “κολιαροῦδια” καὶ σαρδέλες, καθὼς καὶ 5 ὀκάδες μουροῦνες, πὺν “εἰς ταῦτα τὰ μέρη” εἶναι σπάνιοι· ὁ ἴδιος θὰ καταβάλλει τὸ ἀντίτιμό τους.

Ἐπογράφει ὁ Βερροῖας Ζαχαρίας.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὰς ἐκ ψυχῆς μας εὐχὰς κ(αι) εὐλογίας, κ(αι) τὴν ἀκριβὴν | ἔρευναν τῆς ἀγαθῆς μοι ὑγείας σας ...

352 Ἐπιστολὴ τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου Ἰβηρίτη στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου

27 Δεκεμβρίου 1799

(Κουτί 6/III, 1799: 89-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 332 X 122. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία, ἐλάχιστα συντομογραφίες. – Στὸ

verso του β' φύλλου αναγράφονται οι παραλήπτες και ο προορισμός (: Χιλανδάρι) της επιστολής. Ίχνη σφραγίδας από Ισπανικό κερί.

Ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης ἔδωσε στὸν πατριάρχη [Νεόφυτο Ζ'] ὄ,τι τοῦ ἔστειλαν οἱ Χιλανδαρινοὶ καὶ αὐτὸς τοῦ ζήτησε νὰ στείλει ἓκ μέρους του τὶς εὐχὲς καὶ εὐλογίες του. Ἐπίσης, ὁ ἐπίτροπος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] προηγούμενος Ἀνανίας ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Νικηφόρος εὐχαριστοῦν τοὺς Χιλανδαρινούς γὰ ὅ,τι τοὺς ἔστειλαν, κυρίως ὅμως γὰ τὰ φιλικὰ αἰσθήματά τους.

Οἱ εἰδήσεις ἀπὸ τὴ Βασιλεύουσα δὲν εἶναι πολλές. Ἀντικαταστάθηκε ὁ καΐμακάμης, δηλ. ὁ Μπεκιρ-πασάς διορίσθηκε στὸ μανσουπί τῆς Κιουτάγιας καὶ στὴ θέση του διορίσθηκε καΐμακάμης ὁ Ἀππουλάχ-μπέης πασά ζαδές, πού ἀναδείχθηκε καὶ αὐτὸς οὐτς τουγλου πασάς.

Ὁ Νικηφόρος στέλνει μὲ τὸν ἴδιο γραμματικομοσιτὴ τὶς τρεῖς σφραγίδες. Ὅσον ἀφορᾷ στὶς ὁμολογίες, αὐτὲς θὰ τὶς παραδώσει μετὰ τὴ γιορτὴ τῶν Θεοφανίων, ὅταν βρεθεῖ στὶς Καρνές μαζί μὲ τὸν συνέξαρχό του διδάσκαλο ἀρχιμανδριτὴ Ἰωσήφ [Βατοπεδινό]!

Ἐπογράφει ὁ Νικηφόρος Ἰβηρίτης ὁ χαρτοφύλαξ.

Ἄρχ.: ... † Ἐλαβον τὸ σεβάσμιον ὑμῶν, ἐχάρην ὑπεβαλλόντως | διὰ τὴν ἐφετὴν μοι ἀγαθὴν ὑμῶν ὑγιάν ...

1. Πρβλ. ἀρ. 347.

353 Ἐπιστολὴ τοῦ Στάβρου γούναρη στὸν σκενοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου

1 Ἰανουαρίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 207-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης, ἡ προέλευση (: Νιγρίτα) καὶ ὁ προορισμός (: Χιλανδάρι) τῆς επιστολῆς. Ίχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (ολαβ.).

Ὁ Στάβρος γούναρης ἀπὸ τὴ Νιγρίτα ἦλθε τὶς προάλλες [στὸ Χιλανδάρι], τὴ μέρα τῆς γιορτῆς τῆς Παναγίας, καὶ πούλησε γουναρικά. Ἐπιστρέφοντας στὴ Νιγρίτα κάποιοι τὸν ἄρπαξαν καὶ τοῦ ἔκλειψαν 200 γρόσια· οἱ δρόστες, τοὺς ὁποίους εἶδε καὶ ἀναγνώρισε, τὸν εἶχαν ἀκολουθήσει ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ὁ Στάβρος μὲ τὴν παρούσα ἀπαιτεῖ νὰ πάρει τὰ χρήματά του ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς. Ἐάν ἀρνηθοῦν, ἀπελεῖ ὅτι θὰ μεταβεῖ στὴ Θεσσαλονίκη στὸν μοντεσελίμη (“μουσλίμη”) ἢ θὰ μεταβεῖ στὶς Σέρρες γὰ νὰ καταγγεῖλει τὸν ἐκεῖ τυχόν “ταξιδιώτη”, δηλ. θὰ καταγγεῖλει στὸν μπέη (“πέγη”) τῶν Σερρών τὸν προηγούμενο πού βρῖσκεται στὸ Κούτζι. Σχετικὰ ἀναμένει ἀπάντηση τὸ συντομότερο.

Ἐπογράφει ὁ Στάβρουρς γούναρς.

Ἀρχ.: ... Το τιμησάτου και πανουσησάτου αγήου | σκηοφήλακα και πήλη άγηη | προεσότη ...

354 Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Νικηφόρου στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο καὶ Χρῦσανθο

9 Ἰανουαρίου 1800

(Κουτι 6/ΠΙ, 1800: 103-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 325 x 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἔχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (σλαβ.)¹.

Ὁ προηγούμενος Νικηφόρος [Χιλανδαρινὸς] ἔστειλε τὸν περασμένο Ἰούλιο κάποιους προσκνητῆς στὸ μοναστήρι. Ὡστόσο, οἱ Χιλανδαρινοὶ δὲν τοῦ γνωστοποίησαν τὴν “παράδοσιν” ποῦ ἔκαναν οἱ προσκνητῆς. Τώρα, στέλνει καὶ πάλι κάποιους προσκνητῆς, παρακαλεῖ ὁμως αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ πληροφορηθεῖ τὴν “παράδοσιν” τους.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν Δημήτριο, οἱ Χιλανδαρινοὶ τὸν διόρισαν ἐπίτροπό τους καὶ ὑποσχέθηκαν νὰ τοῦ στείλουν σχετικὸ γράμμα τοῦ μοναστηριοῦ, δὲν ἐκπλήρωσαν ὁμως τὴν ὑπόσχεσή τους. Συνεπῶς, παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλουν τὸ γράμμα, καθὼς ἀδυνατεῖ νὰ ἀπευθυνθεῖ σὲ ὅποιονδήποτε χωρὶς αὐτό. Τέλος, ὁ Νικηφόρος γνωστοποιεῖ ὅτι τὰ κηροπήγια (“σαντάνια”) ποῦ εἶχαν παραγγεῖλει στὸν Δημήτριο δὲν εἶναι ἀκόμη ἔτοιμα.

Ἐπογράφει ὁ προηγούμενος καὶ συνάδελφος Νικηφόρος.

Ἀρχ.: ... † Ἡ ἐξ ἡψους θεῖα πρόνοια, νὰ περιῆπι καὶ νὰ διάφυλλᾷττη σας ἐν ἀμεταπτότο ὑγεία δῆνεκεῖ εὐήμερία ...

1. Στὴ σημείωση, μὲ ἡμερομηνία 23 Ἰανουαρίου 1801 (!), ἀναγράφεται ὅτι ἡ παρούσα προέρχεται ἀπὸ τὴ Ναῖσοδ καὶ συνόδευε ἐπιστολὴ χριστιανῶν [τῆς πόλης].

355 Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Παρθενίου Χιλανδαρινοῦ στοὺς ἐπίτροπους τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα καὶ Ἰωνᾶ

9 Ἰανουαρίου 1800

(Κουτι 6/ΠΙ, 1800: 107-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀνα-

γράφονται οί παραλήπτες και ό προορισμός (: Χιλανδάρι) τής έπιστολής. Ίχνη σφραγίδας από ισπανικό κερί.

Οί χατζη-Στοιλάδες [συγκέντρωσαν] 2.600 [γρόσια] ώς έλεημοσύνη, τά ό-
ποια πήραν άκέραια από τό χωριό τους και πρόκειται νά τά παραδώσουν ίδιο-
χείρως. Ό τόπος όμως είναι “συγχυσμένος” και δέν βρέθηκαν “κάτω” στις Σέρ-
ρες· όταν βρεθούν εκεί, ό προηγούμενος Παρθένιος θά ένημερώσει τούς Χι-
λανδαρινούς ή θά έλθει μόνος του [νά παραλάβει τά χρήματα].

“Όσον άφορᾶ στά ύπόλοιπα θέματα τής περιοχής¹ ό Παρθένιος συμβου-
λεύει τούς Χιλανδαρινούς νά μήν ἔχουν “θάρος” φέτος, έξαιτίας τής μεγάλης
άναταραχής. Παρακαλεῖ έπίσης νά του στείλουν μέχρι τις Άποκριές τά πράγ-
ματα πού παρήγγειλε, δηλ. τρία έγκόλπια στόν Νικόλα και δέκα ζευγάρια
μαχαίρια στόν Θεοδόσιο. Τά τέσσερα ζευγάρια προορίζονται γιά γυναικες. Πά
τόν ίδιο παρακαλεῖ νά στείλουν ένα ζευγάρι παπούτσια (“κοντοῦρες”).

Σέ ύστερόγραφο (στό άριστερό περιθώριο): Ό Παρθένιος στέλνει τούς
χαριτισμούς του στόν γέροντα [του Χιλανδαρίου Γεράσιμο²].

Ύπογράφει ό προηγούμενος Παρθένιος Χιλανδαρινός (ΧΑ).

Άρχ.: ... † Δεόμενος του έν Τριάδι ύμνουμένον Θεῶ, κ(αι) τής κυρίας ήμῶν Θεοτόκου Ι
Τριχειρούσης, κ(αι) τῶν άγιῶν κητόρων ήμῶν, ...

1. Πιθανότατα, ό προηγούμενος Παρθένιος είναι έγκατεστημένος στην Καλαμαρία ή τό Κούτσι· σέ
προγενέστερη έπιστολή (άρ. 213) ό Παρθένιος δέχεται τήν έπίσκεψη χωρικοῦ από τή Χωρούδα γιά
ύπόθεση του μοναστηριοῦ.

2. Πρβλ. άρ. 356.

356 Έπιστολή του προηγούμενου Νικηφόρου στους έπιτρόπους του Χιλανδαρίου Σάββα και Ίωνᾶ

23 Ίανουαρίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 85-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 300 X 200. Τό κείμενο καταλαμβάνει τό recto
του α΄ φύλλου. Μελάني μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ίχνη ύγρασίας. – Άνορθόγραφο, έλάχιστες συντο-
μογραφίες. – Στο verso του β΄ φύλλου άναγράφονται οί παραλήπτες και ό προορισμός (: Άγιον
Όρος, Χιλανδάρι) τής έπιστολής. Ίχνη σφραγίδας από ισπανικό κερί.

Ό προηγούμενος Νικηφόρος [Χιλανδαρινός] έλαβε τις έπιστολές τῶν
έπιτρόπων του Χιλανδαριοῦ. Όπως τόν είχαν προστάξει, ό Νικηφόρος έτοιμα-
ζόταν νά έλθει στό μοναστήρι αλλά δέν μποροῦσε νά πάρει τά χρήματα πού
είχε δώσει γιά εκείνο τό “κόκκαλον” (!). Έτσι, τόν πρόφθασε ό [άντικαταστά-

της του] Μακάριος. Μόλις ὁ Ἅγιος Νύσσης εἶδε τὸν Μακάριο δυσαρραστήθηκα ἔντονα καὶ θεώρησε ἀπαράδεκτο τὸ γεγονός ὅτι, πρὶν ἀκόμη ἀναχωρήσει ὁ ἕνας, πρόφθασε νὰ ἔλθει ὁ ἄλλος. Τότε μεσολάβησε ὁ πρωτοσύγκελλος Πέτρος ὁ Τζιλεμπάκος καὶ παρακάλεσε, καθὼς ὁ Μακάριος εἶχε ἤδη κάνει τόσα ἔξοδα καὶ τόσους κόπους γιὰ νὰ φθάσει, νὰ μὴ σταλεῖ πίσω. Ὁ Μακάριος ὁμῶς, ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, βλέποντας τὴν κατάσταση τοῦ τόπου καὶ τόσο “ἀσκέρι καὶ μέσα καὶ ἔξω”, ἀναχώρησε. Ὁ Νικηφόρος ἤθελε καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἀναχωρήσει ἀλλὰ δὲν τὸν ἄφησαν νὰ τὸ πράξει. Ὡς πρὸς αὐτὸ οἱ Χιλανδαρινοὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχουν τὴν παραμικρὴ ὑποψία σὲ βάρος του, καθὼς ὁ [Ἅγιος Νύσσης] τὸν ἐκφόβισε προειδοποιώντας τον ὅτι, ἐὰν ἀναχωρήσει, θὰ ἐκδιώξει τὸν [ἐκαστοτε] χιλανδαρινὸ “ταξιδιώτη” ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του¹.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Ὁ Νικηφόρος στέλνει τοὺς χαριτωμένους του στὸν γέροντα προηγούμενο Γεράσιμο.

Ἐργογράφει ὁ προηγούμενος καὶ συνάδελφος Νικηφόρος.

Ἀρχ.: ... † Ἡ ἐξ ὑψους θεῖα πρόνηα νὰ περιῆτη καὶ νὰ διάφρηλλᾶττη ἐν ἀμετάπτοτο ὑγίεια δηνενεὶ εὐήμερία ...

1. Πρβλ. ἀρ. 357.

357 Ἐπιστολὴ τοῦ πρωτοσυγγέλλου Μακαρίου

25 Ἰανουαρίου 1800

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1800: 81-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 285 X 195. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη.

Ὁ αὐτάδελφος [τοῦ παραλήπτη] Κρίστος μετέφερε στὸν πρωτοσύγκελλο Μακάριο τὰ χαριτωμάτα του καὶ ἕνα χταπόδι. Ὁ Μακάριος τὸν εὐχαριστεῖ, ἐκφράζει ὁμῶς ταυτόχρονα καὶ τὴ λύπη του γιὰ τὴν ἀσθενεία του· παρόμοια πάσχει καὶ ὁ ἴδιος, φέτος μάλιστα λίγο ἔλειψε νὰ πεθάνει. [Πιὰ τὴν κατάσταση τοῦ παραλήπτη ὁ πρωτοσύγκελλος] Μακάριος ἀπευθύνθηκε καὶ στὸν Μακάριο [Χιλανδαρινό], μόλις ἔφθασε “πρὸς τὰ ἐδῶσε”, ἀπὸ τὸν ὁποῖο καὶ πληροφορήθηκε ὅτι ὑγίαινε.

Ὅταν ὁ γέροντας τοῦ [πρωτοσυγγέλλου] Μακαρίου [δηλ. ὁ Ἅγιος Νύσσης] δυσαρραστήθηκε μὲ τὴν ἀφίξη τοῦ [συνονόματου του] Μακαρίου, ἐπεὶδὴ ἦλθε αἰφνιδιαστικὰ χωρὶς νὰ προηγηθεῖ γράμμα πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ὁ δευτερος συμπεριφέρθηκε “χωριάτικα καὶ βάρβαρα”. Προσέγγισε τὸν πρωτοσύγκελλο καὶ παραπονέθηκε γιὰ τὰ ἔξοδα τῆς μετάβασης καὶ γιὰ τὴν ντροπὴ τῆς

ἐπιστροφῆς του· ὁ πρωτοσύγγελλος, μαζί μὲ τὸν Πέτρο [τὸν Τζιλεμπάκο] καὶ τὸν Στόϊκο, παρακάλεσε [τὸν Ἅγιο Νύσσης] καὶ τὸν μετέπεισε νὰ τὸν δεχθεῖ. Μετὰ τρεῖς μέρες περιμένασαν ὅτι ὁ Μακάριος θὰ ἐρχόταν νὰ φέρεῖ τὸ “συνηθισμένον” τοῦ ἀρχιερέα, ἔμαθαν ὅμως ἀπὸ ἄλλους ὅτι εἶχε ἀλλάξει γνώμη. Τότε ὁ πρωτοσύγγελλος τὸν κάλεσε καὶ ὁ Μακάριος τοῦ εἶπε ὅτι, “διὰ τὸ ἀκατάστατον τοῦ καιροῦ”, δὲν μπορεῖ νὰ μείνει. Ὅταν ἐνημερώθηκε σχετικὰ, [ὁ Ἅγιος Νύσσης] ὀργίσθηκε καὶ ἐπέπληξε καὶ τὸν πρωτοσύγγελλο. Κοντολογίς, ὁ Μακάριος σηκώθηκε χωρὶς κἄν νὰ χαρετίσει ἢ νὰ φιλήσει τὸ χέρι [τοῦ Ἁγίου Νύσσης] καὶ ἔφυγε στὴν Μπόσνα.

Βλέποντας αὐτὴ τὴν τροπὴ τῶν πραγμάτων, ὁ πρωτοσύγγελλος παρακάλεσε [τὸν Ἅγιο Νύσσης] νὰ μείνει ὁ Νικηφόρος ἕνα ἀκόμη χρόνο, καθὼς μάλιστα ἔφθασε ἡ Σαρακοστή γιὰ τὴν ἐξομολόγηση. [Ὁ Ἅγιος Νύσσης] ἔστερξε καὶ ὁ πρωτοσύγγελλος κάλεσε τὸν Νικηφόρο, ὁ ὁποῖος ὅμως μὲ κανένα τρόπο δὲν ἤθελε νὰ μείνει. Τελικὰ, ὁ δεσπότης τοῦ εἶπε ὅτι δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἀναχωρήσει, τὸν κάλεσε καὶ ὁ ἴδιος ὁ πρωτοσύγγελλος καὶ τὸν πίεσε νὰ μείνει, καὶ ὁ Νικηφόρος —μολονότι κακοκαρδισμένος— ἔμεινε. Ὁ πρωτοσύγγελλος γνώριζε ὅτι, ἐὰν ἀναχωροῦσε ὁ Νικηφόρος, [ὁ Ἅγιος Νύσσης] δὲν θὰ δεχόταν ἀντικαταστάτη του. Ἔτσι, [ὁ παρῶληπτης] πρέπει νὰ γνωστοποιήσει αὐτὰ τὰ περιστατικὰ στὴν ἀδελφότητα [τοῦ Χιλανδαρίου], ὥστε νὰ διαλυθεῖ κάθε παράτονο σὲ βάρος τοῦ Νικηφόρου πού ἔμεινε ἀκούσια [στὴν ἐπαρχία τοῦ Νύσσης]¹.

¹ Ὑπογράφει ὁ παρὰ τῷ Ἁγίῳ Νύσσης πρωτοσύγγελλος Μακάριος.

Ἀρχ.: ... † Τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ δεόμενος ὅπως περιφρονοῦ καὶ (αἰ) περιέπη αὐτὴν | ἐν ἀκροτάτῃ ὑγιείᾳ καὶ (αἰ) ἀμεταπτώτῳ εὐημερίᾳ, ...

1. Πρβλ. ἀρ. 356.

358 Καταγραφή πραγμάτων τῆς μονῆς Κασταμονίτου

28 Ἰανουαρίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 183-92) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (φυλλάδιο, φφ. 6) 430 X 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάν μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ σ' φύλλου σημεῖωση (σλαβ.).

Τὴν 28ῃ Ἰανουαρίου 1800 μετέβησαν στὴ μονὴ Κασταμονίτου (“Κωνσταντινίου”) ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τῆ Μεγίστη Λαύρα, ὁ προηγούμενος Ἀμβρόσιος ἀπὸ τῆ μονῆ Βατοπεδίου, ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης καὶ ὁ *vacat* ἀπὸ τὸ Χιλανδάρει, ὅλοι διορισμένοι ἀπὸ τὴν Κοινὴ Σύναξι σύμφωνα μὲ πατριαρχικὴ

“διακέλευσιν”. Ἐκεῖ κατέγραψαν τὰ πράγματα τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τὰ παρέδωσαν στὸν διορισμένο μὲ συνοδικὸ πατριαρχικὸ γράμμα καθηγούμενο τῆς Κασταμονίτου Γαβριήλ¹.

Συγκεκριμένα:

(α) Ἅγια λείψανα (ἢ τζίτα δεξιῦ χεριοῦ καὶ δάκτυλο τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τὸ μοσὸ τοῦ σαγониоῦ τοῦ εὐαγγελιστῆ Λουκά, τὸ ἄκρο γόνατος τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἢ πλάτη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἢ κάρρα τοῦ ἁγίου Βλασίου, τὸ σαγόνι μὲ δύο δόντια ἐνὸς τῶν Τεσσαράκοντα μαρτύρων, “μέρος” τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου, “μέρος” τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος, “μέρος” τῶν ἁγίων Παντελεήμονος, Χρυσοστόμου, Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ἀναργύρων σὲ ἐνιαία πλάκα, “μέρος” τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, “μέρος” τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου σὲ ἐνιαία πλάκα, “μέρος” τῶν προηγούμενων ἁγίων Ἀναργύρων, “μέρος” τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος, δύο “μέρη” τῶν Δισμυρίων μαρτύρων, τὸ μῆλο γόνατος Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου κ.ἄ.

(β) Διάφορα ἱερὰ σκεύη.

(γ) Ἄμφια.

(δ) Διάφορα σκεύη.

(ε) Ζῶα (τέσσερα μουλάρια, ὀκτώ βόδια καὶ δέκα ταυριά).

(στ) Ἐγγράφα (“σινέτια”) (μέσα σὲ σεντούκι δύο βασιλικά χρυσοβούλλα Μανουὴλ καὶ Ἰωάννου Παλαιολόγων² ὅπου καταγράφονται τὰ σύνορα καὶ τὰ μετόχια τοῦ μοναστηριοῦ, διάφορα φερμάνια σχετικὰ μὲ τὸ μετόχιο τῆς Καλαμαρίας καὶ ἄλλα ὑποστατικά, γράμματα πού ἀφοροῦν στὶς διενέξεις μὲ τὴ μονὴ Δοχειαρίου³, τὴ μονὴ τῶν Ρώσων, τὴ μονὴ Διονυσίου καὶ τὴ μονὴ Ζωγράφου⁴ γιὰ τὰ ὄροθέσια, σέρβικα χρυσοβούλλα καὶ διάφορα ἄλλα, καθὼς καὶ ὁ βακουφναμὲς τοῦ μοναστηριοῦ, σαράντα πέντε ταβίλια τῶν ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος γιὰ βασιλικά δοσίματα ὕψους 7.400 γροσίων πού κατέβαλε κατὰ καιροῦς ὁ παπα-Ἐφραίμ).

Ἄρχ.: *αω* : Ἰανουαρίον *κη* : ἐλθόντες ἡμεῖς ὃ τε Ἀθανάσιος ἰ ἐκ τῆς Μεγίστης Λαύρας καὶ ἐκ τῆς τοῦ Βατοπαδίου...

1. Ἡ ἐξημιωμένη μονὴ ἐπαναλειτούργησε ὡς κοινόβιο μὲ πρωτοβουλία τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' (18 Ὀκτωβρίου 1799) καὶ ἠγούμενο τὸν Γαβριήλ· βλ. *Σμηνράνης*, σ. 685.

2. *Actes de Castamonitou*, App. I.γ καὶ I.β.

3. *Αὐτ.*, ἀφ. 2 καὶ App. I.α.

4. *Αὐτ.*, ἀφ. 4, 5 καὶ 8.

359 Ἐπιστολή τοῦ ἡγουμένου τῆς σκήτης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἰωαννίου στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου

16 Φεβρουαρίου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 49-52) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 375 X 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάκι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἁγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (ολαβ.)¹.

Ὁ ἡγούμενος τῆς σκήτης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἰωαννίου ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανδαρίου τῆς 9ης Ἰανουαρίου, ὅπου γινόταν ἀναφορὰ στὸν μακαρίτη παπα-Σάββα. Ὁ Ἰωαννίου, σὲ ἀπάντησι, διηγεῖται λεπτομερῶς τὰ περιστατικά:

“Ὅταν ἔφθασε ὁ παπα-Σάββας² στὸ Γαλάτζι, ὁ Ἰωαννίου ἀπουσίαζε στὰ ἀμπέλια. Ὅταν ἐπέστρεψε, ἄρρωστος καὶ ὁ ἴδιος, πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν ἐφημέριό του ὅτι ἦλθε ἕνας προηγούμενος Χιλανδαρινός, βαριά ἄρρωστος ἀπὸ δυσεντερία, καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴ σκάλα, στὸ σπίτι ἐνὸς πραγματευτῆ, τοῦ Θεοχάρη Σηλυβριανοῦ. Ὁ γιατρὸς δήλωσε ἀδύναμος νὰ τὸν βοηθήσει, μᾶς καὶ ὁ παπα-Σάββας ἔτρωγε τὰ ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι τοῦ συνιστοῦσε. Τότε ὁ Ἰωαννίου κάλεσε τὸν πραγματευτὴ στὸ μοναστήρι καὶ ρώτησε γιὰ τὸν παπα-Σάββα: ὁ πραγματευτὴς ἀπάντησε ὅτι ὁ παπα-Σάββας τὸν πιέζει νὰ τὸν βάλουν σὲ μία ἄμαξα (“καρούτζα”) καὶ νὰ τὸν στείλουν στὴ “μετανοιά” του. Ὅταν ρωτήθηκε ποῖα εἶναι ἡ “μετανοιά” του, αὐτὸς ἀπάντησε ὅτι εἶναι τὸ Τίργκου Νιάμτζου, στὴ Νεμτζία. Ὁ Ἰωαννίου ἀντέτεινε ὅτι ὁ παπα-Σάββας εἶναι Χιλανδαρινός, ἀπὸ τὸ Ἁγιον Ὅρος, καὶ μάλιστα ἕνας “συγκοινοβιάτης” του, ὁ παπα-Ἰγνάτιος, βρίσκεται στὴν Πραΐλα: πρότεινε, λοιπόν, νὰ τὸν καλέσουν γιὰ νὰ φωτισθεῖ καλύτερα ἢ ὑπόθεσι. Ὁ πραγματευτὴς μὲ τὴ σειρὰ του διευκρίνισε ὅτι ὁ παπα-Ἰγνάτιος εἶχε ἦδη ἔλθει, ὁ παπα-Σάββας ὁμως δὲν δέχθηκε νὰ τὸν συναντήσει μὲ τὸ ἐπιχειρήμα ὅτι ὁ ἴδιος δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἁγιον Ὅρος ἀλλὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Νεμτζας.

Ἡ δήλωσι αὐτὴ τοῦ παπα-Σάββα προκάλεσε μεγάλη σύγχυσι καὶ ὁ Ἰωαννίου ἔστειλε τὸν πνευματικὸ του, τὸν ἐφημέρι, γιὰ νὰ τὸν ἐξομολογήσει. Ὁ παπα-Σάββας ἐξομολογήθηκε καὶ μετέλαβε: κατόπιν, ὁ πνευματικὸς τοῦ ζήτησε, ἐνόψει τοῦ ἐπερχόμενου θανάτου, νὰ συντάξει τὴ διαθήκη του, ιδιαίτερα γιὰ τὰ ἅγια λείψανα πού εἶχε μαζί του. Ὁ παπα-Σάββας ἀπάντησε ὅτι δὲν ἔχει τίποτε καὶ ἡ διαθήκη εἶναι περιττή ὅσον ἀφορᾷ στὰ λείψανα, εἶπε ὅτι κατέστησε ἐπίτροπό του τὸν Θεοχάρη γιὰ νὰ τὰ στείλει στὸ Χιλανδάρι. Ἀπὸ τὸν πνευματικὸ ζήτησε νὰ δώσουν ἕνα σαρανταλείτουργο ἐκεῖ ὅπου θὰ τὸν θά-

ψουν· άλλο ένα να πάρει ο πνευματικός. Τὰ υπόλοιπα υπάρχουντά του ζήτησε να διαμοιραστοῦν στοὺς φτωχοὺς.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ἐφθασε ὁ κόνσουλας τοῦ Νεμτζοῦ καὶ εἶπε στὸν Ἰωαννίκο ὅτι ὁ καλόγερος ποὺ βρῖσκεται στὴ σκάλα εἶναι προστατευόμενος ξένος (“σούτιτος”), ὅταν μάλιστα ἐφθασε στὸ Γαλάτζι ἔδειξε τὸ πασαπόρτι του καὶ ὁ κόνσουλας τὸ ὑπέγραψε. Ὁ κόνσουλας ἐπίσης κατάλαβε ἀπὸ τὰ λεγόμενά του ὅτι ζοῦν μέσα στὴ Νεμτζία κάποιοι ἀδελφοί του. Ὁ Ἰωαννίκιος, ὁμως, ἐπέμεινε ὅτι ὁ παπα-Σάββας εἶναι Χιλανδαρινὸς καὶ τὸν γνωρίζει εἴκοσι χρόνια. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή κατέφθασε ὁ πραγματευτὴς καὶ ἀνήγγειλε ὅτι ὁ παπα-Σάββας ψυχωραγεῖ. Ἀμέσως ὁ κόνσουλας ἔστειλε κάποιον ἀνθρωπό του καὶ ὁ Ἰωαννίκιος τὸν πνευματικό του· μαζί τους πῆγε καὶ ὁ πραγματευτὴς. Οἱ τρεῖς ἄνδρες σφράγισαν τὰ σεντούκια του. Ἀργότερα, ὁ κόνσουλας καὶ ὁ Ἰωαννίκιος ἔθαψαν τὸν παπα-Σάββα “ὡσὸν πατριάρχη, ἀλὰ ἀγορευτικά”, καὶ τὸν σκέπασαν μὲ πολὺ χῶμα “διὰ νὰ μὴν τύχη καὶ σηκωθῆ καὶ πηγαίνει εἰς τὴν Νεμτζά”. Τώρα πιά ὁ παπα-Σάββας “ἡσυχάζει καὶ δὲν λέγει τίποτας”.

Πρὶν θάψουν τὸν παπα-Σάββα, ὁ Ἰωαννίκιος εἶχε στείλει νὰ φωνάξουν τὸν παπα-Ἰγνάτιο ἀπὸ τὴν Πραῖλα. “Ὅταν ἦλθε, ἔφεραν τὰ σεντούκια στὸν ὄντα τοῦ Ἰωαννίκιο καὶ ὁ Ἰγνάτιος τὰ ἄνοιξε, ἐνῶ παρερισκόταν καὶ ὁ κόνσουλας. Ὁ Ἰωαννίκιος προσπάθησε νὰ πείσει τὸν κόνσουλα ὅτι ὁ παπα-Σάββας ἦταν Χιλανδαρινὸς δείχνοντάς του τὰ ἐνοφράγιστα γράμματα τοῦ μοναστηριοῦ ποὺ βρέθηκαν στὰ σεντούκια. Ὁ κόνσουλας ὁμως, “ὡς ἀλλόπιτος”, δὲν ἤθελε νὰ πεισθεῖ καὶ ἔγραψε στὴ Νεμτζά, στοὺς ἀδελφοὺς τοῦ παπα-Σάββα. Τότε ὁ Ἰωαννίκιος πρότεινε νὰ σφραγίσουν ἀπὸ κοινού καὶ οἱ τρεῖς τὰ σεντούκια, μέχρι ποὺ νὰ γράψουν στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Κατόπιν παρέδωσαν τὰ σεντούκια στὸν [γερο-] Συμεών, συγκεκρωμένα δύο σεντούκια, μαζί καὶ 149 γρόσια ποὺ ὁ παπα-Σάββας εἶχε ἀφήσει ἐνέχυρο (“ἀμανάτι”) στὸν παπα-Ἰωαννίκο³.

Ὁ Ἰωαννίκιος διαβεβαιώνει τοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι δὲν ἔγινε καμία κλοπὴ ἀπὸ τὸν πνευματικό ἢ τὸν πραγματευτὴ. Ὅσον ἀφορᾷ στὸν τελευταῖο, αὐτὸς περιποιήθηκε τὸν παπα-Σάββα ὡς νὰ ἦταν πατέρας του, ἕναν ὀλόκληρο μῆνα μέσα στὸν ὄντα του, καὶ μάλιστα δὲν δέχθηκε οὔτε ἕναν παρὰ γιὰ τὰ ἔξοδά του. Συνεπῶς, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ τοῦ στεῖλουν ἕνα εὐχαριστήριο γράμμα, ὅπου θὰ λέγουν ὅτι τὸν μνημονεύουν καὶ τίς ἄλλες “τιζιμονίας καλογερικαῖς”.

ἽΠογραφεὶ ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἀπὸ Γαλάτζι Ἰωαννίκιος.

Ἄρχ.: ... † Οὗς διάτηρή το Θεῖον ἄκρος ὑγιένοντας κ(αι) ἀμεταπίτος ἐνημερούοντας ἐν τη ἐπαπολαύσει ὧν ἐξετοίντ(αι) ...

1. Στη σημείωση, με ημερομηνία 14 Ιουνίου 1800, αναγράφεται ότι η παρούσα επιστολή των Ἀγιοπαυλιτών ἀφορᾷ στὸν παπα-Σάββα ἀπὸ τὸ Γάμπροβο.
2. Πρβλ. ἀρ. 348.
3. Πρβλ. ἀρ. 360.

360 Ἐπιστολὴ τοῦ στάρουτε Γκιουζέτε Μαντσόλι στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχου παπα-Σάββα καὶ παπα-Ἰωνᾶ

16 Φεβρουαρίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 53-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 375 X 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου σφραγίδα ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ τοῦ στάρουτε Γκιουζέτε Μαντσόλι. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὄρος) τῆς επιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημειώσεις (ἐλλ. καὶ σλαβ.)¹.

Ὁ στάρουτε Γκιουζέτε Μαντσόλι ἔλαβε τὴ 14η Φεβρουαρίου ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένο τῶν Χιλανδαρινῶν γερο-Συμεῶν τὴν ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχων παπα-Σάββα καὶ παπα-Ἰωνᾶ τῆς 5ης Ἰανουαρίου. Μαζὶ μὲ τὸν γερο-Συμεῶν ἦλθε [στὸ Γαλάτζι] καὶ ὁ ἡγούμενος παπα-Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος διαμένει στὴν Μπραῖλα. Ὁ Γκιουζέτε Μαντσόλι διάβασε προσεκτικὰ ὅσα διαλαμβάνεται ἡ ἐπιστολὴ σχετικὰ μὲ τὸν μακαρίτη ἱερομόναχο παπα-Σάββα, ὅτι δηλ. ἀνῆκε ἀπὸ νεαρῆ ἡλικία στὸ Χιλανδάρει καὶ εἶχε ἀποσταλεῖ μὲ κοινὴ γνώμη νὰ περιέλθει τὴν ἐπαρχία γιὰ τὴ συγκέντρωση ἐλεημοσύνης. Ἔτσι, κριθῆκε εὐλογο νὰ δοθεῖ ὅλη ἡ περιουσία τοῦ παπα-Σάββα στὸν γερο-Συμεῶν, ὅπως ἔγραφε καὶ ἡ ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν. Συγκεκριμένα, τὰ πράγματα τοῦ παπα-Σάββα παραδόθηκαν σφραγισμένα, ὅπως ἀκριβῶς τὰ εἶχαν σφραγίσει μαζὶ μὲ τὸν παπα-Ἰγνάτιο· στὸν ἴδιο παραδόθηκαν καὶ τὰ χρήματά του².

Σὲ ὑστερόγραφο, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ὁ Ἰωάννης Σκαρλάτου, γραμματικὸς τοῦ Γκιουζέτε Μαντσόλι, στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του.

Ἐποχὴ: Ὁ στάρουτε Γκιουζέτε Μαντσόλι “καὶ ἡ συντεχνία” (ρουμ.).

Ἄρχ.: ...)) Δεόμενος τοῦ ἀγίου Θεοῦ, ἵνα σᾶς διάφυλλάτῃ πάντοτε, ἐν ἄκρα ὑγιείᾳ καὶ (αἰ) | ὀνηκεῖ εὐήμερεῖα μετὰ μακροβιότητος, ...

1. Στη σημείωση (σλαβ.), με ημερομηνία 14 Ιουνίου 1800, αναγράφεται ότι η παρούσα επιστολή του προξενείου ἀφορᾷ στὸν παπα-Σάββα ἀπὸ τὸ Γάμπροβο.
2. Πρβλ. ἀρ. 359. Στη σημ.: Τὰ ἄσπρα εἶναι | γρόσια ἑκατὸν | σαράντα ἐννία.

361 Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο καὶ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου

17 Φεβρουαρίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 110. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Προχθὲς ἓνας Χωρουδιανὸς ἔφερε στὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιο μίᾱ ἐπιστολή τῶν Χιλανδαρινῶν, στὴν ὁποία τοῦ ἔγραφαν “ἄλλα ἀντὶ ἄλλων”, ὅτι πούλησαν τὸν τόπο μὲ τὶς συκαμὲς στοὺς μυλωνάδες. Ὁ Ἰγνάτιος ἀπόρησε πῶς οἱ Χιλανδαρινοὶ ἔχουν σὲ μεγαλύτερη ὑπόληψη τοὺς “κοπροχωρουδιανούς” ἀπὸ τοὺς ἴδιους [τοὺς Ἱερισσιῶτες (:)], μολονότι πάντοτε φέρονται ἄψογα ἀπέναντι στὸ μοναστήρι τους. Πάντως, θὰ στείλει τὸν μυλωνὰ γιὰ νὰ διαπραγματευθοῦν (“κάμετε λακιρτί”) μαζί του γιὰ τὶς συκαμὲς καὶ τὴν πώληση (“πάρομιον”).

Στὸ ἐξῆς, ἐὰν οἱ Χιλανδαρινοὶ κατανοοῦν πῶς γίνεται κάποια δουλειά, τότε ἔχει καλῶς· ἐὰν ὄχι, ἂς πράττουν ὅπως νομίζουν. Πάντως, παρὰ τὴ σύγχυση πού τοῦ προκάλεσε ὁ Χωρουδιανός, ὁ Ἰγνάτιος ἔκανε τὸ χρέος του ἀπέναντι στοὺς Χιλανδαρινοὺς, μολονότι αὐτοὶ δὲν ἀναγνωρίζουν τὶς ὑπηρεσίες (“χουσιμέτι”) τῶν ἄλλων.

Ἵπογράφει ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Ἄρχ.: ... † Προχθὲς μᾶς ἤφερεν ἐν γράμμα σας ἓνας Χωρουδιανός, καὶ μᾶς | γράφειτε ἄλλα ἀντὶ ἄλλων ...

362 Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Σάββα

7 Μαρτίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 141-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 305 X 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Καρῆς, χιλανδαρινὸ [: κονάκι]) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος ἔλαβε τὸ ραβάσιο τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Σάββα καί, [ὅπως τοῦ παρηγγεῖλε], ἔστειλε τὸν

παπα-Σεραφεΐμ μαζί με τούς δύο αδελφούς που πηγαίνουν “ἔξω” γὰ τὰ πρόβαρα. Ἔστειλε ἐπίσης μήνυμα στὸν οἰκονόμο σχετικά με τὰ μουλάρια τῶν μαστόρων στοῦ Ζωγράφου. Στὸν Πηλίτζα [ἢ “πηλίτζα” (;)] ἔδωσε τὰ ἐξῆς ἐφόδια (“κουμπάνια”): 30 πίτες ψωμί, τριάντα ὀκάδες κρασί, τέσσερις ὀκάδες ρακί, τέσσερις ὀκάδες τυρί, δύο ὀκάδες βούτυρο καὶ δύο πετεινάρια· αὐτὸς μάλιστα κράτησε καὶ ἓνα κρασοδέριματο.

Ἵπογράφει ὁ προηγούμενος τοῦ Χιλανταρίου Γεράσιμος.

Ἀρχ.: ... † Τὸ ἀδελφικὸν ὑμῶν ῥαβασίον | ἔλαβον, κ(αι) τὰ ὅσα μᾶς γράφετε | ἐκατάλαβामεν, κ(αι) ἔστειλαμεν ...

363 Ἐπιστολὴ τῶν Κορνίτζα Πραϊλόη, Δημητρίου Πραϊλόη καὶ Κωνσταντίνου Μπραϊλοῦ στοὺς προεστώτες Σάββα καὶ Ἰωνᾶ καὶ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου

16 Μαρτίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 99-102) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ φύλλο. Μελάνι ματσο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς.

Πρὶν ἀπὸ χρόνια διορίσθηκε “ἐνταῦθα” στὴν Κραϊόβα, στὸ φτωχὸ μοναστήρι Πάγια Δὲ Ἀράμα, ὁ ἀπεσταλμένος προηγούμενος Γεράσιμος¹ καὶ μέχρι σήμερα με ἐπιμέλεια, πολλοὺς κόπους καὶ ἀξιοσύνη διόρθωσε τὰ καταχαλασμένα κτήρια καὶ ὑποστατικά, φρόντισε τὰ ἀμπέλια καὶ τὰ ζῶα. Μόλις τώρα ἀποπεράτωσε τὴν ἀνοικοδόμησι τῶν γκρεμισμένων ὀντάδων τοῦ μοναστηριοῦ καί, γενικότερα, τὸ ὀδήγησε σὲ ἱκανοποιητικὴ κατάστασι, ὥστε νὰ ἀνταπεξέρεται στὰ ἔξοδα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἰδίου. Ὁ Γεράσιμος βρῆκε βοήθεια καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπογεγραμμένους γιὰ νὰ μὴ ἀφανισθεῖ τὸ μοναστήρι ἀπὸ ἀνάξιους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ νὰ ἔχουν ψυχικὸ μνημόσυνο τῶν προγόνων τους.

Ἐνῶ, λοιπόν, ἐπικρατοῦσε μεγάλῃ εὐφορίᾳ γιὰ τὸν διορισμὸ ἑνὸς τόσο ἄξιου ἐπιστάτη καὶ ὅλοι ἠλπίζαν τόσο ὁ ἴδιος νὰ ἡσυχάσει μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔξοδά του ὅσο καὶ τὸ μοναστήρι νὰ προκόψει ἀκόμη περισσότερο, στάλθηκε [ἀπὸ τὸ Χιλανδάρη] κάποιος ἄλλος ὡς ἀντικαταστάτης του, ὁ Ἀντώνιος. Αὐτὸ τὸ γεγονός ὄχι μόνον προξένησε βαρῆ λύπη, ἀλλὰ δημιούργησε καὶ τὸν φόβο ὅτι ἀπὸ τὴν ἀδράνεια καὶ τὴν ἀμέλεια τοῦ νέου ἀπεσταλμένου πρόκειται νὰ καταστραφοῦν τὰ ἤδη ἔτοιμα. Ἔτσι, ὁ Κορνίτζας Πραϊλόης, πρῶν μὲγας κλουτσαίρης, ὁ Δημήτριος Πραϊλόης, πρῶν μὲγας παχάρνικος, καὶ ὁ Κων-

σταντίνος Μπραϊλός, πρώην μέγας στέλνικος, ἔκριναν εὐλογο νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἀναχώρηση τοῦ προηγουμένου Γερασίου καὶ μὲ τὴν παρούσα παρακαλοῦν τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ μὴν ἀδικηθεῖ ὁ πρώην ἡγούμενος καὶ νὰ παραμείνει στὸ μοναστήρι “ὡς ἄξιος καὶ πρακτικὸς καὶ εἰδήμων τῶν ἐνταῦθα”².

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ Κορνίτζας Πραϊλόςης πρώην μέγας κλουτζάρης, ὁ Δημήτριος Πραϊλόςης πρώην μέγας παχάρνικος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μπραϊλός πρώην μέγας στέλνικος.

Ἄρχ.: ... † Μετὰ τὰς ὑπὸς μας εὐλαβεῖς προσκυνήσεις εἰδοποιούμεν τὴν ὑμετέραν ἰπανοσιότητα ὅτι εἰς τὸ ἐνταῦθα ...

1. Πρβλ. ἀρ. 345.

2. Πρβλ. ἀρ. 365 καὶ 366.

364 Ὁμολογὸ πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Ἀναλήψεως

17 Μαρτίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 7-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (διὰφ.) 345 X 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου.

Ὁ παπα-Νεκτάριος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίον τῆς Ἀναλήψεως στὶς Καρυές, κοντὰ στὸ Πρωτάτο. Στὸ τρίπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ ἱεροδιάκονος Γαβριήλ. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι 300 γροσίων. Καταγράφονται τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς τοῦ κελλίου: ἀρχίζει ἀπὸ τὸ βατοπεδινὸ κονάκι καὶ, παράλληλα μὲ τὸ πεζούλι, κατεβαίνει στὸ δοχειαρίτικο [κονάκι] καὶ κατόπιν “σμίγει” μὲ τὸ λαυριώτικο κελλίον τῶν Ἀρχαγγέλων, φθάνει στὸ δρόμο, στὸ [χιλανδαρινὸ] κελλίον τῆς Θεοτόκου, ἀκολουθεῖ τὸν ἀνήφορο καὶ φθάνει στὸ ἐσφιγμενίτικο (“σμενίτικον”) κελλίον τῆς Παναγίας καὶ, τέλος, γυρνᾷ πάλι στὸ βατοπεδινὸ κονάκι. Στὴν κυριότητα τοῦ κελλίου ἐπίπτουν τρία πεζούλια ἀμπέλι στὴν “πλάκα”, μὲ ἐλιές καὶ κερασιές· ἡ περιοχὴ αὐτὴ ὀρίζεται ἀνατολικά ἀπὸ τὸ κονάκι τῆς Σιμόπετρας, συνορεύει μὲ τὸ [χιλανδαρινὸ] κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου, ἀκολουθεῖ τὸν ἀνήφορο, “σμίγει” μὲ τὸ κελλίον τῆς Παναγίας, κατόπιν μὲ τὸ σύνορο τοῦ [χιλανδαρινοῦ] κελλίου τοῦ Θωμᾶ καὶ καταλήγει στὸν μεγάλο δρόμο. Ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποὺ παραδίδεται στὴ συνοδεία (ἱερὰ σκευὴ, ἄμφια, βιβλία, οἰκοσκευὴ, ἐργαλεῖα). Τὸ δόσμιον τοῦ κελλίου θὰ ὀρισθεῖ σύμφωνα μὲ τὸ “νέον” ταχρῖλι.

Ἐπογράφει ὁ ἐπίτροπος Χιλανδαρίου προηγουμένος Σάββας (σλαβ.).

Ἄρχ.: † Κατὰ τὸ ,αω. ἔτος ἐν μηνὶ Μαρτίου δεκάτῃ εὐδόμη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐλθὼν εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν μονὴν τὸν Χιλιανταρίου ...

365 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη Τζιγάρτι στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

17 Μαρτίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 95-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 300 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς.

“Ὅσο ὁ καθωραϊσμός καὶ ἡ αὐξηση τοῦ εἰσοδήματος τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Μπᾶια Δεαράμα χαροποιοῦσαν ὅλους τοὺς κατοίκους [τῆς Κραϊόβας], τόσο ἡ φθορὰ καὶ ἡ ζημία πού ὑφίσταται ἔξαιτίας τοῦ ἀπεσταλμένου ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς Ἀντωνίου προξενεῖ λύπη καὶ ἀθυμία. Οἱ κτήτορες τοῦ μοναστηριοῦ, διαπιστώνοντας καθημερινὰ αὐτὴ τὴν κακὴ κατάσταση, ἤθελαν προπολλοῦ νὰ γράψουν στοὺς Χιλανδαρινούς, δὲν τὸ ἔπραξαν ὁμως μέχρι σήμερα “διὰ τὰς τότε ἐνταῦθα ἐπικρατούσας ἀνωμαλίας”. Τώρα ὁμως, πού ἦλθε εἰρήνη, ζητοῦν νὰ ἀνακληθεῖ ὁ Ἀντώνιος καὶ στὴ θέση του νὰ διορισθεῖ ὁ προηγούμενος Γεράσιμος, καθὼς τὸν καιρὸ πού διοικοῦσε τὸ μοναστήρι ὁ δευτερος καὶ τὸ ἴδιο συνεχῶς βελτιωνόταν ἀλλὰ καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ ὠφελοῦνταν, καθὼς ὑπεράσπιζε τὰ συμφέροντά τους καὶ κατέβαλλε τὸ ἐμβατικίον.

“Ὁ Ἰωάννης Τζιγάρτις προειδοποιεῖ ὅτι ἐὰν οἱ Χιλανδαρινοὶ παρασυρθοῦν ἀπὸ κακὰς συμβουλές, δὲν ἀντικαταστήσουν τὸν Ἀντώνιο καὶ δὲν διορίσουν τὸν Γεράσιμο, τότε αὐτὰ θὰ γίνουν ἀκόμη καὶ χωρὶς τὴ σύμφωνη γνώμη τους”.

Ἐπογράφει ὁ Ἰωάννης Τζιγάρτις.

Ἄρχ.: ... † Διὰ τοῦ παρόντος μοι ὑἱκοῦ δὲν ἔλειψα νὰ προσφέρω τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιότητι τὰς ὀφειλομένας μεθ' ὄσης τῆς εὐλαβείας ...

1. Πρβλ. ἀρ. 345, 363 καὶ 366.

366 Ἐπιστολή τοῦ προηγούμενου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

19 Μαρτίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 111-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 230. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὅρος, Χιλανδάρει) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰγνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ προηγούμενος Γεράσιμος Χιλανδαρινὸς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου, μετὰ τὴν ὁποία τοῦ ζητοῦσαν νὰ ἐπιστρέψει

όπωσδήποτε στο μοναστήρι. Ὁστόσο, οἱ κτήτορες ἄρχοντες τῆς ἐκκλησίας Μπραϊλόηδες καὶ ὁ δεσπότης τὸν κράτησαν “ἐνταῦθα” στὴν Κραϊόβα, ἔστειλαν σχετικὴ ἐπιστολὴ στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου καὶ ἀναμείνον τὴν ἀπάντησή τους¹. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Γεράσιμος ὑπενθυμίζει ὅτι ἔφθειρε ἀπὸ πολὺ νεαρὴ ἡλικία τὴ ζωὴ του στὴν ἴδια πάντοτε “μάνδρα”, [δηλ. τὸ Χιλανδάρει], καὶ πιστεύει ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθεῖ ἔναντι τοῦ Ἀντωνίου γιὰ τὸ “ταξίδιον” τῆς Μπαία Δεαράμα. Ὁ ἴδιος κοπίασε πολὺ γιὰ νὰ τὴν βελτιώσει καὶ ἐλπίζει στὸ μέλλον νὰ τὴν ἀναπτύξει ἀκόμη περισσότερο².

Ὁ προηγούμενος Δοσίθεος [Χιλανδαρινὸς] ἦταν ἔτοιμος νὰ μεταβεῖ μαζί μὲ προσκυνητὲς τὸ Πάσχα στὸ Χιλανδάρει, ἀνέβαλαν ὅμως τὴν ἐπίσκεψή τους γιὰ ἀργότερα. Ὁ Γεράσιμος παρακαλεῖ νὰ ἀφήσουν τὸν ἴδιο στὸ “ταξίδιον” τῆς Μπαίας καὶ νὰ διορίσουν τὸν Ἀντώνιο “ταξιδιώτη” μαζί μὲ τὸν Δοσίθεο στὴν Κραϊόβα, καθὼς ὁ δεῦτερος ἀδυνατεῖ μόνος του νὰ ἀνταπεξέλθει στὶς ὑποχρεώσεις.

Ἐπογράφει ὁ Γεράσιμος προηγούμενος τοῦ Χιλανταρίου.

Ἄρχ.: ... † Καὶ μετὰ τὴν ἔρηνναν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας σας, δηλοποιῶ ὅτι τὸ ἀδελφικόν ἰ σας καὶ σεβάσμιον γράμμα ...

1. Πρβλ. ἀρ. 363 καὶ 365.

2. Βλ. ἀρ. 345.

367 Ἐπιστολὴ τοῦ σκεοφύλακα τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἀρχιμανδρίτη Συμεὼν στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Χιλανδαρίου

23 Μαρτίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 41-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία, λίγες συντομογραφίες. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Βατοπεδίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ ἀποδέκτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἱχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ σκεοφύλακας τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν προσκαλεῖ τὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Χιλανδαρίου νὰ συνεορτάσουν σύμφωνα μὲ τὸ ἀνέκαθεν συγκοινοβιακὸ ἔθιμο τὴ γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ¹.

Σὲ ὑστερόγραφο (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): Ὁ Συμεὼν ἀπευθύνει, μαζί μὲ τοὺς χαιρετισμούς του, ἰδιαιτέρη πρόσκληση στὸν “μουσικῶδον” Κυπριανό

εὔχεται νὰ ἀποδεχθῆι τὴν πρόσκληση, μιᾶς καὶ ἡ φετινὴ χρονιά συμπίπτει με
 “τὸ ζῶδιον τοῦ θανάτου τῶν γερόντων” καὶ “ἐνδέχεται νὰ ἀποθάνωμεν χωρὶς
 νὰ συνευφρανθῶμεν”.

Ἐπογράφει ὁ σκευοφύλαξ τῆς τοῦ Βατοπαιδίου μονῆς Συμεῶν ἀρχιμαν-
 δρίτης.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενοι τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ, ἵνα διὰ πρεσβειῶν τῆς ἀειπαρθένου Θεοτό-
 κου, διαφυλάττοι ...

1. Περβλ. ἀφ. 154.

368 Ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροδῆ τοῦ “ποτέ” χατζη-Σαραφιανοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα

2 Ἀπριλίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 139-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 290 x 100. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
 τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μεῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου
 ἀναγράφεται ὁ ἀποδέκτης καὶ ὁ προορισμός (: Ἅγιον Ὅρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ
 ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Μαυροδῆς τοῦ “ποτέ” χατζη-Σαραφιανοῦ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπι-
 τρούπου τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα καὶ σὲ ὅσα τοῦ ἔγραφε γιὰ τὸν βοσκό-
 τοπο (“κισλά”) ἀναγνωρίζει δίκαιο. Ὅπως καὶ πρὶν, ἔτσι καὶ τώρα ὁ Μαυρο-
 δῆς προσπαθεῖ νὰ φέρει σὲ πέρας τὴν ὑπόθεση, συναντᾷ ὅμως μεγάλη δυσκο-
 λία καθὼς οἱ Νικητιανοὶ “εἰς τέτοιον καιρὸν δὲν ὀρίζουν τοῦ λόγου τους”.
 Μέχρι τώρα ἔχουν ὑπογράψει τέσσερις ὁμολογίες πώλησης, τὴν πρώτη με τὸν
 ἴδιο τὸν παπα-Σάββα, τὴ δεύτερη με τὸν Γεωργάκη τοῦ μακαρίτη γερο-Βα-
 σιλικοῦ, τὴν τρίτη με τὸν Τιλὶ Βελὶ καὶ τὴν τελευταία με τὸν ἀγά. Ὅσον ἀφορᾷ
 στὰ χρήματα [τῶν Χιλανδαρινῶν], ὁ Μαυροδῆς ἐλπίζει ὅτι δὲν θὰ χαθοῦν, δὲν
 ἀρκεῖ ὅμως γι' αὐτὸ ἡ ἐπιθυμία του καὶ πασχίζει νὰ τὰ συγκεντρώσει¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ Μαυροδῆς στέλνει τοὺς χαιρετισμοὺς του στὸν γερο-
 προηγούμενο Γεράσιμο.

Ἐπογράφει ὁ Μαυροδῆς τοῦ “ποτέ” χατζη-Σαραφιανοῦ.

Ἄρχ.: ... † Τὸ τιμὸν σας γράμα ἔλαβα κ(αι) ταῖς καλῆ σας ὑγιες | ἐχάρημεν λίαν κ(αι)
 ἐδόξασα τὸν ἅγιον Θεόν ...

1. Περβλ. ἀφ. 337.

369 Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα

12 Ἀπριλίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 3-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ ἀποδέκτης τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνάτιος στέλνει μὲ τὸν Νικόλα διακόσια ἄσπρα αὐγά στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα. Ὅσον ἀφορᾷ στὴ γνωστὴ ὑπόθεση τῶν μετοχιῶν, ὅταν ὁ Ἰγνάτιος ἦλθε ἀπὸ “αὐτοῦ” [τὸ Ἅγιον Ὁρος] στὴν Ἱερισσοῦ, βρῆκε τοὺς οἰκονόμους κρατούμενους (“ἀλκοτισμένους”) στὸ μπεῖλιζι καὶ, ὅπως ἔπραξαν καὶ οἱ ἄλλοι, ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ καταβάλει στὸν Μαδὲμ-ἀγά τὰ χρήματα τοῦ μεριδίου τῶν Χιλανδαρινῶν. Σχετικὰ θὰ ἐνημερώσει τοὺς Χιλανδαρινούς αὐτοπροσώπως καὶ ὁ οἰκονόμος τους. Αὐτοὶ πρέπει τώρα νὰ στείλουν τὰ χρήματα γιὰ νὰ δοθοῦν στὸν Μαδὲμ-ἀγά ὁ Ἰγνάτιος περιμένει τὴν ἀπάντησή τους.

Ἐπογράφει ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Ἄρχ.: ... † Ὁ ἀναστάς αὐτὸς ἐκ νεκρῶν Κύριος ἡμῶν διαφυλάττει ἡμᾶς ὑγιαίνοντες, καὶ εἰς πολλὰ ἔτη ...

370 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου στὸν καθηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου [Χρῦσανθο]

19 Ἀπριλίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 89-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί 320 X 205. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ καθηγουμένου τοῦ Χιλανδαρίου [Χρῦσανθου¹] σχετικὰ μὲ τοὺς μαστόρους ποὺ θὰ σταλοῦν γιὰ τὴν “ὑπόθεσιν” [τῶν Χιλανδαρινῶν²]: ὁ ἴδιος συμβουλεύει τοὺς μαστόρους νὰ ντυθοῦν καλογερικά, νὰ φαίνονται στὴν ἐργασία τους σὰν καλόγεροι καὶ εὐχεται νὰ τοὺς προστατέψει [ἦ: νὰ τοὺς κρύψει (“σκεπάσει”)] ἢ Θεοτόκος. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του θὰ τοὺς βοηθήσει ὅσο τὸ δυνατόν.

Ὁ ἴδιος ἔχει ἀπομείνει τώρα μόνος ἐξαιτίας τῆς πανούκλας, μιᾶς καὶ περιορίσει τοὺς γραμματικὸς [γιὰ ἀσφάλεια]. Μόνος αὐτὸς γυρίζει, πηγαίνει στὸν πασά καὶ τὸν μουλά, καὶ ἔρχεται σὲ καθημερινὲς συναναστροφές. Παιτὸ

παρακαλεί [τούς Χιλανδαρινούς] νά μή τὸν λησιμονοῦν στίς παρακλήσεις τους, ὥστε ἡ Θεοτόκος νά τὸν κρατήσει μακριά ἀπὸ τὴν ἀσθένεια.

Ἐργογράφει ὁ Ἰωάννης Γούτα Κουταντζιόγλου.

Ἀρχ.: ... *Εἶδον τα οσα μου γραφεται δια τους μαστορρους η πανουσιοτητα | σας στελε-
ται μαστορους να ηνε καλογερικα φορρουμενι ...*

1. Βλ. ἀρ. 371.

2. Στὴ σημείωση ἀναγράφεται ὅτι οἱ μαστόροι ἐπρόκειτο νά ἐργασθοῦν στὴν Καλαμαρία.

371 Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου [τῆς μονῆς Ζωγράφου] Εὐθύμιου στὸν καθη- γούμενο Χρῦσανθο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

21 Ἀπριλίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 37-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπω-
μα σφραγίδας τῆς μονῆς Ζωγράφου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ ἀποδέκτης καὶ ὁ
προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ ἐπίτροπος [τῆς μονῆς Ζωγράφου] Εὐθύμιος προσκαλεῖ τὸν καθηγού-
μενο τοῦ Χιλανδαρίου Χρῦσανθο νά συνορτάσουν, σύμφωνα μὲ τὴν παλιὰ
κρατούσα συνήθεια, τὴ γιορτὴ τοῦ Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου.

Ἐργογράφει ὁ ἐπίτροπος Εὐθύμιος.

Ἀρχ.: ... *† Πανοσιώτατε ἄγιε καθηγούμενε τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ Χιλανδα-
ρίου, καὶ λοιτοὶ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφοί ...*

372 Ἐπιστολὴ τοῦ Μαρωνείας Νεοφύτου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Γεράσιμο

28 Ἀπριλίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 45-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 335 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto
τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου
ἀναγράφεται ὁ ἀποδέκτης καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ
ἰσπανικὸ κερί.

Ὁ Μαρωνείας Νεόφυτος πληροφορήθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρό-
που τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενου Γερασίμου ὅτι ὁ προηγούμενος παπα-
Σάββας ἀσθένησε καί, βλέποντας ἐπερχόμενο τὸν θάνατό του, ἀναγνώρισε τὸ

μεγάλο σφάλμα του ἔναντι τοῦ Νεοφύτου καὶ ζήτησε ἀπὸ τοὺς συναδελφούς του νὰ παρακαλέσουν γιὰ τὴ συγχώρησή του. Μολονότι τὸ σφάλμα του, ὅτι δηλ. προκάλεσε ἔριδα (“σκάνδαλα”) μεταξύ ποιμένος καὶ ποιμίνου, ὑπῆρξε μεγάλο καὶ ἀνοίκιο σὲ ἱερωμένους καὶ μάλιστα σὲ πνευματικούς, ἢ εὐλικρινῆς ἐξομολόγησις —σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιταγὴ τοῦ Εὐαγγελίου— ἀρκεῖ γιὰ τὴ συγχώρησή του. “Ἔτσι, ὁ Νεόφυτος, ὡς “ἁμαρτωλὸς ἀρχιερεὺς” καὶ γιὰ χάρι τῶν Χιλανδαρινῶν, συγχωρεῖ τὸν Γεράσιμο καὶ τοῦ εὐχεται νὰ ἀξιοθεῖ τὴν ἐπουράνια βασιλεία.

Ἐπογράφει ὁ Μαρωνείας Νεόφυτος.

Ἄρχ.: ... † Δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ὑγιαίνουσαν ἀκρως κ(αι) εὐδομονοῦσαν, σὺν τῇ ἐπιτελεῖξει πάντων ὧν ἐφίεται ...

373 Γράμμα τοῦ Βελεσοῦ Ἰωακεῖμ γιὰ τὴν παραλαβὴ προσωπικῶν εἰδῶν

5 Μαΐου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 5-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 175 X 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλὴ. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Βελεσοῦ Ἰωακεῖμ εἶχε ἀφήσει κατὰ τὴν ὁδοπορία του στὸ “Ἅγιον” Ὄρος “ρουχικὰ” καὶ ἄλλα εἶδη. Ὅταν ἔφθασε στὴ Θεσσαλονίκη, [παρέλαβε τὰ πράγματά του] ἀπὸ τὸν προηγούμενο Μωυσὴ Χιλανδαρινό. Τὸ παρὸν συνέταξε “εἰς ἔνδειξιν” καὶ παρέδωσε στὸν Μωυσή.

Ἐπογράφει ὁ Βελεσοῦ Ἰωακεῖμ.

Ἄρχ.: † Μὲ τὸ παρὸν μου γινεται δῆλον, ὅτι τὰ ἴσα εἶχα ἀφήσει εἶδη ρουχικὸν ἢ ἄλλο ἴτι ...

374 Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Βασίλη, πατέρα τοῦ χατζη-Ἀγγελῆ, στὸν καθηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα

9 Μαΐου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 91-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 295 X 205. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρησις καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ κάτω μέρος τῆς ἐπιστολῆς ἀποτύπωμα σφραγίδας τοῦ χατζη-Βασίλη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης καὶ ὁ προορισμὸς (: [Ἅγιον] Ὄρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερδί.

Ὁ χατζη-Βασίλης, πατέρας τοῦ χατζη-Ἀγγελῆ, ἐπανερχεται στὸ θέμα τοῦ γιοῦ του καὶ ζητᾷ μὲ τὴν παραλαβὴ τῆς ἐπιστολῆς του νὰ τὸν στείλουν [πίσω

στην Κωνσταντινούπολη] ἢ, ἐὰν ἀρνηθεῖ “ὅτι [: ἐπειδὴ] εἶναι ζέστες”, στίς Καρσές. Παρακαλεῖ τὸν κατηγοούμενο τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα νὰ τὸν πιέσει καὶ βεβαιώνει ὅτι καθημερινὰ τὸν περμένουν νὰ ἐπιστρέψει, γιὰ αὐτὸ ἐξάλλου καὶ δὲν ἔστειλαν τὰ ρούχα του. Πᾶ νὰ μὴν ὑπάρξει ὅποιαδήποτε ὑποψία γιὰ τὴ γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς, σφραγίζει μὲ τὴ βούλα του τὴν ἐπιστολή, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ κηδεμόνας του (“νταβατζής”) πού τὸν “ἐσυνχώρησε”· ἐὰν ἀκόμη παραμένει κάποια ὑποψία, μπορεῖ νὰ στείλει καὶ τὸ “ἐτλάκι” τοῦ χατζη-Ἀγγελῆ. Πάντως, ἐὰν καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπιστολή δὲν ἐπιστρέψει, τότε ὁ χατζη-Ἀγγελῆς θὰ στείλει ἄνθρωπο γιὰ νὰ τὸν πάρει.

Ὁ χατζη-Βασίλης στέλνει τὰ χαιρετίσματά του στὸν χατζη-Δημήτρη, ὁ ὁποῖος δὲν τοῦ ἔγραψε μετὰ τὴν ἀναχώρησή του [ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη]. “Ὅσον ἀφορᾶ στοὺς δέκα τεφέδες μάλαμα, δὲν βρέθηκε ἀκόμη κάποιος νὰ τοὺς μεταφέρει [στὸ Ἅγιον Ὄρος] ἐξαιτίας τοῦ φόβου τῶν τελωνειακῶν δασμῶν (“κιουμέρκι”)· σχετικὰ ὁ χατζη-Βασίλης περμένει τὶς ὁδηγίες τοῦ παπα-Σάββα, νὰ τοὺς παραδώσει στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἢ σὲ κάποιον πού τυχόν θὰ ἔλθει [στὴν Κωνσταντινούπολη]!

Ἐργογραφεὶ ὁ χατζη-Βασίλης πατῆρ τοῦ χατζη-Ἀγγελῆ.

Ἀρχ.: ... †) Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὅπως σὰς χαρίζει ὑγία κ(αι) δημηκεῖ ἐνημερία ὄν ἐφύη καὶ ἐπιποθῆ ...

1. Πρβλ. ἀρ. 348. Στὸ ἀρχεῖο ἀπόκειται ἐπίσης καραμανλίδικη ἐπιστολή τοῦ μοναχοῦ Ἀλέξη τοῦ χατζη-Δημήτρη (:), τῆς 9ης Μαΐου 1800, τὸ ὁποῖο δόθηκε σὲ προσωνητὲς γιὰ νὰ μεταφερθεῖ στὸν χατζη-Ἀγγελῆ Κωνσταντινουπολίτη, γιὸ τοῦ χατζη-Βασίλη (Κουτὶ 6/III, 1800: 69-72). Σύμφωνα μὲ αὐτή, οἱ πληροφορίες πού ἔφθασαν στὸν ἀποστολέα μέσω τῶν ἐπιστολῶν τοῦ χατζη-Ἀγγελῆ ὑπῆρξαν ἀντιφατικές, ἐξίσου ὅμως ἀναληθεῖς φαίνονται καὶ οἱ πληροφορίες πού ἔφθασαν μέσω τρίτων. Ὁ ἀποστολέας παρακινεῖ μὲ ἔντονο ὕφος τὸν χατζη-Ἀγγελῆ νὰ σωθεῖ ἀναχωρῶντας χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀναβολή [ἀπὸ τὸ Χιλανδάρη]· κατόπιν, νὰ τὸν εἰδοποιήσει γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τοῦ μεταφέρει κάποια ρούχα. Στὸν χατζη-Ἀγγελῆ στέλνει χαιρετισμούς, ἀλλὰ καὶ χρήματα, ὁ χατζη-Δημητράκης.

375 Νοταριακὸ ἔγγραφο γιὰ τὸν συμβιβασμὸ ἀνάμεσα στὸν Χριστόφορο Χιλανδαρινὸ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Κούπα

1 Ἰουλίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 29-32) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 225 x 185. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀφύλλου. Μελένη μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ μοναχὸς Χριστόφορος Χιλανδαρινὸς ἀνέλαβε, σύμφωνα μὲ ἐντολή τοῦ “προεστοῦ” του [Συμεῶν] ἀπὸ τοὺς Κορρούς, νὰ περμένει στὴν Κεφαλλονιά

τὸν καπετάνιο Παναγιώτη Κούπα —πὺ βρισκόταν στὸ ταξίδι τῆς Μεσσηνίας μὲ τὴν πολάκα του— καὶ νὰ τὸν μεταφέρει στοὺς Κορφοὺς γιὰ νὰ διευθετήσῃ τὶς διεκδικήσεις (“πρετέζες”) πὺ ἀφοροῦσαν στὸ καράβι του. “Ὅταν ὁμως ἐπέστρεψε ὁ Παναγιώτης, δὲν εἶχε διόλου χρήματα, οἱ σύντροφοὶ του τὸν ἐγκατέλειψαν καὶ δὲν τοῦ ἀπέμενε οὔτε τὸ καθημερινὸ ψωμί. Ἐτσι, τὴν 1η Ἰουλίου 1800, ὁ Χριστόφορος ἐφανίσθηκε μπροστὰ στὸν νοτάριο Γερόλυμο Βαλιέρη καὶ τοὺς ὑπογεγραμμένους μάρτυρες, καὶ συμφώνησε (“ἀκορδάρισε”) μὲ τὸν Παναγιώτη καὶ τὸν ἀδελφὸ του Γεράσιμο Κούπα ὅτι ὁ ἴδιος θὰ ἀναχωρήσῃ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κούπα θὰ μεταβοῦν μὲ τὸ ἴδιο σκάφος (“μπασιμμένο”) ἀπευθείας στὸ μοναστήρι καὶ θὰ συμμορφωθοῦν μὲ ὅ,τι ἀποφασίσουν οἱ προεστῶτες. Τὸ παρὸν γράμμα, ὅπου καταγράφεται ἡ ἀμοιβαία ὑπόσχεση, θὰ σταλεῖ στοὺς Κορφοὺς γιὰ νὰ ἐνημερωθεῖ καὶ ὁ “προεστὸς” τοῦ Χριστοφόρου¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ γραφέας τοῦ ἐγγράφου Χριστόφορος μοναχός. Ὁ Γεράσιμος Κούπας· στὸ ὄνομα τοῦ Παναγιώτη Κούπα, ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει γραφή, ὑπέγραψε ὁ Παῖσιος ἱερομόναχος ὁ Κύπριος. Ὡς μάρτυρες, ὁ Παναγιῆς Κούπας καὶ ὁ Βαγγέλῃς Κούπας. Ὁ Γερόλυμος Βαλιέρης νοτάριος δήμου.

Ἄρχ.: ... 1800. *χίλιους ὀκτακοσίους Ἰουλλίου πρώτη Ε: Π: Κεφαλονία Πεσάδα ἔπαρησάσθησαν ἐμπρόσθεν ἐμοῦ | νοταρίου ...*

1. Περβλ. ἀρ. 340, 341, 342 καὶ 376.

376 “Πρόθεσις” τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ρωσικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου Οὐζακῶβ (μετάφραση)

6 Ἰουλίου 1800

(α) (Κουτὶ 6/ΠΙ, 1800: 33-6) Σῦγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή, ἱχνη ὑγρασίας. – Ἀνορθόγραφο.

(β) (Κουτὶ 6/ΠΙ, 1800: 25-8) Σῦγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 275 X 190. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ἡ παρούσα “πρόθεσις” τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ρωσικοῦ ἱμπερατορικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου καβαλιέρου Οὐζακῶβι ἀπευθύνεται στὴ διοίκηση τῆς Ζακύνθου καὶ ἀφορᾷ στοὺς караβοκύρηδες ἀδελφοὺς Γεράσιμο καὶ Παναγιώτη Κούπα, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται νὰ ἐπιστρέψουν στὸ Χιλανδάρει τὸ καράβι πὺ διεκδίκησε ὁ μοναχὸς Συμεών. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ καράβι ἀνήκει (“ἀπαρτενέβει”) στὸ μοναστήρι παραδέχθηκε χωρὶς ὅποιαδήποτε ἐπιφύλαξη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Γεράσιμος πὺ ἐπισκέφθηκε τὸν Οὐζακῶβ στὸ πλοῖο του· ὑποσχέθηκε ἐπίσης

ὅτι θὰ τὸ ἐπιστρέψει στὸ μοναστήρι, τὸν πληροφορήθηκε ὁμως ὅτι πρὸς τὸ παρὸν τὸ καράβι βρῖσκεται στὸ Λιβόρνο. Ὁ Οὐζακῶβ ζητᾷ ἐπίσης νὰ ἀποπληρωθοῦν τὰ χρέη τῶν προηγούμενων χρόνων, νὰ ἰκανοποιηθεῖ τὸ αἷτημα τοῦ Συμεὼν καὶ νὰ ἀπορριφθοῦν ὅποιοσδήποτε μελλοντικὲς ἀντιρρήσεις καὶ προσβολὲς (“ἀβανίες”). Βεβαιώνεται μάλιστα ὅτι ὁ Γεράσιμος προέβη στὴν ὁμολογία του καὶ ὑποσχέθηκε τὰ παραπάνω ἔμπροσθεν “πολλῶν κυρίων τῆς πρώτης καὶ μεγαλειότερης τάξης τῶν ὀφικιαλέων”².

Σὲ ὑστερόγραφο: Ἡ “πρόθεσις” στάλθηκε στὸ σενάτο τῶν Ἰονικῶν νη-σίων, τὸν γενεράλ κόνσολο στοὺς Κορφοὺς Μπενάκη καὶ τὸν κόνσολο στὸ Λιβόρνο Καλαμιᾶ.

Ἐπιγράφει “εἰς τὸ καθολικὸν” ὁ ἀρχιεπίσκοπος Οὐζακῶβ.

Ἄρχ.: ... Συνδροφεβώντας ἐγὼ τοῦτην τὴν ζήτησιν εἰς τὴν δούκησιν τοῦ Ζάκενθου, ἢ προβάλλω εἰς αὐτὴν νὰ δωθῇ ἡ προσταγὴ ...

1. Στὸ (β): Οὐσιακῶβ.

2. Σὲ σημείωση τοῦ (α) (στὸ ἀριστερὸ περιθώριο): No 894 | τῆ 6. Ἰουλίου | 1800 | Εἰς τὸ καράβη | τοῦ ἀγιῶν | Παύλου. Πρβλ. ἀρ. 340, 341, 342 καὶ 375.

377 Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Στεργίου, ἐξάρχου τῆς ἀδελφότητος τῆς Βιέννης, στοὺς προΐσταμένους τοῦ Χιλανδαρίου

27 Ἰουλίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 143-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 225 X 180. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α΄ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β΄ φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Ἄγιον Ὄρος) τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερί. – Σημείωση (ολαβ.).

Ὁ Γεώργιος Στεργίου ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν προΐσταμένων τοῦ Χιλανδαρίου τῆς 29ης Ἰουνίου καὶ εὐχαριστεῖ γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ προθυμία τους. Εὐχαριστεῖ ἐπίσης γιὰ τὴν ἄμεση ἀποστολὴ τοῦ πατρὸς Ἀθανασίου, ὅπως ἡ ἀδελφότητα τῆς Βιέννης ἐπιθυμοῦσε. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς φόβους τῶν Χιλανδαρινῶν μήπως προκαλέσουν κάποια δυσαρέσκεια, ὁ Γεώργιος τοὺς διαβεβαιώνει ὅτι δὲν ὑπῆρξε τέτοιος κίνδυνος, ἐφόσον ἡ ἀποστολὴ ἀνταποκρινόταν στὴν ἐπιθυμία τῆς ἀδελφότητος ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθὴ τάξη. Ἀπόδειξη τῶν παραπάνω ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι δὲν ὑπῆρξε ἔως τώρα ὅποιαδήποτε ἀντίδραση. Πάντως, ὁ Γεώργιος ἔγραψε σήμερα στὸν Ἀθανάσιο, πού βρῖσκεται στὶς Σέρρες, καὶ τοῦ ζήτησε νὰ ἀναχωρήσει χωρὶς ἀργοπορία γιὰ τὸ Βελιγράδι (“Μπελιγράδιον”) ἀπὸ ὅπου θὰ ἔλθει στὴ Βιέννη¹.

Σὲ ὑστερόγραφο: Ὁ ἐφημέριος πρέπει νὰ ἔχει μαζί του τὸ συστατικὸ γράμμα τῆς χειροτονίας του, βεβαιωμένο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ποὺ τὸν χειροτόνησε, καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸ χωρὶς αὐτὸ νὰ δοθεῖ ἡ ἄδεια ἱεροπραξιῶν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα [τῆς Βιέννης]· ἐὰν δὲν ἔχει μαζί του αὐτὸ τὸ γράμμα, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει ἀμέσως νὰ τὸ στείλουν.

Ἐπιγράφει ὁ Γεώργιος Στεργίου ἔξαρχος τῆς ἐν Βιέννῃ ἀδελφότητος.

Ἄρχ.: ... *Τημίαν σας, 29^η τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου λαμβάνοντες μαθὸν καὶ τὴν αγαθὴν εὔγηαν | ἔχαρημεν ὅχη δόληγον, ...*

1. Πρβλ. ἀρ. 380. Στὴ σημείωση, με ἡμερομηνία 12 Αὐγούστου 1800, ἡ παρούσα χαρακτηρίζεται ὡς δευτέρα κατὰ σειρά ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴ Βιέννη σχετικὰ με τὸν ἐφημέριο παπα-Ἀθανάσιο.

378 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ

1 Σεπτεμβρίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 11-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 350 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὁρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.)¹.

Ὁ ἱερομόναχος παπα-Ἰωακεῖμ ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρειο νὰ τοῦ παραχωρήσει τὸ κελλίο τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ κοντὰ στὸ [χιλανδαρινὸ] κονάκι [στὶς Καρυές]. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρεται ὁ παπα-Παρθένης. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίο ἔναντι τοῦ ποσοῦ 500 γροσίων. Τὸ ταχρὶλι καὶ ἡ σπέντζα τοῦ κελλίου ἀνέρχεται σὲ 10 γρόσια καὶ 37 παράδες τὸ ἔτος. Ὅριζονται ἡ περιοχὴ τοῦ κελλίου, τὰ σχετικὰ με τὴν ὕδρευση καὶ τὰ κτήματα τοῦ κελλίου καὶ ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποὺ παραδίδεται στὴ συνοδεία².

Ἐπιγράφει ὁ προηγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Χιλανταρίου Γεράσιμος.

Ἄρχ.: *Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1800. Σεπτεμβρίου. α^η. ἐλθὼν πρὸς τὴν ὑμέτεραν ἱερὰν κ(αί) βασιλικὴν μονὴν | τοῦ Χιλανταρίου, ...*

1. Ἀπὸ σημείωση, με ἡμερομηνία 13 Φεβρουαρίου 1803, προκύπτει ὅτι ὁ παπα-Ἰωακεῖμ κατέβαλε 100 γρόσια, “ἀνανεωμένη ὁμολογία” (μτφρ.).

2. Ἐπαναλαμβάνονται ὅσα διαλαμβάνεται τὸ ὁμολόγο με ἀρ. 110 πρβλ. ἀρ. 111.

379 Δημοσιακό γράμμα του Παναγιώτη Γεωργίου Κοκούλη για την πώληση σπιτιού στο Γερανό της Σμύρνης

7 Σεπτεμβρίου 1800

(Κουτί 6/III, 1800: 121-4) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 270 x 205. Το κείμενο και οι υπογραφές καταλαμβάνουν το α' φύλλο. Μελάνι μαύρο. – Διατήρηση καλή. – Άνορθόγραφο.

Ὁ Παναγιώτης Γεωργίου Κοκούλη πούλησε στὸν προηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωαννίνο τὸν σπιτότοπό του (“σπιτότοπον κεκαρμένον”) στὸ Κασαπλιτιρ μαχαλεσί, στὸ Τζικμάκ σοκάκι στὸ Γερανό τῆς Σμύρνης, ἀντὶ 5.500 γροσίων. Ὁ σπιτότοπος εἶναι 23 μεϊμάρικοι πήχεις καὶ ἀγοράσθηκε μαζί μὲ ὄ,τι περιέχει ὡς βακούφι τοῦ μοναστηριοῦ. Καταγράφονται οἱ γείτονες (“πλησιασταί”): ἀπὸ δεξιὰ γείτονες εἶναι ὁ Μαρκάρ Ἀμπρόγλου (σὲ αὐτὸ τὸ μέρος εἶναι κοινὸς (“μουστερέκι”) ὁ τοῖχος [πού χωρίζει τίς ιδιοκτησίες]) καὶ ὁ καρὰ Ὅσμάν ζαδὲς χ^ΗΜπουλάτ-ἀγάς (σὲ αὐτὸ τὸ μέρος μεσολαβεῖ κενὸ διάστημα γιὰ νὰ στάζουν οἱ στέγες (“ταμιλαλί”), ἐνῶ ὁ τοῖχος ἀνήκει (“εἶναι μούλικ”) στὸν σπιτότοπο τοῦ Παναγιώτη)· στὴν πίσω πλευρὰ βρισκονται τρία ἐργαστήρια βακούφικα μὲ ἐπίτροπό τους (“μουταβολής”) τὸν Ὅμαρ Κελάμ-ὄγλους (ὁ τοῖχος σὲ αὐτὸ τὸ μέρος ἀνήκει στὸν σπιτότοπο τοῦ Παναγιώτη)· ἀριστερὰ βρίσκεται ἡ ἐκκλησία τῶν Φρανσεζων (“Φρατζέζων”), ἡ ὀνομαζόμενη τῶν Καπουτζίνων (σὲ αὐτὸ τὸ μέρος μεσολαβεῖ κενὸ διάστημα γιὰ νὰ στάζουν οἱ στέγες, ἐνῶ ὁ τοῖχος ἀνήκει στὸν σπιτότοπο τοῦ Παναγιώτη). Τὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ σπιτοτόπου πού βλέπει στὸν δρόμο, ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου γειτονεῖ μὲ τὸν Ἀμπρόγλου μέχρι τὴν ἄλλη πλευρὰ [δηλ. τὴν ἀριστερὴ] ὅπου γειτονεῖ μὲ τὸν χατζη-Παναγιώτη Τζάνου Μυτιληναῖο, ἔχει μῆκος 6 πήχεις· προστίθεται ὅτι ὁ τελευταῖος γειτονεῖ καὶ “ἀπὸ τὸ μέσο μέρος τὸ ἴσωμα τοῦ προσώπου τοῦ τοῖχου”. Ὁ Παναγιώτης εἰσέπραξε ἀκέραιο τὸ τίμημα τοῦ σπιτοτόπου καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἀποτελεῖ κτήμα (“μούλικ”) τοῦ Ἰωαννικίου ὡς βακούφι τοῦ Χιλανδαρίου¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ Παναγιώτης Γεωργίου Κοκούλη· μὴ γνωρίζοντας γραφὴ ἔθεσε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ὡς μάρτυρες, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ Ἰωάννης Πιττακὸς δημογέρων, ὁ χατζη-Δημήτρης Προύσαμης δημογέρων, ὁ Ἰωάννης Χιρόπουλος δημογέρων, ὁ Μανολῖος ὁ Τζουβαδάκης δημογέρων, ὁ Παννάκη Λοχασκτζῆ δημογέρων, ὁ Ζάκος Σκουῖφος δημογέρων καὶ ὁ Ἰωάννης Κατζηλέρης γραμματικὸς τοῦ Κοινοῦ.

Ἄρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος δημοσίου καὶ πουλήσεως γράμματος γίνετε δήλον ὅτι ἡ Παναγιώτης Γεωργίου Κοκοῦλη ...

1. Περβλ. ἀρ. 384.

380 Ἐπιστολή τοῦ Γεωργίου Στεργίου στοὺς προεστῶτες καὶ καθηγουμένους τοῦ Χιλανδαρίου

13 Σεπτεμβρίου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 65-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 230 X 185. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς. Ἰχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση (ολαβ.).

Ὁ Γεώργιος Στεργίου ἐξιστορεῖ ἀπὸ τῆ Βιέννης τὰ ὅσα ἀφοροῦν στὸν ἀπεσταλμένο ὡς ἐφημέριο ἱερομόναχο Ἀθανάσιο. Ἐνῶ περιμέναν μὲ μεγάλη χαρὰ τὸν ἐρχομὸ του, σύμφωνα μὲ προηγούμενη ἐπιστολὴ τῶν Χιλανδαρινῶν, ἐφθάσε ἀπὸ τὶς Σέρρες μία ἐπιστολὴ ὅπου ἐξιστοροῦνταν ἡ ἀναξίτητα καὶ ἡ ἀπειρία του στὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα: ἀπὸ τὴν ἴδια ἐπιστολὴ πληροφορήθηκαν ὅτι ἐμποδίσθηκε ἡ ἀναχώρησή του καὶ αὐτὸς γύρισε πίσω. Τὰ ἐλαττώματά του ἐπιβεβαίωσαν καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὶς Σέρρες.

Ἔτσι, ἡ ἀπόφαση τῶν Χιλανδαρινῶν προκάλεσε μεγάλη δυσφορία, ὅτι δηλ., ἐνῶ γνώριζαν τὰ ἐλαττώματά του, ἔστειλαν ἕναν τέτοιο —ἀρχάριο, ὅπως ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἴδια ἡ ἐπιστολὴ του— ἐφημέριο. Ὡστόσο, ἡ ἀδελφότητα τῆς Βιέννης εἶχε καταστήσει σαφές σὲ ἐπιστολὴ τῆς τί εἶδους ἄνθρωπο ζητοῦσε. Τώρα ἐπανερχεται καὶ πάλι στὸ αἶτημά της καὶ ζητᾶ ἀπὸ τὸ μοναστήρι νὰ στείλει ἀμέσως ἕναν τίμο καὶ σεβάσιμο ἐφημέριο, γνώστη τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ὄχι βέβαια “μουσικόν” καὶ σοφό, ἀλλὰ ἱκανὸ νὰ ἱερατεύει καὶ εὐφρονῶ ἐπιπλέον, νὰ φροντίσουν ὁ ἀπεσταλμένος νὰ γνωρίζει “τὴν ρωμαϊκὴν διάλεκτον καὶ τὴν σλαβόνικην”. Ἐὰν τὸ μοναστήρι στερεῖται ἕνα τέτοιο πρόσωπο, τότε οἱ Χιλανδαρινοὶ μποροῦν νὰ ἀπευθυνθοῦν σὲ ἄλλα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους: πάντως, ὅταν βρεθεῖ, πρέπει νὰ γράψουν στὴν ἀδελφότητα τῆς Βιέννης καὶ, ἐὰν ὁ ὑποψήφιος φανεῖ ἀρεστός, τότε νὰ τὸν στείλουν!

Ἐπογράφει ὁ Γεώργιος Στεργίου “μετὰ τὴν ἀδελφότητα”.

Ἄρχ.: ... Μὲ μεγάλον μας παράπονον καθιστοροῦμεν ὑμῖν τὴν ἀτυχίαν, ἣν μᾶς συνέβη παρὰ ἡ τοῦ παρ' ὑμῶν ἀπεσταλμένου ...

1. Πρβλ. ἀρ. 377. Στὴ σημείωση, μὲ ἡμερομηνία 3 Ὀκτωβρίου 1800, ἡ παρούσα χαρακτηρίζεται ὡς τρίτη κατὰ σειρά ἀπιστολὴ ἀπὸ τὴ Βιέννη σχετικὰ μὲ τὸν ἐφημέριο.

381 Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Μαυροδόγλου στὸν προηγούμενο Γεράσιμο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου

18 Σεπτεμβρίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 115-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ ἀ φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Λίγα ὀρθογραφικὰ λάθη. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες καὶ ὁ προορισμὸς (: Χιλανδάρη) τῆς ἐπιστολῆς. Ἴχνη σφραγίδας ἀπὸ ἰσπανικὸ κερὶ. – Σημείωση (σλαβ.).

Στὰ Ἀρσινίγια, στὸ ἐπάνω μέρος πού ὀνομάζεται Κάκαβος, διαφεντεύουν σήμερα οἱ Ρεβενικιώτες. Ὁ Γεώργιος Μαυροδόγλου ἀπὸ τὴ Λιαρίγκοβη ζητᾶ τὴν ἄδεια νὰ περιέλθει στὸν ἔλεγχό του (“κάμω ... ζᾶπτι”) ὁ τόπος, ὁ ὁποῖος εἶναι χιλανδαρινός, καὶ νὰ τοποθετήσῃ ἐκεῖ δύο “μπαλτάδες”. Τὶς προσεχεῖς μέρες, τὴ γιορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὁ Γεώργιος θὰ ἐπισκεφθεῖ τὸ Χιλανδάρη καὶ τότε θὰ διαπραγματευθεῖ μὲ τοὺς προεστῶτες τὴν τιμὴ τῶν ξύλων πού θὰ κοποῦν¹.

Ἐπογράφει ὁ Γεώργιος Μαυροδόγλου ἀπὸ Λιαρίγκοβην.

Ἄρχ.: ... † Μὲ τὸ παρόν μου ἐμφανίζω τῇ πανοσιότητι σας, ὅτι εἰς τὰ Ἀρσινίγια | εἰς τὸ ἐπάνω μέρος ...

1. Στὴ σημείωση ἀναγράφεται ὅτι ὁ Γεώργιος ζήτησε τὴ μίσθωση τοῦ χιλανδαρινοῦ τόπου.

382 Ὁμῶλογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Θείας Μεταμορφώσεως

1 Ὀκτωβρίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 15-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ ἀ' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλὴ. – Ὀρθογραφία. – Στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς Χιλανδαρίου. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημειώσεις (σλαβ.)¹.

Ὁ Ἀρσένιος ζήτησε ἀπὸ τὸ Χιλανδάρη νὰ τοῦ παραχωρήσῃ τὸ κελλίον τῆς Θείας Μεταμορφώσεως στὶς Καρυές. Στὸ τριπρόσωπο τοῦ κελλίου ἀναφέρονται ὁ Διονύσιος καὶ ὁ Ἀγάπιος. Τὸ μοναστήρι παραχωρεῖ τὸ κελλίον ἔναντι τοῦ ποσοῦ 1.000 γροσίων, μαζί μὲ ὅλα τὰ κτήματά του (“μούλγια”), τὰ ἀμπέλια, τὰ λεπτοκάρυα καὶ τὰ ἐλαϊόδεντρα. Μετὰ τὴν ἀποβίωση κάθε μέλους τῆς συνο-

δείας τὸ μοναστήρι θὰ λαμβάνει τὸ μεριδίῳ του². Ὁ Ἀρσένιος ἀναλαμβάνει νὰ καταβάλει κατ' ἔτος τὸ ταχρὺν καὶ τὰ χαράτζια τοῦ κελλίου σύμφωνα μὲ τὸν βασιλικὸ ὄρισμό. Καταγράφονται τὰ ὄρια τοῦ κελλίου: [κελλίῳ] τοῦ Χρυσσοστόμου, στράτα, λάκκος, βρύση, πλοκὸς μέχρι τῆ μεγάλης στράτα, κάγκελλο τοῦ Τιμίῳ Προδρομίῳ, πλοκὸς ἀπὸ τὸ σύνορο τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τὸ σύνορο τῶν Ἁγίων Πάντων, μεγάλο πεζούλι μέχρι τὸ ραχῶν: ἀνατολικά, μέση τοῦ ἀμπελώνα τῶν Ἁγίων Πάντων, κάγκελλο, σημάδι, λεπτοκάρυα τοῦ Θεολόγου, τόπος ὅπου διαμοιράζονται τὰ νερά, βουνό, πλοκὸς μέχρι τὴν κορυφὴ τοῦ ραχωνιοῦ, λάκκος πάνω ἀπὸ [τὸ κελλίῳ] τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, γεφύρι. Σημειώνονται τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ὕδρευση τοῦ κελλίου ἀπὸ τὸ λιβάδι ἀλλὰ καὶ τὸ [χιλιανδαρινὸ] κελλίῳ τοῦ Θεολόγου³, καὶ ἀπαριθμεῖται ἡ κινητὴ περιουσία ποῦ παραδίνεται στὴ συνοδεία (ιερά σκευή, ἄμφια, βιβλία, ἐργαλεῖα, οἰκοσκευή). Τέλος, προστίθεται ὅτι ἡ συνοδεία δὲν δικαιούται νὰ κόβει ξυλεῖα ("κερεστὲν") χωρὶς τὸ "θέλημα" τοῦ μοναστηριοῦ⁴.

Ἐπιγράφει ὁ προηγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Χιλιανταρίου Γεράσιμος.

Ἄρχ.: ἡ *Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου κ(αι) [Θ]εοῦ κ(αι) σωτηρὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βοηθεία τῆς ὑπεραγίας* ...

1. Σὲ σημ.: "Μεταμόρφωση. Πατερίτσα" (μτφρ.)· σὲ ἄλλη, τοῦ Νοεμβρίου 1808, "ὁμολογία ἀνανεωμένη" (μτφρ.).
2. Προφανῶς, γὰ τὴν ἀνακατάσταση τοῦ ἐκλιπόντος στὸ τριπρόσωπο, θὰ καταβληθεῖ ἐκ νέου τὸ ἓνα τρίτο τοῦ τιμήματος.
3. Ἐπαναλαμβάνονται ὁσα διαλαμβάνεται τὸ ἀντίστοιχο ὁμολόγο τοῦ 1781 (ἀρ. 145), μὲ τὴν προσθήκη ποῦ ἀφορᾷ στὸ νερὸ τοῦ Θεολόγου (ἀρ. 330).
4. Πρβλ. ἀρ. 145 καὶ 330.

383 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου

20 Ὀκτωβρίου 1800

(Κουτὶ 6/III, 1800: 73-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ὁρθογραφία. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.)¹.

Ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου γράφει ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν Χιλιανδαρινῶν καὶ λυπήθηκε γὰ τὰ προβλήματα ποῦ ἀνέκυψαν ἐξαιτίας τοῦ Μπεκίρ-ἀγά. Σὲ λίγες μέρες ὁ Μπεκίρ-ἀγάς πρόκειται νὰ ἔλθει "ἐδῶ μέσα" καὶ τότε ὁ Ἰωάννης θὰ τοῦ μιλήσει ὅπως πρέπει γὰ νὰ τὸν μεταπεισεῖ: ἐὰν δὲν μεταπεισθεῖ εἰρηνικά, τότε θὰ ἀναζητήσει ἄλλους τρόπους.

[Οί Χιλανδαρινοί] δὲν πρέπει, λοιπόν, νά ἀνησυχοῦν, ἐφόσον ὁ Ἰωάννης θά μεριμνήσει γιὰ τὰ συμφέροντά τους².

Ὁ Ἰωάννης ἐσωκλείει μία ἐπιστολή στὸν “ἐκλαμπρότατον” Ἰωάννη Φραγκόπουλο, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενο χαρακτηρίζεται σημαντικὸ. Αὐτὴ ἢ ἐπιστολή πρέπει νά σταλεῖ τὸ συντομότερο, μὲ κάποιον ἔμπιστο ἄνθρωπο, στὴ μονὴ Διονυσίου.

Ὑπογράφει ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου.

Ἀρχ.: ... ἡ Πανευλαβῶς ὑπεδέχθη τὸ σεβασμὸν μοι εὐχετικόν σας, κ(αι) ἐχάρην | διὰ τὰ εὐαγγέλια τῆς εὐκαταίας μοι ὑγιείας σας ...

1. Ἡ σημείωση φέρει ἡμερομηνία 23 Ὀκτωβρίου 1800.

2. Πρβλ. ἀρ. 385.

384 Γράμμα τοῦ Παναγιωτάκη Γεωργίου

6 Νοεμβρίου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 193-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 190 X 140. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση.

Ὁ Παναγιωτάκης Γεωργίου, καπνοπώλης (“τουτουνητζῆς”), πούλησε στὸ Χιλανδάρι ἕναν τόπο [στὴ Σμύρνη] καὶ εἰσέπραξε ἀκέραιο τὸ τίμημα¹. ὁ ἴδιος χάρισε γιὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρία του 1.000 γρόσια στὸ μοναστήρι. Τὸ παρὸν ἔδωσε “διὰ βεβαίωσιν” στὸν προηγούμενο παπα-Ἰωαννῆνο [Χιλανδαρινό].

Ὑπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Γρηγόριος Γρηγοριάτης (*Γρηγορητος Γρηγορηος ατης*), ὁ γιὸς τοῦ Παναγιωτάκη καὶ γραφέας τοῦ ἐγγράφου Ἰωάννης, ὁ Γεώργιος (*Γεοργιοργιος*) Λογοθετόπουλος, ὁ ἱεροδιάκονος Γρηγόριος καὶ ὁ χατζη-Κωσταντῆς Χριστοῦ.

Ἀρχ.: *Εγὼ Παναγιωτάκης Γεωργίου τουτουνητζῆς τὸν τόπον ὅπου ἐπούλισα εἰς τὸ μοναστήρι τὸ Χιλαντάρι ...*

1. Βλ. ἀρ. 379.

385 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς

27 Νοεμβρίου 1800

(Κουτί 6/ΠΙ, 1800: 77-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ α' φύλλο. Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο. – Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωση (σλαβ.).

Ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου γράφει ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη στοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι κοπιᾶζει διαρκῶς γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ μετοχίου τους καὶ ἀναζητήσε πολλοὺς τρόπους [γιὰ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει]. Ὡστόσο, οἱ περιστάσεις δὲν ἐπιτρέπουν μεταβολὴ τῆς κατάστασης, καθὼς ὅλοι ὑπακούουν στὶς βασιλικὲς προσταγὰς καὶ πολὺ περισσότερο στοὺς “μεγάλους ἀνθρώπους”, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους τὸ χιλανδαρινὸ μετόχιο —ὅπως εἶναι γνωστὸ— ἔχει κάποιους γείτονες. Ἐπιπλέον τὸ μετόχιο δὲν ἔχει οὔτε ξύλα οὔτε πουρνάρια. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, ὑπῆρχε ὁ κίνδυνος καθημερινῶν προστριβῶν πού θὰ μποροῦσαν νὰ καταλήξουν ἀκόμη καὶ σὲ φόνους. Ὁ Ἰωάννης ἔλαβε ὑπόψη αὐτὰ τὰ δεδομένα καί, γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν τὰ χειρότερα, κάλεσε τὸν Πεκιάργα σὴν οἰκίαν του· παράλληλα, κάλεσε καὶ τὸν πατέρα Συμεῶν [Χιλανδαρινό]. Οἱ τρεῖς ἄνδρες συνομίλησαν μὲ παρηρησία καί, τελικὰ, συμφιλιώθηκαν.

Ὁ Πεκιάργας ὀρκίσθηκε ὅτι πῆρε ἓνα “τουσοῦν” καὶ πλήρωσε 50 γρόσια· γιὰ τὰ ἄλλα δύο ὑποστήριξε ὅτι τὸ ἓνα ἔσφαξε ὁ οἰκονόμος καὶ τὸ ἄλλο χάθηκε φεύγοντας. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ 500 γρόσια πού χρωστοῦν στὸν ἀδελφὸ του οἱ Χιλανδαρινοί, αὐτὰ ὁ Ἰωάννης ὑποσχέθηκε νὰ τὰ καταβάλει μαζί μὲ τὸν τόκο τους στὴν καθορισμένη διορία, ὅποτε καὶ θὰ ἐπιστραφεῖ ἡ σχετικὴ ὁμολογία. Ἐπίσης, ὅσον ἀφορᾷ στὰ ἑκατὸ μουζούρια σιταριοῦ πού ὀφείλει ὁ Πεκιάργας στοὺς Χιλανδαρινούς, αὐτὰ ὑποσχέθηκε νὰ τοὺς τὰ δώσει στὸ ἀλώνισμα (“χαρμάνι”): ὑποσχέθηκε ἐπίσης ὅτι δὲν θὰ κουρευεῖ τὰ πρόβατά του στὸ μετόχιο. Τέλος, ὁ Πεκιάργας διαμαρτύρεται γιὰ τὰ πολλὰ ἔξοδα τῶν οἰκονόμων, ἐνῶ ὁ ἴδιος δαπάνησε γιὰ τὸ μετόχιο 3.000 γρόσια χωρὶς ἀνταπόδοση.

Μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ αὐτῶν τῶν ὑποσχέσεων διευθετήθηκε ἡ ὑπόθεση τοῦ μετοχίου. Συνεπῶς, οἱ Χιλανδαρινοί δὲν ἔχουν λόγο νὰ ἀνησυχοῦν. Πρέπει ὅμως νὰ προστάξουν τὸν οἰκονόμο τους, ἐὰν προκύψει ὁποιοδήποτε πρόβλημα, νὰ ἀπευθυνθεῖ στὸν Ἰωάννη γιὰ τὴν ἐπίλυσή του¹.

Ἐπογράφει ὁ Ἰωάννης Γούτα Καυταντζιόγλου.

Ἄρχ.: ...) Δὲν ἔληψα πατερὶς ἀγνὴ νὰ κοπησσοὺν μέγας δια τὴν | ἠποθεσὶν τοῦ μετοχίω σας εἰσλογισθὴν πολλοὺς τρόπους ...

1. Πρβλ. ἀρ. 383. Στὴ σημείωση, μὲ ἡμερομηνία 30 Νοεμβρίου 1800, ἀναγράφεται ὅτι ἡ παρούσα ἀφορὰ εἶναι μετὰ τὴν ἐπιβίβαση τοῦ ἱερομονάχου Συμεῶν στὴν Καλαμαρία γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ Μπεκιάργα καὶ τοῦ μετοχίου.

386 Ἐπιστολή τοῦ γερο-Ἰωακείμ τῆς Κόμιτζας καὶ τοῦ Σίλβεστρου ἀπὸ τὸν
Πρόβλακα στὸν ἐπίτροπο παπα-Γεράσιμο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς

[1800 (:)]

(Κουτὶ 6/ΠΙ, 1800: 119-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί 210 X 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto.
Μελάνι μαῦρο. – Διατήρηση καλή. – Ἀνορθόγραφο.

Ὁ γερο-Ἰωακείμ τῆς Κόμιτζας καὶ ὁ Σίλβεστρος ἀπὸ τὸν Πρόβλακα εἰδοποιοῦν τὸν ἐπίτροπο παπα-Γεράσιμο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς ὅτι ἦλθαν οἱ ἀγάδες γὰρ νὰ συγκεντρώσουν τὰ “δέκατα”. Συνεπῶς, οἱ Χιλανδαρινοὶ πρέπει νὰ ἐπισπεύσουν τὴ μετάβασή τους, ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ συμφωνία καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν ἀδικαιολόγητα βάρη. Ἡ ἐπιστολή συντάχθηκε μέρα Σάββατο, ἐνῶ οἱ ἐπίτροποι πρέπει νὰ φθάσουν μέχρι τὴν Κυριακὴ τὸ βράδυ.

Ἐπογράφουν, μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, ὁ γερο-Ἰωακείμ τῆς Κόμιτζας καὶ ὁ Σίλβεστρος Πρόβλακα.

Ἄρχ.: ... † Το ἔτιον το παρόντους μα εις ἄλο δεν ἴνε μόνον ἔχετε | εἶδισιν ...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τὸ ἀρχεῖο τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου

Στὴ μονὴ Χιλανδαρίου ἀπόκειται μέρος τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀμβροσίου (Ἀμπρουζῆ) Μαυρογορδάτου, γιοῦ τοῦ Ματθαίου, τὸ ὁποῖο —προφανῶς μετὰ τὸν θάνατό του— συσσωματώθηκε στὰ ἀντίστοιχα ἔγγραφα τῆς μονῆς καὶ στὴ συνέχεια διασπάσθηκε κατὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ χρονολογικὴ ταξινομήσή τους. Ἔτσι, μὲ τὴ σύνταξη τοῦ συνοπτικοῦ καταλόγου τῶν περιεχομένων του, ἀποκαθίσταται ἡ ἐνότητά του μέχρι τὸ 1800 καὶ διαχωρίζεται ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς ὅπου ἔως τώρα εἶχε λαθάνει.

Τὸ ἀρχεῖο ἐμπίπτει χρονολογικὰ στὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 18ου αἰώνα, μὲ πρωιμότερο ἔγγραφο τοῦ Δεκεμβρίου 1769, ἐνῶ εἶναι βέβαιο ὅτι ἐκτείνεται καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰώνα, δηλ. στὸ νεότερο ἀρχεῖο τῆς μονῆς. Πρόκειται γιὰ ἓνα πλούσιο ἰδιωτικὸ ἀρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἀπαρτίζουν ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ἀμβροσίου καὶ ἔγγραφα οἰκονομικοῦ περιεχομένου, κυρίως κατὰστιχα καὶ φατοῦρες. Ἀπὸ τὸ σύνολό τους προκύπτει ὅτι ὁ Ἀμβρόσιος ἀνῆκε στὴ μεγάλη χιώτικη οἰκογένεια τῶν Μαυρογορδάτων¹ καὶ ἦταν ἐγκατεστημένος στὴ Σμύρνη, ἐνῶ ἀργότερα —περὶ τὸ 1799— ἀποσύρθηκε στὸν Μπουρνόβα. Ἀπὸ τὴ σύζυγό του Μανταλένα, τὴν ὁποία —ὅπως φαίνεται σὲ συλλυπητήριες ἐπιστολές— ἔχασε τὸ 1785, ἀπέκτησε ἓνα γιὸ καὶ τέσσερις θυγατέρες: τὸν Μιχαήλ, τὴ Σεβαστούλα, τὴν Ἀγγέλικα, τὴν Ἑλένη καὶ τὴν Μπατοῦ.

Ἀνάμεσα στὰ πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα ἀλληλογραφεῖ ὁ Ἀμβρόσιος συγκαταλέγονται ὁ πατέρας του Ματθαῖος καὶ ἡ μητέρα του Μπατοῦ (ἀρ. 17, 26, 48, 78), ποὺ διέμεναν στὴ Χίο καὶ ἡ χρονολογία θανάτου τους —ὅπως φαίνεται σὲ συλλυπητήριες ἐπιστολές— μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ τὸ 1785 καὶ τὸ 1797, ἀντίστοιχα. Στὴ Χίο, συγκεκριμένα στὴ Ράχη, διέμεναν ἐπίσης οἱ ἀδελφοὶ του Ζαννῆς καὶ Φραγκούλης (ἀρ. 39, 45, 47, 54)· ὁ δεύτερος ὁμως φαίνεται ὅτι μετέπειτα ἐγκαταστάθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη (ἀρ. 87, 91, 100). Ἀπὸ τὴ Χίο ἀλληλογραφεῖ ἐπίσης μὲ τὸν Ἀμβρόσιο ὁ ἀδελφός του Λουκάς (ἀρ. 57, 59, 78,

---

1. Πὰ τὸ δέντρο τῆς οἰκογένειας βλ. P. Argenti, *Libro d'oro de la noblesse de Chio*, Λονδίνο 1955, τ. II, σσ. 79-99 (πρβλ. M.-D. Sturdza, *Dictionnaire historique et généalogique des grandes familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople*, Παρίσι 1983, σ. 330)· ὁ κλάδος τοῦ Ἀμβροσίου, ὁμως, φαίνεται ἔως σήμερα ἐλάχιστα τεκμηριωμένος.

88), ενώ ένας άλλος αδελφός του, ο Ευστράτιος (Στρατής), εμφανίζεται εγκατεστημένος στη Μυτιλήνη και τη Χίο (άρ. **2, 3, 5, 6**), μετέπειτα όμως αναπτύσσει έμπορική δραστηριότητα στη Σμύρνη. Στη Σμύρνη είναι εγκατεστημένος και ο αδελφός του Νικόλαος (άρ. **89, 94**). Από τη Χίο προέρχονται και οι έπιστολές του Δημητρίου Ροΐδη, συζύγου της αδελφής του Άμβροσίου Κατεριάς (άρ. **16, 18, 19, 34, 35, 38, 50, 51, 55, 56, 60, 62**), και του Ζαννή Ψύχα, συζύγου της αδελφής του Άρίστως (πέθανε τὸ 1786) (άρ. **40, 41, 43, 49, 52**). Τέλος, ανάμεσα στη Χίο και τη Σμύρνη εμφανίζεται νὰ μοιράζει τὸν καιρὸ του ὁ ἀνιψιὸς τοῦ Άμβροσίου Σταμάτης, γιὸς τοῦ Δημητρίου Ροΐδη καὶ τῆς Κατεριάς.

Στὰ ἔγγραφα οἰκονομικοῦ περιεχομένου ἀποτυπώνεται ἡ ἀνάπτυξη μιᾶς ἔντονης ἐμπορικῆς δραστηριότητος τοῦ Άμβροσίου, τῆς ὁποίας ἓνα μεγάλο μέρος ἀφοροῦσε στὸ βαμβάκι². Οἱ φατοῦρες φόρτωσης καὶ πώλησης ἀποκαλύπτουν σχέσεις μὲ τὴ Βενετία (άρ. **1**), κυρίως ὅμως μὲ τὸ Άμστερνταμ, ὅπου ἐνεργοποιοῦνταν ἡ συντροφία τοῦ Μιχαήλ Φαλιέρου (άρ. **33, 42, 65, 67, 68, 71, 73**). Στὰ εἶδη ποῦ ὁ Άμβρόσιος φορτώνει, ἀλλὰ καὶ εἰσάγει, συγκαταλέγονται νήματα καὶ κλωστή Άγκύρας (άρ. **1, 33, 42, 68**), “στάμοι” (άρ. **65, 71**), ξυλεία (άρ. **67**) καὶ ἄλλα (άρ. **66, 73, 74**). Ἀπὸ τὶς ἴδιες φατοῦρες, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰστικα, προκύπτει ὅτι ὁ Άμβρόσιος συνεργαζόταν στὴ Σμύρνη κυρίως μὲ τὴ συντροφία τοῦ ἀδελφοῦ του Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ τοῦ γαμπροῦ του Διαμαντῆ (Διαμαντάκη) Πετρίτζη (άρ. **33, 65, 67, 68, 71**) ἀλλὰ καὶ μεμονωμένα πρόσωπα, ὅπως ὁ ἀδελφός του Νικόλαος (άρ. **66**)· ἐπιπλέον, εμφανίζεται νὰ συνεργάζεται μὲ τὴ συντροφία τοῦ Εὐστρατίου καὶ τοῦ Ἄνδρέα Κάπαρη (άρ. **42**), ἐνῶ σὲ ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις οἱ συναλλαγές γίνονται στὸ ὄνομα τῆς συζύγου του Μανταλένας (άρ. **1**) ἢ τοῦ γιοῦ του Μιχαήλ (άρ. **68**).

“Ὅσον ἀφορᾷ στὰ κατὰστικα, πέρα ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου καταγράφονται διπλογραφικὰ τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἐπιχειρήσεών του, ἓνα μεγάλο μέρος τους ἀφορᾷ στὶς ἐμπορικὲς ληψοδοσίεις τοῦ Άμβροσίου μὲ ποικίλα πρόσωπα, τὶς ὁποῖες καὶ ἀποτυπώνει σὲ ξεχωριστὲς μερίδες. Τὸ ἐκτενέστερο κατὰστικὸ τοῦ ἀρχείου, ὅμως, ἀφορᾷ στὴν “κάσσα” τοῦ Μιχαήλ Μαυρογορδάτου (άρ. **98**)· ἐκεῖ, ἀνάμεσα στοὺς λογαριασμοὺς παροσιμάτων, μνημονεύεται συχνὰ καὶ ὁ Άμβρόσιος ἀλλὰ καὶ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογένειάς του, ἔτσι ὥστε εὐλόγα νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι μὲ τὴν ἀποχώρησή του στὸν Μπουρνόβα, ὁ Άμβρόσιος ἀνέθεσε τὰ καθήκοντα τῆς διαχείρισης τῶν οἰκονομικῶν του στὸν γιό του.

2. Πὰ τὶς ἐμπορικὲς δραστηριότητες τῆς οἰκογένειας τῶν Μαυρογορδάτων στὴ Σμύρνη βλ. “Ε. Φραγκάκη-Syrett, *The Commerce of Smyrna in the Eighteenth Century (1700-1820)*, Ἀθήνα 1992, σσ. 110, 147 καὶ 255· πρβλ. *Οἱ Χιώτες ἔμποροι στὶς διεθνεῖς συναλλαγές*, Ἀθήνα 1995, σ. 29.

Ἀνάμεσα στὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου, δύο ομάδες ἐπιστολῶν παρουσιάζουν θεματική ἐνότητα: ἡ πρώτη ἀφορᾷ στὴν ὑπόθεση τοῦ Παννίκου Συναδινοῦ τοῦ Περτουμέ ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη καὶ ἡ δεύτερη στὴν ὑπόθεση τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου ἀπὸ τὴ Σμύρνη. Ὁ Παννίκος Συναδινοῦ εἶχε “συντροφίαν” ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1767 μὲ τὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο καὶ τὴν οἰκογένειά του (ἀρ. **2, 3, 5, 6** καὶ **61**), πιθανὸν σχετικὴ μὲ τὸ ἐμπόριο ἐλαιολάδου (ἀρ. **9, 20** καὶ **101**), ὁ ἴδιος ἦταν καὶ ἀνάδοχος τῆς θυγατέρας τοῦ Ἀμβροσίου Ἐλένης (ἀρ. **101**). Συγκεκριμένα, ὡς ἑταῖροι τῆς συντροφίας μνημονεύονται ὁ Ματθαῖος Μαυρογορδάτος, ὁ Ἀμβρόσιος Μαυρογορδάτος, ὁ Εὐστράτιος Μαυρογορδάτος καὶ ὁ διακο-Μιχάλης παπα-Ἰωάννου Πάτμος (ἀρ. **61**). Ἡ συντροφία ὅμως ἀπέληξε σὲ σφοδρὴ οἰκονομικὴ διένεξη. Μετὰ τὴν ἀτελέσφορη προσπάθεια συμβιβασμοῦ στὴ Σμύρνη, τὴν ὁποία διεκτραγωδεῖ ὁ ἴδιος ὁ Ἀμβρόσιος (ἀρ. **21, 23** καὶ **24**), ὁ Παννίκος μετέβη στὴν Πόλη καὶ προκάλεσε τὴν παρέμβαση τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ Δ' καὶ τοῦ Σμύρνης Προκοπίου (ἀρ. **13** καὶ **14**). Ὁ Ἀμβρόσιος, ἀντὶ νὰ μεταβεῖ στὴν Πόλη γιὰ τὴ διευθέτηση τῆς διαφορᾶς του, κάλεσε τὸν Παννίκο νὰ ἔλθει στὴ Σμύρνη ὅπου βρισκόνταν οἱ σχετικοὶ λογαριασμοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ μάρτυρες (ἀρ. **15**): παράλληλα, ζήτησε τὴ μεσολάβηση τοῦ Λουκά Καλβοκορέση (ἀρ. **20** καὶ **21**· πρβλ. **24**) καὶ αὐτὸς ἦλθε σὲ προσωπικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν πατριάρχη καὶ τὸν Σμύρνης (ἀρ. **25**). Μὲ νέα ὅμως ἐπιστολὴ τοῦ ὁ πατριάρχης ἐπανήλθε ζητώντας ἀπὸ τὸν Ἀμβρόσιο τὸν ὀρισμὸ ἐπιτρόπου γιὰ τὴν ἐκδίκαση τῆς διαφορᾶς στὴν Πόλη (ἀρ. **22**). Στὸ ἀρχεῖο σώζονται σχέδια ἀπαντητικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀμβροσίου στὸν πατριάρχη καὶ τὸν Σμύρνης, μὲ τὰ ὁποῖα ἐμμένει στὴν παράκλησή του ἡ ἐκδίκαση τῆς διαφορᾶς νὰ γίνῃ στὴ Σμύρνη (ἀρ. **23** καὶ **24**): οἱ παραλλαγές ἀνάμεσα στὰ σωζόμενα σχέδια ἀποκαλύπτουν, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, τὴν ἀμφιταλάντευση τοῦ Ἀμβροσίου μπροστὰ στὴν ἐνδεχόμενη συμμόρφωσή του μὲ τὴν πατριαρχικὴ ἐντολή (βλ. κυρίως ἀρ. **23** (β)). Τελικὰ, ἡ διαφορὰ ἐπιλύθηκε ὀριστικὰ πέντε χρόνια ἀργότερα, ἐνώπιον τοῦ Σμύρνης Γρηγορίου (ἀρ. **61**). Πάντως, τὸ 1799, ἡ ἔνταση τῆς διένεξης δὲν ἐμπόδισε τὸν Παννίκο, στὰ πρόθυρα τῆς χρεοκοπίας καὶ τῆς ἐξαθλίωσης ἐξαιτίας κάποιας πρωτοφανοῦς ἀκαρπίας τῶν ἐλαιοδέντρων, νὰ ἐκλιπαρήσῃ τὸν οἶκτο τοῦ Ἀμβροσίου (ἀρ. **101**).

Παρόμοια εἶναι καὶ ἡ ὑπόθεση τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου, ὁ ὁποῖος κατέφυγε πρὶν ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 1798 στὴν Κωνσταντινούπολη —φιλοξενούμενος τοῦ Φραγκοῦλη Μαυρογορδάτου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀμβροσίου— γιὰ νὰ διευθετησῇ τὶς διαφορές του μὲ τὸν Μικὲ Κουρμούζη καὶ ἄλλους χρεωφειλέτες του (ἀρ. **90, 91**· πρβλ. **95, 96**). Πιθανότατα, οἱ διαφορές αὐτὲς ἀφοροῦσαν στὴν ἀποπληρωμὴ χρεῶν πρὸς κοινούς πιστωτές τους (ἀρ. **92**). Ὁ Κουρμούζης, μὴ

αναγνωρίζοντας τὸ μερίδιό τῆς ὀφειλῆς του, κάλεσε μέσω τοῦ πατριάρχη τὸν Σκούφο νὰ ἐξετάσουν τοὺς λογαριασμοὺς στὴ Σμύρνη, ὅπου ἔδρευε καὶ ἡ “συντροφία” τους· ὁ πατριάρχης μὲ τὴ σειρά του ζήτησε μέσω τοῦ Ἁγίου Σμύρνης τὸν ὀρισμὸ ἐπιτρόπου (ἀρ. 92). Τὸν Μάρτιο συγκλήθηκε στὴ μητρόπολη Σμύρνης σχετικὴ “συνέλευσις”, κατὰ τὴν ὁποία ἀμφισβητήθηκαν ὀρισμένοι ἰσχυρισμοὶ τοῦ Σκούφου, παρὰλλήλα ὁμως καὶ ὁ Κουρμούζης ὑποσχέθηκε νὰ μεταβεῖ στὴν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι προσφέρθηκαν νὰ μεσολαβήσουν γιὰ τὸν συμβιβασμὸ (ἀρ. 93). Ἀργότερα, τὸν Ἰούνιο, ὁ Κουρμούζης ὑπαναχώρησε, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκδοθεῖ ἀφοριστικό, ἐνῶ ὁ Ἅγιος Ἐρυθραίας καὶ οἱ δημογέροντες ἐξουσιοδοτήθηκαν νὰ τὸν πείσουν γιὰ τὴ μετάβασή του στὴν Πόλη ἢ τὸν διορισμὸ ἐπιτρόπου μέσα σὲ τρεῖς μέρες (ἀρ. 97). Τὸν Νοέμβριο τοῦ ἴδιου ἔτους ὁ Σκούφος ἐμφανίζεται πρῶτος, μετὰ ἀπὸ προτροπὴ τοῦ Ἄμβροσίου καὶ φοβούμενος ἐνδεχόμενο θάνατο τοῦ Κουρμούζη, νὰ ἐπισπεύσει τὴν ὑπογραφὴ ἐξοφλητικῶν γραμμῶν, χωρὶς τὸν προηγούμενο συμβιβασμὸ μὲ τοὺς πιστωτές, καὶ τελικὰ νὰ ἐπιστρέψει στὴ Σμύρνη (ἀρ. 99). Τὸ χρονικὸ αὐτῆς τῆς πολύμηνης διαμάχης συμπληρώνει ὁ Φραγκούλης Μαυρογορδάτος, διηγούμενος σὲ ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολὴ του τὴ γνωριμία τοῦ Σκούφου μὲ τὸν Μιχαλάκη Βασιλείου, γαμπρὸ τοῦ Σκαρλάτου, καὶ τὴ συμφωνία τους νὰ προσχωρήσει ὁ πρῶτος στὴν “τξενεράλε συντροφίαν” τοῦ δευτέρου μὲ ἔδρα τὴ Μαρσίλια· μεσολάβησαν ὁμως θάνατοι στὸ πατριαρχεῖο, καθὼς καὶ ἡ κατάληψη τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοὺς Γάλλους, καὶ ἡ ὑπογραφὴ τῆς συμφωνίας ἀναβλήθηκε. Εὐτυχῶς ὁμως αὐτὴ ἡ ἀναβολὴ ἐπέτρεψε στὸν Περάκη νὰ προσχωρήσει στὴ “συντροφία” τῶν Ἀποστόλη καὶ Δημητράκη παπα-Ρηγοπούλου μὲ ἔδρα τὴ Σμύρνη (ἀρ. 100).

Μία τελευταία ομάδα ἐγγράφων ἀπαρτίζουν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν προικοδοσία τῶν θυγατέρων τοῦ Ἄμβροσίου, καθὼς καὶ τὴν εἰσπραξὴ μεριδίου τῆς κληρονομίᾳς τοῦ Ἰωάννου Κανᾶ. Ὅσον ἀφορᾷ στὰ πρῶτα, ὁ Ἄμβροσιος ἐμφανίζεται νὰ παρέχει τὸ 1782 στὴ Σεβαστοῦλα προίκα 5.500 γροσιῶν γιὰ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Διαμαντᾶκη (Διαμαντῆ) Πετριτζίη (3.500 γρόσια μετρητὰ): τὸ 1792 στὴν Ἀγγέλικα προίκα 6.707 γροσιῶν γιὰ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Δημήτριο Ἀγέλαστο (3.000 γρόσια μετρητὰ): τὸ 1794 στὴν Ἐλένη προίκα 6.060 γροσιῶν γιὰ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Γεώργιο Ἐρνέρο (3.000 γρόσια μετρητὰ) καὶ, τέλος, τὸ 1800 στὴν Μπατοῦ προίκα 15.085 γροσιῶν γιὰ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Πόβο Μπόσκοβικ (10.500 γρόσια μετρητὰ) (ἀρ. 12, 77, 82, 104, 105). Ἀνάμεσα στὶς θυγατέρες του, ἡ ἄτυχη Ἀγγέλικα πέθανε λίγο μετὰ τὸν γάμο τῆς καὶ τὸ ἀρχεῖο σώζει τὸ γράμμα διανομῆς τῆς προίκας τῆς, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ὁ σύζυγός τῆς ἐπέτρεψε στὸν πατέρα τῆς τὰ κινητὰ τῆς προίκας καὶ μοιράσθηκε ἐξ ἡμισίας μαζί του τὰ μετρητὰ, μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν ἐξόδων τῆς κηδεῖας τῆς (ἀρ. 81).

“Όσον αφορά στα δεύτερα, ὁ Ἰωάννης Κανᾶς, γιὸς τοῦ Μιχαήλ καὶ τῆς Μαριγῶς, εἶχε ἀδελφές τὴ Μανταλένα (: σύζυγο τοῦ Ἀμβροσίου) καὶ τὴ Χρυσούλα (: σύζυγο τοῦ Ἰωάννου Μαυρογορδάτου). Ὅταν πέθανε, πιθανὸν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1798 (ἀρ. **95**), ἄφησε διαθήκη (πρβλ. ἀρ. **94** καὶ **96**) μὲ τὴν ὁποία ὄρισε ἐκτελεστὴ τὸν Ἰωάννη καὶ κατένευε τὴν περιουσία του στὰ ἀνίψια του ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Μανταλένας (δηλ. τὸν Μιχαήλ καὶ τὶς ἀδελφές του), ἀλλὰ καὶ τῆς Χρυσούλας (γνωρίζουμε τὸ ὄνομα τοῦ Δημητράκη). Τὸ ὕψος τοῦ μεριδίου γιὰ τὰ παιδιά τοῦ Ἀμβροσίου ἀνερχόταν σὲ 60.000 γρόσια (ἀρ. **102, 103**).

Κατάλογος ἐγγράφων (1769 - 1800)

- 1 Φατούρα πώλησης νημάτων τοῦ Μιχάλη Παπᾶ “καὶ συντροφίας” (Βενετία, 30 Δεκεμβρίου 1769)
(Κουτί 2/III, 1769: 73-4). Πρωτότυπο. Χαρτί 310 X 212.
  - 2 Ἐπιστολὴ τοῦ Παννίκου Συναδινοῦ στὸν Στρατὴ Μαυρογορδάτο (Μυτιλήνη, 9 Μαΐου 1774)
(Κουτί 2/III, 1774: 5-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 156.
  - 3 Ἐπιστολὴ τοῦ Παννίκου Συναδινοῦ στὸν Στρατὴ Μαυρογορδάτο (Μυτιλήνη, 9 Ἀπριλίου 1776)
(Κουτί 4/III, 1788: 85-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155.
  - 4 Ἐπιστολὴ τοῦ προηγουμένου καὶ ἐπιτρόπου τῆς Λαύρας Ἡσαίου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 22 Ἰουνίου 1777)
(Κουτί 2/III, 1777: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 112.
  - 5 Ἐπιστολὴ τοῦ Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 26 Ἀπριλίου 1779)
(Κουτί 3/III, 1779: 103-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 235 X 170.
  - 6 Ἐπιστολὴ τοῦ Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου στὸν μαστρο-Πάννη Φιαμένγκο, μαραγκὸ (Χίος, 26 Ἀπριλίου 1779)
(Κουτί 3/III, 1779: 105-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 239 X 171.
- Ἡ παρούσα συνόδευε τὴν ἀντίστοιχη μὲ ἀρ. 5.
- 7 Ὅδηγιες ἐμπορικοῦ περιεχομένου τῶν Ἰωάννου Μαυρογορδάτου καὶ Ἰωάννου Ἀναστάση “καὶ συντροφίας” στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Σμύρνη, 29 Νοεμβρίου 1779)
(Κουτί 3/III, 1779: 113-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 318 X 205.

Τὸ παρὸν σχετίζεται μὲ τὸ ταξίδι τοῦ Ἀμβροσίου στὴν Κύπρο· πρβλ. ἀρ. 8.

- 8 Συστατική έπιστολή του Ίωακείμ τής Κυ(…)ου (;) στον δραγουμάνο των Ένετων Μιχαήλ στη Λάρινακα (Σμύρνη, 1 Δεκεμβρίου 1779)
(Κουτί 3/III, 1779: 109-12) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 311 X 212.

Γιά τὸ ταξίδι τοῦ Ἀμβροσίου στὴν Κύπρο πρβλ. ἀρ. 7.

- 9 Κατάστιχο χρεῶν τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου [στον Παννίκο Συναδινού (;)] ([μετὰ τὸ 1779])
(Κουτί 3/III, 1779: 107-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 420 X 150.

- 10 Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου (12 Νοεμβρίου 1781 - 29 Μαρτίου 1785)
(Κουτί 3/III, 1781: 5-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 23) 175 X 120.

Καταγράφονται σὲ ξεχωριστὲς μερίδες ληψοδοσίες μὲ τὸν χοτζα-Ντοβλέτη τοῦ Μιχάλη ἀπὸ Κασαμπά, τοὺς Μπαχατώρηδες, τοὺς Κουρμούζη καὶ Μπαλταντζή, τὸν Στρατὴ Μαυρογορδάτο, τὸν Παράσχο Ζαχαράκη, τὸν Κανᾶ, τὸν χοτζα-Γαβριέλ τοῦ Μιχάλη, τὸν Πορδάνη τοῦ Ντοβλέτη, τὸν Χαρίτο Ἐγκιοβάννη, τὸν Νικολή Μαυρογορδάτο, τὸν Πορδάνη Καργάλογλου κ.ἄ. Ἀνάλογα κατάστιχα ἀποτελοῦν τὰ μὲ ἀρ. 31 καὶ 69.

- 11 Ἐπιστολή τοῦ Θωμᾶ Σκουλούδη στὴ Χρυσούλα, σύζυγο τοῦ Ίωάννου Μαυρογορδάτου (Χίος, 1 Μαρτίου 1782)
(Κουτί 3/III, 1782: 23-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 168.

- 12 Συμφωνητικὸ γράμμα τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου μὲ τὸν Διαμαντάκη Πετροίτση γιὰ τὴν παροχὴ προίκας στὴ θυγατέρα του Σεβαστούλα (Σμύρνη, 1 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτί 3/III, 1782: 65-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 227 X 175.

Ἐπογράφουν ὡς μάρτυρες ὁ Δημήτριος Ψάθας καὶ ὁ Δημήτριος Μπαχατώρη.

- 13 Πατριαρχικὴ ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ Δ' στον Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Κωνσταντινούπολη], 9 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτί 3/III, 1782: 91-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 350 X 245.

- 14 Ἐπιστολή τοῦ Σμύρνης Προκοπίου στον Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Κωνσταντινούπολη], 9 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτί 3/III, 1782: 21-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 175.

- 15 Ἐπιστολή τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου στὸν Παννίκο Συναδινού (Σμύρνη, [μετὰ τὴν 9η] Ἀπριλίου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 61-2) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 225 x 175.

Στὴν παρούσα μνημονεύεται ἡ ἀντίστοιχη τοῦ Σμύρνης Προκοπίου (ἀρ. 14).

- 16 Ἐπιστολή τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 11 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 27-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 220 x 150.

- 17 Ἐπιστολή τοῦ Ματθαίου Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 11 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 29-30) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 240 x 170.

- 18 Ἐπιστολή τοῦ Μιχαήλ Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 16 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 19-20) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 215 x 160.

- 19 Ἐπιστολή τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 20 Ἀπριλίου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 25-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 230 x 170.

- 20 Ἐπιστολή τοῦ Λουκᾶ Καλβοκορέση στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 10 Μαΐου 1782)
(Κουτὶ 3/III, 1782: 83-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 335 x 220.

- 21 Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου στὸν Λουκᾶ [Καλβοκορέση] ([μετὰ τὴ 10η Μαΐου 1782])
(Κουτὶ 3/III, 1782: 59-60) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ 240 x 172.

Ἀπαντητικὴ τῆς ἀντίστοιχης μὲ ἀρ. 20.

- 22 Πατριαρχικὴ ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ Δ' στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Κωνσταντινούπολη], 6 Ἰουνίου 1782)
(α) (Κουτὶ 3/III, 1782: 95-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 345 x 236.
(β) (Κουτὶ 3/III, 1782: 75-8) Σύγχρονο ἀντίγραφο· βλ. παρακάτω ἀρ. 23 (δ).

- 23 (α) Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου [στὸν Σμύρνης Προκόπιο] ([μετὰ τὴν 9η Ἀπριλίου 1782]).

(β) Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου [στὸν Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ Δ'] ([μετὰ τὴν 9ῃ Ἀπριλίου 1782])·

(γ) Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου στὸν Κωνσταντινουπόλεως [Γαβριήλ Δ'] (Σμύρνη, 21 Ἰουνίου 1782) καὶ

(δ) Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως [Γαβριήλ Δ'] στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (= ἀρ. 22) (Κωνσταντινούπολη, 6 Ἰουνίου 1782)

(Κουτί 3/III, 1782: 75-8) (α), (β): Πρωτότυπα· (γ), (δ): Σύγχρονα ἀντίγραφα. – Χαρτί (δίφ.) 340 X 230.

Οἱ (α), (β) καὶ (γ) ἀποτελοῦν ἀπαντητικὲς ἐπιστολὲς (βλ. ἀρ. 14, 13 καὶ 22)· μνημονεύεται ὅτι τῆ (γ) θὰ παρέδιδε ἰδιόχειρα στὸν πατριάρχη ὁ Λουκάς Καλβοκορέσης.

24 (α + β) Σχέδια ἐπιστολῶν τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου [στὸν Σμύρνης Προκόπιο] ([μεταξὺ 6ης καὶ 22ης Ἰουνίου 1782])·

(γ) Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου στὸν Λουκά Καλβοκορέση (Σμύρνη, 22 Ἰουνίου 1782)

(Κουτί 3/III, 1782: 79-82) Πρωτότυπα. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 220.

Τὰ (α) καὶ (β) ἔχουν ταυτόσημο περιεχόμενο· τὸ (α) ἀποτελεῖ αὐτόγραφο σχέδιο τοῦ Ἀμβροσίου, τὸ (β) μὲ ἄλλο χέρι. Καὶ στὰ δύο σχέδια μνημονεύεται ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ μὲ ἀρ. 22. Πὰ τὴν ἐπιστολὴν στὸν Σμύρνης Προκόπιο γίνεται λόγος στὴ (γ), ἀπαντητικὴ τῆς ἀντίστοιχης μὲ ἀρ. 25, ἣ ὅποια συνόδευε τὴν ἐπιστολὴν ποὺ ἀπευθυνόταν στὸν πατριάρχη μὲ ἀρ. 23 (γ).

25 Ἐπιστολὴ τοῦ Λουκά Καλβοκορέση στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 10 Ἰουνίου 1782)

(Κουτί 3/III, 1782: 63-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155.

26 Ἐπιστολὴ τοῦ Ματθαίου Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 5 Ὀκτωβρίου 1782)

(Κουτί 3/III, 1782: 3-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 230 X 170.

27 Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου (24 Ὀκτωβρίου 1782 - 8 Αὐγούστου 1786)

(Κουτί 3/III, 1782: 99-149) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 26) 350 X 110.

Σημειώνονται σὲ ξεχωριστὲς ἐγγραφὲς οἱ χρεωφειλέτες καὶ οἱ πιστωτὲς τοῦ Ἀμβροσίου, τὰ ἀντίστοιχα ποσὰ καὶ ὁ τρόπος ἀποπληρωμῆς τους.

28 Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου (31 Αὐγούστου 1784 - 16 Ὀκτωβρίου 1788)

(Κουτί 4/III, 1787: 37-86) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 24 + ένθετο μονόφυλλο, 56-7) 208 X 158.

Καταγράφονται σέ ξεχωριστές μερίδες ληηοδοσίες με τούς Ίωάννη Μαυρογορδάτο και Ίωάννη Άναστάση “καί συντροφία”, τούς Άνδρέα Κάπαρη και Στρατή Μαυρογορδάτο “καί συντροφία”, τόν Σταμάτη Ροΐδη, τόν Μιχαήλ Μαυρογορδάτο τού Ίωάννου, τόν Παυλή Πετροκόκκινο, τόν Διαμαντάκη Πετρίτζη, τόν Κοσμᾶ Μαμουήνη “καί συντροφία”, τόν Δημήτριο Τζιράχη, τόν Στέφανο Κουρτοβίκη, τόν Παννάκη τού Νικολάκη Σισμανόγλου, τόν χατζη-(...)γδ (:) Ζαρούχ, τόν Κώστα Άναστασιού “καί συντροφία”, τούς Νικόλαο Χριστοφόρου και Κωνσταντή Καρύδη, τόν παπα-Γαβριήλ Παγκώστα Θεολογίτη, τόν παπα-Άβέρκιο αρχιμανδρίτη τού Άγίου Έφέσου και τούς Στρατή και Νικολή Μαυρογορδάτο “καί συντροφία”. Στο μεγαλύτερο μέρος τους, οί έγγραφές άφορούν στο έμπόριο βαμβακιού.

29 Κατάστιχο ληηοδοσίας και σημειώσεις οικονομικού περιεχομένου τού Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (26 Νοεμβρίου 1784 - 11 Ίανουαρίου 1785) (Κουτί 3/III, 1783: 129-204) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 38) 155 X 100.

30 Κατάστιχο ληηοδοσίας τού Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (7 Ίανουαρίου 1785) (Κουτί 3/III, 1783: 1-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 160 X 110.

31 Κατάστιχο ληηοδοσίας τού Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (1 Φεβρουαρίου 1785 - 1 Άπριλίου 1788) (Κουτί 3/III, 1785: 37-112) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 38) 174 X 118.

Άνάλογο κατάστιχο άποτελεϊ τὸ με άρ. **10** μεταγενέστερο τὸ με άρ. **69**. Καταγράφονται σέ ξεχωριστές μερίδες ληηοδοσίες με τόν Γιορδάνη Καγιάλογλους, τόν Χαρίτο τού Γιοβάννη, τόν χατζη-Μουράτη Χαλεπτζόγλους, τόν χοτζα-Ντοβλέτη και τόν Κυριάκο Τζουαννάκη.

32 Κατάστιχο ληηοδοσίας τού Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (29 Μαΐου 1785 - 30 Όκτωβρίου 1787) (Κουτί 3/III, 1785: 119-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 172.

“Όπως προκύπτει άπό τήν καταχώριση πώλησης κλωστής, τής όποίας τὸ άρχεϊο σᾶζει τή σχετική φατούρα (άρ. **33**), τὸ παρὸν άφορᾶ σέ μερίδα ληηοδοσιῶν με τή συντροφία τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου και Διαμαντάκη Πετρίτζη.

33 Φατούρα φόρτωσης κλωστής (Σμίρνη, 17 Ίουλίου 1785) (Κουτί 3/III, 1785: 163-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 345 X 240.

Ἡ παρούσα ἀφορᾷ στὴ συντροφία τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντᾶκη Πετρίτζη, ὅπως προκύπτει παραβάλλοντάς την μετὰ τὶς ἀντίστοιχες μετὰ ἀρ. 42 καὶ 68.

- 34 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 11 Αὐγούστου 1785)
(Κουτὶ 3/III, 1785: 115-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 235 X 170.
- 35 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 26 Αὐγούστου 1785)
(Κουτὶ 3/III, 1785: 113-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 245 X 174.
- 36 Ἐπιστολὴ τοῦ Σταματίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Σμύρνη, 27 Αὐγούστου 1785)
(Κουτὶ 3/III, 1785: 121-2) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 237 X 171.

Πιθανὸν ἐσφαλμένος ὁ τόπος προέλευσης ἀντὶ “Χίος”· στὴν ἐπιστολὴ μετὰ ἀρ. 34 ὁ Δημήτριος Ροῖδης παρακαλεῖ νὰ ἐπιτραπῆ στὸν Σταμάτιο ἡ ἐπίσκεψη τῶν γονέων του, ἐνῶ στὴν ἀντίστοιχη μετὰ ἀρ. 35 ἀναγγέλλει τὴν ἀσφαλὴ ἀφιξὴ του.

- 37 Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Κωνσταντινούπολη], 24 Νοεμβρίου 1785)
(Κουτὶ 3/III, 1785: 201-4) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 337 X 242.
- 38 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 28 Νοεμβρίου 1785)
(Κουτὶ 3/III, 1785: 117-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 233 X 172.
- 39 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ράχη, 4 Μαρτίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 43-6) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 315 X 215.
- 40 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 4 Μαρτίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 77-8) Πρωτότυπο. – Χαρτὶ (δίφ.) 215 X 155.

Ὁ Ζαννῆς Ψύχας ἀναγγέλλει σὲ μεταγενέστερη ἐπιστολὴ του τὸν θάνατο τῆς μητέρας τοῦ Ἀμβροσίου Μπατοῦς (ἀρ. 86)· προκύπτει πιθανὸς τόπος κατοικίας του ἢ Χίος.

- 41 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 7 Μαρτίου 1786)

(Κουτί 4/III, 1786: 75-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 155.

- 42 Δύο φατοῦρες φόρτωσης κλωστής τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντάκη Πετρίτζη (Σμύρνη, 7 Ἀπριλίου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 31-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 235.

- 43 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 8 Ἀπριλίου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 83-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 X 160.

- 44 Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου (Ράχη, 9 Ἀπριλίου - 12 Μαΐου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 61-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 335 X 480.

Τὸ παρὸν ἀφορᾷ σὲ ληψοδοσίες μὲ τὸν Ἀμβρόσιο. Πρβλ. ἀρ. 47.

- 45 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ράχη, 22 Ἀπριλίου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 23-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 330 X 235.

Πρβλ. ἀρ. 46.

- 46 Σημείωμα τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου (Ράχη, 22 Ἀπριλίου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 123-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 160 X 110.

Τὸ παρὸν συνόδευε χρηματικὸ ποσὸ πὸν μνημονεῖται στὴν ἐπιστολὴ μὲ ἀρ. 45 καὶ προοριζόταν γιὰ τὸν Νικόλαο Κωνσταντίνου Μαυρογορδάτο μὲ τελικὸ ἀποδέκτη τὸν Ἀμβρόσιο.

- 47 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ράχη, 12 Μαΐου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 19-22) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 330 X 240.

Ἡ παρούσα συνόδευε τὸ κατάστιχο μὲ ἀρ. 44.

- 48 Ἐπιστολὴ τῆς Μπατοῦς στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 16 Μαΐου 1786)
(Κουτί 4/III, 1786: 47-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 X 190.

- 49 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 20 Μαΐου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 91-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 x 160.
- 50 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 3 Ἰουνίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 81-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 245 x 185.
- 51 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 17 Ἰουνίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 89-90) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 x 155.
- 52 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 11 Ἰουλίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 127-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί 220 x 160.
- 53 Ἀπόδειξη τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου (Σμύρνη, 3 Σεπτεμβρίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 119-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί 130 x 195.
- Ἡ παρούσα ἀφορὰ στὴν ἀγορὰ διαμαντικῶν ἀπὸ τὴν Ὁλλανδία γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη.
- 54 Ἐπιστολὴ τοῦ Ζαννῆ καὶ τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ράχη, 5 Σεπτεμβρίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 15-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 340 x 240.
- 55 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 9 Σεπτεμβρίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 125-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 205 x 160.
- 56 Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 2 Ὀκτωβρίου 1786)
(Κουτὶ 4/III, 1786: 87-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 220 x 160.
- Πρβλ. ἀρ. 57.
- 57 Ἐπιστολὴ τοῦ Λουκᾶ Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 12 Ὀκτωβρίου 1786)

(Κουτί 4/III, 1786: 131-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 155.

Ἡ παρούσα συνόδευε ἀντίστοιχη τοῦ Δημητρίου Ροῖδη (ἀρ. 56).

- 58 Ἐπιστολή τοῦ κολλήγου (“κολίτζη”) Κιόρπε στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (18 Νοεμβρίου 1786)

(Κουτί 4/III, 1786: 97-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί 120 X 150.

- 59 Ἐπιστολή τοῦ Λουκά Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 24 Νοεμβρίου 1786)

(Κουτί 4/III, 1786: 79-80) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 160.

- 60 Ἐπιστολή τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 24 Νοεμβρίου 1786)

(Κουτί 4/III, 1786: 93-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 175.

- 61 Ἐξοφλητικὸ γράμμα γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν οἰκονομικῶν διαφορῶν ἀνάμεσα στὴ συντροφία τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου καὶ τὸν Γιαννίκο Συναδινοῦ τοῦ Πετρουμέ (Σμύρνη, 24 (...) (;) 1787)

(Κουτί 4/III, 1787: 121-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 344 X 240.

Τὸ παρὸν συντάχθηκε ἐνώπιον τοῦ Σμύρνης Γρηγορίου καὶ φέρει τὶς ἐξῆς ὑπογραφές τῶν μαρτύρων δημογερόντων: Γρηγόριος Νικολάου, χατζη-Λαμπριανὸς Μιχελάκη, Βασίλειος Τουρασίου, Νικόλαος Μπαχατόρης, Ἰωάννης Μπαχτζαλῆς καὶ Ἰωάννης Πιττακός. Ἡ ἐνδειξη τοῦ μήνα, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ἔχει παραλειφθεῖ.

- 62 Ἐπιστολή τοῦ Δημητρίου Ροῖδη στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 15 Φεβρουαρίου 1787)

(Κουτί 4/III, 1787: 33-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 238 X 173.

Ἡ παρούσα φέρει ὑστερόγραφο μὲ ἡμερομηνία 19 Φεβρουαρίου 1787.

- 63 Χρεωστικὴ ὁμολογία τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου (Σμύρνη, 1 Μαΐου 1787)

(Κουτί 4/III, 1787: 23-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 200 X 157.

- 64 Ἀπόδειξη τοῦ Κυριάκου Τζουαννάκη (Σμύρνη, 15 Μαΐου 1787)

(Κουτί 4/III, 1787: 35-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 120 X 179.

- 65 Φατούρα πώλησης “στάμων” του Μιχαήλ Φαλιέρου “καί συντροφίας” (Άμστερνταμ, 6 Ιουλίου 1787)
(Κουτί 4/III, 1787: 147-8) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί 344 X 240.
- 66 Φατούρα πώλησης φλυτζανιών του Νικολάου Μαυρογορδάτου (Σμύρνη, 12 Αυγούστου 1787)
(Κουτί 4/III, 1787: 143-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 242 X 194.
- 67 Φατούρα πώλησης ξυλείας (Σμύρνη, 20 Οκτωβρίου 1787)
(Κουτί 4/III, 1787: 141-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 344 X 239.

Ἡ παρούσα ἀφορᾶ στὴ “συντροφία” τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντᾶκη Πετριτζή, ὅπως προκύπτει παραβάλλοντάς την μὲ τὶς ἀντίστοιχες μὲ ἀρ. 42 καὶ 68.

- 68 (α) Δύο φατοῦρες φόρτωσης κλωστής τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντῆ Πετριτζή (Σμύρνη, 27 Φεβρουαρίου 1787) καὶ
(β) Κατάστιχο ληηοδοσίας τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντῆ Πετριτζή (31 Οκτωβρίου 1787)
(Κουτί 4/III, 1787: 129-36) Πρωτότυπα. – Χαρτί (φφ. 4) 345 X 243.

Τὸ κατάστιχο (β) ἀφορᾶ στὴ συντροφία τῶν Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου καὶ Διαμαντῆ Πετριτζή καὶ, εἰδικότερα, τὸ ἐμπόριο βαμβακιῶν καὶ ληηοδοσίες τους μὲ τὸν Ἄμβροσιο ἀπὸ τὴν 31η Ὀκτωβρίου 1782 καὶ ἔξης.

- 69 Κατάστιχο ληηοδοσίας τοῦ Ἄμβροσίου Μαυρογορδάτου (5 Ἰανουαρίου 1788 - 4 Ἀπριλίου 1793)
(Κουτί 4/III, 1788: 105-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 23) 200 X 155.

Ἀνάλογα προγενέστερα κατάστιχα ἀποτελοῦν τὰ μὲ ἀρ. 10 καὶ 31. Καταγράφονται σὲ ξεχωριστὲς μερίδες ληηοδοσίες μὲ τοὺς Ἰωάννη Μαυρογορδάτο, Ἰωάννη Ἀναστάση “καὶ συντροφία”, τὸν Παυλὴ Μαυρογορδάτο τοῦ Κωνσταντῆ, τὸν Διαμαντᾶκη Πετριτζή, τὸν Κυριάκο Τζουαννάκη, τὸν Ἰωσήφ τοῦ Γκιοβάννη ἀπὸ Κασαμπά καὶ τὸν Δημήτρη Ἀγέλαστο.

- 70 Ἐπιστολὴ τοῦ Μιχαήλ Φαλιέρου “καὶ συντροφίας” στὸν Ἄμβροσιο Μαυρογορδάτο (Άμστερνταμ, 7 Μαρτίου 1788)
(Κουτί 4/III, 1788: 73-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί 230 X 190.
- 71 Φατούρα πώλησης “στάμων” τοῦ Μιχαήλ Φαλιέρου “καὶ συντροφίας” (Άμστερνταμ, 21 Μαρτίου 1788)
(Κουτί 4/III, 1788: 17-8) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί 230 X 120.

- 72 Κατάστιχο ληψοδοσίας (19 Αὐγούστου 1788 - 16 Σεπτεμβρίου 1788)
(Κουτί 4/III, 1788: 95-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί 160 X 430.

Τὸ παρὸν ἀφορᾷ στὸ ἐμπόριο βαμβακοῦ καὶ ληψοδοσίες τοῦ Νικολάου Μαυρογορδάτου (;) μὲ τὸν Ἀμβρόσιο.

- 73 Φατούρα φόρτωσης σύκων (Σμύρνη, 13 Σεπτεμβρίου 1788)
(Κουτί 4/III, 1788: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 140 X 220.

- 74 Φατούρα πώλησης σταφυλιῶν (11 Ὀκτωβρίου 1788)
(Κουτί 4/III, 1788: 99-100) Πρωτότυπο. – Χαρτί 220 X 160.

- 75 Ἐπιστολὴ τοῦ Μιχαὴλ Φαλιέρου “καὶ συντροφίας” στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ἄμστερνταμ, 19 Ἰουνίου 1789)
(Κουτί 4/III, 1789: 39-40) Πρωτότυπο. – Χαρτί 222 X 184.

- 76 Ἐπιστολὴ τοῦ Μιχαὴλ Φαλιέρου “καὶ συντροφίας” στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Ἄμστερνταμ, 1 Δεκεμβρίου 1789)
(Κουτί 4/III, 1789: 41-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί 224 X 186.

- 77 Προικοσύμφωνο τῆς θυγατέρας τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου Ἀγγελίκας γιὰ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Δημήτριο Ἀγέλαστο (Σμύρνη, 23 Ἰανουαρίου 1792)
(Κουτί 5/III, 1792: 23-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 205.

Ἐπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ σύγγελος Ἀθανάσιος τοῦ Ἁγίου Σμύρνης, ὁ Γρηγόριος Νικολάου δημογέρον, ὁ Ἰωάννης Φρανγούλη δημογέρον, ὁ Ἰωάννης Ἀσλάν δημογέρον, ὁ Νικόλαος Ματζουράνης, ὁ Ἀντώνιος Τζιπούρας καὶ ὁ Μικὲς Ἀγέλαστος.

- 78 Ἐπιστολὴ τῆς Μπατοῦς στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 18 Φεβρουαρίου 1792)
(Κουτί 5/III, 1792: 109-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 195 X 140.

Ἡ παρούσα φέρει ὑστερόγραφο τοῦ Λουκᾶ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀμβροσίου (βλ. ἀρ. 57 καὶ 88).

- 79 Ἐπιστολὴ τοῦ καθηγουμένου Πάτιμου Συμεῶν στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Πάτιμος, 11 Αὐγούστου 1792)
(Κουτί 5/III, 1792: 27-30) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 310 X 210.

Πὰ τὴν ἀποπληρωμὴ χρέους πρὸς τὴ μονὴ Ἰωάννου Θεολόγου πρβλ. ἀρ. 84 καὶ 85.

80 Χρεωστική όμολογία του Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (Σμύρνη, 4 Ἀπριλίου 1793)
(Κουτί 5/III, 1793: 45-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 100 X 155.

81 Γράμμα του Άμβροσίου Μαυρογορδάτου και του Δημητρίου Ἀγελάστου για τὴ διανομὴ τῆς κληρονομίας τῆς Ἀγγέλικας (Σμύρνη, 7 Νοεμβρίου 1793)
(Κουτί 5/III, 1793: 125-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 360 X 255.

Ἐπιγράφουν ὡς μάρτυρες ὁ Κοκὸς Δημήτριος, ὁ Μιχαὴλ Μαυρογορδάτος καὶ ὁ Δημήτριος Ροδοκανάκης.

82 Πρωικοσύμφωνο τῆς θυγατέρας τοῦ Άμβροσίου Μαυρογορδάτου Ἐλένης γιὰ τὸν γάμο τῆς μετὸν Γεώργιο Ἐρνέρο (Σμύρνη, 2 Φεβρουαρίου 1794)
(Κουτί 5/III, 1794: 155-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 312 X 202.

Ἐπιγράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Νικόλαος Παπαδάκης, ἐπίτροπος τοῦ Γεωργίου Ἐρνέρου, ὁ σύγγελος Ἀθανάσιος τοῦ Ἀγίου Σμύρνης, ὁ Ζωρξὴς Δρομοκαίτης δημογέρον, ὁ Κωνσταντῖνος Μπελλαγούρας δημογέρον, ὁ Ἰωσήφ χατζη-Χιντιρ δημογέρον, ὁ Ἰωάννης Μαυρογορδάτος, ὁ Νικόλαος (...)ος (;), ὁ Κυριάκος Μουροτζίνης, ὁ Διαμαντὴς Πετριτζής, ὁ Νικόλαος Μαυρογορδάτος καὶ ὁ Ζαννὴς Μαυρογορδάτος.

83 Κατάστιχο χρεῶν τοῦ Άμβροσίου Μαυρογορδάτου στὸν Νικόλαο Μαυρογορδάτο (11 Φεβρουαρίου 1794 - 29 Νοεμβρίου 1802)
(Κουτί 5/III, 1794: 159-62) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 315 X 215.

84 Ἐπιστολὴ τοῦ καθηγομένου Πάτιμου Ἀθανασίου στὸν Άμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Πάτιμος, 8 Ὀκτωβρίου 1794)
(Κουτί 5/III, 1794: 151-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 235.

Πρβλ. ἀρ. **79** καὶ **85**.

85 Χρεωστικὴ ὁμολογία τοῦ Άμβροσίου Μαυρογορδάτου (Σμύρνη, 20 Ὀκτωβρίου 1794)
(Κουτί 5/III, 1794: 83-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 120 X 181.

Ἡ παρούσα ἀφορᾷ σὲ χρέος πρὸς τὴ μονὴ Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτιμου, προφανῶς ἐκδόθηκε στὴ θέση παλιότερης (πρβλ. ἀρ. **79** καὶ **84**) καὶ παραδόθηκε στὸν μοναχὸ τῆς μονῆς Ἰωάννου Θεολόγου Νεόφυτο, ἀπεσταλμένο γιὰ τὴν εἰσπραξὴ τοῦ χρέους (βλ. ἀρ. **84**). Ὅπως προκύπτει ἀπὸ σημείωση στὸ κάτω μέρος τοῦ ἐγγράφου, τὸ χρέος ἐξοφλήθηκε τὴν 21ῃ Ὀκτωβρίου 1799.

- 86 Ἐπιστολή τοῦ Ζαννῆ Ψύχα στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Χίος], 20 Ἰουνίου 1797)
(Κουτὶ 6/III, 1797: 15-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 215 X 160.
- 87 Ἐπιστολή τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 29 Ἰουνίου 1797)
(Κουτὶ 6/III, 1797: 11-2) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 250 X 175.
- 88 Ἐπιστολή τῶν Λουκᾶ καὶ Ζαννῆ Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Χίος, 2 Ἰουλίου 1797)
(Κουτὶ 6/III, 1797: 13-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 210 X 155.
- 89 Ἐπιστολή τοῦ Νικολάου Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Σμύρνη, 8 Ἰουλίου 1797)
(Κουτὶ 6/III, 1797: 19-20) Πρωτότυπο. – Χαρτί 240 X 180.
- Ἡ παρούσα συνόδευε μία ἐπιστολή ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ μία ἀπὸ τὴ Χίο, ποὺ ἔφθασαν στὴ Σμύρνη τὴν 6η καὶ 7η Ἰουλίου ἀντίστοιχα, γιὰ νὰ προωθηθοῦν στὸν Ἀμβρόσιο· πρόκειται προφανῶς γιὰ τὶς ἐπιστολὲς μὲ ἀρ. 87 καὶ 88.
- 90 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 2 Ἰανουαρίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 101-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 232 X 190.
- 91 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 15 Ἰανουαρίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 115-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 230 X 188.
- Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ὑστερόγραφο τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου.
- 92 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 10 Φεβρουαρίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 109-10) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 242 X 172.
- 93 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 12 Μαρτίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 133-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 242 X 173.

Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ὑστερόγραφο μὲ ἄλλο χέρι.

- 94 Ἐπιστολή τοῦ Νικολάου Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Σμύρνη, 17 Ἀπριλίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 107-8) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 209 X 150.
Ἡ παρούσα συνόδευε δύο ἄλλες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο καὶ ἡ δεύτερη στὸν σιδρ-Γιωργάκη.
- 95 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 1 Μαΐου 1798)
(Κουτὶ 5/III, 1793: 55-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170.
- 96 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 14 Μαΐου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 95-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 237 X 163.
- 97 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 1 Ἰουνίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 105-6) Πρωτότυπο. – Χαρτί 244 X 170.
- 98 Κατάστιχο ληψοδοσίας “κάσσας” τοῦ Μιχαήλ Μαυρογορδάτου (2 Αὐγούστου 1798 - 30 Μαΐου 1808)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 4-84) Πρωτότυπο. – Χαρτί (φφ. 42) 305 X 207.
- 99 Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Περάκη Σκούφου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 15 Νοεμβρίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 97-100) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 230 X 185.
- 100 Ἐπιστολή τοῦ Φραγκούλη Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Κωνσταντινούπολη, 27 Νοεμβρίου 1798)
(Κουτὶ 6/III, 1798: 93-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 235 X 170.
- 101 Ἐπιστολή τοῦ Παννίκου Συναδινοῦ στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο (Μυτιλήνη, 30 Μαρτίου 1799)
(Κουτὶ 6/III, 1799: 139-42) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 300 X 210.
- 102 Ἀπόδειξη εἰσπραξῆς μεριδίου τῆς κληρονομίᾳς τοῦ Ἰωάννου Κανᾶ (Σμύρνη, Σεπτέμβριος 1799)
(α) (Κουτὶ 6/III, 1799: 145-8) Σύγχρονο ἀντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 235 X 180.

(β) (Κουτί 6/III, 1799: 1-4) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί (δίφ.) 240 X 170.

(γ) (Κουτί 6/III, 1799: 5-6) Σύγχρονο αντίγραφο. – Χαρτί 85 X 148.

Τὸ ἀντίγραφο (α) ἐσωκλείεται στὴν ἐπιστολὴ μὲ ἀρ. 103. Τὸ ἀντίγραφο (β) παρουσιάζει ἥσσονες διαφορὲς στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου· τὸ ἀντίγραφο (γ) σώζει μόνο τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπόδειξης.

103 Ἐπιστολὴ τοῦ Μιχαὴλ Μαυρογορδάτου στὸν Ἀμβρόσιο Μαυρογορδάτο ([Σμύρνη, μετὰ τὸν Σεπτέμβριο 1799])

(Κουτί 6/III, 1799: 143-50) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 235 X 180.

Στὴν παρούσα ἐσωκλείεται ἡ ἀπόδειξη μὲ ἀρ. 102 (α).

104 Συμφωνητικὸ γράμμα τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου μὲ τὸν Πόβη Μπόσκοβικ γιὰ τὴν παροχὴ προίκας στὴ θυγατέρα του Μπατούλα (Σμύρνη, 31 Μαρτίου 1800)

(Κουτί 6/III, 1800: 21-4) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 345 X 240.

Πρβλ. ἀρ. 105. Ὑπογράφουν, ὡς μάρτυρες, ὁ Διαμαντὴς Πετριτζίης, ὁ Νικόλαος Μαυρογορδάτος καὶ ὁ Μιχαὴλ Μαυρογορδάτος. Ἀπὸ ὑστερόγραφα τοῦ Τζιζιαννι Μπόσκοβιτς προκύπτει ὅτι ἡ ἐξόφληση ὀλοκληρώθηκε τὴν 29ῆ Ὀκτωβρίου.

105 Προικοσύμφωνο τῆς θυγατέρας τοῦ Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου Μπατοῦς γιὰ τὸν γάμο της μὲ τὸν Γιόβο Μπόσκοβικ (Σμύρνη, 18 Ὀκτωβρίου 1800)

(Κουτί 6/III, 1800: 57-60) Πρωτότυπο. – Χαρτί (δίφ.) 320 X 205.

Πρβλ. ἀρ. 104.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ

1. ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ

<i>Χρονολογία</i>	<i>Τίτλος έγγραφου</i>	<i>Έγγραφο</i>
Άπριλιος 7070 (1562), ίνδ. 5	Πατριαρχικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Ίωάσαφ Β' σχετικά με τη διένεξη των Χιλανδαρινών και των Έσφιγμενιτών για τον τόπο του Κακού Ρύακος	4
Μάιος 7094 (1586), ίνδ. 14	Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Θεολήπτου Β' σχετικά με τη διένεξη για τον τόπο της Χρεμτζένης	6
[1710]	Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Άθανασίου Ε' στον Ίερισσού και Άγίου Όρους Άνθιμο και τους γέροντες της Σύναξης του Πρωτάτου	24
Άπριλιος 1758, ίνδ. 6η	Πατριαρχικό έπιτίμιο του Κωνσταντινουπόλεως Σεραφείμ Β' κατά των διεκδικητών της κληρονομιάς του Ιερομονάχου παπα-Θεοφάνους και των μοναχών Ήσαία και γερο-Χριστοφόρου	39
Μάρτιος 1764, ίνδ. 12	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ	73
Μάρτιος 1764, ίνδ. 12	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ	74
1 Μαρτίου 1766	Γράμμα της πατριαρχικής αύλης για τον συμβιβασμό μεταξύ του Χιλανδαρίου και των κληρονόμων του πρώην Τορνόβου Θεοφίλου	81
Ίούνιος 1767, ίνδ. 15	Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ για τα δοσίματα των κελιωτών του Άγίου Όρους	85
Ίούλιος 1768, ίνδ. 1	Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ για το χιλανδαρινό κεμήλιο του Τιμίου Ξύλου	92
Ίούνιος 1777, ίνδ. 10	Πατριαρχική και συνοδική έπιταγή του Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' για την ίδρυση σχολείου των έλληνηκών μαθημάτων στη μητρόπολη Μουντανίων	136

Μάιος 1778, ίδ. 11	Πατριαρχικό και συνοδικό έπιτόμιο του Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' σέ βάρος μισθωτών του χιλανδαρινού μετοχίου στό Κούτζι	137
1778	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β'	138
5 Ίανουαρίου 1780	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' στους Χιλανδαρινούς	143
23 Μαΐου 1785	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ Δ' στους Χιλανδαρινούς	157
8 Σεπτεμβρίου 1787	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στόν μοναχό Λογγίνο Χιλανδαρινό	165
9 Οκτωβρίου 1787	Συμφωνητικό γράμμα των Έσφιγεμιτών γιά τή διαχείριση των μετοχίων τους στίς Σέρρες	166
13 Οκτωβρίου 1787	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στους προκίτους του Χιλανδαρίου	167
8 Σεπτεμβρίου 1788	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στόν σκευοφύλακα του Χιλανδαρίου Δανιήλ, έπιστάτη των τσιφλικίων στίς Σέρρες	172
8 Νοεμβρίου 1788	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στόν σκευοφύλακα του Χιλανδαρίου Δανιήλ	174
3 Σεπτεμβρίου 1789	Πατριαρχική και συνοδική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στόν σκευοφύλακα Δανιήλ Χιλανδαρινό και τόν προηγούμενο Σεραφεΐμ Κουτλουμουσιανό	179
3 Οκτωβρίου 1789	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στόν Δανιήλ Χιλανδαρινό και τόν Σεραφεΐμ Κουτλουμουσιανό	180
Μάρτιος 1790	Συστατικό γράμμα του πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου	183
9 Αύγουστου 1792	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στόν έπίτροπο των τσιφλικίων στίς Σέρρες προηγούμενο Σεραφεΐμ Κουτλουμουσιανό	210
12 Αύγουστου 1792	Πατριαρχική και συνοδική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ' στους έπιτρόπους των έσφιγεμντικών τσιφλικίων στίς Σέρρες Δανιήλ Χιλανδαρινό και Σεραφεΐμ Κουτλουμουσιανό	211
Ίούλιος 1793	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου Ζ'	217
7 Μαρτίου 1795	Γράμμα του πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου γιά τήν παραλαβή τής μίτρας του πρώην Ράσκας Γρηγορίου και χρηματικού ποσού	227 (β)
7 Ίουνίου 1796	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμου Γ' στους Χιλανδαρινούς	247

24 Ιουλίου 1797	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στους προεστώτες του Χιλανδαρίου	264
15 Σεπτεμβρίου 1797	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στους Χιλανδαριούς	272
15 Φεβρουαρίου 1798	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στους Χιλανδαριούς	289
Φεβρουάριος 1798	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε'	294
Φεβρουάριος 1798	Πατριαρχικό και συνοδικό συγχωρητικό γράμμα ("μετριότης") του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε'	295
Μάιος 1798, ίνδ. 1 [μετά τη 10η]	Πατριαρχικό και συνοδικό σιγλλιώδες γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' σχετικά με τη διένεξη των Χιλανδαρινών και των Έσφρημεντών	304
1 Ιουλίου 1798	Πατριαρχική έπιστολή του Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' στους Χιλανδαριούς	318
1 Αυγούστου 1799	Έπιστολή του πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου στους άρχοντες και κριτές της Κεφαλληνίας, της Ζακύνθου και των άλλων νησιών της Μεσογείου	342
Πρβλ. άρ. 140, σημ. 1.		

2. ΙΕΡΑΡΧΩΝ

1435 (:), Ίούνιος, ίνδ. 13	Γράμμα του μητροπολίτη Θεσσαλονίκης [Γρηγορίου (:)] για την εκδίκαση υπόθεσης ληστείας	1
3 Σεπτεμβρίου 7134 (1625), ίνδ. 9	Ένταλτηριώδες γράμμα του Ίερισσού και Άγίου Όρους Στεφάνου (:) για την ανάθεση του λειτουργήματος του πνευματικού στον παπα-Μελέτιο	10
[21 Σεπτεμβρίου 1640]	Άφοριστικό του επίσκοπου Άρδαμερίου και προέδρου Ίερισσού και Άγίου Όρους Θεοφάνους	12 (α)
[1690 (:)]	Γράμμα του άρχιερέως Ίερισσού και Άγίου Όρους Μακαρίου σχετικά με τη διένεξη των Χιλανδαρινών και των Διονυσιατών για τον τόπο στη Μεγάλη Βίγλα και τον Μονοξυλίτη	22
22 Μαρτίου 1761	Έπιστολή του Σεβαστείας Γερασίου στους σκευοφύλακες και προεστώτες του Άγίου Όρους	48
13 Φεβρουαρίου 1765	Βεβαιωτικό και άποδεικτικό γράμμα του Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου για τη διευθέτηση των διαφορών μεταξύ του Χιλανδαρίου και των Γεράκη του Στέριου και Λάμπου του Γεωργίου	80

7 Οκτωβρίου 1773	Ἐπιστολή τοῦ Λόφτζας Ἀνθίμου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο	115
[31] Αὐγούστου 1775	Βεβαιωτικὸ γράμμα τοῦ Ἀρδαμερίου Ἀνθίμου γιὰ τὴν ἐξόφληση χρέους τοῦ προηγουμένου Σαμουὴλ	132
2 Ἀπριλίου 1786	Γράμμα τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου	163
20 Μαρτίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ Σταυρουπόλεως Γρηγορίου στὸν παπα-Πορφύριο	190
14 Ἰουνίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ Νικομηδείας Μελετίου	194
18 Αὐγούστου 1791	Ἐπιστολή τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου στὸν παπα-Πορφύριο	197
23 Ἰανουαρίου 1792	Γράμμα τοῦ Μηθύμνης Διονυσίου γιὰ τὴν προσφορὰ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τοῦ Χιλανδαρίου	202
2 Μαρτίου 1795	Ἐπιστολή τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου στὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο	227 (α)
14 Ἀπριλίου 1795	Γράμμα τοῦ πρώην Ράσκας Γρηγορίου γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς μίτρας του	231
1 Ἰουλίου 1795	Ἀποδεικτικὸ καὶ συστατικὸ γράμμα τῆς αὐλῆς τοῦ Σισανίου Νεοφύτου	235
15 Ἰουλίου 1795	Ἐπιστολή τοῦ Ἐάνθης Ναθαναὴλ στοὺς προηγουμένους παπα-Γεράσιμο καὶ παπα-Σάββα καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	236
30 Σεπτεμβρίου 1795	Ἐπιστολή τοῦ Μαρωνείας Νεκταρίου στοὺς Χιλανδαρινούς	240
5 Οκτωβρίου 1795	Γράμμα τοῦ Νικαίας Καλλινίκου γιὰ τὴν προσφορὰ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τοῦ Χιλανδαρίου	241
18 Ἰουνίου 1796	Γράμμα τοῦ Μυτιλήνης Ἱερεμία	249
29 Οκτωβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Σκοπέλου Ζαχαρία στὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	274
[πρὶν ἀπὸ τὴν 9η Ἰουνίου 1798]	Ἐπιστολή τοῦ πρώην Θεσσαλονίκης Δανιὴλ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	310
15 Ἰουλίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου Μακάριο	319
26 Νοεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἐρσεκίου Δανιὴλ στοὺς Χιλανδαρινούς	329
23 Δεκεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἀρδαμερίου Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγούμενο Μακάριο	334
2 Φεβρουαρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς	336
5 Μαΐου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Καλλινίκου Γανοχωρίτη στοὺς Χιλανδαρινούς	338
29 Ἰουνίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου	339
20 Αὐγούστου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Ἐάνθης Ναθαναὴλ στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς	344

18 Οκτωβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Βερροίας Ζαχαρία στὸν σκευοφύλακα Γεράσιμο καὶ τοὺς δικαίους τοῦ Χιλανδαρίου	351
17 Φεβρουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο καὶ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου	361
12 Ἀπριλίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνατίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα	369
28 Ἀπριλίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ Μαρωνείας Νεοφύτου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Γεράσιμο	372
5 Μαΐου 1800	Γράμμα τοῦ Βελεσσοῦ Ἰωακεῖμ γιὰ τὴν παραλαβὴ προσωπικῶν εἰδῶν	373

3. ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΡΧΩΝ

3.1 Κοινότητα Ἁγίου Ὁρους

6975 (τέλη 1466), ἰνδ. 15	Γράμμα τοῦ πρώτου Δωροθέου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως σχετικά μετὰ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ξενοφωνινῶν γιὰ τὸ λιβάδι κοντὰ στὸν Ἅγιο Φίλιππο	1
Ἰούλιος 7069 (1561), ἰνδ. 3 (!)	Γράμμα τοῦ πρώτου Κυρίλλου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως γιὰ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἐσφιγμενιτῶν	3
Μάρτιος 7089 (1581), ἰνδ. 9	Γράμμα τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικά μετὰ τὴ διένεξη τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Σταυρονικήτα γιὰ τὸν τόπο στὴν πλαγὰ τοῦ Πρωτάτου	5
Ἀπρίλιος 1661	Γράμμα τῆς Μεγάλης Μέσης γιὰ τὴν πώληση τοῦ πρωτατινοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων στὴ μονὴ τῶν Ρώσων	18
1710	Ἀπόφαση τῆς Μεγάλης Μέσης σχετικά μετὰ τὴ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Διονυσιατῶν γιὰ τὸν τόπο στοῦ Μονοξυλίτου	25
4 Νοεμβρίου 1727	Γράμμα ἐκπροσώπων τῆς Μεγάλης Μέσης γιὰ τὴν καλλιέργεια χιλανδαρινοῦ τόπου ἀπὸ τοὺς Ἐσφιγμενίτες	28
1 Μαρτίου 1762	Ὁλοσφράγιστο ἐξοφλητικὸ γράμμα τῶν προεστώτων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους	62
11 Μαρτίου 1762	Ὁλοσφράγιστο γράμμα τῶν προεστώτων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικά μετὰ τὴ διένεξη τοῦ χιλανδαρινοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τοῦ καρκαλλινοῦ τῶν Ἁγίων Πάντων	63
19 Ἰανουαρίου 1774	Ἐπιστολή τῶν ἐπιστατῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κυρίλλου, Παντελεήμονος καὶ Σεραφεῖμ στοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	119
12 Ἰουλίου 1782	Γράμμα τῆς Μεγάλης Μέσης γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ τόπου πίσω ἀπὸ τὸ Πρωτάτο, κοντὰ στὰ κελλιὰ τοῦ Χιλανδαρίου καὶ τῆς Σίμωνος Πέτρας	148

1 Ιουνίου 1787	Όλοσφράγιστο γράμμα της Μεγάλης Σύναξης	164
3 Μαρτίου 1788	Όλοσφράγιστη έπιστολή των έπιστατών των μονών του Άγίου Όρους στον αυθέντη και ήγεμόνα της Ούγγροβλαχίας Άλέξανδρο Ύψηλάντη	169
1 Ιουνίου 1792	Όλοσφράγιστο έξοφλητικό γράμμα των προϊσταμένων των μονών του Άγίου Όρους	205
4 Οκτωβρίου 1792	Γράμμα των έπιστατών της Κοινότητας του Άγίου Όρους, συστατικό των μοναχών Σεραφείμ, Σιλβέστρου και Θεωνά	212
1 Ιουνίου 1797	Έξοφλητικό όλοσφράγιστο γράμμα των προϊσταμένων των μονών του Άγίου Όρους	261
28 Ιουνίου 1797	Όλοσφράγιστο άποδεικτικό γράμμα για τον διορισμό έπιτρόπων	263
28 Ιουλίου 1797	Έπιστολή των προϊσταμένων των μονών του Άγίου Όρους στον Άντωνάκη του Στεφανάκη Τζερά	265
20 Ιανουαρίου 1798	Σχέδιο έπιστολής των προϊσταμένων του Άγίου Όρους	278 (β)
23 Ιανουαρίου 1798	Έπιστολή των προεστώτων της Σύναξης στους έπιτρόπους της Κοινότητας του Άγίου Όρους Γεράσιμο Χιλανδαρινό και Νικηφόρο Παντοκρατορινό	284
31 Ιανουαρίου 1798	Έπιστολή των έπιστατών της Κοινότητας του Άγίου Όρους στους έπιτρόπους Γεράσιμο Χιλανδαρινό και Νικηφόρο Παντοκρατορινό	286
Ιανουάριος 1798	Όλοσφράγιστη έπιστολή στον μπισοταντζήμπαση	287
16 Μαρτίου 1798	Έπιστολή των έπιστατών του Κοινού	299
20 Δεκεμβρίου 1798	Έξοφλητικό όλοσφράγιστο γράμμα	333
27 Ιουλίου 1799	Όλοσφράγιστο βεβαιωτήριο γράμμα για τή διεκδίκηση χιλανδαρινού καραβιού	341

3.2 Έκκλησιαστικών

(πρβλ. 1. Πατριαρχικά 2. Ίεραρχών 3.1 Κοινότητας Άγίου Όρους)

24 Μαΐου 1761	Γράμμα του πρωτοσυγγέλλου του Άγίου Τάφου Χρυσάνθου για τήν πώληση μετοχίου στη Θεσσαλονίκη	52
3 Απριλίου 1764	Συστατικό γράμμα του πρωτοσυγγέλλου Φιλίππων και Δράμας Γερασίμου	75
3 Δεκεμβρίου 1789	Γράμμα του πατριαρχικού έξάρχου Άνθιμου για τήν παραλαβή σιταριού από τά τσιφλίκια της μονής Έσφιγγμένου στις Σέρρες	181
1 Μαΐου 1792	Γράμμα του Θεοφίλου, έπιτρόπου του Άγίου Τορνόβου, για τήν προσφορά έλεημοσύνης ύπέρ του Χιλανδαριού	204

3.3 Πολιτικῶν

7134 (1625/6)	Γράμμα του Μουσταφά-ἀγά και του Ἀχμέτ-μπέη για την παραχώρηση τῆς ἀδειας ἀποκλεισμοῦ δρομίου κοντά στο χιλανδαρινό σπίτι	11
11 Νοεμβρίου 1689	Γράμμα του Δήμιου, βοϊβόντα του Κάτω Ρύακος (;), σχετικά με τῆ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν και τῶν Διονυσιατῶν για τὸν Μονοξυλίτη	21
6 Ἰουλίου 1800	“Πρόθεσις” τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ρωσικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου Οὐζακῶβ (μετάφραση)	376

4. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ

4.1 Ἐπίσημα μοναστηριακά Ἐγγραφα

4.1.1 Γράμματα, ὁμολογίες, μαρτυρίες, ἀποδείξεις

7149 (1640/1)	Γράμμα τῶν Ξενοφωντῶν σχετικά με τῆ διένεξη τους με τοὺς Χιλανδαρινούς για τὸν τόπο στὸν Ἅγιο Φίλιππο	13
6 Μαΐου 1648	Ἀπόδειξη Λαυριωτῶν για τὴν ἐπιτροφη τοῦ τιμῆματος ἀγορᾶς χωραφιοῦ στὸν Πρόβλακα	14
14 Ἰουνίου 7162 (1654)	Γράμμα του καθηγουμένου Βίκτωρος σχετικά με τῆ διένεξη τῶν Χιλανδαρινῶν και τῶν Διονυσιατῶν για τὸν Μονοξυλίτη	16
21 Νοεμβρίου 1670	Ἵομολογία τοῦ γερο-Καλλινίκου για τὴν ἀφιέρωση τῆς ἀκίνητης περιουσίας του στο Χιλανδάρι	20
3 Σεπτεμβρίου 1715	Βεβαιωτικὸ γράμμα τῆς μονῆς Διονυσίου σχετικά με τῆ διένεξη για τὸν τόπο στοῦ Μονοξυλίτου	26
16 Ἰουνίου 1716	Κοινὸ γράμμα τῆς μονῆς Ἰβήρων σχετικά με τῆ διευθέτηση τῆς διένεξης για τὸν τόπο τοῦ Στυλαρίου	27
24 Νοεμβρίου 1746	Ἵομολογία πώλησης ἀμπελιοῦ ἀπὸ τὸν γερο-Σάββα Ξηροποταμῶν στη Διαλεχτή	30
1 Ἀπριλίου 1752	Καταγραφή τῶν ἀγρῶν τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχίου στοῦ Μαυροπούλου	33
10 Σεπτεμβρίου 1755	Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν για τὴν παροχή ἀγαθῶν και ὑπηρεσιῶν στὸν πρῶην Ράσκας Γρηγόριο	35
15 Αὐγούστου 1759	Ἵομολογία συμφωνίας ἀνάμεσα στοὺς Χιλανδαρινούς και τὸν γερο-Θεόκλητο	41
[πρὶν ἀπὸ τὸ 1760]	Γράμμα τοῦ προηγουμένου τῆς Μεγίστης Λαύρας Σιλβέστρου για τὴν ἀνακήρυξη ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους στο Μπράσοβο	45 (α)

27 Μαΐου 1761	Ἀποδεικτικό γράμμα τοῦ παπα-Ἀρσενίου γιὰ τὴν εἰσ- πράξῃ κληρονομίᾳ τοῦ παπα-Ἀγαπίου	53
17 Ὀκτωβρίου 1761	Ἀπόδειξη παραλαβῆς ἐνεχύρου τοῦ ἀρχιμανδρίτη παπα-Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ	61
15 Αὐγούστου 1762	Ὁμολογία τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση τοῦ μετοχίου στὸν Πρόβλακα	66
23 Ἀπριλίου 1764	Γράμμα τῆς μονῆς Ζωγράφου γιὰ τὴ συμφωνία ἀνταλ- λαγῆς βοσκοτόπων	77
21 Ἰουνίου 1764	Ὁμολογία τοῦ γερο-Νεοφύτου Σεπετινικιώτη γιὰ τὴν ἀπόλεια ἀγίου λειψάνου	78
[1764]	Ὁμολογία τοῦ παπα-Θεοκλήτου Χιλανδαρινοῦ γιὰ τὴν παραλαβὴν κεμηλίων	79
10 Ἰουνίου 1766	Γράμμα τοῦ Ἰωακείμ γιὰ τὴν παραλαβὴν κεμηλίων	82
15 Μαρτίου 1767	Ὁμολογία τῶν προεστώτων τοῦ Χιλανδαρίου γιὰ τὴν παραχώρηση τοῦ κονακιοῦ καὶ τοῦ “ταξιδίου” στὸ Κού- τζιο	83
2 Ἰουλίου 1767	Ἀποδεικτικό γράμμα τοῦ προηγουμένου Σαμουὴλ γιὰ τὴν παραλαβὴν κεμηλίων	86
14 Αὐγούστου 1767	Γράμμα τῶν Σιμωνοπετριτῶν γιὰ τὴν καλύβα κοντὰ στὸ Πρωτάτο	87
8 Ἰανουαρίου 1768	Γράμμα τοῦ Ἰωάσαφ (Πασόφου) Ξηροποταμιοῦ γιὰ τὴ μίσθωση τοῦ μετοχίου στὸν Πρόβλακα	88
12 Μαΐου 1768	Γράμμα τῶν κελιωτῶν τοῦ Ἁγίου Θεολόγου γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ χαλαδιοῦ	89
21 Ἰουνίου [1768]	Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ξενοφῶντος ἱερο- μονάχου Σαμουὴλ στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Γεράσιμου γιὰ τὴν παράδοση τοῦ Τιμίου Ξύλου	90
14 Ἰουλίου 1768	Ἐξοφλητικὸ γράμμα τοῦ γερο-Ἐφραὶμ	91
1768	Ἐγγραφο τοῦ Ἀντωνίου Χιλανδαρινοῦ γιὰ τὴν πα- ραλαβὴν κεμηλίων	97
8 Σεπτεμβρίου 1770	Γράμμα Σιμωνοπετριτῶν γιὰ τὴν παραλαβὴν λειψάνων	108
[μετὰ τὸ 1772]	Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὸ νερὸ τῆς Κεραμίδας	112
15 Ἰανουαρίου 1775	Γράμμα τοῦ προηγουμένου Βησσαρίωνος γιὰ τὴν ἐκλο- γὴ τοῦ προηγουμένου Σαμουὴλ ὡς ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν	129
1 Σεπτεμβρίου 1776	Συμφωνητικὸ γράμμα μεταξὺ τοῦ ἀρχιμανδρίτη Ἐλι- σαίου Χιλανδαρινοῦ καὶ τοῦ προηγουμένου Σαμουὴλ	133
27 Ἰανουαρίου 1779	Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Καρακάλλου προηγουμένου Ἰακώβου γιὰ τὴν παραλαβὴν χρημάτων καὶ “ἡδυσμάτων” ἀπὸ τὸ μετόχιο τοῦ Ἰσμαὴλ	141
6 Ἀπριλίου 1783	Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ ἱερομονάχου παπα-Ἀνθίμου γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴν χρέους τοῦ προηγουμένου παπα- Δανιὴλ	150

12 Ιουνίου 1783	Γράμμα του παπα-Σεραφείμ του Ρούσου για τη διευθέτηση των διαφορών του με τὸ Χιλανδάρη	151
10 Ἰανουαρίου 1786	Δηλωτικό γράμμα για τὴ συμφωνία μεταξύ τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῆς συνοδείας τοῦ γερο-Χριστοφόρου	159
28 Αὐγούστου 1788	Δηλωτικό γράμμα τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου Ἀγιοδημητριάτη	171
15 Ἀπριλίου 1791	Συμφωνητικό γράμμα μεταξύ τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τῶν Ἀγιαννανιτῶν	192
27 Μαΐου 1793	Γράμμα τοῦ ἱερομονάχου Θεοδοσίου Χιλανδαρινοῦ γὰ τὴν παραλαβὴ κεμηλιῶν	216
22 Ἰουνίου 1794	Συμφωνητικό γράμμα ἀνάμεσα στοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τὴ συνοδεία τοῦ παπα-Ἰωάσαφ	222
6 Σεπτεμβρίου 1794	Χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγιμένου	225
5 Μαρτίου 1795	Ἀποδεικτικὸ καὶ ἐξοφλητικὸ γράμμα τοῦ γερο-Διονυσίου καὶ τοῦ παπα-Γαβριὴλ γὰ τὴν ἀπώλεια ἀγίου λειψάνου	228
1 Ἀπριλίου 1795	Βεβαιωτικὸ γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γὰ τὴν ξύλυση τῶν κελλιῶν στὶς Καρυές	230
17 Αὐγούστου 1795	Μαρτυρία τῶν Χιλανδαρινῶν γὰ τὴ δωρεὰ τοῦ προηγουμένου Σεραπίωνος	238
10 Μαΐου 1796	Γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ἀγίου Παύλου γερο-Ἀνατολίου καὶ γερο-Γεδεῶν γὰ τὴν ἐκμίσθωση τῶν ἀγιοπαυλίτικων μετοχῶν στὸν Πρόβλακα	244
20 Αὐγούστου 1796	Γράμμα συμμαρτυρίας τοῦ ἱερομονάχου Βασιλείου γὰ τὸν μοναχὸ Ἰωσήφ	252
1 Αὐγούστου 1798	Γράμμα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου γὰ τὴν παραχώρηση τοῦ κονακιοῦ στὸν Ἰσβορο	320
26 Ὀκτωβρίου 1798	Ὅμολογία τῶν Δοχειαριτῶν γὰ τὴν ἐκμίσθωση βοσκοτόπου στὰ Πυργαδία	323
26 Ἰουλίου 1799	Βεβαιωτικὸ γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανδαρίου γὰ τὴ διεκδίκηση χιλανδαρινοῦ καραβιοῦ	340

4.1.2 Ὅμολογα πώλησης κελλιῶν

1 Ἀπριλίου 7160 (1652)	Ὅμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀρχαγγέλων	15
1 Μαΐου 7167 (1659)	Ὅμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Μεγάλου Νικολάου, τοῦ “ποτέ” Κοχλιαρᾶ	17
Ἀπρίλιος 1661	Ὅμολογία τῆς μονῆς τῶν Ρώσων γὰ τὴν πώληση τοῦ κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων στοὺς Χιλανδαρινούς	19

30 Ὀκτωβρίου 1746	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου	29
1752	Ὁμολογο πώλησης τῶν καθιῶν κοντά στοῦ κονάκι τῶν Καρυῶν	34
Σεπτεμβρίου 1756	Ὁμολογία πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὸν γερο-Μισαήλο στὸν Νικόλα	37
6 Μαΐου 1758	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου	40
14 Μαΐου 1769	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου	101
20 Ὀκτωβρίου 1769	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Γενέσεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου	103
25 Μαΐου 1772	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ	110
[μετὰ τὸ 1772]	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ	111
10 Ἰουλίου 1775	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου	131
1 Μαρτίου 1781	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Ἁγίας Μεταμορφώσεως	145
1 Φεβρουαρίου 1796	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου	243
1 Δεκεμβρίου 1798	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Μεταμορφώσεως	330
17 Μαρτίου 1800	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Ἀναλήψεως	364
1 Σεπτεμβρίου 1800	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ	378
1 Ὀκτωβρίου 1800	Ὁμολογο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Θείας Μεταμορφώσεως	382

Πεβλ. καὶ 3.1 Κοινότητας Ἁγίου Ὄρους, ἀρ. 18.

4.2 Ἀλληλογραφία

4.2.1 Χιλανδαρινῶν

10 Μαΐου 1769	Ἐπιστολὴ τοῦ γερο-Μανόλη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο καὶ τὸν προηγούμενο Στέφανο	100
23 Ἰανουαρίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ Καλλινίκου στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα	120
30 Ἰανουαρίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ Καλλινίκου στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα	122
31 Ἰανουαρίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Δανιὴλ στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα	123
Τετάρτη [5 ἢ 12 Φεβρουαρίου 1774]	Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου Βησσαρίωνος στὸν μοναχὸ γερο-Τιμόθεο	124 (β)
21 Φεβρουαρίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ προηγούμενου χατζη-Δανιὴλ στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα	125
8 Σεπτεμβρίου 1784	Ἐπιστολὴ τοῦ σκευοφύλακα Δανιὴλ Χιλανδαρινοῦ στὸν γερο-Τιμόθεο Χιλανδαρινὸ	155

Δεκέμβριος 1784	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα Δανιὴλ Χιλανδαρινοῦ στὸν γερο-Τιμόθεο Χιλανδαρινό	156
6 Ὀκτωβρίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο	199
9 Μαρτίου 1792	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο Ζααραλίη Χιλανδαρινό	203
[Ἰούνιος 1792 (:)]	Σχέδιο ἐπιστολῆς	206 (β)
2 Νοεμβρίου [μετὰ τὸ 1792]	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Παρθενίου	213
17 Ἰανουαρίου 1793	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν προηγούμενο Ἄμβροσιο	214
18 Ἀπριλίου 1794	Ἐπιστολή τῶν Χιλανδαρινῶν στὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ	219
22 Ὀκτωβρίου 1794	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο Χιλανδαρινό	226
21 Μαρτίου 1795	Ἐπιστολή τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Σάββα καὶ Θεοφάνους στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο	229
[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795 (:)]	Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ παπα-Γερασίμου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου	233 (α)
[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795]	Σχέδιο ἐπιστολῆς τοῦ παπα-Γερασίμου στοὺς Χιλανδαρινούς	233 (β)
[πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1795]	Ἐπιστολή τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου	234
21 Ἰουλίου 1796	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου στὸν ἱερομόναχο παπα-Σεραφεῖμ	251
10 Αὐγούστου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	266
25 Αὐγούστου 1797	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	267
1 Σεπτεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	268
15 Σεπτεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	269
15 Σεπτεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	270
15 Σεπτεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	271
6 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	276
28 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου ἐπιτρόπου Μακαρίου Χιλανδαρινοῦ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τῆς Μεγάλης Μέσης	278 (α)

17 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	280
20 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	281
4 Ἰανουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	282
8 Φεβρουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	288
16 Φεβρουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	290
24 Φεβρουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	293
12 Μαρτίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	296
13 Μαρτίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	297
26 Ἀπριλίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	301
27 Ἀπριλίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	302
10 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ, ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	303
15 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἱερομονάχου Μακαρίου, ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου, στὸν ἐπίτροπο τῆς Κοινοτήτας τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γεράσιμο	305
27 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Σάββα Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακάριο	308
8 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Κυπριανοῦ Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγουμένου Γεράσιμο	309
9 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ παπα-χ ^ρ Ἡσυχέστρου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο προηγουμένου Μακάριο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	311
9 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ δικαίου τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακείμ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακάριο	312
14 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	315
16 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Μακαρίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγουμένου Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	316

27 Σεπτεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Σάββα Χιλανδαρινοῦ στόν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	322
27 Ὀκτωβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου Μακαρίου στόν γερο-Ἄξαρία, οἰκονόμο τοῦ χιλανδαρινοῦ μετοχί- ου στό Κάστρο τῆς Θάσου	325 (α)
8 Νοεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ γερο-Ἄξαρία στόν ἐπίτροπο τοῦ Χιλαν- δαρίου Μακάριο	325 (β)
16 Νοεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἱερομονάχου Παρθενίου Χιλανδαρινοῦ στόν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	327
16 Δεκεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ μοναχοῦ Ἄξαρία στόν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	332
22 Αὐγούστου 1799	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου τοῦ “νέου” Χι- λανδαρινοῦ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου	345
9 Ἰανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Παρθενίου Χιλανδαρινοῦ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα καὶ Ἰωνᾶ	355
7 Μαρτίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στόν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένου Σάββα	362
19 Μαρτίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Γερασίμου Χιλανδαρινοῦ στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προσετώτες τοῦ Χιλανδαρίου	366
[1800 (;)]	Ἐπιστολή τοῦ γερο-Ἰωακείμ τῆς Κόμιτζας καὶ τοῦ Σιλ- βέστρου ἀπὸ τὸν Πιρόβλακα στόν ἐπίτροπο παπα-Γερά- σιμο καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς	386

4.2.2 Χιλανδαρινῶν μὲ μοναστηριακοὺς καὶ κληρικοὺς

[Ἰούλιος - 18 Αὐγούστου 1791]	Ἐπιστολή τοῦ Πορφυρίου στόν πρῶην Ράσкас Γρη- γόριο	195 (β)
5 Ἰουλίου 1792	Σχέδιο ἐπιστολῆς στόν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ἀσχ(...)α- νίου (;)	209 (α)
13 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Χιλανδαρίου προη- γουμένου Μακαρίου στοὺς ἐπιτρόπους προηγουμένους Ἀμβρόσιο καὶ Ἀνανία καὶ τοὺς προσετώτες τοῦ Βα- τοπεδίου	313 (α)

4.2.3 Μοναστηριακῶν καὶ κληρικῶν μὲ Χιλανδαρινούς

27 Ἀπριλίου 1761	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Μελετίου Βατοπεδινοῦ καὶ τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στόν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁ- ρους προηγουμένου Βησσαρίωνα Χιλανδαρινῶ	50
27 Μαΐου 1761	Ἐπιστολή τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στόν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγουμένου Βησσαρίωνα Χιλανδαρινῶ	54

23 Ιουνίου 1761	Ἐπιστολή τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὅρους προηγουμένο παπα-Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	57
24 Μαΐου 1762	Ἐπιστολή τοῦ Ἀνανία Ἰβηρίτη στὸν ἐπιστάτη [Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ] καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Ἁγίου Ὅρους	64
Αὐγούστος 1762	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Ἰωακείμ Διονυσιάτη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὅρους προηγουμένο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	67
14 Μαΐου [1767]	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὅρους Κυρούλλου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου	84
14 Μαΐου 1770	Ἐπιστολή τοῦ Ἰωακείμ Γρηγοριάτη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο	104
31 [sic!] Νοεμβρίου 1773	Ἐπιστολή τοῦ δικαίου τοῦ Βατοπεδίου Στεφάνου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο	116
2 Δεκεμβρίου 1773	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Παΐσιου Ἰβηρίτη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Στέφανο	117
27 Ἰανουαρίου 1774	Ἐπιστολή τοῦ παπα-Γιώργη τοῦ Καστρινοῦ στὸν σκευοφύλακα παπα-Στέφανο	121
27 Ἰουλίου 1781	Ἐπιστολή τοῦ Ἰωακείμ τῆς μονῆς Βυζαντίας στὸν πρῶν δικαῖο τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Τιμόθεο	147
23 Μαρτίου 1784	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Βατοπεδίου Φιλοθέου στὸν καθηγούμενο Νεόφυτο καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	154
29 Μαρτίου 1789	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ	175
9 Ἰουλίου 1789	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στοὺς ἐπιστάτες τῶν τοιφλικίων Ἀχινοῦ καὶ Πατρίκη, τὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ τὸν προηγουμένο τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ	176
10 Ἰουλίου 1789	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ	177
13 Ἰουλίου 1789	Ἐπιστολή τοῦ Ἰωακείμ Γρηγοριάτη στὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς	178
29 Δεκεμβρίου 1789	Ἐπιστολή τῶν προεστῶτων τῆς μονῆς Ἰβήρων στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	182
12 Αὐγούστου 1790	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνατίου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ	186
3 Ἀπριλίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Ἰωσήφ στὸν ἱερομόναχο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τῆς μονῆς Μπάγια Ντεαράμα	191
23 Ἰουλίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ παπα-Θεολόγητου καὶ τῶν ἀδελφῶν του στὸν παπα-Πορφύριο	195 (α)
11 Ἰουνίου 1792	Ἐπιστολή τοῦ ἀρχιμανδρίτη Κωνσταντίου στὸν ἱερομόναχο παπα-Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	207

15 Ιουνίου 1794	Ἐπιστολή τοῦ ἀρχιμανδρίτη Κοσμᾶ Ἰβηρίτη στους Χιλανδαρινούς	221
13 Μαΐου 1795	Ἐπιστολή τοῦ Μακαρίου τοῦ ζωγράφου καί τοῦ ἀνιψιοῦ του Βρετῆ Γαλατζιάνου στὸν σκευοφύλακα παπα-Δανιὴλ	232
22 Μαΐου 1796	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Ἀνανία Βατοπεδινοῦ στὸν προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	246
19 Μαΐου 1797	Ἐπιστολή τοῦ ἐπίτροπου τῶν Ρωσῶν Διονυσίου καί τοῦ παπα-Νεκταρίου	258
20 Μαΐου 1797	Ἐπιστολή τοῦ ἱεροδιακόνου Προκοπίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	259
18 Σεπτεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Μάρκου Κασιτζοράνου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	273
11 Ἰανουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Χρυσάνθου στὸν προηγούμενο Γεράσιμο, ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους	283
17 Φεβρουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἀρχιμανδρίτη Κοτρουτζιανίου Βησσαρίωνος στὸν προηγούμενο Γεράσιμο καί τοὺς Χιλανδαρινούς	291
20 Φεβρουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ζωγράφου Μακαρίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	292
16 Μαρτίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Εὐθυμίου Ζωγραφεῖτη στους προηγούμενους Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ καὶ Νικηφόρο Παντοκρατορινὸ, ἐπίτροπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους	298
25 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τῶν προεστώτων τῆς μονῆς Ζωγράφου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Γεράσιμο Χιλανδαρινὸ	307
Κυριακή, [13 ἢ 20 Ἰουνίου 1798]	Ἐπιστολή τοῦ ἐπίτροπου τοῦ Βατοπεδίου Ἀμβροσίου στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Μακάριο καί τοὺς Χιλανδαρινούς	313 (β)
23 Αὐγούστου 1799	Ἐπιστολή τοῦ λογοθέτη Φωτίου στὸν ἐπίτροπο Σάββα καί τοὺς Χιλανδαρινούς	346
24 Αὐγούστου 1799	Ἐπιστολή τοῦ διδασκάλου Ἰωσήφ Βατοπεδινοῦ καί τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου Ἰβηρίτη στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καί τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	347
23 Σεπτεμβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ παπα-χ ^Η Βασίλη τοῦ χατζῆ-Ἀγγελينوῦ στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καί τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	348
27 Δεκεμβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου Ἰβηρίτη στὸν ἐπίτροπο προηγούμενο Σάββα καί τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	352
9 Ἰανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Νικηφόρου στους προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο καὶ Χρυσάνθο	354

23 Ιανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Νικηφόρου στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα καὶ Ἰωνᾶ	356
25 Ιανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ πρωτοσυγγέλλου Μακαρίου	357
16 Φεβρουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ ἡγουμένου τῆς σκήτης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἰωαννικίου στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου	359
23 Μαρτίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἀρχιμανδρίτη Συμεὼν στὸν ἐπίτροπο προηγουμένου Σάββα καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Χιλανδαρίου	367
21 Ἀπριλίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου [τῆς μονῆς Ζωγράφου] Εὐθυμίου στὸν καθηγούμενο Χρῦσανθο καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	371
9 Μαΐου 1800	Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Βασίλη, πατέρα τοῦ χατζη-Ἀγγελή, στὸν καθηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα	374

Πρβλ. 1. Πατριαρχικά· 2. Τεραρχῶν.

4.2.4 Χιλανδαρινῶν μὲ λαϊκοὺς

12 Μαΐου 1791	Ἐπιστολή τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου στὸν δραγουμάνο Γεώργιο	193 (α)
12 Αὐγούστου 1799	Ἐπιστολή τοῦ καθηγούμενου τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχου Χαραλάμπους στοὺς χριστιανοὺς τοῦ Ἄετοῦ	343

4.2.5 Διαφόρων μοναστηριακῶν καὶ κληρικῶν

7 Αὐγούστου 1760	Ἐπιστολή τοῦ Ἱεροθέου Ξηροποταμινοῦ στὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὅρους	45 (β)
20 Μαρτίου 1761	Ἐπιστολή τοῦ Νεοφύτου Τριεραρχίτη στοὺς προεστώτες τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὅρου	46
8 Φεβρουαρίου 1786	Ἐπιστολή τοῦ καθηγούμενου τῆς μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ρύλας Γερασίμου στὸν μητροπολίτη Προιάβου Κύριλλο	160
3 Ὀκτωβρίου 1791	Ἐπιστολή τοῦ παπα-Θεοκλήτου στὸν Ράσκας Γρηγόριο	198
14 Ἰουνίου 1796	Ἐπιστολή τῶν ἐπιτρόπων Νικηφόρου Ἰβηρίτη καὶ Σωφρονίου Φιλοθεΐτη στοὺς προεστώτες καὶ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὅρους	248
30 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ σκευοφύλακα τῆς μονῆς Φιλοθέου Σωφρονίου στὸν σαράφη Γεώργιο Καίσερλί	279
27 Ιανουαρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ προηγουμένου Εὐθυμίου Ζωγραφίτη στὸν Κωνσταντῖνο Γεωργίου Μανδρατζίουλου	285

4.3 Διάφορα

4.3.1 Διαθήκες

9 Μαρτίου 1777	Διαθήκη του προηγουμένου Στεφάνου	135
19 Ιανουαρίου 1779	Διαθήκη του παπα-Διονυσίου	140
15 Ιουνίου 1780	Διαθήκη του παπα-Σαμουήλ	144
Ιούλιος 1793	Τύπος διαθήκης (υπόδειγμα)	218

4.3.2 Καταγραφές, κατάστιχα, σημειώσεις

[μετά το 1776]	Καταγραφή γραμμάτων της Μπάια Ντεαράμα για το μετόχι Μερίοι	134
11 Μαΐου 1791	Κατάστιχο δεδουλευμένων	193 (β)
7 Ιουνίου 1792	Πρόχειρο κατάστιχο καταβολών	206 (α)
5 Ιουλίου 1792	Πρόχειρες σημειώσεις για τη μέτρηση τείχους	208
[5 - 21 Ιουλίου 1792]	Πρόχειρες σημειώσεις για τη μέτρηση τείχους	209 (β)
26 Απριλίου 1794, ίνδ. 12	Σημείωση για την άφιξή του σπιτιού στην έπαρχία Μελενίκου	220
28 Ιανουαρίου 1800	Καταγραφή πραγμάτων της μονής Κασταμονίτου	358

5. ΙΔΙΩΤΙΚΑ

5.1 Έπίσημα Έγγραφα λαϊκών

1 Μαΐου 7129 (1621)	Συνοδική όμολογία Νοβοσελιτών για την πώληση τόπου στους Χιλανδαρινούς	7
26 Απριλίου 7131 (1623)	Όμολογία κατοίκων της Λαδιάβας για την πώληση τόπου στον Σκορπιό	8
19 Μαρτίου 7132 (1624)	Όμολογο του Δήμου του γραμματικού για την πώληση ακίνητης και κινητής περιουσίας του στο Χιλανδάρι	9
21 Σεπτεμβρίου 714 (1640)	Συνοδική όμολογία των Νοβοσελιωτών για την πώληση τόπου στους Χιλανδαρινούς	12 (β)
17 Μαΐου 7178 (1670)	Όμολογία των Νοβοσελιωτών για την έξοφληση του υπολοίπου τμήματος της πώλησης τόπου στους Χιλανδαρινούς	12 (γ)
10 Ιουλίου 1701	Όμολογία Ρεβνικιωτών για τον χιλανδαρινό τόπο στα Άρσινία	23
1 Αυγούστου 1748	Γράμμα της Διαλεκτής, νύμφης του γερο-Μανουήλ, για την παραχώρηση της ακίνητης και κινητής περιουσίας της στη Σμαράγδα	31
10 Ιουνίου 1750	Όμολογία πώλησης σπιτιού από την Ασάνω στην κυρα-	32

	Χατζήνα	
19 Φεβρουαρίου 1756	Γράμμα τῆς Ἀρετῆς, θυγατέρας τοῦ παπα-Κυπαρίσιου, γιά τὴν ἀφιέρωση χωραφιοῦ στοὺς Φλαμοριώτικους μύλους	36
15 Νοεμβρίου 1757	Γράμμα τοῦ μαστρο-Θεοδωρῆ γιά τὴν πώληση σπιτιοῦ στὴ μονὴ Ἀναλήψεως	38
4 Ἰανουαρίου 1760	Ὁμολογία τοῦ Θανάση γιά τὴν ἀφιέρωση σπιτιοῦ στὴ Φιλιπούπολη	42
15 Ἀπριλίου 1760	Ὁμολογία τοῦ Θεοδώρου τοῦ Νάνου γιά τὴν παραχώρηση μωσίας στὴ Φαλκουιάνη	43
30 Ἰουλίου 1760	Γράμμα γιά τὴν ὑποθήκη τοῦ μετοχίου Κουρούνα στὴν Ἱερυσό	44
20 Ἰουλίου 1762	Ἰσοσχετικὸ γράμμα τοῦ Μανόλη Νταπιτζοῦδῆ ἀπὸ τὸν Ἴσθουρο	65
29 Ὀκτωβρίου 1762	Ὁμολογία τοῦ Χασάν-πασᾶ γιά τὴν ἐξόφληση τῶν ἐξόδων του γιά τὸ μετόχι Κουρούνα	68
20 Φεβρουαρίου 1763	Γράμμα τοῦ Στεφάνου, γιοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, γιά τὴν πώληση καζανιοῦ στὸ Χιλανδάρη	69
4 Νοεμβρίου 1763	Γράμμα τοῦ γερο-Ἀθανάση τοῦ "ποτέ" Βαρσαμιᾶ γιά τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομιάς τοῦ ἐξαδέλφου του Γεράση	70
29 Δεκεμβρίου 1763	Γράμμα τῶν Ἰωάννη καὶ Μανασσῆ γιά τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομιάς τοῦ θείου τους Γερασιμου Λοκοβίτη	71
8 Μαρτίου 1764	Γράμμα τῶν μαστρο-Γιάννη καὶ μαστρο-Ἀντόνη γιά τὴν κατασκευὴ νερομύλου	72
22 Μαρτίου 1764	Ὁμολογία τῶν προεστῶν τῆς Συγκᾶς γιά τὴν ἐκμίσθωση βοσκοτόπου στὸ Χιλανδάρη	72 bis
10 Ἀπριλίου 1764	Ἐξοφλητικὸ γράμμα τοῦ Παναγιώτη Καναβρᾶ, γαμπροῦ τοῦ χατζη-Γεωργίου	76
17 Αὐγούστου 1768	Ἀποδεικτικὸ καὶ μαρτυρικὸ γράμμα τῶν κατοίκων τοῦ Λινοτοπίου γιά τοὺς κληρονόμους τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου	93
26 Αὐγούστου 1768	Γράμμα Μυκονιατῶν γιά τὴν ἀνάδειξη του Μάρκου Καλιάρχου ὡς ἐπιτρόπου τῆς Πιακουμίνας, συζύγου καὶ κληρονόμου τοῦ Πάφρη ρεῖζη Καλιάρχου	94
19 Σεπτεμβρίου 1768	Γράμμα τῶν συγγενῶν τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου γιά τὴ διαλεύκανση τῆς δολοφονίας του καὶ ἐξοφλητικὸ τῶν ἐξόδων μετάβασης καὶ παραμονῆς τους στὸ Ἅγιον Ὅρος	95
18 Νοεμβρίου 1768	Ἀποδεικτικὸ γράμμα τοῦ Στέργιου τοῦ Δημήτρη γιά τὸ χρέος του ἀπὸ τὴν ἀγορὰ ἐνὸς ἀλόγου	96
12 Φεβρουαρίου 1769	Γράμμα τοῦ Δημητρίου, γιοῦ τοῦ Νικόλα, γιά τὴν παρα-	98

	λαβή τῆς κληρονομίᾳς τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοδώρου	
1 Ἀπριλίου 1769	Ὁμολογία Συκωτῶν γιὰ τὴν ἐκμίσθωση βοσκοτόπων στὸ Χιλανδάρει	99
21 Σεπτεμβρίου 1769	Συμφωνητικὸ γράμμα μεταξὺ τῶν Ἱερουσαϊτῶν καὶ τῶν Χιλανδαρινῶν	102
8 Ἰουνίου 1770	Γράμμα τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλη Μυκονιάτη γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν χαλασιμάτων τοῦ τσακισμένου караβιού τοῦ Μανολάκη ρεῖση Κουγιζόγλου	106
18 Ἰουλίου 1770	Γράμμα τῶν Χιλανδαρινῶν γιὰ τὴ συμφωνία πώλησης ξύλων στοὺς Μήλιο καὶ Πέτρο	107
15 Δεκεμβρίου 1770	Γράμμα γερόντων τῆς Νεγρίτας	109
27 Ἰουλίου 1774	Γράμμα τοῦ Ἀναστάση, γιοῦ τοῦ χατζῆ-Ἀλεξανδρῆ, τοῦ Ζλάτι καὶ τοῦ Κεμάλη γιὰ τὴν ἐξόφληση τῶν ὀφειλῶν τοῦ χατζῆ-Πώργου	127
30 Αὐγούστου 1774	Ἐπόγραμμα τοῦ Κωνσταντῆ Νεανουστιανοῦ τοῦ Νι- κόλα	128
18 Ἰουνίου 1775	Ἐπόγραμμα τοῦ Πανταζῆ ἀπὸ τὶς Σέρρες γιὰ τὸν ἀφορι- σμὸ τῶν δραστῶν κλοπῆς	130
12 Ἰανουαρίου 1779	Γράμμα τοῦ Πανταζῆ τοῦ “ποτέ” Νικολάου γιὰ τὴ διευ- θέτηση τῶν διαφορῶν του με τοὺς Χιλανδαρινοὺς	139
12 Δεκεμβρίου 1779	Γράμμα τοῦ Σταμάτη ρεῖση Νεοχωρίτη γιὰ τὴν πώληση τοῦ μεριδίου ἐνὸς караβιού	142
2 Φεβρουαρίου 1783	Γράμμα τοῦ Δημήτρη, προγονοῦ τοῦ Δημητρίου, γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς κληρονομίᾳς τοῦ πατριοῦ του	149
12 Αὐγούστου 1783	Γράμμα τοῦ Γεράκη τοῦ Λοκοβίτη γιὰ τὴν διευθέτηση τῶν διαφορῶν του με τὸ Χιλανδάρει	152
25 Ὀκτωβρίου 1783	Γράμμα τοῦ χατζῆ-Χριστοδοῦλου Κώνστα γιὰ τὴν πώληση ἀμπελιοῦ	153
20 Νοεμβρίου 1785	Ἀφιερωτικὸ γράμμα τῶν Νάκου Πέτρου καὶ τοῦ γιοῦ του Πέτρου Νάκου	158
25 Φεβρουαρίου 1786	Γράμμα τοῦ Πάννη Καραμίχου Τρικερατῆ καὶ τῶν συν- τροφῶν του γιὰ τὸ ναυάγιο τοῦ καΐκιου τους	162
17 Ὀκτωβρίου 1787	Φανερωτικὸ γράμμα τοῦ πρωτομάστορη Κώστα καὶ τῶν συντροφῶν του γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ τοιχοκάστρου τῆς μονῆς στὴν Μπάγια	168
12 Σεπτεμβρίου 1788	Δηλωτικὸ γράμμα τῶν Σταμάτη ρεῖση Ζαγο(υ)ριανοῦ καὶ Στέρου Κο(υ)λιασιώτη	173
15 Ἰουλίου 1790	Δηλωτικὸ γράμμα τοῦ Δημήτρη καὶ τοῦ Ἰωάννη, θείων τοῦ μακαρίτη γερο-Νικάνδρου	184
7 Αὐγούστου 1790	Ἐπόγραμμα τοῦ караβοκύρη Θεοδωρῆ Ἀλιφεράτη	185
25 Νοεμβρίου 1790	Γράμμα τοῦ Πανάγου τοῦ “ποτέ” Μιχάλη γιὰ τὴν ἐ- ξόφληση δανείου	189
16 Μαΐου 1793	Γράμμα τοῦ Χρίστου τοῦ Γεώργγιου γιὰ τὴ συμφωνία	215

	γρηγοκομίας του και την ἀφέριωση τοῦ σπιτιοῦ του στο Κιριτζά Ζαλούχι	
4 Ἰουλίου 1794	Γράμμα τοῦ Μανουοῦ Μαυροκορδάτου και τῆς συν- τροφίας του γιά τήν πώληση σιταριοῦ	223
21 Ἰουλίου 1794	Μαρτυρικό γράμμα τοῦ Πακουμῆ (Τακώβου Μπιλή) Χίου γιά τήν παράδοση σιταριοῦ	224
10 Αὐγούστου 1795	Ὁμολογικό γράμμα τῶν συγγενῶν τοῦ γερο-Χρυσάν- θου	237
28 Δεκεμβρίου 1795	Ἀποδεικτικό γράμμα τοῦ Ἀγγέλου τοῦ κλειδαρεᾶ	242
15 Ἀπριλίου 1797	Γράμμα τοῦ Νικόλα, γιοῦ τοῦ Θεοδώρου, και τοῦ ἀ- δελφοῦ του Πώργη γιά τήν κληρονομιά τοῦ θείου τους Μήλιου	256
16 Μαΐου 1797	Ἀφιερωτικό τοῦ Παννακοῦ Στεργίου ἀπό τή Νιγρίτα	257
Μάιος 1797	Γράμμα τοῦ Νικολάου Γεωργίου γιά τήν κατασκευή περιτειχίσματος στό μοναστήρι τῆς Βλαχίας	260
7 Νοεμβρίου 1797	Ὁμιολογία κατοίκων τοῦ Γομάτου σχετικά μέ τήν ἐκμί- σθωση βοσκοτόπου στοὺς Χιλανδαρινούς	277
1 Ἰουλίου 1800	Νοταριακό ἔγγραφο γιά τόν συμβιβασμό ἀνάμεσα στον Χριστόφορο Χιλανδαρινό και τοὺς ἀδελφοὺς Κούπα	375
7 Σεπτεμβρίου 1800	Δημοσιακό γράμμα τοῦ Παναγιώτη Γεωργίου Κοκού- λη γιά τήν πώληση σπιτιοῦ στοῦ Γερανοῦ τῆς Σμύρνης	379
6 Νοεμβρίου 1800	Γράμμα τοῦ Παναγιωτάκη Γεωργίου	384

5.2 Ἀλληλογραφία

5.2.1 Λαϊκῶν μέ μοναστηριακοὺς

20 Μαρτίου 1761	Ἐπιστολή τῶν Φώτη Νίκου Λιψικάνου και Ἀναστάση Τζελιοχοῦρη Λιψικάνου στοὺς προεστώτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους	47
26 Ἀπριλίου 1761	Ἐπιστολή τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, χατζη-Κων- σταντῆ Ἀναστασίου και Μιχάλη Λογάρη στόν ἐπι- στάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα	49
5 Μαΐου 1761	Ἐπιστολή τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, Μιχάλη Λογάρη και χατζη-Κωνσταντῆ τοῦ Ἀναστασίου στόν ἐπιστάτη προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινό και τοὺς προ- εστώτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους	51
15 Ἰουνίου 1761	Ἐπιστολή τῶν “ἐκ τῶν γοναράδων” ἐπιτρόπων τοῦ Ἁγίου Ὁρους στόν ἐπιστάτη Βησσαρίωνα Χιλανδα- ρινό	55
21 Ἰουνίου 1761	Ἐπιστολή τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, Μιχάλη τοῦ Λο-	56

	γάρη καὶ χατζη-Κωνσταντῆ Ἀναστασίου στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	
1 Αὐγούστου 1761	Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου καὶ Μιχάλη τοῦ Λογάρη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	58
18 Σεπτεμβρίου 1761	Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου, χατζη-Κωνσταντῆ τοῦ Ἀναστασίου καὶ Μιχάλη τοῦ Λογάρη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	59
5 Ὀκτωβρίου 1761	Ἐπιστολὴ τῶν Σκαρλάτου Νικολάου καὶ χατζη-Κωνσταντῆ Ἀναστασίου στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ἁγίου Ὁρους προηγούμενο Βησσαρίωνα Χιλανδαρινὸ	60
14 Μαΐου 1770	Ἐπιστολὴ τοῦ Μανολάκη Κουγουζούγλου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο	105
15 Μαΐου 1773	Ἐπιστολὴ τοῦ Μικῆ Κουρμούζη στὸν σκευοφύλακα Στέφανο καὶ τὴ συνάξει τῶν Χιλανδαρινῶν	113
9 Σεπτεμβρίου 1773	Ἐπιστολὴ τοῦ Θεολόγη Θεοδωρῆ στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στέφανο	114
2 Δεκεμβρίου 1773	Ἐπιστολὴ τοῦ Θεολόγη Θεοδωρῆ στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Στέφανο	118
1 Φεβρουαρίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Σαραφιανοῦ στὸν προηγούμενο παπα-Βησσαρίωνα	124 (α)
1 Ἀπριλίου 1774	Ἐπιστολὴ τοῦ Δημητράκη τοῦ παπα-Μανόλη στὸν προηγούμενο Βησσαρίωνα	126
25 Ἰουλίου 1781	Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου στὸν ἀρχιμανδρίτη Ἐλισαῖο Χιλανδαρινὸ	146
23 Αὐγούστου 1788	Ἐπιστολὴ τοῦ Μειμέτη ρεῖζη στοὺς Χιλανδαρινούς	170
6 Σεπτεμβρίου 1790	Ἐπιστολὴ τοῦ ζαμπίτη τῆς Κασσάνδρας Μοτὸς-ἀγά στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Δανιὴλ καὶ τὸν παπα-Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ	187
1 Νοεμβρίου 1790	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη τοῦ χατζη-Πασχάλη στὸν προηγούμενο παπα-Γεράσιμο καὶ τὸν σκευοφύλακα Δανιὴλ	188
Ἰούλιος 1791	Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου παπα-Ἰωάννου στὸν παπα-Πορφύριο	196
30 Δεκεμβρίου 1791	Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου [στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ]	200
21 Ἰανουαρίου 1792	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζόγλου στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ	201
23 Σεπτεμβρίου 1795	Ἐπιστολὴ τοῦ χ ^Η Μειμέτ-ἀγά στοὺς προεστοὺς τῆς μονῆς Χιλανδαρίου	239
22 Μαΐου 1796	Ἐπιστολὴ τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στὸν	245

	ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου προηγουμένο Μακάριο	
20 Ἰουνίου 1796	Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	250
12 Ὀκτωβρίου 1796	Ἐπιστολή τοῦ Παναγιώτη Σκάπαδη στὸν σκευοφύλακα καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	253
12 Ὀκτωβρίου 1796	Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς	254
20 Ὀκτωβρίου 1796	Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Παναγιωτάκη Σαατζόγλου στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	255
4 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Ἀλεξίου στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχο Μακάριο	275
23 Μαρτίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Παννάκη τοῦ Μαυροδῆ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομόναχο Μακάριο	300
21 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς	306
14 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἀργύρη τοῦ Ἀδάμη στοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου Ἰωακεῖμ καὶ Μακάριο	314
20 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ ἐπιτρόπου Παναγιώτη Σκαμπαβία στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμο	317
27 Αὐγούστου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Ἀντωνίου Ντζηρᾶ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο	321
27 Ὀκτωβρίου 1798	Ἐπιστολή [τῆς δασκάλας Πουλχερίας] στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου	324
8 Νοεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ γερο-Γεώργη ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ στοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Χιλανδαρίου Μακάριο, Γεράσιμο καὶ Ἰωακεῖμ	326
16 Νοεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τῆς δασκάλας Πουλχερίας στὸν παπα-Μακάριο	328
6 Δεκεμβρίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ χατζη-Ἀναστάση χατζη-Ἀλεξανδρῆ στοὺς ἐπιτρόπους Μακάριο καὶ Ἰωακεῖμ καὶ τὸν προηγουμένο Γεράσιμο	331
27 Δεκεμβρίου 1798	Ἐπιστολή Ἱερισσιωτῶν στοὺς ἐπιτρόπους Μακάριο καὶ Ἰωακεῖμ καὶ τοὺς προεστῶτες τοῦ Χιλανδαρίου	335
5 Φεβρουαρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Γεωργάκη Βασιλικοῦ στὸν ἐπίτροπο Σάββα καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς	337
1 Ὀκτωβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Ἀντωνίου Ντζηρᾶ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου Σάββα	349
6 Ὀκτωβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Δημητρίου παπα-Δούλη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα	350
1 Ἰανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ Στάβρου γούναρη στὸν σκευοφύλακα τοῦ Χιλανδαρίου	353
16 Φεβρουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ στάροστε Γιουζέπε Μαντσόλι στοὺς ἐπι-	360

	τρόπους τοῦ Χιλανδαρίου ἱερομονάχου παπα-Σάββα καὶ παπα-Ἰωᾶ	
16 Μαρτίου 1800	Ἐπιστολὴ τῶν Κορνίτζα Πραϊλῆ, Δημητρίου Πραϊλῆ καὶ Κωνσταντίνου Μπραῖλου στοὺς προεστώτες Σάββα καὶ Ἰωᾶ καὶ τοὺς πατέρες τοῦ Χιλανδαρίου	363
17 Μαρτίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Τζιγάρι στοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	365
2 Ἀπριλίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροδῆ τοῦ “ποτέ” χατζη-Σαραφισανῶ στὸν ἐπίτροπο τοῦ Χιλανδαρίου παπα-Σάββα	368
19 Ἀπριλίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου στὸν καθηγούμενο τοῦ Χιλανδαρίου [Χρῦσανθο]	370
27 Ἰουλίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Στεργίου, ἐξάρχου τῆς ἀδελφότητος τῆς Βιέννης, στοὺς προϊσταμένους τοῦ Χιλανδαρίου	377
13 Σεπτεμβρίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Στεργίου στοὺς προεστώτες καὶ καθηγούμενους τοῦ Χιλανδαρίου	380
18 Σεπτεμβρίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Μαυροδόγλου στὸν προηγούμενο Γεράσιμο καὶ τοὺς προεστώτες τοῦ Χιλανδαρίου	381
20 Ὀκτωβρίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου	383
27 Νοεμβρίου 1800	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Γούτα Καυταντζιόγλου στοὺς Χιλανδαρινούς	385
5.2.2 Λαϊκῶν, κληρικῶν		
8 Φεβρουαρίου 1786	Ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγιάσου στὸν χατζη-Γεωργίου Πετρῆ Μυτιληναῖο	161
16 Ἰουνίου 1797	Ἐπιστολὴ τοῦ Γερασίμου τοῦ παπα-Παννάκη (:) στὸν παπα-Γεωργάκη	262

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Οί ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου. Ἡ χρονολογία ἀφορᾶ στὸ ἔγγραφο ὅπου ἀπαντᾷ κάθε πρόσωπο· σὲ περιπτώσεις περισσότερων ἐγγράφων, παρατίθενται οἱ ἀκραεῖς χρονολογίες τους. Ἐκθέτες μὲ ἐρωτηματικὸ δηλώνουν πιθανὴ ἢ ἐπισημολογητὴ ταύτιση προσώπων σὲ περιπτώσεις συνωνυμίας. Τα γερο-, κύρ, κυρα-, παπα- ἢ -μαστ(ο)ρο δὲν ἐπηρεάζουν τὸν ἀλφαριθμητισμὸ. Πρόσωπα ποὺ φέρουν πατριδωνυμικὸ ἀλφαριθμητισμὸ μὲ βάση τὸ βαφτιστικὸ τους· ὡστόσο, τὰ πατριδωνυμικά —ὅπως ἐξάλλου καὶ τὰ ἐπαγγελματικά— ἀπαντοῦν καὶ σὲ ξεχωριστὲς καταχωρίσεις.

Πὰ τίς μονὲς καὶ τοὺς μοναχοὺς ἢ ἱερομονάχους τοῦ Ἁγίου Ὁρους χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐξῆς βραχυγραφίες: Ἁγ. Π. = Ἁγίου Παύλου· Βατ. = Βατοπεδίου· Γρηγ. = Γρηγορίου· Διον. = Διονυσίου· Δοχ. = Δοχειαρίου· Ἐσφ. = Ἐσφιγμένου· Ζωγρ. = Ζωγράφου· Ἰβ. = Ἰβήρων· Καρ. = Καρακάλου· Καστ. = Κασταμονίτου· Κουτλ. = Κουτλουμουσίου· Λαύρ. ἢ Λαυρ. = Μεγίστης Λαύρας· Ξεν. = Ξενοφώντος· Ξηρ. = Ξηροποτάμιου· Παντ. = Παντοκράτορος· Ρωσ. = Ἁγίου Παντελεήμονος (Ρωσικὸ)· Σμ. Π. = Σίμωνος Πέτρας· Σταυρον. = Σταυρονικήτα· Φιλ. = Φιλοθέου· Χιλ. = Χιλανδαρίου.

Ἐπιπλέον, χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐξῆς βραχυγραφίες: ΑΟ = Ἁγιον Ὁρος· ἀρχμ. = ἀρχιμανδριτῆς· γέρ. = γέρων· διάκ. = διάκονος (πρβλ. ἱεροδ.)· ἐκκλ. = ἐκκλησία· ἔξ. = ἔξαρχος· ἐπίσκ. = ἐπίσκοπος· ἐπιστ. = ἐπιστάτης· ἐπίτρ. = ἐπίτροπος· ἦγ. = ἠγούμενος· ἱερ. = ἱερεὺς· ἱεροδ. = ἱεροδιάκονος (πρβλ. διάκ.)· ἱερομ. = ἱερομόναχος· καθηγ. = καθηγούμενος· κελλ. = κελλίον (-ιώτης)· μητροπ. = μητρόπολη (-ίτης)· μον. = μοναχὸς (-ῆ)· οἶκον. = οἰκονόμος· πατρ. = πατριάρχης· πνευμ. = πνευματικὸς· πρ. = πρῶτη· προηγ. = προηγούμενος· πρωτοπ. = πρωτοπαπᾶς· πρωτοσ. = πρωτοσύγκελλος· σκευοφ. = σκευοφύλακας.

A

ἀβανίης 376

Ἁββακούμ, Παντ. (1625/6) 11

ἹΑβέρκιος (1779) 140

ἹΑβέρκιος, Διον. (1640/1) 13

ἹΑβέρκιος, Καστ. (1625/6) 11

Ἱγερο-Ἱβέρκιος, μον. κελλ. Χιλ. (1796) 243

Ἱβλωνίτης Βλ. Ἱωάννης Ἱβλωνίτη. Πρβλ.

Αὐλωνίτης

Ἱβραάμ (1779) 140

Ἱβράμιος, Ἁγ. Π. (1581) 5

Ἱβράμιος, πατρ. Ἱεροσολύμων (1778) 138

Ἱγαθαγγελος, “καλόγηρος” τοῦ Ἱγερο-

Χρυσάνθου (1795) 237

Ἱγαθουπόλεως, ἐπίσκ. Βλ. ἹΝεόφυτος

Ἱπαπα-Ἱγάπιος (1761-1763) 53, 69

ἹΓάπιος, Ἱβ. διάκ. (1761) 56, 57

ἹἹΓάπιος, Ἱβ. ἱερομ. προηγ. σκευοφ. (1716) 27

ἹἹΓάπιος, ἱερομ. (1795) 237

ἹἹΓάπιος, κελλ. Χιλ. (1800) 382

ἹἹΓάπιος, μητροπ. Κυζίκου (1778-1793) 138, 166, 179, 211, 217

ἹἹΓάπιος, μητροπ. Σερρών (1777) 136

ἹἹΓάπιος, Ρωσ. προηγ. (1783) 152

ἹἹἹγερο-Ἱγάπιος, Χιλ. (1792-1795) 201, 242 Ἱγαρηνοὶ 253

Ἱγάς (-άδες) 51, 54, 57, 58, 67, 121, 213, 277,

- 316, 325 (β), 368, 386· ΑΟ 21, 49, 51 (·), 89, 282, 284, 311, 319 (·): χασακική ΑΟ 112. Πρβλ. 'Αλι-άγάς· 'Απτραμάν-άγάς· 'Ασουμάν-άγάς· 'Εμίν-άγάς· μπισταντζήμπασης άγάς εφέντης· 'Όσμάν-άγάς· χ^ΗΜεϊμέτ-άγάς
- 'Αγγελής ό γραμματικός, από τή Συκιά (1764-1769) 72 bis, 99
- 'Αγγελος, κλειδαράς από τά Στανά (1795) 242
- 'Αγγελος Μακρη (1623) 8
- 'Αγγελος Μάλαμα (1640-1670) 12 (β), 12 (γ)
- άγελάδα (-ι, -ες, γελάδια) 12 (γ), 31, 152, 314· -άρης 314
- 'Αγιαννανίτης (-ες) 192. Πρβλ. ¹γερο-'Ανανίας· ²παπα-Διονύσιος· ¹γερο-Ζωσιμάς· ¹παπα-Ίωάσαφ· ²παπα-Μελέτιος· ²γερο-Παρθένιος
- 'Αγίας (Θείας) Μεταμορφώσεως (Πατερίτσα), κελλ. Χιλ. 145, 243, 330, 382
- 'Αγιάσσου, έκκλ. 161
- 'Αγίας Σοφίας, τζαμί (Θεσσαλονίκη) 53
- 'Αγίας Τριάδος, κελλ. 243
- 'Αγία Σύνοδος τής Δωδεκάδος 262
- 'Αγία Τριάδα (στοῦ Μαυροπούλου) 33
- 'Αγισβάζης (1775) 130
- 'Αγιοι Τόποι 73
- άγιο (-α) λείψανο (-α) Βλ. λείψανο (-α), άγιο (-α)
- 'Αγιον Όρος *passim*
- 'Αγιος Βασίλειος, μονύδριο 25. Πρβλ. 'Αναλήψεως, μονή
- 'Αγιος Ίωάννης (στοῦ Μαυροπούλου) 33
- 'Αγιος Ίωάννης Χρυσόστομος, έκκλ. (·) 144
- 'Αγιος Νικόλαος (στοῦ Μαυροπούλου) 33
- "'Αγιος Παῦλος", καράφι 376
- 'Αγιος Πρωτοάγγελος, έκκλ. (·) 144
- 'Αγιος Τάφος 144
- 'Αγιος Φίλιππος 2, 13
- 'Αγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, γιορτή 203, 226, 323, 371
- 'Αγίου Γεωργίου, κελλ. 15, 103
- 'Αγίου Γεωργίου, λάκκος 110, 131
- 'Αγίου Δημητρίου, γιορτή 100, 323, 381
- 'Αγίου Δημητρίου, κελλ. Χιλ. 29, 41, 131, 243
- 'Αγίου Δημητρίου, σκήτη Βλ. ¹Γρηγόριος· ⁴Ιωαννίκιος
- 'Αγίου 'Ηλίου, λιβάδι (στο Νοβόσελο) 7, 12 (β)
- 'Αγίου Θεολόγου, κελλ. Βλ. 'Αγίου Ίωάννου τοῦ Θεολόγου, κελλ.
- 'Αγίου Θωμά τοῦ Ἄποστόλου, κελλ. Χιλ. 29, 110, 111, 131, 364, 378
- 'Αγίου Ίγνατίου τοῦ Θεοφόρου, κελλ. Χιλ. 29, 40, 101, 110, 131, 364
- 'Αγίου Ίωάννου τοῦ Θεολόγου, κελλ. 78, 89, 103, 145, 228, 330, 382
- 'Αγίου Ίωάννου τής Ρίλας, μονή 160. Πρβλ. ⁸Γεράσιμος· ¹παπα-Θεόφιλος· σφραγίδα (-ες), 'Αγίου Ίωάννου Ρίλας
- 'Αγίου Νικολάου, μονή ('Αγιονκολαίτες, οί) 306
- 'Αγίου (Μεγάλου) Νικολάου, κελλ. Χιλ. (Κοχλιαρά, μονή) 17, 39, 145, 382· έκκλ. 34
- 'Αγίου Νικολάου τοῦ Σταυρονικήτα, μονή Βλ. Σταυρονικήτα, μονή
- 'Αγίου Παντελεήμονος, μονή Βλ. Ρώσων, μονή
- 'Αγίου Παύλου, μονή ('Αγιοπαυλίτες, οί) 26, 85, 359· άγιοπαυλίτικα μετ. 244· άρχιμ. 255. Πρβλ. ¹Αβράμιος· ²παπα-Ἄνανίας· γερο-Ἄνατόλιος· ¹Αρσένιος· ¹γερο-Γεδεών· Θεοφάνιος· κελλίο (-α), άγιοπαυλίτικα παπα-Λουκάς· ¹Μανασσής· παπα-Μηνᾶς· ¹Μητροφάνης· ³Παρθένιος· ²παπα-Ραφαήλ· ¹Σάββας· ³Σεραφεΐμ· σφραγίδα (-ες), 'Αγ. Π. ¹Τιμόθεος
- 'Αγίου Προδρόμου, κελλ. 145
- 'Αγίου Σάββα, κελλ. (Τυπικαρεΐο) 5, 135, 144 (·)
- 'Αγίου Σπυριδωνος, γιορτή 142

- Ἁγίου Σπυριδωνος, μονή 144
 Ἁγίου Στεφάνου, κελλ. 15
 Ἁγίων Ἀναργύρων, κελλ. 15
 Ἁγίων Ἀναργύρων, παρεκκλήσι (;) 25
 Ἁγίων Ἀποστόλων, κελλ. ἴβ. 145, 243, 382
 Ἁγίων Ἀρχαγγέλων, ἐκκλ. 135
 ἹΑγίων Ἀρχαγγέλων, κελλ. Λαύρ. 29, 110, 131, 364
 ἹΑγίων Ἀρχαγγέλων, κελλ. Χιλ. 15, 18, 19, 63
 Ἁγίων Θεοδώρων, κελλ. 29, 131
 ἹΑγίων Πάντων, κελλ. Ζωγρ. 78, 243
 ἹΑγίων Πάντων, κελλ. Καρ. 17, 63, 145, 382
 παπα-Ἁγοραστός, γέρ. Νιγρίτας (1770) 109
 Ἁγόρο Βλ. Νικόλας Ἁγόρο
 Ἁγόρος τοῦ Πάσχου (1640) 12 (β)
 ἀγρός (-οί) 33
 ἀγρυπνία 278 (β)
 ἀγωγές 146, 318
 ἀγωγή (κινῶς) 114, 327· -ιάτες (κινωτῆδες) 118, 258, 351. Πρβλ. Ἰησοῦς
 ἹΑδάμης Βλ. Ἀργύρης τοῦ Ἁδάμη
 ἹΑδάμης Βλ. Νάνος Ἁδάμη
 Ἁδάμης τοῦ Νίσκου (1768) 93
 ἄδα (τεστίρι) 11, 313 (β), 336, 377. Πρβλ. θέλημα
 ἄδελφάτο 202, 343
 Ἁδριανουπόλεως, μητροπ. 297· πρβλ. ἸΚαλλίνκος
 Ἁετός 343
 ἹΑζαρίας, Σίμ. Π. (1640/1) 13
 Ἱγερο-(Ν)Ἁζαρίας, Χιλ. μον. οἶκον. μετ. (1798) 325 (α), 325 (β), 332
 Ἁηδονοχώρι 175
 Ἁθανάση Ἁλέξη (1640) 12 (β)
 ἹΑθανάσης (1761) 57
 ἹΑθανάσης (1799) 345
 Ἱ(Α)θανάσης, γιός τοῦ ἹΔημήτρη (1760) 42
 ἹΑθανάσης Μυτιληναῖος, γιός τοῦ Ἁρχοντίτση (1760) 42
 γερο-Ἁθανάσης τοῦ Βαρσαμᾶ (1763) 70
 Ἁθανάσης Γαλιανοῦ (1623) 8
 Ἁθανάσιος, ἄγιος 45
 Ἱπαπα-Ἁθανάσιος (-ης) (1779) 140
 ἹΑθανάσιος Βλ. Ζώτω Ἁθανασίου
 ἹΑθανάσιος, Διον. ἱερομ. δικ. (1661) 18
 ἹΑθανάσιος Ε', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1710) 24
 Ἱγερο-Ἁθανάσιος, κελλ. (1798) 286
 ἹΑθανάσιος, κιοιουρτζήμπασης (1780) 144
 ἹΑθανάσιος, Λαυρ. (1659) 17
 Ἱγερο-Ἁθανάσιος, Λαυρ. ἐπίτρ. ΑΟ (1798-1800) 286, 344, 347, 358
 ἹΑθανάσιος, μητροπ. Νικομηδείας (1792-1798) 211, 217, 294, 295, 304
 ἹΑθανάσιος, ἀπὸ τῆ Νικήτη (1799) 337
 ἹἉθανάσιος, πατέρας τῆς Ζώτως (1768) 95
 Ἱγερο-Ἁθανάσιος, Χιλ. (1773) 116
 Ἱ(γ)γερο-Ἁθανάσιος, Χιλ. μον. (1773-1774) 113, 124 (α)
 Ἱ(δ)Ἁθανάσιος, Χιλ. γέρ. (1787) 165
 Ἱπαπα-Ἁθανάσιος, Χιλ. ἱερομ. ἐφημέριος (1800) 377, 380
 Ἁθανάσιος Δημήτρου (1768) 93
 Ἁθως *passim*
 Αἰκατερίνη, δόμνα (1788) 169
 Αἰνίτης Βλ. Καραγιουλές, Δημητράκης
 Ἱπαπα-Ἀκάκιος, Διον. (1654) 16
 ἹΑκάκιος, Καρ. (1779) 141
 ἹΑκάκιος, Σίμ. Π. ἱερομ. δικ. (1661) 18, 19
 Ἱγερο-Ἀκάκιος, Σίμ. Π. σκευοφ. (1770) 108
 ἀκόντο 223
 Ἀκριβός (τοῦ) Χατζοῦδη (1750-1762) 32, 68
 Ἀλβανίτης Βλ. ἹΒασίλειος. Πρβλ. Ἁρβανίτης
 Ἀλβανιτοχώριο 81
 Ἀλέκος, γιός τοῦ χατζη-Πάννη (1797) 272
 ἹΑλεξανδρῆς Βλ. Ἁποστόλης τοῦ Ἁλεξανδρῆ
 ἹΑλεξανδρῆς, ἀνιψιός τοῦ ἹΑναστάσης (1774) 127
 ἹΑλέξανδρος (1791) 193 (β)

- ²Αλέξανδρος, βοεβόδας (μετά τὸ 1776)
134
- ³Αλέξανδρος, ρήτωρ (1766) 81
- Ἀλέξη Μαργαρώνα (1623) 8
- Ἀλέξη Μίχο (1640) 12 (β)
- ¹Ἀλέξης Βλ. Ἀθανάση Ἀλέξη
- ²Ἀλέξης Βλ. Πάννος Ἀλέξη
- Ἀλέξης τοῦ χατζη-Δημήτρη (:), μον.
(1800) 374
- ¹Ἀλέξιος (1798) 289
- ²Ἀλέξιος Βλ. Διαμαντῆς Ἀλεξίου
- ³Ἀλέξιος Βλ. Νικολάκης Ἀλεξίου
ἄλευρι 125
- Ἀλι-ἀγάς Μολβαντζής, μοστοαντζήμα-
σης (1762) 64
- Ali beğ Βλ. Ἀλιάσπεκης
- Ἀλι ἐφένδης, ναζίρης (1798) 319
- Ἀλι-πασάς (1762) 67
- Ἀλιφεράτης Βλ. ²Θεοδωρῆς
- Ἀλμπασάν Βλ. Ἐλμπασάν
ἄλογο (-α) 31, 96, 118, 144
- ἄλογόμυλος 9. Πρβλ. μύλος (-οι)
- Ἀλυάσπεκης (1435;) 1
- ἄλών 9, 31, 308: ἄλώνισμα (χαρμάνι) 385.
Πρβλ. Λοταρή [-ῆ (:)], τ' ἄλώνι
- ἄμανάτι (-έτι) Βλ. ἐνέχυρο (-α)
- ἄμάξι (-ια, -α, καρούτζα) 9, 359
- ¹Ἀμβρόσιος, Βατ. προηγ. ἐπίτρ. (1798-
1800) 313 (α), 313 (β), 358
- ²παπα-Ἀμβρόσιος, Χιλ. ἱερομ. προηγ.
(1792-1796) 202, 214, 249, 253
- ἄματρία 9, 181
- ἄμπέλι (-ια, -ώνας, -ες) 3, 9, 13, 21, 25, 29,
30, 31, 32, 33, 35, 83, 85, 110, 112, 131,
145, 153, 193 (β), 229, 230, 233 (β), 359,
363, 364, 382. Πρβλ. παλιάμπελα
- ἄμπελικιώτης Βλ. ²Ζαχάρης
- Ἀμπρόγιου, Μαρκάρι (1800) 379
- ἄμφια 15, 29, 101, 103, 131, 145, 229, 243,
309, 330, 358, 364, 382. Πρβλ. ροῦχα
- Ἀναλήψεως, γιορτή 219
- Ἀναλήψεως, κελλ. Χιλ. 110, 131, 364
- Ἀναλήψεως, μονή 38. Πρβλ. Ἅγιος Βα-
σίλειος, μονύδριον ⁵(;) Γεράσιμος
- ¹γερο-Ἀνανίας, Ἁγιαννανίτης (1794) 222
- ²παπα-Ἀνανίας, Ἁγ. Π. ἡγ. (1654) 16
- ³Ἀνανίας, Βατ. προηγ. ἐπίτρ. (1796-1798)
246, 313 (α)
- ⁴παπα-Ἀνανίας, Διον. προηγ. (1710) 25
- ⁵Ἀνανίας, ἐπίσκ. Τιβεριουπόλεως (1767)
85
- ⁶γερο-Ἀνανίας, Ἰβ. (1761-1770) 50, 51, 54,
56, 57, 58, 59, 60, 64, 67, 95, 107
- ⁷παπα-Ἀνανίας, κελλ. (1659) 17
- ⁸Ἀνανίας, κελλ. Χιλ. (1758) 40
- ⁹Ἀνανίας, κελλ. Χιλ. (1781) 145
- ¹⁰παπα-Ἀνανίας, κελλ. Χιλ. (1764) 85
- ¹⁰(;)παπα-Ἀνανίας (1759) 41
- ¹¹Ἀνανίας, μητροπ. Δέρκων (1787) 166
- ¹²Ἀνανίας, Ξεν. πρ. σκευοφ. (1768) 90
- ¹³Ἀνανίας, Σταυρον. προηγ. ἐπίτρ. ΑΟ
(1794-1799) 225, 352
- Ἀνάργυροι, ἄγιοι 358
- ¹Ἀναστάσης Βλ. (χατζη-)Ἀναστάσης χα-
τζη-Ἀλεξανδρῆ
- ²Ἀναστάσης Ἰμβριώτης (1785) 157
- ³παπα-Ἀναστάσης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπού-
λου (1752) 33
- ⁴Ἀναστάσης, ρεζίης Λημναῖος Ἀντριω-
νιάτης (1795) 239
- ⁵Ἀναστάσης, ἀπὸ τῆ Συναΐα (1769) 99
- Ἀναστάσης τοῦ (...)τζούδη (:) (1746) 30
- Ἀναστάσης Λεονταρῆ (1766) 81
- Ἀναστάσης Τζελιοχοῦρη, Λιμικάνος
(1761) 46, 47, 48
- Ἀναστασιματῆρι 124 (α), 124 (β)
- ¹Ἀναστάσιος Βλ. χατζη-Κωνσταντῆς Ἀ-
ναστασίου
- ²Ἀναστάσιος (-ης), μπακάλιμπασης (1780-
1781) 144, 146
- Ἀνατολή, σύζυγος τοῦ Παναγιώτη Κα-
ναβρά (1764) 75
- γερο-Ἀνατόλιος, Ἁγ. Π. ἐπίτρ. (1796) 244
- ¹Ἀνδρέας Βαρβαριώτης (1621) 7
- ²Ἀνδρέας Γαλατξανός (1775) 132
- Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος 358

- Ἀνδρέας χατζη-Χριστοδούλου (1761) 61
 Ἀνδρέκο Βλ. Πάνο Ἀνδρέκο
 Ἀνέστης τοῦ Παρασκευᾶ, τζελεπῆς “πα-
 τalzῆς” (1795) 236
¹παπα-Ἀνθίμος (1780-1784) 144, 155, 156
¹(⁶)παπα-Ἀνθίμος, ἱερομ. (1783) 150
²Ἀνθίμος (1799) 351
³Ἀνθίμος Βάραναλης (1798) 290
⁴γερο-Ἀνθίμος (Ἄντιμος), Βατ. (1798)
 282, 286, 288
⁵Ἀνθίμος, Ἐσφ. ἡγ. (1654) 16
⁶Ἀνθίμος, ἐπίσκ. Ἀρδαμερίου (1775) 132
⁷Ἀνθίμος, ἐπίσκ. Γερισσοῦ καὶ ΑΟ (1710)
 24, 25
⁸Ἀνθίμος, Καρ. ἐπίτρ. ΑΟ (1797) 263, 266,
 267, 268
⁹γερο-Ἀνθίμος, Λαυρ. (1648) 14
¹⁰Ἀνθίμος, Λαυρ. προηγ. (1768) 95
¹¹Ἀνθίμος, μητροπ. Λόφτζας (1773) 115
¹²Ἀνθίμος, μητροπ. Νικαίας (1767-1778)
 85, 136, 138
¹³Ἀνθίμος, μητροπ. Προύσης, Μουντα-
 νίων καὶ Τριγιάς (1777-1798) 136, 179,
 294, 295, 304
¹⁴γερο-Ἀνθίμος, μον. κελλ. Χιλ. (1781) 145
¹⁵Ἀνθίμος, πατρ. ἔξ. (1789) 180, 181
¹⁶Ἀνθίμος, πατρ. Ἱεροσολύμων (1793-
 1798) 217, 294, 295
¹⁷Ἀνθίμος, Ρωσ. (1640/1) 13
 ἀνομβρία 219
 Ἀντιγόνη (Ἀντιγόνος), Πριγκιπώνησος
 279
 Ἀντιοχείας, πατρ. Βλ. ¹⁰Δανιὴλ
 Ἀντριωνιάτης Βλ. ⁴Ἀναστάσις
 γερο-Ἀντρώνης (1795) 235
 Ἀντωνέλος Μυκονιάτης (1761) 56
 Ἰμιαστορο-Ἀντῶνης (1764) 72
²γερο-Ἀντῶνης, Δοχ. ἐπιστ. ΑΟ (1763) 70
³παπα-Ἀντῶνης, Ξεν. (1625/6) 11
 Ἀντῶνης Δημητρίου, ἱερ. (1760) 42
¹γερο-Ἀντώνιος (1716) 27
²Ἀντώνιος, μον. κελλ. Χιλ. (1775) 131
³Ἀντώνιος, Χιλ. (1800) 363, 365, 366
⁴(⁶)Ἀντώνιος, Χιλ. γέρ. (1768) 97
 ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ Βλ. ἐπιστολή, ἀπα-
 ντητικὴ
 ἀπόγραμμα 184, 237 [Ι. ὑπόγραμμα]
 ἀπογραφές 3
 ἀποδεικτικὸ γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 ἀποδεικτικὸ
 ἀπόδειξη 14, 61, 66, 79, 152, 156, 280, 296,
 339, 347
 ἀπόδραση 143, 157, 247, 289. Πρβλ. δραπέ-
 τευση
 ἀποκαταστατικὰ γράμματα Βλ. γράμμα
 (-ματα), ἀποκαταστατικὰ
 ἀποκοπή (κέσι) 88
 Ἀποκριές, (Μεγάλες) 328, 355
 ἀποκριτικὸ γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 ἀποκριτικὸ
¹γερο-Ἀποστόλης (1795) 235
²Ἀποστόλης Βλ. Κυριακό Ἀποστόλη
³Ἀποστόλης Βλ. Κώστα Ἀποστόλη
⁴Ἀποστόλης Βλ. Πάντζο Ἀποστόλη
⁵παπα-Ἀποστόλης, ἀδελφὸς τῆς Δια-
 λεχτῆς (1748) 31
⁶παπα-Ἀποστόλης, ἀπὸ τὰ Ρεβινία
 (1701) 23
 Ἀποστόλης τοῦ Ἀλεξανδρῆ (1793) 215
¹Ἀπόστολος Βλ. Φίλιππος Ἀποστόλου
²Ἀπόστολος, τζομπάνος (1796) 246
 Ἀποστόλου Θωμᾶ, κελλ. Βλ. Ἁγίου Θωμᾶ
 τοῦ Ἀποστόλου, κελλ.
 ἀποφασιστικὰ γράμματα Βλ. γράμμα
 (-ματα), ἀποφασιστικὰ
 ἀποχωρητήριο (ἀναγκάσιον) 87
 Ἀπί ἐφέντης, βοιβόντας Κασσάνδρας
 (1790) 186, 187
 Ἀπτριμιάν-ἀγάς (1762) 64
 Ἀπτουλάχ-μπέης πασᾶ ζαδές (1799) 352
 Ἀρβανίτης 332. Πρβλ. Ἀλβανίτης· ¹Δα-
 νιὴλ
 ἀργία (-ὸς) 4, 6, 24, 85
¹μιαστορο-Ἀργύρης (1750) 32
²γερο-Ἀργύρης, ἐπίτρ. (1761) 52
 Ἀργύρης τοῦ Ἀδάμη (1798) 314

Ἄρδαμερίου, ἐπίσκ. καὶ πρόεδρος Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ Βλ. ⁷Ἄνθιμος· ²Θεοφάνης Ἄρεδ(...) (;), Ἰωάννης (1769) 103
 ἀρὲς 7, 8, 12 (α), 12 (γ), 26, 39, 42, 65, 70, 82, 85, 98, 137, 140, 142, 149, 163, 197, 304
 Ἄρετή, θυγατέρα τοῦ ²(;)παπα-Κυπαρίσση (1756) 36
 ἄρζμαγζάρι Βλ. γράμμα (-ματα), ὄλο(εν)-σφράγιστο
 ἄριος (λάκκος ὑπὸ τὸν ἄριον) 145
 ἀριμάδα Βλ. στόλος, βασιλικὸς
 Ἄρμενόπουλος 304
 ἄρναούτι 223. Πρβλ. σιτάρι
 Ἄρναούτκοι 158, 308
 ἄρνι 277
 ἄρρώστια 278 (α), 327. Πρβλ. ἐπιδημία· λοιμικὴ· θανατικὸ
 ἄρσανάς 104, 105, 106, 162, 170, 173, 239.
 Πρβλ. Ξενοφῶντος μονή, Ξενοφωντινὸς ἄρσανάς
¹Ἀρσένιος, Ἄγ. Π. γέρ. Σύναξις (1652-1654) 15, 16
²παπα-Ἀρσένιος, Ἐσφ. Ἱερομ. (1761) 53
³Ἀρσένιος, Ζωγρ. σκευοφ. (1764) 77
⁴Ἀρσένιος, κελλ. Ζωγρ. (1764) 85
⁵Ἀρσένιος, κελλ. Χιλ. (1800) 382
⁶Ἀρσένιος, μητροπ. Πελαγονίας (1767) 85
⁷γερο-Ἀρσένιος, Ξεν. σκευοφ. (1654) 16
⁸παπα-Ἀρσένιος, Παντ. ἡγ. (1654) 16
⁹Ἀρσένιος, Ρωσ. δικ. (1661) 19
 Ἀρσινία (Ἀρσενία) 23, 238, 336, 381
 Ἄρτακηνός, Γρηγόριος νοτάριος δημόσιος (1768) 94
 Ἄρτης, μητροπ. Βλ. ⁶Μακάριος
 Ἄρχαγγέλου, μονή 329
 ἄρχεῖο 61, 111, 186
 ἄρχιδιάκονος Βλ. ²Γρηγόριος
 ἄρχιεπίσκοπος Βλ. ²Δανήλ· ¹Δωρόθεος
 ἄρχιερεὺς Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ Βλ. ¹Μακάριος. Βιέννης Βλ. Βιέννη, ἀρχιερέας
 ἄρχιμανδρίτης Βλ. Ἄγιου Παύλου μονή, ἄρχιμ.· ⁶Βενιαμίν· ¹Βησσαρίων· ²Βησσαρίων· ²⁸παπα-Γεράσιμος· Ἐκκλησία

(Μεγάλη), μέγας ἄρχιμ.· παπα-Ἐλισσᾶς· Ἰακώβ· ⁴Ἰάκωβος· ¹Ἰωακείμ· ⁵Ἰωαννίκιος· ¹Ἰωσήφ· ³Κοσμάς· ⁵Κωνσταντῖος· Λαύρας Μεγίστης μονή, ἄρχιμ.· ⁶Μελέτιος· ¹Μητροφάνης· ¹Συμεών· ⁵Σωφρόνιος
 Ἄρχοντίτζης Βλ. ⁴Αθανάσιος
 ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν Βλ. ²Μάρκος.
 Πρβλ. ἐκκλησία (-ες), ἄρχοντες
 Ἄσανο (1750) 32
 ἀσβέστης 72, 260
 Ἀσημάκης, ἀδελφὸς τοῦ ⁸Ἰωαννικίου (1761) 59
 ἀσήμ 348· -ικὰ 83, 144· -ένια γρόσια Βλ. γρόσι (-ια), ἄσημένα
 ἄσηκτης Βλ. ¹Γρηγόριος
 ἄσκοι (τουλουμάκια) 332
 ἀσάνια 25, 43, 55, 56, 57, 58, 67, 201, 261.
 Πρβλ. καὶ γρόσι (-ια)
 Ἄσουμάν-ἀγάς [= Ὁσμάν-ἀγάς], ἀγάς ΑΟ (1783) 149
 ἄσπρο (-α) 7, 8, 9, 12 (α), 12 (γ), 14, 15, 17, 29, 40, 56, 58, 59, 85, 107, 144, 164, 201, 205, 246, 261, 333, 350· παστρικά 269, 270, 344
 Ἄσπρη Θάλασσα 341
 Ἀσχ(...)ανίου (;), Ἄγιου ἐπίτρ. 209 (α)
 Ἄτταλειώτης Βλ. ²Ἰωάσαφ
 αὐγά 369
 Αὐγουστής, ἐπίτρ. Χιλ. (1774) 121
 αὐθέντης 146, 273, 291. Πρβλ. Ὑψηλάντης,
 Ἄλέξανδρος
 αὐλὴ πατριαρχικὴ 81· Σισανίου Νεοφύτου 235· -ικὸ γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), αὐλικό. Πρβλ. ⁶Νεόφυτος
 Αὐλωνίτης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33. Πρβλ. Ἄβλωνίτης
¹Αὐξέντιος, ἴβ. προηγ. (1782) 148
²Αὐξέντιος, Σίμ. Π. (1625/6) 11
 αὐτοψία (ἐπιστοασία) 2, 3, 4, 5, 304
 ἀφιέρωση (-μα) 20, 36, 42, 81, 103, 110, 131, 137, 154, 158, 215, 220, 257· ἀφιερωτικὸ [γράμμα] Βλ. γράμμα (-ματα), ἀφε-

ρωτικό
 ἀφορισμός (-οί) 4, 6, 12 (γ), 24, 39, 130, 137, 195 (β), 197, 310· ἀφοριστικό [γράμμα] Βλ. γράμμα (-ματα), ἀφοριστικό
 Ἀχινοῦ, μετ. Βλ. Ἐ(γ)χιανοῦ, μετ.
 ἀχλαδιά (-ές) 7, 8, 12 (β)
 Ἀχμέτ(η)-μπέης (1625/6) 11
 ἄχυρο 66, 88· -ώνας (-ες, ἀχούρια) 9, 31, 85, 215

B

- Βαβδινός Βλ. ⁴Σεραφεῖμ
 βακούφι (-ια) 379
 βακουφναμές (-λαμάς, -λεμές, βακιφνα-μέδες) 13, 301, 304, 358
 Βάβια Λουπάνκου 193 (β)
 Βαλιέρης, Γερόλυμος νοτάριος δήμου (1800) 375
 Βαμβακάς, Στυλιανός (1435;) 1
 Βαρβαριώτης Βλ. ¹Ἀνδρέας
 βαρέλι (-ια, -ες) (βαγένι, βουτζία) 121, 153, 215, 350
 βάρκα 159
 Βαρλαάμ, Κουτλ. γέρ. Σύναξης (1652-1654) 15, 16
 Βάρναλης Βλ. ³Ἀνθιμος· χατζη-Θεοχάρης
 Βαρσαμιάς Βλ. γερο-Ἀθανάσιος τοῦ Βαρσαμῆ
¹Βασίλειος Ἀλβανίτης (1794) 220
²Βασίλειος, ἱερομ. πνευμ. (1796) 252
³Βασίλειος, ἀπὸ τῆ Ραβούνα (1768) 95
⁴Βασίλειος, Χιλ. προηγ. (1755-1760) 35, 41, 44
⁴(³)Βασίλειος, ἱερομ. (1764) 74
 Βασιλεύουσα Βλ. Κωνσταντινούπολη
 παπα-Βασίλη, ἀπὸ τὸ Νοβόσελο (1640) 12 (β)
¹παπα-Βασίλης Βλ. Παννακὸς τοῦ παπα-Βασίλη
²Βασίλης Βλ. Πάννης Βασίλη
³παπα-Βασίλης Βλ. Πάννης τοῦ παπα-Βασίλη
⁴Βασίλης, λογοθέτης (1775) 132
⁵Βασίλης Πολυγυρινὸς (;) (1774) 124 (β)
 ἑπαπα-Βασίλης, πρωτοπ. (1748) 31
 Βασίλης τοῦ Μαλάση (1793) 215
 βασιλιάς 6, 24, 123. Πρβλ. ἔστια, βασιλική· ὄρισμός, βασιλικὸς
 Βασιλικά 70
 βασιλικὸ μωρὶ Βλ. μωρὶ
¹γερο-Βασιλικὸς Βλ. Γεωργάκης τοῦ γερο-Βασιλικοῦ
²Βασιλικός, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
³παπα-Βασιλικός, ἀπὸ Νιγρίτα (1770) 109
⁴Βασιλικός, τζομπάνος (1796) 246
 Βατάτζης, Ἰωάννης 92
 Βατοπεδίου, μονή (-νοι, οἶ) 15, 25, 51, 56, 60, 64, 255, 280, 281, 288, 313 (α), 313 (β), 316. Πρβλ. ¹Ἀμβρόσιος· ³Ἀνανίας· ⁴γερο-Ἀνθιμος· ¹παπα-Γαβριήλ· ²γερο-Γεδεών· ³Γρηγόριος· ³Δανιήλ· Θεόγνωστος (;)· ²Θεόληπτος· ¹Ιωακείμ· ¹Ιωσήφ· ²γερο-Ιωσήφ· κονάκι, βατοπεδινό· ¹Κοσμᾶς· ¹παπα-Μάξιμος· ³Μελέτιος· ¹γερο-Μωυσής· ¹γερο-Νεκτάριος· ¹Νεόφυτος· ²Παναγίας, κελλ· ⁴Παρθένιος· Παχνούτιος· γερο-Πρόκλος· ¹Πρόχορος· Σισός· ⁴Στέφανος· ¹Συμεὼν· σφραγίδα (-ες), Βατ· ¹παπα-Φιλόθεος· ¹(³)Φιλόθεος
 βεβαιοτήριο (-ικό), γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), βεβαιοτικό
 βεκίλης (-ῆδες, βικίληδες) 67, 232. Πρβλ. ³Μιχάλης
 Βελισσοῦ (Βελεσσοῦ), μητροπ. Βλ. ⁸Γρηγόριος (;)· ¹⁰Ιωακείμ
 Βελιγράδι (Μπελιγράδιον) 97, 377
¹γερο-Βενέδικτος (1716) 27
²γερο-Βενέδικτος, μον. κελλ. Χιλ. (1746-1769) 29, 40, 85, 101
³Βενέδικτος, Ξηρ. προηγ. σκευοφ. ἐπιστ. ΑΟ (1787-1792) 164, 205
³(³)Βενέδικτος, προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1763) 70
 βενέπια φλωρία Βλ. φλωρίο (-α), βενέπια
¹Βενιαμίν, Διον. σκευοφ. (1786) 162

- ²Βενιαμίν, Ίβ. γέρ. Σύναξης (1652) 15
³Βενιαμίν, Καστ. μον. (καθ)ήγ. (1466) 2
⁴Βενιαμίν, Λαυρ. (1640/1) 13
⁵Βενιαμίν, Παντ. μον. γέρ. (1561) 3
⁶Βενιαμίν, Φιλ. άρχιμ. (1799) 348
 βερεσέδια Βλ. χρέος (-η)
 Βερπό(ν)κος, Ίωάννης (1791) 193 (β)
 Βερροίας, μητροπ. Βλ. ³Ζαχαρίας
¹Βησσαρίων, άρχιμ. ήγ. μονής Κοτροτζα-
 νίου (1798) 291, 296, 297, 322
²Βησσαρίων, Έσφ. άρχιμ. (1761) 48
³παπα-Βησσαρίων, Χιλ. ίερομ. προηγ. ήγ.
 δικ. σκευοφ. καί έπιστ. ΑΟ (1752-
 1798) 34, 35, 41, 44, 48, 49, 50, 51, 54, 55,
 56, 57, 58, 59, 60, 62, 64, 67, 97, 110, 112,
 120, 122, 123, 124 (α), 124 (β), 125, 126,
 129, 135, 142, 145, 290, 294
 βιβλία 15, 17, 29, 101, 103, 110, 131, 145, 243,
 330, 364, 382
 βιβλιοδεσία 124 (α), 124 (β)
 Βιδένι 290
 Βιέννη άδελφότητα 377, 380· άρχιερέας
 378· έξ. Βλ. Γεώργιος Στεργίου
 Βιζύης, μητροπ. Βλ. ¹⁸Γεράσιμος
 Βίκτωρ, Χιλ. ίερομ. καθηγ. (1654-1670) 12
 (γ), 16
 Βίκτωρας, Χιλ. οίκον. (1624) 9
 βιλαέτι 265, 284
 Βίτι 125
 Βλάγκα 67
 Βλαίοις, άγιος 358
 Βλαχία 134, 199, 203, 227 (β), 229, 231, 233
 (β), 251, 260, 273, 296· -ια έγγραφα
 134
 Βλαχομπογδανία 348
 Βλάχος Βλ. ²Χρίστος
 βόδας Βλ. Γκίκας, Γρηγόρ
 Βοδενών, μητροπ. Βλ. ³Γερμανός
 βόδια 123, 219, 229, 358
 βοιβόντας (βοεβόδας) Βλ. ²Αλέξανδρος·
 Άπτι έφέντης· ⁴Δήμος
 βοσκή 12 (γ), 99, 219, 277, 323, 336· -ήματα
 246· -ός (τζέ(λ)νικας) 314, 323. Πρβλ.
- τζο(μ)πάνος (-οι)
 βοσκότοπος (-οι) (καζλάς, κισ(ι)λ(ε)άς) 25,
 72 bis, 77, 99, 244, 277, 323, 337, 368.
 Πρβλ. προβατοκισλάς
 βουβάλι (-α, -ια) 182, 327
 Βουκουρέστι 135, 191, 273, 291
 βούλα Βλ. σφραγίδα (-ες)· βοϋλες Βλ.
 γράμμα (-ματα), ένοσφράγιστο (-α)
 βουλγάρικα [γλώσσα] 310
 βουτζία Βλ. βαρέλι (-ια)
 Βούτζικος του Ξένου (1621) 7
 βούτυρο 35, 41, 125, 159, 266, 346, 362
 Βραΐλα Βλ. (Μ)Πραΐλα
 Βρασά 334· Βρασταμινός 314· -αμνοι
 τζελεπηδες 267, 268, 271
 Βρετής Γαλατζιάνος (1795) 232
 Βρησος, Δημήτρης (1752) 33
 βρώση 15, 112, 145, 382
 βρώμη 123
 Βυζαντίας, μονή 147. Πρβλ. ²⁽³⁾Ίωακείμ

Γ

- ¹παπα-Γαβριήλ, Βατ. ίερομ. γέρ. δικ. (1710-
 1716) 25, 27
²παπα-Γαβριήλ, Γρηγ. ίερομ. έπιστ. ΑΟ
 (1787-1797) 164, 205, 261
³γερο-Γαβριήλ, Διον. (1710-1715) 25, 26
⁴Γαβριήλ, Διον. ίερομ. καθηγ. (1763) 70
⁵Γαβριήλ Δ', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως
 (1785) 157
⁶Γαβριήλ, ίεροδ. κελλ. Χιλ. (1800) 364
⁷Γαβριήλ, ίεροδ. κελλ. Χιλ. (1752) 34
⁸παπα-Γαβριήλ, ίερομ. (1798) 334
⁹Γαβριήλ, Καστ. καθηγ. (1800) 358
¹⁰Γαβριήλ, κελλ. Χιλ. (1764) 85
¹¹παπα-Γαβριήλ, κελλ. Χιλ. (1746) 29
¹¹⁽³⁾παπα-Γαβριήλ, κελλ. Χιλ. (1764) 85
¹²παπα-Γαβριήλ, κελλ. Χιλ. (1768-1795) 89,
 228
¹³Γαβριήλ, μητροπ. Κορίνθου (1777-1778)
 136, 137
¹⁴Γαβριήλ, μητροπ. Νικομηδείας (1758) 39

- ¹⁵Γαβριήλ, μητροπ. Παλαιῶν Πατρῶν (1777) 136
- ¹⁶Γαβριήλ, Σίμ. Π. γέρ. Σύναξης (1652) 15
- ¹⁷παπα-Γαβριήλ, Χιλ. προηγ. (1710) 25
- ¹⁸Γαβριήλ, Χιλ. προηγ. (1755-1760) 35, 41, 44
- ¹παπα-Γαλακτίων, Ἰβ. προηγ. σκευοφ. (1654) 16
- ²Γαλακτίων, Λαυρ. γέρ. Μεγάλης Μέσης (1782-1783) 148, 149
- Γαλανός Βλ. Σταυράκης Γαλανοῦ
- Γαλαντέικο (στοῦ Μαυροπούλου) 33
- Γαλάνης, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
- Γαλάτζι 359, 360
- Γαλατζιανός (-άνος) Βλ. ²Ἀνδρέας Βρε-
τῆς
- Γαλάτιστα 126, 132
- ¹Γαλιανός Βλ. Ἀθανάσης Γαλιανοῦ
- ¹©Γαλιανός Βλ. Ἰωάννης Γαλιανοῦ
- Γάμπροβο 359, 360
- Γάνου καὶ Χώρας, ἐπαρχία 247· μητροπ. 39· πρβλ. ³Καλλίνικος· ¹⁰Κύριλλος
- Γανοχωρίτης Βλ. παπα-Θεοδώρητος· ³Καλλίνικος
- γανωματῆς Βλ. ἅχατζη-Γεώργιος
- Γε(γ)ώργιος Βλ. Κανάκης Γε(γ)ώργου
- ¹γερο-Γεδεών, Ἄγ. Π. ἐπίτρ. (1796) 244
- ²γερο-Γεδεών, Βατ. ἐπιστ. ΑΟ (1763) 70
- ³Γεδεών, Ξηρ. ἱερομ. καθηγ. (1661) 18, 19
- ⁴Γεδεών, Χιλ. μον. (1793) 217
- γείτονες (πλησιασταὶ) 379, 385. Πρβλ. σύ-
νορο (-α), -ίτης (-ες)
- γελωτοποιός (ντζουτζές) 51
- Γένεσεως Τιμίου Προδροῦμου, κελλ. Βλ.
Τιμίου Προδροῦμου, κελλ.
- Γενεσίου τῆς Παναγίας, κελλ. 243
- ¹γερο-Γεννάδιος, Δοχ. (1710) 25
- ²Γεννάδιος, Λαυρ. (1625/6) 11
- ³Γεννάδιος, μητροπ. Καστορίας (1777) 136
- ⁴Γεννάδιος, μητροπ. Κορυτζᾶς (1767) 85
- ⁵παπα-Γεννάδιος, Ξηρ. ἡγ. (1654) 16
- ⁶Γεννάδιος, Χιλ. ἱερομ. δικ. (μετὰ τὸ 1772)
- 111
- Γεραγουτούδας, Κόντης (1757) 38
- Γεράκη Ραῦτη (1640) 12 (β)
- ¹Γεράκης (1774) 126
- ²Γεράκης (...) (;) (1746) 30
- ³Γεράκης Βλ. Γεωργιο Γεράκη
- ⁴Γεράκης Βλ. Κυριαζή Γεράκη
- ⁵Γεράκης Βλ. Κώστας Γεράκη
- ⁶Γεράκης Βλ. Μάλαμα Γεράκη
- ⁷Γεράκης, ἐξάδελφος τοῦ γερο-Ἀθανάση
τοῦ Βαρσαμᾶ (1763) 70
- Γεράκης τοῦ Πύθου (1621) 7
- Γεράκης τοῦ Ἰακώβου (1621) 7
- Γεράκης τοῦ Λοκοβίτη (1763) 152
- Γεράκης τοῦ Νικόλα (1621) 7
- Γεράκης τοῦ Παύλου (1621) 7
- Γεράκης τοῦ Στέριου (1765) 80
- Γερανὸ 379
- ¹Γεράσιμος (1768) 95
- ²Γεράσιμος Γ', πατρ. Κωνσταντινουπό-
λεως (1796-1798) 247· πρ. 294, 295.
Πρβλ. ¹⁸Γεράσιμος· ¹⁹Γεράσιμος· ²³Γε-
ράσιμος
- ³Γεράσιμος, γιὸς τοῦ ²παπα-Πιαννάκη (;)
(1797) 262
- ⁴παπα-Γεράσιμος Ζααράλης, Χιλ. ἱερομ.
"ὁ νέος" (1791-1800) 257· ἐπίτρ. Μπά-
για Νταράμα 191, 193 (α), 193 (β),
199, 203, 206 (α), 207, 208, 209 (α), 209
(β), 226, 229, 233 (α), 233 (β), 234, 246,
251, 345, 363, 365, 366· ἐπίτρ. ΑΟ στήν
Κωνσταντινούπολη 263, 266, 267, 268,
269, 270, 271, 273, 276, 278 (α), 278 (β),
279, 280, 281, 282, 283, 284, 286, 288,
290, 293, 296, 297, 298, 299, 301, 302,
303, 305, 307, 309, 310, 315, 316, 322, 333
- ⁵(;) Γεράσιμος, ἡγ. μονῆς Ἀναλήψεως
(1757) 38
- ⁶Γεράσιμος, θεῖος τοῦ ³Γερασίμου (1797)
262
- ⁷Γεράσιμος, ἱερομ. κελλ. (1764) 85
- ⁸Γεράσιμος, καθηγ. μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου
τῆς Ρύλας (1786) 160

- ⁹Γεράσιμος, Καρ. (1625/6) 11
- ¹⁰Γεράσιμος, Καρ. προηγ. (1798) 317
- ^{10(α)}Γεράσιμος, Καρ. σκευοφ. (1786) 162
- ¹¹Γεράσιμος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
- ¹²Γεράσιμος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
- ^{13(α)}παπα-Γεράσιμος Λαζός (1780) 144
- ¹⁴Γεράσιμος, Λαυρ. γέρ. Σύναξης (1652) 15
- ¹⁵γερο-Γεράσιμος, Λαυρ. εκπρόσωπος Μεγάλης Μέσης (1710-1715) 25, 26
- ¹⁶Γεράσιμος Λοκοβίτης, Χιλ. (1763) 71
- ¹⁷Γεράσιμος, από του Μαυροπούλου (1752) 33
- ¹⁸Γεράσιμος, μητροπ. Βιζύης (1768-1777) 92, 136. Πρβλ. ²Γεράσιμος Γ'. ¹⁹Γεράσιμος. ²³Γεράσιμος
- ¹⁹Γεράσιμος, μητροπ. Δέκρων (1792-1793) 211, 217. Πρβλ. ²Γεράσιμος Γ'. ¹⁸Γεράσιμος. ²³Γεράσιμος
- ²⁰Γεράσιμος, μητροπ. Ήρακλείας (1758-1767) 39, 73, 74, 85
- ²¹Γεράσιμος, μητροπ. Θεσσαλονίκης (1798) 294, 295, 304
- ²²Γεράσιμος, μητροπ. Κυζίκιου (1764-1767) 73, 74, 85. Πρβλ. ²Γεράσιμος Γ'. ¹⁸Γεράσιμος. ¹⁹Γεράσιμος
- ²³Γεράσιμος, μητροπ. Νικομηδείας (1787) 166. Πρβλ. ²Γεράσιμος Γ'. ¹⁸Γεράσιμος. ¹⁹Γεράσιμος
- ²⁴Γεράσιμος, μητροπ. Σεβαστείας (1761) 46 (·), 47, 48
- ²⁵Γεράσιμος, πρωτοσ. ἐπίτρ. Φιλίππων και Δράμας (1764) 75
- ²⁶Γεράσιμος, Σταυρον. (1625/6) 11
- ²⁷γερο-Γεράσιμος, Χιλ. (1715) 26
- ²⁸παπα-Γεράσιμος, Χιλ. ἀρχιμ. (1758-1761) 40, 61
- ²⁹παπα-Γεράσιμος, Χιλ. προηγ. γέρ. (1764-1800) 111, 118, 135, 142, 175, 177, 188, 227 (β), 231, 232, 236, 266, 268, 280, 300, 308, 310, 312, 331, 336, 344, 354, 355, 356, 362, 368, 378, 381· ἐπιστ. ΑΟ 164, 205· ἐπίτρ. 326, 372, 386· σκευοφ. 72 bis, 89, 90, 94, 100, 101, 104, 105, 317, 351
- ^{29(α)}Γεράσιμος, προηγ. (1798) 291
- ¹παπα-Γερβάσιος, Διον. προηγ. (1710-1715) 25, 26
- ²Γερβάσιος, Διον. προηγ. δικ. (1715) 26
- ³παπα-Γερβάσιος, Χιλ. κελλ. (1764) 85
- Γέρκο Βλ. Παναγιώτη Γέρκο
- Γέρκο Πάκκοβου (1640) 12 (β)
- ¹γερο-Γέρκος (1670) 12 (γ)
- ²Γέρκος Βλ. Γεώργη Γέρκο
- ³Γέρκος Βλ. Γεώργη Γέρκο
- ^{4(α)}Γέρκος Βλ. Κώστα Γέρκο
- Γέρκος Τριαντάφλλο (1670) 12 (γ)
- ¹Γερμανός, Ίβ. γέρ. (1710) 25
- ²Γερμανός, κελλ. Χιλ. (1659) 17
- ³Γερμανός, μητροπ. Βοδενών (1767) 85
- Γέρρος Βλ. Δημήτρη του Γέρρου
- γέρρων *passim*
- γεφύρι 243, 382
- ¹Γεωργάκης (1774) 126
- ²παπα-Γεωργάκης, από τον Πολύγυρο (1797) 262
- Γεωργάκης του γερο-Βασιλικού (1799-1800) 337, 368
- Γεώργη Γέρκο (1640) 12 (β)
- ¹γερο-Γεώργης, από την Ίερισσό (1798) 326, 335
- ²παπα-Γεώργης, από του Μαυροπούλου (1752) 33
- ³Γεώργης Βλ. Τρατάφυλλε Γεώργη
- ⁴Γεώργης Βλ. Χάνος Γεώργη
- ⁵Γεώργης, εξάδελφος του ^{6(α)}γερο-Χρυσάνθου (1795) 237
- ⁶Γεώργης Σκοπελίτης (1779) 142
- παπα-Γεώργης Οικονόμου (1795) 235
- ¹Γεώργιος (1791) 190
- ²Γεώργιος Βλ. Δημιτρός Γεωργίου
- ³Γεώργιος Βλ. Θεολόγης Γεωργίου
- ⁴Γεώργιος Βλ. Θωμάς Γεωργίου
- ⁵Γεώργιος Βλ. Λάμπρος του Γεωργίου
- ⁶Γεώργιος Βλ. Μανδρατζ(ι)όγλου, Κωνσταντίνος Γεωργίου
- ⁷Γεώργιος Βλ. Μιχαήλης του Γεωργίου

- 8Γεώργιος Βλ. Νικόλαος Γεωργίου
- 9Γεώργιος Βλ. Παναγιωτάκης Γεωργίου
- 10Γεώργιος, δραγουμάνος (1791) 193 (α)
- 11Γεώργιος, Έσφ. μον. δικ. (1661) 18
- 12Γεώργιος, μέγας διερχιμηνέυς (1766) 81
- 13Γεώργιος, μπασιάς (1780) 144
- Γεώργιος παπα-Ιωάννου (1791) 195 (α), 195 (β), 196
- Γεώργιος Στεργίου, ἔξ. ἀδελφότητας τῆς Βιέννης (1800) 377, 380
- Γεώργιος Τριανταφύλλου (1794) 223
- Γεώργιος Τροπαιοφόρος, μεγαλομάρτυς 307
- Γεώργο Βλ. Παναγιώτης Γεώργο
- Γεώργο Γεράκη (1670) 12 (γ)
- Γεώργο Γέρκο (1640) 12 (β)
- Γεώργου Βλ. Χρίστος τοῦ Γεώργου
- Γεώργος Βλ. Μάνος τοῦ Γεώργου
- Γεώργος Δούκα (1623) 8
- Γεώργος Κυριαξῆ (1623) 8
- Γεώργος Κύσα (1623) 8
- Γεώργος Λάζαρη (1623) 8
- γηροκομία 215
- “γιαβουράδες” 184
- Γιάκοβος Βλ. Γέρκο Πάκοβου
- Γιακουμῆς Βλ. Μπλῆς, Γιακουμῆς
- Γιακουμῆνα, σύζυγος τοῦ Πώργη Καλι-
άρχου (1768) 94
- Γιαμῆς Βλ. γερο-Διονύσιος Γιαμῆς
- Γιάνκος (1791) 193 (β)
- Γιάνκος χατζη-Γεωργίου (1768) 93, 95
- 1παπα-Γιαννάκης (1746) 30
- 2παπα-Γιαννάκης Βλ. 3Γεράσιμος
- 3Γιαννάκης, γέρ. ἀπὸ τοῦ Γομάτου (1797)
277
- Γιαννάκης Δημητρίου (1761) 55
- Γιαννάκης τοῦ Μαυροδῆ (1798) 300
- Γιαννάκης Ρίζου (1761) 55
- Γιαννακὸς τοῦ παπα-Βασίλη (1797) 256
- Γιαννακὸς Στεργίου, κοτζαμπάσης ἀπὸ
Νιγρίτα (1797) 256, 257
- 1μιαστορο-Γιάννης (1764) 72
- 2κὺρ Γιάννης (1794) 226
- 2(κ)ὺρ Γιάννης (1798-1799) 319, 336
- 3παπα-Γιάννης Βλ. Δημήτρης παπα-Γιάννη
- 4Γιάννης, ἐξάφελφος τοῦ 6(ο)γερο-Χρυσάν-
θου (1795) 237
- 5γερο-Γιάννης, ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ (1769) 102
- 6μιαστορο-Γιάννης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου
(1752) 33
- 7παπα-Γιάννης, ἀπὸ τὰ Ρεβινίκια (1701) 23
- Γιάννης Βασίλη (1701) 23
- Γιάννης τοῦ παπα-Βασίλη (1795) 237
- Γιάννης Καραμῖχου (Καραγιάννης), Τρι-
κεραΐτης (1786) 162
- Γιάννης Κύσα (1623) 8
- Γιάννης τοῦ Στεργιανοῦ (1797) 277
- 1παπα-Γιάννος (1752) 33
- 2Γιάννος Βλ. Θεοδωρῆ Γιάννου
- Γιάννος Ἀλέξη (1752) 33
- γιασακτζῆς (-ξῆς) 211, 247, 289, 298, 299
- γιασιτζῆς ἐφέντης 176, 177
- γιατρὸς (-οῖ) 254, 346, 359
- γίδες 246· -ια 219, 229, 323, 336
- γερο-Ποιβαννάκης, ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ
(1769) 102
- παπα-Ποιβάννης Βλ. 2Χριστόδουλος
- Πόβο Καλίτζη (1621) 7
- 1Πόβος Βλ. Γεράκης τοῦ Πόβου
- 2Πόβος Βλ. Σταβράκης τοῦ Πόβου
- Πόβος τοῦ Μιχάλη (1797) 277
- Πόβος Ξένος (1621) 7
- Πορούκης 337
- Πο(υ)βάν(ι)τζα 110, 131
- γιουμπρούκι 246
- γιουμριουκτζῆδες 281
- “γιούπα” 193 (β)
- γερο-Πρακούδης, ἀπὸ τοῦ Γομάτου (1797)
277
- Πωργάκης (Πουργάκης), κυριτζῆς (1798)
324
- 1Πώργης (1746) 30
- 2γερο-Πώρη(ς), ἀπὸ τοῦ Γομάτου (1797)
277
- 3παπα-Πώρη(ς) ὁ Καστρινὸς (Κασπιτρι-
νὸς) (1774) 121

- ⁴Πώργης, ἀπὸ τὸ Μυριόφυτο (1797) 256, 257
 Πώργης τοῦ Μίχο (1797) 277
 Πώργης Παναγιωτῆς (1766) 81
 Πώργης Χατζο(ύ)δη (1770) 109
¹Πώργιος, θεῖος τῆς Διαλεχτῆς (1748) 31
²Πώργιος, ἀπὸ τὴν Πέσση (1797) 275
 Πῶργος Βλ. Θανάσης τοῦ Πῶργου
 Γκίκας, Γρηγόρ βόδας (μετὰ τὸ 1776) 134
 Γκόκας τοῦ Δήμου (1793) 215
 Γκόκας Νάκου (1785) 158
 Γκόλια 144
 Γκουρτζία 279
 Γκώξης, Πέτρος (1768) 94
 γλυκὸ (-ὰ) 271, 276, 278 (α)
 Γλύφας Βλ. Θεόδωρος τοῦ Γλύφα
 Γλυφονέρι (στοῦ Μαυροπούλου) 33
 Γομάτου 80, 277
 γουναράδες Βλ. ἐπίτροπος (-οι), “ἐκ τῶν γουναράδων” στὴν Κωνσταντινούπολη· -ικὰ 353
 γούναρης Βλ. Παυλ(άκ)ῆς Πέτρος· Στάβρο(υ)ς
 Γουναρέικο (στοῦ Μαυροπούλου) 33
 μαστορο-Γούτα, γιὸς τοῦ Ἡλία παπουτζῆς (1783) 149
 γράμμα (-ματα) 1, 2, 3, 5, 11, 13, 18, 19, 21, 22, 24, 26, 28, 31, 35, 36, 38, 43, 44, 45 (α), 48, 50, 52, 69, 70, 71, 72, 72 bis, 77, 81, 82, 87, 88, 89, 90, 94, 95, 98, 104, 106, 107, 108, 109, 112, 127, 129, 134, 139, 141, 142, 148, 149, 151, 152, 153, 162, 163, 181, 189, 202, 204, 215, 216, 223, 227 (β), 231, 241, 244, 245, 249, 256, 257, 260, 279, 301, 317, 320, 354, 357, 358, 373, 375, 377, 384· ἀποδεικτικὸ 53, 86, 96, 150, 242· ἀποδεικτικὸ καὶ ἐξοφλητικὸ 228· ἀποδεικτικὸ καὶ μαρτυρικὸ 93· ἀποδεικτικὸ καὶ συστατικὸ 235· ἀποκριτικὸ 311· ἀποφασιστικὰ 3· αὐλικὸ 235· ἀφιερωτικὸ 158, 257· ἀφοριστικὸ 12 (α), 130, 179, 290, 293, 296· βεβαιωτήριον (-ικὸ) 6, 26, 132, 230, 340· βεβαιωτικὸ καὶ ἀποδεικτικὸ 80· δηλωτικὸ 48, 159, 171, 173, 184· δημοσιακὸ 379· δικαιοματικὸ 2· ἐμμάφτηρο 81, 95· ἐνσφράγιστο (-α) (βοῦλες, στάμπες) 56, 59, 118, 148, 159, 253, 341, 359· ἐνσφράγιστο ἐπιτροπικὸ 283· ἐνσφράγιστο μαρτυρικὸ 92· ἐνταλητριῶδες 10· ἐνυπόγραφο 275· ἐξοφλητικὸ 76, 91, 95, 200, 228, 232, 296· ἐπιτροπικὸ 46, 113, 316· εὐχαριστικὸ (-ήριο) 113, 154, 359· εὐχετικὸ 56· κοινὸ 27· μαρτυρικὸ 45 (α), 134, 224· μεμβράνινο (-α) 4, 6· ὄλο(εν)σφράγιστο (ἀρξίμαγξάρι) 63, 164, 191, 265· ὄλοενσφράγιστο ἀποδεικτικὸ 263· ὄλοενσφράγιστο βεβαιωτήριον 341· ὄλο(εν)σφράγιστο ἐξοφλητικὸ 62, 205, 261, 333· ὁμολογικὸ 237· πατριαρχικὸ (-ὰ) 4, 25, 50· πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ 6, 24, 85, 92, 358· πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἀφοριστικὸ 179· πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ σιγίλλωδες 304, 310, 311· προστατικὸ 49· σιγίλλωδες (-η) 51, 175, 304· συγχωρητικὸ (-ὰ) 30, 73, 74, 138, 140, 217, 290, 293, 294, 295, 296, 322· συμμαρτυρίας 252· συμφωνητικὸ 102, 133, 166, 192, 222, 279, 340, 342· συνοδικὸ 176, 177· συστατικὸ (-ὰ) 75, 93, 183, 212, 334, 345, 377· συστατικὰ καὶ ἀποκαταστατικὰ 291· ὑποσχετικὸ 65· φανερωτικὸ 168· χαριστικὸ 196.
 Πρβλ. χρυσόβουλλο (-α), γράμμα
 γραμματεία, πατριαρχικὴ 73, 74, 136, 137, 138
 γραμματικὸς (-οῖ) 113, 154, 278 (α), 370.
 Πρβλ. Ἀγγελῆς· Ἐδῆμος· Ἐδῆμος· Κατζίλέρης, Ἰωάννης· Σκαρλάτου, Ἰωάννης
 γραμματοκομοσιῆς (-ές) 283, 297, 326, 337, 339, 346, 351, 352
 γραφεῖο (καντόρα) 221
¹Γερο-Γρηγόρης (1716) 27
²Γρηγόρης, χατζῆς (1764) 78

- ¹Γρηγόριος, Ἄγιοδημητριάτης μον. ἀσκη-
τῆς (1788) 171
- ²Γρηγόριος, ἀρχιδιάκονος ἐπίτρ. μητροπ.
Σερρών (1789) 179, 180
- ³Γρηγόριος, Βατ. προηγ. (1761) 52
- ⁴Γρηγόριος, Γρηγ. (1800) 384
- ⁵Γρηγόριος Ε', πατρ. Κωνσταντινουπό-
λεως (1797-1798) 262, 264, 272, 284,
289, 290, 293, 294, 295, 303, 304, 310,
311, 315, 317
- ⁶Γρηγόριος, ἱεροδ. (1800) 384
- ⁷Γρηγόριος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
- ⁸Γρηγόριος, μητροπ. Βελισσοῦ (;) (1778)
137, 138
- ⁹Γρηγόριος, μητροπ. Δρύστρας (1798) 304
- ¹⁰Γρηγόριος, μητροπ. Θεσσαλονίκης
(1435;) 1
- ¹¹Γρηγόριος, μητροπ. Καισαρείας (1787-
1793) 166, 179, 211, 217
- ¹²Γρηγόριος, μητροπ. Σταυρουπόλεως
(1791-1795) 190, 227 (β), 231
- ¹³Γρηγόριος, Ξηρ. διάκ. (1625/6) 11
- ¹⁴Γρηγόριος, Παντ. ἐκκλησιαάρχης (1761)
56
- ¹⁵Γρηγόριος, πρ. μητροπ. Ράσκας (1755-
1795) 35, 163, 195 (β), 196 (;), 197, 198,
227 (α), 227 (β), 231
- ¹⁶παπα-Γρηγόριος, Φιλ. ἡγ. (1654) 16
- ¹⁷παπα-Γρηγόριος, Χιλ. ἱερομ. προηγ.
πνευμ. (1581-1586) 5, 6 (;)
- ¹⁸παπα-Γρηγόριος, Χιλ. προηγ. (1773) 115
- Γρηγορίου, μονῆ (-ιάτες, οἶ) 11, 63, 223.
Πρβλ. ²παπα-Γαβριήλ· ⁴Γρηγόριος·
²γερο-(Γ)Ἰωακείμ· ²Κωνσταντίως·
Σέργιος· γερο-Χαρίτων· ¹Χρῦσανθος
γρίπτος 312
γριποσάνδαλο 185
γρόσι (-ια) 8, 12 (γ), 13, 15, 17, 18, 19, 29, 30,
32, 34, 35, 37, 40, 41, 44, 46, 48, 51, 52, 53,
56, 58, 59, 60, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 72
bis, 78, 81, 83, 84, 85, 88, 96, 99, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 107, 109, 110, 113,
115, 117, 118, 123, 124 (α), 125, 126, 127,
131, 134, 135, 139, 140, 142, 144, 145,
146, 147, 148, 150, 152, 153, 156, 159,
164, 166, 168, 171, 174, 176, 177, 178,
182, 184, 186, 187, 188, 189, 192, 193 (α),
200, 201, 205, 213, 215, 222, 223, 225, 227
(α), 227 (β), 232, 233 (α), 233 (β), 236,
238, 243, 244, 245, 248, 250, 251, 254,
255, 264, 267, 268, 269, 270, 271, 273,
274, 275, 277, 279, 280, 281, 282, 286,
288, 289, 290, 292, 293, 296, 298, 300,
303, 306, 307, 308, 314, 316, 317, 320,
323, 324, 327, 328, 330, 331, 332, 333,
335, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 347,
348, 351, 353, 355, 358, 359, 364, 378,
379, 382, 384, 385· ἀσημένια 124 (β)·
παστρικά 236. Πρβλ. καὶ ἀσλάνια

Δ

- ¹Δαβίδ, ἡγ. μονῆς Κοτροτζανίου (1798)
291, 296, 297
- ²Δαβίδ, Κουτλ. (1625/6) 11
- ³Δαβίδ, Χιλ. ταξιδιώτης (1773) 115
- ⁴Δαβίδ, Χιλ. ταξιδιώτης (1797) 274
- δάκτυλο (ἕδατος) 29
- γερο-Δαλμάτος, Σίμ. Π. γέρ. Σύναξης
(1654) 16
- δαμάσκηνα 64
- ¹Δαμασκηνός, κελλ. Χιλ. (1775) 131
- ²παπα-Δαμασκηνός, Ξηρ. προηγ. σκευοφ.
(1710) 25
- ³Δαμασκηνός, πρ. μητροπ. Θεσσαλονίκης
(1791) 194
- ⁴παπα-Δαμασκηνός, ταξιδιώτης (1773-
1774) 115, 125
- παπα-Δαμιανός, κελλ. Κουτλ. (1764) 85
- δάνειο (-α) 46, 54, 56, 57, 58, 59, 62, 104, 105,
150, 174, 177, 178, 186, 187, 189, 201,
225, 236, 250, 254, 255, 271, 278 (α), 282,
286, 288, 293, 344, 347· -αμός 46· -στής
(-ές) 134, 166, 167, 176, 178, 179, 186,
200, 211, 219, 233 (α), 245, 267, 301, 347
- ¹Δανιὴλ Ἀρβανίτης, Χιλ. προηγ. (1781)

- 145
²Δανιήλ, ἀρχιεπίσκοπος Καρπάθου (1777) 136
³Δανιήλ, Βατ. (1659) 17
⁴Δανιήλ, ἐπίσκ. Ἐρσεκίου (1798) 329
⁵Δανιήλ, ἱερομ. (1797) 273
⁶Δανιήλ, ἱερομ. κελλ. Καρ. (1762) 63
⁷Δανιήλ Καρπουβαλῆς, Χιλ. δικ. (1781-1783) 145, 151
⁸γερο-Δανιήλ, κελλ. Χιλ. (1759) 41
⁹Δανιήλ, Παντ. (1640/1) 13
¹⁰Δανιήλ, πατρ. Ἀντιοχείας (1778) 138
¹¹Δανιήλ, πρ. μητροπ. Θεσσαλονίκης (1798) 301, 303, 310, 315, 316, 318
¹²Δανιήλ Ρωμαῖος, Χιλ. προηγ. (1779) 142
¹³παπα-Δανιήλ, Ρωσ. (1625/6) 11
¹⁴Δανιήλ Τζιπλάκης, Χιλ. προηγ. (1798) 309
¹⁵γερο-Δανιήλ, Χιλ. (1710) 25
^{16(ς)}Δανιήλ, Χιλ. ἱερομ. (1793) 217
^{17(ς)}Δανιήλ, Χιλ. προηγ. (1781) 145
^{18(ς)}παπα-Δανιήλ, Χιλ. προηγ. (1783) 150
^{19(ς)}Δανιήλ, Χιλ. προηγ. (1764) 74
^{20(ς)}Δανιήλ, Χιλ. προηγ. (1773) 118
^{21(ς)}παπα-Δανιήλ, Χιλ. προηγ. (1774) 123, 124 (α)
^{22(ς)}γερο-Δανιήλ, Χιλ. προηγ. ἐπίτρ. (1783) 150
²³Δανιήλ, Χιλ. σκευοφ. (1759-1762) 41, 44, 61, 66
^{23(ς)}Δανιήλ Ζααραλῆς, Χιλ. προηγ. πρ. σκευοφ. (1779) 142
²⁴Δανιήλ, Χιλ. σκευοφ. καὶ ἐπιστ. μετ. Ἔσφ. σὺν Σέρρες (μετὰ τὸ 1772-1798) 111, 127, 131, 145, 155, 156, 159, 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 199, 200, 201, 203, 210, 211, 214, 219, 225, 226, 232, 233 (β), 236, 290, 295, 310
Δάσλιτζας, καζῆς Βλ. Τάσλιτζας, καζῆς δασμὸς (-οί) 169^ρ τελωνειακὸς (-οί) (κ(ι)-ουμέγκι) 267, 350, 374
δάσος 7
Δάφνη 223
δεδουλευμένα 193 (β)
δεκάτη 121, 332· -ία (-ες) 101, 103· -ο (-α) 85, 88, 386
Δέγκων, μητροπ. 211· πρβλ. ¹¹Ἀναίας· ¹⁹Γεράσιμος· ¹²Διονύσιος· ⁷Μακάριος
δευτέρι Βλ. κατάστιχο (-α)
δηλωτικὸ γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), δηλωτικὸ
Δημητράκης τοῦ παπα-Μανόλη (1774-1775) 126, 132
Δημητράκης τοῦ χατζη-Σπανδωνῆ (1777) 135
Δημήτρε Βλ. Στόικζου Δημήτρε
Δημήτρη τοῦ Γέρου (1640) 12 (β)
^{1(ς)}Δημήτρης (1797) 269
²παπα-Δημήτρης Βλ. Παναγιώτης παπα-Δημήτρη
³Δημήτρης Βλ. Στέργιος τοῦ Δημήτρη
⁴Δημήτρης, θεῖος τοῦ γερο-Νικάνδρου (1790) 184
⁵Δημήτρης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
⁶Δημήτρης, μπαλτατζῆς (1773) 113
⁷Δημήτρης, πατέρας τοῦ ³(Α)θανάση (1760) 42
⁸Δημήτρης, προγονὸς τοῦ ⁶Δημητρίου (1783) 149
⁹γερο-Δημήτρης, ἀπὸ τῆ Συκιὰ (1764) 72 bis
Δημήτρη(ς) παπα (1640-1670) 12 (β), 12 (γ)
Δημήτρης Σοφιανοῦ (1623) 8
Δημήτρης Τρόχου (1752) 33
Δημήτρης Χούρου (1796) 246
¹παπα-Δημήτριος (1797) 262
²Δημήτριος Βλ. Ἀντώνης Δημητρίου
³Δημήτριος Βλ. Πιαννάκης Δημητρίου
⁴Δημήτριος Βλ. γερο-Κώστας Δημητρίου
⁵Δημήτριος Βλ. Νάνο Δημητρίου
⁶Δημήτριος, “ἀδελφὸς” τοῦ ¹γερο-Χριστοφόρου (1783) 149
⁷Δημήτριος (-ης), Βρασταμινὸς τζελεπῆς

- (1797) 267, 269
⁸Δημήτριος, γιός του Νικόλα (1769) 98
⁹Δημήτριος, έπίτρο. (1800) 354
¹⁰Δημήτριος, έξάδελφος του καπεταν Νικολέτου (1799) 340
¹¹γερο-Δημήτριος, Ζωγο. (1654) 16
¹²Δημήτριος, ίερο. από τὸ Λινοτόπιο (1768) 93
¹³παπα-Δημήτριος (-ης), ίερομ. προηγ. κελλ. Πρωτάτου (1652-1661) 15, 18, 19
¹⁴Δημήτριος, μυλωνάς (1791) 193 (β)
¹⁵Δημήτριος Πραϊλόης, πρ. μέγας παχάρ- νικος (1800) 363
 Δημήτριος Ίωάννου Κασκαμπά, πραγμα- τευτής (1766) 81
 Δημήτριος Κώνστα Μπόνη, πραγμα- τευτής (1766) 81
 Δημήτριος παπα-Δούλης (1799) 350
 Δημητρούδης, από του Μαυροπούλου (1752) 33
 Δῆμο Βλ. Κανάκης Δῆμο
 Δῆμο Στέφου (1787) 168
 δημογέρων Βλ. Λοχασκετζῆ, Γιαννάκη Πιττακός, Ίωάννης· Προύσαμης, χα- τζη-Δημήτρης· Σκοῦφος, Ζάκος· Τζουβαδάκης, Μανολιός· Χιρόπου- λος, Ίωάννης
¹Δῆμος Βλ. Γκιόκας του Δήμου
²Δῆμος Βλ. Παναγιώτης του Δήμου
³Δῆμος, άνιμιός του Ζχατζη-Νεοφύτου (1795) 235
⁴Δῆμος, βοιβόντας Κάτω Ρύακος (;) (1689) 21
⁵γερο-Δῆμος, από του Γομάτου (1797) 277
⁶Δῆμος ό γραμματικός (1624) 9
⁷Δῆμος, γραμματικός (1797) 277
⁸Δῆμος, από την Πέστη (1797) 275
 Δῆμος του Έξάρχου (1795) 235
 Δῆμος Καρπέτη (1624) 9
 Δῆμος Κεραμιδά (1623) 8
 Δῆμος Μιχάλης (1760) 43
 δημοσιακό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), δημοσιακό
 δημόσιον 13
 Δημίτζοι, άδελφοί του Μιχάλη Θωμού από τὸ Λινοτόπιο (1768) 95
 Δημίτζο Μάνου (1787) 168
 Δημίτζος Βλ. Άθανάσιος Δημίτζου
 Δημίτζος Γεωργίου (1768) 93
 Δημίτζος παπα-Γιάννη (1768) 93
 Δημίτζος, Μιχάλης Θωμού Βλ. Μιχάλης (Δημίτζος) Θωμού
 διαθήκη 53, 113, 134, 135, 140, 144, 146, 218, 359
 διατιθσία (διατιθήσεις) 318
 διακέλευσις, πατριαρχική 358
 διάκ(ον)ος (ιεροδ.) 33, 297. Πρβλ. ²Αγά- πιος· ⁶Γαβριήλ· ⁷Γαβριήλ· ⁶Γρηγόριος· ¹³Γρηγόριος· ⁶παπα-Ίωακείμ· ¹¹παπα- Μακάριος· Μαρτύριος (;)· ⁵Νεόφυτος· ³Παΐσιος· Ποιμίν· ¹Προκόπιος· ¹⁷(;)Σεραφεΐμ· ²Τιμόθεος
 Διαλεχτή (Διαλεκτική), νύφη του Ζγερο- Μανουήλ (1746-1764) 30, 31, 73. Πρβλ. Διονυσία· κυρα-Χατζήνα
 Διαμαντής, από τὰ Ρεβινίαια (1701) 23
 Διαμαντής Άλεξίου, πραγματευτής (1766) 81
 Δια[- - -]τριόγλου, από τή Σήλυμο (1798) 278 (α)
 διαφορά (-ές) 4, 80, 139, 151, 152, 198, 228
 διάφορο (-α, -έματα) Βλ. τόκος (-οι)· πρβλ. εισόδημα
 (δι)δάσκαλος (-α) 136, 283· -ία 116. Πρβλ. ¹Ιωσήφ· ⁴Κύριλλος· ¹Νικόδημος· Πουλχερία· ³(;)Συμεών Φώτιος
 Διδυμοτειχου, έπαρχία 215· μητροπ. Βλ. ⁵Παΐσιος
 διένεξη (-εις) 2, 3, 4, 5, 6, 13, 16, 21, 22, 25, 26, 27, 63, 304, 311, 315, 340, 358
 διερμηγνός, μέγας Βλ. ¹²Γεώργιος
 δικαίος Βλ. ³Άθανάσιος· ³Ανάκιος· ⁹Αρσένιος· ³παπα-Βησσαρίων· ¹πα- πα-Γαβριήλ· ⁶Γεννάδιος· ²Γερβάσιος· ¹¹Γεώργιος· ⁷Δανιήλ· ¹⁹Διονύσιος· ²Θεοδόσιος· ¹γερο-Θεωνάς· ³Γερό-

- θεος· ¹²παπα-Ίωακείμ· ⁴Ίωάσαφ(η)·
⁴Καλλίνικος· ⁴Μακάριος· ³Μάξιμος·
²Ναθαναήλ· ³γερο-Νεόφυτος· ⁸Παΐ-
 σιος· ⁴Παρθένιος· παπα-Ραφαήλ·
⁹παπα-Σάββας· ⁷Σεραφείμ· Σέργιος·
⁴Στέφανος· ¹⁰παπα-Στέφανος· ⁵γερο-
 Τιμόθεος· ⁶Τιμόθεος· Τριών Ίεραρχών
 μονή, δικ.· ²Φιλάρετος
 δικαιοματικό γράμμα Βλ. γράμμα (-μα-
 τα), δικαιοματικό
 δικαστήριο 342· έκκλησιαστικό 158· έξω-
 τερικό 158
 δικη ((ν)ταβάς) 23, 162, 196, 317
 Διονυσία, χατζήδαινα μον. (1761-1764) 52,
 73. Πρβλ. Διαλεχτή· κυρα-Χατζήνα
¹γερο-Διονύσιος (1770) 104, 105
²παπα-Διονύσιος, Άγιαννανίτης (1791-
 1794) 192, 222
³γερο-Διονύσιος Παμᾶς, κελλ. Χιλ. (1798)
 330
⁴Διονύσιος, Ίβ. (1625/6-1640/1) 11, 13
⁵παπα-Διονύσιος, ιερομ. κελλ. Χιλ. (1762-
 1764) 63, 85
⁵(ο)παπα-Διονύσιος (1779) 140
⁶παπα-Διονύσιος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
⁷Διονύσιος, κελλ. Χιλ. (1764-1795) 85, 89,
 228
⁸Διονύσιος, κελλ. Χιλ. (1800) 382
⁹Διονύσιος, Κουτλ. πρ. σκευοφ. (1798) 286
¹⁰Διονύσιος, Λαυρ. ιερομ. (1581) 5
¹¹παπα-Διονύσιος, Λαυρ. καθηγ. (προηγ.)
 (1710-1715) 25, 26
¹²Διονύσιος, μητροπ. Δέρων (1768) 92
¹³Διονύσιος, μητροπ. Ίκονίου (1778) 137,
 138
¹⁴Διονύσιος, μητροπ. Λαρίσης (1798)
 294, 295, 304
¹⁵Διονύσιος, μητροπ. Μηθύμνης (1792)
 202
¹⁶Διονύσιος, προηγ. (1716) 27
¹⁷γερο-Διονύσιος, Ρωσ. (1654) 16
¹⁸Διονύσιος, Ρωσ. έπίτρ. (1797) 258
¹⁹Διονύσιος, Φιλ. δικ. (1661) 18
 Διονυσίου, μονή (-ιάτες, οί) 16, 21, 22, 25,
 26, 67, 358, 383· “Διονυσιάτης” 223·
 έπίσκ. 4. Πρβλ. ²Άβέργος· ³Άθανά-
 σιος· ¹παπα-Άκάσιος· ⁴παπα-Άνα-
 νίας· ¹Βενιαμίν· ³γερο-Γαβριήλ· ⁴Γα-
 βριήλ· ¹παπα-Γερβάσιος· ²Γερβάσιος·
²Δωρόθεος· ²παπα-Ίσαΐας· ⁴Ίάκω-
 βος· ³γερο-Ίωακείμ· ³(ο)Ίωακείμ· ⁴Ίω-
 ακείμ· ²Ίωαννίκιος· γερο-Κυριακός·
³Κωνσταντίος· ¹Ναθαναήλ· Παλλά-
 διος· ⁵Παρθένιος· ²Παχώμιος· ²γερο-
 Σάββας· σφραγίδα (-ες), Διον.
 Δισμύριοι μάρτυρες 358
 δολοφονία 93, 95. Πρβλ. φρόνος
 Δομιτιανό(υ)ς, Λαυρ. εκπρόσωπος Με-
 γάλης Μέσης (1727) 28
¹Δοσίθεος, Χιλ. ιερομ. (1796) 253
¹(ο)Δοσίθεος, Χιλ. προηγ. (1797-1800) 275,
 290, 366
 δόσιμο (-ατα) 56, 60, 67, 84, 85, 119, 145,
 169, 204, 219, 230, 243, 343, 358, 364
 δουλοληψία (-ες) 164, 205, 263, 331. Πρβλ.
 ληψοδοσία
 Δότηξης Βλ. Κώνστας Δότηξης
¹Δούκας Βλ. Γεώργος Δούκα
¹(ο)Δούκας Βλ. Μόσχο Δούκα
 Δούκω, μητέρα των ⁹Ίωάννη και ²Μα-
 νασσή (1763) 71
 παπα-Δούλης Βλ. Δημήτριος παπα-Δού-
 λης
 “δούλοι” 182. Πρβλ. ²Στάθης· ύπηρέτης
 (-ες)
 Δουσάν, Στέφανος 24
 Δοχειαρίου, μονή (-ίτες, οί) 323, 358. Πρβλ.
²γερο-Άντώνης· ¹γερο-Γεννάδιος· ³Η-
 σαΐας· ¹γερο-Θεωνᾶς· ⁴Ίωάσαφ(η)·
 Κάλλιστος· κονάκι, δοχειαρίτικο· ⁵Κύ-
 ριλλος· ¹γερο-Παΐσιος· ¹Σίμων· σφρα-
 γίδα (-ες), Δοχ.
 Δραγ(...) (;) Βλ. Φλώρον Δραγ(...) (;)
 δραγουμάνος Βλ. ¹⁰Γεώργιος
 Δράμα Βλ. μητρόπολη (-ίτης), Φιλίππων
 και Δράμας

δράμα 92, 276, 292
 δραπέτευση 49, 264, 272. Πρβλ. απόδραση
 δρόμος 11, 15, 36, 110, 131, 231, 364· μπειλί-
 δικος (πεγλιδικός) 277
 Δρύστρας, μητροπ. Βλ. Ἡρηγόριος
 δυσεντερία 359
 Δωδεκάδος, Ἁγία Σύνοδος Βλ. Ἁγία Σύ-
 νόδος τῆς Δωδεκάδος
 δωρεά 31, 238
 δῶρο (πεσκέσι) 302, 315, 316, 325 (α)
¹Δωρόθεος, ἀρχιεπίσκοπος (1784) 154
²Δωρόθεος, Διον. (1659) 17
³Δωρόθεος, ἱερομ. πρῶτος ΑΟ (1466) 2

E

Ἐβδομαδαριά 135
 ἔγγραφο (-α) (σινέτια, σενέτια, σουνέτια)
 51, 97, 98, 176, 177, 180, 187, 301, 303,
 304, 305, 310, 316, 358. Πρβλ. Βλαχία,
 -ια ἔγγραφα· νοτάριος δημόσιος, νο-
 ταριακὸ ἔγγραφο· συγγράμματα
 ἐγγύηση 91· -τῆς (-ἔς) (κεφίλης) 69, 72, 290,
 322
 ἐγκόλπια 196, 275, 355
 Ἐγρί καπί 272
 Ἐ(γ)χιανουῦ (Ἀχινοῦ, Ταγκιανός), μετ.
 Ἐσφ. 166, 176, 180, 225
 εἰκόνα (-ες) 15, 29, 101, 131, 190, 327
 εἰκονογράφος Βλ. Ἐπαπα-Κοσμάς. Πρβλ.
 ζωγράφος
 εἰλητάριο 201, 351 (·)
 εἰσόδημα (διάφορον) 220
 Εἰσοδίων, γιορτή 199
 Ἐκκλησία 6· Θεσσαλονίκης Βλ. Θεσσα-
 λονίκη, Ἐκκλησία· (Μεγάλη) 172, 181,
 194, 247, 262, 264, 278 (α), 304, 311, 316,
 318· μέγας ἀρχιμ. 346· μέγας πρωτοσ.
 Βλ. Ἡμελέτιος. Πρβλ. Ρωσία, Ἐκκλη-
 σία
 ἐκκλησία (-ες) 85, 135, 141, 143, 363· ἄρχο-
 ντες 366· ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν Βλ.
²Μάρκος. Πρβλ. Ἁγιάσσου, ἐκκλ.· Ἁ-

γιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, ἐκκλ. (·)
 Ἁγιος Πρωτοπάγγελος, ἐκκλ. (·) Ἁγίου
 Νικολάου κελλ., ἐκκλ.· Ἁγίων Ἀρχαγ-
 γέλων, ἐκκλ.· Μιχαὴλ Συννάδων, ἐκκλ.
 (·)· Παναγία, ἐκκλ. (·)· Φραντσέζων,
 ἐκκλ.
 ἐκκλησιαρχῆς Βλ. Ἡρηγόριος· Ἐκκλ.
 λα(ο)ς· μέγας Βλ. Κριτίας
 ἐκκλησιαστικὸ ἐπιτίμιο Βλ. ἐπιτίμιο (-α),
 ἐκκλησιαστικὸ
 ἐκμίσθωση 66, 99, 244, 277, 323. Πρβλ.
 μίσθωση
 ἐλεημοσύνη (-ες) 45 (α), 45 (β), 56, 202,
 204, 241, 343, 355, 360
 Ἐλένκα, μητέρα τοῦ Σερ(μ)πάνου (μετὰ
 τὸ 1776) 134
 ἐλά (-ἔς) 21, 25, 33, 85, 121, 325 (β), 327,
 364· ἐλαϊόδεντρο 85, 131, 145, 382·
 -ώνας 110. Πρβλ. λάδι
 Ἐλισταβέτα, μον. ἀπὸ τὸν Ἰσβορο (1798)
 320
 Ἐλισαῖος, προφήτης 16
 παπα·Ἐλισαῖος, ἀρχιμ. Χιλ. (1760-1794)
 44, 65, 66, 69, 71, 116, 133 (ἡγ. Τριῶν
 Ἱεραρχῶν), 141, 144, 146, 221
 Ἐλμπασάν (Ἀλμπασάν) 260
 ἐμβατήριο (-α) 233 (α), 233 (β), 251, 345,
 365
 Ἐμὴν-ἀγάς, ἀγάς ΑΟ (1798) 282, 284
 ἐμμάτρυο γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 ἐμμάτρυο
 ἐνέχυρο (-α) (ἀμανάτι, -έτι) 61, 78, 108,
 161, 191, 201, 232, 274, 275, 282, 306,
 317, 347, 359
 ἐνοίκιο (κιάρας) 137, 144, 251
 ἐνορίες 202
 ἐνοσφράγιστες ὁμολογίες Βλ. ὁμολογία
 (-ες), ἐνοσφράγιστες
 ἐνοσφράγιση ἐπιστολή Βλ. ἐπιστολή, ἐν-
 σφράγιση
 ἐνοσφράγιστο γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 ἐνοσφράγιστο (-α)
 ἐνταλτηριῶδες γράμμα Βλ. γράμμα (-μα-

τα), ένταλητριώδες
 ένυπόγραφες όμολογίες Βλ. όμολογία
 (-ες), ένυπόγραφες
 έξάρτιση (ταξίμα) 104
 έξαρχος (-οι) 46, 133, 146, 147, 175, 235,
 245· Μολδαβίας Βλ. ¹Ιωσήφ πατρι-
 αρχικός Βλ. ¹⁵Άνθιμος· ⁶Ιερεμίας.
 Πρβλ. Γεώργιος Στεργίου· μητροπολι
 (-ίτης), Σεργών και Ξ. πάσης Μακε-
 δονίας
^{1*}Έξαρχος Βλ. Δήμος του Έξαρχου
^{1(ο)}Έξαρχος Βλ. παπα-Παναγιώτης Έ-
 ξάρχο(υ)
 έξομολόγηση 357, 359, 372
 έξορία 49, 50, 247, 259, 297· -ιστος 49, 143,
 157, 247, 259, 264, 272, 282, 297. Πρβλ.
 ύπερόριος
 έξοφλητικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 έξοφλητικό
 έπιδημία 327. Πρβλ. άρρώστια· θανατικό·
 λοιμική
 επικύρωση 26, 27, 32, 35, 44, 65, 80, 81, 85,
 87, 92, 132, 146, 149, 166, 176, 177, 235,
 237, 304
 έπίσκοπος Άγαθουπόλεως Βλ. ²Νεόφυ-
 τος. Άρδαμερίου και πρόεδρος Ίερισ-
 σοῦ και ΑΟ Βλ. ⁷Άνθιμος· ²Θεοφά-
 νης. Έρσεκίου Βλ. ⁴Δανιήλ. Ίερισσοῦ
 και ΑΟ 118· πρβλ. ^{6*}Άνθιμος· άρχιε-
 ρεύς, Ίερισσοῦ και ΑΟ· ⁵Ίάκωβος·
¹Ίγνάπιος· ¹Σαμουήλ· ⁶Στέφανος (;)·
⁷Στέφανος. Νύσσης 356, 357· πρβλ.
⁹Μακάριος. Ρέοντος και Πραστού Βλ.
²Νικόδημος. Ρμνίκου 134. Σκοπέλου
 Βλ. ¹Ζαχαρίας. Τζεβερενοῦ 143. Τιβε-
 ριουπόλεως Βλ. ⁵Ανανίας. Φερσάλων
 Βλ. ³Νικόδημος. Πρβλ. Διονυσίου μο-
 νή, έπίσκ.
 έπιστάτης (-ες) 166, 176, 179, 225, 363· ΑΟ,
 Κοινότητας ΑΟ 45 (α), 62, 205, 212,
 254, 286, 358· και ναζιρηδες 164, 261·
 -σία 167, 179· -σία ΑΟ 164, 261. Πρβλ.
²γερο-Άντώνης· ³Βενέδικτος· ^{3(ο)}Βενέ-

δικτος· ³παπα-Βησσαρίων· ²παπα-
 Γαβριήλ· ²γερο-Γεδεών· ²⁹παπα-Γερά-
 σμιος· ²Εϋθύμιος· ⁴Θεοδόσιος· ^{4(ο)}Θε-
 οδόσιος· ⁴Ίάκωβος· Κοινότητα ΑΟ,
 προεστώτες και έπιστάτες· ⁵Κύριλλος·
³Κωνσταντίος· ^{3(ο)}Κωνσταντίος· ⁵Κων-
 σταντίος· ⁵Μελέτιος· μετ. Έσφ. στις
 Σέρρες Βλ. ²⁴Δανιήλ, ¹²Σεραφείμ·
 ναζιρης (-ηδες) ΑΟ, και έπιστάτες·
 Παντελεήμων· ³Παρθένιος· ¹Σάββας·
⁹παπα-Σάββας· ³Σεραφείμ· ⁶Σερα-
 φείμ· ³γερο-Σίλβεστρος· ⁵γερο-Τιμό-
 θεος
 έπιστολή 45 (β), 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55,
 56, 57, 58, 59, 60, 64, 67, 84, 100, 104, 105,
 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
 121, 122, 123, 124 (α), 124 (β), 125, 126,
 146, 147, 154, 155, 156, 160, 161, 170,
 172, 175, 176, 177, 178, 182, 186, 187,
 188, 190, 191, 193 (α), 194, 195 (α), 195
 (β), 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 207,
 213, 214, 219, 221, 226, 227 (α), 229, 232,
 234, 236, 239, 240, 245, 246, 248, 250,
 251, 253, 254, 255, 258, 259, 262, 265,
 266, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 274,
 275, 276, 278 (α), 279, 280, 281, 282, 283,
 284, 285, 286, 288, 290, 291, 292, 293,
 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303,
 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313
 (α), 313 (β), 314, 315, 316, 317, 319, 321,
 322, 324, 325 (α), 325 (β), 326, 327, 328,
 329, 331, 332, 334, 335, 336, 337, 338,
 339, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348,
 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356,
 359, 360, 361, 362, 363, 365, 366, 367,
 368, 369, 370, 371, 372, 374, 377, 380,
 381, 383, 385, 386· άπαντητική 49, 113,
 124 (β), 317, 329, 344· ένσφράγιση 335·
 εύχαριστήρια 315· όλοσφράγιση 169,
 287· πατριαρχική 143, 157, 165, 167,
 172, 174, 180, 210, 247, 264, 272, 289,
 293, 296, 310, 318· πατριαρχική και συ-
 νοδική 179, 210, 211· σχέδιο 206 (β),

- 209 (α), 233 (α), 233 (β), 278 (β)
 επίταγή, πατριαρχική και συνοδική 136
 επίτιμο (-α) 25, 136· ἐκκλησιαστικό 137, 165· πατριαρχικό 39· πατριαρχικό και συνοδικό 137
 επίτοκιο 56. Πρβλ. τόκος (-οι)
 επιτροπικό (στην Κωνσταντινούπολη) 309
 επιτροπικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), ἐπιτροπικό
 επίτροπος (-οι, -ικός) 47, 48, 75, 76, 81, 85, 93, 94, 105, 106, 133, 135, 139, 140, 141, 144, 161, 194, 210, 211, 213, 219, 234, 345, 354, 359, 365, 379· -εία 263· ΑΟ στην Κωνσταντινούπολη 49, 51, 56, 57, 58, 59, 60, 67, 176, 187, 245, 263, 266, 271, 278, 279, 281, 282, 284, 286, 321, 374· ΑΟ “ἐκ τῶν γουναράδων” στην Κωνσταντινούπολη 55· ΑΟ στο Μπράσοβο 45 (α). Πρβλ. ⁸γερο·⁹Αθανάσιος· ¹Αμβρόσιος· ³Ανανίας· ¹³Ανανίας· γερο·⁴Ανατόλιος· ⁸Ανθίμος· ²γερο·²Αργύρης· ²Ασχ(…)¹ανίου (;), ¹Αγίου ἐπίτρ. ¹Αύγουστης· ¹γερο·¹Γεδεών· ⁴παπα·¹Γεράσιμος· ²⁵Γεράσιμος· ²⁹παπα·¹Γεράσιμος· ²Γρηγόριος· ²²(;)γερο·¹Δανιήλ· ⁹Δημήτριος· ¹⁸Διονύσιος· ²Εὐθύμιος· ⁴Θεόδωρος· Θεολόγης Θεοδωρή· ¹(;)Θεοφάνης· ²Θεόφιλος· ¹²παπα·¹Ιωακείμ· ²παπα·¹Ιωνᾶς· ¹Ιωσήφ Κοινότητα ΑΟ, ἐπίτρ.· ¹¹(;)Μακάριος· Μπάλας, Νικολαΐτζης· μασαΐς (-άδες)· ¹Νικηφόρος· ⁴Νικηφόρος· ²Νικολάκης· Παπαδάκης, ¹Ιωάννης· γερο·¹Πρόλλος· ¹Πρόχορος· ⁹παπα·¹Σάββας· ²Σεραπίων· Σκαμπαβίας, Παναγιώτης· Σπυρίδων· ²Σωφρόνιος· Χαράλαμπος
 ἔρανος 136
 ἐργαλεία 15, 17, 29, 101, 103, 110, 131, 145, 243, 330, 364, 382
 ἐργαστήριο (-α) 46, 47, 144, 146, 147, 233 (β), 251, 257, 379
 ἐργάτες 193 (α)· ἡμερομίσθιοι (σαλαχώρηδες) 147
 ἐργελές Βλ. κοπάδι
 ἔρευνα, ἐπιτόπια (τευτίσι) 51, 297
 ἔριδα (-ες) (σκάνδαλο) 135, 142, 304
 Ἐρσεκίου, ἐπίσκ. Βλ. ⁴Δανιήλ
 Ἐσαϊεκης (1435); 1
 Ἐσάι Ζάγγρα 127
 ἔστια (ὀ(ν)τζάκι(ο)) βασιλική 287· μοστοσαντζήμπαση 51, 64, 67, 265, 316. Πρβλ. κρέας, τοῦ ὀτζακίου
 Ἐσφιγμένου, μονή (-ίτες, οἶ) (Σιμενίτες) 3, 4, 28, 62, 63, 140, 166, 174, 175, 179, 181, 186, 200, 205, 225, 301, 302, 303, 304, 310, 315, 316· Σφιγμέντου, ὁσπίτια 278 (β)· σουφλίκια (μετ.) στις Σέρρες 166, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 186, 200, 210, 211, 225. Πρβλ. ⁵Ανθίμος· ²παπα·¹Αρσένιος· ²Βησσαρίων· ¹¹Γεώργιος· ²⁴Δανιήλ· Ἐ(γ)χιανού, μετ.: ²παπα·¹Ιγνάτιος· ³Ιγνάτιος· ³Ιωαννίκιος· ¹Κομιήσεως τῆς Θεοτόκου, κελλ.: Μερκούριος· ³γερο·¹Νεόφυτος· ³Παναγίας, κελλ.: Πετροίχη, μετ.: σφραγίδα (-ες), Ἐσφ.· ²Τιμόθεος ἐτήσιον 46, 47, 133, 264
 “ἐτλάκι” 374
 Εὐαγγελάκης, ἀδελφός τοῦ καπετάν Νικολέτου (1799) 340
 Εὐαγγέλιο 372
 Εὐαγγελισμοῦ, γιορτή 154, 367
 Εὐαγγελισμοῦ, κελλ. 29, 112, 131
¹γερο·Εὐγενικός, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
²παπα·Εὐγενικός (;), ἀπό τῆ Συκιά (1764) 72 bis
 Εὐδοκία, μον. (1780-1781) 144, 146
 παπα·Εὐδόκιμος, Λαυρ. (1760) 45 (β)
¹γερο·Εὐθύμιος (1774) 124 (α)
²Εὐθύμιος, Ζωγρ. προηγ. ἐπίτρ. ἐπιστ. ΑΟ (1792-1800) 212, 284, 285, 286, 288, 290, 296, 298, 299, 303, 307, 370
²(;)παπα·Εὐθύμιος, καθηγ. (1799) 349
³παπα·Εὐθύμιος, Ξεν. (1640/1) 13

Ευρίπου, μητροπ. Βλ. ¹Ιερόθεος
 Ευστράτιος, μάρτυς 216
¹Ευστράτιος, Ζωγρ. μον. προηγ. γέρ.
 (1466) 2
²Ευστράτιος, Ζωγρ. πρ. πρώτος (1561) 3
³Ευστράτιος, Χιλ. προηγ. σκευοφ. (;) (19ος
 αι.) 111
 Ευτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, ἅγιος 79
 Εύφροσύνη, κοκονίτζα θυγατέρα τοῦ
 Σκαρλατάκη (1797) 280
 εὐχαριστήρια ἐπιστολή Βλ. ἐπιστολή, εὐ-
 χαριστήρια
 εὐχαριστικό (-ήριο) γράμμα Βλ. γράμμα
 (-ματα), εὐχαριστικό (-ήριο)
 εὐχετικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), εὐ-
 χετικό
¹Ἐφέσου, μητροπ. Βλ. ⁸Μελέτιος· ³Σα-
 μουήλ
 ἔφημέριος 144, 359, 377· πατριαρχικός 49.
 Πρβλ. ¹⁴παπα-Ἀθανάσιος
¹γερο-Ἐφραίμ (1768) 91
²παπα-Ἐφραίμ, Καστ. (1800) 358
¹Ἐχμὲτ ἐφέντης, μετεβελῆς (1764) 85

Z

Ζααρά 188
 Ζααράλης Βλ. ⁴παπα-Γεράσιμος· ^{23(ι)}Δα-
 νηλ
 Ζαγο(υ)ριανός Βλ. ³Σταμάτης
 Ζάκυνθος 342· διοίκηση 376
 ζα(μ)πίτης ΑΟ 13, 26, 287· ζαμπιλίκι 176.
 Πρβλ. Μοτὸς-ἀγάς· ⁴Μουσταφάς·
²Οσμάν-ἀγάς· Χαφιζ-ἀγάς
 Ζαρούφης Βλ. Στάνε (...) (;) Ζαρούφη
 Ζαφείρα, ἀδελφή τοῦ ¹Ἀναστάση (1774)
 127
 Ζαφείρης Βλ. ²Κωνσταντῆς
 Ζαφείρω (-ος;) Βλ. Χαρίτος Ζαφείρω
¹Ζάχαρης, ἀπὸ τὸ Ἄηδοσχώρι (1789) 175
²Ζάχαρης, ἀμπελικιώτης (μετὰ τὸ 1792)
 213
¹Ζαχαρίας, ἐπίσκ. Σκοπέλου (1797) 274

²Ζαχαρίας, ἴβ. προηγ. (1777) 135
³Ζαχαρίας, μητροπ. Βερροίας (1799) 351
⁴Ζαχαρίας, Χιλ. (1793) 215
 Ζάχο Χαμακιώτη (1624) 9
 ζητεία 191
 Ζιτομολιτζίου, μονή 329
 Ζλάτης, ἀπὸ τὸ Ἑσκι Ζάγγρα (1774) 127
 Ζμαράγ(α)δα Βλ. ²Σμαράγδα
 Ζμαραγδίτζα, ἀδελφή τοῦ Θεοδοράκη
 Φίλιππουπολίτη (1797) 276
 ζύγι 107
 ζῶα 7, 12 (β), 25, 29, 31, 88, 131, 133, 182,
 326, 336, 339, 358, 363
 ζωγράφος 327. Πρβλ. εἰκονογράφος· ²Μα-
 κάριος
 Ζωγράφου, μονή 77, 293, 307, 358, 362·
 ζωγραφίτικος λάκκος 110· ζωγραφίτι-
 κος σταυρὸς 313 (β). Πρβλ. ¹Ἄγιων
 Πάντων, κελλ· ³Ἀρσένιος· ⁴Ἀρσένιος·
¹¹γερο-Δημήτριος· ²Εὐθύμιος· ¹Εὐ-
 στράτιος· ²Εὐστάτιος· ⁴Καλλίνικος·
¹Λογγίνος· ²Νεκτάριος· παπα-Ραφα-
 ἦλος· ²Συμεών· σφραγίδα (-ες), Ζωγρ.
 ζωτροφία 215, 289, 338
¹γερο-Ζωσιμᾶς, Ἄγιαννανίτης (1791) 192
²Ζωσιμᾶς, προηγ. (1716) 27
 Ζώτω Ἀθανασίου (1768) 93, 95

H

ἡγουμενία 233 (β), 345
 ἡγούμενος Βλ. ²παπα-Ἀνανίας· ⁵Ἀνθιμος·
⁸παπα-Ἀρσένιος· ³Βενιαμίν· ¹Βησσα-
 ρίων· ³παπα-Βησσαρίων· ⁵παπα-Γεν-
 νάδιος· ^{5(ι)}Γεράσιμος· ¹⁶παπα-Γρηγό-
 ριος· ¹Δαβίδ· παπα-Ἐλσαῖος· ²Θεό-
 ληπτος· Θεοφάνιος· ^{4(ι)}παπα-Ἰγνά-
 τιος· ⁶Ἰγνάτιος· ⁴Ἰωαννίκιος· ⁷Ἰωσήφ·
¹Κλεόνικος· Μερχούριος· ¹³Παρθέ-
 νιος· ⁶παπα-Σαμουήλ· ¹⁷παπα-Σερα-
 φείμ· ⁸Στέφανος· ¹Τιμόθεος· Τριῶν Ἱε-
 ραρχῶν, μονή. Πρβλ. καθηγούμενος
¹Ἡλάριας Βλ. παπα-Ἰλαρίων

- ¹Ηλίας Βλ. μαστορο-Γούτα
²Ηλίας, γαμπρός του Μανόλη (1621) 7
³Ηλίας, ταμπάκης (1794) 220
 Ήρακλείας, μητροπ. Βλ. ²⁰Γεράσιμος· Με-
 θόδιος· ⁹Μελέτιος
 Ήροος Βλ. Σιμώνης Ήροος
 Ήσαϊας, προφήτης 310
¹(^ο)Ήσαϊας (1774) 124 (β)
²παπα-Ήσαϊας, Διον. προηγ. (1710) 25
³Ήσαϊας, Δοχ. (1640/1) 13
⁴Ήσαϊας, κελλ. Καρ. (1764) 85
⁵γερο-Ήσαϊας, Λαυρ. (1648) 14
⁶Ήσαϊας, μητροπ. (...) (;) (1777) 136
⁷Ήσαϊας, μητροπ. Νεοκαισαρείας (1798)
 294, 295, 304
⁸Ήσαϊας, μον. κελλ. Χιλ. (1758) 39
⁹Ήσαϊας, Χιλ. ιερομ. (1746) 29
⁹(^ο)Ήσαϊας, Χιλ. προηγ. (1759-1760) 41, 44
¹⁰(^ο)παπα-Ήσαϊας, Χιλ. προηγ. (1710) 25

Θ

- Θανάση μαχαλάς (Αρναούτσαϊ) 158
 Θανάσης Βλ. Μορφία
 Θανάσης του (...)τζούδη (;) (1746) 30
 Θανάσης του Πώργου (1793) 215
 θανατικό 276, 278 (α). Πρβλ. άρρώστια·
 έπιδημία· λοιμική
 θαπτικά 98
 Θασίτης Βλ. Κώστας Θασίτη· ²Νικίτας
 Θάσος 121, 122, 139, 325 (α), 325 (β), 332
 Θείας Μεταμορφώσεως, κελλ. Βλ. Άγίας
 Μεταμορφώσεως, κελλ.
 θέλημα 25, 83, 330, 382. Πρβλ. άδεια
 Θεόγνωστος (;), Βατ. (1768) 95
¹Θεόδοςιος, ιερομ. (1784) 154
²Θεόδοςιος, Καστ. δικ. (1661) 18
³Θεόδοςιος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
⁴Θεόδοςιος, Λαυρ. έπιστ. ΑΟ (1762) 62
⁴(^ο)Θεόδοςιος, έπιστ. ΑΟ (1771) 87
⁵Θεόδοςιος, μητροπ. Θεσσαλονίκης
 (1762-1768) 65, 80, 85, 92
⁶παπα-Θεοδόσιος Μοραΐτης, Χιλ. ιερομ.

- (1793) 216
⁷γερο-Θεοδόσιος, Ξεν. (1640/1) 13
⁸Θεοδόσιος, Παντ. γέρ. Σύναξης (1652) 15
⁹Θεοδόσιος, πρ. πατρ. Κωνσταντινουπό-
 λεως (1778) 138
¹⁰Θεοδόσιος, Σιναΐτης ιερομ. πρωτοσ.
 (1784) 154
¹¹(^ο)Θεοδόσιος, Χιλ. (;) (1800) 355
¹²Θεοδόσιος, Χιλ. γέρ. Σύναξης (1652) 15
 Θεόδουλος, Ήβ. γέρ. Μεγάλης Μέσης
 (1783) 149
 Θ(ε)οδωράκης, Ίωάννου χατζη-Νικόγλου
 Φιλιππ(ου)ολίτης τζελεπής (1789-
 1798) 178, 200, 276, 282, 290, 296
¹Θεοδωρής Βλ. Θεολόγης Θεοδωρή
²Θεοδωρής Άλφεράτης, караβοκύρης
 (1790) 185
³μαστορο-Θεοδωρής, γαμπρός της Καρα-
 βάννας (1757) 38
⁴Θεοδωρής, ρεΐτης (1769) 102
⁵Θεοδωρής, σκευοφ. μητροπ. Σερρών
 (1779) 139
 παπα-Θεοδώρητος Γανοχωρίτης (1799)
 338
¹Θεόδωρος Βλ. Νάνο Θεοδώρου
²Θεόδωρος Βλ. Στάμο Θεοδώρου
³Θεόδωρος, άδελφός του ⁸Δημητρίου
 (1769) 98
⁴Θεόδωρος, έπίτρ. (1796) 253
⁵Θεόδωρος, ιερομ. (1621) 7
⁶Θεόδωρος, τζομπάνος (1796) 246
 Θεόδωρος του Γλύφα (1623) 8
 Θεόδωρος ό Μαλάκης (1768) 95
 Θεόδωρος του μάστορη (1640) 12 (β)
 Θεόδωρος του Νάνου (1760) 43
 Θεόδωρος του Νίνου (1621) 7
 Θεόδωρος του Πέγιου (1621) 7
 Θεόδωρος ό Στρατηλάτης, άγιος 358
¹παπα-Θεόκλητος (1769) 100
¹(^ο)παπα-Θεόκλητος, Χιλ. ιερομ. (1764) 79
²παπα-Θεόκλητος, άνιμώς του Ίχατζη-
 Νεοφύτου (1791-1795) 195 (α), 196,
 197, 198, 235

- ³παπα-Θεόκλητος, Ίβ. προηγ. (1710) 25
⁴Θεόκλητος, μον. (1756-1783) 37, 71, 78, 149
⁴(;)γερο-Θεόκλητος, κελλ. Χιλ. (1759-1764) 41, 85
¹Θεόκλητος Β', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1586) 6
²Θεόκλητος, Βατ. ιερομ. (καθ)ήγ. (1466) 2
 Θεολόγης, γαμπρός του ⁶(;)γερο-Χρυσάνθου (1795) 237
 Θεολόγης Γεωργίου (1768) 93
 Θεολόγης Θεοδωρή, επίσκ. Χιλ. στις Σέρρες (1773-1779) 114, 118, 139
 Θεολόγος, κελλ. Βλ. Άγιου Ίωάννου του Θεολόγου, κελλ.
 Θεοστήρικτος, πρώτος ΑΟ 4
 Θεοτόκος Βλ. Παναγία
 Θεοτόκος, κελλ. Βλ. Κομήσεως της Θεοτόκου, κελλ.
 Θεουχαρόγλου, Ποβάννης (1760) 42
 Θεουχαρόγλου, Μαυρουδής (1760) 42
¹Θεοφάνης (1798) 331
¹(;)Θεοφάνης, Χιλ. επίσκ. (1795) 229
²Θεοφάνης, επίσκ. Άρδαμερίου και πρόεδρος Ίερισσοῦ και ΑΟ (1640-1640/1) 12 (α), 13
³παπα-Θεοφάνης, ιερομ. κελλ. Χιλ. (1758) 39
 Θεοφάνιος, Άγ. Π. ιερομ. ήγ. (1466) 2
 Θεοφανίων, γιορτή 334, 352
¹παπα-Θεόφιλος, απεσταλμένος της μονής Άγιου Ίωάννου της Ρίλας (1786) 160
²Θεόφιλος, επίσκ. μητροπ. Τορνόβου (1792) 204
³Θεόφιλος (;), μητροπ. (...) (;) (1792) 211
⁴Θεόφιλος, πρ. μητροπ. Τορνόβου (1766) 81
 Θεοχάρης Σηλυβριανός, πραγματευτής (1800) 359
 Θεσσαλονίκη (-εις, οι) 1, 52, 53, 95, 119, 124 (α), 170, 186, 187, 194, 196, 201, 254, 265, 281, 284, 305, 306, 308, 315, 353, 383, 385· Έκκλησία 6· μητροπ. 6· πρ. 290· πρβλ. ²¹Γεράσιμος· ³Δαμασκηνός· ¹¹Δανυήλ· ⁵Θεοδόσιος. Πρβλ. καθής, Θεσσαλονίκης· μουλάς, Θεσσαλονίκης· μουχτής, Θεσσαλονίκης
¹γερο-Θεωνάς, Δοχ. δικ. και γέρ. Σύνταξης (1652-1654) 15, 16
²Θεωνάς, μον. (1792) 212
³(;)Θεωνάς, Χιλ. οίκον. μετ. Καλαμαριάς (1798) 300, 306
 θεωρητές 311
 Θεωρή Πάννου (1670) 12 (γ)
¹Θόδωρος Βλ. ⁹Νικόλας
²Θόδωρος, από τη Συναία (1769) 99
 Θράκη 152
 Θωμαή, μητέρα του ⁷Γεράκη (1763) 70
 Θωμάς Βλ. παπα-Κωνσταντίνος Θωμά
 Θωμάς Γεωργίου Μολδοβάνος, πραγματευτής (πριν από το 1760) 45 (α)
 Θωμάς του γερο-Νέστορη, από τὰ Βασιλικά (1763) 42
 Θωμάς χατζη-Θ(ωμά) (;) (1765) 80
 Θωμός (Θῶμος) Βλ. Μιχάλης (Δημητρός) Θωμοῦ

I

- Ίακώβ 262
 Ίακώβ, αρχιμ. (1794) 223
¹παπα-Ίάκωβος (1768) 95
²Ίάκωβος Βλ. Γεράκης του Ίακώβου
³Ίάκωβος (;) Βλ. Κάβος
⁴Ίάκωβος (Ίακώβ), Διον. αρχιμ. επιστ. ΑΟ (1792-1794) 212, 223
⁵Ίάκωβος, επίσκ. Ίερισσοῦ και ΑΟ (1768) 92
⁶Ίάκωβος, Καρ. προηγ. σκευοφ. (1761-1779) 55, 56, 141
⁷Ίάκωβος, κελλ. Χιλ. (1796) 243
 Ίάκωβος ὁ Πέρσης, άγιος 358
 (Γ)Ίάσο(ο) 46, 47, 129, 133, 134, 135, 144, 146, 147, 155, 156, 245, 299
 Ίβήρων, μονή (-τες, οι) 27, 51, 56, 62, 63,

- 164, 182, 187, 332· ἱβηρίτικο σύνορο 8· ἱβηρίτικο μετ. 33· οἶκον. 326. Πρβλ. 2· Ἀγάπιος· 3· Ἀγάπιος· Ἄγιον Ἀποστόλων, κελλ.· 6· γερο-Ἀνανίας· 1· Ἀύξέντιος· 2· Βενιαμίν· 1· παπα-Γαλακτίων· 1· Γερμανός· 4· Διονύσιος· 2· Ζαχαρίας· Θεόδουλος· 3· παπα-Θεόκλητος· 5· Ἰωαννίκιος· 3· Ἰωσήφ· 5· Καλλίνικος· 2· γερο-Κοσμάς· 3· Κοσμάς· 6· Κύριλλος· 7· Κύριλλος· 7(·)· Κύριλλος· 8· παπα-Κύριλλος· 1· Νικηφόρος· 2· Παΐσιος· 1· Σεραιών· 6(·)· γερο-Σεραφεῖμ· 7· Σεραφεῖμ· σφραγίδα (-ες), Ἰβ.· 3· Τιμόθεος
- 1· Ἰγνάτιος, ἅγιος 29, 131
- 1· Ἰγνάτιος, ἐπίσκ. Ἰερισσοῦ καὶ ΑΟ (Ἀρδαμερίου) (1795-1800) 237, 293, 296, 304, 319, 334, 336, 339, 361, 369
- 2· παπα-Ἰγνάτιος, Ἐσφ. προηγ. (1789) 176, 177
- 3· Ἰγνάτιος, Ἐσφ. σκευοφ. (1787-1794) 166, 175, 176, 177, 186, 200, 225
- 4(·)· παπα-Ἰγνάτιος, ἡγ. (·) (1800) 359, 360
- 5· παπα-Ἰγνάτιος, κελλ. Χιλ. (1775) 131
- 5(·)· παπα-Ἰγνάτιος, παραδελφός τοῦ 5(·)· παπα-Διονυσίου (1779) 140
- 6· Ἰγνάτιος, Λαυρ. (καθ)ἡγ. μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν (1781-1797) 146, 147, 260
- 6(·)· Ἰγνάτιος, Λαυρ. προηγ. (1761) 61
- 7· Ἰγνάτιος, μητροπ. Νεοκασαρείας (1777-1778) 136, 137, 138
- ιδιώτης (-ες) 74, 85
- 1· Ἰεζεκιήλ, Ρωσ. (1794) 223
- 1· Ἱερά Σύναξις Βλ. Σύναξις, Ἱερά
- 1· Ἱερά Σύνοδος Βλ. Σύνοδος, Ἱερά
- 1· Ἱερεμίας Β', πρ. πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1586) 6
- 2· Ἱερεμίας, μητροπ. Μυτιλήνης (1796) 249
- 3· Ἱερεμίας, μητροπ. Νικαίας (1758-1764) 39, 73, 74
- 4· Ἱερεμίας, μητροπ. Χαλκηδόνος (1792-1798) 211, 217, 304
- 5· Ἱερεμίας, μητροπ. Χριστιανουπόλεως (1777-1778) 136, 137
- 6· Ἱερεμίας, πατρ. ἔξ. (1792) 210
- ἱερεὺς (παπάς) 312. Πρβλ. παπα-Ἀγοραστός· 1· παπα-Ἀθανάσιος· 2· παπα-Ἀναστάσις· Ἀντώνης Δημητρίου· 5· παπα-Ἀποστόλης· 6· παπα-Ἀποστόλης· παπα-Βασίλη· 1· παπα-Βασίλης· 3· παπα-Βασίλης· 6· παπα-Βασίλης· 3· παπα-Βασιλικός· 2· παπα-Γεωργάκης· 2· παπα-Γεώργης· παπα-Γεώργης Οἰκονόμου· 1· παπα-Παννάκης· 2· παπα-Παννάκης· 3· παπα-Πάννης· 7· παπα-Πάννης· 1· παπα-Πάννος· παπα-Ποβάννης· 4· παπα-Πώργης· 2· παπα-Δημήτρης· 12· Δημήτριος· παπα-Δούλης· 2· παπα-Εὐγενικός (·)· παπα-Θεοδώρητος· 2· παπα-Θεόκλητος· 1· παπα-Ἰωάννης· 7· παπα-Ἰωάννης· 8· παπα-Ἰωάννης· 10· παπα-Ἰωάννης· παπα-Ἰωάννης Κωνσταντίνου· παπα-Ἰωάννης Σδοῦκου· 1· παπα-Κανάκης· 1· παπα-Κυπαρίσιος· 2(·)· παπα-Κυπαρίσιος· Κύρκος· παπα-Κωνσταντίνος Θωμᾶ· παπα-Κώνστας τοῦ Γεώργη Παϊσάνου· παπα-Κώνστας Παναγιώτου· 2· παπα-Μανόλης· 4· παπα-Μανόλης· παπα-Μητροβάρ· Μιχαήλ, *Ενκα (·)· 5· παπα-Νικόλαος· 10· παπα-Νικόλαος· 12· παπα-Νικόλαος· 2· παπα-Οἰκονόμος· παπα-Παναγιώτης Ἐξάρχου(ν)· παπα-Παρασκευᾶς· παπα-Πήτος· 2· Σίμων· 5· Στέργιος· παπα-Φυλακτός· Φώτος παπα· παπα-χ1· Βασίλης· 1· παπα-Χριστόδουλος· 3· Χριστόδουλος· παπα-Χρυσόστομος· 3· παπα-Χρῦσο(ν)ς. Πρβλ. ἱερομόναχος
- (1)· Ἱερυσός (-ῶτες, οἶ) 44, 68, 102, 288, 319, 326, 335, 361 (·), 369· -οῦ, ΑΟ καὶ Κασσανδρείας, ἐπαρχία 82· -οῦ καὶ ΑΟ, ἐπίσκ. 118· πρβλ. 6· Ἀνθίμος· 5· Ἰάκωβος· 1· Ἰγνάτιος· 1· Σαμουήλ· 6· Στέφανος (·)· 7· Στέφανος· -ῶτικος τόπος 336. Πρβλ. ἄρχιερεὺς Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ· ἐπίσκοπος, Ἀρδαμερίου καὶ πρόεδρος

Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ
 ἱεροδιάκονος βλ. διάκ(ον)ος
 1Ἱερόθεος, μητροπ. Εὐρύπου (1798) 294,
 295, 304
 2Ἱερόθεος, Ξηρ. (1760) 45 (β)
 3Ἱερόθεος, Παντ. δικ. (1797) 273
 ἱερομόναχος βλ. 1παπα-Ἀγάπιος· 3Ἀγά-
 πιος· 4Ἀγάπιος· 3Ἀθανάσιος· 14παπα-
 Ἀθανάσιος· 1παπα-Ἀκάκιος· 3Ἀκά-
 κιος· 2παπα-Ἀμβρόσιος· 2παπα-Ἀνα-
 νίας· 4παπα-Ἀνανίας· 7παπα-Ἀνα-
 νίας· 10παπα-Ἀνανίας· 10(ο)παπα-Ἀνα-
 νίας· 1παπα-Ἀνθίμος· 1(ο)παπα-Ἀν-
 θίμος· 3παπα-Ἀντώνης· 2παπα-Ἀρ-
 σένιος· 8παπα-Ἀρσένιος· 2Βασίλειος·
 4(ο)Βασίλειος· 3παπα-Βηρσαρίων· Βί-
 κτωρ· 1παπα-Γαβριήλ· 2παπα-Γαβριήλ·
 4Γαβριήλ· 8παπα-Γαβριήλ· 11παπα-
 Γαβριήλ· 11(ο)παπα-Γαβριήλ· 12παπα-
 Γαβριήλ· 17παπα-Γαβριήλ· 1παπα-Γα-
 λακτίων· 3Γεδεών· 5παπα-Γεννάδιος·
 6Γεννάδιος· 4παπα-Γεράσιμος· 7Γερά-
 σιμος· 13(ο)παπα-Γεράσιμος· 28παπα-
 Γεράσιμος· 29παπα-Γεράσιμος· 1παπα-
 Γερβάσιος· 3παπα-Γερβάσιος· 16παπα-
 Γρηγόριος· 17παπα-Γρηγόριος· 18πα-
 πα-Γρηγόριος· 2παπα-Δαμιασκηνός·
 4παπα-Δαμιασκηνός· παπα-Δαμιανός·
 5Δανιήλ· 6Δανιήλ· 13παπα-Δανιήλ·
 16(ο)Δανιήλ· 18(ο)παπα-Δανιήλ· 21(ο)πα-
 πα-Δανιήλ· 13παπα-Δημήτριος· 2πα-
 πα-Διονύσιος· 5παπα-Διονύσιος·
 5(ο)παπα-Διονύσιος· 6παπα-Διονύσιος·
 10Διονύσιος· 11παπα-Διονύσιος· 1Δο-
 σίθεος· 3Δωρόθεος· παπα-Ἐλισαῖος·
 παπα-Εὐδόκιμος· 2(ο)παπα-Εὐθύμιος·
 3παπα-Εὐθύμιος· 2παπα-Ἐφραίμ·
 2παπα-Ἡσαΐας· 9Ἡσαΐας· 10(ο)παπα-
 Ἡσαΐας· 1Θεοδόσιος· 6παπα-Θεοδό-
 σιος· 10Θεοδόσιος· 5Θεόδωρος· 1πα-
 πα-Θεόκλητος· 1(ο)παπα-Θεόκλητος·
 3παπα-Θεόκλητος· 2Θεόκλητος· 3πα-
 πα-Θεοφάνης· Θεοφάνιος· 1παπα-

Θεόφιλος· 1παπα-Ἰάκωβος· 2παπα-
 Ἰγνάτιος· 4(ο)παπα-Ἰγνάτιος· 5παπα-
 Ἰγνάτιος· 5(ο)παπα-Ἰγνάτιος· παπα-
 Ἰλαρίων· Ἰσαάκ· 5Ἰωακείμ· 6παπα-
 Ἰωακείμ· 12παπα-Ἰωακείμ· 8παπα-Ἰω-
 αννίκιος· 9παπα-Ἰωαννίκιος· 9(ο)παπα-
 Ἰωαννίκιος· 1παπα-Ἰωάσαφ· 2Ἰωά-
 σαφ· 6παπα-Ἰωάσαφ· 8παπα-Ἰωά-
 σαφ· 2παπα-Ἰωνάς· 5παπα-Ἰωσήφ·
 7Ἰωσήφ· 3Καλλίνικος· 4Καλλίνικος·
 11Καλλίνικος· 4παπα-Κοσμάς· 3παπα-
 Κύριλλος· 8παπα-Κύριλλος· 9Κύριλ-
 λος· 3(ο)Κωνσταντίνος· 4Κωνσταντίνος·
 2Λαυρέντιος· 1παπα-Λουκάς· 4Μα-
 κάριος· 11παπα-Μακάριος· 11(ο)Μα-
 κάριος· Μαλαχίας· 1Μανουήλ· 1παπα-
 Μάξιμος· 3Μάξιμος· 1παπα-Μάρκος·
 1παπα-Ματθαῖος· 1παπα-Μελέτιος·
 2παπα-Μελέτιος· 17παπα-Μελέτιος·
 Μερκούριος· παπα-Μηνάς· 2παπα-
 Μητροφάνης· 6παπα-Μητροφάνης·
 2παπα-Μισαῖλος· 3παπα-Μιχαήλ·
 2Ναθαναήλ· 3παπα-Νεκτάριος· 3(ο)πα-
 πα-Νεκτάριος· 4(ο)παπα-Νεκτάριος·
 6παπα-Νεκτάριος· 6(ο)παπα-Νεκτά-
 ριος· 7παπα-Νεκτάριος· 8(ο)Νεκτάριος·
 6Νεόφυτος· 7παπα-Νεόφυτος· 10πα-
 πα-Νεόφυτος· 16παπα-Νεόφυτος·
 19(ο)παπα-Νεόφυτος· 4παπα-Νικόδη-
 μος· 4Παΐσιος· 7Παΐσιος· 8(ο)παπα-
 Παΐσιος· 8(ο)παπα-Παΐσιος· 2γερο-
 Παρθένιος· 5Παρθένιος· 6Παρθένιος·
 8παπα-Παρθένιος· 10παπα-Παρθέ-
 νιος· 15Παρθένιος· 3Παχώμιος· παπα-
 Πορφύριος· 2Πρόχογος· 1παπα-Ρα-
 φαήλ· 2παπα-Ραφαήλ· 3Ραφαήλ· πα-
 πα-Ραφαήλος· 3παπα-Σάββας· 8παπα-
 Σάββας· 8(ο)Σάββας· 9παπα-Σάββας·
 9(ο)Σάββας· 9(ο)γερο-Σάββας· 4Σα-
 μουήλ· 6παπα-Σαμουήλ· 6(ο)παπα-Σα-
 μουήλ· 7Σεραφεῖμ· 8Σεραφεῖμ· 10παπα-
 Σεραφεῖμ· 11παπα-Σεραφεῖμ· 15παπα-
 Σεραφεῖμ(ης)· 17παπα-Σεραφεῖμ

- 17(ς)παπα-Σεραφεΐμ· Σιόσης· 10παπα-Στέφανος· 6παπα-Συμεών· 3παπα-Σωφρόνιος· 1Τιμόθεος· 6Τιμόθεος· 2Φιλάρετος· παπα-Φίλιππος· 1παπα-Φιλόθεος· 2παπα-Φιλόθεος· Χαράλαμπος· παπα-χ^ηΣίλβεστρος. Πρβλ. *ιερεύς*
 Ίεροσόλυμα (-ίτες, οί) 296· πατρ. 52, 296· πρβλ. 2Αβράμπος· 16^αΑνθίμος· 14Παρθένιος
ιερωσύνη 10
 Ίκονίου, μητροπ. Βλ. 13Διονύσιος
ιλάμι (-ια) 180, 286
 παπα-Ίλαρίων (Ήλάριας), Χιλ. προηγ. (1624) 9
 Ίλουδά 335
 Ίμβριώτης Βλ. 2Αναστάσης
ιμρι Βλ. *μρι*
 Ίμπραήμ (1762) 68
ινδικιτών 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 39, 73, 74, 85, 92, 136, 220, 304
 Ίονικῶν νησιῶν, σενάτο 376
 Ίουβενάλιος, Ξεν. προηγ. (1768) 90
 Ίσαάκ, *ιερομ.* πρώτος ΑΟ 3, 4
 Īsa beğ Βλ. Ήσαΐακης
 (Γ)Ίοβο(υ)ρος 32, 52, 65, 73, 320, 336
 Ίσλάμ-άγκάς (1640/1) 13
 Ίσμαήλ 141
ϊστιράς 58, 60
 1Ίωακείμ, Βατ. άρχμ. (1781) 146
 2γερο-(Γ)Ίωακείμ, Γρηγ. σκευοφ. (1770-1794) 104, 105, 135, 178, 186, 223
 2(ς)Ίωακείμ ό τής Βυζαντίας (1781) 147
 3γερο-Ίωακείμ, Διον. καραβοκύρης (1710) 25
 3(ς)Ίωακείμ, Διον. προηγ. σκευοφ. (1715) 26
 4Ίωακείμ, Διον. προηγ. (1761-1762) 56, 64, 67
 5Ίωακείμ, *ιερομ.* (1766) 82
 5(ς)γερο-Ίωακείμ (1774) 120
 6παπα-Ίωακείμ, *ιερομ. κελλ. Χιλ.* (μετά τό 1772-1800) 111 (διάκ.), 378
 7(ς)Ίωακείμ, *καλόγερος* του 10παπα-Στεφάνου (1777) 135
 8Ίωακείμ, *κελλ. Χιλ.* (1764) 85
 8(ς)Ίωακείμ, Χιλ. (1756) 37
 9(ς)γερο-Ίωακείμ τής Κόμιτζας, Χιλ. (1800;) 386
 10Ίωακείμ, μητροπ. Βελεσσού (1800) 373
 11Ίωακείμ, μητροπ. Κυζίκου (1798) 294, 295
 12παπα-Ίωακείμ, Χιλ. προηγ. δικ. έπίτρο. (1795-1798) 227 (β), 300, 324, 312, 314, 326, 331, 335
 12(ς)Ίωακείμ, Χιλ. προηγ. πνευμ. (1783) 153
 Ίωάννη Ξένου (1621) 7
 Ίωάννης, άγιος Άνάργυρος 358
 1παπα-Ίωάννης Βλ. Γεώργιος παπα-Ίωάννου
 2Ίωάννης Βλ. Πάνος Ίωάννου
 3Ίωάννης, γιός του Μαυροδῆ (1783) 151
 4Ίωάννης, γιός του Παναγιωτάκη Γεωργίου (1800) 384
 5Ίωάννης (Πιάνης), θεϊός του γερο-Νικάνδρου (1790) 184
 6γερο-(Γ)Ίωάννης, από την Ίερισσό (1798) 335
 7παπα-Ίωάννης, “κύρης” τής Διαλεχτής (1748) 31
 8παπα-Ίωάννης, από τό Λινοτόπιο (1768) 93
 9Ίωάννης Λοκοβίτης (1763) 71
 10παπα-Ίωάννης, από του Μαυροπούλου (1752) 33
 11παπα-Ίωάννης, πρωτοπ. γέφ. Νιγρίτας (1770) 109
 12Ίωάννης (Πιάνης), ρεΐσης (1769) 102
 13Ίωάννης, από τό Τζελλίκ (1791) 193 (β)
 Ίωάννης Άβλωνίτη (1624) 9
 Ίωάννης Γαλιανού (1623) 8
 παπα-Ίωάννης Κωνσταντίνου (1795) 235
 Ίωάννης Νικολάου (1783) 153
 Ίωάννης Πάνου, πραγματευτής (1760) 45 (β)
 Ίωάννης ό Πρόδρομος 358
 παπα-Ίωάννης Σδούκου (1795) 235

- Ἰωάννης τοῦ χατζη-Πασχάλη, ἀπὸ τῆ Ζααρά (1790) 188
- Ἰωάννης Χρυσόστομος, ἄγιος 202, 358
- ¹Ἰωαννίκιος Γ', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1761) 49, 50
- ²Ἰωαννίκιος, Διον. μον. γέρ. (1561) 3
- ³Ἰωαννίκιος, Ἐσφ. (1625/6) 11
- ⁴Ἰωαννίκιος, ἡγ. σκήτης Ἁγίου Δημητρίου (1800) 359
- ⁵Ἰωαννίκιος, Ἰβ. ἀρχιμ. (1770) 107
- ⁶Ἰωαννίκιος, μητροπ. Χαλκηδόνος (1767-1768) 85, 92
- ⁷γερο-Ἰωαννίκιος, μον. κελλ. Χιλ. (μετὰ τὸ 1772) 111
- ⁸παπα-Ἰωαννίκιος, πνευμ. (1761) 56, 59
- ⁹παπα-Ἰωαννίκιος, Χιλ. (1799) 343
- ⁹(^ο)παπα-Ἰωαννίκιος, Χιλ. προηγ. (1800) 379, 384
- Ἰωαννίνων, μητροπ. Βλ. ⁸Μακάριος
- ¹παπα-Ἰωάσαφ, Ἁγιαννανίτης (1794) 222
- ²Ἰωάσαφ Ἀτταλειώτης, Λαυρ. ἱερομ. γέρ. (1466) 2
- ³Ἰωάσαφ Β', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1562) 4
- ⁴Ἰωάσαφ(η), Δοχ. γέρ. δικ. (1661) 18, 19
- ⁵γερο-Ἰωάσαφ, κελλ. Χιλ. (1798) 330
- ⁶παπα-Ἰωάσαφ, Κουτλ. καθηγ. (1654) 16
- ⁷γερο-Ἰωάσαφ (Πάσοφος), Ξηρ. (1768) 88
- ⁸παπα-Ἰωάσαφ, Σίμ. Π. προηγ. (1654) 16
- Ἰώβ 278 (β)
- ¹Ἰωνᾶς, γέρ. (1716) 27
- ²παπα-Ἰωνᾶς, Χιλ. προηγ. ἐπίτρ. (μετὰ τὸ 1792-1800) 213, 340, 355, 356, 360, 363
- ¹Ἰωσήφ, Βατ. ἀρχιμ. προηγ. διδάσκαλος (1780-1799) 144, 311· ἔξ. Μολδαβίας 191· ἐπίτρ. ΑΟ στὴν Κωνσταντινούπολη 347, 352
- ²γερο-Ἰωσήφ, Βατ. ἐκπρόσωπος Μεγάλης Μέσης (1727) 28
- ³Ἰωσήφ, Ἰβ. προηγ. (1786) 162
- ⁴Ἰωσήφ, Κουτλ. προηγ. σκευοφ. (1710) 25
- ⁵παπα-Ἰωσήφ, Λαυρ. προηγ. (1654) 16
- ⁶Ἰωσήφ, μον. (1796) 252

- ⁷Ἰωσήφ, Ξεν. ἱερομ. ἡγ. (1640/1) 13
- ⁸Ἰωσήφ, Χιλ. προηγ. (1755) 35

Κ

- κάβιες 34
- Κάβος [: Ἰάκωβος (:)] (1798) 324
- κάγκελλο 29, 110, 131, 145, 382
- καδῆς Θεσσαλονίκης 13· Χρούπιστας 95
- καζάνι 69. Πρβλ. ρακί, ρακοκάζανο
- καθαίρεση 49, 329
- καθηγούμενος Βλ. ³Βενιαμίν· Βίκτωρ· ⁴Γαβριήλ· ⁹Γαβριήλ· ³Εδεών· ⁸Γεράσιμος· ¹¹παπα-Διονύσιος· ²(^ο)παπα-Εὐθύμιος· ²Θεόληπτος· ⁶Ιγνάτιος· ⁶παπα-Ἰωάσαφ· Κασταμονίτου μονή, καθηγ.· ¹⁷παπα-Μελέτιος· ²Ναθαναήλ· ⁸Νεόφυτος· ¹⁹Νεόφυτος· ¹⁶(^ο)Παρθένιος· ⁹παπα-Σάββας· ⁶παπα-Σαμουήλ· ¹⁵παπα-Σεραφεῖμ(ης)· ³Τιμόθεος· παπα-Φίλιππος· ²παπα-Φιλόθεος· Χαράλαμπος· ⁶Χρυσάνθος. Πρβλ. ἡγούμενος
- καθολικὸ 339
- Καϊατζίκι(ι)οί 98
- καϊνα 122, 125, 181, 239, 268, 316, 350
- καϊμακάμης 352. Πρβλ. Μπεκιρ-ἀγάς
- καϊμάς (-ές) Βλ. λογαριασμός (-οί)
- Καισαρείας, μητροπ. Βλ. ¹⁰Γρηγόριος
- Καϊσερλής, Γεώργιος σαράφης (1797) 279
- Κάκαβος 381
- Κακὸς Ρύαξ 3, 4
- καλαϊτζής Βλ. γανωματιῆς
- Καλαμαρία 114, 213, 219, 300, 301, 355, 358, 370, 385. Πρβλ. ³(^ο)Θεωνᾶς
- Καλαμᾶς, κόνσολος στὸ Λιβόρνο (1800) 376
- καλαμιπόκι (κουκουρούτσι) 193 (α), 193 (β), 206 (α)
- Καλάνδρεια (Καλάντρεια) 9, 36
- Καλδῆς, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
- καλέμι (-ια) 118, 316
- Καλιάρχος, Γιώργης ρεζίης (1768) 94

- Καλιάρχος, Μάρκος (1768) 94
καλιοντζής 317
Καλιτζής Βλ. Πόβο Καλιτζή
1 Καλλίνκος (1774) 120, 122
2(;)γερο-Καλλίνκος (1798) 322
3 Καλλίνκος Γανοχωρίτης, ιερομ. πρ. μητροπ. Γάνου καὶ Χώρας (1796-1799) 247, 264, 338
4 Καλλίνκος, Ζωγρ. ιερομ. δικ. (1661) 18
5 Καλλίνκος, Ἰβ. προηγ. (1761) 54
6 Καλλίνκος, Καστ. γέρ. (1561) 3
7 γερο-Καλλίνκος, κελλ. (1756) 37
7(;)γερο-Καλλίνκος, Χιλ. (1670) 20
8 Καλλίνκος, μητροπ. Ἀδριανουπόλεως (1792) 211
9 Καλλίνκος, μητροπ. Νικαίας (1795-1798) 241, 294, 295, 304
10 Καλλίνκος, μητροπ. Τορνόβου (1787-1789) 166, 179
11 Καλλίνκος, Φιλ. ιερομ. (1581) 5
Κάλλιστος, Δοχ. (1625/6) 11
Καλλονή 253
Καλογεράς, Παννάκης (1768) 94
Καλοφρλής Βλ. γερο-Πέτκος
καλπάζι 56, 58
καλύβη (-α) 85, 87, 116, 340
καλυμαύχια 59, 122
κάλας Βλ. 1 Μεχεμιέτ ἐφέντης
Καμαρλί(ν)γκος, Γεώργης (1752) 33
καμίνι 8
Καναβράς, Παναγιώτης (1764) 75, 76
Κανάκη Κανίνου (1623) 8
1 παπα-Κανάκης (1746-1750) 30, 31, 32
2 Κανάκης [= Κανάκης Δῆμο (;)] (1773-1779) 118, 139
Κανάκης Γε(γ)ώργου (1623) 8
Κανάκης Δῆμο [= 2Κανάκης (;)] (1779) 139
κάνδη (-ες) 153
Κάνινος Βλ. Κανάκη Κανίνου
καντάρι (-ια) *I.* 184, 219, 293, 296 *II.* (στατήρας) 340
καντζηλαρία Βλ. Μύκονος, καντζηλαρία
καντόρα Βλ. γραφεῖο
Καπ(...)ής (;), πασάς (1761) 51
κάπελας Βλ. οἰνοπώλης
καπιτζής 6
καπνοπώλης (τουτουτζής) Βλ. Καραγιουλές, Δημητράκης· Παναγιωτάκης Γεωργίου· χατζη-Ἀποστόλης
Καπουτζίνων, ἐκκλ. Βλ. Φραντσέζων, ἐκκλ.
Καπρουβαλῆς Βλ. 7Δανιὴλ
Καραβάνια (1757) 38
καράβι (-ια) 104, 106, 125, 142, 185, 187, 340, 341, 342, 376. Πρβλ. “Ἅγιος Παῦλος”, καράβι γρίπος· γριποσάνδαλο· καΐκι πλοῖο· σαῖτα· “Σαῖτιά”, καΐκι
καραβοκύρης 125, 224. Πρβλ. 2Θεοδωρῆς· 3γερο-Ἰωακείμ· Μουνουχός, Γιάννης· 1χατζη-Δανιὴλ. Πρβλ. ρεΐζης
Καραγιάννης Βλ. Γιάννης Καραμῆχου
Καραγιουλές, Δημητράκης Αἰνίτης καπνοπώλης (1798) 303
Καρακάλλου, μονή 141· Καρακαλλινός (-οί) κελλ. 85, 87. Πρβλ. 2Αγίων Πάντων, κελλ.· 2Ακάκιος· 8Ἀνθιμος· 9Γεράσιμος· 10Γεράσιμος· 10(;)Γεράσιμος· 6Δανιὴλ· 4Ἡσαΐας· 6Ἰάκωβος· 3γερο-Μακάριος· 7Παρθένιος· σφραγίδα (-ες), Καρ.· 2Φιλάρετος
Καραμῆχος Βλ. Γιάννης Καραμῆχου
Καρανικόλας, συνορίτης τῆς Διαλεχτῆς (1746) 30
Καρανίκος, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
καρ-Ὁσμάν ζαδές χ^ΗΜπουλάτ-άγας (1800) 379
κάρβουνα 313 (α)
Κάργα, ρέμα (στοῦ Μαυροπούλου) 33
Καρδόζογλου, Νικόλας (1757) 38
καρούτζα Βλ. ἄμάξι
Καρπάθου, ἀρχιεπίσκοπος Βλ. 2Δανιὴλ
Καρπέτης Βλ. Δῆμος Καρπέτη
Κάρταλι 72 bis
Καρνές 17, 20, 27, 29, 34, 39, 40, 55, 57, 63,

- 67, 85, 95, 101, 103, 110, 111, 116, 123, 124 (β), 131, 145, 159, 163, 190, 197, 224, 227 (β), 230, 235, 248, 308, 310, 311, 312, 322, 327, 330, 338, 352, 364, 374, 378, 382
- Κασσπλιτάρ μαχαλεσί (Γερανό Σιμόρης) 379
- κασκαβάλια Βλ. τυρί (-ιά)
- Κασκαμπάς, Ίωάννης Βλ. Δημήτριος Ίωάννου Κασκαμπά
- Κασσάνδρα 187, 195 (α). Πρβλ. Άπτι έφέντης· Μοτός-άγας
- Κασσάνδρεια 20
- Κασσάντρος (1701) 23
- Κασταμονίτου (Κωνσταμονίτου), μονή 358· καθηγ. 1. Πρβλ. ³Αβέριος· ³Βενιαμίν· ⁹Γαβριήλ· ²παπα-Έφραίμ· ²Θεοδόσιος· ⁶Καλλίνκος
- Καστοριάς, έπαρχία 93, 95· μητροπ. Βλ. ³Γεννάδιος
- Καστρινός Βλ. ³παπα-Πώργης
- ¹Κάστρο (Θάσου) 325 (α)
- ¹(^ο)Κάστρο 296
- καταβολή (τσιλίμι) 187
- Κατάκαλος, σακιάς (1775) 132
- καταπάτηση 182
- κατάστιχο (-α) (τεφτέρι, τευτέρι, δευτέρι) 46, 47, 48, 58, 60, 67, 85, 101, 105, 131, 146, 147, 164, 166, 179, 180, 191, 193 (α), 200, 203, 206 (α), 210, 211, 225, 229, 234, 236, 239, 246, 261, 263, 308
- Κατζαούνης, από του Μαυροπούλου (1752) 33
- Κατζηλέρης, Ίωάννης γραμματικός του Κοινοῦ (Σιμόρη) (1800) 379
- Κατζικογιάννης, χατζη-Πώργης Ψαριανός (1794) 223
- Κατζόρες, μονή 273. Πρβλ. Μάρκος Κασιτζοράνου
- κατηλακάς 81, 95, 98, 128, 139
- κατοΐα 246
- Κάτω Ρύαξ (;) Βλ. ⁴Δήμος
- καυσόξυλα Βλ. ξύλα (-εία), καυσόξυλα
- Καυταντζιόγλου(ς), Ίωάννης Γούτα (Τζι-τζης Νάνος) (1790-1800) 187, 194, 201, 245, 254, 285, 300, 305, 306, 315, 370, 383, 385
- καφές 125
- κεμήλιο (-ια) 79, 82, 86, 90, 92, 97, 202, 216
- κελλάρια 85
- κελλίο (-α) 20, 41, 85, 113, 148, 190, 228, 230, 232, 296, 308, 327, 329· -ώτης (-ες) 63, 85, 87, 89, 131, 258· άγοπαυλίτικα 85· κουτλουμουσιανά 85· πρωτατινά 18, 19. Πρβλ. ⁴γερο-Άβέριος· ⁵Άγάσιος· Άγίας (Θείας) Μεταμορφώσεως, κελλ· Άγίας Τριάδος, κελλ· Άγίου Γεωργίου, κελλ· Άγίου Δημητρίου, κελλ· Άγίου Θωμά του Άποστόλου, κελλ· Άγίου Ίγνατίου του Θεοφόρου, κελλ· Άγίου Ίωάννου του Θεολόγου, κελλ· Άγίου Νικολάου, κελλ· Άγίου Προδρόμου, κελλ· Άγίου Σάββα, κελλ· Άγίου Στεφάνου, κελλ· Άγιών Άναργύρων, κελλ· Άγιών Άποστόλων, κελλ· ¹Άγιών Άρχαγγέλων, κελλ· ²Άγιών Άρχαγγέλων, κελλ· Άγιών Θεοδώρων, κελλ· ¹Άγιών Πάντων, κελλ· ²Άγιών Πάντων, κελλ· ⁵γερο-Άθανάσιος· Άναλήψεως, κελλ· ⁷παπα-Άνανίας· ⁸Ανανίας· ⁹Ανανίας· ¹⁰παπα-Άνανίας· ¹⁴γερο-Άνθιμος· ²Αντώνιος· ⁴Αρσένιος· ⁵Αρσένιος· ²γερο-Βενέδικτος· ⁶Γαβριήλ· ⁷Γαβριήλ· ¹⁰Γαβριήλ· ¹¹παπα-Γαβριήλ· ¹¹(^ο)παπα-Γαβριήλ· ¹²παπα-Γαβριήλ· Γενεσιουτής Παναγίας, κελλ· ⁷Γεράσιμος· ¹¹Γεράσιμος· ¹²Γεράσιμος· ³παπα-Γερβάσιος· ²Γερμανός· ⁷Γρηγόριος· ¹Δαμασκηνός· παπα-Δαμιανός· ⁶Δανιήλ· ⁸γερο-Δανιήλ· ¹³παπα-Δημήτριος· ³γερο-Διονύσιος· ⁵παπα-Διονύσιος· ⁶παπα-Διονύσιος· ⁷Διονύσιος· ⁸Διονύσιος· Εύαγγελισμοῦ, κελλ· ⁴Ησαίας· ⁸Ησαίας· ³Θεοδόσιος· ⁴(^ο)γερο-Θεόκλητος· ³παπα-Θεοφάνης· ⁷Ιάκωβος· ⁵παπα-Ίγνατίος· ⁶παπα-Ίωακείμ

- ⁸Ἰωακείμ· ⁷γερο-Ἰωαννίσιος· ⁵γερο-Ἰωάσαφ· ⁷γερο-Καλλίνικος· Καρακάλλου μονή, καρακαλινός (-οί) κελλ· ¹Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, κελλ· ²Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, κελλ· ⁵Κοσμάς· ¹Λαυρέντιος· ¹παπα-Ματθαῖος· ⁴γερο-Ματθαῖος· Μεγάλου Ἀντωνίου, κελλ· ²παπα-Μητροφάνης· ³Μητροφάνης· ¹γερο-Μισαήλος· ¹Μιχαήλ· ²γερο-Μωυσής· ³(:)παπα-Νεκτάριος· ⁴(:)παπα-Νεκτάριος· ⁶παπα-Νεκτάριος· ⁷παπα-Νεόφυτος· ¹⁸γερο-Νεόφυτος· ¹¹Νικόλας· ¹Παναγίας, κελλ· ³Παναγίας, κελλ· ⁶Παρθένιος· ⁸παπα-Παρθένιος· ³Παχώμιος· παπα-Πορφύριος· ²παπα-Ραφαήλ· ³παπα-Σάββας· ⁹Σεραφεῖμ· ⁹(:)Σεραφεῖμ· ¹⁰παπα-Σεραφεῖμ· ¹¹παπα-Σεραφεῖμ· Τιμίου Προδρόμου, κελλ· Τριῶν Ἱεραρχῶν, κελλ· ²χατζη- ἢ κοτζο-(κουτσο-) Νεόφυτος· ¹γερο-Χριστόφορος· ²Χρῦσανθος· ²(:)Χρῦσανθος· ⁴Χρῦσανθος· Χρυσοστόμου, κελλ· Πρβλ. ὁμολογία (-ες), πώλησης κελλ· ὁμολόγο, πώλησης κελλ.
- Κεμάλης, ἀπό τὸ Ἑσκι Ζάγρα (1774) 127
 κέμπετζης Βλ. Μπουρνούσουζης, Δημήτριος
- Κεραμίδας, νερό (Πέρα Μαντρί) 112
 Κεραμιδάς Βλ. Δήμος Κεραμιδᾶ
 κεραιές 364· -ια 57
 κερσετές Βλ. Ξύλα (-εία)
 κερήθρα (κηρία, πίτες) 325 (α)
 κερι 16, 21, 130, 139, 332
 Κερχανά Μαλισί, μαχαλὰς (Φυλπουόπολη) 42
 κέσι Βλ. ἀποκοπή
 κεφάλαιο (-α) 58, 81, 166, 178, 200, 255, 275, 280, 298, 303, 331, 347· χρηματικό (σερμεγές) 142. Πρβλ. μάννα
- Κεφαλληνία (Κεφαλλονιά) (-ιές, οί) 340, 341, 342, 375
 κερφίλης Βλ. ἐγγύηση, -τής (-ές)
- κῆπος (-οι) 34, 35, 112
 κηρία Βλ. κερήθρα
 Κίεβο 141
 κιζλάς (κισ(ι)λ(ε)άς) Βλ. βοσκότοπος (-οι)
 Κιλιδι χάνι 278 (α)
 Κ(ι)όκος Βλ. Κώστα Κ(ι)όκου
 κ(ι)ουμέρκι (-ια) Βλ. δασμός (-οι), τελωνειακός (-οί)
 κιορτζήμπασης Βλ. ἸΑθανάσιος
 Κιοιτάγιας, μανσοῦπι 352
 Κιοιτζούκ Γενί χάνι 279
 κιράς Βλ. ἀγώνι· ἐνοίκιο
 Κιριτζά Ζαλοῦχι 215
 κιχα(γ)ιάς Βλ. οἰκονόμος (-οι)
 κλειδαράς Βλ. Ἄγγελος
 κλειδαριές 278 (α), 282
¹Κλεόνικος, Ξεν. ἡγ. (1466) 2
²Κλεόνικος, Ξηρ. γέρ. Σύνναξης (1652-1659) 15, 17
 κλέφτες 126, 139, 254. Πρβλ. κλοπή
 κληρονομιά 39, 53, 59, 70, 71, 75, 76, 98, 113, 134, 135, 149, 195 (α), 196, 197, 237, 242, 256· -ος (-οι) 56, 57, 81, 93, 94, 98, 134, 140, 144, 235, 296, 340
 κλοπή 130, 139, 179, 353, 359. Πρβλ. κλέφτες
 κλουτσιάρης, μέγας Βλ. Κορνίτζας Πραϊλός
- Κοιμητής Βλ. Πέτρος Κοιμητή
 κοιλό (-ά), πολιτικό (-α) 181, 223, 224
¹Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Παναγίας), κελλ· Ἑσφ. 131, 364
²Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Παναγίας), κελλ. Χιλ. 29, 37, 103, 110, 131, 235, 364
 κοιμητήριο 135
 Κοινή Σύνναξη 261, 311, 358. Πρβλ. Μεγάλη Μέση Σύνναξις, Ἱερά
- κοινή ὁμολογία Βλ. ὁμολογία (-ες), κοινή κοινόβιο 315, 358
 κοινό γραμμα Βλ. γραμμα (-ματα), κοινό Κοινόν 59, 263, 278 (β), 281, 293· ἐπιστάτες 299. Πρβλ. Κοινότητα ΑΟ
 Κοινότητα ΑΟ 13, 45 (β), 81, 92, 133, 164,

- 211, 263, 281, 288, 297, 298, 329· ἐπιστά-
τες Βλ. ἐπιστάτης (-ες), ΑΟ· ἐπίτρ. 250·
προεστώτες 81· προεστῶτες καὶ ἐπι-
στάτες 248. Πρβλ. Κοινὸν
- Κοκκινιές (στοῦ Μαυροπούλου) 33
κόκκοι 92
- Κοκούλης, Γεώργιος Βλ. Παναγιώτης Γε-
ωργίου Κοκούλη
- κολλήγοι 123
- κόλλυβο 109
- κολόκουρο 192
- κόμοσος Βλ. Σκελίτζης, Παννάκης
- Κομίτισσα (Κόμιτζα) 102. Πρβλ. ^{9(ς)}γερο-
Ίωακείμ
- κονάκι 34, 83, 110, 111, 268, 271, 276, 320·
βατοπεδινὸ 362· δοχειαρῆτικο 364· Σι-
μόπετρας 364· χιλανδαρινὸ 311, 312,
362, 378· κωνακτῆς 327
- Κον(ι)άροι 119, 123
- κόνσουλας (κόνσολος) Νεμιτσοῦ 359.
Πρβλ. Καλαμάς· Μπενάκης
- κοντοῦρες Βλ. παπούτσι
- κοπάδι (-ια) (ἐργελές) 144, 246
- Κοπὸς 144
- Κόρακ(ι)ας 72 bis
- Κόρα Μπ(…)ραν (;) (1670) 12 (γ)
- Κορίνθου, μητροπ. Βλ. ¹³Γαβριήλ
- Κορνίτζας Πραϊλόης, πρ. μέγας κλου-
ταίρης (1800) 363
- Κορτζᾶς, μητροπ. 303, 316, 338· πρβλ.
⁴Γεννάδιος
- Κορφοί 375. Πρβλ. Μπενάκης
- κόσισμα 193 (β)
- Κοσιᾶς, ὁ Ἄναργυρος 202
- ¹Κοσιᾶς, Βατ. μητροπ. Λαοδικείας (1710)
25
- ²γερο-Κοσιᾶς, ἴβ. (1715-1716) 26, 27
- ³Κοσιᾶς, ἴβ. ἀρχμ. (1794) 221
- ⁴παπα-Κοσιᾶς, ἱερομ. εἰκονογράφος
(1764-μετὰ τὸ 1772) 78, 110, 111
- ⁵Κοσιᾶς, κελλ. Χιλ. (1798) 330
- κοσμήματα 31
- κοσμηκοί 308
- “κοστένι” 193 (β)
- Κότα Νίκου (1787) 168
- Κότας τοῦ παπα-Μανόλη (1775) 132
- Κοτζανά 309
- Κότζης τοῦ Νικόλα (1793) 215
- κοτζ(ι)αμπάσης (-ηδες) 175. Πρβλ. Παν-
νακὸς Στεργίου
- Κοτρο(υ)τζ(ι)ανίου, μονή 191, 296, 322.
Πρβλ. ¹Βησσαρίων· ¹Δαβὶδ
- Κουγμτζῆς Βλ. Κώστα Κουγμτζῆ
- Κουγι(τ)ζόγλου(ς) (Κουγουζούγλου),
Μανολάκης ρε(γ)ῆζης (1770) 104, 105,
106
- Κουμτζή(ς), ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου
(1752) 33
- κουκουρούζι Βλ. καλαμπόκα
- κουλάς Βλ. πύργος
- Κουλακιώτης Βλ. ²Στέριος
- Κο(υ)μάνοβεζ (στοῦ Νοβόσελο) 7, 12 (β)
- Κούπας, Βαγγέλης (1800) 375
- Κούπας, Γεράσιμος καπετάν (1799-1800)
340, 341, 342, 375, 376
- Κούπας, Παναγῆς (1800) 375
- Κούπας, Παναγιώτης καπετάν (1799-
1800) 340, 341, 342, 375, 376
- Κούπας, Χαράλαμπος (Χαραλάμπης)
καπετάνιος (1799) 340, 342
- κούρεμα 385
- Κουρμούζης, Μικῆς (1773) 113
- κουριπάνι 277
- Κουρνιαχτεῖο (στοῦ Μαυροπούλου) 33
- Κο(υ)ρούνα, μετ. 44, 68, 326
- κούρτη, Οὐγγροβλαχίας 169
- κουσουρί Βλ. λογαριασμός (-οί), -οῦ ὑπό-
λοιπο
- Κουστάτης, τουλουμτζῆς (1757) 38
- Κούτζι(ο) 79, 83, 135, 137, 213, 353, 355
- κουτί (-ιά) 45 (β), 56
- Κουτλουμουσίου, μονή 63, 166· Κουτλου-
μουσανὸς 283. Πρβλ. Βαρλαάμ· ²Δα-
βὶδ· παπα-Δαμιανός· ⁹Διονύσιος· ⁶πα-
πα-Ίωάσαφ· ⁴Ίωσήφ· κελλιο (-α),
κουτλουμουσιανὰ· ⁴Μακάριος· ³Ρα-

- φρήλ· ²Σαμουήλ· ¹²Σεραφεΐμ· ^{12(ι)}Σε-
ραφεΐμ· ³Φιλάρετος
“κουφούν” 206 (α)
Κοχλιαρά, μονή Βλ. Ἀγίου Νικολάου,
κελλ.
Κρα(γ)ῖόβα 226, 233 (α), 233 (β), 363, 365,
366
Κρακούνης (1791) 193 (β)
κραοὶ (-ιά) 16, 21, 25, 72, 219, 281, 308, 350,
362· -άδες 281, 322· κρασοδέριματο
362· κρασοράκιο 286, 297
κρέας 56· τοῦ ὄτζακίου 58
κρήνη (τζεο(ε)μές) 7, 12 (β)
Κρητικός Βλ. ⁵Μανόλης
κριθάρι 180
Κριμπέτζου, Πάννης μπασιάς (1780) 144
κρίση (-ις, -εις) 4, 13, 22, 24, 95, 134, 197,
303, 304, 310, 316, 340· -τής (-ές) 25,
172, 310, 342. Πρβλ. ναζιρης (-ηδες),
κριτής
Κρίστος (1800) 357
Κριτίας, μέγας ἐκκλησιαρχης (1766) 81
κρόκος 196, 219
κτῆμα (-ματα) (μούλι) 85, 101, 112, 134,
304, 329, 378, 379, 382
κτήριο (-ια) 193 (α), 207, 363
κτήτορες 113, 251, 315, 365, 366. Πρβλ. κτί-
τορες
κτίτορες 155, 199, 220, 230, 355. Πρβλ. κτή-
τορες
Κυζίκου, μητροπ. Βλ. ⁶Αγάπιος· ²²Γερά-
σιμος· ¹¹Ἰωακείμ
¹παπα-Κυπαρίσσης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπού-
λου (1752) 33
^{2(ι)}παπα-Κυπαρίσσης, πατέρας τῆς Ἀρε-
τῆς (1756) 36
¹Κυπριανός, Χιλ. (1774-1798) 124 (β), 241,
309
^{1(ι)}Κυπριανός, Χιλ. (μουσικολογιάτατος,
μουσικαβδός) (1784-1800) 154, 367
Κύπριος Βλ. ⁴Παΐσιος
Κυριαζή Γεράκη (1641) 12 (β)
¹Κυριαζής Βλ. Γεώργιος Κυριαζή ²Κυριαζής Βλ. Συρόπουλος Κυριαζή
Ἰγερο-Κυριάκης, Λαυρ. γέρ. Σύνταξης
(1654) 16
²Κυριάκης, μπασιάς [= ¹Κυριάκος (:)]
(1780-1784) 144, 147, 156
Κυράκιο Ἀποστόλη (1670) 12 (γ)
¹Κυριάκος [= ²Κυριάκης (:)] (1780) 144
²Κυριάκος (1798) 327
γερο-Κυριακός, Διον. (1715) 26
¹Κύριλλος (1761) 51
^{2(ι)}γερο-Κύριλλος (Κύριλλα) (1773) 117
³παπα-Κύριλλος (1783) 150
⁴Κύριλλος, διδάσκαλος (1773) 116
⁵Κύριλλος, Δοχ. προηγ. σκευοφ. ἐπιστ. ΑΟ
(1767-1798) 84, 95, 119, 323
⁶Κύριλλος, Ἰβ. (1659) 17
⁷Κύριλλος, Ἰβ. (1768) 91
^{7(ι)}Κύριλλος, Ἰβ. (1798) 290, 296
⁸παπα-Κύριλλος, Ἰβ. ἱερομ. προηγ. (1710)
25
⁹Κύριλλος, ἱερομ. πρῶτος ΑΟ (1561-1562)
3, 4
¹⁰Κύριλλος, μητροπ. Γάνου καὶ Χώρας
(1798) 304
¹¹Κύριλλος, μητροπ. Προϊλάβου (1786)
160
¹²Κύριλλος, Παντ. σκευοφ. (1794) 225
Κυρίτζης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752)
33
¹Κύρκο Βλ. Μανόλη Κύρκο
^{1(ι)}Κύρκο Βλ. Πέτρος Κύρκο
Κύρκος, ἱερ. (1756) 36
Κῦρος, ἄγιος Ἀνάργυρος 358
¹Κύσας Βλ. Γιάννης Κύσα
^{1(ι)}Κύσας Βλ. Γεώργιος Κύσα
²Κύσας Βλ. Σέρβιος Κύσα
Κωνσταμονίτου, μονή Βλ. Κασταμονίτου,
μονή
¹Κωνσταντῆς (1798) 283
²Κωνσταντῆς, γιὸς τοῦ Ζαφείρη (μετὰ τὸ
1792) 213
³γερο-Κωνσταντῆς, ἀπὸ τοῦ Μαυροπού-
λου [= Κωνσταντῆς Μίχου (:)] (1752)

- 33
⁴Κωνσταντίνης (Κωνσταντίνος), από το Παλιοχώρι σιδεράς (1762) 66
 Κωνσταντίνης Μίχου [= ³γερο-Κωνσταντίνης (:)] (1752) 33
 Κωνσταντίνης (Κωνσταντίνος) του Νικόλα, Νεανουσιανός (1774) 128
 Κωνσταντίνος, άγιος 358
¹Κωνσταντίνος Βλ. παπα-Ιωάννης Κωνσταντίνου
²Κωνσταντίνος Βλ. ⁵Στέφανος
³Κωνσταντίνος, Βρασαταμινός τζελεπής πραγματευτής (1797) 267, 270, 271
⁴Κωνσταντίνος Μπραϊλός, πρ. μέγας στέλικος (1800) 363
⁵Κωνσταντίνος, ναύτης (1799) 340
 παπα-Κωνσταντίνος Θωμά (1795) 235
 Κωνσταντινούπολη (Βασιλεύουσα, Πόλη, -ίτες) 51, 67, 85, 166, 175, 176, 178, 181, 186, 194, 196, 200, 210, 211, 212, 219, 223, 233 (α), 236, 245, 248, 251, 255, 262, 263, 267, 268, 269, 270, 273, 276, 279, 281, 283, 285, 286, 293, 296, 297, 298, 301, 302, 303, 305, 307, 308, 309, 310, 315, 316, 318, 319, 338, 340, 344, 346, 347, 348, 352, 374. Πρβλ. επιτροπικό-επίτροπος (-οι), ΑΟ στην Κωνσταντινούπολη-επίτροπος (-οι), ΑΟ “ἐκ τῶν γουναράδων” στην Κωνσταντινούπολη-πατριάρχης 175, 177, 194, 211, 212, 253, 280, 282, 289, 298, 299, 347-πρβλ. ⁴Αθανάσιος Ε· ⁵Γαβριήλ Δ· ²Γερασίμπος Γ· ⁵Γρηγόριος Ε· ⁹Θεοδόσιος ¹Θεόληπτος Β· ¹Ιερεμίας Β· ¹Ιωαννίκιος Γ· ³Ιωάσαφ Β· ⁴Νεόφυτος Ζ· ²Προκόπιος· ⁵Σαμουήλ· ⁵Σεραφεΐμ Β· ¹Σωφρόνιος Β
¹Κωνσταντίνος (1769) 98
¹(³)γερο-Κωνσταντίνος (1769) 101
²Κωνσταντίνος, Γρηγ. προηγ. (1777) 135
³Κωνσταντίνος, Διον. έπιστ. ΑΟ (1798) 286, 299
³(³)Κωνσταντίνος, ίερομ. έπιστ. ΑΟ (1771)
- 87
⁴Κωνσταντίνος, ίερομ. (1661) 19
⁵Κωνσταντίνος, Ξεν. άρχιμ. σκευοφ. έπιστ. ΑΟ (1782-1792) 148, 162, 207
¹Κώνστας (1766) 81
²Κώνστας Βλ. χατζη-Χριστόδουλος Κώνστας
 παπα-Κώνστας του Γεώργη Παϊσιάνου (1795) 235
 Κώνστας Δότσης (1768) 93
 Κώνστας του Νίτζου (1768) 93
 παπα-Κώνστας Παναγιώτου (1795) 235
 Κώστα Άποστόλης (1779) 139
 Κώστα Γέρο (1640) 12 (β)
 Κώστα Κ(ι)όκου [= ²Κώστας (:)] (1787) 168
 Κώστα Κουγιμτζή (1762) 68
 Κώστα Μάλαμα [σμφυρμός των Κώστα Γέρο και Άγγέλου Μάλαμα] (1640) 12 (β)
¹Κώστας Βλ. Πασκάλη Κώστα
²Κώστας, πρωτομάστορης [= Κώστα Κ(ι)όκου (:)] (1787) 168
³Κώστας, ύπηρέτης του Άπαπα-Σαμουήλ (1781) 144, 147
 Κώστας Γεράκη (1670) 12 (γ)
 γερο-Κώστας Δημητρίου (1795) 235
 Κώστας Θασιτή (1623) 8
- Λ
- λάδι 35, 72, 130, 139, 159, 214. Πρβλ. έλιά (-ές)
 Λαδιάβα 8
 λαζαρέτο Βλ. λομιοκαθαρητήριο
 Λάζαρης Βλ. Γεώργος Λάζαρη
 Λαζός Βλ. ¹³(³)παπα-Γερασίμπος
 λάκκος 8, 15, 33, 36, 110, 131, 145, 243, 277, 382. Πρβλ. άριος· Ζωγράφου μονή, ζωγραφίτικος λάκκος
 λαμπαδάριος 81
 Λάμπος του Γεωργίου (1765) 80
 Λαμπρή Βλ. Πάσχα

Λαοδικείας, μητροπ. Βλ. ¹Κοσμᾶς
 Λαρίσισης, μητροπ. 267, 268, 271· πρβλ.
¹⁴Διονύσιος· ¹⁰Μελέτιος
 Λαύρας, Μεγίστης μονή (-ιώτες, οί) 14, 51,
 56, 163, 164, 198, 259, 264, 322· ἀρχιμ.
 135. Πρβλ. ¹Ἁγίων Ἀρχαγγέλων,
 κελλ.· ⁷Ἀθανάσιος· ⁸γερο-Ἀθανάσιος·
⁹γερο-Ἀνθίμος· ¹⁰Ἀνθίμος· ⁴Βενιαμίν·
²Γαλακτίων· ²Γεννάδιος· ¹⁴Γεράσιμος·
¹⁵γερο-Γεράσιμος· ¹⁰Διονύσιος· ¹¹πα-
 πα-Διονύσιος· Δομιτιανό(υ)ς· παπα-
 Εὐδόκιμος· ⁵γερο-Ἡσαΐας· ⁴Θεοδό-
 σιος· ⁶Ἰγνάτιος· ^{6(ἰ)}Ἰγνάτιος· ²Ἰωά-
 σαφ· ⁵παπα-Ἰωσήφ· ¹γερο-Κυριάκης·
⁵Μακάριος· ⁶Μελέτιος· ²Ναθανήλ·
⁹Νεόφυτος· ¹⁰παπα-Νεόφυτος· Πα-
 ντελεΐμων· ⁹Παρθένιος· ¹⁰παπα-Παρ-
 θένιος· ¹Σίλβεστρος· σφραγίδα (-ες),
 Λαύρ.· ²γερο-Χριστόφορος
¹Λαυρέντιος, Φιλ. κελλ. (1764) 85
²Λαυρέντιος, Χιλ. ἱερομ. (1778) 138
 λείψανο (-α), ἄγιο (-α) 29, 78, 82, 97, 101,
 108, 131, 160, 171, 202, 216, 228, 253,
 274, 345, 356 (*κόκκαλον*), 358, 359
¹Λεμονής, ἀπό τὰ Ρεβινίκια (1701) 23
²γερο-Λεμονής, ἀπό τὴ Συκιά (1764) 72 bis
¹Λεονταρῆς Βλ. Ἀναστάσης Λεονταρῆ
²Λεονταρῆς Μπελέσιμος (1766) 81
 Λεόντιος, μητροπ. Μελενίκου (1793) 217
 λεπτοκαριές 29, 85, 112, 131, 145· -να 57,
 63, 110, 112, 322, 382
 Λέσβος 214
 Λευθέρης τοῦ Νίκου (1640) 12 (β)
 Λεύκη (στοῦ Μαυροπούλου) 33
 Λημναῖος Βλ. ⁴Ἀναστάσης
 ληστὲς 93, 95, 160· -εἶα 1, 95
 γερο-Λήτας, γέρ. Νιγρίτας (1770) 109
 ληψοδοσία 146, 166, 179, 211, 225, 261, 333.
 Πρβλ. δοσοληψία (-ες)
 Λ(ι)αρί(γ)κοβη 237, 381
 λιβάδι (-ια, λιβαδιά) (τζαῖρι) 2, 7, 12 (β),
 15, 29, 85, 99, 103, 110, 118, 131, 145, 193
 (β), 229, 243, 382. Πρβλ. Ἁγίου Ἡλίου,

λιβάδι
 Λιβόρο 376. Πρβλ. Καλαμᾶς
 Λιμπὸς (1780) 144
 Λινοτόπιο 93, 95
 Λιμνικάνος Βλ. Ἀναστάσης Τζελιοχοῦρη·
 Φώτης Νίκου
 Λογάρης Βλ. Μιχάλης Λογάρη
 λογαριασμοὶς (-οὶ) (καϊμάς, -ές, χισάπι)
 171, 187, 284, 285, 286, 299, 308, 333,
 351· -οῦ, ὑπόλοιτο (κουσούρι) 187
¹Λογγίνος, Ζωγρ. (1779) 139
²Λογγίνος, Χιλ. μον. (1787) 165
 Λογκὸς 77
 λογοθέτης Βλ. ⁴Βασιλῆς· Πάγκαλος, Ἰά-
 κωβος· ²Σμῶνης· Φώπιος
 Λογοθετόπουλος, Γεώργιος (1800) 384
 λοιμική 309. Πρβλ. ἀρρώστια· ἐπιδημία·
 θανατικό
 λομοκαθατήριο (λαζαρέτο) 45 (β)
 Λοκοβίτης Βλ. Γεράκης τοῦ Λοκοβίτη·
¹⁶Γεράσιμος· ⁹Ἰωάννης· ²Μανασσῆς
 Λοταρῆ [-ῆ (:)], τ' ἁλών 31
 Λουκάς, εὐαγγελιστής 358
 παπα-Λουκάς, Ἄγ. Π. προηγ. (1710) 25
 Λούσιος, Ἀργυρὸς (1775) 132
 λουτρό 146
 Λόφτζα (Λοφτζοῦ) 115, 125· μητροπ. Βλ.
¹¹Ἀνθίμος
 Λοχασκτζῆ, Γιαννάκη δημογέρων (1800)
 379

Μ

Μαβροδής, ἀπό τὴ Λαρίγκοβη (1761) 52
 μαγαζιά 85, 144
 μαγγουφάτ καλεμί Βλ. μεβκουφάτ καλέ-
 μο
 μαγειρεῖα 85· -ισσα Βλ. ²Μαρία
 Μαδέμ-ἀγάς (1800) 369
 μαθήματα, ἑλληγνικά 136
 μαθητὲς 116
 μαϊδιά 223. Πρβλ. παρὰς (-άδες)
 μα(ἰ)στόροι (μάστορης) 124 (α), 127, 206

- (α), 208, 209 (β), 362, 370. Πρβλ. Ἰμαστορο-Ἀντώνης· μαστρο-Ἀργύρης· ἕμαστρο-Πάννης· μαστορο-Γούτα· ἕμαστρο-Θεόδωφης· Θεόδωρος τοῦ μάστορη· ἕκωστας
- Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος 358
- ¹Μακάριος, ἄρχιερεὺς Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1690;-1710) 22, 24
- ²Μακάριος, ζωγράφος (1795-1798) 232, 292
- ³γερο-Μακάριος, Καρ. σκευοφ. (1710) 25
- ⁴Μακάριος, Κουτλ. ἱερομ. δικ. (1661) 18, 19
- ⁵Μακάριος, Λαυρ. προηγ. (1755) 35
- ⁶Μακάριος, μητροπ. Ἄρτης (1787-1792) 166, 211, 217
- ⁷Μακάριος, μητροπ. Δέρκων (1798) 290, 294, 295, 304
- ⁸Μακάριος, μητροπ. Ἰωαννίνων (1787) 166
- ⁹Μακάριος, πρωτοσ. Νύσσης (1800) 357
- ¹⁰Μακάριος, Φιλ. (1625/6) 11
- ¹¹παπα-Μακάριος, Χιλ. ἱερομ. προηγ. (1777-1792) 135 (διάκ.), 168, 171, 191, 204
- ^{11(α)}Μακάριος, Χιλ. ἱερομ. προηγ. ἐπίτρ. (1796-1799) 245, 250, 251, 253, 259, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 278 (α), 280, 281, 282, 292, 300, 305, 308, 311, 312, 313 (α), 313 (β), 314, 315, 316, 319, 320, 321, 322, 324, 325 (α), 325 (β), 326, 327, 328, 330, 331, 332 (σκευοφ.), 334, 335, 336, 338
- ^{11(β)}Μακάριος, Χιλ. προηγ. (1774) 125
- ^{11(γ)}Μακάριος, Χιλ. προηγ. (1785) 158
- ^{11(δ)}Μακάριος, Χιλ. (1800) 356, 357
- Μακεδονία Βλ. μητρόπολη (-ίτης), Σερρών καὶ ἔξ. πάσης Μακεδονίας
- Μάκρη 120
- Μακρῆς Βλ. Ἄγγελος Μακρῆ
- Μακρινοῦ, πύργος [= Μακροῦ, μονή] Βλ. Ἐστέφανος
- μάλα(γ)μα 161, 348, 374
- Μαλάκης Βλ. Θεόδωρος ὁ Μαλάκης
- Μάλαμα Γεράκη (1640) 12 (β)
- Μάλαμας Βλ. Ἄγγελος Μάλαμα
- Μαλάσης Βλ. Βασίλης τοῦ Μαλάση
- Μαλαχίας, Ρωσ. ἱερομ. προηγ. (1466) 2
- μαλί 192
- Μαλοῦκος, γερο-Ζάχος (1775) 132
- ¹Μανασσῆς, Ἄγ. Π. γέρ. (1561) 3
- ²Μανασσῆς Λοκοβίτης (1763) 71
- Μανδρατζ(ι)όγλου, Κωνσταντῖνος Γεωργίου ἔξελεπῆς (1798) 285, 298, 307
- Μανικάτης, ταμπάκης (1794) 220
- μάννα Ι. (κεφάλαιο) 57. ΙΙ. (πηγή) 243
- Μανολάκιος, ποστέλνικος (1791) 193 (α)
- Μανόλη Κύρκο (1640) 12 (β)
- ¹γερο-Μανόλης (1769) 100
- ²παπα-Μανόλης Βλ. Δημητράκης τοῦ παπα-Μανόλη
- ³Μανόλης Βλ. Ἐπίσκοπος
- ⁴παπα-Μανόλης Βλ. Κότας τοῦ παπα-Μανόλη
- ⁵Μανόλης Κρητικὸς (1761) 51
- ¹Μάνος Βλ. Δημήτρης Μάνου
- ²Μάνος Μπιτολιώτης (1794) 220
- Μάνος τοῦ Γεώργου (1640) 12 (β)
- ¹Μανουήλ, ἱερομ. (1621) 7
- ²γερο-Μανο(υ)ήλ, πεθερὸς τῆς Διαλεχτῆς (1748) 31
- μανσοῦπι Βλ. Κιουτάγιας, μανσοῦπι
- Μαντζούκας, Διονύσιος (1762) 68
- μαντρατζῆς Βλ. Χασάνη
- μαντρί 77
- Μαντσόλι, Γκιουζέπε στάροστε (1800) 360
- ¹παπα-Μάξιμος, Βατ. προηγ. (1654) 16
- ²Μάξιμος, ἀπὸ τῆς Λόφτζα (1773) 115
- ³Μάξιμος, Παντ. ἱερομ. δικ. (1661) 18
- μαξούλι Βλ. σοδειά (-ἔς)
- Μαργαράνας Βλ. Ἀλέξη Μαργαράνα
- ¹Μαρία, ἀδελφὴ τοῦ ²Γερασίμου (1761) 48
- ²Μαρία, μαγείρισσα (1780) 144
- ³κυρα-Μαρία, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33

- Μαρίνος Τραταφυλλο (Τριαντάφυλλος) (1640-1670) 12 (β), 12 (γ)
- Μαρκιανός, Χιλ. (1791-πριν από τον Ιούλιο του 1795) 199, 203, 206 (α), 206 (β), 234
- ¹παπα-Μάρκος (1652) 15
- ²Μάρκος, άρχων των εκκλησιών (1766) 81
- Μάρκος Κασιτζοράνου (1797) 273
- μαρνέροι βλ. ναύτες
- μάρτυρας (-ες, -ία) 2, 3, 5, 7, 9, 12 (β), 12 (γ), 13, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 52, 57, 61, 63, 68, 69, 70, 71, 78, 81, 91, 93, 94, 95, 98, 102, 107, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 140, 142, 144, 149, 150, 151, 152, 153, 158, 162, 166, 168, 169, 173, 186, 189, 196, 215, 225, 235, 237, 238, 256, 257, 260, 277, 304, 316, 375, 379, 384
- μαρτυρικό γράμμα βλ. γράμμα (-ματα), μαρτυρικό
- Μαρτύριος, Χιλ. μον. [διάκ. (:)] (1752) 33
- Μαρωνείας, μητροπ. 121, 122· πρβλ. ⁵Νεκτάριος· ¹²Νεόφυτος
- Μασακάς, Άγγελος (1701) 23
“μασούρι” 110
- Ματζάνος, από τη Ραβούνα (1768) 95
- ματζίρικα φλωρία βλ. φλωρίο (-α), ματζίρικα
- ¹παπα-Ματθαῖος, κελλ. Χιλ. (1752) 34
- ²Ματθαῖος, μητροπ. Σερρών και ἔξ. πάσης Μακεδονίας (1789) 179, 180
- ³Ματθαῖος, μητροπ. Τορνόβου (1798) 304
- ⁴γερο-Ματθαῖος, μον. κελλ. Χιλ. (1769) 103
- ⁵Ματθαῖος, Ξηρ. μον. προηγ. (1466) 2
- ⁶Ματθαῖος, προηγ. (1798) 309
- ⁷Ματθαῖος, Χιλ. σκευοφ. (1752-1755) 34, 35
- ^{7(α)}Ματθαῖος (1764) 74
- Μαύρη Θάλασσα 340, 342
- Μαυριδόγλους, Πάννης (1798) 296
- ¹Μαυροδής (1746) 30
- ^{1(α)}Μαυροδής, ξδάδελφος τῆς Διαλεχτῆς (1748) 31
- ²Μαυροδής βλ. ³Ἰωάννης
- ³Μαυροδής, πατέρας τοῦ Γιαννάκη (1798) 300
- Μαυροδής τοῦ χατζη-Σαραφιανοῦ (1800) 368
- Μαυροδόγλους, Γεώργιος (1800) 381
- Μαυροκορδάτος, Μανούσιος (1794) 223
- Μαυροπούλου 9, 33
- Μαχαίρης, γερο-Βεναμίν (1795) 232
- μαχαίρια 327, 355
- Με[- -]λος (:), μον. (1561) 3
- μεβκουφράτ καλέμο (μεγγουφράτ καλεμί) 85, 316. Πρβλ. ¹Μεχμετ ἐφέντης
- Μεγάλη Βίγλα 22, 24
- Μεγάλη Ἐκκλησία βλ. Ἐκκλησία (Μεγάλη)
- Μεγάλη Μέση 17, 18, 19, 25, 26, 28, 46, 51, 84, 135, 148, 149, 175, 197, 278 (α), 298· γέφ. βλ. ²Γαλακτίων· Θεόδουλος· ἐκ-πρόσωπος βλ. γερο-Γεράσιμος· Δομτιανό(υ)ς· ²γερο-Ἰωσήφ· γερο-Μουσιῆς. Πρβλ. Κοινή Σύνταξη· Σύνταξις, Ἱερά· σφραγίδα (-ες), Μεγάλης Μέσης
- Μεγάλη Σύνταξη 15, 17, 18, 19, 21, 129, 164, 191, 194, 308
- μεγαλόσχημοι μοναχοὶ 10
- Μεγάλου Ἀντωνίου, κελλ. 17
- Μεγάλου Νικολάου, κελλ. βλ. Ἁγίου Νικολάου, κελλ.
- μεγδάν βλ. πλατεία
- Μεθόδιος, μητροπ. Ἡρακλείας (1777-1793) 136, 138, 166, 179, 211, 217
- μεϊμάρικιοι πήχεις βλ. πήχεις, μεϊμάρικιοι
- Μεϊμέτης (Μεχμετ), ρεΐζης (1788) 170, 173
- Μεκανάκης, Θεόδωρος (1768) 95
- μεκτούπι (-α) 172, 301
- Μελενίζου, ἐπαρχία 220· μητροπ. βλ. Λεόντιος
- ¹παπα-Μελέτιος, ἱερομ. πνευμ. (1625) 10
- ²παπα-Μελέτιος, Ἁγιαννανίτης (1791) 192
- ³Μελέτιος, Βατ. προηγ. (1761) 50, 51 (:), 56
- ⁴Μελέτιος, γέφ. (1716) 27
- ⁵Μελέτιος, ἐπιστ. ΑΟ (1767) 87

- ⁶Μελέτιος, Λαυρ. ἀρχιμ. (1776-1780) 133, 144
- ⁷Μελέτιος, μέγας πρωτοσ. (1798) 296, 311
- ⁸Μελέτιος, μητροπ. Ἐφέσου (1767-1778) 85, 136, 138
- ⁹Μελέτιος, μητροπ. Ἡρακλείας (1798) 290, 294, 295, 296, 304
- ¹⁰Μελέτιος, μητροπ. Λαρίσσης (1764-1789) 85, 92, 179
- ¹¹Μελέτιος, μητροπ. Ναυπλίου (1777-1778) 136, 137
- ¹²Μελέτιος, μητροπ. Νικομηδείας (1791) 194
- ¹³Μελέτιος, μητροπ. Προύσης (1767) 85
- ¹⁴Μελέτιος, μητροπ. Σερρών (1768) 92
- ¹⁵Μελέτιος, Ξεν. γέρ. (1561) 3
- ¹⁶Μελέτιος, Παντ. (1581) 5
- ¹⁷παπα-Μελέτιος, Σίμ. Π. καθηγ. (1710) 25 μέλι 130, 139, 315, 325 (α), 325 (β), 346· μελίσινα 25, 85, 121, 256, 262, 335· -ώνας 24
- μεμβράνινο (-α) γράμμα (-ματα) Βλ. γράμμα (-ματα), μεμβράνινο (-α)
- μεντίλι Βλ. ταχυδρομείο
- Μερίσι, μετ. 134, 169
- Μερκούριος, Ἐσφ. ἱερομ. ἡγ. (1466) 2
- μεσομπελιά 110
- Μεσόγειος 342, 376
- Μεσσήνα 375
- μετάπεμπος 210
- Μεταμορφώσεως, κελλ. Βλ. Ἁγίας Μεταμορφώσεως, κελλ.
- μετάξι 262
- Μετάξω Σπαντωνῆ (1623) 8
- μετάφραση 318
- μετεβελής Βλ. Ἐχμέτ ἐφέντης
- μετόχι(ο) (-ια) (μουσία, μωσία) 20, 26, 33, 36, 43, 44, 46, 47, 52, 66, 68, 88, 114, 123, 124 (α), 125, 126, 134, 137, 141, 147, 166, 169, 209 (β), 219, 229, 233 (α), 233 (β), 288, 300, 317, 323, 325 (α), 358, 369, 385. Πρβλ. Ἁγίου Παύλου μονή, ἀγιοπαυλίτικα μετ. ²γερο-(Ν)Ἀζαρίας; Ἐ(γ)-χιανοῦ, μετ. Ἐσφιγμένου μονή, τοιφλίικα στίς Σέρρες; ³(Ἰ)Θεωνᾶς; Ἰβήρον μονή, ἰβηρίτικο μετ. Καλαμαρία; Κο(υ)ρούνα, μετ. Κούτζι(ο) Μερσία, μετ. (Μ)πά(γ)ια Ντεαράμα, μετ. Πετρίκη, μετ.
- μέτρα 16, 21, 25, 35, 153
- μετρητικά 246
- “μετριότης” Βλ. γράμμα (-ματα), συγχωρητικό (-ά)
- ¹Μεχμέτ ἐφέντης, τέταρτος κάλαφας τοῦ μεβρουφάτ καλεμίου (1764) 85
- ²Μεχμέτ ρεϊζης Βλ. Μεϊμέτης, ρεϊζης Μηθύμνης, μητροπ. Βλ. ¹⁵Διονύσιος
- ¹Μήλιος, Ξυλάς (1770) 107
- ²Μήλιος, “καλόγερος” Χιλ. (1797) 256
- παπα-Μηνάς, Ἁγ. Π. (1625/6) 11
- Μήνιας (;) Πετρῆς (1785) 158
- μηνολόγιο 1, 4, 39, 73, 74, 85, 136, 137
- μήρινθος 92, 304
- Μητάκης, ἀπό τὸ Ἰσμαήλ (1779) 141
- Μήτρης (1799) 351
- παπα-Μητροβάρα (1621) 7
- μητρόπολη (-ίτης) 134, 144. Ἄδριανου-πόλεως 297· πρβλ. ⁸Καλλίνικος. Ἄρτης Βλ. ⁶Μακάριος. Βελισσοῦ (Βελεσσοῦ) Βλ. ⁸Γρηγόριος (;)· ¹⁰Ἰωακείμ. Βεργροίας Βλ. ³Ζαχαρίας. Βιζύης Βλ. ¹⁸Γεράσιμος. Βοδενῶν Βλ. ³Γερμανός. Γάινον καὶ Χώρας 39· πρβλ. ³Καλλίνικος· ¹⁰Κύριλλος. Δέρκων 211· πρβλ. ¹¹Ἀνανίας· ¹⁹Γεράσιμος· ¹²Διονύσιος; ⁷Μακάριος. Διδυμοτείχου Βλ. ⁵Παΐσιος. Δρύστρας Βλ. ⁹Γρηγόριος. Εὐρίτιον Βλ. ¹Ἰερόθεος. Ἐφέσου Βλ. ⁸Μελέτιος· ³Σαμουήλ. Ἡρακλείας Βλ. ²⁰Γεράσιμος· Μεθόδιος· ⁹Μελέτιος. Θεσσαλονίκης 6· πρ. 290· πρβλ. ²¹Γεράσιμος· ¹⁰Γρηγόριος· ³Δαμασκηνός· ¹¹Δανιήλ· ⁵Θεοδόσιος. Ἰκονίου Βλ. ¹³Διονύσιος. Ἰωαννίνων Βλ. ⁸Μακάριος. Κασσαρείας Βλ. ¹¹Γρηγόριος. Καστορίας Βλ. ³Γεννάδιος. Κορινθον Βλ. ¹³Γαβριήλ.

- Κορυτζάς* 303, 316, 338· *πρβλ.* ⁴Γεννάδιος. *Κυζίκου* *Βλ.* ⁶Αγάπιος· ²²Γεράσιμος· ¹¹Ιωακείμ. *Λαοδικείας* *Βλ.* ¹Κοσμάς. *Λαρίσης* 267, 268, 271· *πρβλ.* ¹⁴Διονύσιος· ¹⁰Μελέτιος. *Λόφτζας* *Βλ.* ¹¹Ανθίμος. *Μαρωνείας* 121, 122· *πρβλ.* ⁵Νεκτάριος· ¹²Νεόφυτος. *Μελενίκου* *Βλ.* Λεόντιος. *Μηθύμνης* *Βλ.* ¹⁵Διονύσιος. *Μπόσνας* *Βλ.* ¹³Σεραφεΐμ. *Μυτιλήνης* *Βλ.* ²Ιερεμίας. *Ναυπλίου* *Βλ.* ¹¹Μελέτιος. *Νεοκαισαρείας* *Βλ.* ⁷Ησαΐας· ⁷Ιγνάλιος. *Νικαΐας* *Βλ.* ¹²Ανθίμος· ³Ιερεμίας· ⁹Καλλίνικος. *Νικομηδείας* *πρ.* 245, 250, 255· *πρβλ.* ⁹Αθανάσιος· ¹⁴Γαβριήλ· ²³Γεράσιμος· ¹²Μελέτιος· ²Νικηφόρος. *Ξάνθης* *Βλ.* ³Ναθαναήλ. *Παλαιών Πατρών* *Βλ.* ¹⁵Γαβριήλ. *Παροναξίας* *Βλ.* ¹³Νεόφυτος. *Πελαγονίας* *Βλ.* ⁶Αρσένιος. *Προϊβάθων* *Βλ.* ¹¹Κύριλλος. *Προύσης, Μοντανίων και Τριγλίας* 136· *πρβλ.* ¹³Ανθίμος· ¹³Μελέτιος. *Ράσκας* *Βλ.* ¹⁵Γρηγόριος. *Σαμοκοβίου (Σαμακοβίου)* 160· *πρβλ.* ¹⁴Νεόφυτος. *Σεβαστείας* *Βλ.* ²⁴Γεράσιμος. *Σερρών και Ξ. πάσης Μακεδονίας* 137· *πρβλ.* ⁷Αγάπιος· ²Γρηγόριος· ⁵Θεοδωρής· ²Ματθαῖος· ¹⁴Μελέτιος. *Σισανίου* *Βλ.* ¹⁵Νεόφυτος· ³Νικηφόρος· *πρβλ.* αὐλή, Σισανίου Νεοφύτου. *Σταυρουπόλεως* *Βλ.* ¹²Γρηγόριος. *Τορνόβου* *Βλ.* ²Θεόφιλος· ⁴Θεόφιλος· ¹⁰Καλλίνικος· ³Ματθαῖος· ¹¹Παρθένιος. *Φιλίππων και Δράμας* 75· *πρβλ.* ²⁵Γεράσιμος. *Χαλκηδόνος* *Βλ.* ⁴Ιερεμίας· ⁶Ιωαννίκιος· ¹²Παρθένιος. *Χριστιανουπόλεως* *Βλ.* ⁵Ιερεμίας. *πρβλ.* ⁶Ησαΐας· ³Θεόφιλος (;)· ¹¹Νεόφυτος (;)
- ¹Μητροφάνης, Άγ. Π. άρχμ. (1761) 48
²παπα-Μητροφάνης, ίερομ. κελλ. (1659) 17
³Μητροφάνης, κελλ. Χιλ. (1772-μετά τό 1772) 110, 111
- ⁴γερο-Μητροφάνης, Φιλ. σκευοφ. (1710) 25
⁵γερο-Μητροφάνης, Χιλ. (1710) 25
⁶παπα-Μητροφάνης, Χιλ. ίερομ. (1799) 343
Μιεμιέ-άγάς (1775) 130
μικρόσχημοι μοναχοί 10
μυρί (ίμυρι) 263· βασιλικό 85, 167, 230
¹γερο-Μισαήλος, κελλ. Χιλ. (1756) 37
²παπα-Μισαήλος, Ξεν. (1640/1) 13
μισθός (-οί) 116, 132, 144, 146, 193 (α)
μίσθωση 88, 381· -της (-ές) 137, 323. *πρβλ.* *έκμίσθωση*
Μίσσιος, άπό τό Λινοτόπιο (1768) 93, 95
Μισίρι 125, 154
μίτρα 227 (α), 227 (β), 231
¹Μιχαήλ, κελλ. Χιλ. (1796) 243
²Μιχαήλ, άπό τό Κούτζι (;) (1777) 135
³παπα-Μιχαήλ, Ξεν. (1640/1) 13
Μιχαήλ, Ξενκα (;) ίερ. (1785) 158
Μιχαήλ Συρνάδων, έκκλ. (;) (στού Μανροπούλου) 33
¹Μιχάλ(ά)κης (1789) 176, 177
²Μιχάλης (1791) 193 (β)
³Μιχάλης, βεκιλης του Λινοτοπίου (1768) 93
⁴Μιχάλης *Βλ.* Πόβος του Μιχάλη
⁵Μιχάλης *Βλ.* Δήμος Μιχάλης
⁶Μιχάλης *Βλ.* Πανάγος του Μιχάλη
⁷Μιχάλης *Βλ.* Στεφανής Μιχάλη
⁸Μιχάλης, κυριτζης (1797) 273
Μιχάλης του Γεωργίου (1768) 93
Μιχάλης (Δήμιτζος) Θωμού (Θώμου) (1768) 93, 95
Μιχάλης Λογάρη (1761) 49, 51, 56, 58, 59
Μιχαλώτης, Τιμόθεος (1777) 135
¹Μίχο *Βλ.* Άλέξη Μίχο
²Μίχο *Βλ.* Πώργης του Μίχο
Μίχος *Βλ.* Κωνσταντής Μίχο
Μίχος του Νικόλα (1621) 7
Μίχος Φώντου (1768) 93
μνημόνευση 340, 359
μνημόσυνο (-α) (ψυχικά) 45 (β), 135, 140,

- 242, 257, 280, 343, 363
 “μοβιαλά” 316
 Μόδι 69
 Μολβαντζής Βλ. Άλι-άγας
 Μολδαβίας, Ξξ. Βλ. Ήωσηφ
 Μολδοβάνος Βλ. Θωμάς Γεωργίου
 μοναχός (-ή) ⁴γερο-²Αβέρκιος· ²γερο-
 (N)Άζαρίας· ¹²(;)γερο-²Αθανάσιος· Ά-
 λέξης του χατζη-Δημήτρη (;)· ¹⁴γερο-
 Άνθιμος· ²Αντώνιος· ²γερο-Βενέ-
 δικτος· ³Βενιαμίν· ⁵Βενιαμίν· ⁴Γεδεών·
¹¹Γεώργιος· ¹Γρηγόριος· Διονυσία·
 Έλισαβέτα· Εύδοκία· ¹Ευστράτιος·
⁸Ησαΐας· ⁴Θεόκλητος· ²Θεωνάς· ²Ιω-
 αννίκιος· ⁷γερο-²Ιωαννίκιος· ⁶Ιωσήφ·
²Λογγίνος· Μαρτύριος· ⁴γερο-Ματ-
 θαΐος· ⁵Ματθαΐος· Με[- -]ος (;)· Παλ-
 λάδιος· ⁹Παρθένιος· ²Παφνούτιος·
¹Σεραπίων· ¹⁸Σεραφεΐμ· ²(;)Σιλβε-
 στρος· ³γερο-Σιλβεστρος· Σιλβέστρος·
¹Σίμων· ⁴Συμεών· ⁴(;)γερο-Συμεών·
⁵(;)γερο-Τιμόθεος· ⁴Χριστόφορος·
²(;)Χρύσανθος
 μονή Βλ. Άγίου Ήωάννου της Ρίλας, μονή·
 Άγίου Παύλου, μονή· Άγίου Σπυ-
 ρίδωνος, μονή· Αναλήψεως, μονή·
 Άρχαγγέλου, μονή· Βατοπεδίου, μονή·
 Βυζαντίας, μονή· Γρηγορίου, μονή·
 Διονυσίου, μονή· Δοχειαρίου, μονή·
 Έσφιγμένου, μονή· Ζιτομολιτζίου,
 μονή· Ζωγράφου, μονή· Ήβήρων,
 μονή· Καρακάλλου, μονή· Κασταμο-
 νίτου, μονή· Κατζόρες, μονή· Κο-
 τρο(υ)τζ(ι)ανίου, μονή· Κουτλου-
 μουσίου, μονή· Κοχλιαρά, μονή· Λαύ-
 ρας, Μεγίστης μονή· Μακρινού, πύρ-
 γος [= Μακροῦ, μονή]· Ξενοφώντος,
 μονή· Ξηροποτάμου, μονή· Παντο-
 κράτορος, μονή· Ρώσων, μονή· Σίμων-
 ος Πέτρας, μονή· Σινά ὄρος, μονή·
 Σταυρονικήτα, μονή· Τιμαάνι, μονή·
 Τριῶν Ἱεραρχῶν, μονή· Φιλοθέου,
 μονή· Φλωρέτσι, μονή· Χιλανδαρίου,
 μονή
 Μονοξυλίτης 16, 21, 22, 24, 25, 26
 Μοραΐτης Βλ. ⁶παπα-Θεοδόσιος
 Μορέας 216
 Μορφία, μητέρα του Θανάση (1760) 42
 Μορφούλα, ἀδελφή του ⁶(;)γερο-Χρυ-
 σάνθου (1795) 237
 Μόσχα (Μοσχοβία) 144, 221
 Μοσχιανός, Μανουήλ (1435;) 1
 Μόσχο Δούκα (1623) 8
 Μοτός-άγας (Μοτοσί), ζαμπίτης τῆς Κασ-
 σάνδρας (1790-1797) 187, 277
 μουζούρι (-ια) 9, 33, 35, 36, 41, 66, 175, 325
 (β), 385
 μουκατάς 56, 58, 62, 85
 μουλάρι (-ια) 35, 41, 107, 118, 126, 258, 358,
 362
 μουλάς 370· Θεσσαλονίκης 286, 316. Πρβλ.
 Χασάνης
 μουλί Βλ. κτήμα (-ματα)
 Μουνουχός, Πάννης Μυκονιάτης καρα-
 βοκύρης (1770) 105
 Μουντανίων, Προύσης καὶ Τριγλίας, μη-
 τροπ. Βλ. μητροπολι (-ίτης), Πρού-
 σης, Μουντανίων καὶ Τριγλίας
 μουρασελές 304
 Μουράτ Γ', σουλτάνος 316, 318
 μουσία (μουσία) Βλ. μετόχι(ο) (-ια)
 μουσικολογιάτοτος (μουσικωδός) Βλ.
¹(;)Κυπριανός
¹Μουσταφά-άγας (1625/6) 11
²Μουσταφά (;)-άγας (1764) 76
³Μουσταφά Γ', σουλτάνος (1774) 123
⁴Μουσταφάς, ζαμπίτης [= Μοτός-άγας
 (,)] (1790) 187
 μουτεσελίμης (μουλίμης) 353
 μουχτής Θεσσαλονίκης 301
 (Μ)πά(γ)ια Ντεαράμα (Δεαράμα, Δέ
 Άράμα, Διαράμα, Τέ Άράμα, Μπά-
 διαράμα), μετ. 43, 134, 168, 169, 191,
 193 (β), 199, 203, 206 (β), 207, 208, 209
 (β), 226, 229, 233 (α), 233 (β), 234, 251,
 260, 345, 363, 365. Πρβλ. ⁴παπα-

- Γεράσιμος¹⁷ παπα-Σεραφεΐμ² χατζη-Θωμάς
 μπαϊράμ 57
 μπακάλης Βλ. ²χατζη-Γιάννης
 μπακάλμπασης Βλ. ²Αναστάσιος
 Μπακόβι 46
 Μπάλας, Νικολαΐτζης μπάνος έπίτρο.
 Τριών Ίεραρχών [= ⁴Νικόλα(ο)ς (:)]
 (1780-1784) 144, 146, 156
 μπαλάτδες 381
 μπαλατατζής (μπαλατατζιάρ κεχαγιαδής)
 338. Πρβλ. ⁶Δημήτρης
 μπάνος Βλ. Μπάλας, Νικολαΐτζης
 μπαξές (-έδες) 85, 220
 μπαούλα (μπούτικα) 144. Πρβλ. σεντούκι
 Μπάροκης, Νικόλαος (1766) 81
 μπασιάς (-άδες) 46, 144, 147, 156. Πρβλ.
¹³Γεώργιος· Κρημπέτζου, Γιάννης·
²Κυριάκης· ¹Κυριάκος (:)
 μπέ(γ)ης Βλ. Σέρρες, μπέγης. Πρβλ. Άλυ-
 άσπεκης· Άππουλάχ-μπέγης· Άχμέτ(η)-
 μπέγης· Έσαίπεκης· μπεϊλίκι
 μπεϊζαδέδες 169
 μπεϊλίδικη στράτα Βλ. στράτα, μπεϊλίδικη
 μπεϊλίδικος δρόμος Βλ. δρόμος, μπεϊλί-
 δικος
 μπεϊλίκι 369
 (Μ)πεκιό-άγας (1800) 383, 385
 Μπεκιό-πασάς, καΐμακάμης (1799) 352
 Μπέκος Βλ. Στίλος Μπέκου
 Μπελέσιμος (-ίνα) Βλ. ²Λεονταρής· Ράδω
 Μπελιγράδιον Βλ. Βελιγράδι
 Μπενάκης, γενεράλ κόνσολος στους
 Κορφούς (1800) 376
 μπεσταχτάς Βλ. χρηματοκιβώτιο
 Μπιλής, Πακουμής (Γιάκωβος) Χίος
 (1794) 224
 Μπίτης, Χριστάκης (1797) 257
 Μπιτολιώτης Βλ. ²Μάνος
 Μπογδανία 146
 Μπόγδανος, μπακάλης (1797) 276, 278 (α)
 Μπόνης, Κώνστας Βλ. Δημήτριος Κών-
 στα Μπόνη
 Μπόσνα 357· μητροπ. Βλ. ¹³Σεραφεΐμ
 Μπουσνάκης (1798) 278 (α)
 μπουστάνι 20
 μπουσταντζήμασης άγάς έφέντης 49, 51,
 64, 281, 284, 287, 311, 316. Πρβλ. Άλι-
 άγας· έστία, μπουσταντζήμπαση
 μ(π)ο(υμ)πασίρης (-ηδες) 178, 186, 211,
 247
 Μπουρνούσουζης, Δημήτρης κέμπετζης
 (1770) 108
 μπούτικα Βλ. μπαούλα
 μποχτζάς 49, 51, 56, 57
 (Μ)Πραΐλα (Βραΐλα) 359, 360· Μπραϊ-
 λήδες 366. Πρβλ. Μπραϊλός· Πραϊ-
 λής
 Μπραϊλός Βλ. ⁴Κωνσταντίνος
 Μπράσοβο (Πρασσός, Στεφανούπολη)
 45 (α), 45 (β). Πρβλ. έπίτροπος (-οι),
 ΑΟ στο Μπράσοβο
 Μπρομίρι 232
 Μυκονιάτης Βλ. Άντωνέλος· Μουνουχός,
 Γιάννης· Φίλιππος Άποστόλου
 Μύκονος (-ιάτες, οι) 94· καντζηλαρία 94.
 Πρβλ. Παπαδάκης, Ίωάννης· ²Νικο-
 λάκης
 μύλος (-οι) 17, 29, 85, 110, 112, 131, 206 (α),
 229· μυλόπετρες, μαρωνίτικες 65· μυ-
 λωνάδες 361. Πρβλ. άλογόμυλος·
¹⁴Δημήτριος· νερόμυλος· Φλαμοριώτι-
 κοι μύλοι
 Μυριόφυτο (Μυργόφυτο) 256
 Μυτιληναίος Βλ. ⁴Αθανάσης· Πετρής
 χατζη-Γεωργίου· χατζη-Παναγιώτης
 Τζάνου
 Μυτιλήνη 86, 91, 161, 253· μητροπ. Βλ. ²Ιε-
 ρεμίας
¹γερο-Μωυσής, Βατ. έκπρόσωπος Με-
 γάλης Μέσης (1710-1715) 25, 26
²γερο-Μωυσής, κελλ. Χιλ. (1764) 72, 85
³Μωυσής, Χιλ. προηγ. (1800) 373

N

- ναζίζης (-ηδες) ΑΟ 51, 60, 123, 197, 250, 308· καί ἐπιστάτες 186· κριτής 70.
Πρβλ. Ἄλλ' ἐφένδης· ἐπιστάτης (-ες), ΑΟ
- ¹Ναθαναήλ, Διον. γέρ. Μεγάλης Σύναξης (1652) 15
- ²Ναθαναήλ, Λαυρ. ἱερομ. (1648-1661) καθηγ. 14· προηγ. δικ. καί σκευοφ. 18, 19
- ³Ναθαναήλ, μητροπ. Ξάνθης (1789-1799) 179, 236, 245, 250, 255, 278 (α), 282, 316, 344, 347
- Ναῖσος 354
- ¹Νάκος Βλ. Γκιόκας Νάκου
- ²Νάκος, ἀπό τῆ Λιαρίκοβη (1795) 237
- Νάκος Πέτρου (1785) 158. Πρβλ. Πέτρος Νάκου
- ναλμπάντικο Βλ. πεταλωτήριο
- Νάνο Δημητρίου (1760) 43
- Νάνο Θεοδώρου (1760) 43
- Νάνος Βλ. Θεόδωρος τοῦ Νάνου
- Νάνος Ἀδάμη (1768) 93
- Νάντζος τοῦ Τέρπου (1768) 93
- ναυάγιο 162, 170, 173, 239
- ναῦλος (-οι) 224, 267, 342, 350
- ναυπήγηση 185
- Ναυπλίου, μητροπ. Βλ. ¹¹Μελέτιος
- Ναυροκόπος 118
- ναύτης (-ες, μαρῆνοι) 340, 342. Πρβλ. ⁵Κωνσταντῖνος
- Νεανουσιανὸς Βλ. Κωνσταντῆς τοῦ Νικόλα
- Νεῖλος, Χιλ. προηγ. (1769) 102
- ¹γερο-Νεκτάριος, Βατ. γέρ. Σύναξης (1654) 16
- ²Νεκτάριος, Ζωγρ. (1625/6) 11
- ³παπα-Νεκτάριος, ἱερομ. ἀπὸ τὸ Λινοτόπιο (1768) 93, 95
- ^{3(ο)}παπα-Νεκτάριος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
- ^{4(ο)}παπα-Νεκτάριος, κελλ. Χιλ. (1800) 364
- ⁵Νεκτάριος, μητροπ. Μαρωνείας (1795) 240
- ⁶παπα-Νεκτάριος Πολυγυρινὸς (Πολυγερινὸς), Χιλ. κελλ. (1797-1798) 262, 301, 303
- ^{6(ο)}παπα-Νεκτάριος, χαλκιὰς (1798) 302
- ⁷παπα-Νεκτάριος, Ρωσ. (1797) 258
- ^{8(ο)}Νεκτάριος, Χιλ. ἱερομ. σκευοφ. “καὶ χατζῆς” (1746) 29
- Νεμιτζία (-ά, -έδες, Νεμιτζές) 233 (α), 359.
Πρβλ. κόνσουλας, Νεμιτζοῦ
- Νεοκαισαρείας, μητροπ. Βλ. ⁷Ἡσαΐας· ⁷Ἰγνάτιος
- ¹Νεόφυτος, Βατ. γέρ. (1561) 3
- ²Νεόφυτος, ἐπίσκ. Ἀγαθουπόλεως (1778) 137, 138
- ³γερο-Νεόφυτος, Ἐσφ. δικ. (1789) 175
- ⁴Νεόφυτος Ζ, πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1789-1800) 177 (;), 179, 180, 210, 211, 217, 358· πρ. 259, 282, 304
- ⁵Νεόφυτος, ἱεροδ. (1799) 351
- ⁶Νεόφυτος, ἱερομ. τῆς αὐλῆς τοῦ Σισανίου Νεοφύτου (1795) 235
- ⁷παπα-Νεόφυτος, ἱερομ. κελλ. Χιλ. (1758-1769) 40, 101
- ⁸Νεόφυτος, καθηγ. Τριῶν Ἱεραρχῶν (Τριεραρχίτης) (1761) 46, 47
- ⁹Νεόφυτος, Λαυρ. προηγ. (1794) 225
- ¹⁰παπα-Νεόφυτος, Λαυρ. προηγ. σκευοφ. (1710) 25
- ¹¹Νεόφυτος (;), μητροπ. (1777) 136
- ¹²Νεόφυτος, μητροπ. Μαρωνείας (1800) 372
- ¹³Νεόφυτος, μητροπ. Παροναξίας (1798) 304
- ¹⁴Νεόφυτος, μητροπ. Σαμοκοβίου (1767) 85
- ¹⁵Νεόφυτος, μητροπ. Σισανίου (1795) 235
- ¹⁶παπα-Νεόφυτος, Παντ. προηγ. σκευοφ. (1710) 25
- ¹⁷Νεόφυτος, Ρωσ. σκευοφ. (1783) 152
- ¹⁸γερο-Νεόφυτος Σεπετινικιώτης, κελλ. Χιλ. (1764) 78, 85

- ¹⁹Νεόφυτος, Χιλ. καθηγ. (1784) 154
^{19(ο)}παπα-Νεόφυτος, Χιλ. προηγ. (1790-1798) 188, 331
 Νεοχωριτής Βλ. ⁴Σταμάτης νερόμυλος 72. Πρβλ. μύλος (-ου)
 γερο-Νέστορης Βλ. Θωμάς του γερο-Νέστορη
 νιάσιμο 28
 Νιγρίτα (Νεγρίτα) 109, 353
 Νικαίας, μητροπ. Βλ. ¹²Ανθίμος· ³Ιερεμίας· ⁹Καλλίνικος
 γερο-Νίκανδρος (Νίκαντρος), Χιλ. (1790) 184
 Νικάνωρ, Χιλ. προηγ. (1746) 29
¹Νικίτας, “γιαλάς” (1795) 236
²Νικίτας, γιός του Θασίτη (1791) 190
 Νικίτη (-ιανοί, οι) 337, 368
¹Νικηφόρος, Ίβ. χαρτοφύλαξ ἐπίτρ. ΑΟ (1796-1800) 248, 250, 308, 347, 352, 354, 358
²Νικηφόρος, μητροπ. Νικομηδείας (1764-1777) 85, 92, 136
³Νικηφόρος, μητροπ. Σισανίου (1767) 85
⁴Νικηφόρος, Παντ. ἐπίτρ. ΑΟ (1797-1798) 279, 284, 286, 298, 299, 308, 333
⁵Νικηφόρος, ρεΐξης (1768) 94
⁶Νικηφόρος, Χιλ. προηγ. (1760-1769) 43, 98
^{7(ο)}Νικηφόρος, Χιλ. προηγ. (1800) 356, 357
 Νικηφόρος του Χατζή (1779) 140
 Νίκο Βλ. Λευθέρης του Νίκο
 Νίκο Γιάννο (1787) 168
¹Νικόδημος, διδάσκαλος (1798) 286
²Νικόδημος, ἐπίσκ. Ρέοντος καὶ Πραστοῦ (1768) 92
³Νικόδημος, ἐπίσκ. Φερσάλων (1768) 92
⁴παπα-Νικόδημος, ἱερομ. (1760-1768) 44, 97
⁵γερο-Νικόδημος, Σίμ. Π. (Πετριώτης) (1770) 108
¹Νικολάκης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
²Νικολάκης Πολίτης, ἐπίτρ. Μυκόνου (1768) 94
 Νικολάκης Ἀλεξίου, τζελεπτής (1797) 279
¹Νικόλαος Βλ. Ἰωάννης Νικολάου
²Νικόλαος Βλ. Πανταζής του Νικολάου
³Νικόλαος, δανειστής του Σερ(μ)πάνου (μετὰ τὸ 1776) 134
⁴Νικόλα(ο)ς, ἐκκλησιαάρχης [= Μπάλας, Νικολαΐτης (:)] (1781) 146, 147
⁵παπα-Νικόλαος, ἀπὸ τὸ Λινοτόπι (1768) 93
 Νικόλαος Γεωργίου (1797) 260
^{1(ο)}Νικόλας (1800) 355, 369
²Νικόλας Βλ. Γεράκης του Νικόλα
³Νικόλας Βλ. ⁸Δημήτριος
⁴Νικόλας Βλ. Κότζης του Νικόλα
⁵Νικόλας Βλ. Κωνσταντῆς του Νικόλα
⁶Νικόλας Βλ. Μίχος του Νικόλα
⁷Νικόλας Βλ. Πάσκος του Νικόλα
⁸Νικόλας, γαμπρὸς του ^{6(ο)}γερο-Χρυσάνθου (1795) 237
⁹Νικόλας, γιός του Θεδώρου (1797) 256, 257
¹⁰παπα-Νικόλας, ἀπὸ τοῦ Γομάτου (1797) 277
¹¹Νικόλας, κελλ. Χιλ. (1756) 37
^{11(ο)}Νικόλας (1768) 95
¹²παπα-Νικόλας, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
¹³Νικόλας, ρεΐξης (1799) 350
¹⁴Νικόλας, τζομπάνος (1796) 246
 Νικόλας Ἀγόρο (1670) 12 (γ)
 Νικόλας του Ράζο (1797) 277
 Νικολέτος, καπετάν (1799) 340, 342
 Νικολής, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
 Νικομηδείας, μητροπ. πρ. 245, 250, 255· πρβλ. ⁹Αθανάσιος· ¹⁴Γαβριήλ· ²³Γεράσιμος· ¹²Μελέτιος· ²Νικηφόρος
 Νικόπολη 204
¹Νίκος Βλ. Κότα Νίκου
^{1(ο)}Νίκος Βλ. Ντίνου(λ) Νίκου
²Νίκος Βλ. Φώτης Νίκου
 Νίνος Βλ. Θεόδωρος του Νίνου

Νίσκος Βλ. Ἀδάμης τοῦ Νίσκου
 Νίτζος Βλ. Κώνστας τοῦ Νίτζου
 Νοβόσελο (Νεβόσελο) 339· -ίτες (-ιώτες) 7,
 12 (α), 12 (β), 12 (γ)
 νόμοι 318, 340, 341
 νοτάριος, δημόσιος (δήμου) Βλ. Ἀρτακη-
 νός, Γρηγόριος· Βαλιέρης, Γερόλυμος·
 νοταριακό ἔγγραφο 375
 Νούρι Ὀσμανί, τζαμίο 85
 (ν)ταβάς Βλ. δίκη
 νταβατζήδες 54, 93, 95
 Νταουτ ἐφέντης (1792) 201
 Ντατιτζούδης, Μανόλης (1762) 65
 Ντζηραῖς (Τζεραῖς, Τζηραῖς), Ἀντώνιος
 (Ἀντωνάκης) τοῦ Στεφανάκη τζε-
 λεπής (1797-1799) 265, 302, 315, 316,
 321, 349
 ντζουτζές Βλ. γελωτοποιός
 Ντίνου(λ) Νίκου (1787) 168
 Ντίνου(λ) Ὀπρε (1787) 168
 Ντολματζόγλου, ἀπό τὸ Ἀρναούτκιοί
 (1785) 158
 ντοναμάς 49
 ντονούμα 85
 Νύσσης, ἐπίσκ. 356, 357· πρβλ. ⁹Μακάριος

Ξ

Ξάνθης, μητροπ. Βλ. ³Ναθαναήλ
 Ξανθώτης Βλ. χατζη-Κώ(ν)στας
¹Ξένος Βλ. Βούτζικος τοῦ Ξένου
^{1(ι)}Ξένος Βλ. Πόβος Ξένος
^{1(ι)}Ξένος Βλ. Ἰωάννη Ξένου
 Ξένος, Γρηγόριος (1792) 201
 Ξενοφώντος, μονή (-inoί, οί) 2, 13, 62, 63·
 ξενοφωντίνος ἀρσανάς 222. Πρβλ.
¹²Ἀνανίας· ³παπα-Ἀντώνης· ⁷γερο-
 Ἀρσένιος· ³παπα-Εὐθύμιος· ⁷γερο-
 Θεοδόσιος· Ἰουβενάλιος· ⁷Ἰωσήφ·
¹Κλεόνικος· ⁵Κωνσταντίνος· ¹⁵Μελέ-
 τιος· ²παπα-Μισαήλος· ³παπα-Μι-
 χαήλ· ¹³Παρθένος· ⁴Σαμουήλ· ¹⁴γερο-
 Σεραφεῖμ. Πρβλ. σφραγίδα (-ες), Ξεν.

Ξηροποτάμου, μονή (-inoί, οί) 62, 63.
 Πρβλ. ³Βενεδικτός· ³Γεδεών· ⁵παπα-
 Γεννάδιος· ¹³Γρηγόριος· ²παπα-Δα-
 μασκηνός· ²Γερόθεος· ⁷γερο-Ἰωάσαφ·
²Κλεόνικος· ⁵Ματθαῖος· ²Παγκράτιος·
²Παφνούτιος· ⁵γερο-Σάββας· ³γερο-
 Σίλβεστρος· χατζη-Ἰωάσαφ· ³Χρύ-
 σανθος
 Ξιδιά (στοῦ Μαυροπούλου) 33
 ξύλα (-εῖα) (κερεστές) 13, 23, 25, 35, 72, 88,
 96, 102, 107, 113, 214, 319, 330, 381, 382,
 385· -ευσή 5, 230· καουσόξυλα 201
 ξυλάς Βλ. ¹Μήλιος· ⁶Πέτρος
 “ξυλοσυρμη” 131
 Ξωμερίτη, Νικόλα (1624) 9

Ο

οἰκοδομές 144, 146
 οἰκονόμος (-οι) (καχα(γ)ιάς) 99, 126, 172,
 246, 291, 300, 314, 323, 362, 369, 385.
 Πρβλ. ²γερο-(Ν)Ἀζαρίας· Βίκτωρας·
^{3(ι)}Θεωνᾶς· Ἰβήρων μονή, οἶκον·
 Στέργιος τοῦ Δημήτρη· μέγας Πρω-
 τάτου Βλ. ⁴Σάββας· ³παπα-Χρῦσο(υ)ς
¹Οἰκονόμος Βλ. παπα-Γεώργης Οἰκο-
 νόμου
²παπα-Οἰκονόμος, ἀπὸ τῆ Συναῖ (1764-
 1769) 72 bis, 99
 οἰκοσκευὴ 15, 17, 29, 31, 101, 103, 110, 131,
 145, 243, 330, 364, 382
 οἰνοπώλης Βλ. χατζη-Πέτρος
 ὀκὰ (-άδες) 16, 21, 35, 41, 64, 66, 103, 124
 (α), 159, 185, 190, 206 (α), 214, 222, 276,
 296, 312, 325 (α), 327, 332, 350
 Ὀμάρ Κελάμ-ὄγλους (1800) 379
 ὀλο(εν)σφράγιτο γράμμα Βλ. γράμμα
 (-ματα), ὀλο(εν)σφράγιτο
 ὀλοσφράγιση ἐπιστολή Βλ. ἐπιστολή,
 ὀλοσφράγιση
 ὀλοσφράγιση ὀμολογία Βλ. ὀμολογία
 (-ες), ὀλοσφράγιση
 ὀμολογία (-ες) 8, 12 (γ), 19, 20, 21, 23, 41, 42,

43, 54, 66, 68, 72 bis, 73, 76, 78, 79, 81, 83, 99, 101, 111, 117, 125, 131, 134, 135, 140, 144, 147, 151, 189, 192, 200, 225, 236, 245, 267, 268, 271, 277, 280, 281, 282, 288, 290, 296, 323, 330, 331, 340, 344, 347, 351, 352, 376, 378, 385· έν-σφράγιστες 51, 200· ένυπόγραφες 293· κοινή 263· όλοσφράγιση 57· πώλησης 30, 32, 368· πώλησης κελλ. 37· συνοδική 7, 12 (β)· χρεωστική (-ές) 57, 174, 186, 188, 213, 225, 278 (α), 303· ψωμά-τική 159

όμολογικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), όμολογικό

όμολογο 9· πώλησης καθιών 34· πώλησης κελλ. 15, 17, 29, 40, 101, 103, 110, 111, 131, 145, 243, 330, 364, 378, 382

όντας (-άδες) 11, 51, 85, 88, 359, 363

ό(ν)τζάκι(ο) Βλ. έστια

Όπρε Βλ. Ντίνου(λ) Όπρε

όπρόκια 193 (α)

όργιές 209

όρδινία Βλ. παραγγελία

όρια 12 (α), 25, 131, 330, 364. Πρβλ. όροθέ-σιο (-α)· σύνορο (-α)

όρισμός, βασιλικός 6, 85, 103, 143, 145, 157, 180, 181, 210, 247, 272, 289, 304, 318, 382

όροθέσιο (-α) 5, 301, 358. Πρβλ. όρια· σύ-νορο (-α)

Όρφανίου, σκάλα 180

Όσμάν-άγας Βλ. Άσουμάν-άγας

Όσμάν-άγας (Σουμάν), ζαμπίτης χα-σεκίης (1715-1716) 26, 27

όσπίτια Σφριγμενίτου Βλ. Έσφριγμένου μονή, όσπίτια

οϋγγρικά φλωρία Βλ. φλωρίο (-α), οϋγ-γρικά

Οϋγγροβλαχία Βλ. κούρη, Οϋγγροβλα-χίας

Οϋζακώβ, άρμυράγλιος του ρωσικού ίμπε-ρατορικού στόλου τής Μεσογείου (1800) 376

Οϋζούντζοβο 345

οϋτζ τουγλου πιασάς 352

όφικιάλειο 376

Π

Π(·)ραζάνης (:), Φραζίκος (1768) 94

παγενία 29, 35, 40, 103

Πάγκαλος, Ίάκωβος (Τζότεζ) λογοθέτης πραγματευτής (1799) 340

¹Παγκράτιος (1795) 227 (α)

²Παγκράτιος, Ξηρ. σκευοφ. (1654) 16

Παζαρλής, γερο-Παναγιώτης (1770) 109

Παϊσάνος, Γεώργιος Βλ. παπα-Κώνστας του Γεώργη Παϊσάνου

¹γερο-Παΐσιος, Δοχ. σκευοφ. (1710-1716) 25, 26, 27

²Παΐσιος, Ίβ. προηγ. (1773) 117

³Παΐσιος, ιεροδ. (1788) 174

⁴Παΐσιος ό Κύπριος, ιερομ. (1800) 375

⁵Παΐσιος, μητροπ. Διδυμοτείχου (1792-1793) 211, 215

⁶(·)Παΐσιος, Χιλ. (1799) 338

⁷Παΐσιος, Χιλ. ιερομ. προηγ. (1581) 5

⁸Παΐσιος, Χιλ. προηγ. δικ. (1759-1760) 41, 44

⁸(·)παπα-Παΐσιος, Χιλ. (1767-1769) 83, 100

⁸(·)παπα-Παΐσιος, Χιλ. προηγ. (1774) 124 (α)

Παλαιολόγος, Ίωάννης 358

Παλαιολόγος, Μανουήλ 358

παλαιόφουρνος 131

Παλαιόχωρα 72 bis, 99

Παλαιών Πατρών, μητροπ. Βλ. ¹⁵Γαβριήλ. Παλαπανός (1435); 1

παλιάμπελα 26. Πρβλ. άμπέλι (-α)

Παλιο(ν)χώρι 66

Παλλάδιος, Διον. μον. (1581) 5

γερο-Παλλάτιος (1624) 9

Παναγία (Θεοτόκος) 229, 370· γιορτή 232, 327, 353· του Χιλαντάρη 39. Πρβλ. Τριχερούσα, Παναγία

Παναγία (Θεοτόκος), έκκλ. (:), (στοϋ Μαυροπούλου) 33

- ¹Παναγίας, κελλ. Βλ. ¹Κομήσεως τῆς Θεοτόκου, κελλ.
- ²Παναγίας, κελλ. Βατ. 243
- ³Παναγίας, κελλ. Ἐσφ. Βλ. ²Κομήσεως τῆς Θεοτόκου, κελλ.
- Παναγιωτάκης Γεωργίου, καπνοπώλης (1800) 384
- Παναγιώτη Γέρο (1670) 12
- Παναγιωτῆς Βλ. Πύργης Παναγιωτῆς
- Παναγιωτῆς Γεωργίου Κοκούλη (1800) 379
- Παναγιωτῆς Γεώργιο (1640) 12 (β)
- Παναγιωτῆς παπα-Δημήτρι (1770) 109
- Παναγιωτῆς τοῦ Δήμου (1621) 7
- παπα-Παναγιωτῆς Ἐξάροχο(υ) (1795) 235
- ¹Παναγιωτῆς Βλ. παπα-Κώνστας Παναγιωτῶ
- ²γερο-Παναγιωτῆς, γέρ. Νιγρίτας (1770) 109
- ³Παναγιωτῆς, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
- ⁴Παναγιωτῆς, τζομπάνος (1796) 246
- Πανάγος τοῦ Μιχάλη (1790) 189
- παννυχίδα 135
- Πάνο Ἀνδρέκο (1785) 158
- Πάνος Βλ. Ἰωάννης Πάνου
- Πάνος Ἰωάννου (1785) 158
- πανούκλα 132, 309, 339, 370
- Πανταξῆς Βλ. Στοῦλες
- Πανταξῆς τοῦ Νικολάου, Σερωιότης (1775-1779) 130, 139
- Παντελεήμων, ἄγιος 97, 171, 358
- Παντελεήμων (γερο-Παντλήμων), Λαυρ. ἐπιστ. ΑΟ (1774-1779) 119, 142
- Πάντζο Ἀποστόλη (1670) 12 (γ)
- Παντοκράτορος, μονή (-inoί, οί) 56-
 “Παντοκρατορινός” 140. Πρβλ. Ἄββακούμ· ⁸παπα-Ἀρσένιος· ⁵Βενιαμίν·
¹⁴Γρηγόριος· ⁹Δανιήλ· ⁸Θεοδόσιος·
³Γερόθεος· ¹²Κύριλλος· ³Μάξιμος·
¹⁶Μελέτιος· ¹⁶παπα-Νεόφυτος· ⁴Νικηφόρος· ⁹Στέφανος
- Παπαδάκης, Ἰωάννης ἐπίτρ. Μυκόνου (1768) 94
- παπαδιά 42
- παπάς Βλ. ἱερεῦς
- παπουτζῆς Βλ. μαστορο-Γούτα
- παπούτσια (κοντοῦρες) 219, 278 (α), 355
- παραγγελία (δοδινία) 224
- Παραδείσης (1797) 262
- παραδελφός 140, 156
- παράς (-άδες) 40, 70, 110, 114, 118, 125, 206 (α), 222, 246, 260, 275, 293, 325 (β), 332, 359, 378. Πρβλ. μαϊδιά
- παραδελφός 140, 156
- παράδοση (τεσλίμ) 104, 105, 142, 156, 188, 224, 238, 354
- παρακαταθήκη 163
- παρακλήσεις 339
- παπα-Παρασκευᾶς (1793) 215
- Παρασκευᾶς Βλ. Ἀνέστης τοῦ Παρασκευᾶ
- Παρδάκης (1791) 193 (β)
- παρεκκλήσι Βλ. Ἄγιων Ἀναργύρων, παρεκκλήσι
- Παρέκου, στὸν Ἰσβορο (;) 31
- ¹(;) Παρθένιος (1798) 290
- ²γερο-Παρθένιος, Ἁγιαννανίτης ἱερομ. (1791-1794) 192, 222
- ³Παρθένιος, Ἄγ. Π. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1792) 205
- ⁴Παρθένιος, Βατ. προηγ. δικ. γέρ. Σύνταξης (1652-1661) 15, 18, 19
- ⁵Παρθένιος, Διον. ἱερομ. προηγ. (1661) 19
- ⁶Παρθένιος, ἱερομ. κελλ. (1764) 85
- ⁷Παρθένιος, Καρ. (1640/1) 13
- ⁸παπα-Παρθένιος, κελλ. Χιλ. (1800) 378
- ⁹Παρθένιος, Λαυρ. μον. (1716) 27
- ¹⁰παπα-Παρθένιος, Λαυρ. προηγ. (1795) 232
- ¹¹Παρθένιος, μητροπ. Τορνόβου (1764) 73, 74
- ¹²Παρθένιος, μητροπ. Χαλκηδόνας (1777-1788) 136, 166, 174, 186
- ¹³Παρθένιος, Ξεν. ἡγ. (1661) 18
- ¹⁴Παρθένιος, πατρ. Ἱεροσολύμων (1738)

- 30
¹⁵Παρθένιος, Χιλ. ιερομ. προηγ. (μετά τὸ 1792-1800) 213, 327, 355
¹⁶(^ο)Παρθένιος, Χιλ. καθηγ. (1768) 97
 Παρίσης Βλ. Στάθης Παρίση
 Παρίσης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
 Παρίση Στέφανος (1752) 33
 Παροναξίας, μητροπ. Βλ. ¹³Νεόφυτος παρρησία 42, 100, 135, 144, 145, 154, 220, 257, 278 (α), 278 (β), 343
 πασαλιῆδες 130
 πασαπόρτι 348, 359
 πασάς 370. Πρβλ. Ἀλι-πασάς· Ἀπτουλάχ-μπής πασά ζαδές· Καπ(...)ῆς (:·) οὐτζ τουγλοῦ πασάς· Χασάν-πασάς
 Πασκάλη Κώστα (1670) 12 (γ)
 Πασκάλης, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
 Πάσκος τοῦ Νικόλα (1621) 7
 Πάσκου(λ), ἔμπορος (1785) 158
 παστρικά ἄσπρα Βλ. ἄσπρο (-α), παστρικά· γρόσια Βλ. γρόσι (-ια), παστρικά
 Πάσχα (Λαμπρῆ) 72, 366
 Πάσχος Βλ. Ἀγόρος τοῦ Πάσχου
 “πατατζής” Βλ. Ἀνέστης τοῦ Παρασκευᾶ
 Πατερίτσα Βλ. Ἁγίας Μεταμορφώσεως, κελλ.
 Πατζός 335
 πάτος 9
 πατριάρχης 359· Κωνσταντινουπόλεως 175, 177, 194, 211, 212, 253, 280, 282, 289, 298, 299, 347. Ἄντιοχείας Βλ. ¹⁰Δανιήλ. *Ἱεροσολύμων* 52, 296· πρβλ. ²Αβράμιος· ¹⁶Ἀνθίμιος· ¹⁴Παρθένιος. *Κωνσταντινουπόλεως* Βλ. ⁴Ἀθανάσιος Ε΄· ⁵Γαβριήλ Δ΄· ²Γεράσιμος Γ΄· ⁵Γρηγόριος Ε΄· ⁹Θεοδόσιος· ¹Θεόκλητος Β΄· ¹Ἱερεμίας Β΄· ¹Ἰωαννίκιος Γ΄· ³Ἰωάσαφ Β΄· ⁴Νεόφυτος Ζ΄· ²Προκόπιος· ⁵Σαμουήλ· ⁵Σεραφεῖμ Β΄· ¹Σωφρόνιος Β΄. Πρβλ. αὐλή, πατριαρχική γράμμα (-ματα), πατριαρχικό (-ὰ)· γραμματεία, πατριαρχική· διακέλευσις, πατριαρχική· ἔξαρχος, πατριαρχικός· ἐπιστολή, πατριαρχική· ἐπιταγή, πατριαρχική· ἐπιτίμο (-α), πατριαρχικό· ἐφημέριος, πατριαρχικός· σιγίλλιο, πατριαρχικό
 Πατρίκη (-ι), μετ. Βλ. Πετρίκη, μετ.
 Παυλ(άκ)ῆς, γούναρης τζελεπής (1797) 267, 268, 271, 280
 Παυλῆς, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου [= ²Παῦλος (:)] (1752) 33
 Παῦλος, ἀπόστολος 85
¹Παῦλος Βλ. Γεράκιος τοῦ Παύλου
²Παῦλος, ἀπὸ τοῦ Μαυροπούλου [= Παυλῆς (:)] (1752) 33
 Παῦλος τοῦ Πέτρο (1621) 7
¹Παφνούτιος (1783) 150
²Παφνούτιος, Ξηρ. μον. (1581) 5
 παχάνικιος, μέγας Βλ. ¹⁵Δημήτριος
 Παχνούτιος, Βατ. (1625/6) 11
¹γερο-Παχώμιος (1762) 68
²Παχώμιος, Διον. (1625/6) 11
³Παχώμιος, ιερομ. κελλ. Σίμ. Π. (1768) 87
⁴γερο-Παχώμιος, Χιλ. σκευοφ. (1710) 25
 Πέγιος Βλ. Θεόδωρος τοῦ Πέγιου πεζοδρομῶς (σα(γ)ῆς) 50, 51, 54, 56, 57, 64, 120, 279, 282, 288, 290, 305
 πεζούλι (-ια) 364, 382
 Πελαγωνίας, μητροπ. Βλ. ⁶Αρσένιος
 Πεντηκοστή 278 (β)
 Πέρα Μαντιῆ (νερὸ τῆς Κεραμίδας) 112
 περγαμηνή 92. Πρβλ. γράμμα (-ματα), μεμβράνιο (-α)
 περιβόλι 110, 112, 131, 230
 περιτείσιμα 260
 Περλεπές 309
 Πεσάδα 375
 πεσκέσι Βλ. δῶρο
 Πέστη 275
 πέστορφες 191, 207
 πεταλωτήριο (ναλμπάντικο) 257
 πετεινάριο 362

- Πετεινάρος, Ἰωάννης (1791) 193 (β)
 Πέτκος, γούναρης (1621) 7
 γερο-Πέτκος Καλοφωλῆς (1794) 219
 πέτρα, ριζιμιά 5, 8
 πετραχήλι (-ια) 82, 97, 144, 190, 202, 216, 249, 253
 Πετρής Βλ. Μήνιας (;) Πετρής
 Πετρής χατζη-Γεωργίου (χατζη-Γεώργος), Μυτιληναῖος (1786) 161
 Πετρί καπί 316
 Πετριζή (Πατριζή), μετ. Ἑσφ. 166, 180, 225
 Πέτρο Βλ. Παῦλος τοῦ Πέτρο
¹Πέτρος (1798) 278 (β)
²Πέτρος Βλ. Νάκος Πέτρο
³Πέτρος Βλ. ⁵Πέτρος
⁴Πέτρος, ἀδελφός τοῦ Σερ(μ)πάνου (μετά τὸ 1776) 134
⁵Πέτρος, γιὸς τοῦ Πέτρου (1797) 275
⁶Πέτρος, ξυλᾶς (1770) 107
 Πέτρος Κογμπτζή (1762) 68
 Πέτρος Κύρκο (1640) 12 (β)
 Πέτρος Νάκου, σιδεράς (1785) 158
 Πετρώνιος, Χιλ. (1659) 17
 πηγάδι 25, 33
 Πηλίτζας [ῖ: “πηλίτζας” (;)] (1800) 362
 παπα-Πήτος (1795) 232
 πήχεις 208, 209 (β), 260· μεϊμάριοι 379
 πινάκια 33, 57, 322
 πισμανλίκι Βλ. ὑπαναχώρηση
 πιστόλια 144
 πίτες Βλ. κερήθρα
 Πιττακός, Ἰωάννης δημογέρον (1800) 379
 πλάκα 29, 131, 364
 πλατεία (μεγδάνι) 257
 πληρεξούσιοι 342
 πλησιασταί Βλ. γείτονες
 πλίκος Βλ. φάκελος
 πλοῖο 224, 376· -άριο 224· πλοιοκτίτης (-ες) 23, 94. Πρβλ. “Ἅγιος Παῦλος”, καρᾶβι γρίπος· γριποσάνδαλο· καρᾶβι (-ια)· σαῖτα· “Σαῖτιά”, καῖτι
 πλοκός (-οῖ) 15, 103, 145, 182, 382
 γερο-Πλούδης Βλ. Χαρίτος γερο-Πλούδη
 Πλουμῆς, γαμπρός τοῦ Στεφάνου (1763) 69
 πνευματικός (-οῖ) 144, 157, 359, 372· λειτουργημα 10. Πρβλ. ²Βασίλειος· ¹⁷παπα-Γρηγόριος· ^{12(γ)}Ἰωακείμ· ⁸παπα-Ἰωαννίκιος· ¹παπα-Μελέτιος· ^{8(γ)}Σάββας· ⁶παπα-Συμεών
 ποδοκόπι 213
 Ποιμῆν, δικά. (1624) 9
 πολάκα 375
 Πόλη (-ίτες) Βλ. Κωνσταντινούπολη
 πόλιτζα (-ες) 49, 51, 56, 58, 118, 144, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 186, 187, 200, 232, 245, 248, 250, 255, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 278 (α), 279, 280, 281, 284, 286, 288, 290, 296, 301, 303, 307, 316, 344, 348
 Πολίτης Βλ. ²Νικολάκης
 πολιτικο φλωρίο Βλ. φλωρίο (-α), πολιτικο
 Πολυγυρινός Βλ. ⁵Βασίλης (;)· ⁶παπα-Νεκτάριος
 Πολύγυρος (Πολύγερος) 124 (α), 262, 337.
 Πρβλ. Χώρα
 “πορσάρι” 193 (β)
 Πόρτα (“Υψηλή) 176, 247
 Πορταριά 114
 παπα-Πορφύριος, κελλ. Χιλ. (1786-1798) 163, 190, 195 (α), 195 (β), 196, 197, 227 (α), 227 (β), 231, 232, 235, 292, 322
 ποστέλνικος (πολστέιβνικος) Βλ. Μανολάκιος
 πόστες 305. Πρβλ. ταχυδρομεῖο
 Ποτάκι (στοῦ Μαυροπούλου) 33
 ποταμῖος (-ι) 7, 12 (β), 25, 304
 πόπισμα 219
 πουγγί (-ιά) 51, 52, 56, 57, 58, 59, 67, 81, 119, 144, 146, 156, 166, 172, 174, 186, 190 (;), 196, 200, 236, 267, 278 (β), 301, 340, 342
 πουκάμισο 324, 328
 πούλιες 100
 Πουλχερία, δασκάλα (1798) 324, 328
 Πουρδού(χ)ης, Δημήτριος (1796) 246

“πόχες” 102

πραγματευτής (-ές) 45 (α), 45 (β), 81, 160, 224. Πρβλ. Δημήτριος Ἰωάννου Κασκαμπᾶ· Δημήτριος Κώνστα· Διαμαντής Ἀλεξίου· Θεοχάρης· Θωμᾶς Γεωργίου· Ἰωάννης Πάνου· Ἐκωνσταντῖνος· Πάγγελος, Ἰάκωβος· Σιασανόπουλος, Νικόλαος· Ἐτριαντάφυλλος

Πραϊλῆς Βλ. ¹⁵Δημήτριος· Κορνίτζας πρακτικά 3

Πρασοβός Βλ. Μπράσοβο

πρεσβύτερος 183· -α Βλ. Σουλτάνα Πριγκηπόννησος Βλ. Ἀντιγόνη

πρόβατα 77, 99, 160, 192, 219, 229, 244, 277, 323, 326, 362, 385· -ίνες 31

προβατοκισλᾶς 323. Πρβλ. βοσκοτόπος (-οι)

Πρόβλακας 14, 66, 77, 88, 244, 288. Πρβλ. ⁴Σίλβετρος

προεστοί (-ῶτες) *passim*

προηγούμενος ³Αγάπιος· ⁸Αγάπιος· ¹Αμβρόσιος· ²παπα-Αμβρόσιος· ³Ανανίας· ⁴παπα-Ανανίας· ¹³Ανανίας· ¹⁰Ανθιμος· ¹Αὔξέντιος· ⁴Βασίλειος· ³Βενέδικτος· ³(^ο)Βενέδικτος· ³παπα-Βησσαρίων· ¹⁷παπα-Γαβριήλ· ¹⁸Γαβριήλ· ¹παπα-Γαλακτίων· ¹⁰Γεράσιμος· ²⁹παπα-Γεράσιμος· ²⁹(^ο)Γεράσιμος· ¹παπα-Γερβάσιος· ²Γερβάσιος· ³Γρηγόριος· ¹⁷παπα-Γρηγόριος· ¹⁸παπα-Γρηγόριος· ²παπα-Δαμασκηνός· ¹Δανιήλ· ¹²Δανιήλ· ¹⁴Δανιήλ· ¹⁷(^ο)Δανιήλ· ¹⁸(^ο)παπα-Δανιήλ· ¹⁹(^ο)Δανιήλ· ²⁰(^ο)Δανιήλ· ²¹(^ο)παπα-Δανιήλ· ²²(^ο)γερο-Δανιήλ· ²³(^ο)Δανιήλ· ¹³παπα-Δημήτριος· ¹¹παπα-Διονύσιος· ¹⁶Διονύσιος· ¹(^ο)Δοσίθεος· ²Εὐθύμιος· ¹Εὐστράτιος· ³Εὐστράτιος· ²Ζαχαρίας· ²Ζωσιμᾶς· ²παπα-Ἡσαΐας· ⁹(^ο)Ἡσαΐας· ¹⁰(^ο)παπα-Ἡσαΐας· ³παπα-Θεόκλητος· ⁶Ἰάκωβος· ²παπα-Ἰγνάτιος· ⁶(^ο)Ἰγνάτιος· ²παπα-Ἰλαρίων· Ἰουβενάλιος· ³(^ο)Ἰω-

ακεῖμ· ⁴Ἰωακεῖμ· ¹²παπα-Ἰωακεῖμ· ¹²(^ο)Ἰωακεῖμ· ⁹(^ο)παπα-Ἰωαννίνιος· ⁸παπα-Ἰωάσαφ· ²παπα-Ἰωνᾶς· ¹Ἰωσήφ· ³Ἰωσήφ· ⁴Ἰωσήφ· ⁵παπα-Ἰωσήφ· ⁸Ἰωσήφ· ⁵Καλλίνικος· ⁵Κύριλλος· ⁸παπα-Κύριλλος· ²Κωνσταντῖνος· ²παπα-Λουκᾶς· ⁵Μακάριος· ¹¹παπα-Μακάριος· ¹¹(^ο)Μακάριος· ¹¹(^ο)Μακάριος· ¹¹(^ο)Μακάριος· ^{Μαλαχίας}· ¹παπα-Μάξιμος· ⁵Ματθαῖος· ⁶Ματθαῖος· ³Μελέτιος· ³Μωυσῆς· ²Ναθαναήλ· ^{Νεῖλος}· ⁹Νεόφυτος· ¹⁰παπα-Νεόφυτος· ¹⁶παπα-Νεόφυτος· ¹⁹(^ο)παπα-Νεόφυτος· ^{Νικάνωρ}· ⁶Νικηφόρος· ⁷(^ο)Νικηφόρος· ²Παῖσιος· ⁷Παῖσιος· ⁸Παῖσιος· ⁸(^ο)παπα-Παῖσιος· ³Παρθένιος· ⁴Παρθένιος· ⁵Παρθένιος· ¹⁰παπα-Παρθένιος· ¹⁵Παρθένιος· ¹Σάββας· ⁹παπα-Σάββας· ⁶παπα-Σαμουήλ· ⁶(^ο)παπα-Σαμουήλ· ²Σεβαστιανός· ²Σεραπίων· ⁷Σεραφεῖμ· ¹²Σεραφεῖμ· ¹²(^ο)Σεραφεῖμ· ¹Σίλβετρος· ⁵Σίλβετρος· ⁹Στέφανος· ¹⁰παπα-Στέφανος· ⁶(^ο)Συμεών· ⁶Τιμόθεος· ²Φιλάρετος· ¹παπα-Φιλόθεος· ^{Χαράλαμπος}· ²χατζη-Δανιήλ· ^{Χιλανδαρίου μονή}, προηγ.

πρόθεση 59, 135, 145, 343

“πρόθεσις” 376

προίκα 153

Προϊλάβου, μητροπ. Βλ. ¹¹Κύριλλος γερο-Πρόκλος, Βατ. παρ. ἐπίτρ. ΑΟ (1795) 236

Προκόπιος, ἅγιος μεγαλομάρτυς 86, 97

¹Προκόπιος, ἱεροδ. (1797) 259

²Προκόπιος, πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1787-1799) 165, 166, 167, 172, 174· παρ. 183, 227 (α), 227 (β), 259, 290, 296, 342

προμούτα 46

προξενεῖο 360

προσήλωση 329

προσκυνητής (-ές) 83, 88, 219, 220, 274, 283, 290, 297, 354, 366, 374

προσταγή (-ές) 49, 181, 233 (α), 385· πρό-

σταγμα (-ματα) 3, 4, 85
 προστακτικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα),
 προστακτικό
 πρόστιμο (-α) (τξερεμές) 49, 57, 58, 67, 112,
 148
 πρόσφορα 327
 Προύσαμης, χατζη-Δημήτρης δημογέρον
 (1800) 379
 Προύσης, Μουντανίων καί Τριγλίας,
 μητροπ. 136· πρβλ. ¹³Ανθμος· ¹³Με-
 λέτιος
 Προφήτης Ήλιος (Φλωρέστι) 144
 Προφήτη Ήλιος, σκήτη 223
¹Πρόχορος, Βατ. επίτρ. Κοιν. ΑΟ (1794)
 225
²Πρόχορος, ιερομ. (1581) 4
³Πρόχορος, Χιλ. (1796) 254
 Πρωτάτο 5, 15, 17, 18, 19, 24, 37, 62, 85, 87,
 148, 195 (α), 235, 364· μέγας οικονόμος
 Βλ. ⁴Σάββας· πλαγά 4. Πρβλ. ¹³παπα-
 Δημήτριος· κελίο (-α), πρωτατινά·
 σφραγίδα (-ες), Πρωτάτου
 πρωτοπαπάς 45. Πρβλ. ⁶παπα-Βασίλης·
¹¹παπα-Ίωάννης· Ράδουλος
 πρώτος ΑΟ 5. Πρβλ. ³Δωρόθεος· ²Εύ-
 στράτιος· Θεοστήρικτος· Ίσαάκ· ⁹Κύ-
 ρύλλος
 πρωτοσύγκελλος Βλ. ²⁵Γεράσιμος· Ήκκλη-
 σία (Μεγάλη), μέγας πρωτοσ· ¹⁰Θεο-
 δόσιος· ⁹Μακάριος· ⁸Σεραφεΐμ· Τζιλε-
 μπάκος, Πέτρος· ⁴Χρυσάνθος
 Πυργαδίκια (Περγαδίκια) 323
 πύργος (κουλάς) 11, 17, 120, 143, 157, 159,
 247, 272, 289, 297, 338. Πρβλ. Μα-
 κρινοῦ, πύργος
 πυρκαϊά 52, 92
 πώληση 7, 8, 9, 12 (β), 12 (γ), 18, 19, 38, 52,
 69, 107, 111, 116, 126, 135, 142, 153, 223,
 337, 361, 379, 384· πώλησης, όμολογία
 Βλ. όμολογία (-ες), πώλησης· πώλησης
 καβιῶν, όμόλογο Βλ. όμόλογο, πώλη-
 σης καβιῶν· πώλησης κελλ., όμόλογο
 Βλ. όμόλογο, πώλησης κελλ.

P

ραβάσι(ο) (-ια, -άκι) 129, 134, 146, 246, 258,
 259, 314, 362
 Ραβούνα 9
 Ραγάζα 72 bis
 ραγιάδες 102, 287
 Ράδουλος, πρωτοπ. (πριν από τὸ 1760) 45
 (α)
 Ράζο Βλ. Νικόλας τοῦ Ράζο
 Ράδω Μπελεομίνα (1766) 81
 Ράκος, ἀπό τὴν Πέστη (1797) 275
 ρακί 35, 362· ρακοκάζανο 110. Πρβλ. κα-
 ζάνι
 “ράσγατα” 158
 Ράσκας, μητροπ. Βλ. ¹⁴Γρηγόριος
 ράσο 327
 Ραῦτης Βλ. Γεράκη Ραῦτη
¹παπα-Ραφαήλ (Ρουφαήλ) (1774) 120
²παπα-Ραφαήλ, κελλ. Ἄγ. Π. (1764) 85
³Ραφαήλ, Κουτλ. ιερομ. (1659) 17
 παπα-Ραφαήλος, Ζωγρ. δικ. (1710) 25
 Ραφτακέικο, στοῦ Μαυροπούλου 33
 Ρεβίνικια (-ιώτες, Ρεβενικιώτες) 23, 96, 381
 ρεΐζης (ρεΐσης) Βλ. ⁴Αναστάσης· ⁴Θεοδω-
 ρής· ¹²Ίωάννης· Καλιάρχος, Πώργης·
 Κουγι(τ)ζόγλου(ς), Μανολάκης· Μεί-
 μέτης· ⁵Νικηφόρος· ¹³Νικόλας· ³Στα-
 μάτης· ⁴Σταμάτης· Φίλιππος Ἀποστό-
 λου. Πρβλ. καραβοκύρης
 Ρέοντος καί Πραστού, ἐπίσκ. Βλ. ²Νικό-
 δημος
 Ρέπας Βλ. Στέριος Ρέπα
 ρήτωρ Βλ. ³Αλέξανδρος
 ριζμιά πέτρα Βλ. πέτρα, ριζμιά
 Ρίζος Βλ. Γιαννάκης Ρίζου
 Ρίλα Βλ. Ἄγιου Ἰωάννου τῆς Ρίλας, μονή
 Ριμνίκου, ἐπαρχία 345· ἐπίσκ. 134
 Ρολογᾶς [ἦ: ρολογᾶς] (1779) 140
 ρολόγια 125, 144
 ρουσναμτζές 58
 Ροῦσος Βλ. ¹⁵παπα-Σεραφεΐμ(ης)
 ροῦχα 98, 135, 338, 374· ρουχικά 373.
 Πρβλ. ἄμφια

ρουχούσα 265

ρουάκι (-ια) 5, 15, 17

ρωμαϊκή, διάλεκτος 380

Ρωμαίος Βλ. ¹²Δαυιήλ

Ρωσία 133· Ἐκκλησία 221. Πρβλ. Σύνοδος Ἱερά, Ρωσικῆς Ἐκκλησίας

Ρώσων, μονή (-ικό, -οι, οί) (Ἁγίου Παντελεήμονος) 15, 18, 19, 26, 62, 63, 151, 308, 333, 358. Πρβλ. ⁸Αγάπιος· ¹⁷Ἀνθίμος· ⁹Ἀρσένιος· ¹³παπα-Δαυιήλ· ¹⁷γερο-Διονύσιος· ¹⁸Διονύσιος· Ἱεξεκίλ· Μαλαχίας· ⁷παπα-Νεκτάριος· ¹⁷Νεόφυτος· ⁶Σάββας· ¹⁵παπα-Σεραφεῖμ(ης)· σφραγίδα (-ες), Ρωσ.

Σ

Σαταζόγλου, χατζη-Παναγώτης Βλ. Σα(χ)ατζ(ι)όγλου(ς), χατζη-Παναγώτης

Σάββας, ἅγιος 5, 278 (α)

¹Σάββας, Ἁγ. Π. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1787) 164

²γερο-Σάββας, Διον. (1715) 26

³παπα-Σάββας, κελλ. Χιλ. (1764) 85

⁴Σάββας, μέγας οἶκον. Πρωτάτου (1561) 3

⁵γερο-Σάββας, Ξηρ. (1746) 30

⁶Σάββας, Ρωσ. γέρ. (1561) 3

⁷Σάββας, συγγενῆς τοῦ χατζη-Ἰωβίκη (1798) 297

⁸παπα-Σάββας, Χιλ. ἱερομ. ἀπὸ τὸ Γάμπροβο (1799-1800) 346 (;), 348, 359, 360

^{8(ς)}Σάββας, ἱερομ. πνευμ. (1769) 98

⁹παπα-Σάββας, Χιλ. ἱερομ. προηγ. (1794-1800) 227 (β) (δικ.), 231 (δικ.), 236, 259, 261 (ἐπιστ. ΑΟ), 308, 322, 372· ἐπίτρ. Χιλ. 222, 229, 238, 243, 337, 340, 346, 347, 348, 349, 350 (σκευοφ.), 352, 355, 356, 360, 362, 363, 364, 367, 368, 369, 374 (καθηγ.)

^{9(ς)}Σάββας (1774) 120

^{9(ς)}γερο-Σάββας (1783) 150

¹αββάτιος, Χιλ. γέρ. (1746) 39

^{1(ς)}γερο-Σαββάτιος, Χιλ. (1798) 290

Σαγᾶς (;) (1797) 277

σα(γ)ῆς Βλ. πεζοδρόμος

σαγματοποιεῖο (σεμερτζίτικο) 257

Σαῖνόπουλος, Ἀναστάσιος (1790) 189

σαῖτα, ψαριανή 223

“Σαῖτιά”, καῖα 162

σακελλάριος Βλ. ²Σίμων

σακάς Βλ. Κατάκαλος

σαλαχώρηδες Βλ. ἐργάτες, ἡμερομίσθιοι

Σαμοκοβίου (Σαμακοβίου), μητροπ. 160· πρβλ. ¹⁴Νεόφυτος

Σαμοκοβλῆς Βλ. γερο-Χαρίτος

¹Σαμουήλ, ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1621) 7

²Σαμουήλ, Κουτλ. (1581) 5

³Σαμουήλ, μητροπ. Ἐφέσου (1787-1798) 166, 179, 211, 217, 294, 295, 304

⁴Σαμουήλ, Ξεν. ἱερομ. σκευοφ. (1768) 90

⁵Σαμουήλ, πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1764-1768) 73, 74, 81, 85, 92

⁶παπα-Σαμουήλ, Χιλ. προηγ. (καθ)ῆγ. μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν (1775-1784) 129, 132, 133, 135, 141, 144, 146, 147, 155, 156

^{6(ς)}παπα-Σαμουήλ Μυτιληναῖος, Χιλ. προηγ. (1767-1773) 86, 91, 113, 118

Σαμουρκάσηδες (1798) 283

Σαμουρκάσης, Γεωργάκης (1770) 104, 105

Σαμουρκάσης, Ἰωάννης (Πάνκος) τζελεπῆς (1797-1798) 278 (β), 279, 296

σανίδα 230, 232

Σαρακοστή 357

σαρανταλείτουργο 48, 135, 144, 145, 202, 343, 359

σαράφης (-ηδες) 54, 56, 58, 59, 201. Πρβλ. Καῖσερλῆς, Γεώργιος· χατζη-Ἰωβίκης· χοντζά-Μεζίκης· χρήματα, σαράφικα ἄσπρα

Σα(χ)ατζ(ι)όγλου(ς) (Σεχατζιώγλου), χατζη-Παναγώτης (-άκης) τζελεπῆς (1791-1798) 200, 245, 248, 250, 255, 266, 267, 271, 282, 296

σάχ-σουλτάνα 338

Σδοῦκος Βλ. παπα-Ἰωάννης Σδοῦκου

- Σεβαστείας, μητροπ. Βλ. ²⁴Γεράσιμος
¹Σεβαστιανός, γέρ. (1716) 27
²Σεβαστιανός, προηγ. (1716) 27
 σεϊμένης 213
 Σελίμ Γ', σουλτάνος (1789-1798) 175, 176, 311, 316
 σεμερτζίκτικο Βλ. σαγκατοποιείο
 σενάτο Ἴονικῶν νησιῶν Βλ. Ἴονικῶν νησιῶν, σενάτο
 σεντούκι (-ια) 43, 135, 358, 359. Πρβλ. μπαούλα
 Σεπετινιώτης Βλ. ¹⁸γερο-Νεόφυτος σερά 51
¹Σεραπίων, Ἰβ. μον. (1581) 5
²Σεραπίων, Χιλ. προηγ. ἐπίτρ. (1794-1798) 219, 238, 291
^{1(ς)}Σεραφεΐμ (1761) 51
²Σεραφεΐμ(ης) (1791) 193 (β)
³Σεραφεΐμ, Ἄγ. Π. ἐπιστ. ΑΟ (1798) 286, 299
⁴Σεραφεΐμ ὁ Βαβδινός (1763) 70
⁵Σεραφεΐμ Β', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1758-1761) 39· πρ. 49, 50
⁶Σεραφεΐμ, ἐπιστ. ΑΟ (1767-1774) 87, 119
^{6(ς)}γερο-Σεραφεΐμ, Ἰβ. (Νιβηρίτης) (1779) 142
⁷Σεραφεΐμ, Ἰβ. ἱερομ. προηγ. δικ. (1661) 18, 19
⁸Σεραφεΐμ, ἱερομ. καὶ πρωτοσ. (1640) 12 (β)
⁹Σεραφεΐμ, κελλ. Χιλ. (1764) 85
^{9(ς)}Σεραφεΐμ, κελλ. (1764) 85
¹⁰παπα-Σεραφεΐμ, κελλ. Χιλ. (1764) 85
¹¹παπα-Σεραφεΐμ, κελλ. Χιλ. (1764) 85
¹²Σεραφεΐμ, Κουτλ. προηγ. καὶ ἐπιστ. μετ. Ἔσφ. στίς Σέρρες (1787-1792) 166, 167, 176, 177, 179, 180, 186, 187, 210, 211
^{12(ς)}Σεραφεΐμ, Κουτλ. προηγ. (1761) 61
¹³Σεραφεΐμ, μητροπ. Μπόσνας (1767) 85
¹⁴γερο-Σεραφεΐμ, Ξεν. (1640/1) 13
¹⁵παπα-Σεραφεΐμ(ης) ὁ Ρούσος, καθηγ. (1783) 151, 152
¹⁶γερο-Σεραφεΐμ, Σταυρον. γέρ. Σύναξης (1640/1-1661) 13, 15, 16, 17, 18, 19
¹⁷παπα-Σεραφεΐμ, Χιλ. ἱερομ. ἡγ. Μπάγια Ντεαράμα (1795-1799) 229, 233 (β), 234, 251, 345
^{17(ς)}Σεραφεΐμ, Χιλ. ἱεροδ. (1790) 183
^{17(ς)}παπα-Σεραφεΐμ, Χιλ. (1800) 362
¹⁸Σεραφεΐμ, Χιλ. μον. (1792-1796) 212, 245
 Σερβία 329· -οι 6, 24· -όπουλοι 2
 Σέρβιος Κύσα (1623) 8
 Σέργιος, Γρηγ. δικ. (1661) 18, 19
 σερμεγές Βλ. κεφάλαιο, χρηματικό
 Σερ(μ)πάνος (μετὰ τὸ 1776) 134
 Σερμπάνος, Χρυσόγονος Μανουήλ (1765) 80
 Σέρρες 139, 353, 355, 377, 380· μητροπ. καὶ ἔξ. πάσης Μακεδονίας 137· πρβλ. ⁷Αγάπιος· ²Γρηγόριος· ⁵Θεοδωρῆς· ²Ματθαῖος· ¹⁴Μελέτιος· μπέγης (πέγης) 353· τοιφλίκα Βλ. Ἐσφιγμένου μονή, τοιφλίκα στίς Σέρρες
 Σερριώτης Βλ. Πανταξῆς τοῦ Νικολάου σεχισχάρης ἐφέντης 301
 Σηλυβριανός Βλ. Θεοσχάρης
 Σήλυμνος (Σήλυβνος) 260, 278 (α), 286
 σημείωση (-εις, -μα, -ματα) 134, 208, 209 (β), 220, 237
 Σιασανόπουλος, Νικόλαος πραγματευτῆς (1766) 81
 Σιάτιστα 195 (α), 196
 σιγίλιο (-α) 311, 316· πατριαρχικό καὶ συνοδικό 164, 205· συνοδικό 261. Πρβλ. γράμμα (-ματα), σιγλιλῶδες (-η)
 σιδεράς Βλ. ⁴Κωνστάντης· Πέτρος Νάκου Σιδηροκαυσινός Βλ. Χασάν
¹Σίλβεστρος, Λαυρ. προηγ. (πρὶν ἀπὸ τὸ 1760) 45 (α)
²Σίλβεστρος, “καλόγερος” τοῦ ¹⁰παπα-Στεφάνου (1777) 135
^{2(ς)}Σίλβεστρος, μον. [= Σιλβέστρος (ς)] (1792) 212
³γερο-Σίλβεστρος, Ξηρ. μον. ἐπιστ. ΑΟ (1797) 261
⁴Σίλβεστρος, ἀπὸ τὸν Πρόβλακα (1800):

- 386
 5Σίλβετρος, Χιλ. προηγ. (1759-1760) 41, 44
 παπα-Σιλβέτριος Βλ. παπα-χ^ηΣίλβε-
 στρος
 Σιλβέτρος, μον. (1788) [= 2(ς)Σίλβετρος
 (ς)] 171
 1Σίμων, Δοχ. μον. γέρ. (1466) 2
 2Σίμων, ιερ. σακελλάριος (1621) 7
 Σιμώνης Ἡροος (1623) 8
 1Σιμώνη(ς) (ς) Βλ. Χριστοδοῦλη Σιμώνη
 2Σιμώνης, λογοθέτης (1621) 7
 Σίμωνος Πέτρας, μονή (Σιμόπετρα, -ίτες,
 οί) 62, 63, 87, 108, 148, 333. Πρβλ.
 1Ἀζαρίας· 3Ἀκάκιος· 4γερο-Ἀκάκιος·
 2Ἀὔξέντιος· 16Γαβριήλ· γερο-Δαλιμά-
 τος· 8παπα-Ἰωάσαφ· κονάκι, Σιμό-
 πετρας· 17παπα-Μελέτιος· 5γερο-Νι-
 κόδημος· 3Παχώμιος· σφραγίδα (-ες),
 Σιμ. Π.
 Σινά, ὄρος 144· μονή Βλ. 10Θεοδόσιος
 σινέτια (σενέτια, σουνέτια) Βλ. ἔγγραφο
 (-α)
 Σιργιάνου (1797) 262
 σιρμπικα [: σερβικά] γράμματα 240
 Σιροπούρας (Σωλωπούρας), νερό 7, 12
 (β)
 Σισανίου, μητροπ. Βλ. 15Νεόφυτος· 3Νικη-
 φόρος. Πρβλ. αὐλή, Σισανίου Νεο-
 φύτου
 Σισκουλος, Παννάκης (1785) 158
 Σισόης, Βατ. ιερομ. (1581) 5
 Σιστόβ(ο) 144, 153, 191, 204, 251
 σιτάρι 35, 41, 66, 125, 162, 175, 180, 181, 200,
 206 (α), 223, 224, 385. Πρβλ. ἀρναούτι
 σιτηρέσιο 169
 σκάλα (-ες) 223, 359. Πρβλ. Ὅρφανίου,
 σκάλα
 Σκαμπαβίας, Παναγιώτης ἐπίτρ. [= Σκά-
 παδης, Παναγιώτης (ς)] (1798) 317
 σκάνδαλο Βλ. ἔριδα (-ες)
 Σκάπαδης, Παναγιώτης [= Σκαμπαβίας,
 Παναγιώτης (ς)] (1796) 253
 Σκαρλατάκης, τζελεπής (1770-1797) 108,
 280
 Σκαρλάτος, Νικόλαος (1761) 49, 51, 56, 58,
 59, 60
 Σκαρλάτου, Ἰωάννης γραμματικὸς (1800)
 360
 Σκελίτζης, Παννάκης τζελεπής κόμοσος
 (1797) 280
 σκευή, ιερά 15, 29, 101, 103, 110, 131, 145,
 229, 243, 330, 358, 364, 382
 σκευοφύλακας (-ες) 48, 84, 85, 123, 207, 213
 (ς), 224, 233 (α), 253, 273, 353. Πρβλ.
 3Ἀγάπιος· 4γερο-Ἀκάκιος· 12Ἀνανίας·
 3Ἀρσένιος· 7γερο-Ἀρσένιος· 3Βενέ-
 δικτος· 1Βενιαμίν· 3παπα-Βηρσαρίων
 1παπα-Γαλακτίων· 10(ς)Γεράσιμος·
 29παπα-Γεράσιμος· 2παπα-Δαμασκη-
 νός· 23Δανιήλ· 23(ς)Δανιήλ· 24Δανιήλ·
 9Διονύσιος· 3Εὐστράτιος (ς)· 5Θεοδώ-
 ρής· 6Ἰάκωβος· 3Ἰγνάτιος· 2γερο-(Γ)Ἰ-
 ωακεῖμ· 3(ς)Ἰωακεῖμ· 4Ἰωσήφ· 5Κύριλ-
 λος· 12Κύριλλος· 5Κωνσταντῖος· 3γερο-
 Μακάριος· 11(ς)Μακάριος· 7Ματθαῖος·
 4γερο-Μητροφάνης· 2Ναθανιήλ·
 8(ς)Νεκτάριος· 10παπα-Νεόφυτος·
 16παπα-Νεόφυτος· 17Νεόφυτος· 2Πα-
 γκράτιος· 1γερο-Παῖσιος· 4γερο-Πα-
 χώμιος· 9παπα-Σάββας· 4Σαμουήλ·
 10παπα-Στέφανος· 1Συμεών· 2Σωφρό-
 νιος· 1(ς)Φιλόθεος· 5Χρῦσανθος
 σκευοφυλάκιο 86, 97, 102, 125, 219
 σκήτη 203, 229. Πρβλ. Ἄγιου Δημητρίου,
 σκήτη· Προφήτη Ἰηλία, σκήτη
 Σκιάθος 350
 Σκοπελίτης Βλ. 6Γεώργης
 Σκόπελος 125· ἐπαρχία 274· ἐπίσκ. Βλ.
 1Ζαχαρίας
 Σκορπιός 8, 27
 Σκουλῆς, τζελεπής (1797) 279
 Σκοῦφος, Ζάκος δημογέρον (1800) 379
 Σκύρος 283, 296
 σλαβόνικη, διάλεκτος 380
 1Σμαράγδα (1748) 31

- ²Σμαράγδα (Ζμαράγ(α)δα), κοκόνια ἀ-
δελφή του Ἁγίου Νικομηδείας (1796-
1797) 245, 250, 255, 267, 268, 271
Σμύρνη 113, 161, 340, 342, 379, 384
σοδειά (-ές) (μα(κ)σούλι, μαξούλι) 20, 179,
180, 210, 211, 325 (α), 325 (β), 345
Σολομών (1791) 193 (β)
“σορκόνι” 196
Σουλτάνα, πρσβυτέρα (1760) 42
Σουλτανίτζα, κοκόνια (1797) 280
σουλτάνος Βλ. Μουράτ Γ· ³Μουσταφά Γ·
Σελίμ Γ·
Σουλτάτις, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου (1752)
33
Σουμάν-ἀγάς Βλ. ²Οσμάν-ἀγάς
σουρετ δεφτέριο Βλ. τεφτέρ σουρέτιο
Σουσάνα (1761) 56
Σουτζος, Κωνσταντῖνος (1761) 59
Σοφιανός Βλ. Δημήτρης Σοφιανού
σπαθάρης 56
Σπαντωνῆς Βλ. Μετάξω Σπαντωνῆ
σπέντζα (-ες) 85, 101, 103, 110, 111, 131, 378
σπίτι (-ια) (δοπίτι) 9, 11, 25, 26, 31, 32, 38,
42, 46, 52, 146, 147, 158, 215, 220, 379,
385· σπιτότοπος 379. Πρβλ. Ἐσφιγμέ-
νου μονή, Σριγμενίτου ὀσπίτια
Σπυρίδων, ἐπίτρο. (1773) 115
Σταβράκης τοῦ Γιόβου (1640) 12 (β)
Σταβρόλακας 335
Στάβρο(υ)ς, γούναρης (1800) 353
¹γερο-Στάθης, γέρο. Νιγρίτας (1770) 109
²Στάθης, “δοῦλος” τοῦ Δια[- -]τρίογλου
(1797) 278 (α)
Στάθης Παρίση (1752) 33
¹Σταμάτης (1779) 140
²Σταμάτης, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου (1752)
33
³Σταμάτης, ρεϊζης Ζαγο(υ)ριανός (1788)
173
⁴Σταμάτης, ρεϊζης Νεχωριτής (1773-
1779) 113, 125, 142
Στάμο Θεοδώρου (1640) 12 (β)
Στάμος Βλ. Στέριος τοῦ Στάμου
στάμπες Βλ. γράμμα (-ματα), ἐνοσφράγιστο
(-α)
Σταμπόλης, ἀπό τὸ Κιριτζά Ζαλούχι
(1793) 215
Στανά 242
Στάνε (...) (; Ζαρούφη (1792); 206 (β)
στάροστε Βλ. Μαντσόλι, Γκιουζέπε
Σταυράκης Γαλανοῦ (1623) 8
σταυράτα, (ὕ)πέρπυρα Βλ. (ὕ)πέρπυρα,
σταυράτα
Σταυρονικήτα, μονή (-ιανοί, οἶ) (Ἁγίου
Νικολάου τοῦ Σταυρονικήτα) 5, 282.
Πρβλ. ¹³Ἀνανίας· ²⁶Γεράσιμος· ¹⁶γε-
ρο-Σεραφεῖμ· ⁵Χρυσάνθος
σταυρός 79, 82, 86, 92, 97, 115, 144, 171, 216,
253. Πρβλ. Τίμος Σταυρός
Σταυρουπόλεως, μητροπ. Βλ. ¹¹Γρηγόριος
στέλικος, μέγας Βλ. ⁴Κωνσταντῖνος
¹Στεργιανός Βλ. Πάννης τοῦ Στεργιανοῦ
²γερο-Στεργιανός, ἀπό τοῦ Γομάτου
(1797) 277
^{1(ο)}Στέργιος (1763) 69
²Στέργιος Βλ. Γεώργιος Στεργίου
³Στέργιος Βλ. Παννακός Στεργίου
⁴γερο-Στέργιος, ἀπό τοῦ Γομάτου (1797)
277
⁵Στέργιος, ἱερ. καὶ οἶκον. (1670) 12 (γ)
⁶Στέργιος, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου (1752)
33
⁷Στέργιος Φαργαδικιώτης (1783) 149
Στέργιος τοῦ Δημήτρη (1768) 96
Στεριανή, ἀδελφή τοῦ ^{6(ο)}γερο-Χρυσάνθου
(1795) 237
¹Στέργιος Βλ. Γεράκης τοῦ Στέργιου
²Στέργιος Κο(υ)λιακιώτης (1788) 173
Στέργιος Ρέπα (1623) 8
Στέργιος τοῦ Στάμου (1621) 7
Στεφανάκης Βλ. Ντζηρᾶς, Ἀντώνιος τοῦ
Στεφανάκη
Στεφανῆς Μιχάλη (1623) 8
Στέφανος, ἅγιος πρωτομάρτυρας 171, 358
¹Στέφανος (1791) 200
²Στέφανος Βλ. Παρίση Στέφανος

- ³Στέφανος Βλ. Πλουμής
- ⁴Στέφανος, Βατ. δικ. (1773) 116
- ⁵Στέφανος, γιός του Κωνσταντίνου (1763) 69
- ⁶Στέφανος (;), ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1625) 10
- ⁷Στέφανος, ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1750-1760) 32, 35, 44
- ⁸Στέφανος, ἡγ. πύργου τοῦ Μακρινοῦ (1561) 3
- ⁹Στέφανος, Παντ. προηγ. (1786) 162
- ¹⁰Παπα-Στέφανος, Χιλ. ἱερομ. προηγ. δικ. σκευοφ. (1761-1777) 61, 100, 101, 103, 107, 108, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 134, 135
- Στεφανούπολη Βλ. Μπράσοβο
- Στέφος Βλ. Δῆμο Στέφου
- Στίλβεν 153
- Στίλος Μπέκου (1768) 93
- στιχάρι 259
- Στόιζου Δημήτρε (1787) 168
- Στόικος (1800) 357
- Στούλες, ἀδελφός του Πανταζή (1779) 139
- στόλος, βασιλικός (ἀρμάδα, τουναμάς) 317· ρωσικός ἱμπερατορικός τῆς Μεσογείου Βλ. Οὐζακώβ
- στράτα 7, 8, 12 (β), 29, 33, 36, 103, 110, 112, 145, 243, 257, 382· μπεϊλίδικη (πεγλίδικη) 243
- στρέμματα 13, 21, 24, 30, 85, 137, 153
- Στυλάρι(ο) 27, 335
- συγγράμματα 3, 21. Πρβλ. ἔγγραφο (-α) συγχώρηση 372
- συγχωρητικό [γράμμα] Βλ. γράμμα (-ματα), συγχωρητικό (-ά)
- συκαμές 361
- συκιά (-ές) 25, 145
- Συκιά (-ῶτες, οἱ) 72 bis, 77, 99
- Συμεών, ἄγιος 278 (α)
- ¹Συμεών, Βατ. ἀρχμ. σκευοφ. (1800) 367
- ²Συμεών, Ζωγρ. γέρ. (1581) 5
- ³γερο-Συμεών, Χιλ. (1798) 316, 318
- ³(ι)Συμεών, δάσκαλος (1798) 305
- ⁴Συμεών, Χιλ. μον. (1799-1800) 340, 341, 342, 375, 376
- ⁴(ι)γερο-Συμεών, μον. (1800) 359, 360
- ⁵(ι)Συμεών, Χιλ. (1800) 385
- ⁶παπα-Συμεών, Χιλ. πνευμ. (1760) 42
- ⁶(ι)Συμεών, Χιλ. προηγ. (1760) 44
- Συμηώνης (1779) 142
- συμμαρτυρίας, γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), συμμαρτυρίας
- συμφωνητικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), συμφωνητικό
- συμφωνία 77, 107, 159
- Σύναξη Χιλ. 86, 113, 230· Κοινή Βλ. Κοινή Σύναξη
- Σύναξις, Ἱερὰ 1, 2, 3, 4, 5, 11, 13, 16, 22, 24, 27, 46, 47, 48, 284, 308, 310, 311, 316, 322· γέρ. Βλ. ¹Ἀρσένιος· Βαβλαάμ· ²Βενιαμίν· ¹⁶Γαβριήλ· ¹⁴Γεράσιμος· γερο-Δαλιμάτος· ⁸Θεοδόσιος· ¹²Θεοδόσιος· ¹γερο-Θεωνᾶς· ²Κλεόνικος· ¹γερο-Κυριάκης· ¹Ναθαναήλ· ¹γερο-Νεκτάριος· ⁴Παρθένιος· ¹⁶γερο-Σεραφεῖμ. Πρβλ. Κοινή Σύναξη· Μεγάλη Μέση
- συνδοσία (-ες) 15, 17, 29, 40, 62, 103
- συνέξαρχος 352
- συνοδεία 17, 29, 40, 89, 110, 111, 131, 144, 145, 149, 159, 192, 202, 206, 222, 228, 243, 249, 330, 340, 341, 342, 343, 364, 378, 381, 382
- συνοδική ὁμολογία Βλ. ὁμολογία (-ες), συνοδική
- Σύνodos, Ἱερὰ 4, 6, 24, 39, 49, 50, 85, 92, 136, 137, 166, 167, 175, 179, 181, 194, 210, 211, 301, 304, 310, 311, 329· ρωσικῆς Ἐκκλησίας 221. Πρβλ. Ἁγία Σύνοδος τῆς Δωδεκάδος· γράμμα (-ματα), συνοδικό· ἐπιστολή, συνοδική· ἐπιταγή, συνοδική· ἐπιτίμιο (-α), συνοδικό· σιγίλλιο (-α), συνοδικό
- σύνορο (-α) 3, 4, 8, 24, 25, 26, 29, 103, 110, 131, 230, 318, 358, 364, 382· ἴτις (-ες) 30, 32, 33. Πρβλ. γείτονες· Ἰβήρων

- μονή, ιβηρίτικο σύνορο· ὄρια· ὄροθέσιο (-α)
 συντεχνία 360
 συντροφία 72, 223
 Συρόπουλος Κυριαζή (1623) 8
 συστατικό (-ά) γράμμα (-ματα) Βλ. γράμμα (-ματα), συστατικό (-ά)
 σφραγίδα (-ες) (βούλα) 5, 9, 11, 13, 20, 21, 26, 45 (α), 52, 61, 62, 63, 76, 92, 97, 106, 149, 158, 164, 169, 170, 187, 205, 225, 236, 239, 243, 261, 263, 275, 287, 293, 308, 333, 342, 348, 352, 360, 374· Ἅγιου Ἰωάννου Ρύλας 160· Ἄγ. Π. 244· Βατ. 154, 367· Διον. 26· Δοχ. 323· Ἐσφ. 166, 175, 225· Ζωγράφ. 77, 307, 371· Ἰβ. 27, 182· ἀπό ισπανικό κερὶ *passim*· Καρ. 141· Λαύρ. 14· Μεγάλης Μέσης 5 (κέρινη), 15, 16, 17, 18, 25, 26· μολύβδινη Γρηγορίου Ε' 304· Ξεν. 1 (κέρινη), 90· Πρωτάτου 28, 148, 212, 265, 284, 286, 299· Ρωσ. 19· Σίμ. Π. 87, 108· Φιλ. 279· Χιλ. 29, 34, 35, 40, 41, 44, 66, 83, 101, 103, 110, 111, 112, 129, 131, 145, 155, 156, 159, 192, 199, 203, 214, 219, 222, 226, 229, 238, 243, 313 (α), 316, 320, 330, 343, 364, 378, 382
 σχέδιο ἐπιστολῆς Βλ. ἐπιστολή, σχέδιο
 σχολεῖο 136
 Σωποτούρας (Σαρποτούρας), νερὸ 7, 12 (β)
¹Σωφρόνιος Β', πατρ. Κωνσταντινουπόλεως (1777-1780) 136, 137, 138, 140, 143
²Σωφρόνιος, Φιλ. σκευοφ. ἐπίτρ. ΑΟ (1789-1797) 177, 186, 194, 223, 245, 248, 250, 279
³παπα-Σωφρόνιος, Χιλ. (1710) 25
⁴γερο-Σωφρόνιος, Χιλ. (1774) 126
⁵Σωφρόνιος, Χιλ. ἀρχιμ. (1799) 340, 341, 342
- Τ
- Ταγκιανός, μετ. Βλ. Ἐ(γ)γιανού, μετ.
 Ταϊγάνι 223
 ταΐφας 21· ταΐφιδες 239
 τακίμα Βλ. ἐξάρτιση
 ταμπάκης Βλ. Ἡλίας· Μανικιάτης
 ταμπάκος 125
 ταξιίδι(ον) *I.* 73, 311, 350, 375 *II.* (μοναστηριακῶν) 45 (α), 79, 82, 83, 86, 97, 115, 132, 155, 158, 216, 238, 249, 291, 317, 324, 329, 345, 351, 356, 366· ιώτης (-ες) 88, 115, 188, 253, 255, 306, 351, 353, 356, 366
 Τάρα 329
 ταραχαγιάς 176
 Τάρσια, δόμινα (1797-1798) 280, 281, 293
 Τάσλιτζας (Δάσλιτζας), καζάς 329
 ταυρί (-ιά) 327, 358· -άρης 70
 ταφή 135
 τα(χ)βίλι (-ια) 84, 201, 358
 ταχρὺλι (-ρι) 85, 101, 103, 110, 111, 131, 145, 243, 330, 364, 378, 382
 ταχυδρομεῖο (μηντίλι) 46. Πρβλ. πόστες
 Τέγνου 144
 τεῖχος 208, 209 (β), 260. Πρβλ. τοιχόκαστρο
 τεμεσοῦκα 220
 Τέρπος Βλ. Νάντζος τοῦ Τέρπου
 τεσκερὲς (-έδες) (πιακερὲς) 11, 170, 173, 245, 310
 τεσλίμι (τσιλιμί) Βλ. καταβολή· παράδοση
 Τεσσαράκοντα μάρτυρες 358
 τεστίρι Βλ. ἄδεια
 τευτέρι Βλ. κατάστιχο
 τευτίσι Βλ. ἔθρευνα, ἐπιτόπια
 τεφεδες 348, 374
 τεφτέρ σουρέτιο (σουρετ δεφτέριο) 85
 τζαίρι Βλ. λιβάδι (-ια)
 τζαμί(ο) Βλ. Ἁγίας Σοφίας, τζαμί· Νούρι Ὅσμανί, τζαμίο
 Τζάνος Βλ. χατζη-Παναγιώτης Τζάνου
 Τζαπρουνιές, στοῦ Μαυροπούλου 33
 τζελεπής (-ήδες) 278 (α). Πρβλ. Ἀνέστης τοῦ Παρασκευᾶ Βραστά, -αμνοὶ τζελεπής· Ἐπιμήτριος· Θ(ε)οδωράκης, Ἰωάννου χατζη-Νίκολου· Ἐκωνσταντίνος· Μανδρατζ(ι)όγλου, Κωνστα-

- νῆνος· Νικολάκης Ἀλεξίου· Ντζηρᾶς, Ἀντώνιος· Παυλ(άκ)ης· Σα(χ)ατζ(ί)-όγλου(ς), χατζη-Παναγιώτης· Σαμουρακάκης, Ἰωάννης· Σκαρλατάκης· Σκελίτζης, Παννάκης· Σκουλής· Τριαντάφυλλος· Χασάν
- Τζελιοχούρης Βλ. Ἀναστάσης Τζελιοχούρη
- τζέλ(ν)ικας Βλ. βοσκή, -ός
- τζέπ χουμαγιούν 263
- Τζεράς (Τζηρᾶς), Ἀντωνάκης Βλ. Ντζηρᾶς, Ἀντώνιος τοῦ Στεφανάκη
- Τζερβενού, ἐπίσκ. 143
- τζερεμές Βλ. πρόστιμο (-α)
- Τζέρτζης, Μάλαμας (1779) 139
- τζεσ(ε)μές Βλ. κρήνη
- Τζήμος (1795) 235
- Τζιγάρις, Ἰωάννης (1800) 365
- Τζιμάκ σοκάκι (Γερανό Σύμωρης) 379
- Τζιλεμπάκος, Πέτρος πρωτοσ. (1800) 356, 357
- τζιμάρι Βλ. χωράφι (-ια), χλοερὸ
- τζ(ι)ορ(μ)πατζής (-ῆδες) (τζοβαρτζής) 196, 204. Πρβλ. γερο-Χαρίτος
- Τζιπέλης (1690;-1710) 22, 24
- Τζιπλάκης Βλ. ¹⁴Δανιὴλ
- Τζιρκάσκο 56
- Τζιτζινάνος (Τζίτζης Νάνος) Βλ. Κανταντζιόγλου(ς), Ἰωάννης Γούτα
- Τζιτζινέικο, στοῦ Μαυροπούλου 33
- τζο(μ)πάνος (-οι, -ῆδες) 88, 246, 326. Πρβλ. ²Ἀπόστολος· ⁴Βασιλικός· βοσκή, -ός· ⁶Θεόδωρος· ¹⁴Νικόλας· ⁴Παναγιώτης· ⁴Χριστόδουλος
- Τζότες Βλ. Πάγκαλος, Ἰάκωβος
- Τζουβαδάκης, Μανολιὸς δημογέρον (1800) 379
- τζουράπια 114
- Τζούσι 75, 76
- τζοχαντάρης 51, 67
- Τιβεριουπόλεως, ἐπίσκ. Βλ. ⁵Ἀναίας
- Τιλί Βιλί (Βελί), Πορούκης (1799-1800) 337, 368
- τίμημα 69, 96, 99, 330, 384
- Τίμο Ξύλο 90, 92, 144, 171, 202, 216. Πρβλ. Τίμος Σταυρός
- Τίμος Σταυρός 91. Πρβλ. Τίμο Ξύλο
- Τίμιου Προδρομοῦ (Γενέσεως Τίμιου Προδρομοῦ), κελλ. Χιλ. 15, 95, 103, 131, 382
- ¹Τιμόθεος, Ἄγ. Π. ἱερομ. ἡγ. (1661) 18
- ²Τιμόθεος, Ἑσφ. (Σφιγμενίτης) ἱεροδ. (1774) 128
- ³Τιμόθεος, ἴβ. καθηγ. (1716) 27
- ⁴(;)Τιμόθεος, “καλόγερος” τοῦ ¹⁰παπα-Στεφάνου (1777) 135
- ⁵γερο-Τιμόθεος, Χιλ. (1781-1784) 155, 156· ἐπιστ. μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν 146· πρ. δικ. μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν 147
- ⁵(;)γερο-Τιμόθεος, μον. (1774) 124 (β), 125
- ⁶Τιμόθεος, Χιλ. ἱερομ. προηγ. δικ. (1755-1758) 35, 40
- τιμωρία 4, 6, 148, 276
- Τίγκου Νιάμτζου 359
- Τισμάνι (Τισμάνια), μονή 134, 169, 209 (β)· “Τισμανιάνος” 134
- τοιχόκαστρο 168. Πρβλ. τεῖχος
- τόκος (-οι) (διάφορο, διαφορέματα) 51, 52, 54, 56, 57, 58, 60, 67, 81, 117, 123, 124 (α), 135, 144, 166, 174, 178, 186, 200, 201, 219, 236, 245, 255, 263, 267, 271, 278 (α), 280, 286, 293, 298, 303, 331, 342, 344, 347, 351, 385· -ισμός 136. Πρβλ. ἐπιτόκιο
- Τορνόβου, μητροπ. Βλ. ²Θεόφυλος· ⁴Θεόφυλος· ¹⁰Καλλίνικος· ³Ματθαῖος· ¹¹Παρθένιος
- Τορώνη 72 bis
- τουλουμάκια Βλ. ἄσκολι
- τουλουμτζής Βλ. Κουστάτης
- τουναμάς Βλ. στόλος, βασιλικός
- τουράδες 118
- Τοῦρκος (-οι) 1, 25, 154, 233 (α)
- τουτουντζής Βλ. καπνοπώλης
- τουφρέκι (-ια) 144, 198
- “τράβισμα” 193 (β)

τραγά 246
 τράπεζα 35, 145
 Τρατάφυλλε Γεώργη (1640) 12 (γ)
 Τραταφύλλο Βλ. Μαρίνος Τραταφύλλο
 Τρεβενίκου (Τερεβενίκου), ποταμός 7, 12 (β)
 Τριαντάφυλλος Βλ. Γέρκος Τριαντάφυλλο
¹Τριαντάφυλλος Βλ. Γεώργιος Τριανταφύλλο
²Τριαντάφυλλος, Βρασταμινός τζελεπής πραγματευτής (1797) 267, 270
³Τριαντάφυλλος, από τοῦ Μαυροπούλου (1752) 33
 Τριέστιο 306
 Τρικεραΐτης Βλ. Πάννης Καραμίχου
 Τρίκερι (Τρίκιρι) 162
 τριπρόσωπο 17, 29, 34, 40, 110, 111, 131, 145, 243, 330, 364, 378, 382
 γερο-Τριφύλλης (1790) 187
 Τριχερούσα, Παναγία (Θεοτόκος) 220, 257, 305, 315, 340, 355. Πρβλ. Παναγία Τριῶν Ἱεραρχῶν, κελλ. 29, 110, 131
 Τριῶν Ἱεραρχῶν, μονή 46, 47, 48, 135, 144, 146, 155· δικ. 144· ἡγ. 129, 133, 146, 156· “Τριεραρχίτης” 156, 299. Πρβλ. παπα-Ἐλισαῖος· ⁶Ἰγνάτιος· Μπάλας, Νικολαΐτζης· ⁸Νεόφυτος· ⁶παπα-Σαμουήλ· ⁵γερο-Τιμόθεος
 Τρόχος Βλ. Δημήτρης Τρόχου
 Τρύφων, ἅγιος 171
 Τσερνέτσι 193 (α)
 τοίπουρα 153
 τσιφλίκιο (-α) Βλ. Ἐσφιγμένου μονή, τσιφλίκια στῆς Σέρρες
 Τυπικαρεῖο Βλ. Ἄγιος Σάββα, κελλ.
 τυπικάρης 25
 τυρί (-ιά) (κασκαβάλια) 35, 41, 275, 362
 τυχερά 62

Υ

ὑδρευση 15, 29, 40, 101, 103, 110, 111, 131, 145, 243, 330, 378, 382

ὑπαναχώρηση (πισμανλία) 350
 ὑπερόριος (-οι) 247, 289. Πρβλ. ἔξορία (ὑ)πέρπυρα 6· σταυράτα 1
 ὑπηρετής (-ες) 20, 35. Πρβλ. “δοῦλοι”
 ὑπόγραμμα 128, 130, 185, 237
 ὑποθήκη 44
 ὑποστατικά 345, 358, 363
 ὑποσχετικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), ὑποσχετικό
 ὕφασμα 309
 Ὑψηλάντης, Ἀλέξανδρος αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν Οὐγγροβλαχίας (1788) 169
 Ὑψηλὴ Πόρτα Βλ. Πόρτα (Ὑψηλὴ)

Φ

φάκελος (πλίκος) 307
 Φαλκουιάνη 43
 φανερωτικό γράμμα Βλ. γράμμα (-ματα), φανερωτικό
 Φαργαδικιώτης Βλ. Ὁστέργιος
 Φερσάλων, ἐπίσκο. Βλ. ³Νικόδημος
 φέσια 196
 φετφάς 196, 301
 Φικαράς, Ἰωάννης (1779) 140
¹γερο-Φιλάρετος (1798) 335
²Φιλάρετος, Καρ. ἱερομ. προηγ. δικ. (1661) 18
³Φιλάρετος, Κουτλ. (1640/1) 13
 Φίλιππος Ἀποστόλου, Μυκονιάτης ρε(γ)ῆ-ζης (1770) 104, 105, 106
 παπα-Φίλιππος, Χιλ. καθηγ. (1624) 9
 Φίλιπούπολη 42, 178, 188· ἐπαρχία 115
 Φίλιπουπολίτης Βλ. Θ(ε)οδώρακης, Ἰωάννου χατζη-Νικόγλου
 Φίλιππων καὶ Δράμας, μητροπ. 75· πρβλ. ²⁵Γεράσιμος
¹παπα-Φιλόθεος, Βατ. προηγ. (1761) 59
^{1(ι)}Φιλόθεος, Βατ. σκευοφ. (1784-1796) 154, 162, 245, 250
²παπα-Φιλόθεος, Χιλ. καθηγ. (1710) 24, 25
 Φιλοθέου, μονή 62, 63. Πρβλ. ⁶Βενιαμίν· ¹⁶παπα-Γρηγόριος· ¹⁹Διονύσιος·

¹¹Καλλίνικος· ¹Λαυρέντιος· ¹⁰Μακάριος· ⁴γερο-Μητροφάνης· σφραγίδα (-ες), Φιλ· ²Σαφρόνιος
φλότιμον 233 (β)
φριμάνι (-ια) 25, 123, 176, 195 (α), 196, 197, 198, 265, 288, 296, 316, 358
Φλαμοριώτικοι μύλοι 36
φλαμπούρι 33
φλάσκες 57, 124 (α)
Φλωρέστι, μονή Βλ. Προφήτης Ἡλίας
φλωρίο (-α) 45 (β), 125· βενέτικα 61, 266· ματζιρικά 266, 278 (α)· σύγγρικα 61· πολιτικό 266
Φλώρου Δραγ(…) (;) (1785) 158
φρόνος (-οι) 51, 95, 253, 385. Πρβλ. δολοφονία
φόρος (-οι) 56, 230
Φούρκα 36
φοῦρνοι 85
Φραγκόπουλος, Ἰωάννης (1800) 383
φράκτης 13, 103, 110, 243
Φραντοξέων (Καπουτζίνων), ἐκκλ. 379
“φυλακώματα” 112
παπα-Φυλακτός (Φυλακτός), γέρ. Νιγρίτας (1770) 109
Φώντας Βλ. Μίχος Φώντου
Φώτης Νίκου, Λιψικάνος (1761) 46, 47, 48
Φώτιος, λογοθέτης διδάσκαλος (1798-1799) 303, 311, 315, 346
Φῶτος παπᾶ (1623) 8

X

Χαδευτός, ἀπό τή Λιαρίκοβη (1795) 237
Χαέστι 209 (β)
χαλάσματα (χαλάτια) 106
Χαλκηδόνος, μητροπ. Βλ. ⁴Ἱερεμίας· ⁶Ἰωαννίκιος· ¹²Παρθένιος
χαλικιάς Βλ. ^{6(ς)}παπα-Νεκτάριος
χαλκιδιό 89
χαλκωματικά 103
Χαμικιώτης Βλ. Ζάχο Χαμικιώτη
χάνι 144, 146

Χάνος, ἀπό τοῦ Μαυροπούλου [= Χάνος Γεώργη (:)] (1752) 33
Χάνος Γεώργη [= Χάνος (:)] (1752) 33
Χαράλαμπος, ἄγιος ἱερομόναχος 82, 171, 202, 358
Χαράλαμπος (Χαραλάμπης), Χιλ. ἱερομ. προηγ. ἐπίτρ. καθηγ. (1799) 340, 343
χαράτζι (-ια) 5, 51, 55, 56, 58, 62, 101, 103, 123, 131, 145, 243, 263, 308, 330, 382· χαρατζοχάρτια (χαρτιά) 123, 305
Χαρίσης (1791) 196
χαριστικό [γράμμα] Βλ. γράμμα (-ματα), χαριστικό
Χαρίτος γερο-Πλούδη (1788) 173
Χαρίτος Ζαφείρω (-ος) (1623) 8
γερο-Χαρίτος (-ων) Σαμοκοβλής, Χιλ. τζιορπατζής (1798) 323, 326
γερο-Χαρίτων, Γρηγ. (1654) 16
χαρμάνι Βλ. ἄλωνι, ἄλωνισμα
χαρ(τ)ζιλίκι 174, 324
χαρτιά Βλ. χαράτζι (-ια), χαρατζοχάρτια
χαρτοφύλαξ Βλ. ¹Νιμηφόρος
Χασάν-πασάς (1762) 68
Χασάν, Σιδηροκαουσινός τζελεπής (1648) 14
Χασάνη, μαντρατζής (1788) 173
Χασάνης, μο(υ)λάς (1797) 277
χασεκής (χασιακή) 51, 176. Πρβλ. ἀγάς (-άδες), χασιακή ΑΟ· ²Όσμαν-ἀγάς· Χαφιζ-ἀγάς
Χασσάνδρης (1752) 33
χατζη-Ἀγγελής (1799-1800) 348, 374
χατζη-Ἀγγελινός Βλ. παπα-χ^ΗΒασίλης τοῦ χατζη-Ἀγγελينوῦ
χατζη-Ἀλεξανδρής Βλ. (χατζη-)Ἀναστάσης χατζη-Ἀλεξανδροῦ
χατζη-Ἀλέξιος (1797) 275
(χατζη-)Ἀναστάσης χατζη-Ἀλεξανδροῦ [= χατζη-Ἀναστάσιος (:)] (1774-1798) 127, 331
χατζη-Ἀναστάσιος [= (χατζη-)Ἀναστάσης χατζη-Ἀλεξανδροῦ (:)] (1796) 253
χατζη-Ἀποστόλης, καπνοπώλης (1798)

- 303
 χατζη-Ώστέρης (1767) 84
 παπα-χ^ΗΒασίλης του χατζη-Άγγελينوῦ
 (1799-1800) 348, 374
 χατζη-Βέικος (1761) 61
 χατζη-Γαβριήλης (1768) 95
¹χατζη-Γεώργιος Βλ. Πάνκος χατζη-Γε-
 ωργίου
²χατζη-Γεώργιος (Γεῶργος) Βλ. Πετρήs
 χατζη-Γεωργίου
³χατζη-Γεώργιος, γανωματής (καλαϊτζής)
 (1764) 75, 76
¹χατζη-Πάννης Βλ. Άλέκος
²χατζη-Πάννης, μπακάλης (1797) 272
 χατζη-Πῶργος (1774) 127
 χατζη-Γκάντζιος (1798) 298
¹χατζη-Δανιήλ, ὁ καραβοκύρης (1710) 25
²χατζη-Δανιήλ [: Δανιήλ (:), προηγ. (1774)
 125
¹χατζη-Δημήτρης (1798) 283
<sup>1(;)χατζη-Δημήτρης (1800) 374
<sup>2(;)χατζη-Δημήτρ(ά)κης Βλ. Άλέξης του
 χατζη-Δημήτρη (:)
 χατζη-Θεοχάρης Βάρναλης (1798) 290
¹χατζη-Θωμᾶς Βλ. Θωμᾶς χατζη-Θ(ω-
 μᾶ) (:)
²χατζη-Θωμᾶς, κτήτωρ τῆs Μπάγια Ντεα-
 ράμα (1796) 251
 χατζη-Ίωᾶσφ, Ξηρ. (1762) 62
 χατζη-Ίωβίκης, σαράφης (1798) 297
 χατζη-Κωνσταντῆs Χριστοῦ (1800) 384
 χατζη-Κωνσταντῆs Άναστασίου (1761)
 49, 51, 55, 56, 59, 60
 χατζη-Κωνσταντῆs (1788) 169
 χατζη-Κώ(ν)στας Ξανθιώτης (1797-1798)
 280, 303
 χατζη-Λεόντιος (1798) 329
 χ^ΗΜεῖμετ-ἀγάs (1795) 239
 κυρα-Χατζήνα (1750-1764) 32, 73. Πρβλ.
 Διαλεχτή᾽ Διονυσία
¹χατζη-Νεόφυτος (1798) 307
²χατζη- ἠ κοτζο- (κουτσο-) Νεόφυτος,
 κελλ. (1786-1795) 163, 190, 195 (α), 196,
 197, 235
 χατζη-Νικόγλου, Ίωάννης Βλ. Θ(ε)οδο-
 ράκης, Ίωάννου χατζη-Νικόγλου
 χατζη-Νικόλαs (1786) 161
 χατζη-Παναγιώτης Τζάνου, Μυτιληναῖος
 (1800) 379
 χατζη-Παρθένιος (1768) 93
 χατζη-Πασχάλης Βλ. Ίωάννης του χατζη-
 Πασχάλη
 χατζη-Πέτροs, οἰνοπώλης (1761) 56
 χατζῆs Βλ. ²Γρηγόρης
 Χατζῆs Βλ. Νικηφόροs του Χατζῆ
¹χατζη-Σαραφιανός (1774) 124 (α)
²χατζη-Σαραφιανός Βλ. Μαυροδῆs του
 χατζη-Σαραφιανοῦ
 παπα-χ^ΗΣιλβέστροs (παπα-Σιλβέστροιs),
 Χιλ. (1798) 304, 305, 311
 χατζη-Σπανδωνῆs Βλ. Δημητράκης του
 χατζη-Σπανδωνῆ
 χατζη-Στοιάδες (1800) 355
 χατζη-Τζεπάνος (1761) 56
 χατζη-Χριστοδούλοs Βλ. Άνδρέας χατζη-
 Χριστοδούλο
 χατζη-Χριστοδούλοs Κώνστα (1783) 153
¹Χατζούδης Βλ. Άκριβό(ς) του Χατζούδη
²Χατζούδης Βλ. Πώργης Χατζο(ύ)δη
 χάτι σερίφι(ο) 85, 197, 198
 Χαφιζ (Χαφίς, Χαφούς) (-Μεχμέτ)-ἀ-
 γάs, ζαπίτης ΑΟ χασεκῆs (1798-1799)
 284, 287, 301, 318, 349
 χειροτονία 183, 252, 259, 334, 377
 Χηρόπλοιοs, Ίωάννης δημηγόρων (1800)
 379
 Χιλανδαρίου, μονῆ (Χιλανδάρη) (-ινός, ὀ-
 -ινοί, οἱ) *passim* προηγ. 317, 353.
 Πρβλ. ⁴γερο-Άβέρκιος· ⁵Άγάπιος·
<sup>9(;)γερο-Άγάπιος· Άγίας Μεταμορφώ-
 σεωs, κελλ.· Άγίου Δημητρίου, κελλ.·
 Άγίου Θωμᾶ, κελλ.· Άγίου Ίγνατίου,
 κελλ.· Άγίου Νικολάου, κελλ.· ²Άγίον
 Άρχαγγέλων, κελλ.· ²γερο-(Ν)Άζα-
 ριάs· ¹²γερο-Άθανάσιος· <sup>12(;)γερο-Ά-
 θανάσιος· ^{13(;)Άθανάσιος· ¹⁴παπα-}</sup></sup></sup></sup>

- χορτάρι 308
 χοτζέτι (-ια) 67, 304, 306, 316, 317, 319-
 μαρτυρικό 95
 χουντουτναμέδες 304
 Χουρμουζάκης (1798) 278 (β)
 Χούρος Βλ. Δημήτρης Χούρου
 Χούτιμανος, Δήμος (1750) 32
 Χρεμτζένη 6
 χρέος (-η) (βερεσέδια) 18, 19, 43, 45 (α), 46,
 47, 51, 52, 59, 85, 96, 100, 132, 140, 144,
 146, 150, 156, 160, 166, 172, 174, 187,
 191, 193 (β), 195 (α), 196, 201, 202, 204,
 225, 241, 245, 255, 267, 270, 271, 274,
 275, 278 (α), 280, 281, 282, 285, 288, 290,
 293, 296, 301, 303, 316, 331, 343, 344, 348
 χρωστική (-ές), όμολογία (-ες) Βλ. όμο-
 λογία (-ες), χρεωστική (-ές)
 χρήματα (άσπρα) 51, 54, 95, 135, 136, 141,
 256· σαράφικα άσπρα 54
 χρηματοκιβώτιο (μπεσταχτάς) 278 (α)
 Χριστιανουπόλεως, μητροπ. Βλ. ⁵Ιερεμίας
 Χριστοδούλη Σμώνη (1623) 8
¹παπα-Χριστόδουλος (1797) 277
²Χριστόδουλος, γιός του παπα-Ποιβάνη
 (1798) 296
³Χριστόδουλος, ιερ. (1756) 36
⁴Χριστόδουλος, τζομπάνος (1796) 246
¹Χριστός Βλ. χατζη-Κωνσταντής Χριστού
²Χριστός, Βλάχος άγωγιάτης “ό ψηλός”
 (1773) 118
³Χριστός, μονόφθαλμος (1795) 240
 Χριστός του Γεώργιου (1793) 215
 Χριστούγεννα 324, 334
¹γερο-Χριστόφορος, κελλ. Χιλ. (1758-
 1786) 39, 85, 149, 159
^{1(ο)}Χριστόφορος (1779) 140
²γερο-Χριστόφορος, Λαυρ. (1794) 220
³Χριστόφορος, ό “μικρός” (1786) 159
⁴Χριστόφορος, Χιλ. μον. (1800) 375
 Χρούπιστα Βλ. καθής, Χρούπιστας
¹Χρύσανθος, Γρηγ. (1640/1) 13
²Χρύσανθος, κελλ. Χιλ. (1783-1786) 149,
 159
^{2(ο)}Χρύσανθος (1759) 41
^{2(ο)}Χρύσανθος, κελλ. Χιλ. (1764) 85
^{2(ο)}Χρύσανθος, Χιλ. μον. (1793) 217
³Χρύσανθος, Ξηρ. (1640/1) 13
⁴Χρύσανθος, πρωτοσ. Άγ. Τάφου κελλ.
 Χιλ. (1761-1798) 52, 61, 278 (α), 280,
 282, 283, 296, 303
⁵Χρύσανθος, Σταυρον. σκευοφ. (1786) 162
⁶Χρύσανθος, Χιλ. καθηγ. (1800) 354, 370,
 371
^{6(ο)}γερο-Χρύσανθος, Χιλ. (1795) 237
 χρυσόβουλλο (-α) 2, 3, 4, 5, 24, 134, 358·
 γράμμα 92· σέρβικα 358
¹γερο-Χρυσός (1769) 102
²Χρυσός, έξάδελφος του ^{6(ο)}γερο-Χρυσάν-
 θου (1795) 237
³παπα-Χρυσού(υ)ς, οίκον. (1748) 31
 Χρυσόστομος, άγιος Βλ. Ίωάννης Χρυ-
 σόστομος
 παπα-Χρυσόστομος (1621) 7
 Χρυσοστόμου, κελλ. 145, 243, 382
 χταπόδι (-ια) 124 (α), 124 (β), 190, 357
 Χώρα (Πολύγυρος) 262
 χωράφι (-ια) 7, 8, 9, 12 (β), 14, 28, 36, 83,
 137, 219, 229, 323, 326· χλοερό (τζιμά-
 ρι) 36
 Χωρούδα (-ιανός) 213, 355, 361

Ψ

- “ψαζακάς” 114
 ψάρια 120, 185, 312, 327
 Ψαριανός Βλ. Κατζικογιάννης, χατζη-
 Γιώργης
 ψαρόκολλα 292
 ψυχικά Βλ. μνημόσυνο (-α)
 ψωμί 159, 362. Πρβλ. όμολογία (-ες), ψω-
 μάτικη

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΧΙΛΑΝΔΑΡΙΟΥ»
ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΕ 600 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ
ΖΑΜΠΕΛΑ ΛΕΟΝΤΑΡΑ
Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ
«Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Ε.Π.Ε.» ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2002

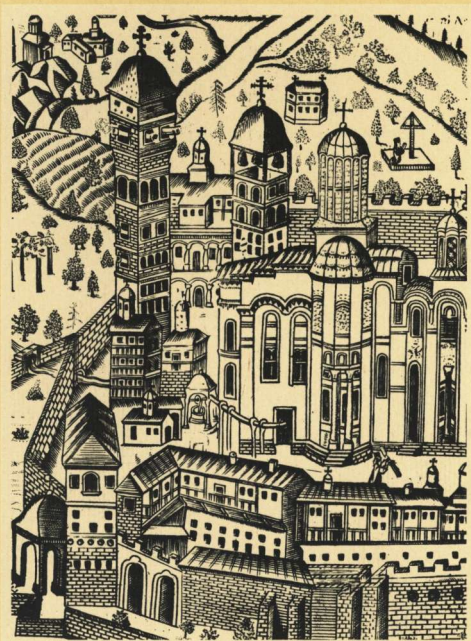

NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION
INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH

ATHONIKA SYMMEIKTA 9

**ARCHIVES OF THE MONASTERY
OF HILANDAR**

Summaries of Post-Byzantine Documents

VASILIS I. ANASTASIADIS

ATHENS 2002

MD0006056557